

Zuhd

Imam Ahmed ibn Hanbel

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

MEHDIHAQ
KUTUBHANA

Imam Ahmed

ZUHD

Sarajevo, 2011.

Uvodna riječ prevodioca

Bismillahirrahmanirrahim, elhamdulillahi wessalatu wesselamu ala Resulillah.

Čast mi je i zadovoljstvo ponuditi ovo djelo koje tretira pitanje zuhda, asketizma u islamu i njegovo ispravno razumijevanje.

Iako je važan i koristan na ovom i budućem svijetu zuhd je često pogrešno predstavljan, razumijevan i primjenjivan. Neki su ga odbacivali a drugi primjenjivali drugačije nego li to Islam traži i ispravne generacije su razumijevale i praktično primjenjivale.

Stoga ću se u ovom uvodu malo osvrnuti na značenje zuhda, njegovu važnost i ispravan pristup .

Značenje riječi zuhd:

Riječ zuhd u arapskom jeziku potiče od korijena: ز ه د sa fat-hom, dammom ili kesrom srednjeg harfa (zehide, zehude, zehede) a znači ضد رغب suprotno značenju riječi: željeti, težiti za nečim. Odnosno ima značenje odricanja od nečega. Pa kada kažemo zuhd u dunjaluku ili prema dunjaluku, znači, ne težiti dunjalučkim ukrasima i uživanjima. Ovako potpuno značenje riječi zuhda nalazimo u Allahovim riječima u suri Jusuf: 21. ajet وكانو فيه من الزاهدين "I prodaše ga jeftino za nekoliko dirhema i bili su zahidi prema njemu" (nisu ga htjeli, ni njega za brata ni zarade na njemu). Korkut kaže u prijevodu: I jedva su čekali da ga se oslobode. Ako uzmemo da je zuhd oslobađanje od dunjalučkih strasti i pohlepa onda odgovara i takav izraz.

Također isto značenje nalazimo u hadisu: ازهد في الدنيا يحبك الله...

"Ne teži za dunjalukom, voliće te Allah, a ne teži za onim što je u rukama ljudi, voljet će te ljudi" - Ibn Madže: 4102.

Za stručno značenje riječi zuhda El Džurdžani u knjizi : Et Tarifat navodi: Terminološko značenje riječi zuhd kod ljudi od spoznaje je: "Preziranje i okretanje od dunjaluka." ili: „Ostavljanje oovsvjetskog rahatluka radi onosvjetskog rahatluka" ili: "Da ti bude prazno srce od onoga od čega su ti prazne ruke."

Kod selefa ćemo naći bezbroj izvanrednih opisa i definicija zuhda, evo nekih od njih:

Sufjan es-Sevri : "Zuhd u dunjaluku je kratka nada."

A kada je Džunejd pitan za zuhd rekao je: "To je smatranje dunjaluka malim (bijednim) i brisanje njegovih tragova iz srca."

Ebu Sulejman ed Darani na pitanje šta je zuhd je rekao: "Ostavljanje onoga što te zaokuplja od Allaha."

Ibn Qajjim: "Neće biti ostvarena težnja prema ahiretu bez zuhda prema dunjaluku."

Ibn Mubarek: „Zuhd je biti pouzdan u Allaha i voljeti siromaštvo."

Abdulwahid ibn zejđ: "Zuhd je ostaviti dinar i dirhem."

Ebu Osman: "Zuhd je ostaviti dunjaluk i ne brinuti se ko će ga uzeti."

A rečeno je još, da je zuhd ne radovati se onome što od njega dobiješ niti tugovati za onim što te od njega zaobiđe."

Ibn tejmije: "Propisani zuhd je ostvariti težnju za onim što ti ne koristi na dunjaluku ni na ahiretu."

Važnost zuhda

Za prave zahide, askete, kroz historiju možemo kazati da su oni bili jedini pravi kraljevi na ovom svijetu, jer su najmanje dangubili i trošili vrijeme na prolazno i provodili ga isključivo u namazu, postu, učenju Kur'ana, džihadu i drugim hajirli djelima, spremajući se za ahiret.

Dok sve druge možemo tretirati prevarenim i obmanjenim do strane samog sebe i dunjaluka jer su gradili trošnu i prolaznu kuću a rušili ili zapostavili vječnu.

Zato je zuhd bio poznanica i obaveza prvih generacija. Uzeli su ga od Poslanika, muhadžira i ensarija pridržavajući se njegovih načela.

Veličinu zuhda možemo razumjeti iz sljedećih riječi Abdulla-ha ibn Mesud r.a. kada je rekao svojim učenicima i suvremenima u Kući: "Vi više klanjate i postite od ashaba Muhammeda a.s., ali su oni bolji od vas. Rekoše: Zašto Ebu Abdurrahmane? Reče:"Zato što su oni težili ahiretu i kanili se dunjaluka (ezhedu fiddunja) više nego vi.

Za nas danas možemo kazati da je zuhd jedini put i lijek za spas našeg opstanka na planeti Zemlji i njen opstanak. Time se zuhd nameće kao jedino sigurno rješenje kako za dobrobit ahireta tako i za dobrobit dunjaluka i nas na njemu . Otuda iznimna važnost zuhda kojega nisu morale imati na umu ranije generacije jer nisu živjeli period globalnog zagrijavanja, zagađenja i nestanka prirodnih resursa kao što je slučaj sa nama danas.

Najveći problem današnjice, materijalno gledano je samouništenje kojeg sebi čini čovjek na svojoj majci Zemlji. A to zbog pohlepe i gramzivosti, kada proizvodi što mu treba i ne treba, što mu koristi i šteti. A to je suprotno filozofiji islamskog zuhda po kojoj čovjek uzima samo nužno ili potrebno, ne brine za luksuzom a rasipništvo mu je zabranjeno.

Kada bismo proizvodili samo potrebno, ne bismo zagađivali niti gramzivo uništavali prirodu. Budžet, tehnologiju, inteligenciju i materijalne i ljudske potencijale bismo koristili na proizvodnju hrane a ne na oružje za masovno uništenje koje je neusporedivo skuplje i po prirodu i čovjeka štetnije u procesu proizvodnje od proizvodnje hrane i sličnog.

Budžetima koje izdvajamo kao čovječanstvo na ratove, rušenja i ubijanja mogli bi ozeleniti Saharu. A dohodak koji ostvaruju vojnici devastirajući i ubijajući, zarađivali bi ga proizvodnjom hrane, pomaganjem čovjeku i borbom protiv bolesti, siromaštva, gladi, širenja pustinje i slično.

Ovo stanje negativnih promjena Kur'an spominje u suri Rum; 41 ajet: " **Zbog onoga što ljudi rade, pojavio se metež i na kopnu i moru, da im On da da iskuse kaznu zbog onoga što rade, ne bi li se popravili**" Ebu El-Alije rekao je: "Ko je Allahu neposlušan na zemlji, taj je na njoj metež napravio, jer je ispravnost zemlje i

Neba u pokornosti." Kad god se primijeni pravda, povećat će se bereket i hajr. Zbog toga u "Sahihu" Buharije i Muslima stoji: "Kada umre nasilnik, od njega se odmore: ljudi, grad, drveće i životinje." U nastavku ajeta Uzvišeni kaže: **'da im On da da iskuse nešto od kazne.'** To znači da će ih iskušati gubitkom u imecima, životima i ljetini. To je Njegov ispit za njih i nadoknada za njihove postupke.

Općenito ovaj metež obuhvata sve vrste poremećaja, zagrijavanja, zagađenosti Zemlje, narušavanje ravnoteže kao pojavu izazvanu ljudskim faktorom ali i daje šansu za izlaz iz tog poremećaja. Znači, povratak je moguć, a on biva ostavljanjem grijeha, praktikanjem istinske vjere Islama, davanjem prednosti ahiretu nad dunjalukom i njegovim varljivim ukrasima. A sve se ovo postiže istinskim imanom u Allaha, tebareke ve te'ala.

Poslanik nam a.s. ukazuje na čuvanje prirodnih resursa kroz ibadet. Danas mi iz tog hadisa možemo da izvučemo čitavu teoriju o očuvanju prirode i valjanom pristupu dobrima na zemlji. Bilježi Imam Ahmed da je Allahov Poslanik a.s. vidio Sa'da ibn Ebi Weqqasa kako abdesti pa mu je rekao: Što toliko trošiš vode (rasipaš) Sa`de? Zar i u abdestu ima rasipanja? Reče: Da, makar bio na tekućoj rijeci." Interesantno da je ovaj hadis rekao Poslanik Sa`du koji će biti osvajač Iraka, jedine arapske zemlje sa dvije i više rijeke. Skreće mu pažnju da ne zagađuje i ne troši vodu ni na abdest, ako nije potrebno, nego da ostane čista i netaknuta.

Ništa nije beskrajno i neograničeno, ni rude ni izvori energije. A njegova obrada košta energije koju smo potrebni za nužne životne potrebe i ostavlja zagađenje iza sebe svejedno u zemlji u vodi i zraku.

Značaj zuhda po nas danas obzirom kakav život živimo gdje isključivo vrijediš koliko imaš na kontu ili džepu. Jedini spas ovom nakaradnom sistemu je vraćanje zuhdu kao vrlini.

Svako od nas je ili bogat ili siromašan. Zuhd je lijek za obojicu, a obojici je lijek danas nužan. Bogati su zaboravili sirotinju i svoju obavezu prema njima, a siromašni žive u poniženju i sramu i prolaze kroz svakodnevne strahove i brige zbog svoga siromaštva.

Zuhdom bogati trebaju da višak daju potrebnima. A istim zuhdom siromašni treba da zaliječe svoje rane i komplekse, jer skromnost i zahidski odnos je obaveza i bogatih kamoli siromašnih te će se tako naći u statusu koji je prirodan, neće obolijevati već šućurati i ponosno uživati status koji je određen. Najimućniji ashabi su živjeli skromno i zahidski kao i siromašni ashabi jer su bogatstvo dijelili potrebnima, nisu ga rezervirali za sebe kao što je to slučaj danas.

Neka pogrešna shvatanja zuhda

Kroz historiju dešavalo se da neki razumiju zuhd kao patnju i uskraćivanje sebi najobičnijeg halala kao što je :meso, med hladna voda i sl. Dok je praksa Poslanika a.s. bila drugačija. On nije bježao od lijepog ako se našlo, jeo je i meso i med, i voće i povrće. Oblačio što je imao. Lijepo nije odbijao ako se nađe ali nije zbog njega očajavao ako ga nema.

Također zuhd ne znači apriori siromaštvo. Najbogatiji može biti najveći zahid kada što ima potčini potrebama muslimana. A najsiromašniji može da bude dunjalučar čežnjom za dunjalukom makar živio i umro kao fukara. Dakle, nema smetnje da radimo i ostvarujemo ali što postignemo nakon što svoje potrebe zadovoljimo ne pružamo sebi luksuz već damo prednost nuždama braće muslimana koje nisu zadovoljene. Takvi su bili ashabi Osman, Zubejr, Abdurrahman ibn Awf i drugi, bili su bogati ali su skromno živjeli i jednako klanjali i postili kao i siromašni. U takvoj situaciji bogataš koji dijeli je više od zahida, zahid plus munafik ili muhsin, koji izdvaja i troši .

Iako se zuhd može razumjeti kao ne bavljenje dunjalukom što mogu samo rijetki, kojima glad nije problem i ne stide se poderane odjeće i slično. Češći i bitniji zuhd je da radimo, ali ne padamo u potčinjen odnos prema dunjaluku. Suština zuhda je šta hoće ljudsko srce ovaj ili onaj svijet zatim koliko troši na sebe i daje dalje od sebe, a ne koliko posjeduje i zarađuje.

A lažni zahid koji ne radi a drugi ga nosi na svojoj grbači nije zahid već lijenčina i rasipnik najvećeg blaga tj. života, vremena, snage i zdravlja. A ako ne radi i ljenčari iz želje da uživa na dunjaluku taj je najdalji do zuhda jer on voli dunjaluk strastveno od čega je zahidsko srce čisto.

Što treba naglasiti još ovdje je da neka kazivanja u ovoj knjizi datiraju iz perioda koji se znatno razlikuje od našeg. Tada su muslimani imali i uzimali cijela carstva pod svoje okrilje kao da su blagajne tj. državne kase bile prepune. Pa je dio se okrenuo zuhdu koreći taj trend materijaliziranja i sigurni da neko za njih brine. Dok mi danas ako ne postignemo ostaćemo bijeda a to nije cilj. Ali ma koliko imali i postigli čuvajmo se dunjaluka da ga zavalimo i da mu se predamo a Allaha i onaj svijet zapostavimo. Pogrešno je mišljenje da je zahid onaj čovjek koji nema imetka. Naprotiv, u islamu se gornja ruka-ona koja daje, smatra vrjednijom od donje-koje uzima. Dakle značenje zuhda nije odricanje od dunjaluka, nego pokušaj vjernika da spriječi dunjaluk i dunjalučke interese da prodru i okupiraju njegovo srce.

Šta sam uradio na knjizi

Prije svega želim reći da sam se odlučio za ovu knjigu zbog same ličnosti Imama Ahmeda rahimehullah, kao velikana ummeta.

Zatim što nam je zahidski odnos makar srčani lijek i spas u današnjici.

Što je to tema razumljiva i praktična za najšire mase. Knjigu može čitati i njom se liječiti i sebe upoređivati sa tim dobrim ljudima svako pojedinačno a pogodna je i za čitanje i kućnim halkama i širim halkama po par stranica uz razmišljanje. Te je kao takvu preporučujem svojoj braći i sestrama.

Prijevod je bio selektivan, napravio sam izbor gdje sam izostavio dio knjige iz sljedećih razloga:

Izostavio sam ponovljene predaje svejedno da su na jednom mjestu ili razbacane po knjizi.

Izostavio sam što je skoro pa ponavljanje govori o sličnoj situaciji tako da nova nema neku korist ako se nađe.

Što sam smatrao da ne sadrži neku mudrost i pouku

Neke sam izostavio zbog vidne nevjerodostojnosti. Ovoga je najviše u predajama u poslanicama gdje su mahom israilijati koje ćemo naći u tefsirima i kazivanjima o poslanicima tako da ne gubimo ako ih izostavimo.

Zbog moje nemogućnosti prevođenja određenih predaja, komplikovanijeg sadržaja, izostavio sam iste.

Obzirom da sam pravio izbor brojevi u originalu i kod skraćelog prijevoda su različiti pa sam stavio prvo originalan broj zatim iza kose crtice redni broj kako je ispalo u rezimeu.

Ko je imao dodir sa knjigom Zuhd, zna da se na više mjesta spominje neka islamska ličnost iako postoji samostalan naslov za nju. Pa sam nastojao da saberem sve predaje o nekome pod njegovim naslovom i to je razlog promjene redoslijeda brojeva.

Ponegdje sam dao svoj komentar kao pojašnjenje i trenutnu impresiju na ono što prevodim gdje me se dojmilo.

Dao sam kratke biografije većini navedenih lica u predajama.

Ocjene hadisa nisam imao u izdanju sa kojeg sam prevodio pa sam se poslužio drugim izdanjem u kojem su date ocjene nekim predajama. Izdavač je Dar el Hadith Cairo 2004 a valorizator hadisa u njoj je: Hamid et-Tahir el Besjuni.

Na kraju molim Allaha dželle šanuhu da učini ovo djelo iskreno radi Njega i spasonosno na Kijamet u za mene, a djelotvorno i bereketno svakom ko se njime posluži. Amin

*Ebu Mustafa, Abdulmelik (Malik), sin Mustafin, sin Rasimov,
sin Mustafin, sin Husejnov (Bašić) Oborčak*

Ras al-Khaimah UAE 23.01 2011.

ZUHD POSLANIKA, MUHAMMEDA, sallallahu alejhi ve sellem

1. Obavijestio nas je znameniti i čestiti šejh Nasiruddin, Ebu Abdullah, Muhammed ibn Jusuf ibn Muhammed ibn Abdullah ed-Dimiški eš-Šafi'i, poznat kao Ibn El-Minhar, čitanjem pred njim, koje smo slušali u mjesecima sedam stotina i osme godine (708 h.g.), da mu je rečeno:

Obavijestio vas je pouzdani šejh, imam Tekijuddin, Ebu Muhammed, 'Abdurrahman ibn Ebi El-Fehm ibn 'Abdurrahman el-Buldani el-'Abbasi; kaže:

Obavijestio nas je Ebu El-Kasim, Jahja ibn Esa'd Ibn Jahja ibn Buliš trgovac od Ebu Taliba, 'Abdulkadira ibn Muhammeda ibn Jusufa el-Jusufija i kazao:

Obavijestio nas je Ebu 'Ali El-Hasan ibn 'Ali ibn Muhammed ibn 'Ali ibn El-Muzhib¹, čitanjem pred njim, mjeseca rebi'ul-evvela četiri stotine četrdeset i treće godine (443. h.g.); kaže:

Obavijestio nas je Ebu Bekr, Ahmed Ibn Dža'fer ibn Hamdan ibn Malik el-Kati'i^{2,3}.

¹ On je Ebū Ali El-Hasan ibn Ali ibn Muhammed ibn El-Muzhib Et-Temimi El-Bagdadi vaiz i ravija Ahmedovog *Musneda*. Pripadao je 45-oj generaciji ravija (441-450. h.), umro je 444. hidžretske godine. Za njega kaže Ibnu-s-Sem'ani: „Dao mi je idžazu. Bio je vrsni poznavalac historijata Poslanikove porodice. Nagingao je idejama mu'tezila.”

² On je Ebū Bekr Ahmed ibn Dža'fer ibn Hamdan ibn Malik El-Qati'ijj, El-Bagdadi. Pripada 37-oj generaciji ravija (361-370. h.), umro 368. h.g. Za njega kaže Ibn Hadžer u svom *El-Lisanu*: „Iskren i prihvatljiv kao prenosilac. Pred kraj života djelimično izgubio pamćenje.”

³ Ovo je sened knjige.

2. Ispričao nam je Ebu Abdurrahman Abdullah ibn Ahmed ibn Muhammed ibn Hanbel¹, radijallahu anhu, i rekao: Ispričao mi je moj otac, Ahmed ibn Muhammed ibn Hanbel ibn Hilal ibn Esed ibn Kinana², kazao nam je Jezid ibn Harun³: Obavijestio nas je Muhammed ibn Mutarrif⁴, on je prenio od Jezida ibn Eslema⁵, on od Ata'a ibn Jesara⁶, a on od Ebu Hurejre⁷, radijallahu anhu, od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Ko ode ujutro ili uveče u džamiju, Allah mu pripremi mjesto u Džennetu, koliko god puta ode ujutro ili naveče.” (Muttefekun alejh)

¹ Ebū Abdurrahman Abdullah ibn Ahmed ibn Muhammed ibn Hanbel ibn Hilal ibn Esed Eš-Šejbani El-Bagdadi, sin velikog imama Ahmeda, osnivača hanbelijskog mezheba, jednog od 4 živa mezheba. Abdullah ibn Ahmed pripada 29-oj generaciji ravija (281-290. h.), umro je 290. h.g. Za njega Imam Ahmed kaže: “Doista je moj sin sakupio veliko znanje.” Kaže Ez-Zehebi u *El-Kašifu*: “Hafiz (hadisa)”, Ibn Hadžer u *Taqribu*: “Pouzdan”.

² Ebū Abdillāh, Ahmed ibn Muhammed ibn Hanbel ibn Hilal ibn Esed ibn Kinana El-Merwezi, Eš-Šejbani, El-Bagdadi. Pripadao je 25-oj generaciji ravija (241-250. h.g.), umro 241. h.g. Kaže za njega Ibn Hadžer u *Taqribu*: “Imam, pouzdan, feqih, autoritet.”

³ Ebū Halid Jezid ibn Harun ibn Zazan ibn Sabit Es-Sulemi El-Wasiti. Pripadao je 21-oj generaciji ravija (201-210. h.), umro 206. h.g. Kaže Ez-Zehebi za njega u svom *El-Kašifu*: “Jedan od znakova (autoritet). Kaže Ahmed: ‘Hafiz perfekcionista’, kaže Ali ibnu-l-medini: ‘Nisam vidio većeg hafiza od njega.’”

⁴ Ebū Gassan, Muhammed ibn Mutarrif ibn Dawud ibn Mutarrif ibn Abdillāh ibn Sarije El-Lejsi El-Medeni, sluga Omera ibn Hattaba, pripada 16-oj generaciji ravija (151-160 h.), umro 160. h.g. Kaže Ez-Zehebi za njega u svom *El-Kašifu*: “Imam”, a Ibn Hadžer u svom *Taqribu*: “Pouzdan”.

⁵ Ebū Abdillāh, Zejd ibn Eslem El-Qureši El-‘Adewi El-Medeni El-Feqih sluga Omera Ibn Hattaba, radijallahu anhu. Pripada 14-oj generaciji ravija (131-140 h.), umro 136. h.g. Kaže za njega Ez-Zehebi u *El-Kašifu*: “Feqih (islamski pravnik)”, a Ebū Hatim Er-Razi kaže da je pouzdan. Sa tim se slažu Ebū Zur’a, Ebū Haraš, En-Nesai, Muhammed ibn Sa’d, Ibn Hadžer (koji dodaje da je ponekad prenosio mursel hadise), Ja’qub ibn Šejbe, Ibn Hibban, Ahmed Ibn Hanbel.

⁶ Ebū Muhammed Ata’ ibn Jesar El-Hilali El-Medeni, pripadao je 10-oj generaciji ravija (91-100. h.), umro 94. h.g. kaže Ez-Zehebi za njega u *El-Kašifu*: “Od velikih tabi’ina i njihovih alima”, a Ibn Hadžer u *Taqribu*: “Pouzdan”. Sa tim se slažu Ebū Zur’a, Muhammed ibn Sa’d, Jahja ibn Mein i En-Nesai.

⁷ Ebū Hurejre Abdurrahman ibn Sahr Ed-Dusi El-Jemani, jedan od velikih ashaba, prenosilac najvećeg broja hadisa od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, čiju pouzdanost svjedoče svi imami. Pripadao je 6-oj generaciji ravija (51-60. h.), umro je 57. h.g.

3. Ispričao nam je Džerir¹, on je prenio od Mensura², on od Ebu Vaila³, a on od 'Abdullaha⁴, koji veli:

Spomenut je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, čovjek koji spava cijelu noć sve dok ne osvane, pa je rekao: "To je čovjek kome se šejtan pomokrio u uho, ili u uši!" (Muttefekun alejh)

4. Ispričao nam je Džerir, on je prenio od Mensura, on od Ibrahim⁶, a on od Alkame⁷, veli da je rekao:

¹ Ebū Abdillāh Džerir ibn Abdi-l-Hamid Er-Razi El-Qadi, pripadao je 19-oj generaciji ravija (181-190. h.), umro 188. h.g. Ibn Hadžer u *Taqribu* kaže: "Pouzdan", a sa tom ocjenom se slažu En-Nesai, Muhammed ibn Abdillāh El-Mewsili, Ahmed ibn Hanbel, Jahja ibn Me'in, Muhammed ibn Sa'd, Ez-Zehebi, Ebū Hatim Er-Razi, El-Lalikai i drugi.

² Ebū Utab Mensur ibnu-l-Mu'temir ibn Abdillāh ibn Rebi'ah Es-Sulemi El-Kufi, pripadao je 14-oj generaciji ravija (131-140. h.), umro 132. h.g. Kaže Ibn Hadžer u *Taqribu*: "Pouzdan", a sa tim se slažu Sufjan Es-Sewri, Ahmed ibn Hanbel, Ali ibnu-l-Medini, Jahja ibn Mein, Ebū Dawud, i drugi.

³ Ebū Wail Šeqīq ibn Seleme El-Esedi El-Kufi. Za njega kaže Ibn Hadžer u *Taqribu*: „Pouzdan“, a sa tim se slaže Jahja ibn Mein, Ibrahim En-Nehai, Weki' ibn Džerrah, Muhammed ibn Sa'd, Ez-Zehebi i drugi.

⁴ Ebū Abdirrahman Abdullāh ibn Mes'ud ibn Gafil ibn Habib ibn Šemah ibn Mahzum El-Huzeli, jedan od alima među ashabima oko čije pouzdanosti, kao i oko pouzdanosti svih ashaba, je dovoljno samo reći – ashab, i da to bude najveći rang pouzdanosti koji postoji.

⁵ Sumnja prenosilac, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao jedno od dvoje; uho ili oba uha. Ravija nije siguran.

⁶ Ebū 'Imran Ibrahim ibn Jezid ibn Qajs ibnu-l-Eswed ibn 'Amr ibn Rebi'a En-Neha' i El-Kufi. Pripadao je 10-oj generaciji ravija (91-100. h.), umro je 96. h.g. Kaže Ibn Hadžer u *Taqribu*: „Pouzdan, mada je puno (prenosio) mursel (hadise).“ U istom smislu kaže i Jahja ibn Me'in, E'ameš i drugi. Bio je veliki alim, feqih i veoma pobožan.

⁷ Ebū Šibl 'Alqame ibn Qajs ibn Abdillāh ibn Malik ibn Alqame El-Neha' i El-Kufi. Pripadao je 7-oj generaciji ravija (61-70. h.), umro je 61. h.g. Kaže Ibn Hadžer u *Taqribu*: „Pouzdan, postojan.“ Pouzdanim ga smatraju Ahmed ibn Hanbel, Jahja ibn Me'in, Ez-Zehebi i drugi.

Pitao sam Aišu¹, radijallahu anha, kakav je bio namaz Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, pa reče: "A ko od vas može činiti ono što je činio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. On je ustrajavao na svojim djelima."² (Muttefekun alejh)

5. Ispričao nam je Džerir, on je prenio od Mensura, on od Ebu Ed-Duha³, on od Mesruka⁴, a on od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

"Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi mnogo učio na ruku'u i sedždi (na ruku'u i sedždi mnogo je učio dovu: Subhaneke-llahumme rabbena ve bi hamdike Allahume-gfir-li (Neka si slavljjen i hvaljen, Allahu moj – Gospodaru naš, oprost mi) primjenjujući Kur'an." (Muttefekun alejh)

6. Ispričao nam je Ebu Mu'avija⁵; kaže: Nama je ispričao El-A'meš⁶, prenijevši od Ibrahima, on od El-Esveda⁷, a on od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

"Poslanik je od nekog Židova kupio hrane na odgodu, a kao zalog mu je dao svoj štit." (Muttefekun alejh)

¹ Ummu Abdillah Aiša bint Ebi Bekr, radijallahu anhu, majka vjernika, žena Allāhovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Pripadala je 6-oj generaciji ravija (51-60. h.), umrla je 57. h.g.

² *Dimetun* - duga; kao namaz da mu od dužine stajanja stopala oteknu, i redovna - da ih čini neizostavno.

³ Ebu-d-Duha Muslim ibn Sabih El-Kufi El-Hemedani, i Ibn Hadžer, Jahja ibn Me'in, Ebū Zur'a i Ibn Hibban kažu da je pozudan.

⁴ Ebū Aiša Mesruq ibnu-l-Edzde' ibn Malik ibn Umejje El-Hemedani El-Wadi'i. Pripadao je 7-oj generaciji ravija (61-70. h.), umro je 62. h.g. Kažu Ibn Hadžer, Jahja ibn Me'in, Ibrahim En-Neha'i, Sufjan ibn Ujejne, Eš-Ša'bi, Ibn Hibban i drugi da je pouzdan, pobožan i jedan od velikih tabi'ina.

⁵ Ebū Mu'awija Muhammed ibn Hazim Et-Temimi, Es-Sa'di, pripadao je 20-oj generaciji ravija (191-200. h.), umro 195. h.g. Ibn Hadžer kaže za njega u Taqribu da je najpouzdaniji u prenošenju hadisa od El-A'meša, ali da je bio murdžija. Isto kaže i Ez-Zehebi u *El-Kašifu*.

⁶ Ebū Muhammed Sulejman ibn Mihran El-Esedi El-Kahili El-E'ameš, pripadao je 15-oj generaciji ravija (141-150. h.), umro 147. h.g. Kaže za njega Ez-Zehebi u *El-Kašifu*: „Hafiz, jedan od autoriteta.“ Kaže Ibn Hadžer u *Taqribu* da je hafiz i pouzdan ali ponekad kod njega ima tedlisa.

⁷ Ebū ' Amr El-Eswed ibn Jezid ibn Kajs En-Neha'i El-Kufi, pripadao je osmoj generaciji ravija (71-80. h.), umro 74. h.g. Pouzdanim su ga ocijenili Jahja ibn Me'in, Ahmed ibn Hanbel, Muhammed ibn Sa'd, Ibn Hadžer i drugi.

7. Ispričao nam je Jezid ibn Harun; kaže: Obavijestio nas je Zekerija ibn Ebi Zaide¹, on je prenio od Ebu Ishaka², a on od Ebu 'Abdullaha el-Džedelija, kaže da je rekao:

Upitao sam Aišu, radijallahu anha: "Kakav je bio Poslanikov ahlak sa svojim ženama"; pa mi reče: - "Bio je ljepšeg ahlaka nego iko, nije bio nepristojan, ni vulgaran³, nije vikao po pijacama, niti je na ružno uzvraćao ružnim, nego je preko ružnog prelazio i praštao". (Tirmizi - sahih)

8. Ispričao nam je 'Abda ibn Sulejman koji kaže: Ispričao nam je Hišam ibn 'Urve, od njemu poznatog čovjeka (od svoga oca Zubejra), da je rekao:

Aiša, radijallahu anha, je upitana: "Šta je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, radio u kući?" Rekla je: "Krpio je odjeću i ušivao obuću i radio tome slične poslove." (Ahmed - sahih)

9. Ispričao nam je Veki'; kaže: Ispričao nam je Šu'be, on je prenio od El-Hakema, on od Ibrahima, a on od El-Esveda, da veli:

Upitao sam Aišu, radijallahu anha: "Šta je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, radio kada bi ušao u kuću?" Odgovorila je: "Pomagao bi svojim ukućanima, a kada bi nastupilo namasko vrijeme, izašao bi i klanjao." (Buhari - sahih)

10. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Ispričao mi je moj otac i rekao: Ispričao nam je Ebu Mu'avija; kaže: Ispričao nam je El-A'meš, prenoseći od Šekika, on od Mesruka, a on od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

¹ Ebū Jahja Zekerija ibn Ebi Za'ide El-Hemedani El-Wadi'i El-Kufi. Pripadao je 15-oj generaciji ravija (141-150. h.), umro 147. h.g. Kaže Ez-Zehebi u *El-Kašifu*: „Pouzdan, ali je imao tedlisa kod prenošenja od Eš-Šab'bija.“ Isto kaže i Ibn Hadžer u *Tağribu*.

² Ebū Ishaq 'Amr ibn Abdillāh ibn 'Ubejd El-Hemedani Es-Sebi'i El-Kufi. Pripadao je 13-oj generaciji ravija (121-130. h.), umro 129. h.g.

³ *fahiš* i *mutefehiš* - Obje su riječi iz jednog korjena i odnose se na razvrat i nemoval. Ulema ih razlikuje tako što za *fuhš* (*fahiš*) kažu da se odnosi na riječ, a *tefehuš* (*mutefehiš*) na djela, ili prvo na samu urođenu narav, a drugo kada se neko trudi da izražava takvu nedoličnost, a nije mu urođena, prirasla. Ili *fahiš* – ko prelazi granice pristojnosti, a *mutefehiš* – jako nepristojan.

“Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon svoje smrti nije ostavio ni dinara, ni dirhema, ni ovce, ni deve, niti je išta oporučio od imetka.” (Buhari i Muslim - sahih)

11. Ispričao nam je Ebu Se'id, oslobođeni rob Benu Hašima; kaže: Ispričao nam je Sabit i rekao: Nama je ispričao Hilal ibn Habbab, on je prenio od Ikrime, a on od Ibn Abbasa, radijallahu an-huma, da je rekao:

“Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je preselio a nije ostavio ni dinara, ni dirhema, ni roba, ni robinje, a njegov štit je bio zalag kod židova za trideset sa'a ječma ili pšenice.” (El-Hejsemi, Medžme'u-zevaid - hasen)

12. Ispričao nam je Jahja ibn Se'id od Sufjana; kaže: Ispričao mi je Sulejman on je prenio od Ebu Hazima, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao:

“Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nikada nije hranu kudio; ako bi mu se dopala, jeo bi, a ako ne, ostavio bi je!” (Muttefekun alejh)

13. Ispričao nam je Veki'; kaže: Nama je ispričao Sufjan, on je prenio od Muhammeda ibn El-Munkedira a on od Džabira ibn Abdullaha, veli da:

“Od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nikada nije nešto traženo a da je rekao: 'Ne.'” (Muttefekun alejh)

14. Ispričao nam je Abdusamed i rekao: Nama je ispričao Eban; kaže: Nama je ispričao Katade od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao:

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednog je dana rekao: “Tako mi Onoga u čijoj je ruci Muhammedova duša, u porodici Muhammedovoj nije zanoćilo ni koliko sa' žita, ni sa' hurmi - iako mu je porodica brojala devet kuća i tada je imao devet supruga.” (Buhari - sahih)

15/16. Ispričao nam je Abdusamed; kaže: Nama je ispričao Eban i kazao:

Nama je ispričao Katade od Enesa: *da je židov pozvao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na jelo, ječmeni hljeb i ustajalo maslo, pa mu se odazvao.* (Buhari - sahih)

16/17. Ispričao nam je Ruh ibn 'Ubade iz svoje knjige i rekao: Nama je ispričao Bustam ibn Muslim i rekao: Čuo sam Mu'aviju ibn Karreta kako kaže: Moj otac mi je rekao:

“Proživjeli smo sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, toliko i toliko vremena bez ikakve hrane a da nismo imali druge hrane osim dvoje crnih; a znaš li šta su dvoje crnih? Reče: - Ne znam - rekao sam. - Hurme i voda - reče mu.” (Hasen)

17/18. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Ebu 'Ali, Bišr ibn Sejhan el-Basri i rekao: Nama je ispričao Harb ibn Mejmun; kaže: Nama je ispričao Hišam ibn Hassan, on je prenio od Hišama ibn Urveta, on od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anha, da je kazala:

“Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je otišao sa ovoga svijeta, a nije se zasitio pšeničnog hljeba.” (Buhari i Muslim - sahih)

18/19. Ispričao nam je Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Ruh; kaže: Nama je ispričao Hišam ibn Hassasn, on je prenio od Hišama ibn Urveta, on od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anha, da je kazala:

“Tako mi Allaha, znao je proći i mjesec dana a da se u Poslanikovojoj, sallallahu alejhi ve sellem, porodici ne skuha hljeb u kućama njegovih supruga. Upitao sam je (Urve ibn Zubejr): - Pa šta je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jeo, o majko vjernika? - Imali smo komšije Ensarije, Allah ih nagradio, koji su Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, poklanjali mlijeko.” (Muslim i Ibn Madže - sahih)

19/20. Ispričao nam je Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn Jezid el-Vasiti kaže: Nama je ispričao 'Abda ibn Ejmen, on je prenio od 'Ata'a ibn Ebi Rebaha, da je rekao:

“Neki čovjek je ušao kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dok se pred njim nalazio tanjir sa lepinjom, a on bijaše naslonjen na jastuk. Spustio je lepinju na tlo kad je namjeravao objedovati i

odmaknuo jastuče, a zatim rekao: Ja sam samo rob, jedem kao što jede rob i sjedim kao što sjedi rob.”¹ (Hasen po osnovu drugih predaja koje je pojačavaju, iako je sam hadis mursel.)

20/21. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Veki'i; kaže: Nama je ispričao El-A'meš od Ebu Saliha, da je rekao:

“Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je pozvan na jelo, pa kada je završio, tj. kada je jeo, zahvalio je Uzvišenom Allahu, a onda rekao: - Nisam napunio svoj stomak toplom hranom ima toliko i toliko vremena.”² (Daif)

21/23. Ispričao nam je Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Jezid; kaže: Nama je ispričao Hajeve i kazao: Obavijestio nas je Omer ibn Malik eš-Šera'bi, da mu je Ebu Sahr ispričao, prenoseći od Jezida ibn 'Abdullaha ibn Kasita da je rekao:

Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, je donesena kaša sa bademom, pa kada je pripremljena, on upita: - Šta je ovo? - Kaša sa bademom, rekoše. - Ne donosite ga meni, to je napitak raskošnih.³

¹ Otuda je tradicija kod muslimana da sjednu na zemlju, a ne da sjede na stolicama kada jedu (iako nije haram) i da jedu rukom, što se može jesti rukom, a što ne može - kašikom. Dok upotreba vilice mi izgleda suvišna i nepotrebna, kao izvor oholosti i ukočenosti, ne doliči muslimanu kome je uzor Pejgamber, a ne kafiri. Osim ako se nađe u situaciji da tako mora, ili ispadne čudan i neshvaćen ako ne koristi vilicu. Ali ne bi smio jesti lijevom rukom iz vilice, osim da postoji šerijatski opravdan razlog za to, poput bolesti ili da je osoba primorana.

² I radnici u firmama pod stečajem imaju pravo na naknadu za topli obrok svakog dana, dok odabranik Gospodara Arša i Svjetova svih, rijetko kada ga okusi. Da je ovaj dunjaluk istinski vrijedan ne bi ga Milostivi uskratilo svome najčasnijem robu, kojem će dati najveću nagradu na Onome svijetu, a na ovome mu je dao najveću čast da bude najpribraniji Poslanik i na najvećem stepenu pokornosti i robovanja Allāhu ,tebareke ve te'ala. Tome dvoma treba težiti, a od drugog bježati. A ne bježati od ibadeta, a žuditi za dunjalukom kako rade nevjernici, munafici i nezalice od muslimana, koji su, i sada rade, bježali od Poslanika i njihovih pristalica zbog njihove bijede, a divili se Karunu i Firavnu i sličnima danas, zbog njihova dunjaluka.

³ Ako je sahih, ovaj hadis odnosi se na rijedak postupak, jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzor svim muslimanima, ne samo isposnicima i nije odbijao lijepe stvari kao: med, nebiz, meso, volio je lijepo, čisto, miris, žene... Ali ga to nije zanosilo, nego je tražio ahiret i nosio breme emaneta kao Poslanik i prvi musliman, koji mora sam uraditi što od drugih traži. Dakle, moguće je da je odbio taj suvejk,

(Navodi ga Ibn El-Mubarek u Zuhdu.)

22/24. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Ispričao mi je moj otac i kazao: Nama je ispričao Junus; kaže: Nama je ispričao Bekije od Es-Serrija ibn Nu'ajma, on je prenio od Surejha ibn Mesruka, a on od Muaza ibn Džebela, radijallahu anhu, *da mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom slanja u Jemen rekao:*

*"Čuvaj se raskoši, jer Allahovi pravi robovi nisu raskošni."*¹
(Hasen)

kao što je odbio lijep ogrtač i dao ga ashabu itd., kako bi dao lekciju svima da ipak treba znati pobijediti sebe, i nefsu i dunjaluku reći: Ne! Ali ne odbaciti skroz lijepe halal stvari. Tako da ga može slijediti prosječan musliman i koristiti halal i udobno, ali ne uvijek i obavezno. Čak povremeno, pored mogućnosti, ustegnuti se postizujući, ili održavajući spremnost da se odrekneš nekih i donekle slasti, razumijevajući bijedne koji su toga lišeni, i ne uživajući sve od ovoga svijeta, već neke njegove sevape namjerno odgoditi za onoga svijeta.

¹ Tu je granica. Ko ovdje pobijedi - pobijedio je svugdje, a ko izgubi lahko bi mogao izgubiti svugdje, jer fitna ovoga ummeta je u imetku. Rekao je Poslanik, *sallallahu alejhi ve sellem: "Ne bojim se siromaštva po vas, već dunjaluka da vam se ne otvori kao što se otvorio onima prije vas, pa da se u njemu natječete kao što su oni, pa da vas uništi kao što ih je uništio."* Nipošto ne shvatimo da musliman treba da bude bijeda. Ne! I hiljadu puta ne! Ove riječi Poslanik, *sallallahu alejhi ve sellem*, kaže svome namjesniku, koji će da raspoláže svim imetkom u Jemenu. I taj imetak je toliki koliki i jeste, neće ga umanjiti, niti uvećati njegova raskošnost, ili skromnost. Ali ako bude raskošan uzeće novac sebi i svojima, a uskratiti će ga ostalima, a ovako uzeće ono samo nužno, a ostalo će otići drugima. Tako i bogataš u svojoj mahali; ili će sve sebi, a potrebnima će oči ispadati gledajući u njegov mal, ili će uzeti sebi potrebno, a ostatkom pomilovati mahal. Zbog zastranjivanja po ovom pitanju, bezbroj puta u historiji, su halife i bogataši pravili svadbe i čistili mlade i prilježnice (robinje) sa 500 000 dinara, plus drugih vrijednosti, dok je u istoj godini u istom gradu (Bagdadu npr.) umiralo hiljade ljudi od gladi, bolesti i potrebe. Tako i danas. Oni koji raspolážu imetkom muslimana čuvaju ga za sebe i troše ga na svoje harame, uskraćujući ga drugim muslimanima, koji moraju, iako ne bi inače, činiti harame da bi preživjeli. Ove gore Poslanikove, *sallallahu alejhi ve sellem*, riječi su islamska strategija odnosa vladara i posjednika mala prema imetku. Dok su je se držali Ebū Bekr, Omer, Omer ibn Abdulaziz i njima slični, muslimani su bili obezbijeđeni i bezbjedni, dok su u isto vrijeme nemuslimanski vladari grabili za sebe i tlačili narode koji su trpili bijedu. Danas su naši vladari najbogatiji na svijetu, bogatiji od nemuslimanskih, dok u isto vrijeme muslimanski narod živi u teškoj bijedi, a nemuslimanski živi kao nekada mi. Je li sada jasnija važnost ovih Poslanikovih riječi i ovoga pravila?!

23/25. Ispričao nam je Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i rekao: Ispričao nam je Veki'i; kaže: Ispričao nam je Musa el-Mua'llim prenoseći od Budejla el-'Ukajlija da je rekao:

*"Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, rukav je bio do zgloba šake."*¹ (Daif)

24/26. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao Ebu Kamil i rekao: Ispričao nam je Hammad ibn Seleme, prenoseći od 'Alija ibn Zejda:

"Da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio na El-Ala'u Ibn El-Hadremiju košulju dugih rukava, pa je zatražio nož i odsjekao mu ih spram vrhova prstiju." (Daif)

25/30. Ispričao nam je 'Abdullah kaže: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Mehdi kaže: Ispričao nam je Zuhejr ibn Muhammed, on je prenio od Saliha ibn Kejsana, da ga je obavijestio 'Abdullah ibn Ebi Umama i rekao: Mene je obavijestio Ebu Umama, da je Allahov Poslanik, *sallallahu alejhi ve sellem*, rekao:

"Nošenje skromne odjeće je od imana. Nošenje skromne odjeće je od imana. Nošenje skromne odjeće je od imana."

'Abdullah veli: *"Ovo je Ebu Umama el-Harisi."*

'Abdullah kaže: *"Pitao sam svoga oca šta je el-bezaza? Veli: Skromnost u odijevanju - odgovorio mi je."*² (Ibn Madže i Ebu Davud - sahih)

26/31. Ispričao nam je Abdullah, pričao nam je moj otac, pričao nam je Kesir ibn Hišam, obavijestio nas je Dža'fer ibn Burkan, pričao nam je Ez-Zuhri od Urveta ibn Ez-Zubejra, od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

¹ Izraz umjerenosti i sredine, dužina odjeće koliko je potrebno. Danas sav svijet tako nosi, ali u vremenima iza selefa pojavili su se raskošnici koji su se razmetali dugim i širokim rukavima kao znakom imućnosti i prestiža. Ponegdje se još mogu vidjeti takvi rukavi, koji danas ne znače luksuz, ali podsjećaju na nekadašnji vakat raskoši, suprotno sunnetu.

² Jer vjernik ne žudi za dunjalukom, niti modom, kao drugi kome je sav cilj dunjaluk. Niti ga je stid obući skromno, pošto je za njega vrijednost pokornost Allāhu i gleda na što Allāh gleda, a ne ljudi i tako je od imana, jer da mu nije imana i on bi se priklonio modi i natjecanju za i u dunjaluku.

“Vidio bi spermu na ogrtaču jedne od nas, pa bi je istrao, a njihovi ogrtači su bili od vune.” (Taberani, pojačava ga rivajet kod Muslima)

27/32. Ispričao nam je Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Veki'; kaže: Ispričao mi je Fudajl ibn Gazvan, on je prenio od Ebu Hazima, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao:

“Vidio sam sedamdesetoricu stanovnika sofe kako klanjaju u jednoj haljini. Nekima je haljina dovezala do koljena, a nekima niže od toga, pa kada bi ko od njih činio ruku' u, iz straha, pridržavao bi svoju haljinu da mu se ne otkrije stidno mjesto.” (Ebu Nu'ajm - El-Hilje)

28/33. Ispričao nam je Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i rekao: Ispričao nam Ebu Mu'avija; kaže: Ispričao nam je 'Asim el-Ahvel, on prenosi od Muverrika el-Adžlija, a on od Enesa ibn Malika koji kaže:

“Bili smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na jednom putovanju. Neki od nas su postili, a neki nisu. Zaustavili smo se na jednom mjestu a dan je bio veoma vruć. Najviše hlada je imao onaj ko je imao ogrtač. Neki od nas su se rukama štitili od sunca. Oni koji su postili popadali su od iznemoglosti. Nepostači su ustali, postavili šatore i napojili deve. Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: - Nepostači su danas pretekli u nagradi postače.” (Muttefekun alejh)

29/34. Ispričao nam je Abdullah; kaže: Nama je ispričao Ibrahim Ibn Zijad Seblan i rekao: Nama je ispričao 'Abbad ibn 'Abbad, on je prenio od Muhammeda ibn Amra, on od Ebu Seleme, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Zaista ja tražim oprosta i Allahu se kajem svakoga dana po stotinu puta.” (Ahmed - sahih)

30/35. Ispričao nam je Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Vekii'; kaže: Nama je ispričao El-Mes'udi prenoseći od 'Amra ibn Murreta, on od Ibrahima, on od Alkame, a on od 'Abdullaha, radijallahu anhu, od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Što da me dunjaluk obuzima? Ja nisam na dunjaluku osim kao konjanik koji na vrućini ljetnoga dana odspava u hladu drveća, a zatim nastavi putovanje i ostavi ga.” (Ahmed - sahih)

31/36. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao Veki'i; kaže: Nama je ispričao El-A'meš prenoseći od 'Ammare ibn El-Ka'ka'a, on od Ebu Zure', a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Allahu moj, učini opskrbu porodice Muhammedove, samo onoliko koliko im je dovoljno.”* (Muslim - sahih)

32/37. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Ibrahim ibn Zijad Seblan i rekao: Nama je ispričao 'Abbad ibn 'Abbad, on je prenio od Muhammeda ibn Amra, on od Ebu Seleme, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, da znate ono što ja znam malo biste se smijali, a mnogo biste plakali.” (Muttefekun alejh)

33/40. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Jezid i rekao: Nama je ispričao Se'id ibn Ebi Ejjub i rekao: Nama je ispričao Šurahbil ibn Šerik, on je prenio od Ebu 'Abdurrahmana el-Habelija, on od 'Abdullaha ibn 'Amra ibn 'Asa, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Spasio se onaj ko je Islam primio, nužnim opskrbljen i kome je Allah podario zadovoljstvo s onim što mu je dao.” (Muslim - sahih)

¹ Izraz *kut* odnosi se na hranu. Daj nam onoliko koliko nam je potrebno, koliko ćemo pojesti. A osim hrane odnosi se i na druge potrebe. Pa bi značenje bilo: Daj nam opskrbu po našoj potrebi, da nam niti fali, niti pretiče, kako u hrani tako i u drugim potrebama.

34/41. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Jezid el-Mukri; kaže: Nama je ispričao Hajeve i rekao: Mene je obavijestio Ebu Hani'i, da ga je obavijestio Ebu 'Ali el-Džunbi, da je čuo Fudalu ibn 'Ubejda kako kaže: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

"Blago li se onome ko je upućen u Islam i čija opskrba bude kolika mu je nužna potreba i bude zadovoljan njome." (Tirmizi - sahih)

35/42. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Hušejm prenoseći od Junusa, a on od El-Hasana, radijallahu anhu, da je rekao:

"Nikada nije dignuta sofrta ispred Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a da je na njoj ostalo hrane." (Mursel Hasana El-Basrija)

36/43. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu Mu'avija, pričao nam je Lejs od Mudžahida, od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao:

'Uzeo me je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za odjeću, ili je rekao: za dio moga tijela, te mi rekao: "O Abdullahu, budi na dunjaluku poput tuđina, ili putnika i računaj se među stanovnicima kaburova."

Mudžahid kaže: *Rekao mi je Abdullah:*

"O Mudžahide, kada osvaneš ne misli da ćeš omrknuti, a kada omrkneš ne misli da ćeš osvanuti. Iskoristi svoj život prije smrti i zdravlje prije bolesti, jer ne znaš, Allahov robe, da li ćeš biti živ ili mrtav." (Tirmizi - sahih)

37/44. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Ebu Ma'mer el-Katii, koji kaže: Ispričali su nam Džerir ibn Abdulhamid i Veki'i Ibn El-Džerrah, oni su prenijeli od Sufjana, on od Muhammeda ibn El-Munkedira, koji veli:

"Neko od prisutnih je upitao: - O Allahov Poslaniče, da li spavaju stanovnici Dženneta? On reče: - Spavanje je slično smrti, a stanovnici Dženneta ne umiru." Hadis je mursel, ali ga pojačava

¹ Ne kako rade neki iz njegova umeta, pa iza svakog jela više bace nego pojedu. U kantu za smeće može koliko i samome sebi, a vrlo rijetko i jetimu.

predaja koju bilježi El-Bejheki u svome djelu Šu'abul-iman od Džabira, radijallahu anhu, a koju Albani ocjenjuje vjerodostojnom.

38/46. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac, koji je kazao: Nama je ispričao Veki'i i rekao: Ispričao nam je Israil, on je prenio od Ebu Ishaka, a on od Mesruka, da je rekao: Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

“Dijeli Bilale i ne boj se od Gospodara Arša nestašice.” (El-Bejheki, Delailu-n-nubuvveh - hasen)

39/47. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Ahmed ibn Muhammed ibn Ejjub, koji kaže: Nama je ispričao Ebu Bekr ibn Ajaš, on je prenio od Ebu Ishaka, a on od Ikrime, koji je kazao *da je Ebu Bekr, Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: - Osijedio si Allahov Poslaniče?! Veli: - Osijedile su me sure: Hud, El-Vak'ā, 'Amme jetesaelun i Iza-š-šemsu kuvviret - odgovori on.*¹ (Tirmizi - sahih)

40/48. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac, koji je kazao: Nama je ispričao El-Velid ibn Muslim i rekao: Ispričao nam je Sabit Ebu Seleme ed-Dusi prenoseći od Salima ibn 'Abdullaha, da je rekao:

Od dova Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, su bile riječi: “Allahu moj, daruj me plačnim očima koje će suze roniti iz strahopoštovanja prema Tebi, prije nego li suze budu krvave, a zubi budu komadi žara.” (Daif)

41/49. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Sejar, koji kaže: Nama je ispričao Dža'fer ibn Sulejman, koji je kazao: Čuo sam Sabita da je rekao:

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi, kada mu porodicu snađe oskudica, govorio: “Čeljadi moja, klanjajte, klanjajte!”² (Prekinutog lanca prenosilaca)

42/51. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao El-Hejsem ibn Džemil, koji je kazao: Nama

¹ Zbog kazivanja koja sadrže u vezi smrti i strahota ahireta koje čekaju svako živo biće.

² Hoće reći da je u držanju do namaza izlaz iz krize, kao što kaže Allāh: „Naredi čeljadi namaz i u tome ustraj. Ne tražimo od tebe opskrbu, Mi ćemo te opskrbiti!...“ Ta-ha 132.

je ispričao Muhammed ibn Muslim, prenoseći od Ibrahima ibn Mejsere, a on od Tavusa koji kaže: Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

“Da skromnost (zuhd) prema dunjaluku odmara srce i tijelo, a da težnja za dunjalukom produžava tugu i brigu.” (Daif)

43/52. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac, koji je kazao: Nama je ispričao El-Hejsem ibn Džemil; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Muslim, on je prenio od Ibrahima ibn Mejsere, on od 'Amra ibn Šu'ajba, a on od 'Abdullaha ibn 'Amra, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ispravnost prvih muslimana ovoga ummeta je u zuhdu i jekinu, a propast posljednjih će biti u škrtosti i nadanju.”¹ (Taberani – Albani ga ocjenjuje hasenom)

44/53. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Bejan ibn El-Hakem, koji je kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn Hatem, Ebu Dža'fer prenoseći od Bišra ibn El-Harisa; koji kaže: Nas je obavijestio Ebu Bekr ibn 'Ajaš od Lejsa, prenoseći od El-Hakema da je rekao: Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

“Kada Allahov rob zakaže u djelima, Allah ga iskuša brigom.” (Daif)

45/54. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao Bejan ibn El-Hakem koji je kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn Hatim i rekao: Ispričao mi je Bišr ibn El-Haris; kaže: Nas je obavijestio 'Abbad ibn El-'Avvan od Hišama, prenoseći od El-Hasana:

Da je neki čovjek došao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa ga pitao: - Kakav je iman najbolji? - Strpljivost i dobrodušnost - reče on. (Ed-Dejlemi - sahih)

46/55. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac, koji je kazao: Ispričao nam je Veki'i; kaže: Nama je ispričao Usama ibn Zejd, on prenosi od Muhammeda ibn 'Abdurrahmana ibn Ebi Lebibe, on od Sa'da ibn Malika, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

¹ Nenadanje u Allāha i Njegovu Milost, već nadanje da će život trajati dokle oni žele i prepuštanje djela da se sama urade. Takozvana duga nada, duža od edžela.

“Najbolja opskrba je ona koja je čovjeku dovoljna, a najbolji zikir je onaj koji je tajan.” (Daif)

47/56. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac, koji je kazao: Nama je ispričao Veki'i; kaže: Nama je ispričao 'Ali ibn Salih od Ebu El-Muhelleba, on je prenio od 'Ubejdullaha ibn Zuhara, on od Alije ibn Ibn Jezida, on od El-Kasima, a on od Ebu Umame, da je rekao:

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je prenoseći od Uzvišenog Allaha, subhanehu ve te'ala, rekao: *“Najzaslužniji evlija da mu se kod Mene zavidi je vjernik sa malo djece, čiji je namaz obiman i koji revno izvršava ibadete svome Gospodaru, nepoznat među svijetom, ne upire se u njega prstima. Pa sam mu ubrzao smrt, umanjio nasljedstvo i one koji ga oplakuju.”*¹ (Daif)

48/57. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao Ebu Se'id; kaže: Nama je ispričao Sulejman ibn Bilal, on je prenio od 'Amra ibn Ebi 'Amra, on od 'Asima ibn Omera ibn Katade, a on od Mahmuda ibn Lebida, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Doista Uzvišeni Allah čuva Svoga roba vjernika od dunjaluka, iako ga voli, kao što vi čuvate svoga bolesnika, od hrane i pića, bojeći se za njega.” (Ahmed - sahih)

49/58. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao Muhammed ibn El-Musenna, Ebu Musa, koji je kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn Džehdam, pričao nam je Ismail ibn Dža'fer od Amare ibn Gazijje, od Asima ibn Omera ibn Katade, on od Mahmuda ibn Lebida, a on od Katade ibn En-Nu'mana, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kada Allah zavoli Svoga roba, čuva ga od dunjaluka, kao što vi od svoga bolesnika, sustežete vodu.” (Tirmizi - sahih)

¹ Sve spomenuto je od dunjaluka; djeca, ugled, miraz. A Allāh voli one koji su zahidi u dunjaluku. Stoji u hadisu: “Budi zahid prema dunjaluku, voljeće te Allāh. A budi zahid za ljudskim imecima, ljudi će te voljeti.” A ostalo; namaz, ibadeti su ahiretski. Dokaz čovjekovog imana je okrenuti se ahiretu iz vjere da je on bolji, a kloniti se dunjaluka, jer je on po vjeri varljivo naslađivanje. Ko ne vjeruje u ahiret, a vjeruje u dunjaluk, taj nema vjere.

50/60. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Jezid; kaže: Nama je ispričao Hajeve, koji kaže: Mene je obavijestio Ebu Hani da je čuo Ebu 'Abdurrahmana el-Habelija, koji kaže da je čuo 'Abdullaha ibn 'Amra kako ga neki čovjek pita:

“Nismo li mi od siromašnih muhadžira? Abdullah ga upita: - Imaš li ženu sa kojom živiš? - Da -reče ovaj – A Imaš li kuću u kojoj živiš? – Da - reče - Onda ti nisi od njih, reče mu Abdullah”. (Muslim - sahih)

51/61. Ispričao nam je 'Abdullah, pričao nam je moj otac, pričao nam je Sejjar ibn Hatem, pričao nam je Dža'fer, pričao nam je Ejjub od Abdu Rabbihi ibn Seida el-Medenija:

Da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao kod Osmana Ibn Mežuna, radijallahu anhu, dok je ovaj bio na samrti, pa ga je grlio i ljubio, te mu rekao: “Allah ti se smilovao, Osmane, ništa nisi uzeo od dunjaluka, nit je dunjaluk išta uzeo od tebe.” (Daif)

52/62. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao Zejd ibn El-Hubaba; kaže: Nama je ispričao Sufjan ibn Se'id, on je prenio od Ez-Zubejra ibn 'Adija, a on od Mus'aba ibn Sa'da, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Čuvajte se zavodljivosti dunjaluka, jer je on zelen i privlačan.” (Sahih po osnovu drugih predaja koje ga pojačavaju iako je sam hadis mursel)

53/63. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao Jahja ibn Gejlan; kaže: Nama je ispričao Rušdin ibn Sa'd, on je prenio od Hermele ibn 'Imrana et-Tudžebija, on od 'Ukbe ibn Muslima, a on od 'Ukbe ibn 'Amira, od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Kada vidiš da Allah čovjeku, i pored njegovog griješenja, daje od dunjaluka ono što želi, znaj da ga time želi obmanuti.”¹

Zatim je proučio riječi Uzvišenog Allaha: I kada bi zaboravili ono čime su opominjani, Mi bismo im kapije svega otvorili; a

¹ Navodi i pušta da više griješi i zasluži veću kaznu.

kad bi se onome što im je dato obradovali, iznenada bismo ih kaznili i oni bi odjednom svaku nadu izgubili. (Al-An'am 44.)
(Ahmed - sahih)

54/65. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Bejan ibn El-Hakem, koji je kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn Hatim; kaže: Meni je ispričao Bišr ibn El-Haris i rekao: Nama je ispričao 'Isa ibn Junus, prenoseći od Hišama, a on od El-Hasana, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Za troje rob neće polagati račun: hlad svoga kućerka pod koji se skloni, koru hljeba s kojom kičmu svoju uspravi i odijelo kojim pokrije svoje tijelo.” (Mursel Hasana El-Basrija - daif)

55/66. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Bejan ibn El-Hakem, koji kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Hatim i rekao: Meni je ispričao Bišr ibn El-Haris; kaže: Nama je ispričao Halid el-Vasiti prenoseći od Bejana, da je rekao:

“Do mene je dospjelo da je u Tevratu zapisano: Sine Ademov, dovoljan ti je komad hljeba da ti glad utoli, haljina da te pokrije i kućerak da te sakrije.” (El-Menavi Fejdul-Kadir. Predaja spada u israilijate, koje ne potvrđujemo, niti negiramo.)

56/67. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Ebu Mu'avija; kaže: Nama je ispričao El-A'meš, prenoseći od Salima ibn Ebi Dža'da, koji kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“U mome umetu ima takvih koji kada bi vam došli na vrata i zatražili od vas dinar, vi mu ga ne biste dali. Ne biste im dali čak ni dirhem, niti manje od toga. Međutim, kada bi od Allaha zatražio Džennet, On bi mu ga dao, dok mu ne bi dao od dunjaluka kada bi tražio, ne zato što je kod Allaha prezren, otrcanih haljina ili što ga ljudi ne cijene. Kada bi takav Allaha šta zakleo, On bi to ispunio.” (Ibn Hadžer 'El-Metalibul-alije' i Taberani. Kod Muslima postoji predaja koja potvrđuje zadnji dio hadisa)

57/68. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Mehdi; kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn El-Ešas ibn Sivar, prenoseći od Muhariba ibn Desara, koji kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“U mome umetu ima onih koji ne mogu otići u džamiju jer nemaju odjeću, a iman ih sprječava da traže od ljudi. Od njih su: Uveys el-Karni i Furat ibn Hajjan el-’Adžli.” (Ebu Nu’ajm ‘El-Hilje’ - daif)

58/70. Ispričao nam je ‘Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao ‘Abdussamed, koji kaže: Nama je ispričao Ebu Hilal; kaže: Nama je ispričao ‘Ukbe ibn Ebi Tebit, prenoseći od Ebu El-Dževzae, koji kaže: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao:

*“Hoćete li da vas obavijestim o stanovnicima Dženneta i stanovnicima Vatre? Stanovnici Dženneta su oni čije su se uši napunile lijepa spomena, a stanovnici Vatre su oni čije su se uši napunile spominjanja po zlu koje direktno sluša.”*¹ (Ibn Madže - hasen)

59/71. Ispričao nam je ‘Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao Ebu Se’id; kaže: Nama je ispričao Zaide, koji kaže: Nama je ispričao ‘Ata’a, on je prenio od svoga oca, a on od Alije, radijallahu anhu, da je rekao:

“Spremio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ruho Fatimino, radijallahu anha, koje je sačinjavalo: haljinu sa resama, mješinu i kožni jastuk napunjen palminim vlaknima.” (Hadis je slabog lanca prenosilaca, ali ga potvrđuju hadisi kod Buharije, Muslima, Ebu Davuda i Tirmizija.)

60/72. Ispričao nam je ‘Abdullah; kaže: Nama je ispričao je ‘Ubejdullah ibn Omer; kaže: Nama je ispričao Hammad ibn Zejd, on je prenio od Hišama, a on od El-Hasana:

“Da je postelja Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bila ogrtač i zakrpljeni jastuk, natrpan palminim likom”. (Sahih)

61/73. Ispričao nam je ‘Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i kazao: Nama su ispričali ‘Abdussamed i Ebu Se’id; kaže: Nama je ispričao Sabit, koji je kazao: Nama je ispričao Hilal od ‘Ikrima, prenoseći od Ibn ‘Abbasa:

¹ Jer to znači da su jedni ustrajno radili hajr i ljudi ih na tome vidjeli, a drugi ustrajno radili zlo, a ljudi ih gledali. Ljudi su Allāhovi svjedoci na zemlji, a Allāh je dovoljan i najveći svjedok svakome.

“Da je Omer ibn El-Hattab ušao kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dok je ležao na hasuri koja mu se ocrta-la na boku, pa mu reče: - O Allahov Poslaniče, kada bi sebi priuštio udobniju postelju od ove? Pa On reče: - Šta će mi dunjaluk, primjer mene i njega je poput primjera konjanika u ljetnom danu, koji se zaustavio pod hladovinu drveta jedan dio dana, zatim nastavio put i ostavio ga.” (Sahih)

62/74. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac, koji je kazao: Nama je ispričao Hadždžadž; kaže: Nama je ispričao Šerik, on je prenio od 'Abdulmelika ibn 'Umejra, a on od 'Abdullaha ibn Šeddada, koji hadis pripisuje Poslaniku, *sallallahu alejhi ve sellem*, da je rekao:

“Ko bude oblačio vunenu odjeću¹, muzao ovce (koze), jahao margarca i odazove se pozivu na gozbu neuglednom čovjeku, ili robu, neće mu se upisati nimalo oholosti.” (mursel)

63/76. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Isma'il ibn Muhammed; kaže: Nama je ispričao 'Abbad ibn 'Abbad; kaže: Nama je ispričao Mudžalid ibn Se'id, prenoseći od Eš-Ša'bija, on od Mesruka, a on od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

“Došla mi je jedna ensarijka i vidjela postelju Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koja bijaše predvostručeni plašt, pa se vratila svojoj kući i poslala dušek punjen vunom. Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao upitao je: - Šta je ovo? Rekoh: - Ta i ta ensarijka mi je došla i vidjela tvoju postelju, te mi poslala ovaj dušek. - Vrati ga! - rekao je on, ali ga ja nisam vratila, jer mi se sviđalo da ga imam u svojoj kući, sve dok mi to nije rekao tri puta, dodavši: - Vrati ga Aiša, jer, tako mi Allaha, da hoću Uzvišeni Allah bi mi učinio brda zlatnim i srebrnim, ali sam to odbio.” (Daif)

64/77. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu 'Amir, 'Abdulmelik ibn 'Amr, koji je kazao: Nama je ispričao Se'id ibn Muslim ibn Babik, koji je kazao:

¹ Misli se na skromnu odjeću, jer je u njegovo, doba vunena odjeća bila najjeftinija i najmanje cijenjena.

Čuo sam 'Amira ibn 'Abdullaha ibn Ez-Zubejra, kako kaže: Meni je ispričao 'Avf ibn El-Haris ibn Et-Tufejl da ga je Aiša, radijallahu anha, obavijestila, da joj je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“O Aiša, čuvaj se omalovažavajućih grijeha, jer će Allah za sve pitati.” (Ibn Madže, Ahmed - sahih)

65/78. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i kazao: Ispričao nam je Isma'il ibn Muhammed, Ebu Ibrahim el-Muakkib; kaže: Nama je ispričao Jusuf ibn El-Madžišon, a on veli: Mene je obavijestio Muhammed ibn el-Munkedir, kaže da je rekao:

“Ušao sam kod Džabira ibn Abdullaha na samrti, pa mu reko: - Prenesi Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, selam od mene.”

66/79. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nas je obavijestio Ebu Davud; kaže: Nama je ispričao 'Imran prenijevši od Katade, on od 'Abdu Rabbiha, on od Ebu 'Ijada, a on od 'Abdullaha ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Čuvajte se grijeha koje smatrate nevažnima, jer se oni kod jedinca nagomilaju dok ga ne unište.” Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, to uporedio sa skupinom ljudi koja odsjedne na nekom mjestu, pa svako donese po jednu granu i tako iskupe veliku gomilu drva, koju onda zapale i na njoj pripreme hranu. (Ahmed - sahih)

67/80. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nas je obavijestio 'Abdurrahman ibn Mehdi, koji kaže: Nama je ispričao Džerir ibn Hazim i on veli: Čuo sam El-Hasana da pripovijeda od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Možda neki od vas izgovore riječ, ne misleći da će dospjeti dokle dospije,¹ a zbog nje će biti bačen u Džehennem sedamdeset godina.” (Tirmizi - sahih)

68/81. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Ispričao je Ebu Mu'avija, koji kaže, Nama je ispričao Muhammed ibn 'Amir ibn 'Alkama el-Lejsi prenijevši od svoga oca, on od svoga djeda Alkame, a on od Bilala ibn El-Harisa el-Muzenija, koji veli: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao:

“Čovjek izgovori riječ dragu Allahu, ne misleći da će dospjeti dokle dospije, Uzvišeni Allah mu upiše Svoje zadovoljstvo do Dana kada će Ga sresti. Drugi izgovori riječ koja rasrdi Allaha, ne misleći da će dospjeti dokle dospije, Allah mu zbog nje upiše Svoju srdžbu sve do Dana kada će Ga sresti.”

'Alkama je imao običaj reći:

“Hadis Bilala ibn El-Harisa spriječio me je da mnogo toga ne govorim. (Tirmizi – sahih)

¹ Misli da je nevažno i da neće imati nikakve posljedice, a ono se proširi i ostane i prouzrokuje veliku štetu. Postoje naznake koje ukazuju da se odnosi na hvalu i podršku vladara, tako da on umisli da je na hakku i počne, ili nastavi činiti djela koja se odnose na sve i posljedice im budu dalekosežne. Primjer: kada bliski vladaru u njegovom društvu, na njegov zahtjev, ili bez njega, daju svoje primjedbe, pa uveličavaju njegova dobra djela, a skrivaju i umanjuju loša. Kažu mu npr.: Koliko si gladnih nahranio, koliko si noći proveo brinući o općem dobru itd. I tako ga liše straha i odgovornosti. Dok drugi mu kažu: Znaj da te je Allāh učinio odgovornim za sve i da ćeš biti pitan, ništa te neće spasiti na Sudnjem danu do pravda, itd. Priča u prisustvu vladara nije kafanska priča. Može se spomenuti osoba, ili skupine koje zadaju glavobolju vladaru, pa mu nesavjestan savjetnik ukazati riječima: Ko su oni da ih potamaniš, imaš opet narod i slično. To nikako ne mogu biti obične riječi, niti obična situacija poslije riječi rečenih vladaru, koje mu dozvoljavaju da postupa pogrešno, ili kako hoće. Ovaj hadis se može odnositi i na one čija se riječ sluša među masama koje ne znaju uvi jek kada se uvažena osoba šali, a kada ozbiljno govori. Zato, ako se riječ čuje mora biti odmjerena. I na kraju, ne osporavam da je hadis općeg značenja i odnosi se na svakoga, jer riječi obična čovjeka, ako nisu važne ostalima, važne su za njega na Sudnjem danu, premda je riječ važnija što je osoba važnija.

² Propadaće u dubinu Džehennema onoliko koliko može dospjeti brzi konj u galopu za sedamdeset godina.

69/82. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao Ebu Kurejb, Muhammed ibn El-'Ala; kaže: Ispričao nam je Ibn El-Mubarek, on je prenio od Jahjaa ibn Ejjuba, on od 'Ubejdullaha ibn Zuhra, on od Alija ibn Jezida, on od El-Kasima, a on od Ebu Umame: *Da je 'Ukbe ibn 'Amir upitao Allahova Poslanika:*

"Allahov Poslaniče, u čemu je spas? Kaže: - Čuvaj svoj jezik, neka ti tvoja kuća bude dovoljna¹ i plači nad svojim grijesima" - odgovorio je on. (Ebu Nu'ajm 'El-Hilje')

70/83. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Ebu Ma'mer, koji veli: Ispričao nam je Ebu El-Ahves, prenijevši od Simaki, on od Džabira ibn Semure, da je rekao:

"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi, nakon što klanja sabah namaz, ostao sjediti na mjestu gdje je klanjao sve do izlaska sunca." (Muslim - sahih)

71/84. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nas je obavjestio moj otac; veli: Ispričao nam je Ebu Mu'avija, koji kaže: Nama je ispričao El-A'meš, on je prenio od Sulejmana ibn Mejsera, on od Tarika ibn Šihaba, a on od Sulejmana, da je rekao:

"Neki čovjek je ušao u Džennet zbog mušice i neki čovjek zbog mušice je ušao u Vatru. –Kako to, Allahov Poslaniče?! - rekli su. Rekao je: - Dva su čovjeka naišla na neki narod koji je imao kip i pored kojeg nije mogao niko proći dok mu ne prinesu nešto kao žrtvu. Rekli su jednom od njih: - Prinesi (žrtvu)! – Nemam ništa da prinesem kao žrtvu – odgovori on. – Prinesi, pa makar mušicu – rekli su mu. On je prinio mušicu kao žrtvu i oni su ga pustili, pa je taj ušao u Vatru. Drugom su rekli: - Prinesi (žrtvu)! – Ja nikom drugom ne prinosim (žrtvu) mimo Allaha – rekao je. Oni su ga ubili i on je ušao u Džennet."

72/85. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nam je ispričao Muhammed ibn 'Abbad el-Mekki, koji veli: Obavjestio nas je Hatim ibn Ismail, on je prenio od Ibn 'Adžlana, on od Husejna ibn 'Abdullaha, on od 'Ikrime, a on od Ibn 'Abbasa, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

¹ Boravi u njoj uvijek osim kada moraš izaći, jer ti je ona zastor od vanjskog zla i skriva tvoja zla od ljudi. Da čovjek ne čini fitnu i fesad vani, okolo, po svijetu, što će biti sigurno ako ne imadne živaca biti u svojoj kući. I još može značiti; neka ti je tvoja žena, ili žene, dovoljna.

“Klanjajte noćni namaz, pa makar jedan rekat.” (Daif)

73/88. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'i koji veli: Nas je obavijestio Er-Rebi'i ibn Sa'd el-Džufi, po čuvenju od Abdurrahmana ibn Sabita, a on od Džabira ibn 'Abdullaha, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Pričajte bez smetnje od Benu Israila, jer su se njima događala čuda.” Zatim je nastavio pričati: *“Skupina ljudi iz Benu Israilova naroda prošli su pored groblja, pa rekoše: - Kada bi klanjali dva rekata i zamolili Uzvišenog Allaha da nam izađe neko od mrtvih, da ga upitamo o smrti. Klanjali su, pa se iz kabura pomoli siv čovjek sa ožiljkom od sedžde na čelu, pa im reče: - O skupino ljudi, šta hoćete od mene? Umro sam prije stotinu godina i nije me prošao bol od smrti sve dok ne bi ovaj čas, pa molite Uzvišenog Allaha da me povrati u to stanje da ponovo ne umirem i proživim istu patnju.”* (Ibn Ebi Šejbe - daif)

74/89. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Jezid ibn Harun, prenijevši od Muhammeda ibn Ibrahima, oca Ebu Bekra ibn Ebi Šejbe, on od Muhammeda ibn 'Amra, on od Ebu Seleme, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Mnogo se prisjećajte onoga što će okončati uživanja, to jest, smrti.” (Tirmizi i Ibn Madže - sahih)

75/90. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kazao je: Nama je ispričao Sufjan i rekao:

“Neki čovjek je pohvaljen pred Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa on upita: - A kakvo mu je prisjećanje smrti? Oni rekoše: - To ne nalazimo kod njega, nije bogzna kakvo. Pa reče: - Onda ni on nije kakvim ga opisujete – reče Poslanik.” (Daif džidden – vrlo slab)

76/91. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i veli: Nama je ispričao Veki'i, koji kaže: Nama je ispričao Kudama el-'Amiri, prenijevši od Džesre bint Dedždžadže, od Ebu Zerra, radijallahu anhu, *da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ponavljao ovaj ajet do zore”: Ako ih kazniš, pa oni su Tvoji robo-*

vi, a ako im oprostiš Ti si zaista Silan i Mudar. (El-Maide: 118.)
(Hadis je slab zbog Džesre, koja je slaba kao prenosilac hadisa)

77/92. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Mene je obavijestio moj otac i rekao: Nama je ispričao Veki'i koji je kazao: Nama je ispričao El-A'meš prenijevši od Ebu Saliha:

"Da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, noću klanjao toliko dugo da su mu otjecala stopala, pa kada je upitan zbog toga: - Allahov Poslaniče, Allah ti je oprostio prošle i ranije grijehе?!, on reče: - A zar da ne budem Allahu zahvalni rob?"¹ (Muttefekun alejh)

78/93. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nas je obavijestio moj otac; kaže: Nas je obavijestio Ibn Fadl koji veli: Nama je ispričao El-A'meš prenijevši od Ebu Saliha da je rekao:

Upitao sam Aišu i Ummu Seleme, radijallahu anhune: - Koje djelo je bilo najdraže Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa su mi rekle: "Ono na kojem se ustrajava, pa makar ono bilo malo." (Muttefekun alejh)

79/94. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Ebu Kurejb; veli: Nama je ispričao Jahja ibn Adem koji je kazao: Nama je ispričao Ebu Bekr ibn 'Ajjaš, a on prenosi od Nasra ibn Ebi El-Eš'asa, on od Šu'beta, on od 'Alija ibn Zejda, a on od Enesa ibn Malika, radijallahu anhu, da je rekao:

"Robinja je mogla uzeti za ruku Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa da on ide sa njom zbog njene potrebe sve dok je ne izvrši."² (Sahih)

¹ Po našoj logici treba klanjati ako šta tražimo, a po Poslanikovoju, sallallahu alejhi ve sellem, treba Allāhu robovati zbog onoga što nam je već dao, a i zbog onoga što trebamo, svakako.

² Odnosi se na skromnost Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prema svima, pa i ubogima i robovima, a ne mora značiti da je bilo doslovno da ga je robinja uzimala za ruku. Ako je doslovno, onda ili mu je robinja bila halal, ili se izraz hadim, koji znači i muško i žensko, odnosi praktično na muško. A najjače je da je Enes, radijallahu anhu, slikovito opisao skromnost Poslanika ,sallallahu alejhi ve sellem, i pomaganje nejakima, a ne da je uzimao za ruku ko mu nije halal, jer to negiraju jaki hadisi kao: "Ja se ne rukujem sa ženama." ili: "Poslanik nikada nije stavio ruku u ruku žene koja mu nije halal." Ili: "Da šilom probodem svoj dlan draže mi je, nego da dotaknem ženu koja mi nije halal."

80/95. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jahja ibn Se'id, koji je kazao: Nama je ispričao Hišam ibn Hassan i veli: Mene je obavijestio moj otac od Aiše, radijallahu anha:

Da je ušao kod nje Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kad joj je bila služavka neke žene, pa mu je spomenula njen namaz, a on reče: "Polahko, činite onoliko koliko možete izdržati, jer Allahu neće dodijati dok vama ne dodije, a Njemu je najdraža ona vjera na kojoj osoba ustraje." (Muttefekun alejh)

81/96. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Zejd ibn Jahja ed-Dimiški, koji je kazao: Nama je ispričao Halid ibn Subejh; kaže: Nama je ispričao Junus ibn Hulejs, da je Ebu Muslim el-Havlani rekao: ‘

'Nije zuhd u zabranjivanju halala, niti u upropaštavanju imetka, nego je zuhd da na dunjaluku budeš sigurniji u ono što je u Allahovim rukama od onoga što je u tvojim rukama, i da ti nagrada zbog nevolje koja te snađe bude draža od onoga što je izgubljeno.' (Tirmizi - daif džidden)

82/97. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Jezid i veli: Nama je ispričao je Hajeve koji je kazao: Mene je obavijestio Bekr ibn 'Amr da je čuo 'Abdullaha ibn Hubejru, koji kaže da je čuo Ebu Temima el-Džešanja, koji kaže da je čuo Omera ibn El-Hattaba, radijallahu anhu, koji kaže da je čuo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

"Kada bi se vi istinski oslanjali na Allaha, On bi vas opskrbljivao kao što opskrbljuje ptice; jutrom krenu letjeti gladne, a navečer se vraćaju punih stomaka." (Tirmizi - sahih)

83/98. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Mu'avija, koji je kazao: Nama je ispričao El-A'meš, on je prenio od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Gledajte one koji su od vas slabijeg materijalnog stanja i položaja, a ne gledajte ko je boljeg imovinskog stanja i ugledniji od

vas, kako ne biste umanjili i omalovažili Allahovu blagodat prema vama.” (Muslim - sahih)

84/99. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i veli: Nama je ispričao Vekii,¹ prenijevši od Dža'fera ibn Burkana, on od Jezida El-Esamma, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Nije bogatstvo u mnoštvu imetka, nego je bogatstvo - bogatstvo duše.” (Muttefekun alejh)

85/100. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao 'Abbad ibn Ja'kub; veli: Nama je ispričao Muhammed ibn Fudajl, on prenosi od 'Abdurrahmana ibn Ishaka, on od En-Nu'mana ibn Sa'da, a on od Alije, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao:

“U Džennetu imaju odaje kojima se unutrašnjost vidi spolja i vanjština vidi iznutra. Neki beduin upita: - Za koga su one, Allahov Poslaniče? On reče: - Za onoga ko bude uljepšavao svoj govor, hranio gladne, bude redovito postio i bude Allahu, u noći, dok ostali svijet spava, klanjao.” (Tirmizi - hasen)

86/101. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Mehdi, on je prenio od Zuhejra, on od El-Ala'a, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

“Znate li ko je muflis? Ashabi rekoše: - Allahov Poslaniče, za nas je muflis onaj koji nema dirhema, niti trgovačke robe, ni novaca ni robe. Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, reče: - Muflis u mome ummetu je onaj ko dođe na Sudnji dan s namazom, zekatom i postom, ali je uz to povrijedio čast nečiju ali je psovao onog, potvorio ovog, u imetku zakinuo onog, prolio krv ovog, udario onog. Pa će se svakom od njih dati dio njegovih dobrih djela i uzeće mu onaj iz dobrih djela, pa ako mu nestane dobrih djela prije nego što se svima oduži onda će se uzeti od njihovih loših djela i prebaciti na njega, pa će se onda strovaliti u Vatru.”¹ (Muslim - sahih)

¹ Jer nema dobrih djela, a loših mu se nakupilo, njegova dobra otišla drugima, a njihova loša pripala njemu.

87/102. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: obavijestio me je moj otac, koji je kazao:, Ibn Mehdi; veli:, pričao nam je Hemmama, prenijevši od Katade, on od Hulejda El-Asrija, a on od Ebu Ed-Derda'a, radijallahu anhu, koji kaže: Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

“Nikada Sunce ne izađe a da sa njegove dvije strane ne budu dva meleka koji dozivaju, i čuju ih svi stanovnici Zemlje, osim ljudi i džina: - O ljudi, požurite svome Gospodaru, jer što je malo a dovoljno, bolje je od obilja koje zauzme i (zabavlja i odvodi od Allaha). A nikada Sunce ne zađe da se sa njegove dvije strane ne pošalju dva meleka koji dozivaju i čuju ih svi stanovnici Zemlje, osim ljudi i džina: - Gospodaru, nadoknadi onome ko udjeljuje, upropasti onome ko škrtari.” (Ebu Nu'ajm 'El-Hilje' - Kod El-Buharija i Muslima postoje predaje koje potvrđuju zadnji dio hadisa)

88/103. Ispričao nam je 'Abdullah kaže; moj otac je kazao: Muhammed ibn Fudajl, je kazao: nas je obavijestio Darar, a on je Ebu Sinan, prenijevši od Se'ida ibn Džubejra, radijallahu anhu, da je rekao:

“Pouzdanje na Allaha (tevekkul) je cijeli iman.” (Ebu Nu'ajm 'El-Hilje', sened je bez slabosti)

89/109. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže:, Ebu Kamil El-Fudajl ibn El-Husejn El-Džahderi, koji kaže:, Omer ibn 'Ali; kaže:, obavijestio nas je Ebu Hazim, koji je kazao: Čuo sam Sehla ibn Sa'da Es-Sa'idija da je rekao: Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

“Poraniti na Allahovom putu, ili okasniti (izaći krajem dana), bolje je od dunjaluka i svega što je na njemu, a mjesto biča jednog od vas u Džennetu bolje je od dunjaluka i svega što je na njemu.” (El-Buhari, Muslim, (Et-)Tirimizi - sahih)

90/110. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Ebu Kamil, koji veli:, Ebu 'Avane, on je prenio od El-Eš'asa ibn Sulejjima, on od Mu'avije ibn Suvejda ibn Mukarrina, a on od El-Bera'a ibn 'Aziba, koji kaže:

“Naredio nam je Allahov Poslanik obilazak bolesnog i praćenje dženaze.” (Muttefekun alejh)

91/111. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Šejban ibn Ebi Šejbe, koji kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Rašid, kaže 'Abdullah¹: Ispričao mi je Mekhul, prenijevši od Kesira ibn Murre El-Hadramija, on od Nu'ajma ibn Hammada, od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

*"Rekao je Uzvišeni Allah: - Sine Ademov, klanjaj Mi četiri rekata sprva dana, zaštitiću te u ostatku dana."*² ((Et-)Tirmizi - sahih)

92/112. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Šejban ibn Ebi Šejbe, koji je kazao:, Muhammed ibn Rašid; veli:, Nama je ispričao 'Imran El-Kasir, a on je prenio od Muhammeda ibn Sirina, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Meleki donose salavat³ na roba dok je u svojoj musalli⁴, sve dok ne izgubi abdest, govoreći: - Gospodaru, oprost mu, Gospodaru, smiluj mu se." (muttefekun alejhi)

93/113. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Omer ibn Eban, koji kaže:, kazao je Ibn El-Mubarek, prenijevši od Jahje ibn Ejuba, on od 'Ubejdullaha ibn Zuhra, a on od Alije ibn Jezida, on od El-Kasima, a on od Ebu Umame, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Ko pomiluje jetima po glavi, ne želeći time ništa drugo do Allahovo zadovoljstvo i nagradu, imaće nagradu za svaku dlaku preko koje pređe, a ko učini dobročinstvo jetimu, mušku ili žensku, biću⁵ ja i on ćemo biti kao ova dva prsta, - pa je spojio svoj kažiprst i srednji prst." (daif)

¹ Drugi sened.

² Vjerojatno sabah namaz, pa će Allāh, tebareke ve te'ala, dati teufik da ostatak dana bude dobar u pokornosti, sreći, blagostanju i bereketu.

³ Čine dovu, kako će objasniti na kraju hadisa.

⁴ Musalla je mjesto gdje se namaz klanja, u džamiji ili kući, misli se na istom mjestu gdje je obavljen farz namaz. Poslije namaza se računa robu da je još u namazu, sve dok ne izgubi abdest.

⁵ U Džennetu.

94/114. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: 'Abdussamed, je kazao: Hurejs ibn Es-Saib; kaže: Čuo sam El-Hasana da veli:, Humran ibn Eban, prenosi od Osmana ibn 'Affana, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Čovjeku pripada koliko je hlad kuće, nasušni hljeb i odjeća kojom prekriva stidno mjesto, a sve što je preko toga čovjek na njega nema pravo.” (daif)

95/115. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Ispričao mi je 'Abdullah ibn Muhammed ibn Ebi Šejbe, koji veli: Rekao je Ebu El-Ahvas (prenoseći) od Semmaka, da je rekao: Čuo sam En-Nu'mana ibn Bešira, radijallahu anhu, kada je rekao:

“Izabirite jela i pića koliko hoćete¹, ja sam vidio vašega Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da nije imao (ni) loših datula da njima napuni stomak (utoli glad).” (Muslim - sahih)

96/116. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: 'Abdullah ibn Muhammed ibn Ebi Šejbe; kaže:, Nama je ispričao Ebu El-Ahves, on je prenio od Simaka, a on od En-Nu'mana ibn Bešira, radijallahu anhu, koji je na hutbi govorio:

Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na mimmeru kako govori: “Upozoravam vas na vatru!” Pa mu je spao (En-Nu'manu) jedan kraj ogrtača sa ramena dok je govorio: - Upozoravam vas na vatru. Da je na ovome mome mjestu čula bi ga sva čaršija, ili znatan dio nje, a obraćao se (En-Nu'man) sa mimmera u Kufi.” (Navodi ga Ibn Hibban u svome Sahihu)

97/117. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i kazao:, Veki'i; veli: Nama je ispričao Kesir ibn Zejd od Seleme ibn Ebi Jezida, koji kaže: Čuo sam Džabira, radijallahu anhu, da veli: rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

“Ne priželjkujte smrt, jer strahota umiranja je velika, a od čovjekove sreće jeste da mu život potraje i Allah ga počasti tevbom.” (sahih)

¹ Rekao je to kao ukor njima koji su živjeli životom drugačijim od života Poslanika i prvih ashaba, jedući i pijući obilno za bogatim trpezama.

98/118. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Muhammed ibn Ebi Bekr El-Mukddimi; kaže: Nama je ispričao Omer ibn 'Ali od El-A'meša, od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Mjesto biča, ili štapa, u Džennetu, bolje je od svega što je između neba i Zemlje.” (El-Buhari, Muslim, Et-Tirmizi - sahih)

99/119. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao Muhammed ibn 'Abdullah ibn Numejr, koji je kazao: Moj otac; veli:, Nama je ispričao Ebu Mu'avija El-Basri od Nehšela, od Dahhaka, od El-Esveda ibn Jezida, od 'Abdullaha, da je rekao:

Da su učenjaci respektovali svoje znanje i nudili ga onima kojima priliči, bili bi prvaci ljudima svoga vremena. Međutim, oni su ga potčinili onima kod kojih je dunjaluk¹, pa su ih ovi prezreli². Čuo sam vašega Poslanika sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: „Čije brige budu jedna briga, Allah će ga lišiti ostalih briga, a čije su brige umnože, dunjaluka radi, Allahu je svejedno u kojoj će dolini stradati.”³ (Ebu Nu'ajm 'El-Hilje', El-Albani ga ocjenjuje hasenom)

100/120. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Abdullah ibn Numejr, koji kaže: Ebu Mu'avija; kaže: Burejd ibn Ebi Burde, prenosi od Ebu Burde, a on od Ebu Musa'a, radijallahu anhu, koji kaže: rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

“Allah jedno vrijeme odgađa kaznu (nasilniku), ali kada ga nakon toga roka uzme, ne pušta ga.” Zatim je proučio: **„Eto tako tvoj Gospodar kažnjava kada kažnjava sela i gradove koji su nasilje činili. Kažnjavanje Njegovo je, zaista, bolno i strašno.”** (Hud 102.) (muttefekun alejh)

101/121. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao El-Velid ibn Šudža'a, koji je kazao:, 'Ata'a ibn Muslim El-Haffaf je rekao: Čuo sam Muhammeda ibn 'Amra ibn 'Alkamu, spominje od Ebu Seleme ibn 'Abdurrahmana, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Poslanika sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

¹ Vladari i imućni.

² Njih i vrijednost znanja uopće.

³ Od dolina u kojima on ima dunjaluk, interes i brigu. Koja će ga briga umoriti.

“Silnici i oholi na Sudnjem danu će biti dovedeni u ljudskom liku, veličine mrava. Ljudi će (po njima) gaziti sve dok se svijetu ne presudi, kao izraz Allahove prezrenosti prema njima. Zatim će biti odvedeni u dio Džehennema po imenu El-Enjar. Pa ashabi upitaše: - Allahov Poslaniče, sallallahu alejhi ve sellem, šta je El-Enjar? Veli: - Mjesto u Džehennemu u koje se slijevaju iscjeđevine iz tijela stanovnika Džehennema¹- odgovori on.” (Et-Tirmizi - hasen)

102/122. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je kazao Ebu Kamil, Fudajl ibn El-Husejn El-Džahderi koji kaže:, Ebu Isma'il El-Kattad; veli:, Nama je ispričao Katada od Enesa, radijallahu anhu:

Da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao sa ahabima pored uginulog janjeta, pa im reče: “Smatrate li da je ovo janje postalo bezvrijedno svome vlasniku? Rekoše: - Da, Allahov Poslaniče (- odgovoriše). Pa reče Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem,: - Tako mi Onoga u čijoj je ruci Muhammedova duša, dunjaluk je kod Allaha bezvrijedniji od ovoga janjeta njegovom vlasniku kada ga je bacio ovdje.” (Muslim i Et-Tirmizi – sahih)

103/123. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je rekao Ebu 'Amr, Nasr ibn 'Ali, koji kaže: Muhammed ibn Jezid ibn Hasis je rekao:

*Čuo sam Sufjana Es-Sevrija, rahimehullah, kada smo ga obišli u bolesti, pa on reče Seidu ibn Hassanu el- El-Mahzumiju: - Kako ono bješe hadis koga si mi pričao? Reče: -Ispričala mi je Ummu Salih, od Safije bint Šejbe, od Ummu Habibe, radijallahu anha, supruge Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: „Svaki govor sina Ademova je protiv njega, osim naređivanja dobra, ili zabranjivanja zla, ili spominjanja Allaha.“ neko od prisutnih reče Sufjanu: - Težak li je ovaj hadis.(!) Sufjan reče: - A u čemu je njegova teškoća? Allah je rekao: **Nema hajra u mnogim njihovim sašaptavanjima, osim onoga ko naredi sadaku ili dobro, ili pomiri ljude...** (En-Nisa: 114.)*

I kaže Allah: Osim onih koji jedni drugima preporučuju istinu i preporučuju sabur. (El-Asr: 3.)

¹ Od znoja, gnoja, sukrvice, mokraće i drugih otpadaka i izlučevina koje izlaze iz njih dok gore i pate. Allāh nas sačuvao džehennemskih muka, amin!

I kaže: I oni će se samo onima kojima On bude zadovoljan zauzimati. (El-Enbija': 28.)

I veli: Osim kome Milostivi dopusti da za nekoga govori (Ta-ha: 109.)

Ovo su riječi moga Gospodara sa kojima je došao Džibril'."(Et-Tirmizi - daif, zbog Ummu Salih, čije je stanje nepoznato)

104/124. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao 'Abbas ibn El-Velid En-Nersi; kaže: Nama je ispričao Vehb ibn Halid od Ejjuba, od 'Amra ibn Se'ida, a on od Enesa ibn Malika, radijallahu anhu, da je rekao:

"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je bio najmilostiviji čovjek prema djeci. Imao je sina koji je bio na dojenju u jednom predgrađu Medine, kojega je dojila supruga jednog kovača.² Odlazio bi mu i mi sa njim, kuća u kojoj je bio, bila je dimljena izhirom (vrsta trave), pa bi ga grlio i ljubio, zatim bi se se vratio." (Muslim - sahih)

105/125. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je rekao Ibrahim ibn El-Hasan El-Bahili, El-Allaf, koji je kazao;, Ebu 'Avane, je prenio od Ebu Bišra, on od Humejda ibn 'Abdurrahmana, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

"Najbolji post, poslije ramazana, je post u Allahovom mjesecu muharremu, a najbolji namaz, nakon farzova je noćni namaz." (Muslim - sahih)

106/126. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao Ibrahim ibn El-Hasan El-Bahili; kaže:, obavijestio nas je Ebu 'Avane, od El-A'meša, od Ebu Saliha, od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "

Kad god se ljudi sastanu u nekoj od Allahovih kuća da uče Allahovu Knjigu i međusobno je izučavaju, okruže ih meleki, spuсти se milost na njih i spomene ih Allah, onima koji su kod Njega. A ko krene putem tražeći na njemu znanje, Allah će mu olakšati put do Dženneta." (Dio kod Muslima - sahih)

¹ A govore isto što i hadis koji je tebi čudan.

² Po imenu Ebū Sejf, kako navode sahih rivajeti

107/128. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Obavijestio me je Ebu Hemmam El-Velid ibn Šudža'a, koji veli: Ibn Vehb; kaže: Mene je obavijestio Amr ibn El-Haris, da mu je Ebu En-Nadr ispričao od Sulejmana ibn Jesara, od Aiše, radijallahu anha, supruga Poslanikove sallallahu alejhi ve sellem, da je kazala:

"Nisam nikada vidjela Allahova Poslanika potpuno nasmijanog da bi mu se vidjelo grlo, nego bi se samo osmjehivao."

Također je govorila: da bi se na njegovom licu mogao prepoznati strah i zabrinutost kada bi ugledao oblak ili vjetar, pa bi ga ona tada upitala: - Allahov Poslanice, ljudi se raduju kada vide oblake, nadajući se da u njima bude kiše, a na tvome licu primjećujem strah i brigu kada ih ugledaš. On bi rekao: - O Aiša, ko mi garantuje da u njima nije kazna, neki narodi su kažnjeni vjetrom, a kada su vidjeli kaznu govorili su: Ovaj nam oblak kišu donosi! (muttefekun alejhi)

108/129. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Hudbe ibn Halid, je kazao: Hammad ibn Seleme prenosi od Sabita, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: Na Sudnjem danu dovesti će se džehenemlija, koji je najraskošnije živio na dunjaluku, pa će se staviti u vatru za jedan trenutak i onda će mu se reći:

- Zamoćite ga malo u Vatru da je okusi. Pa će ga zamoćiti u nju, pa će ga vratiti, pa će mu reći (Allah): - Sine Ademov, jesi li ikada dobro doživio, jesi li ikada bio sretan i veseo? On će odgovoriti: - Ne, tako mi Tvoje veličine. Zatim će reći: - Vratite ga u vatru. Zatim će se dovesti dženetlija koji je bio u najvećem belaju i mukama na dunjaluku: - Uvedite ga kratko u Džennet. Kada se vrati, reći će mu se od strane Allaha: - Sine Ademov, jesi li ikada vidio nešto što ne voliš? Reći će: - Ne, tako mi Tvoje veličine, nikada nisam vidio ništa što je mučno." (Ahmed - sahih)

109/130. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Muhammed ibn 'Abdullah ibn Numejr El-Hemedani; kaže: Moj otac, rekao je:, Hišam ibn Sa'd je prenio od Zejda ibn Eslema, on od svoga oca, a on od Omera, radijallahu anhu, da je rekao:

“Allahov Poslaniče, nisi li mi rekao da mi je bolje da ne tražim ni od koga ništa? Reče: - To se odnosi da tražiš od ljudi, a ono što ti Allah dadne bez traženja od ljudi, to ti je opskrba kojom te je Allah opskrbio. - odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem”¹ (daif)

110/131. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Hudbe ibn Halid; kaže: Nama je ispričao Hammad ibn Seleme, on je prenio od Sulejmana Et-Tejmija, on od Ebu Osmana En-Nehdija, a on od Usame ibn Zejda, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Pogledao sam u Džennet i vidio da je u njemu najviše siromaha. A pogledao sam u Vatru i vidio da je u njoj najviše žena, bogataši su zadržani, dok je naredeno da se nevjernici vode u vatru.” (sahih, osnova mu je u Sahihu El- Buharije i Muslima)

111/132. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Ibn Ebi Zijad, Ebu 'Abdurrahman, nama je ispričao Sejjar ibn Hatim; veli: Nama je ispričao Dža'fer, prenijevši od Sabita, a on od Enesa ibn Malika, radijallahu anhu, da je rekao:

“Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je posjetio mladića koji bijaše na samrti, pa ga je upitao: - u kakvom stanju sebe nalaziš? Reče: - Uzdam se u Allaha i bojim se svojih grijeha - odgovori on, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, doda: - To dvoje se neće sastati u srcu roba u ovakvoj situaciji, a da mu Allah ne dadne ono čemu se nada i ne sačuva ga onoga čega se boji.”² (daif, postoje druge, mursel, predaje koje ga pojačavaju)

112/133. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Ebi Zijad, koji je kazao: Nama je ispričao Sejjar ibn Hatim; kaže: Nama je ispričao Dža'fer, prenijevši od Sabita, a on od Enesa ibn Malika, radijallahu anhu, da je rekao:

¹ Izgleda da je Omeru, radijallahu anhu, neko nešto dao bez njegova traženja, pa mu je izgledalo pokuđeno jer je tuđa a ne njegova zarada, a zna od ranije da nije dozvoljeno iskati od ljudi, osim u nužnim i iznimnim situacijama, pa mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, objasnio da musliman može uzeti nešto što mu brat da bez njegova traženja i da to nije isto kao iskati.

² Koje li radosne vijesti za mene. O Najmilostiviji daj mi ono čemu se od Tebe nadam, a sačuvaj me od onoga čega se bojim. Amin!

"Neki čovjek je došao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: - Hoću da idem na put pa me obezbijedi'. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: - Allah te obezbijedio bogobojaznošću. Ovaj reče: - Povećaj mi. Reče: - I oprostio ti grijeha - reče Poslanik, a čovjek doda - Povećaj mi, preči si mi od oca moga i majke. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: - Allah ti olakšao dobro gdje god bio."² (Et-Tirmizi i (Ed-Darimi - hasen)

113/134. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao ibn Ebi Zijad; veli: Nama je ispričao Sejjar, koji je kazao: Nama je ispričao Dža'fer, on je prenio od Sabita i Alija ibn Zejda, a oni od Enesa ibn Malika, radijallahu anhu, da veli: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao:

"Koliko je samo onih koji su raščupane kose i prašnjavi, u pohananim haljinama, kojima niko ne pridaje važnosti, a da Allaha čime zakunu, On bi im ispunio zakletvu. Od njih je El-Bera'a ibn Ma'rur."

114/135. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Ebu 'Ali El-Kufi, El-Hasan ibn Hammad El-Verrak; kaže: Nama je ispričao Humam, prenijevši od El-A'meša, on od Ebu Halida El-Alibija, a on od Džabira ibn Semure, radijallahu anhu, koji kaže:

Kao da sada gledam u Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, prste kako pokazuje kažiprstom i onim do njega srednjim i govori: „Poslat sam ja i Sudnji dan kao ova dva prsta, jedan uz drugi.“ (muttefekun alejh)

115/136. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Hudbe i kazao: Nama je ispričao Sulejman ibn El-Mugire prenoseći od Humejda ibn Hilala, a on od Ebu Burde, koji veli:

Iznijela nam je Aiša, radijallahu anha, grub jemenski donji ogrtač i dugu košulju koju zavete mulebbeda i veli nam: "U ovoj odjeći je preselio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem." (muttefekun alejh)

116/137. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Abdullah ibn Numejr, Ebu 'Abdurrahman El-He-

¹ Posavjetuj me, oporuči mi, učini mi dovu i sl.

² Izuzetno lijepa dova onome koga ispraćamo na put.

medani; kaže: Nama je ispričao Hafs ibn Gijas, on je prenio od Davuda ibn Ebi Hinda, on od Harba¹ ibn Ebi El-Esveda, on od Talhe, nije Talha ibn 'Ubejdullah, nego Talha ibn 'Amr El-Basri, radijallahu anhu, jedan od stanovnika sofe, koji kaže:

“Došao sam u Medinu, i u njoj nikoga nisam poznavao, ili veli: nisam imao poznanika. Dobivali smo pregršt hurmi na dvojicu². Jedne prilike dok nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao, neko iza njega povika: - Allahov Poslaniče, sallallahu alejhi ve sellem, datule nam spržiše naše utrobe i haljine nam se poderale (bile su od nekvalitetnog lana). Tada je održao hutbu na kojoj je zahvalio Allahu i rekao: - Tako mi Allaha, da imam mesa i hljeba nahranio bih vas njime. Zasigurno ćete doživjeti vrijeme u kome će vam se stavljati puni sudovi jutrom i večerom i oblačit ćete odjeću nalik na prekrivač zidova Ka'be³. Prisutni upitaše: - Allahov Poslaniče, jesmo li mi bolji sada ili ćemo biti bolji tada? Poslanik reče: - Bolji ste sada nego što ćete biti tada, jer tada ćete odsijecati glave jedni drugima.”⁴ (Ebu Nu'ajm 'El-Hilje')

117/138. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Abdullah ibn Numejr, koji je kazao: Nama je ispričao 'Imran ibn 'Ufejne, prenoseći od Isma'ila, a on od Ebu Saliha: da je za Allahove riječi: **Pomiješano sa Tesnimom će biti...** (El-Mutaffifun: 27.) rekao:

“Ono (Tesnim) je najvrjedniji napitak stanovnicima Dženneta. Bliskima će biti sami Tesnim, a ostalima pomiješan sa drugim napicima.” (daif džidden)

118/139. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Nasr ibn 'Ali; kaže: Nama je ispričao Sulejman ibn Sulejjim, prenoseći od Džabira ibn Jezida koji kaže: Nama je ispričao Sufjan Ez-Zejjat, prenijevši od Er-Rebia' ibn Enesa, a on od Enesa ibn Malika, radijallahu anhu:

¹ Tačnije Ebū Harb.

² Kada se on pridružio stanovnicima sofe toliko su dobivali.

³ Pojam luksuza.

⁴ Muslimanu je zabranjeno da uvrijedi muslimana riječju, pa kada ćemo se vratiti Pravom Putu i ustegnuti se od dizanja ruke na muslimana?

Da ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao nekom židovu da od njega nešto pozajmi do vremena kada mu mogne vratiti, pa je taj židov rekao: - A ima li Muhammed ikada? Vratio sam se Poslaniku sallallahu alejhi ve sellem, i obavijestio ga o tome, a on reče: - Laže židov, tri puta je to ponovio. Ja sam najbolji koji daje obećanje. Ponovio je to tri puta. Da čovjek obuče odjeću zakrpljenu različitim zakrpama bolje mu je nego da pronevjeri emanet i uzme ono što nije njegovo.¹ (daif džidden)

119/140. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Mehdi, on je prenio od Isma'ila, od Mensura, on od Salima ibn Ebi El-Dža'da, a on od Sevbana, radijallahu anhu, da je rekao:

“Kada je objavljen ajet: „Oni koji gomilaju zlato i srebro i ne dijele ga na Allahovom putu, navijesti im bolnu kaznu.“ (Et-Tevba: 34) bili smo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na putovanju, pa neki od njegovih ashaba rekoše: - Ovo je objavljeno u vezi zlata i srebra, pa kada bi znali koja je vrsta imovine najbolja da nju uzmemo. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, im reče: - Najbolji je jezik koji Allaha spominje, srce koje je zahvalno i vjernica koja pomaže nekoga od vas u njegovoj vjeri.” (Ahmed - sened mu je hasen)

120/141. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao 'Abdurrahman; veli: Nama je ispričao Zuhejr, prenijevši od Šerika ibn 'Abdullaha, a on od Ata'a ibn Jesara:

“Da je Poslanik poslao Mu'aza u Jemen, a on mu reče: - O Allahov Poslaniče, oporuči mi šta korisno. Poslanik mu reče: - Pridržavaj se bogobožnosti, koliko god možeš i spominji Allaha kod svakog kamena i drveta (tj. na svakom mjestu), a kada učiniš grijeh, odmah se pokaj za njega, za tajni (grijeh) - tajno, a za javni - javno.” (daif)

121/142. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; veli: Rekao je 'Abdurrahman od Šu'beta, on je prenio od

¹ Koliko nas pronevjeri emanete i posegne za tuđim radi luksuza, ne prihvaćajući zakrpati jednu zakrpu na sebe.

A'meša, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Neće skupina sjesti na neki skup i sijelo na kome ne spominju Allaha i ne donose salavat na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a da neće žaliti na Sudnjem danu, makar ušli u Džennet, zbog propuštenog sevapa.” (Tirmizi - sahih)

122/143. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Ebu Mu'avija, koji kaže: Nama je ispričao El-A'meš, on je prenio od Šemera ibn 'Atije, on od svojih šejhova, a on od Ebu Zerra, radijallahu anhu, da je rekao:

“Allahov Poslaniče, oporuči mi. Reče: - Kada grijeh učiniš popravi ga dobrim, izbrisaće ga. Kaže, rekoh: - Allahov Poslaniče, jesu li od dobrih djela riječi: La ilahe illallah? Veli: - One su najbolje djelo - odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,”¹. (sened mu je sporan, prvi dio hadisa je sahih kod Et- Tirmizija)

123/144. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ibrahim ibn Halid, koji kazuje: Nama je ispričao Rebbah ibn Jezid i veli: Meni je ispričao Ebu El-Džerrah, prenijevši od svoga prijatelja po imenu Hazim:

Da je Džibril došao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a kod njega je neki čovjek plakao, pa ga Džibril upita: - Ko je ovaj? Reče: - Taj i taj - odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Džibril reče: - Mi vagamo sva djela Ademovih sinova osim plača, a Allah suzom gasi mora džehennemske vatre.” (u lancu prenosilaca je Hazim, njegovo stanje kao prenosioca je nepoznato)

124/145. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; veli:, Nama je ispričao Ibrahim ibn Habele, koji je kazao: Nama je ispričao Rebah, da mu je neko ispričao da je *Poslanik*, sallallahu alejhi ve sellem, *rekao Džibrilu:*

- Nikada mi nisi došao a da ti se u očima ne nazire tuga? Reče: - Ja se nisam nasmijao od kada je stvoren Džehennem.”(prekinut sened, Rebah ne imenuje ko mu je govorio)

¹ U sahih hadisu stoji: *“Ko kaže: la ilahe illAllāh, iskreno iz srca, ući će u džennet.”*

125/146. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i veli; Nama je ispričao Veki'i; kaže: Nama je ispričao Hamza Ez-Zejjat, prenoseći od Humrana ibn A'juna:

“Da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proučio: „Biće kod Nas, doista, okova i ognja“ (El-Muzzemmil: 12.), pa je pao one-sviješten.¹ (daif džidden – vrlo slab)

126/148. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao nam je Veki'i i složio se sa njegovim kazivanjem Zaida i rekao: Nama je ispričao El-A'meš, on je prenio od Sulejmana ibn Mushira, on od Hareše ibn El-Hurra, a on od Ebu Zerra, radijallahu anhu, da je rekao:

“Rekao mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: - O Ebu Zerre, pogledaj mi najuglednijeg (po ljudskoj mjeri) čovjeka u mesdžidu. Pa sam pogledao i odabrao čovjeka u lijepoj odjeći i rekao: - Ovaj. Zatim mi reče: - Pogledaj najneuglednijeg čovjeka u mesdžidu. Ponovo sam pogledao i odabrao jednog u poderanoj odjeći i rekao: - Ovaj. Onda mi reče Allahov Poslanik: - Ovaj je bolji kod Allaha na Sudnjem danu, od pune zemlje ovih (poput onog prvog).“ (sahih)

127/149. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i rekao: Veki'i je prenio od ibn Ebi Halida, a on od Eš-Šabija, da je Alija, radijallahu anhu, rekao:

“Nismo imali ništa do ovčiju kožicu, na jednoj strani nje (vunenoj) smo spavali, a na drugoj (kožnoj) bi Fatima mijesila tijesto.“

128/150. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jahja ibn Zekerija, koji je rekao: Nama je ispričao Se'id ibn Ebi 'Urve, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu Jezid El-Medeni da im je 'Ikrima ispričao:

“Kada je Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, udao Fatimu, ruho koje joj je spremjeno bijaše: krevet ispletan konopcima umjesto dasaka, kožni jastuk napunjen palminim likom, komad sira i donijeli su pijeska i rasuli ga po tlu kuće.”

¹ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nikada nije pao u nesvijest.

129/151. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'i od Sufjana, prenijevši od Ebu Sinana, a on od 'Abdullaha ibn El-Harisa:

Da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavljao hadždž na jahalici sa samarom (ne sedlom), pa ga je zatresla, a on je govorio: "Odazivam Ti se (Gospodaru), pravi je život - život na ahiretu." (Ibn Ebi Šejbe i (El-) Bejheki - Sunenul-kubra)

130/152. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman, on je prenio od Zuhejra, on od El-A'la'a, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, od Poslanika sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

"Dunjaluk je za vjernika zatvor, a za kafira džennet." (Muslim - sahih)

131/153. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Veki'i on je prenio od Sufjana, on od Jezida ibn Ebi Zijada, on od Zejda ibn Vehba, a on od Ebu Zerra, radijallahu anhu, da je rekao:

"Neki čovjek je došao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: - O Allahov Poslaniče, smori nas suša, neimaština, glad. Na to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: -Ja se za vas bojim nečega drugog, bojim se da vam se dunjaluk ne izlije u izobilju. Kamo sreće da moj ummet ne obuče zlatno." (Ibn Ebi Šejbe - pojačavaju ga druge vjerodostojne predaje)

132/154. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao Jahja, prenijevši od Sufjana, a on od Muhammeda ibn El-Munkedira, koji kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Dunjaluk je proklet i proketo je sve što je na njemu, osim onoga što bude (porad) Allaha." (Tirmizi - hasen)

133/155. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Hušejm, prenijevši od Mensura, a on od El-Hasana:

“Da se kazuje kako je Selman zaplakao na samrti, pa su ga ljudi upitali: - Zašto plačeš a ti si ashab Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem? On reče: - Ne plačem iz žalosti za dunjalukom, niti želje za njime, nego zato što se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zavjetovao da se zadovoljimo sa onoliko koliko je dovoljno za život, onoliko koliko je poputnina putnika, pa to nismo ispoštovali. Nakon što je umro pogledali su koliko je ostalo miraza iza njega i nisu našli da mu zaostavština vrijedi više od dvadeset i nekoliko, ili trideset i nekoliko dirhema.”¹

134/156. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sufjan, koji je kazao: Nama je ispričao El-A'meš, on je prenio od Šemmera, on od Mugire ibn S'ada ibn El-Ahrema, on od svoga oca, a on od 'Abdullaha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ne uzimajte imanja (posjed), pa da zavolite dunjaluk.”² (Et-Tirmizi, El-Buhari -Tarih, El-Albani ga cijeni sahihom)

135/157. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Mu'avija, koji kaže: Nama je ispričao El-A'meš, on je prenio od Ebu Es-Sefera, a on od 'Abdullaha ibn 'Amra, radijallahu anhu, da je rekao:

“Prošao je Allahov Poslanik pored nas, a mi smo popravljali svoju kuću, pa reče: - Šta je to? Rekosmo: - Drvena kuća nam propala, pa je popravljamo. - Ne vidim stvar nikako drugačije nego bržom od toga.”³ (Tirmizi - sahih)

136/159. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama su ispričali 'Abdussamed i Ebu Se'id; kažu: Obavijestio nas je Sabit ibn Jezid i rekao: Ispričao nam je Hilal, prenoseći od 'Ikreme, a on od Ibn 'Abbasa, radijallahu anhu: *“Da su Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegova porodica*

¹ Što je jako malo i skromno, a opet se bojao da nije pretjerao sa dunjalukom i prekršio Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, zavjet.

² Da njemu težite umjesto onome svijetu na koji ćete uskoro preseliti i koji vam je bolji od dunjaluka, koji nije čista dobit, a i takav kratak i prolazan.

³ Život je kratak, a smrt bliska, kao da nema vremena za tog popravljanja kuće, nego se spremati za selidbe u drugu kuću i spremanje nje činjenjem dobrih djela.

znali prenoćiti uzastopno više noći bez jutarnjeg i večernjeg objeda¹, a najčešće im je hljeb bio od ječma’. A kaže Ebu Seid: *“Najčešća hrana im je bio ječam”*. (Ibn Madže - sahih)

137/160. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Hudbe ibn Halid; veli: Nama je ispričao Hemmam ibn Jahja, prenijevši od Katade, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao:

*“Nosio sam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, sa ječmenim hljebom i ustajalim maslom.”*² (El-Buhari - sahih)

138/161. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i kazao: Ispričao nam je Behz; veli: Nama su ispričali Sulejman ibn El-Mugira i Isma'il ibn 'Ulejja; vele: Meni je ispričao Sulejman, prenoseći od Humejda ibn Hilala, da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Poslao nam je Ebu Bekr, radijallahu anhu, noću ovčiju nogu, pa sam ja držala, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je sjekao. Ili je rekla: - Pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, držao, a ja sam sjekla.” Prenosilac hadisa veli: *“I to bez svjetiljke.”* Zatim je dodao: *„Aiša, radijallahu anha, je govorila da je znao proći mjesec dana), a da porodica Muhammedova ne napravi hljeb i ne skuha hranu u loncu.”* Humejd dodaje: *“To sam spomenuo Safvanu ibn Muhammedu i on mi reče: - Ne, nego dva mjeseca.”* (Buhari i Muslim - sahih)

139/162. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Muhammed ibn Dža'fer, koji kaže:; Nama je ispričao Šu'be prenoseći od Semmaka ibn Harba: Čuo sam En-Nu'mana ibn Bešira, radijallahu anhu, dok je držeći hutbu rekao):

„Govorio je Omer, radijallahu anhu, o poteškoćama ljudi na dunjaluku, a zatim je dodao: “A ja sam vidio Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da se po čitav dan previja od gladi, nije imao ni loših hurmi da njima napuni stomak.” (Muslim - sahih)

¹ Nisu oni zvali: doručak, ručak i večera, nego su jeli dva puta u toku dana i noći, a *gada* izvedena od iste riječi koja znači jutro i *ašā* nazvana po vremenu kada se jede, tj. *išā* (večera).

² *Ihaleh*- znači ono u što se umače hljeb, bio to sir, maslo ili zejtin.

140/163. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Dža'fer i kazao: Nama je ispričao Šu'be prenoseći od Ebu Ishaka, da je rekao: Čuo sam 'Abdurrahmana ibn Jezida koji pripovijeda od El-Esveda, a on od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

“Nije se Muhammedova porodica zasitila dva dana uzastopno ječmenim hljebom, sve do smrti Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.” (Muslim - sahih)

141/164. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Zejd ibn El-Hubab, koji je kazao: Nama je ispričao Hammad ibn Seleme, on je prenio od 'Asima, on od Šehra ibn Hušiba, a on od Mu'aza ibn Džebela, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za Allahove, 'azze ve džel, riječi:

„Njihovi se bokovi od postelja odvajaju“ (Es-Sedžda: 16.) rekao: *“To je robovo klanjanje u noći.”* (El-Hejsemi - daif)

142/165. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Hadždžadž, koji kaže: Nas je obavijestio Džerir; kaže:, Meni je ispričao Sulejm ibn 'Amir, prenoseći od Ebu Umame, radijallahu anhu, da je rekao:

“U Poslanikovoj porodici nije preostajalo viška, čak ni od ječmenog hljeba.” (Et-Tirmizi - sahih)

143/166. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže:, Nama je ispričao 'Affan, koji je rekao:, Nama je ispričao Jezid ibn Ibrahim; kaže:, Nas je obavijestio Jusuf, sestrić Ibn Sirina, prenoseći od Ebu Kalabe, od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u vezi Allahovih, tebareke ve te'ala, riječi:

„Zatim ćete toga dana biti pitani za užitke, sigurno.“ (Et-Tekasur: 8.) da je rekao: *“Ljudi iz moga ummeta miješat će maslo i med sa bijelim pšeničnim brašnom i jesti ga.”* (sened mu je mursel)

144/167. (Ispričao) nam je 'Abdullah (; kaže:) (Nama je ispričao) Jahja ibn Me'in (, koji je kazao:), (Nama je ispričao) El-Fadl ibn Habib Es-Serradž (on je prenio), od 'Abdullaha ibn El-A'la'a,

(on) od Ed-Dahhaka ibn 'Abdurrahmana, koji veli: Čuo sam Ebu Hurejru, radijallahu anhu, da je rekao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Prvo za što će biti pitan rob na Sudnjem danu od užitaka jeste da će mu se reći: Nisam li ti dao zdravo tijelo i nisam li te napojio hladnom vodom?” (Tirmizi - sahih)

145/168. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Hudbe ibn Halid; kaže: Nama je ispričao Hemmam, koji je kazao: Nama je ispričao Katade prenijevši od Mutarrifa, on od njegova oca, da se prenosi od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je tumačeći Allahove, dželle šanuhu, riječi:

Zaokuplja vas nastojanje da što imućniji budete (Et-Tekasur: 1.) rekao: *“Govori sin Ademov: - Moj imetak, moj imetak! O čovječe, zar ti imaš od svoga imetka išta osim ono što si pojeo, pa uništio, i što si obukao, pa poderao, ili što si kao sadaku dao, pa ćeš za nju imati nagradu.* (Muslim - sahih)

146/169. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Veki'i, koji je kazao: Nama je ispričao Karre ibn Halid, prenijevši od Humejda ibn Hilala El-Adevija, a onod Halida ibn 'Umejra, koji kaže: Čuo sam 'Utbeta ibn Gazvana, radijallahu anhu, da je rekao:

“Bio sam jedan od sedmorice sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i nismo imali druge hrane osim lišća, pustinjskog drveća, lišća vinove loze, od koga su nam poskakali plikovi po krajevima usta.” (Ahmed - sahih)

147/170. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao Veki'i od Ibn Ebi Halida, prenoseći od Kajsa ibn Ebi Hazima, da je rekao: Čuo sam Sa'da Ibn Ebi Vekkasa, radijallahu anhu, kako govori:

“Ja sam od Arapa prvi čovjek koji je odapeo strijelu na Allahovom putu. Vidio sam nas sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, bez ikakve hrane, osim akacije i lišća vinove loze, kada bi koji od nas obavio nuždu, izmet mu je bio kao u koze (brabonjci), ne kao u čovjeka.” (muttefekun alejh)

148/171. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac, koji je kazao:, Nama je ispričao Ruh; veli: Nama je ispričao Hišam, prenoseći od Muhammeda, da je rekao:

“Bili smo kod Ebu Hurejre, radijallahu anhu, a na njemu bijahu dva luksuzna haljinčeta, pa njima otra svoj nos, te reče: -Ah, kakvo čudo! Ebu Hurejra, radijallahu anhu, briše nos odjećom od lana, a mogao si me vidjeti između mimbera Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i sobe Aišine, radijallahu anha, ljudi bi prolazili pored mene i pokušavali da mi povrate svijest – misleći da imam epilepsiju, pa sam im govorio: Nije to što mislite, nego me je nadvladala glad.” (Buhari - sahih)

149/172. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdulvehhab, prenoseći od Kattade, da je rekao:

“Spominjano nam je da bi čovjek od prvih ashaba vezao kamen na svoj stomak, da njime uspravi kičmu (zbog praznog želuca), a neki bi zimi kopali sebi rupe u zemlji, nemajući ništa drugo da se njime utople.” (Et-Taberi u Tefsiru)

150/173. Ispričao je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn Fudajl; kaže: Nama je ispričao A'ta'a ibn Es-Saib prenoseći od 'Amira, da je rekao:

Jeli su Poslanik, Ebu Bekr i Omer jedne prilike: meso, ječmeni hljeb, svježe datule i pili hladnu vodu, pa je Poslanik rekao: “Ovo vam je, Gospodara mi vašega, uživanje.”¹ (sened mu je daif)

151/174. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Ahmed, koji je kazao: Nama je ispričao Fitr ibn 'Abdullah ibn Ebi El-Huzejl, koji kaže: Čuo sam neke od ashaba Muhammeda, sallallahu alejhi ve selem, da kažu:

“Od gladi stolica nam je bila poput devine balege.”²

152/176. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao 'Ubejdullah ibn Omer El-Kavariri; kaže: Nama je ispričao Fudajl

¹ Spomenuto u suri Et-Tekasur: 8.: „Zatim ćete toga dana za uživanja (blagodat) biti pitani, sigurno.“

² Pošto su jeli travu i lišće.

ibn 'Ijad, prenijevši od Muslima El-Berrada, a on od Enesa ibn Malika, radijallahu anhu, da je rekao:

"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odazovao bi se robu, obilazio bi bolesnog i jahao bi na magarcu. (Et-Tirmizi, Ibn Madže - daif)

153/177. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Mehdi, koji je kazao: Nama je ispričao 'Abdulaziz ibn Muslim, on je prenio od Er-Rabia' ibn Enesa, on od Ebu El-'Alije, a on od 'Ubejja ibn Ka'ba, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Obraduj ovaj ummet ugledom kod Allaha, tebareke ve te'ala, pobjedom i dominacijom među ljudima, pa ko od njih bude radio ahiretska djela radi dunjaluka, neće imati nagrade na ahiretu." (Ahmed, Ibn Hibban, El-Hakim - sahih)

154/178. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Mehdi, koji je kazao: Nama je ispričao 'Abdulaziz ibn Muslim, prenijevši od Er-Rebia ibn Enesa, on od Ebu El-'Alije, a on od 'Ubejja ibn Ka'ba, radijallahu anhu, da je rekao:

"Ko osvane, a Allah, 'azze ve džel, nije njegova najveća briga taj i ne pripada Njemu." (El-Bejheki 'Ša'ubul-iman', Ebu Nu'ajm 'El-Hilje)

155/179. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao) Veki'i, koji je kazao: Nama je ispričao El-'Umeri, prenijevši od 'Abdulvehhaba ibn Bahta, a on od Sulejmana ibn Habiba, koji veli: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao:

"Čija briga bude samo jedna briga (ahiretska), Allah će ga riješiti brige, a ko imadne brigu u svakoj dolini (mnoštvo dunjalučkih briga), Allaha, dželle šanuhu, se ne tiče u kojoj će od njih stradati." (Postoje šahidi koji ga povezuju, podržavaju)

156/180. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; koji veli: Nama je ispričao Ruh, koji je kazao: Nama je ispričao 'Avf, prenoseći od El-Hasana, da je rekao: Do mene je predajom došlo da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kome briga bude budući svijet, Allah, subhanehu ve te’ala, će mu ono što ima (od imetka i sl.) učiniti dovoljnim i daće mu bogatstvo u srcu; a kome briga bude ovaj svijet, Allah će mu upropastiti ono što mu je dao (od imetka i sl.) Allah, tebareke ve te’ala, će mu dati izobilje (kako bi ga time odvratio od ahireta, ali će mu sve to izgledati kao siromaštvo (ali će se osjećati siromašno) i živjet će kao siromah (i život će mu biti život siromaha)”¹

157/181. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Jahja ibn Se'id; kaže: Nama je ispričao Šu'be, koji je kazao: Meni je ispričao Omer ibn Sulejman prenijevši od jednog od potomaka Omera ibn El-Hattaba on od 'Abdurrahmana ibn Ebana ibn 'Ammara, a on od svoga oca:

Da su ugledali Zejda ibn Sabita, radijallahu anhu, kako oko podne izlazi od Mervana, pa su pomislili: Nije ga zvao u ovo doba ni zbog čega drugoga već da ga nešto pita. Prišao sam mu i upitao ga o tome, pa mi reče: - Da, pitao me o nečemu što sam čuo od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem da je rekao: “Neka Allah, 'azze ve džel, ozari lice onome koji moj govor čuje (hadis), zapamti ga i drugom dostavi. Jer mnogi koji prenose, nisu svjesni i ne razumiju značenje hadisa, a mnogi će pak prenijeti svjesnijem od sebe. Tri su svojstva koja ne smiju nedostajati u srcu muslimana: da djela čini iskreno radi Allaha, da savjetuje pretpostavljene (vladare) i odan im bude i da se drži zajednice i jedinstva, jer dova upućena za vladare obuhvata i one kojima oni vladaju.”

Takođe je rekao: “ Čija briga bude budući svijet Allah će srediti njegove prilike, objediniti mu snage i učinit će mu bogatstvo u srcu, a dunjaluk će mu doći sam i bez napora; a čija briga bude ovaj svijet, Allah će mu poremetiti planove (Allah će mu upropastiti ono što je od njega stekao, oči će mu biti gladne, a od dunjaluka će dobiti samo ono što mu je propisano.” I pitao nas je za srednji namaz, a to je podne-namaz. Prvi dio do: “Tri svojstva...” je

¹ Jer mu se čini koliko god da ima - nema ništa, da mora postići što nema, a što drugi imaju i tako u nedogled, za razliku od sretnog, koga je Allāh učinio zadovoljnim, u srcu bogatim, koji čim ima nužno - ima sve, a brine da postigne Allāhovo zadovoljstvo.

sahih: Ebu Davud, Et-Tirmizi. Drugi dio od: *“Tri svojstva...”* je kod Ahmeda. I zadnji: *“Kome briga bude ahiret ...”* sahih: (Et-Tirmizi)

158/183. Ispričao nam je 'Abdullah (; kaže:) (Nama je ispričao) moj otac; koji je kazao: Nama je ispričao Isma'il prenijevši od Ibn Ebi Arubeta, a on od Katade; o značenju Allahovih, dželle šanuhu, riječi:

“A da nije bio od onih koji su Allaha slavili” (Es-Safat 143.)
(pa je rekao): *“Mnogo je klanjao u vremenu lahkoće”* Također je rekao: *“Dobro djelo podigne svoga činitelja kada posrne, a kada hoće da padne, nađe oslonac.”*

ZUHD JUNUSA, alejhi selam¹

159/187. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao) Veki'i, koji je kazao: Nama je ispričao Sufjan prenijevši od Es-Sudijja, a on od Ebu Malika, da je rekao:

“Ostao je Junus alejhi selam u utrobi ribe četrdeset dana.”

160/188. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Veki'i, koji je kazao: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Se'id ibn Ebi Hind prenijevši od svoga oca, a on od Ibn 'Abbasa, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi, ve sellem, rekao:

¹ Junus alejhi selam je jedan od Allāhiovih, subhanehu ve te'ala, poslanika koji je poslat jednom narodu u okolini Mosula, u vremenu poslije Ibrahima alejhi selam Njegov narod je brojao nešto više od 100 000 stanovnika, i odbili su da se odazovu pozivu Junusa, alejhi selam, u Allāhovu, tebareke ve te'ala, vjeru i ustrajali su na svom buntu i mnogoboštvu sve dok im se nije počela primicati Allāhova, azze ve džell, kazna. Međutim, kada im se primakla Allāhova, dželle šanuhu, kazna iskreno su se pokajali i postali vjernici, ali je Junus, alejhi selam, bez Allāhove, tebareke ve te'ala, dozvole, prije toga napustio taj narod zbog njihovog odbijanja prave vjere, i ukrcao se na jedan brod. Allāh Uzvišeni je htio da ga iskuša, zbog toga što je ostavio narod bez Njegove dozvole, te je dao da na njega padne odluka da bude bačen sa broda, kada se biralo ko će biti bačen zbog preopterećenosti, i velika riba, a po nekima kit, ga je progutala i u njenoj utrobi je ostao neko vrijeme. Allāh, subhanehu ve te'ala, je Svojom voljom odredio da Junusa, alejhi selam, ne svari kiselina unutar utrobe te ribe, kao što je i On Taj Koji je postavio zakone da ta kiselina inače vari hranu, a Njemu ništa nije teško. Junus, alejhi selam, je mislio da je mrtav, međutim kada je pomjerio svoje tijelo, uvidio je da je i dalje živ, te je pao Allāhu, 'azze ve džel, na sedždu i rekao: „Gospodaru moj, nalazim se u mesdžidu u kakvom te niko nije obožavao“, misleći na to da Allāhu, dželle senauhu, čini ibadet na mjestu na kojem niko ni prije njega niti poslije njega nije činio. Dole je čuo kako morska stvorenja veličaju Allāha subhanehu ve te'ala, Poslije toga se on iskreno obratio Allāhu Uzvišenom, učinio i rekao svoju poznatu dovu: „Nema istinskog božanstva mimo Tebe, Uzvišen si Ti, ja sam doista bio od nepravednika...“, te je izbačen na obalu, gdje se zaliječio. Vidjeti: Ibn Kesir, *El-Bidaje we-n-nihaje*, 2/16-27., valorizator: Abdullah ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhusi we-d-dirasati-l-islamijeh we-l-arebijeh, Daru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

“Dvije blagodati u kojima se mnogi ljudi obmane: slobodno vrijeme i zdravlje.” (El- Buhari - sahih)

161/189. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Mehdi; kaže: Nas je obavijestio Mu'avija ibn Salih prenoseći od 'Amra ibn Kajsja, koji veli: Čuo sam 'Abdullaha ibn Bišra, radijallahu anhu, da je rekao:

“Došla su dva beduina Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa jedan od njih reče: - Allahov Poslaniče, ko je najbolji od ljudi? (Poslanik odgovori: - Onaj čiji život bude dug, a djela dobra. A drugi reče: - Allahov Poslaniče, islamski su propisi mnogobrojni, pa me obavijesti o nečemu, što ću stalno moći raditi. Rekao je: - Neka ti jezik bude stalno vlažan od spominjanja Allaha.” (Et-Tirmizi, Ibn Madže, El- Hakim - sahih)

162/190. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Mehdi, on je prenio od Mu'avije, on od El-A'la' ibn El-Harisa, on od Zejda ibn Erta'a, a on od Džubejra ibn Nufejra, da je Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Vi se Allahu, tebareke ve te'ala, ne možete približiti ni sa čim boljim od onoga što je iz Njega izašlo, Kur'an.”¹ (Ibn Madže - El-Merasil, mursel)

163/191. (Ispričao) nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže:, Nama je ispričao Jahja ibn Gejlan, koji je kazao:, Nama je ispričao Rušd; koji veli:, Meni je ispričao Junus od Ibn Šihaba, da je Omer ibn El-Hattab, radijallahu anhu, rekao:

“Ovaj Kur'an je Allahov govor, pa mu podarite mjesto koje mu pripada, a po pitanju njega ne slijedite svoje prohtjeve.”¹ (daif)

164/192. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Džerir, on je prenio od Mensura, on od Hilala, a on od Ferve ibn Navfela El-Ešdžeja, koji veli:

“Bio sam komšija Habbabu, pa sam jednoga dana izlazio iz mesdžida, a on me je uzeo za ruku i rekao: - Čovječe, robuj Mu približavaj se Allahu čime god možeš, međutim najdraže čime Mu se

¹ Da je od najboljih ibadeta i zikra, učenje Kur'ana.

možeš približiti jeste Njegov govor (tj. učenje Kur'ana)." (Navodi ga El- Hakim u El- Mustedreku i kaže: „Hadis je sahih“, a Ez- Zehebi potvrđuje tu ocjenu.)

165/193. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; koji veli: Nama je ispričao Veki'i, koji je kazao: Meni je ispričao 'Ali ibn 'Ali i rekao: Čuo sam El-Hasana da veli:

“Do nas je predajom došlo da će siromašni muslimani ući u Džennet na četrdeset godina prije bogatih, dok će posljednji na koljenima klečati, pa će im njihov Gospodar doći i reći: - Vi ste bili vladari ljudima, u vašim rukama je bila vlast nad njima, zato sada vas trebam i od vas tražim.”

Hasan je kazao: *“Tako mi Allaha, tamo je težak obračun, izuzev kome Allah olakša.”* (Ibn Ebi 'Asim – (Zuhd)

166/194. Pričao nam je Abdullah, pričao nam je moj otac, pričao nam je Muhammed ibn Abdullah ibn Ez-Zubejr, pričao nam je Imran ibn Zaide ibn Nešit od svoga oca, od Ebu Halida El-Valibija, od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Rekao je Allah, tebareke ve te'ala: - Sine Ademov, posveti se robovanju Meni, srce ću ti bogatstvom ispuniti i riješit ću te siromaštva, a ako ne učiniš, srce ću ti učiniti zaokupljenim obavezama i ovim svijetom, a siromaštva te neću lišiti.” (Tirmizi, Hakim - sahih)

167/195. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: rekao je moj otac: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Jezid, koji je kazao: Nama je ispričao Hajeve; rekao je: Nas je obavijestio Ebu Hani'i, da mu je ispričao Ebu 'Ali, da je čuo Fudalu ibn 'Ubejda, radijallahu anhu, kako veli:

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi predvodio namaz ljudima, a neki od stanovnika sofe koji su klanjali iza njega podali bi na zemlju. Beduini bi za njih govorili da su luđaci. Pa im se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada je završio namaz, okrenuo i rekao: „Da znate koliko nagradu imate zbog toga kod Allaha poželjeli bi da ste još potrebniji i gladniji.” Fudala veli: *“A ja sam toga dana bio sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem.”* (Tirmizi, Ahmed - sahih)

168/197. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: našao sam u knjizi svoga oca stoji napisano: Ispričao nam je Ebu Mu'avija; kaže: Meni je ispričao jedan čovjek, prenijevši od Bišra ibn Mensura, da je rekao: rekao je Šumejt, Allahu mu se smilovao: *"Ovi dinari i dirhemi su slabost munafka, i zbog njih bivaju odvedeni u sramna djela."*¹² (Ebu Nu'ajm - u senedu je nepoznat prenosilac)

169/198. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Harun ibn Mu'avija; veli: Nama je ispričao Damra, prenoseći od Se'ida ibn Džubejra, da je rekao:

*"'Abdurrahman ibn 'Avf se ne bi mnogo razlikovao među svojim robovima."*²³ (Ez-Zehebi 'Sijer a'lamin-nubela')

170/199. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Ispričao nam je moj otac i rekao: Ispričao nam je Sejjar; kaže: Nama je ispričao Džafer, koji je kazao: Nama je ispričao El-Mu'alla ibn Zijad, kaže: Nama je ispričao El-Ala'a ibn Bešir El-Muzeni, a bio je – tako mi Allaha – kako znam hrabar pri susretu sa neprijateljem i plaćan pri zikru, prenijevši od Ebu Es-Siddika En-Nadžija, (a on) od Ebu Se'ida El-Hudrija, radijallahu anhu, da je rekao:

"Bio sam u skupu ensarija i slušao učenje Kur'ana jednog od njih. Bilo nas je siromašnih, u oskudnoj odjeći, pa smo se krili iza drugih skrivajući tako svoja stidna mjesta. Dok smo tako sjedili, pojavio se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i sjeo među nas kako bi se izjednačio sa nama. Učač prestade sa učenjem Kur'ana, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: - Šta ste to maločas govorili? Rekli smo: - Allahov Poslaniče, jedan od nas je učio Kur'an, a mi smo ga slušali. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rukom nam pokaza da napravimo halku, pa smo popravili svoje sjedenje."

Seid El-Hudri, radijallahu anhu, Veli:

¹ Kada osoba bolesnog srca dođe do novca, time joj se otvore vrata za zla djela do kojih će doći trošeći taj novac. U osnovi, kakva vrsta grijeha se ne može raditi bez upotpune Allāhiovih nimeta, ako fali nimet zdravlja, ili slobode, ili slobodna vremena, ili bogatstva, insan je daleko od njih.

² Jer ih je odijevao isto što je sam oblačio. Nije sebe razlikovao nečim boljim kao bogataš, nit njih slabije odijevao kao robove.

- *Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u tom skupu, kako mislim, poznao je samo mene, pa reče: „Radujte se, skupino siromaha, ući ćete u Džennet prije imućnih za pola dana, a to je pet stotina godina.“*¹ (Ahmed - daif)

171/202. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao mi je moj otac; kaže:, Nama je ispričao) 'Abdulvehhab, on je prenio od Se'ida, a on od Katade, koji kaže: *“Kazivano nam je da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, posjetio stanovnike sofe, gdje su se okupljali siromašni muslimani, koji su krpili odjeću kožom, nisu imali zakrpa od platna, pa im je rekao: - Jeste li vi danas bolji, ili kada budete osvanjivali u jednoj odjeći, a omrknjivali u drugoj i kada vam ujutro bude služena jedna, navečer druga hrana i kada budete pokrivali svoje kuće kako se pokriva Ka'ba? Oni rekoše: - Bolji ćemo tada biti. Pa reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: - Ne, nego ste bolji danas.“* (Ebu Nu'ajm 'El-Hilje')

172/203. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Sendel; kaže: Nama je ispričao Ibn El-Mubarek, prenijevši od Džubejra, on od El-Hasana, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, a on od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prenoseći od svoga Gospodara:

“Sine Ademov, spominji Me poslije sabah-namaza i poslije ikindije jedan sahat, preći ću ti preko onoga što je između toga.”

173/204. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac; koji kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Ebi 'Adijj, prenijevši od Humejda, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je imao neprestičnu devu, koja se zvala El-'Abda'a, koju ništa nije moglo prestiči. Jednoga dana, dođe neki beduin sa mladom devom i preteče je. To ražalosti ashabe Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji se čudiše: - Ashabi se ražalostiše, pa u čuđenju rekoše: Allahov Poslaniče, pretekoše nam El-'Abda'u!) Na to on im reče: - Sve što se od ovoga svijeta uzdigne, Allahovo je pravo da ga vrati na mjesto koje mu pripada. (Buhari - sahih)

¹ Jer je ahiretska godina hiljadu dunjalučkih godina. „Zaista je dan kod tvoga Gospodara kao hiljadu godina od godina koje vi računate.“ (Es-Sedžda 5.)

174/205. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Mene je obavijestio moj otac; kaže: Nama je ispričao Vehb ibn Džerir, koji je kazao: rekao je moj otac: Čuo sam Ja'la' ibn Hakima, gdje prepričava od Sulejmana ibn Ebu 'Abdullaha, da je rekao:

"Ebu Umama, radijallahu anhu, ashab Allahovog Poslanika sallallahu alejhi ve sellem, spakovao je stvari za hadždž i pričvrstio ih na sedlu pozadi, a ja sam čuo Ibn Omera, radijallahu anhu, kako veli: - Ko želi da vidi pravog hadžiju, neka pogleda u Ebu Umamu, radijallahu anhu. Rekosmo: - Zar mi nismo hadžije? Veli: - Vi samo mislite da ste hadžije.- odgovori on." (Ibn Ebi Šejbe 'El-Musanef')

175/206. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nas su obavijestili 'Abbas ibn El-Velid En-Nersi i Muhammed ibn Bekkar, vele: Nama je ispričao 'Abdullah ibn El-Mubarek, on je prenio od Ebu Bekra ibn Ebi Merjeme, on od Damre ibn Habiba, a on od Šeddada ibn Evsa, radijallahu anhu, veli da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Pametan je onaj koji strogo vodi računa o svojim postupcima, i radi za život poslije smrti, a slabić je onaj koji slijedi svoje strasti i bezrazložno se nada i uzda u Allaha. (Ibn El-Mubarek ' (Zuhd', daif)

176/207. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Kazao je moj otac; kaže: Nama je ispričao Jezid; rekao je: Nama je ispričao Ebu El-Ešheb, koji je kazao: Ispričao mi je Se'id ibn Ejmen, rob Ka'ba ibn Sevvara, pa veli:

„Dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, razgovarao sa svojim ashabima, priđe jedan siromašan čovjek i sjede do jednog bogataša, a ovaj kao da privuče svoju odjeću od njega. Lice Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, se naglo promjeni, te reče: 'O ti, da se ne bojiš da tvoje bogatstvo ne pređe na njega, ili te pak on zarazi svojim siromaštvom?!' 'Allahov Poslanice, da li je moje bogatstvo loše po mene?', upita ovaj. 'Da', reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, 'tvoje bogatstvo te vuče u vatru, a njega njegovo siromaštvo vodi ka Džennetu.' 'A šta će me od toga sačuvati', upita ovaj. 'Da sa njim podijeliš svoj imetak', reče mu Poslanik. 'Onda ću

tako i uraditi, pristade ovaj. Onaj drugi reče: 'Ja za tim nemam potrebe.' 'Onda moli za oprost svome bratu i upućuju Allahu dovu za njega, reče Allahov Poslanik.' (sened mu je mursel)

177/208. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je kazao moj otac; veli: Nas je obavijestio 'Abdussamed i rekao: Nama je ispričao El-Mustemirr ibn Er-Rejjan El-Ejadi; kaže: Nama je ispričao Ebu Nadra El-'Abdi, prenijevši od Ebu Se'ida El-Hudrija, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo dunjaluk i rekao:

"Zaista je (ovaj) dunjaluk drag i privlačan, čuvajte se zavodljivosti ovog svijeta i zavodljivosti žena." (Muslim - sahih po značenju)

178/209. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Jezid, koji je kazao: Nama je ispričao Se'id ibn Ejjub; veli: Meni je ispričao Ebu Merhum, 'Abdurrahman ibn Mejmun, on je prenio od Sehla ibn Mu'aza ibn Enesa El-Džuhenija, a on od svoga oca, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Ko ostavi neku luksuznu odjeću koju sebi može priuštiti, iz poniznosti prema Allahu On će ga prozvati na Sudnjem danu pred svim stvorenjima, da probere iz odjeće imana koju god želi i obuče koju hoće." (Tirmizi - hasen)

179/210. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Mene je obavijestio moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed; rekao je: Nama je ispričao 'Ammara ibn Hišam, prenoseći od Enesa ibn Malika, radijallahu anhu:

Da je Fatima, radijallahu anha, ponudila Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, koru ječmenog hljeba, a on joj reče: "Ovo je prvo što tvoj otac jede od prije tri dana." (daif)

180/211. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Kazao je moj otac; kaže: Nama je ispričao Jezid ibn Harun; kaže: Nas je obavijestio Muhammed ibn Rašid, on je prenio od Mekhula, on od njemu poznata čovjeka, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao:

"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, činio je istigfar više od svih onih koje sam poznavao."

A kaže taj čovjek: A ja nisam poznavao nikog da je više činio istigfar od Ebu Hurejre, radijallahu anhu. (U lancu prenosilaca naziva se nepoznat prenosilac od Ebu Hurejrea.)

181/212. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jezid, koji kazuje: Nas je obavijestio Hammad ibn Seleme, on je prenio od Alije ibn Zejda, on od Ebu Osmana En-Nehdija, a on od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Allahu moj, učini me od onih koji se kada učine lijepo raduju, a kada učine zlo oprostaju traže." (Ibn Hadže - daif)

182/213. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je kazao Jahja, on je prenio od Šubeta, on od 'Amra ibn Murreta, koji veli: Čuo sam Ebu Burdeta da je rekao: Čuo sam El-Egarra, čovjeka iz Džuhejne, kako priča Ibn Omeru, radijallahu anhu, da je čuo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

"O ljudi, činite tevbu Allahu, ja Mu se kajem svakoga dana stotinu puta." (Muslim - sahih)

183/236. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nas su obavijestili moj otac i Veki'i prenijevši od El-Evzajja, on od Hassana ibn 'Atijje, a on od 'Abdullaha ibn Ebi Zekerijja, koji kaže: *"Preneseno mi je da kada čovjek učini djelo da bi bio viđen, propadnu mu djela koja je prije toga činio."* (Ibn Ebi Šejbe i Muslim merfuan)

184/237. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je kazao moj otac, koji veli: Nama je ispričao Veki'i; kaže: rekao nam je Mis'ar, prenijevši od Sufjana, on od Seleme ibn Kuhejla, koji kaže: Čuo sam Džunduba, radijallahu anhu, da kaže: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao:

"Ko radi djelo da bi drugi pričali o njemu, Allah će ga javno osramotiti. A ko čini djelo da bi ga drugi vidjeli, Allah će ga drugima razotkriti."

185/240. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; veli: rekao je Veki'i: Nama je ispričao Mis'ar, prenijevši od šejha koga nije imenovao, da je rekao: Imao sam priliku da slušam Džabira i Ibn Omera, radijallahu anhum, jedan od njih je

rekao: *“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio bi (polahko i razgovijetno).”* A riječi drugog su bile: *“Kada govornik drži hutbu da se ljudima pokaže, u Allahovoj je srdžbi sve dok ne ušuti.”* (Ibn El-Mubarek – ‘(Ez-) Zuhd’)

186/241. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je kazao moj otac, i rekao: Nama je ispričao Sulejman ibn Hajjan, on je prenio od Usame, on od Se'ida ibn Ebi Se'ida, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Koliko li je samo postača, koji od svoga posta nemaju ništa drugo osim gladovanja. A koliko li je klanjača noću, koji od svoga namaza nemaju ništa drugo do ne spavanje i umor.” (Ahmed - sahih)

187/242. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac prenoseći od Hadždžadža da je rekao: Nama je kazao ibn Ebi Zib, on je prenio od Se'ida, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, koji kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko ne ostavi lažan govor i rad po njemu i loše ponašanje, Allahu nije potrebno da ostavlja hranu i piće.” (El- Buhari - sahih)

188/243. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je kazao Muhammed ibn Dža'fer, koji kaže: Ispričao nam je Šu'be i rekao: Čuo sam El-A'la'a da kazuje od svoga oca, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ono što prenosi od svoga Gospodara, 'azze ve džel, da je rekao:

“Najmanje Meni treba pridruživanje, u odnosu na sve ortake. Ko uradi djelo u kom Mi nekog pridruži, Ja ostavljam njega i onog koga Mi je pridružio.” (Ibn Madže - sahih)

189/244. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao) Veki'i, koji je kazao: Nama je ispričao Hammad ibn Seleme, prenijevši od Alija ibn Zejda ibn Džed'ana, a on od Enesa ibn Malika, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

¹ Jer nedostaje ihlas u njima, pa je izostala nagrada od Allāha.

“U noći mi’radža prošao sam pored ljudi kojima se čupaju usne kličestima od vatre. Upitah: - Ko su ovi? Reče mi se: - To su hati-bi dunjaluka, koji su od ljudi tražili da se čine dobra djela, a pri tome su sebe zaboravljali, a oni Knjigu uče. Zar se opametiti neće?” (Ahmed - sahih)

190/245. Ispričao nam je ‘Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Jezid; kaže: Nas je obavijestio Kehmes ibn El-Hasan i veli: Ispričao nam je Ebu Es-Selil prenoseći od Ebu Zerra, radijallahu anhu, koji veli:

*Učio mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ovaj ajet: **A onome koji se Allaha boji, On će izlaz naći.** (Et-Talak: 2.), dok ga nije završio, a zatim mi je rekao: “O Ebu Zerre, kada bi se svi ljudi držali ovoga ajeta, bio bi im on dovoljan“. Zatim je nastavio da mi uči taj ajet, dok me nije obuzeo san.”* (daif)

191/246. Ispričao nam je ‘Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ibrahim ibn Halid, koji je kazao: Nama je ispričao ‘Abdullah ibn Buhajr, prenijevši od ‘Abdurrahmana ibn Jezida, koji bješe iz Sana’e, da veli: Čuo sam Ibn Omera, radijallahu anhuma, da kaže: Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

“Ko želi da pogleda u Sudnji dan, da sebi predoči, neka uči suru: Iza-š-šemsu kuvviret...” (Et-Tirmizi - sahih)

192/247. Ispričao nam je ‘Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac, koji kazuje: Nama je ispričao ‘Affan; veli: Nama je ispričao Sabit i rekao: Ispričao nam je Hilal ibn Habbab, prenijevši od ‘Ikrima, a on od Ibn ‘Abbasa, radijallahu anhu:

Da se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, okrenuo jednom od ljudi i rekao: “Tako mi Onoga u čijoj je ruci Muhammedova duša, ne radosti me da se Muhammedovoj porodici brdo Uhud pretvori u zlato, kojeg bi potrošio na Allahovom putu, pa da umrem a od toga ostane išta, osim, da na dan moje smrti ostane samo koji dinar predviđen za vraćanje duga, ako ga bude.”

Ibn ‘Abbas, radijallahu anhu, veli: *“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je umro a iza sebe nije ostavio ni dinar, ni dirhem,*

*ni roba, ni robinju, osim svoga štita, kojeg je ostavio kod jednog židova, kao zalog za trideset sa'a ječma."*¹ (hasen)

193/248. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Hadždžadž, koji je rekao: Nama je ispričao Lejs; veli: Meni je ispričao Jezid ibn Ebi Habib, on je prenio od Ebu El-Džezza, on od Se'ida ibn Jezida, da ga je čuo kako kaže:

*"Neki čovjek je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: - Oporuči mi nešto. Reče: - Oporučujem ti, da se Allaha stidiš, kao što se stidiš dobra čovjeka iz svoga naroda"*² (sahih na osnovu drugih predaja koje ga pojačavaju)

194/249. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Ispričao nam je 'Abdurrahman, koji veli: Nas je obavijestio Šu'be, prenijevši od Hubejba ibn 'Abdurrahmana, a on od Hafsa ibn 'Asima, radijallahu anhu, koji veli da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Dovoljno je robu laži." Kaže Gunder: *"Dovoljno je robu grijeha, da prepričava sve što čuje."* (sahih, prva verzija je kod Muslima, a druga kod Ebu Davuda)

195/250. Pričao nam je Abdullah, pričao nam je moj otac, pričao nam je Jahja ibn Seid od El-A'meša, obavijestio nas je, ili: čuo sam Ebu Saliha, od nekog od ashaba Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

"Da je neki čovjek rekao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: - Obavijesti me o djelu koje će me uvesti u Džennet, ali neka to bude nešto što mogu zapamtiti i primjenjivati. Poslanik mu reče: - Ne ljuti se!" (Ahmed i Hakim - sahih)

196/251. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac; veli: Nas je obavijestio 'Abdussamed, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu Hilal prenijevši od Katade, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Čovjek će sa dovom biti u dobru, sve dok ne bude požurivao sa svojom dovom. Rekoše: - O Allahov Poslaniče, a šta je požurivanje?"

¹ Koje nije mogao kupiti za gotov novac.

² Allāha se treba stiditi više nego svih stvorenja zajedno, ali kada bi samo toliko – bilo bi dovoljno.

Poslanik odgovori: - Požurivanje je da kaže: Molio sam svoga Gospodara i molio, pa mi se dova nije primila." (Buhari i Muslim od Ebu Hurejre, - sahih značenja, a ovaj rivajet je u 'El-Hilji')

197/252. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao Muhammed ibn 'Ubejd ibn Hassan, koji je kazao: Nama je ispričao Džafer ibn Sulejman; kaže: Nama je ispričao El-Mu'alla ibn Zijad, prenijevši od Mu'avije ibn Karre, a on od Ma'kila ibn Jesara, koji kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

*"Ibadet u vrijeme iskušenja je poput hidžre meni."*¹ (Muslim - sahih)

198/253. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; rekao je: Nama je ispričao Kesir ibn Hišam; kaže: Nama je kazao Džafer ibn Sulejman, koji veli: Nama je ispričao Jezid ibn El-Esamm, prenoseći od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Zaista Allah ne gleda u vaše likove i vaše imetke, nego gleda u vašu djela i srca."*² (Muslim - sahih)

199/254. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Jezid, koji je kazao: Ispričao nam je Hammad ibn Seleme, prenijevši od 'Amra ibn Dinara, a on od Vehba ibn Munebbiha, da je rekao:

"Kada bi neko iz Benu Israila ibadetio Allahu četrdeset godina, stizala bi mu objava³. Tako je neki bio rođen iz zinaluka, Allahu ibadet činio četrdeset godina, ali mu objava nije stigla, pa je rekao: - Gospodaru moj, kakva je moja krivica u onome što su uradili moji roditelji. Zatim nije prestajao Allaha moliti, sve dok mu nije stigla objava."

¹ Učiniti hidžru Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, znači biti uz njega i slijediti njegovu uputu, te se spasiti stranputice, tako u pribjegavanje ibadetu, koji je bez sumnje ispravan put i posao, je spas i izlaz iz nereda i miješanja u sukobe koji donose živote i ostalo. Valja naglasiti da se ovdje misli na nered u kome se ne zna istina i koji je besmislen, kao što je otimačina za vlast među dvjema skupinama, koje su iste ili slične. Dok se ovo ne može odnositi na ratove u kojima je jedna skupina muslimani, a druga nevjernici, jer je tada borba farz. Ili kada je borba između dvije skupine, jedna se bori za islam, a druga protiv islama, ili za svoje pravo, a druga čini zulum.

² Pošto je u djelima i srcima nijetima vaš udio u trudu.

³ Sporno je da je dobio objavu svako, iz Benu Israila, ko je robovao 40 godina. Ni u kom slučaju to nije objava kao poslaniku, već objava poput objave Merjemi, Musaovoj majci i sličnim.

200/257. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Abdula'la el-Basri, kaže: Ispričao nam je es-Sana'ni; rekao je: Nama je ispričao Muhammed ibn Sevr, on je prenio od Ma'mera, on od Mensura, a on od Ibrahima, da je rekao:

“Zahvalnost Allahu je da se kaže bismillah na početku jela i el-hamdulillah na kraju jela.” (Navodi ga El-Mubarekfuri u djelu Tuhfetu-l-ahvezi)

201/288. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nas je obavijestio 'Abdurrezzak; veli: Nas je obavijestio Munzir ibn En-Nu'man, rekavši: Čuo sam Vehba ibn Munebbiha gdje kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kada Uzvišeni Allah zavoli neki narod, stavi ih na iskušenje.” (Hasen po drugim predajama)

202/359. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac; veli: Nas je obavijestio Ebu El-Jeman, koji kazuje: Nama je ispričao Ebu 'Ajaš, prenijevši od 'Ammare ibn Gazije el-Ensarija, da je čuo Džemi'a ibn 'Ubejda, oslobođenog roba Benu El-Mu'alla, koji kaže: Čuo sam Sabita El-Bunanija da pripovijeda od Enesa ibn Malika, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao Džibrila:

“Zašto nikada Mikaila ne vidim nasmijanog? Veli: - Mikail se nije nasmijao od kada je Džehennem stvoren.”¹

203/401. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Mene je obavijestio moj otac; kaže: Nama je ispričao Jezid; rekao je: Nama je kazao Ebu Umejje ibn Fudala, rekavši: Čuo sam Muhammeda ibn Vasi'a, radijallahu anhu, da je rekao:

“Oporučio mi je Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, sed-moro: Da gledam u one koji su ispod mene (u dunjaluku), a ne one koji su iznad mene, da volim siromahe i da im budem blizak. Da govorim istinu makar bila i gorka. Da ne tražim ni od koga ništa. Da posjećujem rodbinu, makar me oni ne obilazili. Da se na Allahovom putu prijekora ne bojim ničijeg prijekora. I da mnogo izgovaram riječi: ve la havle ve la kuvvete illa billah.” (Ahmed - sahih)

¹ Iz žalosti za ljudima i džinima šta ih čeka ako se ne spase, ili iz straha da ga Allāh njime ne kazni.

204/557. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nas je obavijestio Davud ibn Rešid El-Havarizmi; veli: Nas je obavijestio Ibn El-Mu-barek, rekavši: Nas je obavijestio nas je Se'id ibn Zejd, prenijevši od 'Amra ibn Malika, a on od Ebu El-Dževza'a da je rekao: rekao je Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem:

"Allaha spominjite toliko mnogo, dok vam licemjeri ne kažu da se pretvarate."

205/2316. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je kazao Ebu El-Mugira; rekao je: Nama je ispričao) Ibn 'Ajjaš, koji kazuje: Meni je ispričao Šurahbil ibn Muslim, prenijevši od Džubejra ibn Nufejra, a on od Ebu Muslima El-Havlanija, da ga je čuo kada je rekao: da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Nije mi Allah objavio da gomilam imetak i budem od trgovaca, nego mi je objavio: „veličaj Gospodara svoga i hvali Ga, i sedždu obavlja, i sve dok si živ, Gospodaru svome ibadet čini! (El-Hidžr: 98.-99.)"

206/2328. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Esved ibn 'Amir koje veli: Meni je ispričao Šerik, on je prenio od 'Ubejdullaha ibn El-Velida, on od 'Abdullaha ibn 'Ubejda ibn 'Umejra, a on od svoga oca, koji veli da je Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Vjernik revno izvršava sve što je kadar učiniti, a žudi za djelima koja su veća od toga."

207/2329. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je kazao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Mu'avija, rekavši: Nama je ispričao El-A'meš, prenijevši od Ebu Rašida, a on od Ebu Saliha el-Hanefija, koji kaže: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao:

"Allah je milostiv i ne daje svoju milost osim milostivima, niti će u Džennet uvesti osim milostive. Ashabi rekoše: - Allahov Poslanice, mi smo milostivi prema svojoj čeljadi i onome što posjedujemo. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: - Ne, nije to, nego kako kaže Allah: Jedva čeka da pravim putem pođete, a prema vjernicima je blag i milostiv. (Et-Tevbe: 128.)"

208/2330. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Ali ibn Ishak; rekao je: Nas su obavijestili 'Abdullah i 'Attab; kažu: Ispričao nam je 'Abdullah, koji je kazao: Nas je obavijestio Jahja ibn Ejjub prenijevši od 'Abdullah ibn Zuhra, a on od Bekra ibn Sevade, da je Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Biće pokoljenja iz moga ummeta koji će se u izobilju roditi i u njemu živjeti, jedino im je briga raznovrsna jela i raznovrsna odjeća, i pričaju ispunjenih i razvučenih usta. Takvi su najgori iz moga ummeta.”¹

209/2331. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je kazao Isma'il ibn Ibrahim; rekao je: Nas je obavijestio Junus prenoseći od El-Hasana, koji veli da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Vjernik je onaj od koga su ljudi sigurni, muhadžir je onaj ko ostavi zlo, musliman je onaj od koga je miran njegov komšija. Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, neće ući u Džennet čovjek od čijeg zla nije siguran njegov susjed.”

210/2333. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je kazao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ja'mer ibn Bišr, rekavši: Nama je ispričao 'Abdullah ibn El-Mubarek, koji veli: Nas je obavijestio El-Hadždžadž ibn Ferafisa, prenoseći od 'Ukajla ibn Šihaba, da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je radio kućne poslove, a najviše je uživao.”

211/2334. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Ali ibn Ishak, koji je rekao: Nas je obavijestio 'Abdullah, koji je kazao: Nas je obavijestio Ma'mer, prenijevši od Jahja'a, on od El-Muhtara, a on od El-Hasana, da je rekao:

“Ne, tako mi Allaha, Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, od svijeta nisu odvajala zatvorena vrata, niti vratari, niti mu je jutrom

¹ Vidimo takve koji, i vladari i obični narod, jedino brinu o snabdijevanju pijaca, luksuzom od hrane, odjeće, mirisa i svega drugoga. Pristaju uz najzakletijeg dušmanina Islama, samo da im ta uživanja ostanu.

i večerom posluživana obilna hrana. Bio je dostupan svijetu. Mogao je se sa njim sresti svako ko je to želio. Sjedio je na zemlji, i jeo na zemlji, oblačio je grubu odjeću, jahao je na magarcu i stavljao roba da sa njime jaše, i, tako mi Allaha, oblizivao je svoje prste pri jelu.”¹

212/2335. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac; koji veli: Nama je ispričao Ja'mer, koji je kazao: Nama je ispričao 'Abdullah, rekavši: Nas je obavijestio Ebu Bekr ibn Ebi Merjem el-Gassani, rekavši: Meni je ispričao Hakim ibn 'Umejr, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kome se otvore vrata dobra neka to iskoristi, jer ne zna kada će se ona zatvoriti.”²

213/2336. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i rekao: Meni je ispričao Ishak; kaže: Nas je obavijestio 'Abdullah, koji je rekao: Nas je obavijestio Ebu Bekr ibn Ebi Merjem, prenijevši od Damre ibn Habiba, a on od Šeddada ibn Evsa, radijallahu amhu, koji kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

Pametan je onaj koji strogo vodi računa o svojim postupcima, i radi za život poslije smrti, a slabić je onaj koji slijedi svoje strasti i bezrazložno se nada i uzda u Allaha.

Abdullah veli: Obaviješteni smo također od Damre ibn Habiba, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

'Prvo što će se podići iz ovoga ummeta jeste povjerenje i skrušenost, tako da skoro nećeš moći vidjeti skrušena čovjeka.“

214/2339. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je kazao El-Husejn ibn Muhammed ,koji kaže: Nama je ispričao Zuvejd, prenijevši od Husejna, a on od 'Abdurrahmana i El-Hadždzadža ibn El-Esveda, da je rekao:

¹ Sve je ovo znak njegova zuhda i skromnosti i uzor svim vjernicima, od vladara do smetljara, jer je kibur najstrožije zabranjen i osuđen Islamom. Kibur ne smije biti ni u srcu, kamoli u djelima.

² Kada se ukaže prilika da se učini hajr i dok se u životu i mogućnosti.

“Izgladnjeli su El-Hasan i El-Husejn, radijallahu anhumama, pa su potražili hranu u devet kuća Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa nisu pronašli ni svježe ni bajate hrane.”¹

215/2340. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac; koji veli: Nama je ispričao El-Husejn ibn Muhammed i rekao: Nama je ispričao Uvejd zvani El-Abid on je prenio od Ibn Sehla, on od Sulejmana ibn Rumana, oslobođenog roba, 'Urveta on od 'Urveta, a on od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

“Tako mi Onoga koji je poslao Muhammeda sa Istinom, on, ot-kako je počeo primati Objavu, pa sve do svoje smrti nije vidio sito, niti je jeo hljeb od prosijanog brašna, sve dok ga Allah nije uzeo sebi. Rekoh: - Kako ste jeli ječam? Reče: - Govorili smo uuf, uuf.”² (Buhari – sahih)

216/2342. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao Husejn, prenijevši od El-Mubareka, od El-Hasana, koji veli da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Za troje sin Ademov neće račun polagati: za odjeću kojom pokriva svoje tijelo, za hranu koja ga održava u životu i kuću u kojoj stanuje, a biće pitan za ono što je preko toga.”³ (Mursel Hasana el-El-Basrija – daif)

217/2343. Pričao nam je Abdullah, pričao mi je moj otac, ispričao nam je Husejn, pričao nam je El-Mubarek od El-Hasana, da je rekao: Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

“Kada Allah hoće svome robu dobro, On preuzme brigu o njegovim poslovima, imetku i učini mu bogatstvo u srcu. A kada hoće robu zlo, rasturi mu poslove i učini mu siromaštvo u očima.” (Mursel Hasana el- El-Basrija – daif)

¹ Od hrane. El-Hasan i El-Husejn unuci Allāhova Poslanika, od kćeri su Fatime, a devet kuća Poslanika su sobe od njegovih devet supruga, naših majki i majki svih vjernika.

² Puhali su u njega i tako ga čistili bez prosijavanja kroz sito.

³ Misli se na količinu, a ne na odgovaranje za to ili ne, jer će čovjek biti pitan i za hranu i kuću i odjeću... da li je halal ili nije. Ali ako je halal neće biti terećen da je sakupljao i gomilao, dok što je više od toga biće pitan da li mu je to trebalo i da li je to bilo preče zadržati za sebe, ili dati potrebnijima, koji nemaju ni kuće, ni hrane, ni odjeće.

218/2346. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac; koji veli: Nama je ispričao Husejn ibn Muhammed, koji je kazao: Nama je ispričao El-Mubarek, prenoseći od El-Hasana, koji veli da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Čovjek može počinuti grijeh, pa ga Allah zbog njega uvede u Džennet. Ashabi upitaše: - Allahov Poslaniče, kako će ga zbog njega uvesti u Džennet? - Tako što će mu taj grijeh stalno biti pred očima, pa će bježati od njega i kajati se Allahu, sve dok ga Allah zbog toga ne uvede u Džennet.” (Mursel Hasana el- El-Basrija – daif)

219/2348. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Husejn ibn Muhammed, on je prenio od El-Fudajla ibn Sulejmana, on od Muhammeda ibn Mutarrifa, on od Ebu Hazima, a on od Omera ibn El-Hattaba, radijallahu anhu, da je rekao:

“Ušao sam kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dok je imao groznicu, pa sam rukom dotakao njegovo tijelo i osjetio vrućinu koja je izbijala ispod odjeće. Rekao sam mu: - Allahov Poslaniče, nisam vidio da iko ima veću groznicu od tebe. On mi reče: - Također, nama je i nagrada uvećana. Najveća iskušenja imaju poslanici, pa onda nakon njih dobri ljudi. Bilo je poslanika koji su bili iskušani neimaštinom, tako da su nosili sam ogrtač bez unutrašnje odjeće. A druge bi napadali krpelji dok ih ne bi umorili.” (sahih)

220/2349. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; rekao je: Nama je ispričao Husejn ibn Muhammed, koji veli: Nas je obavijestio Fudajl ibn Sulejman, prenijevši od Muhammeda ibn Mutarrifa, koji je rekao: Meni je ispričao pouzdan čovjek:

Jednom mladiću od Ensarija, strah od Vatre ovladao je srcem, pa nigdje nije izlazio iz kuće. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ga posjeti u njegovoj kući i zagrli ga, a ovog hropac spopade, te ispusti dušu. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prisutnima reče: “Opremite svoga druga, strah od Vatre ga je umorio.” (daif)

221/2350. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac; koji kaže: Nama je ispričao Husejn, koji je rekao: Nama je ispričao El-Mes'udi, prenijevši od Davuda ibn Jezida, on od svoga oca, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Najviše zbog čega će ljudi ući u Vatru jesu dva šuplja organa: polni organ i usta; a najviše zbog čega će ljudi ući u Džennet jesu bogobojaznost i lije pa ćud.”(El-Hakim – hasen)

222/2351. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i veli: Nama je ispričao Husejn koji je kazao: Nama je ispričao Feredž, prenoseći od Eseda ibn Vedda'a, da je rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je upitan o tome koji su vjernici najbolji, pa je rekao: - Vjernik čije srce strepi, a u njemu nema mržnje, niti zavisti. Ashabi upitaše: - Allahov Poslaniče, ne znamo da takav postoji među nama, pa koji su vjernici poslije tih najbolji? Reče: - Mu'min koji ne teži dunjaluku, nego ahiretu. odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a oni ponovo upitaše: - Allahov Poslaniče, ni za takvog ne znamo među sobom, osim Rafia' ibn Hadidža, pa koji je vjernik iza toga najbolji? On reče: - Vjernik lije pog morala.” Mursel. Neke dijelove hadisa potvrđuju druge predaje koje imaju spojen lanac prenosilaca.

223/2352. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Husejn; veli:, Nas je obavijestio Ebu M'asher od Se'ida el-Makburija, prenoseći od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao:

“Nikoga od vas neće spasiti njegova djela. Ashabi rekoše: - Zar ni tebe, o Allahov Poslaniče? Reče: - Ni mene, osim da me Allah obaspe Svojim rahmetom. Budite umjereni, budite umjereni, činite ibadet jutrom i večeri i krajem noći, postići ćete ciljeve. (Buhari –sahih)

224/2353. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; koji veli: Nama je ispričao Hašim ibn El-Kasim; rekao je: Ispričao El-Mubarek, prenoseći od El-Hasana, da je rekao: Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

“Kada Allah hoće svome robu dobro, On ga uposli. Ashabi upitaše: - Allahov Poslaniče, kako ga to uposli? - Uputi ga na činjenje dobrih djela, pa ga na njima usmrti, reče.” (Mursel od Hasana el-Basrija – daif)

225/2354. Ispričao nam je 'Abdullah; koji kaže: Meni je ispričao moj otac; koji je kazao: Nama je ispričao Hašim, koji veli: Nama je ispričao El-Mubarek, prenoseći od El-Hasana:

Da je jedan od odabranih ashaba pred Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, kudio drugog ashaba po njegovoj majci, pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, nisi ti bolji od ljudi koje vidiš, bili oni bijeli ili crni, osim da ih pretekneš u bogobojaznosti." (Mursel od Hasana el-Basrija – daif)

226/2355. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; koji veli: Meni je ispričao Hašim, koji kaže: Nama je ispričao El-Mubarek, prenoseći od El-Hasana, da je rekao, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, dunjaluk ne vrijedi kod Allaha ni koliko jedno jare." (Mursel Hasana el-Basrija – daif)

227/2356. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i veli: Nama je ispričao Sufjan ibn 'Ujejne, on je prenio od Ibn Ez-Zennada, on od 'Abdurrahmana El-A'redža, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, koji prenosi od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

"Nije bogatstvo u mnoštvu imetka, nego je bogatstvo - bogatstvo duše." (El- Buhari – sahih)

228/2357. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac; koji veli: Nama je ispričao El-Hejsem ibn Haridže, koji je kazao: Ispričao nam je El-Mu'afi ibn 'Imran El-Musili El-Ezdi, prenijevši od Ebu Bekra ibn 'Abdullahu ibn Ebi Merjema, on od Damre ibn Habiba, a on od Ummu 'Abdillah, sestre Šeddada ibn Evsa, radijallahu anhumu:

Da je poslala Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, posudu mlijeka za iftar, jednoga dugog i vrućeg dana, pa je vratio onoga koga je poslala da je upita odakle joj to mlijeko. Poručila je da je mlijeko od ovce koju je kupila za svoje pare, pa ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada popio. Sutradan je Ummu Abdillah došla Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: - Allahov

Poslaniče, poslala sam ti ono mlijeko da se napiješ nakon dugog dana i jake žege, pa si vratio onoga ko ti ga je donio? Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, joj reče: - Naređeno je poslanicima prije mene da ne jedu osim halal i da ne rade osim dobro djela. (Ebu Nu'ajm - sahih, El- Albani ga je ocijenio sahihom)

229/2358. Ispričao nam je 'Abdullah; koji kaže: Nama je ispričao moj otac; koji veli: Nas je obavijestio Husejn ibn Muhammed, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu El-Mulih, prenoseći od Mej-muna, da je rekao:

“Allahov Poslanik od ovosvjetskih užitaka volio je jedino žene i miris.”

230/2359. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Husejn ibn Muhammed; kaže: Nama je ispričao El-Mubarek prenoseći od El-Hasana, da je rekao:

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je upitan o najboljem djelu, pa je rekao: “Da ti na dan tvoje smrti jezik bude vlažan od spominjanja Allaha.” (Mursel od Hasana el- El-Basrija – daif)

231/2360. Ispričao nam je 'Abdullah; koji kaže: Meni je ispričao moj otac; koji veli: Nama je ispričao Husejn, koji je kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn Mutarrif, prenijevši od Hilala ibn Jesafa el-El-Fezzarija, a on od 'Ata'a ibn Jesara, od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Došao mi je dunjaluk zelen i privlačan, uzdignute glave i ukrašen, pa sam mu rekao: Ja te ne želim. Pa mi veli: - Ako si mi ti izmakao, neće se izmaći drugi.” (daif džidden)

232/2361. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac; koji veli: Meni je ispričao Hašim ibn El-Kasim; koji kaže: Nama je ispričao El-Mubarek prenijevši od El-Hasana, a on od Enesa ibn Malika, radijallahu anhu, da je rekao:

“Ušao sam sa nekoliko ashaba među kojima je bio i Omer, radijallahu anhum, kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dok je ležao na krevetu napravljenom od užadi od palmine like, a pod glavom mu jastuk napunjen likom. Pa je ušlo kod njega nekoliko ashaba, a ušao je i Omer, pa se pomjerio Allahov Poslanik,

sallallahu alejhi ve sellem, a Omer ne vidje između boka Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, i užeta prostirku i primijeti da se na boku Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ocrtalo uže, pa je zaplakao Omer. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ga upita: - Šta te je rasplakalo Omere? On reče: - Ne plaćem ni zbog čega drugog osim što znam da si ti kod Allaha časniji od perzijskih i bizantijskih vladara, a oni žive u udobnosti kakvoj žive, a ti, Allahov Poslaniče, u stanju u kakvom te vidim. Pa mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na to reče: - Zar nisi zadovoljan da njima pripadne dunjaluk, a nama ahiret? Omer reče: - Svakako da jesam. - Pa eto, tako i jeste, reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem" (Buhari i Muslim – sahih)

233/2362. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao Ebu Bekr ibn Ebi Šejbe, koji je rekao: Nama je ispričao Usama on je prenio od El-A'meša, on od Ebu Ishaka, a on od En-Nu'mana ibn Bešira, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Na Sudnjem danu najblažu kaznu imat će čovjek kojem će obuća biti od vatre, od koje će mu kličati mozak kao što ključa kotao na vatri. Misliće da niko nema težu kaznu od njega, a njegova je kazna najblaža." (Muslim – sahih)

234/2367. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao El-Hasan; kaže: Nama je ispričao Jahja ibn Ishak, koji je kazao: Nama je ispričao Ibn Luhia'h, prenijevši od Halida, on od El-Kasima ibn Muhammeda, a on od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao:

"Znate li ko će preteći ostale pod Allahov hlad na Sudnjem danu? Ashabi odgovoriše: - Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju. On reče: - Oni koji uzmu pravo kada im se daje i koji ga daju kada se od njih traži i koji sude ljudima pravedno kao samima sebi." (daif zbog Luhej'a el-Misrija, kome su izgorile knjige, pa je zaboravio)

235/2368. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Isma'il ibn Ibrahim i rekao: Nama je kazao 'Asim El-Ahvel, prenoseći od Ebu Osmana en-Nehdija, koji kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Sljedbenici dobra na dunjaluku, biće pripadnici dobra na ahiretu; a sljedbenici zla na dunjaluku, biće pripadnici zla na ahiretu.” (Taberani El-Kebir - sahih, Albani ga ocjenjuje sahihom)

ZUHD ADEMA, alejhi selam

236/255. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Jahja ibn Se'id koji veli: Nama je ispričao Sulejman et-Tejmi, prenijevši od Ebu Osmana, a on od Selmana, da je rekao:

“Kada je Allah stvorio Adema alejhi selam, rekao mu je: - Jedno je Meni, jedno tebi, a jedno između Mene i tebe: ono što pripada Meni jeste da Mi robuješ i da Mi širk ne činiš; tebi pripada da ti obračunam za sve što uradiš, a Ja praštam, jer Ja sam Onaj koji prašta i Milostivi; a ono što je između Mene i tebe jeste da od Mene tražiš i moliš, a Ja ću ti se odazvati i dati ono što tražiš.” (Daif)

237/256. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; koji je kazao: Nama je ispričao 'Abdussamed, koji veli: Nama je ispričao Ebu Hilal; rekao je: Nama je ispričao Bekr, da je rekao:

“Kada je Ademu pokazano njegovo potomstvo i kada je primijetio da su jedni bolji od drugih, reče: - Gospodaru moj, kada bi htio izjednačiti među njima? Allah mu reče: - O Ademe, Ja volim da Mi se zahvaljuje.” (Ibn Ebi Šejbe)

238/258. Ispričao nam je 'Abdullah; koji kaže: prenoseći od 'Alkame ibn Mersedu, da je rekao:

“Kada bi svi stanovnici Zemlje zaplakali, ne bi prolili suza koliko ih je prolio Davud kada je učinio grijeh¹. A da se udruže suze stanovnika Zemlje i suze Davuda, ne bi dostigle suze Adema kada je spušten iz Dženneta.” (Mes'udi je iskren, ali je u zadnje vrijeme svoga života bio sklon zabuni)

¹ Ako se misli na grijeh presude spomenute u Kur'anu, a ako se misli na nešto drugo to treba odbaciti, jer su Poslanici čisti od grijeha. Benu Israili pripisuju Davudu zinaluk sa ženom svoga vojskovođe i od nje rođen je Sulejman- euzubillah. Ovo je bez sumnje israilijat.

239/259. Ispričao nam je 'Abdullah; koji kaže: Nama je ispričao moj otac; koji veli: Nama je ispričao Ruh¹, koji je kazao: Obavijestio nas je Hišam, prenoseći od El-Hasana, da je rekao:

“Adem je boravio u Džennetu jedan sat od dana, a taj sat traje stotinu i trideset dunjalučkih godina.” (Navodi ga Ibn Kesir u Tefsiru)

240/260. Ispričao nam je 'Abdullah; koji je kazao: Nama je ispričao moj otac; koji je kazao: Ispričao nam je Ruh, rekavši: Nas je obavijestio 'Avf prenijevši od Ma'beda El-Džuheniya, da je rekao:

“Ništa drugo nije navelo Adema da pojede sa voćke do pohlepa.” (U senedu je Ma'bed el-Džuheni, iskren i tabiin, ali je zapao u novotariju oko kadera)

241/261. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jahja², koji veli: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Mu'avije ibn Ishaka, a on od Se'ida ibn Džubejra³, radijallahu anhu, da je rekao:

*“Adem u Džennetu nije boravio duže nego što je između podne i ikindije.”*⁴ Hakim kaže: „Hadis je vjerodostojan po uslovima El-Buharije i Muslima.“

242/262. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Jezid; veli: Nas je obavijestio Hišam ibn Hassan, prenijevši od El-Hasana, da je rekao:

¹ Njegovo ime je Ruh ibn Ubade ibn El-A'la'a el- El-Kajsi, Ebū Muhammed, Bio je povjerljiv i veliki učenjak hadisa u Basri, muhaddis, pouzdan od stanovnika Basre. Mnogo je poznavao hadise. Napisao je knjige o sunnetu i propisima akida i fikh i sastavio je Tefsir kao što je imao svoj tefsir. Od njega prenose imami poznati učenjaci, među kojima je bio i Ahmed ibn Hanbel. Pogledati: Et-Tehzib, 3/293 i Tarihu Bagdad, 8/401.

² Njegovo ime je Jahja ibn Seid el- El-Kattan.

³ Njegovo ime je Se'id ibn Džubejr El-Esedi po ropstvu El-Kufi, Ebū Abdullah. Pripadao je generaciji tabi'ina u kojoj je bio neosporivo najučeniji. Porijeklom je Abesinijac. Bio je rob kod Benu Valibe ibn El-Haris iz plemena Benu Esed. Znanje je sticao kod Abdullaha ibn Abbasa, radijallahu anhu, i Ibn Omera ,radijallahu anhu. Ubio ga je El-Hadždžadž 95. h/g. / 714. god.

⁴ Potvrđuje ga predaja u kojoj navodi Hakim od Ibn Džubejra od Ibn Abbasa, radijallahu anhu, da je rekao: *“Nije boravio Adem u džennetu više nego je od ikindije do zalaska sunca.”*

“Prije nego što je Adem učinio grijeh, edžel mu je bio pred očima, a nada iza leđa. Međutim, nakon što je počinio grijeh stanje se promijenilo, pa mu je nada postala pred očima, a edžel iza leđa.”
(daif)

243/264. Ispričao nam je 'Abdullah; koji je kazao: Nama je ispričao Hudbe ibn Halid, rekavši: Nama je ispričao Hammad ibn Seleme, on je prenio od Sabita, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kada je Allah oblikovao Adema ostavio ga je, pa je Iblis počeo obilaziti oko njega i gledati ga, kada je vidio da je šupalj, reče: - Pobijediću ga, on je stvorenje koje sobom ne može vladati.” (sahih po šartima Muslima, bilježi ga Ibn Asakir)

ZUHD LUKMANA, alejhi salam

244/266. Ispričao nam je 'Abdullah; koji kaže: Nama je ispričao moj otac rekavši: Nama je ispričao Hakkam Er-Razi, prenijevši od Se'ida ez-Zubejdija, a on od Mudžahida, da je rekao:

“Mudri Lukman je bio abesinski rob, debelih usana i ravnih stopala, skrasio se među Izraelćanima i donio im bereket.”

245/267. Ispričao nam je 'Abdullah; koji kaže: Nama je ispričao moj otac rekavši: Nama je ispričao Veki', koji veli: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od nekog čovjeka, a on od Mudžahida, da je rekao: Allahove riječi:

A Mi smo Lukmanu mudrost darovali, (Lukman 12.), znače: Razumijevanje vjerskih propisa i ispravnost u govoru, bez poslanstva.”¹

246/268. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac, rekavši: Nama je ispričao Esved ibn 'Amir, koji veli: Nama je ispričao Hammad, prenijevši od 'Alija ibn Zejda, a on od Se'ida ibn El-Mesejjiba:

“Da je Lukman bio krojač”

247/269. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; koji kaže: Nama je ispričao Sejjar, koji je kazao: Nama je ispričao Dža'fer prenoseći od Malika Ibn Dinara, da je rekao:

Rekao je Lukman svome sinu: “Sinko moj, za svoju trgovinu uzmi pokornost Allahu, pa će ti doći zarada bez robe.”

248/270. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i kazao: Nas je obavijestio Jezid ibn Harun; kaže: Nas je obavijestio Ebu El-Ešheb, prenijevši od Muhammeda ibn Vasí'a, da je rekao:

¹ Nije bio Poslanik, nego nadahnut i dobar vjernik.

Lukman je svome sinu govorio: "Sinko moj, iskreno se boj Allaha, a nemoj pred ljudima prikazivati da Ga se bojiš kako bi te poštovali, a srce ti je grješno." (Sened je sahih do Muhammeda ibn Vasi'a)

249/271. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kazavši: Nama su ispričali Veki' i Jezid ibn Harun; koji vele: Nas je obavijestio Ebu El-Ešheb prenijevši od Halida Er-Rebia, da je rekao:

*"Lukmanu, koji je inače bio abesinski rob, a po zanimanju stolar, njegov vlasnik jednoga dana mu reče: - Zakolji mi jednu ovcu, pa mi donesi dva njena najbolja komada mesa. Lukman mu donese jezik i srce, a on mu reče: jezik i srce. Reče mu: - Zar nema ništa bolje od ova dva komada? Veli: - Ne – odgovori on, a njegov vlasnik mu ponovo naredi da zakolje ovcu, ali da ovoga puta baci dva najlošija komada mesa: - Kada je zaklao ovcu baci njen jezik i srce, a vlasnik ga u čuđenju upita: Tada mu reče: - Naredio sam ti da mi doneseš dva najbolja komada mesa, pa si mi donio jezik i srce, zatim sam ti naredio da baciš dva najlošija komada mesa, pa si bacio jezik i srce?! Reče: - Nema ništa bolje od njih dvoje kada valjaju, a ništa gore ako su pokvareni. odgovori Lukman."*¹ (U senedu je Halid er- Er-Reb'i, čiji se hadisi ne prihvataju)

250/272. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao El-Hasan ibn El-Džunejd; kaže: pričao nam je Sufjan: *Rekao je Lukman svome sinu:*

"Sinko moj, nikada se za šutnju nisam kajao. Ako je govor od srebra, šutnja je od zlata." (Ebu Nu'ajm 'El-Hilje')

251/273. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Džemil i rekao: Nama je ispričao 'Abdullah ibn El-Mubarek; kaže: Nas je obavijestio Dža'fer ibn Hajjan Ebu El-Ešheb, prenoseći od Katade, da je rekao: *Rekao je Lukman:*

¹ Mudri Lukman misli na srce čovjeka, a ne kvalitet mesa, jer u dobrom srcu je iman i iskrenost, a na jeziku zikir i istina, dok u lošem je nevjerstvo, licemjerstvo i oholost, a na jeziku laž, potvora, ogovaranje, psovka i ostalo što može biti od zla i nevaljalog.

“Zlo je za zlo stvoreno.”¹ (El-Bejheki ‘Šu’abul-iman’)

252/274. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Nas je obavijestio moj otac i rekao: Nas je obavijestio Ebu Mu’avija, koji kaže: Nas je obavijestio Hišam ibn ‘Urva prenijevši od svoga oca, da je rekao:

“Zapisano je u ranijim knjigama: ‘Sinko, neka ti riječ bude lijepa i lice nasmijano kada se obraćaš ljudima, bićeš im draži od onoga ko im daje novac.”

Zapisano je u Mudrosti, ili u Tevratu: ‘Blagost je vrhunac mudrosti.’

Zapisano je u Tevratu: ‘Kao što ste prema drugim milostivi, tako će se i vama smilovati; ono što posijete, to ćete i požnjeti.’

I veli: “Zapisano je u Mudrosti: ‘Voli svoga prijatelja i prijateljica svoga oca.”

253/275. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Sufjan, koji veli:

“Rečeno je Lukmanu: - Koji su ljudi najgori? Rekao je: - Oni kojima je svejedno ako ih ljudi vide na grijehu.” (El-Bejheki ‘Šu’abul-iman’)

254/276. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu ‘Abdussamed i rekao: Nama je ispričao Malik ibn Dinar, rekavši:

“Našao sam u nekim knjigama mudrosti ostatke ranijih objava gdje piše: ‘Nije dobro u tome da stičeš novo znanje, a ni po prethodno naučenom nisi postupao. Primjer takvog je kao primjer čovjeka koji nakupi drva, pa ih uveže u breme, zatim htjedne da ih poneše i ne mogne, a onda im doda druga drva.”² (Ez-Zehebi –‘Sijer a’lamin-nubela’)

255/286. Ispričao nam je ‘Abdullah i rekao: Nama je ispričao ‘Abdullah ibn Omer ibn Muhammed ibn Eban ibn Salih ibn

¹ Zli ljudi su stvoreni za džehennema, ili zlo koje je Allāh dao na dunjaluku posegnuće za njim zli, nevjernici za nevjerstvom, grješnici za grijehom, zulumčari za zulumom itd.

² Povećavanje znanja uz neprakticiranje onoga što se već naučilo odgovara navedenom primjeru. Znanje i djelo su nerazdvojivi kod Allāha i kod svjesna insana.

'Umejr, koji veli: Nas je obavijestio Ibn El-Mubarek, prenijevši od Bekkara ibn 'Abdullaha, koji kaže: Čuo sam Vehba ibn Munebbiha da je kazao:

"Prošao je pobožan čovjek pored drugog pobožnog čovjeka, pa ga upita: - Šta ti je? - Čudim se, kaže ovaj, tome i tome, bio je dostigao toliko u ibadetu, pa ga dunjaluk osvojio. Pa mu reče ovaj: - Ne čudi se onome ko skrene, nego se čudi onome ko ustraje." (Ebu Nu'ajm 'El-Hilje')

256/400. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i kazao: Nas je obavijestio Veki', koji je rekao: Nama je ispričao El-Fadl, prenijevši od El-Hasana:

Da je Lukman rekao svome sinu: "Sinko moj, ne jedi na sit stomač, jer da hranu ostaviš psu bolje ti je nego da se prejedeš."

257/496. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nas je obavijestio 'Abdussamed; veli: Meni je ispričao 'Abdullah ibn Bekr El-Muzeni i kazao: Čuo sam svoga oca kako govori o Lukmanu, da je rekao:

„Očevo udaranje sina je kao gnojivo za usjeve.“¹

258/497. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; koji kaže: Nama je ispričao 'Abdulvehhab El-Haffaf i kazao: Nas je obavijestio Sa'd, prenijevši od Katade, koji je kazao: veli El-Haffaf: Čuo sam Musa El-Ensarija također da je rekao:

"Objavio je Allah, dželle šanuhu, jednom od poslanika Benu Israila: Svi su Ademovi sinovi grješnici, a najbolji grješnici su oni koji se kaju."²⁶

259/498. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; koji kaže: Nama je kazao Sejjar; veli: Nama je ispričao Dža'fer i rekao: Nama je ispričao Sabit El-Bunani, radijallahu anhu, koji je kazao:

"Čovjek je Allahu činio ibadet sedamdeset godina i molio je u dovi: - Gospodaru moj, nagradi me prema mojim djelima. Kada je

¹ I ako je u osnovi neprijatno ima korisne posljedice i rezultate.

² Navodi Et-Tirmizi hadis istog značenja od Enesa, radijallahu anhu, od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, hadis je hasen.

umro uveden je u Džennet i u njemu ostavljen sedamdeset godina. Kada je navršio sedamdeset godina, bi mu rečeno: - Izadi iz Dženneta, upotpunio si nagradu za svoja djela. Počeo je da prebire u sebi šta mu je bilo najpouzdanije na dunjaluku i najsigurnije mu je izgledala dova Allahu i težnja ka Njemu. Dao se u dovu i zamolio riječima: - Gospodaru, čuo sam Te, dok sam bio na dunjaluku, da praštaš pogreške, pa meni danas oprosti moju grešku, te je ostavljen u Džennetu.“

260/499. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sejjar i rekao: Nama je ispričao Džafer, koji je rekao: Nama je ispričao 'Imran, Ebu el-Bedil i rekao: Nama je ispričao Vehb ibn Munebih, koji kaže:

Preneseno nam je da je Allah, tebareke ve te'ala, rekao: Ja sam Svome robu dovoljan. Ako Mi je rob pokoran, Ja mu dam prije nego što od Mene zatraži i odazovem mu se prije nego što Me zamoli, a i Ja znam šta njemu treba.“

261/500. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Sejjar; kaže: Nama je ispričao Džafer, koji kaže: Čuo sam Malika ibn Dinara, da je rekao: *Allah, subhanehu ve te'ala, veli:*

“Htjednem kazniti Svoje robove, pa kada vidim halke Kur'ana, posjetioce džamija radi namaza i ibadeta i naraštaje islama, prođe Me srdžba i kažem: Otklonio sam kaznu od njih.“

262/531. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nas je obavijestio Šudžā' ibn El-Velid od Lejsa, on od 'Azzara, a on od Muhammeda ibn Džehade, koji kaže: *Rekao je Lukman:*

“Doći će ljudima vrijeme kada mudar čovjek neće biti sretan.”¹

263/532. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Miskin ibn Bukejr, koji kaže: Nama je saopćio Sufjan, od onoga ko je njega obavijestio:

¹ Zbog zla i nereda, moći će u tom vremenu biti zadovoljan i radovati se samo onaj ko nema pameti da sagleda stanje, dok će svako ko ima pameti i mudrosti biti tužan i zabrinut.

Da je mudri Lukman rekao svome sinu: "Sinko, dunjaluk je duboko more u koje su se mnogi utopili. Zato uzmi bogobojaznost za lađu u njemu, a vjerovanje u Allaha neka ti bude njen kormilar, a oslonac na Allaha neka su ti jedra, ne bi li tako uspio, a ne mislim da ćeš."

264/533. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nas je obavijestio Isma'il, prenijevši od Junusa, a on od El-Hasana, da je rekao:

Rekao je Lukman svome sinu: "Sinko moj, nosio sam i drvo i kamen, ali nisam vidio ništa teže od lošeg komšije."

265/539. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; koji veli: Nas je obavijestio Harun ibn Ma'ruf, koji je kazao: Nas je obavijestio Damra, prenijevši od Es-Sudijja ibn Jahjā, koji kaže:

*Da je Lukman rekao svome sinu: "O sinčiću moj, mudrost je uzdigla siromahe na mjesto gdje sjede carevi."*¹

266/540. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nas je obavijestio 'Abdulvehhab; koji kaže: Nama je ispričao Ejjub, prenijevši iz knjige Ibn Kilaba:

*Da je Lukman upitan o tome ko je najučeniji? pa je rekao: - Onaj ko svoje znanje proširi znanjem drugih ljudi. A ko je najbogatiji? upitali su ga, a on im reče: - Onaj ko je zadovoljan sa onim što mu je dato. A ko je najbolji od ljudi? ponovo su ga upitali On odgovori: - Bogati vjernik - Bogat imetkom? upitaše. Reče: - Ne, nego znanjem, ako im zatreba nađu kod njega znanje, a ako im ne zatreba obogati sebe njime."*²

267/542. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; koji veli: Nas je obavijestio Ishak ibn Sulejman, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu Dža'fer, prenijevši od Er-Rebi'a ibn Enesa, da je rekao:

"Stoji zapisano, da ispravno znanje podiže svoga sahibiju kada posrne."

¹ Zbog mudrosti koju posjeduju postigli su da se oko njih okupi masa, kao što se iskupi kraljevima.

² Uči od njih i pita ih.

268/543. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nas je obavijestio Sejjar koji veli: Nama je ispričao Dža'fer; veli: Nas je obavijestio Bustam, prenijevši od Seleme el-Uzija, on od Mu'avije ibn Karreta, koji veli da je Lukman rekao svome sinu:

"Sinko moj, druži se sa dobrim Allahovim robovima jer će te snaći dobro od njih, a možda se na kraju druženja spusti Allahova milost na njih, pa i tebe snađe. Sinko moj, ne druži se sa lošima, jer od druženja sa njima nećeš postići nikakvo dobro, a možda Allahova kazna uslijedi na kraju tog sijela, pa i tebe pogodi."

269/544. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; koji kaže: Nama je ispričao Sejjar i rekao: Nama je ispričao Dža'fer, koji je kazao: Meni je ispričao Ebu Habib Es- Sulemi i kazao: Pročitao sam u Mudrosti:

"Do kraja saslušaj onoga ko te pita, a onda mu odgovori sa milošću. Jetimu budi kao milosrdni otac, a mazlumu pomagач, ne bi li tako bio Allahov halifa na Zemlji."

270/545. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Sufjan ibn 'Ujejne, prenijevši od Ibn Ebi Nedžiha, a on od svoga oca, da je Lukman rekao:

"Šutnja je mudrost, ali je malo ko praktikuje." Tavus kaže: Obavijestio nas je Nedžih, koji bješe slijep: "Ko govori i boji se Allaha u svome govoru, bolji je od onoga ko šuti bojeći se Allaha."

271/546. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nas je obavijestio Ebu Mu'avija; kaže: Nama je ispričao Hišam ibn 'Urve prenoseći od svoga oca, da je rekao:

"Zapisano je u Mudrosti: - Nemoj izdavati izdajnika, njegova mu je izdaja dovoljna."¹

272/548. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac od 'Abdulvehhaba, a on od Šu'be, prenijevši od Katade, da je rekao:

¹ Da ga snađe ono što mu želiš, kao kazna za to nedjelo.

“U Tevratu je zapisano: Sine Ademov, spominješ Me jezikom, a zaboravljaš Me srcem. Pozivaš Meni, a od Mene bježiš; Ja te opskrbljujem, a ti obožavaš drugog, mimo Mene.”

273/549. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i kazao: Nas je obavijestio Muhammed ibn 'Ubejd, koji je rekao: Nas je obavijestio El-Mes'udi, prenoseći od 'Avfa ibn 'Abdullaha, da je Lukman kazao svome sinu:

“Imaj nadu u Allaha, ali da ne budeš siguran od Njegove zamke; a boj se Allaha strahom kojim nećeš izgubiti nadu u Njegovu milost. Sin reče: - Oče moj, kako da to uspijem kad imam samo jedno srce? On mu odgovori: - Sinko, vjernik ima dva srca: jedno kojim se nada i drugo kojim se boji.”

274/550. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i veli: Nas je obavijestio 'Abdurrezzak; koji kaže: Nas je obavijestio Ma'mer, prenijevši od 'Abdurrezzaka, Ebu Osmana, šejha iz Basre, da je Lukman rekao svome sinu:

“Sinko, ne teži da zadobiješ naklonost neznalice, pa da umisli da si zadovoljan sa njegovim djelima i ne podcjenjuj prezir mudraca, da mu ga izazoveš svojim postupcima, pa da te zapostavi.”

275/551. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nas je obavijestio Davud ibn Omer, koji je kazao: Nama je ispričao Isma'il ibn 'Ajjaš, prenijevši od 'Abdullaha ibn Dinara, koji kaže:

“Da je Lukman vraćajući se sa puta, sreo svoga slugu, pa ga je upitao: - Kako mi je otac? - Umro je odgovori on, a Lukman doda: - Hvala Allahu, sada sam svoj čovjek¹. A šta mi je sa majkom, upita. Odgovori on: - Umrla je. – Prošla mi je briga², reče. – Šta mi je sa ženom, upita. On reče: - Umrla je. – Promijeniću postelju, reče. – Šta mi je sa sestrom, upita? Sluga odgovori: - Umrla je. – Pokrivena mi je sramota³, reče. – A šta mi je sa bratom, upita. Sluga reče: - Umro je. – Slomljena su mi leđa⁴, reče Lukman”.

¹ Dok mu je otac bio živ, očeva je riječ morala biti gornja

² Jer, dok je bila živa, bojao se da ne pogriješi prema njoj, pa izazove njenu srdžbu, nezadovoljstvo i strada, jer je džennet pod majčinim nogama.

³ Jer dok je živa boji se da mu ne ocrni obraz sramotom.

⁴ Mislim da su najbolji i najiskreniji prijatelji roditelji, ali ako se gleda u bojazan

276/552. Ispričao nam je 'Abdullah kaže: Meni je ispričao 'Abdullah ibn Muhammed ibn Ishak el-Ezremi, koji veli: Nama je ispričao Mulebbed ibn Ishak; kaže: Nama je ispričao El-Mubarek, prenijevši od 'Ubejdullaha ibn Omera ibn 'Abdulvehhaba ibn Muhammeda el-Mekkija, koji kaže: Lukman je rekao svome sinu:

“Sinko moj, sjedi sa učenicima i svojim koljenima se tiskaj uz njihova koljena¹¹⁸, jer Allah oživljava srca svjetlom mudrosti, kao što kišom oživljava mrtvu zemlju.”

277/1180. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao Ebu Bekr, koji veli: Nama je ispričao Jahja ibn Adem, koji je rekao: Nama je ispričao Sufjan prenijevši od svoga oca, a on od 'Ikrima, koji veli: rekao je Lukman:

“Onaj ko ima dva lica nije povjerljiv kod Allaha.”

koji je iznio Lukman, to stoji. Po ovome najbolji je brat, ali ne svakakav naravno, nego brat koji te ne razlikuje od sebe. A ako nije takav, već, kako bi moj rahmetli babo Mustafa, Allāh mu dao svih osam dženneta i spasio ga svake kazne – amin, rekao: Ako se u brata možeš pouzdati kao u praznu pušku, onda nema vrijednosti gore spomenute.

¹ Kao znak poštovanja prema njima i nastojanje da se sjedi što bliže, kako bi se bolje okoristili njihovim kazivanjem.

KAZIVANJE O NUHU, alejhi selam

278/278. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; koji veli: Nama je ispričao 'Abdurrahman, on je prenio od Sufjana, on od El-A'meša, on od Mudžahida, a on od 'Ubejda ibn 'Umejra, da je rekao:

Nuhovi sunarodnjaci znali su tući Nuha toliko da je gubio svijest pa kada bi se osvijestio molio bi: "Gospodaru moj, oprostite mome narodu jer oni ne znaju." (Ibn Hadžer 'Fethu-l-Bari')

279/279. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Jahja ibn Me'in, koji kaže: Nama je ispričao Hadždžadž; koji veli: Nama je ispričao Džerir a on je Ibn Hazim, koji je kazao: Meni je ispričao Vuhejb el-Mekki:

"Preneseno mi je da je u Tevratu ili u drugoj knjizi zapisano: 'Sine Ademov, sjeti Me se kada si u srdžbi, sjetiću te se kada se raskladim, pa te neću uništiti sa onima koje uništim. A kada ti bude nanesena nepravda, budi zadovoljan Mojom pomoći, jer je Moja pomoć bolja od tvoje pomoći samome sebi.'" (daif)

280/281. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Abbad; kaže: Nama je ispričao Hatem a on je Ibn Isma'il od Hišama ibn Sa'da koji veli: Čuo sam Muhammeda ibn Ka'be el-Kurezija, da je rekao:

"Kada jede Nuh bi rekao: elhamdulillah; kada pije rekao bi: elhamdulillah; kada bi oblačio odjeću rekao bi: elhamdulillah; kada bi uzjahao jahalicu, rekao bi: elhamdulillah, pa ga je zbog toga Allah nazvao zahvalni rob." (Ibn 'Abdulberr 'Et-Temhid')

281/282. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i veli: Nas je obavijestio Jezid, koji je kazao: Nas je obavijestio Muhammed ibn 'Abdurrahman ibn El-Mudžbir, prenijevši od Zejda ibn Eslema, a on od 'Ata' ibn Jesara, koji kaže: rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

Rekao je Nuh svome sinu: „Sinko moj, oporučicu ti nešto i skratiti da ne zaboraviš. Oporučujem ti dvoje, a zabranjujem dvoje. Što se tiče prvog to su dvije riječi koje stižu do Allaha i On im se raduje i dobri Njegovi robovi. Te riječi su: subhanallahi ve bi hamdihi - one su dova Allahovih robova, njima bivaju opskrbljeni, kao i riječi: la illahe illallahu vahdehu la šerike lehu, - kada bi nebesa i Zemlja bili halka, raskinule bi ih te riječi, a da su na jednom tasu vage, pretegle bi ih. A dvoje koje ti zabranjujem su: širk i oholost. Ako budeš mogao sresti Allaha bez imalo širka i oholosti u svome srcu, uradi!“ (Nesai - sahih sa na osnovu drugih predaja)

282/283. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Jezid, koji je kazao: Kazao je Musa: Čuo sam svoga oca da je rekao:

“Preneseno mi je da je Nuh rekao svome sinu Samu: - O sine, nemoj da odeš u kabur sa trunkom širka u srcu, jer ko dođe Allahu kao mušrik, taj nema nikakva opravdanja za sebe. O sinko, nemoj da odeš u kabur, a u srcu ti trunka oholosti, jer veličanstvenost je Allahova odora, pa ko je za sebe traži, rasrdiće Allaha. O sinko, i nemoj da uđeš u kabur, a u srcu ti trunka gubljenja nade u Allahovu milost, jer nadu u Allahovu milost gube samo zabludjeli.” (Daif zbog Saliha el-Merria koji je slab prenosilac)

283/289. Ispričao nam je 'Abdullah; koji kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: nama je ispričao 'Abdurrezzak; rekavši: Nama je ispričao Bekkar, koji je kazao: Čuo sam Vehba da je rekao:

“Allah, između ostalog, je rekao Benu Israilu: - Ja sam zadovoljan kada Mi se pokorava, a tada blagoslov Svoj dajem kojem nema kraja. A srdim se zbog nepokornosti i tada spuštam Svoje prokletstvo, koje doseže do sedmog koljena.” (Ebu Nu'ajm 'El-Hilje)

284/290. Ispričao nam je 'Abdullah; i kaže: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao 'Abdurrezzak; veli: Nama je ispričao Bekkar i rekao: Čuo sam Vehba da kazuje:

“Kako je Izraelćane snašla kazna i tegoba, pa su rekli svome poslaniku: - Voljeli bi da znamo sa čime ćemo zadovoljiti svoga Gospodara, pa da to slijedimo? Allah mu je tada objavio: - Tvoj narod govori da bi voljeli znati sa čime Sam zadovoljan, pa da to

slijede. Obavijesti ih da ako Moje zadovoljstvo žele neka zadovolje sirotinju, jer ako njima udovolje i Meni su udovoljili; a ako njih rasrde i Mene su rasrdili.” (Ibn El-Mudžarek ‘Ez- Zuhd’, njegov lanac prenosilaca je vjerodostojan)

285/292. Ispričao nam je ‘Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; veli:, Nas je obavijestio Muhammed ibn El-Hasan ibn Enes, koji je rekao: Nama je ispričao Munzir, prenoseći od Vehba:

“Da je neki pobožan čovjek putujući po zemlji, Allahu ibadet činio sedamdeset godina, a onda je jednoga dana osjetio skromnost svojih djela, te i izrazio svoje žaljenje Allahu, priznavajući svoje grijeh. Pa mu je došao glasnik od Allaha i rekao mu: „Ovo tvoje samoobračunavanje draže je Allahu od tvojih ranijih djela.”“

286/293. Ispričao nam je ‘Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao Ibn Aniš; koji veli: Nama je ispričao Munzir, prenijevši od Vehba, koji kaže:

“Allah kaže: - Kada se Moj rob na Mene osloni, Ja ću mu izlaz naći, pa makar se nebesa i Zemlja protiv njega okrenuli.” (daif)

287/294. Ispričao nam je ‘Abdullah; i kaže: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Veki’i, on je prenio od Sufjana, on od Asima ibn Ebi En-Nudžuda¹, on od Mus’aba ibn Sa’da, a on od svoga oca, radijallahu anhum, koji veli: Rekao sam:

Allahov Poslaniče, koji ljudi su na najvećoj kušnji? On reče: „Poslanici, zatim oni dobri poslije njih i tako redom. Čovjek bude kušan shodno jačini svoga vjerovanja: ako mu je vjera čvrsta, povećaju mu se iskušenja, a ako bude slaba, slaba mu budu i iskušenja. Vjernika prate iskušenja sve dok ne bude hodao po zemlji čist od grijeha.” (Tirmizi – sahih)

288/295. Ispričao nam je ‘Abdullah; i kaže: Nas je obavijestio moj otac, koji je rekao: Nas je obavijestio ‘Avf ibn Džabir da je rekao: Čuo sam ‘Abdullaha, od Safvana, a on je Ibn El-Kelbija i unuke Vehba, koja navodi od svoga oca, od Vehba, da je rekao:

¹ Njegovo ime je Asim ibn Ebi En-Nudžud, Ebū Bekr, El-Kufi, jedan od poznatih sedam karija, tabīn. Umro je 127. h/g. / 745. god. u Kufi

“Iskušnja za mu'mina su kao uzde¹ za konja.” (Ebu Nu'ajm 'El-Hilje')

¹ Kojim se sputava. Ako uzmemo da ne možemo učiniti nijedan grijeh ako nam nedostaju Allāhovi nimeti, pogotovo grijeh vezan za strasti i užitke; grijehe vezane za vlast ne možemo uraditi ako nemamo vlast, vezane za imetak ne možemo uraditi bez nimeta imetka, vezane za tijelo ne možemo uraditi bez zdravlja i sposobnosti tijela da to učini, i tako redom. Iskušnja belaji, ili nedaće, one uznemiravaju čovjeka i sprječavaju da dođe do mnogih nimeta gina koji ga čine objesnim i spremnim da čini grijehe. Pogotovo što se čovjek u nedaćama, po prirodi, oslanja na Allāha i traži od Njega izlaz iz nevolje, a moljenje Allāha i griješenje su nespojivi u isto vrijeme.

VAZOVI ISAA, alejhi selam

289/296. Ispričao nam je 'Abdullah ;koji kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nas je obavijestio Ibrahim ibn Halid i rekao: Nama je ispričao Munzir El-Eftas, da je rekao: Čuo sam Vehba ibn Munebbiha:

Da u knjigama Isaovih učenika stoji napisano: "Znaj kada si u iskušenjima, da je to put poslanika i dobrih ljudi, a da si daleko od tog puta, dok si u lagodnosti i izobilju."

290/298. Ispričao nam je 'Abdullah; koji kaže: Nama je ispričao moj otac i rekao: Pričao nam je Isma'il ibn Junus, prenoseći od El-Hasana, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Tako mi Allaha, Allah Svome miljeniku neće dati kaznu na ovom svijetu, nego će ga samo iskušavati. Hadis u ovoj verziji je da'if, međutim postoji druga predaja koju prenosi Enes, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: Allah neće baciti svoga miljenika u Vatru."

291/299. Ispričao nam je 'Abdullah; koji veli: Nama je ispričao moj otac; koji kaže: Nas je obavijestio Sejjar, koji je kazao: Nama je ispričao Dža'fer, Ebu Galib, rekavši:

"Preneseno nam je da je oporuka Isaa, sina Merjemina, sadržavala ove riječi: - O moji učenici, umiljavajte se Allahu mržnjom prema grješnicima, približavajte Mu se prezirom prema njima i tražite Njegovo zadovoljstvo u njihovoj srdžbi. Rekoše: - Allahov Poslaniče, pa s kim ćemo sjediti?- Sjediti sa onima čije će vam riječi povećati dobra djela, čija će vas pojava podsjetiti na Allaha i zbog čijih ćete djela prezreti ovaj svijet."(Ibn El-Mubarek Zuhd')

292/300. Ispričao nam je 'Abdullah; koji kaže: Pričao nam je moj otac i veli: Nas je obavijestio Sejjar, i kazao: Nama je ispričao Dža'fer, koji kaže: Nama je ispričao Malik ibn Dinar:

“Allah je objavio Isau: - O Isa, prvo sebe posavjetuj, pa ako primiš pouku, savjetuj i druge. U protivnom – postidi Me se.” (Ebu Nu’ajm ‘El-Hiljeh’)

293/301. Ispričao nam je ‘Abdullah; koji veli: Nama je ispričao moj otac, kaže: Pričao nam je Ibrahim ibn Halid; veli Nama je ispričao Omer ibn ‘Abdurrahman i rekao: Čuo sam Vehba ibn Munebbiha kada je rekao:

“Da je Isa, sin Merjemin stajao pored kabura, a uz njega havarijuni, ili je rekao: u grupi svojih drugova, dok je umrli spušan u kabur. Pa su spominjali tamu, samoću i tjeskobu kabura, pa na to reče Isa: - Bili ste u tješnjem mjestu od ovoga, u matericama svojih majki, ali kada Allah hoće da nešto učini prostranim, učini ga.” (Ebu Nu’ajm ‘El-Hiljeh’)

294/302. Ispričao nam je ‘Abdullah; kaže: Nas je obavijestio moj otac i kazao: Nama je ispričao Isma’il ibn ‘Abdulkerim; kaže: pričao mi je ‘Abdussamed da je čuo Vehba ibn Munebbiha kako kaže: rekao je Isa:

“Mnogo spominjite Allaha, zahvaljujte Mu, slavite Ga i pokor- ni Mu budite, jer nekom od vas je dovoljna dova, ako je Allah njime zadovoljan, da kaže: - Allahu moj, oprosti mi grijeha moje, popravi moje životno stanje i sačuvaj me svih nevolja, Allahu moj.”

295/303. Ispričao nam je ‘Abdullah; koji kaže: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nas je obavijestio Veki’, prenijevši od Sufjana, on od Mensura, a on od Selema ibn Ebi El-Dža’da, da je Isa, rekao:

“Blago onome ko pripazi svoj jezik, kuća njegova mu bude do- voljna i ko plače prisjećajući se svojih grijeha.”¹ (Ibn El-Mubarek ‘Ez- Zuhd’, Vekii”Ez-Zuhd’, lanac prenosilaca je vjerodostojan)

296/304. Ispričao nam je ‘Abdullah; koji kaže: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao ‘Abdurrahman, prenijevši od Sufjana, on od El-A’meša, a on od Hajseme, da je rekao:

¹ Hadis sličnog sadržaja se navodi od ‘Ukbeta ibn Amira El-Džuhemija, od Posla- nika, sallallahu alejhi ve sellem.

Rekao je Isa, sin Merjemin: "Blago li se mu'minu i ponovo mu se blago i još jednom blago mu se, kako Allah čuva djecu njegovu poslije smrti njegove." (Ibn Ebi Šejbe 'El-Musannef')

297/307. Ispričao nam je 'Abdullah; koji kaže: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Ishak ibn Jusuf, prenijevši od Sufjana, on od Mensura, a on od Hilala ibn Jesara, da je rekao: Isa, sin Merjemin, bi govorio:

"Kada neko od vas udijeli desnom rukom, neka to sakrije od lijeve ruke, a kada klanja neka spusti zavjesu na prozoru, jer Allah dijeli ugled kao što dijeli nafaku."¹

298/308. Ispričao nam je 'Abdullah; koji veli: Pričao nam je moj otac i kazao: Nama je ispričao 'Abdurrahman, on je prenio od Sufjana, on od 'Abdulaziza ibn Refi'a, a on od Ebu Sumame es- Es-Sajidija, koji kaže:

"Pitali su havarijuni Isaa sina Merjemina, ko je iskren Allahu? On im odgovori: - Onaj ko zbog Allaha ne voli da ga zbog toga ljudi hvale. Rekoše: - A ko ima iskren odnos prema Allahu? – Onaj ko počinje s onim što je Allahovo pravo i tome prednost daje nad pravima ljudi, koji kada se nađe pred dva djela, jednim dunjalučkim a drugim ahiretskim, počne sa ahiretskim, pa kada ga privede kraju, onda se posveti onom što je vezano za ovaj svijet." (Bejheki 'Šu'abul-iman', daif)

299/309. Ispričao nam je 'Abdullah; koji kaže: Nama je ispričao moj otac rekavši: Nas je obavijestio Ruh ibn 'Ubade rekavši: Nama je ispričao Sulejman ibn El-Mugira, prenijevši od Sabita, koji veli:

"Rekli su Isau, sinu Merjeminom: - Allahov Poslaniče, kada bi sebi priuštio magarca pa da ga jašeš kada negdje kreneš? Kaže: - Ja sam časniji kod Allaha od toga da mi učini nešto čime će me odvratiti od Sebe i ibadeta zaposliti." (Ibn Ebi Šejbe 'El-Musannef')

¹ Čak je i ugled i hvaljen je od strane ljudi dio onoga čime rob bude počašćen i opskrbljen u životu. Ne treba gubiti nagradu od Allāha za ibadete težeći za ljudskom hvalom, jer ljudska hvala će doći i ako se radi iskreno i tajno u ime Allāha kao što je nafaka, koja ne može zaobići pojedinca ako mu je propisana.

300/310. Ispričao nam je 'Abdullah; koji kaže: Pričao nam je moj otac i kazao: Nama je ispričao Hašim; veli: Nama je ispričao Salih, prenijevši od Ebu 'Imrana el-Džuvenija, a on od Ebu El-Dželeda, da je Isa, sin Merjemin, rekao svojim učenicima:

"Ja ću vam reći istinu: vi ne želite ni ovaj, ni budući svijet. Oni rekoše: - Allahov Poslaniče, pojasni nam to što kažeš, jer mi mislimo da želimo jedno od to dvoje? Isa im reče: - Da istinski želite ovaj svijet pokoravali biste se Gospodaru dunjaluka u čijoj ruci su njegove riznice, pa bi vam ih dao. A da istinski tražite budući svijet, pokoravali bi se njegovom Gospodaru koji ga posjeduje, pa bi vam ga dao, ali vi nećete ni jedno, ni drugo." (Ebu Nu'ajm 'El-Hiljeh')

301/311. Ispričao nam je 'Abdullah; koji veli: Pričao nam je moj otac i kazao: Obavijestio nas je Hašim i rekao: Nama je ispričao Salih, prenijevši od Ebu 'Imrana El-Džuvenija, a on od Ebu Dželeda, da je Isa, sin Merjemin, oporučio svojim učenicima:

*"Ne pričajte mnogo o onom u čemu ne spominjete Allaha, pa da vam srca postanu kruta, jer onaj čije je srce kruto daleko je od Allaha, samo što on to ne zna! I ne gledajte u grijeh druge ljude kao da ste vi gospodari, nego gledajte u svoje grijeh kao da ste vi robovi. Ljudi su jedan od dva čovjeka: ili pošteđen od iskušenja, ili s njima iskušan, pa smilujte se onima koji su u iskušenjima i zahvaljujte Allahu što vas je pošteđio."*¹ (Malik 'El-Muvetta', daif)

302/312. Ispričao nam je 'Abdullah; koji kaže: Nas je obavijestio moj otac; veli: Nama je ispričao Hašim, koji je kazao:; Nama je ispričao El-Feredž ibn Fudala, prenijevši od Ebu Rašida, a on od Jezida ibn Mejsere, da je rekao: Rekao je Isa, sin Merjemin:

"Zašto pri vama ne vidim najbolji ibadet? Rekoše: - A što je najbolji ibadet, Allahova dušo? - upitaše oni, a on reče: Reče: - Poniznost radi Allaha."

303/313. Ispričao nam je 'Abdullah; koji kaže: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao 'Abdurrezzak; kaže: Nas je obavijestio Sufjan prenoseći od svoga oca, a on od Ibrahima Et-Tejmija, da je Isa rekao:

¹ Smilujte im se dovom za njih, pošto im vi ne možete dati Božiju milost i uputu, tražite od Allāha koji može.

“Neka riznice vaše budu na nebesima, jer je čovjekovo srce uz njegovo blago.”

304/315. Ispričao nam je 'Abdullah; koji kaže: Nama je ispričao moj otac i kazao: Nas je obavijestio Behz, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu Hilal, koji veli: Nama je ispričao Bekr ibn 'Abdullah:

Da su jedne prilike Isaovi učenici izgubili svoga poslanika, pa su ga pošli tražiti i nađu ga kako korača po vodi, pa neki između njih rekoše: - Allahov Poslaniče, hoćemo li ti doći? Reče: - Da. - reče im on. Jedan od njih stavi nogu na vodu i krenu da stavi i drugu, ali mu u vodu propade, pa mu Isa reče: - Daj mi ruku slabovjerniče, da sin Ademov posjeduje i koliko trun ubjedenja mogao bi hodati po vodi.” (El-Bejheki 'Ez-Zuhdu-l kebir')

305/316. Ispričao nam je 'Abdullah; koji kaže: Pričao nam je moj otac, koji je rekao: Nama je ispričao 'Abdurrezzak; koji veli: Nas je obavijestio Sufjan, prenijevši od Mensura, a on od Hilala ibn Jesafa, da je rekao: Isa bi govorio:

“Kada neko od vas posti neka naulji bradu i namaže usne, pa kada izađe među ljude neka pomisle da ne posti.” (El-Bejheki 'Šu'abul-iman')

306/317. Ispričao nam je 'Abdullah; koji veli: Nama je ispričao moj otac, i rekao: Nas je obavijestio Hešim, koji je kazao: Nas je obavijestio Mugire, prenijevši od Eš-Šabija, da je rekao: Isa, sin Merjemin bi govorio:

“Dobročinstvo nije u tome da si dobar prema onome ko je dobar prema tebi, jer to je uzvraćanje dobra dobrim, nego je dobročinstvo da budeš dobročinitelj i prema onome ko se prema tebi loše odnosi.” (Ibn Kesir u Tefsiru)

307/319. Ispričao nam je 'Abdullah; koji kaže: Pričao je moj otac i kazao: Nas je obavijestio Mu'avija ibn 'Amr; kaže: Nas je obavijestio Zaide, prenijevši od El-A'meša, a on od Hajseme da je rekao:

“Prošla je neka žena pored Isa pa mu reče: - Blago onoj čije si mlijeko dobio i u čijem si krilu odrastao. Isa na to reče: - Blago li onome ko bude učio Kur'an¹ i po njemu radio.” (Ibn Ebi Šejbe 'El-Musannef')

308/320. Ispričao nam je 'Abdullah; koji kaže: Nas je obavijestio moj otac i kazao: Nas je obavijestio Sejjar, koji je rekao: Nama je ispričao Dža'fer; koji kaže: Nama je ispričao Habib, Ebu Muhammed, prenijevši od nekog čovjeka, a on od Vehba ibn Munebbiha, koji kaže da je Allah objavio Isau:

“O Isa, darovao sam ti ljubav i samilost prema siromasima i samilost prema starijima. Voliš ih i oni vole tebe i zadovoljni su da im ti budeš imam i vođa, a ti si zadovoljan s njima kao družinom i sljedbenicima. Ljubav i samilost prema sirotinji su dvije osobine. Znaj da onaj ko Me sretne sa ta dva svojstva, srešće Me sa najboljim i Meni najdražim djelima.” (U lancu prenosilaca nalazi se nepoznat prenosilac.)

310/322. Ispričao nam je 'Abdullah; koji kaže: Nama je ispričao moj otac; koji veli: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Ebu Šejbana, a on od Ebu Huzejla, koji veli:

“Sreo je Isa Jahju pa mu veli: - Posavjetuj me. Isa mu reče: - Ne srđi se. Reče: - Ne mogu da se ne srđim. - odgovori on, a Isa, alejhi selam, doda: - Onda nemoj da imaš imetak. – E to možda mogu, reče Jahja. (Ibn Ebi Šejbe 'El-Musannef')

311/323. Ispričao nam je 'Abdullah koji kaže: Nama je ispričao moj otac ;rekavši: Nama je ispričao Hašim, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu Dža'fer prenijevši od Mugire, a on od Eš-Ša'bija, koji kaže:

Da bi Isa kada se spomene Sudnji dan, zapomagao i rekao bi: „ Ne treba da Isa, alejhi selam, sin Merjemin, štiti kada se pred njim spomene Sudnji dan.“ (Ibn El-Mubarek 'Ez-Zuhd', daif)

¹ U drugoj predaji: Blago se onome ko bude učio Božiju Knjigu. Po navedenoj predaji ovo je Isaova alejhi selam, nagovijest Kur'ana i njegove vrijednosti, kao i Poslanika, sallallahu alejhi ve sellam, kojem će biti objavljen i ummeta koji će dobiti Kur'an.

A po drugoj varijanti odnosi se na sve Knjige, a na Kur'an pogotovo, jer je on bez sumnje najbolja Knjiga.

312/325. Pričao nam je Abdullah, pričao nam je moj otac, pričao nam je Jahja ibn Ishak, obavijestio me je Seid ibn Abdulaziz od Mekhula¹, da je rekao: rekao je Isa, alejhi selam, sin Merjemin:

“O moji učenici, ko od vas može da napravi kuću na valovima mora? Učenici upitaše: - Dušo Allahova, a ko to može? Reče: - Pazite se dunjaluka, ne uzimajte ga za stalno prebivalište.” (Ibn Redžeb ‘Džemiul-’ulumi vel-hikem’)

313/326. Ispričao nam je ‘Abdullah; koji kaže: Pričao nam je moj otac, koji je kazao: Nama je ispričao Hušejm ibn Haridža; veli: Nas je obavijestio El-Džerah ibn Melih, prenoseći od stanovnika Himsa, a oni od El-Ahmusija a on je Omer ibn ‘Amr, El-Hejsem, za njega kaže: On je fakih iz Jemena, a on od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: Preneseno mi je da je Isa ibn Merjem govorio:

“Iskreno vam kažem da je jedenje pšeničnog hljeba, pijenje pitke vode i spavanje na smetlištu sa psima mnogo² za onoga ko želi da naslijedi Firdeus.”

314/327. Ispričao nam je Abdullah, pričao nam je moj otac, pričao nam je Abdullah ibn Jezid: čuo sam Zijada ibn Omera, da je rekao: doprlo je do mene da je Isa, sin Merjemin, rekao:

“Nije ti od koristi da naučiš ono što ne znaš, ako nisi primijenio ono što već znaš i da puno znanja samo povećava oholost, ako ga ne primijeniš u djelo.”

315/328. Pričao nam je ‘Abdullah; koji veli: Nama je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao ‘Abdullah ibn Jezid, koji je rekao: Nama je ispričao Ibrahim ibn El-Velid El-‘Abdi, Ebu Ishak; rekavši:: Preneseno mi je da je Isa, sin Merjemin, rekao:

“Vrijeme se svodi na tri dana: na jučer, koje je prošlo i iz koga si uzeo pouku, danas, u kojem je prilika za tebe da se spremiš i sutra, za koje ne znaš što te u njemu čeka. Tri su vrste stvari: one čija je

¹ Njegovo ime je Mekhula ibn Ebi Muslim, Šehrab ibn Šazil Ebū Abdullah. Porijeklom potiče iz Perzije, a u svoje vrijeme važio je za najvećeg fakiha u Šamu. Bio je hafiz hadisa. Veli Ez-Zuhri 2-1: „U svoje vrijeme bio je najsposobniji za izdavanje fetvi.“Umro je 112. h/g – 730 god. p.I.

² Mnogo je od dunjaluka i njegovih dobara i ako vjera ne traži od nas, čak nam brani spavanje na smetlištu i naređuje nam čistoću.

ispravnost očigledna, pa ih se drži; one čija je zabluda jasna, pa ih se kloni i one za koje nisi siguran jesu li dobro ili loše, pa ih Allahu prepusti.”¹ (Ibnul-Kajjim ‘El-Fevaid’)

316/329. Ispričao nam je ‘Abdullah; koji kaže: Pričao nam je moj otac; koji veli: Nama je ispričao El-Hasan ibn Musa, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu Hilal i rekao: Nama je ispričao Katade; rekavši: rekao je Isa, sin Merjemin:

“Pitajte me da molim za vas, jer moje srce je nježno, a duša skromna.” (U senedu je Ebu Hilal, koji je lejjin vrsta slabosti kod ravije.)

317/330. Ispričao nam je ‘Abdullah; koji kaže: Nama je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao ‘Abdurrahman prenijevši od Bišra ibn Mensura, on od Sevra ibn Jezida, u drugoj verziji u kojoj je izostavljen ‘Abdurrahman, stoji: a on od ‘Abdulaziza ibn Zabjana, da je rekao: Isa je rekao:

“Ko nauči i radi po znanju i druge tome poučava, takav se na nebesima naziva, ili je rekao: zove, Velikanom na nebesima.” Ebu Nu’ajm ‘El-Hiljeh’

318/331. Ispričao nam je ‘Abdullah; rekavši: Nama je ispričao moj otac koji je kazao: Nama je ispričao ‘Arim ibn El-Fadl; veli: Nama je ispričao Mu’temir, prenijevši od svoga oca, a on od El-Hadremija, da su njemu kazivali:

“O tome kako je Isa bio upitan: - Kako ćemo ići po vodi? Veli: - Sa ubjedenjem - odgovori on. Rekoše mu: - Mi smo ubijedeni. On ih upita: - Da li vam je kamenje i zemlja isto kao što i zlato? - Ne. - odgovoriše oni, a on im reče: - To je za mene jednako.”

319/332. Ispričao nam je ‘Abdullah; kaže: Nas je obavijestio moj otac i kazao: Nas je obavijestio Jezid; veli: Nas je obavijestio Ebu Ma’šer prenijevši od Se’ida ibn Ebi Se’ida El-Makburija, koji kaže:

“Da je neki čovjek došao Isau, sinu Merjeminom, pa mu rekao: - Poučavatelju ljudi dobru, pouči me nečemu što ti znaš, a ja ne znam i što će meni koristiti, a tebi neće štetiti. Isa ga upita: - Čemu da te poučim? Ovaj veli: - Poduči me tome kako čovjek može da bude istinski bogobožan? Isa reče: - Lahko. Voli Allaha iskreno

¹ Ove riječi su podudarne sa hadisom Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: *“Halal je jasan dozvoljene stvari i haram je jasan, a između njih su sumnjive nejasne stvari....”*

od srca, ibadeti Mu marljivo i uporno, koliko si u stanju, i budi samilostan prema sinovima tvoje vrste, ljudima, kao što si milostiv prema sebi. Veli Ovaj upita: - Učitelju dobra, ko su sinovi moje vrste? On odgovori: - Svi Ademovi potomci. Ono što ne voliš da se čini tebi, nemoj ga činiti ni drugima, pa ćeš biti istinski bogobožazan.” (El-Bejheki - daif zbog Ebu Mašera koji je daif)

320/333. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao Ebu Mu'avija; veli: Nas je obavijestio El-A'meš prenoseći od Hajseme, da je rekao:

“Isa bi napravio jelo za svoje učenike, pa ih pozvao i služio, a zatim bi im rekao: - Ovako i vi postupajte prema pobožnim ljudima, sa učenicima.” (Ibn Ebi Šejbe – daif)

321/334. Pričao Ispričao nam je 'Abdullah; koji kaže: Nama je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao Jahja ibn Ebi Bukejr; koji veli: Nama je ispričao 'Abbad prenijevši od El-Velida, koji kaže: Čuo sam Halida El-Hazza'a da kaže:

Isa, sin Merjemin, kada bi slao svoje 'poslanike' učenike da oživljavaju mrtve¹, rekao bi: “Recite tako i tako, a kada osjetite jezu² i

¹ Oživljavanje mrtvih je bila mu'džiza Isa alejhi selama, a ne i njegovih učenika, te se ovdje misli na oživljavanje mrtvih srca tj. Poziv k Allahu. Kada ih je slao u da pozivaju k Allahu, upućivao ih je šta će reći, kao što je Poslanik ,sallallahu alejhi ve sellem, govorio svojim daijama, misionarima šta da kažu i od čega da počnu. Npr: Neka prvo u što ih pozivate bude da potvrde da nema istinskog boga sem Allāha, pa ako ti se odazovu reci im da im je Allāh naredio pet namza u toku dana i noći, pa ako ti se odazovu, reci im da im je Allāh zapovjedio zekat iz njihova imetka itd.

² Kada vam srca zatrepere i kože se naježe i oči suzom zarose iz osjećaja straha, ljubavi i blizine, milosti, smirenja od Allāha, tada činite dovu. A dova prilikom dave je propisana, tako su Poslanici pozivali i molili Allāha u isto vrijeme da uputi njihov narod.

Radi zahvalnosti i korištenja prilike da unesem ovdje ime šejha Envera Šabana, rahimehullah, kako bi mu rahmet tražili svi koji pročitaju ove retke i koliko toliko mu vratili na njegovoj žrtvi svoga života za Islam i slobodu nas u Bosni, spominjem njegove instrukcije daijama da prilikom misionarstva kao tim spoje davu i dovu. Tako bi on, rahimehullah, dio grupe odredio da poziva ljude, a drugi dio da dove u džamiji za tevfik i uspjeh od Allāha u misiji. Pa Allāh mu se smilovao i u džennet ga uveo, i u njemu sa nama sastavio i sve ostale šehide pale u našem džihadu protiv Din-dušmana, za opstanak Islama i muslimana u lijepoj nam Bosni. Da im trud bude plodan, njima na ahiretu, a generacijama u životu na ovome svijetu. Da dok smo živi budemo Islamom dični i ponosni Bosnom. Da ne bude ni jednoj generaciji poslije teško ustati i braniti vjeru, život, zemlju i slobodu, imajući pred sobom uzor onih koji

suze, tada dovu činite.” (El-Kurtubi u Tefsiru)

322/336. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao 'Abdurrezzak; kaže: Nas je obavijestio Ma'mer, prenijevši od Zejda ibn Eslema, on od njemu poznata čovjeka, a on od Ebu Se'ida, da je rekao:

“Neki čovjek je stavio ruku na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dok je bio bolestan, pa mu rekao: - Ne mogu na tebi držati ruku od žestine tvoje vrućice. Pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: - Mi, poslanici, imamo uvećana iskušenja, kao što nam je nagrada uvećana. Bilo je poslanika koji su bili iskušavani krpeljima, da bi na kraju od njih podlegli. Drugi su iskušavani siromaštvom, tako da bi se poginjali zbog kratkoće svoje haljine. Međutim, oni su se radovali iskušenjima, kao što se vi radujete selametu udobnosti.” (Ahmed – hasen)

323/337. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Mehdi, on je prenio od Sufjana, on od Ebu Ishaka, on od Ebu 'Ubejde, a on od 'Abdullaha, da je rekao:

“Poslanici su muzli ovce, jahali magarce i oblačili vunenu odjeću.”¹ (Et-Tajalisi daif)

324/338. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ibrahim ibn Halid i rekao: Meni je ispričao Omer ibn 'Abdurrahman, da je on čuo Vehba ibn Mu-nebbiha gdje govori: Isa alejhi selam, je rekao svojim učenicima:

“Iskreno vam govorim.” A Isa je često upotrebljavao riječi: „S pravom vam govorim:- oni koji najviše vole dunjaluk, pri nevolji su najslabiji.” (Ez-Zehebi 'Sijeru a'lamin-nubela')

325/352. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao Sufjan ibn 'Ujejnae i rekao:

su ih u tome pretekli i svjesno i rado umrli, da bi živjeli oni u džennetu, a mi u Islamu u svojoj zemlji. Ovo je najmanje što sam smo dužni, iz priznanja i zahvalnosti, tim velikanima na njihovoj žrtvi.

¹ Kao znak skromnosti i neuzdizanja.

“Kada su Jahja i Isa posjećivali neko mjesto naselje, Isa bi se raspitivao za najgore ljude u tom mjestu, a Jahja bi se raspitivao za najbolje. Kada bi Isa bio upitan: Zašto posjećuješ najgore ljude?, on bi odgovarao: - Ja sam liječnik duša i liječim bolesne.” (Ebu Nu’ajm ‘El-Hiljeh’)

326/394. Ispričao nam je ‘Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Ruh, koji je rekao: Nama je ispričao Se’id prenijevši od Katade, a on od Husejna, koji kaže:

“Susreli su se Jahja i Isa, alejhima selam, pa reče Isa Jahji: - Čini istigfar za mene, jer ti si bolji od mene. A Jahja reče njemu: - Čini ti istigfar za mene, jer ti si bolji od mene. Isa mu na to reče: - Ti si bolji od mene, ja sam poselamio sebe, a tebe je Allah poselamio¹. Te nas je Allah upoznao sa njihovom vrijednošću.”

327/396. Ispričao nam je ‘Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Ebu Sinana, a on od Ebu El-Huzejla da je rekao:

“Doveli su Isau čovjeka koji je počinio zinaluk, pa im je naredio da ga kamenuju i rekao im: - Neka ga ne kamenuje čovjek koji je uradio njegov čin². Tada su svi pobacali kamenje iz svojih ruku, osim Jahje.”

328/404. Ispričao nam je ‘Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao El-Hejsen ibn Humejd; veli: Nama je ispričao Muhammed ibn Muslim, koji je rekao: Nas je obavijestio Osman ibn ‘Abdullah ibn Evs prenijevši od Sulejmana ibn Hurmuza, a on od ‘Abdullaha ibn Omera, radijallahu anhum, koji kaže:

“Allahu su najdraži otuđenici. Prisutni upitaše: - Ko su to otuđenici? On reče: - Oni koji bježe sa svojom vjerom. Oni će biti proživljeni sa Isaom na Sudnjem danu.”

¹ Misli se na ajet u suri Merjem, za Jahju, alejhi selam, je rečeno: „I neka je selam mir sa njime, na dan rođenja, dan smrti i dan proživljenja.“ 15. ajet. A za Isa, alejhi selam: „I neka je selam sa njime na dan kada sam rođen, kada ću umrijeti i kada proživljen budem.“ 33. ajet.

² Ne misli se da su svi počinili zinaluk, nego da su imali odnos sa ženom, osim Jahje, alejhi selam.

329/468. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao Dža'fer ibn Muhammed ibn Fudajl iz Resul-'ajna, koji je kazao: Nas je obavijestio Muhammed ibn Sulejman ibn Ebi Davud el-Harrani; veli: Nama je ispričao Me'an ibn Rifa' prenoseći od Ebu 'Abdulla-ha, da je Isa sin Merjemin rekao:

"Robovi dunjaluka, umjesto što sadaku dijelite, smilujte se onima kojima nepravdu i nasilje činite."

330/469. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac; koji kaže: Nas je obavijestio Hašim ibn El-Kasem, koji je kazao: Nama je ispričao El-Mubarek ibn Se'id, koji veli: Abdullah je rekao: Moj otac je rekao: Vidio sam El-Mubareka gdje priča: Nama je ispričao Muhammed ibn Sevka, koji je rekao: rekao je Isa, sin Merjemin:

"Ostavi ljude na miru, neka budu rahat od tebe, a sobom se zabavi. Prođi ih se i ne teži njihovoj hvali, niti izazivaj njihovo kuđenje, nego se bavi onim čime si zadužen"

331/473. Ispričao nam je 'Abdullah; koji kaže: Meni je ispričao Sufjan ibn Veki'; veli: Nas je obavijestio Ibn 'Ujejne a on je Sufjan, prenijevši od Ebu Musāa on od El-Hasana, da je rekao: rekao je Isa, sin Merjemin:

"Povalio sam dunjaluk licem na zemlju i sjeo mu na leđa, - nemam djeteta da mi umre, niti kuće da mi se sruši. Rekoše mu: - Zašto ne napraviš sebi kuću? On reče: - Napravite mi kuću na mjestu gdje prolazi bujica. Rekoše: - To je uzaludno- rekoše. A zašto se ne oženiš? - ponovo upitaše, a Isa reče: Šta ću od žene koja će umrijeti."

332/474. Ispričao nam je 'Abdullah; koji je kazao: Nas je obavijestio 'Ubejdullah el-Kavariri i kazao: Nama je ispričao Mu'az ibn Hišam; veli: Meni je ispričao moj otac, prenoseći od Bedila ibn Mejsere da je rekao: Meni je ispričao Dža'fer ibn Džerfas, da je Isa, sin Merjemin rekao:

"Osnova grijeha je ljubav prema dunjaluku, žene su šejtanovo uže spletko, a alkohol je ključ svakom zlu."

333/475. Ispričao nam je 'Abdullah; koji kaže: Meni je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao Omer ibn Sa'd, Ebu Davud el-Hafri prenijevši od Sufjana, da je rekao: Isa, sin Merjemin, bi govorio:

“Osnova svakog grijeha je ljubav prema dunjaluku, a u imetku je velika bolest. Rekoše: - A što je bolest imetka? - upitaše, a Isa im reče: - To što mu se vlasnik ne može sačuvati oholosti i umišljanja veličine. Rekoše: - A ako se sačuva od toga? - Onda će ga bavljenje imetkom odvratiti od spominjanja Allaha – reče Isa“¹

334/476. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao 'Ali ibn 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao Junus ibn Sulejman es-Sana'ni, koji je kazao: Meni je ispričao Ibrahim ibn Omer ibn Kejsan, prenijevši od svoga oca, on od Omera ibn Ebi Zejda, a on od Vehba ibn Munebbiha, da je rekao: Isa, sin Merjemin: *“Iskreno vam kažem da su nebesa prazna od bogatih i da je lakše devi proći kroz iglene uši, nego bogatom ući u Džennet.“*

335/477. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao 'Abdullah ibn Muhammed el-Ezrumi, koji je kazao: Nas je obavijestio Sabit ibn Ishak; kaže: Nas je obavijestio Ibn El-Mubarek, koji je rekao: Nas je obavijestio Sufjan ibn 'Uzejne: Čuo sam Halida ibn Hušiba da govori: rekao je Isa, sin Merjemin, svojim drugovima:

“Kao što su vladari vama ostavili mudrost, tako vi njima ostavite dunjaluk.“

336/479. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao 'Abdullah ibn Muhammed ibn Ishak el-Ezrumi; veli: Nama je ispričao Mulebbed, koji je rekao: Nas je obavijestio Ibn El-Mubarek i kazao: Nas je obavijestio Ma'mer prenijevši od Omera ibn 'Abdulla-ha, a on od 'Ikrima, koji kaže: rekao je Isa, sin Merjemin, svojim drugovima:

“O skupino havarijuna, ne bacajte bisere svinjama, jer one se time neće okoristiti; i ne dajite mudrost onome ko je ne želi. A mudrost je zasigurno bolja od bisera, a onaj ko je ne želi je gori od svinje.“

¹ Uz to opasnost ne davanja prava drugima u imetku i odgovornost na Sudnjem danu za način njegova sticanja i trošenja.

337/480. Pričao nam je Abdullah, pričao mi je moj otac, pričao nam je Sufjan, da je Isa, sin Merjemin, rekao učenicima karijama Indžila i poznavacima šerijata:

“O vi koji ste so na zemlji,¹ nemojte se iskvariti, jer sve što je kvarljivo na zemlji so ga čuva od kvarenja, a kada se so pokvari, ništa je ne može popraviti.“

338/482. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Hejsem ibn Haridže, koji je kazao: Nas je obavijestio Ibn 'Ajjaš, on je prenio od Safvana ibn 'Amra, on od Šurejha ibn 'Ubejda, a on od Mejsere, da je rekao: Isa je rekao:

“Ako želite da budete Allahovi izabranici i svjetlo Ademovih potomaka, onda oprostite, od Njegovih stvorenja oprostite onome ko vam učini nepravdu, obiđite onoga ko vas ne obilazi, činite dobročinstvo onome ko ga vama ne čini i pozajmite onome ko vam neće uzvratiti.“

339/484. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ibn 'Ajjaš, Isma'il el-Himsi, prenijevši od 'Abdullaha ibn Dinara el-Behranija, koji kaže: rekao je Isa, sin Merjemin, havarijunima:

“Budite zadovoljni sa ječmenim hljebom i napustite ovaj svijet spašeni i sigurni. Istinski vam kazujem da je slatkoća dunjaluka - gorčina ahireta, a gorčina dunjaluka - slatkoća ahireta i da iskreni Allahovi robovi nisu oni koji uživaju na ovom svijetu. Pravo vam govorim da najgora djela među vama ima učenjak koji voli dunjaluk i da mu prednost nad djelima; da može učinio bi da su svačija djela budu kao njegova.”²

¹ Koji ste dužni da druge upućujete i usmjeravate na pravi put.

² Da se ne otkrije njegova pokvarenost. Tako je Isa alejhi sellam, zasmetao svojom vjerom i djelima „ulemi“ Izraelčana, koji su uobičajili uživanje dunjaluka i sabiranje imetka, a ahiretska djela sveli ispod minimuma. Zato su se urotili protiv njega da sakriju svoje mahane. To je praksa svih onih koji čine njihove rabote dan-danas i do Sudnjeg dana. Kada se god među pokvarenom ulemom, odanoj dunjaluku i nedoličnoj u vjeri, pojave oni koji rade drugačije i bude ljudska srca i svijest, nađu se na udaru i u ratu sa ulemom iako bi, da je valjana i iskrena, trebala se prva odazvati i podržati, da ne kažem ona tu ulogu i taj teret prva nositi.

340/485. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama su ispričali Muhammed ibn 'Abdullah ibn Ez-Zubejr i Jahja ibn Adem; kažu: Nama je ispričao Sufjan, da bi Isa, sin Merjemin, govorio: *"Ja vam kazujem, da biste radili po mojim riječima, a ne da biste se njima divili."*¹

341/486. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nas je obavijestio Ebu El-Mugire; veli: Nama je ispričao Se'id ibn 'Abdulaziz i kazao: Isa, sin Merjemin, obraćajući se Allahu, tebareke ve te'ala, je rekao:

"Ja se odričem svojih želja pred Tvojim htijenjem, a Tvoja odredba je iznad onoga što ja namjeravam."

342/487. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Ebu El-Mugire, koji je kazao: Nama je ispričao Se'id ibn 'Abdulaziz da je rekao: Do mene je predajom došlo:

*"Da Isau, sinu Merjeminom, nije bilo draže riječi koja mu se kaže od riječi: Ovaj bi siromah."*²

343/488. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao Ebu El-Mugire; veli: Nama je ispričao Safran Ibn 'Amr; kaže: Meni je ispričao Šurejh ibn 'Ubejd, prenijevši od Jezida ibn Mejsere, a on je Ibn Hulejs Ibn Hulejsa, koji kaže: Havarijjuni su rekli:

*"Allahov Mesihu, pogledaj Božiju kuću kako je samo lijepa. On im reče: - Amin, amin, iskreno vam kažem, neće Allah od ove džamije ostaviti ni kamen na kamenu, a da ga neće srušiti zbog grijeha onih koji su u njemu. Allah, 'azze ve džel, ne gleda ni u zlato, ni srebro, ni u kamen, nego su Njemu milija dobra srca; njima unapređuje Zemlju, a ruši je kada srca nisu takva."*³

¹ Ključni momenat i za one koji govore i koji slušaju. Primjetno je, skoro da iznimke nema, sve jedno kod onih koji govore i onih koji slušaju da je cilj govora da bude na nivou sa tehničke strane i da zadivi i zadovolji uho slušalaca, a posao slušalaca je svrstati vaz na zanimljiv i nezanimljiv i vaize na one čiji govor zadivljuje i čiji ne, i po tome selektirati vaize. Mada je smisao i svrha nešto sasvim drugo, ono što napominje Isa alejhi sellam.

² Siromah, bijednik, kada bi nešto uradio, ili ga spominjaše, oslovljavajući ga tako.

³ Naravno. Kada su muslimani zavladali Arapskim poluotokom? Kada su bili do-

344/489. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao El-Hasan ibn 'Abdulaziz el-Misri, a on je El-Džerevi; veli: Nama je ispričao 'Amr ibn Ebi Seleme, prenijevši od Se'ida ibn 'Abdulaziza, a on od Ibn Hulejsa da je rekao: Rečeno nam je da je Isa, sin Merjemin, kazao:

“Zaista je šejtan uz dunjaluk, njegova zavjera uz imetak, njegovo uljepšavanje uz prohtjeve, a maksimalna dominacija uz strast.”

345/490. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Halef ibn El-Velid, koji kaže: Nas je obavijestio Ibn 'Ajaš, prenijevši od Sadake ibn 'Abdullaha ez-Zubejdija i drugih, a on od El-Muhadžira ibn Habiba, da je Mesih, Isa sin Merjemin, govorio:

“O skupino havarijuna, ne stičite dunjaluk uništavajući sebe, nego se borite za sebe ostavljajući dunjaluk. Goli ste došli na ovaj svijet i goli ćete otići sa njega. Ne tražite sutrašnju nafaku, dovoljno vam je ono što imate danas, a sutra će doći sa svojim poslom. Molite Allaha da vam učini opskrbu, dan za danom.”

346/492. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao 'Abdurrezzak; veli: Nama je saopćio Ma'mer, prenijevši od Dža'fera el-Džezeriya: Da bi Isa, sin Merjemin, govorio:

“Allahu moj, osvanuo sam u halu, u kojem ja ne mogu odagnati od sebe ono što ne volim zlo, niti posjedujem ono što bi moglo za Džennet koristiti. Moja stvar je u Tvojoj ruci, Bože, a ja sam zalog svojih djela, za ono što uradim, stoga od mene nema većeg siromaha. Sa mnogom nemoj obradovati moje dušmane, niti rastužiti prijatelje. Moju tragediju ne učini u mojoj vjeri i vlast nada mnogom nedaj onome ko mi se neće smilovati.”

brih srca imana i djela – dosljedni Kur'anu i sunnetu. Kada su uzeli Šam, Irak, Egipat, Sjevernu Afriku, Španiju, Stambol, Indiju, Perziju? Kada su bili dobri. Kada su sve to izgubili na jedan, ili drugi način, protjerivanjem iz jednih dijelova i dospijevanje u situaciju da se nizašto ne pitaju u preostalim dijelovima islamskog svijeta koga su nam dobri preci ostavili? Kada su postali loših srca, jer je ključ u srcima, imanu, nijjetu, volji, stremljenju ovome ili onome svijetu. Dobru ili zlu.

347/494. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Muavija, koji je kazao: Nama je ispričao El-A'meš, prenijevši od Muslima Ibn Ebi El-Dža'da, koji kaže:

*"Bio je u Salihovom narodu čovjek koji ih je uznemiravao, pa se obratiše Salihu: - O Allahov poslaniče, čini dovu Allahu protiv nje-ga. Salih im reče: - Idite, neće vam više smetati. Taj čovjek svakoga dana bi odlazio da siječe drva. Kada je tog dana otišao u šumu, sa sobom je ponio dvije lepinje, jednu je pojeo, a drugu udijelio kao sa-daku. Iz šume se vratio zdrav i čitav. Ljudi koji su tražili od Saliha da dovi protiv toga čovjeka, ponovo dođoše Salihu i rekoše: - Onaj se vratio sa drvima, ništa mu se nije desilo. Pozvao ga je Salih i upitao: - Šta si uradio danas? On reče: Sa sobom sam ponio dvije lepinje, jednu sam dao kao sadaku, a drugu sam pojeo. – Odriješi svoje breme, veli mu Salih. Odriješio je breme, kad u njemu zmija poput grane drveta, uhvatila jednu granu ustima. – Time si spašen od nje, reče Salih"*¹

348/521. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Ibn Atiš; veli: Nama je ispričao Munzir, prenoseći od Vehba:

Da je čovjek od Izraelćana bio u službi mirisanja Bejtul-Mak-disa, a imao je dva sina koji su napadali tuđe žene, a on ih nije u tome sprječavao, pa je Allah objavio: "Moga mi ponosa, kunem se da ću ih sve trojicu usmrtiti u jednom danu i da ću im na čeljad, iza njih, spustiti bijedu."

349/524. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Abdulvehhab, koji je kazao: Nama je saopćio El-Džeriri, prenijevši od Ebu El-Verda, a on od Vehba ibn Munebbiha, da je rekao:

"Pojavili su se u Benu Israilu pokvareni učaći ulema, a među vama će se namnožiti."

¹ Poruka ove predaj je da je nagrada za sadaku ogromna na dunjaluku, prije ahi-reta, a na ahiretu pogotovo. I da je zbog dobrog djela sadake Allāh, subhanehu ve te'ala, spasio čovjeka propasti ujeda zmi je, koju je za njega molio čak sam Posla-nik, sallallahu alejhi ve sellem. Bez obzira na tačnost ove predaje i njene sadržine, van je svake sumnje da je sadaka iznimno dobro djelo. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *"Sadaka gasi srdžbu Gospodara, kao što voda gasi vatru."*

350/525. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nas je obavijestio El-Hakem ibn Nafi' i rekao: Nama je ispričao Isma'il ibn 'Ajaš, prenijevši od 'Akila ibn Mudrika es-Sulemija, koji kaže:

*Objavio je Allah poslaniku iz Benu Israila: "Reci svome narodu neka ne jedu hranu Mojih neprijatelja, neka ne piju piće Mojih neprijatelja i neka ne izgledaju kao Moji neprijatelji, pa da Mi budu neprijatelji kao što su Mi oni neprijatelji."*¹

351/1405. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Ishak ibn Muhammed ibn El-Musena i kazao: Meni je ispričao Enes ibn 'Ijad, prenoseći od Junusa, da veli: Meni je ispričao ibn Šihad, pa kaže:

"Rekao je Iblis, lanetullahi alejhi, Isau, sinu Merjeminom: - Neće li te snaći samo ono što ti je propisano? - Tačno, Allahov neprijatelju, reče Isa. – Onda se popni na ovo brdo i baci se sa njega, da vidiš hoćeš li umrijeti, reče Iblis. - Allahov neprijatelju, Allah, ima pravo da iskušava Svoga roba, ali ne i da rob iskušava svoga Gospodara."

¹ Neka ne jedu, ne piju i ne nose što je vjerom zabranjeno, oponašajući nevjernike. Islam je osudio oponašanje drugih i van je pameti i ispod dostojanstva ostaviti trud i imidž kakvog nam je načinio Allāhov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a slijediti zalutale.

VIJESTI O MUSAU, alejhi selam

352/346. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao 'Abdurrahman, koji je kazao: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Ebu Ishaka, koji veli: Čuo sam 'Amra ibn Mejmuna, koji kaže gdje govori:

“Da je Musa vidio čovjeka uz Arš, pa mu je pozavidio na stepenu i pitao za njega, te mu je rečeno: - Obavijestićemo te o njegovim djelima: ne zavidi ljudima na onome što im je Allah iz Svođa dobra dao, ne prenosi tuđe riječi i nije nepokoran roditeljima. Musa reče: - Gospodaru, zar ima neko ko je nepokoran roditeljima? Allah, dželle šanuhu, mu reče: Izloži ih pogrđama i psovka, te budu psovani.”

353/347. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Hašim ibn El-Kasim, koji je kazao: Nama je ispričao je Salih el-Merri; kaže: Nama je ispričao Ebu 'Imran el-Džuveni, prenijevši od Ebu El-Dželeda:

“Da je Musa pitao svoga Gopsodara: - Gospodaru moj, objavi mi jasni ajet, kako da se ophodim prema ljudima. Pa mu je Allah, subhanehu ve te'ala, objavio: - O Musa, idi i kako voliš da se ljudi ophode prema tebi, ophodi se ti prema njima.” (U njemu je Salih el-Merri, slab zbog nemara)

354/348. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Mene je obavijestio moj otac i rekao: Nama je ispričao Hašim; veli: Nama je ispričao Salih el-Merri, prenijevši od Ebu 'Imrana el-Džuvenija, a on od Ebu El-Dželeda: *Da je Allah, 'azze ve džel, objavio Musau:*

“Kada me spominješ, neka ti tijelo drhti, a srce bude skrušeno i smireno. Kada Me spominješ neka ti jezik prati srce. A kada u namazu staneš preda Me, stani kao beznačajan i ponizan rob i kori svoju dušu, jer ona je najpotrebnija korenja, a kada Me moliš, moli Me plašljiva srca i iskrena jezika.”

355/349. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nas je obavijestio moj otac; kaže: Nas je obavijestio Hašim; veli: Nas je obavijestio Salih, prenijevši od Ebu 'Imrana el-Džuvenija, a on od Ebu El-Dželeda, koji veli:

"Musa rekao je: - Allahu moj, kako da Ti zahvalim, kada moja djela nisu ravna Tvojoj najmanjoj blagodati koju si mi dao? Pa mu je Allah objavio: - O Musa, sada si Mi zahvalio."

356/350. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Jezid, koji je kazao: Nama je ispričao El-Džeriri, prenijevši od 'Abdullaha ibn Šekika, a on od Ka'ba el-Ahbara¹:

Da je Musa govorio u svojoj dovi: "Gospodaru moj, tevbom raznježi moje srce, a nemoj mi ga učiniti tvrdim poput kamena."

357/353. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Mene je obavijestio moj otac; kaže: Nas je obavijestio Sejjar, koji je rekao: Nama je ispričao Dža'fer; veli: Nama je ispričao 'Abdulželil, prenijevši od Ebu 'Abdusselama, a on od Ka'ba el-Ahbara, da je rekao: *Objavio je Allah Musau:*

"Uči i poučavaj, jer Ja ću onome ko uči i onome ko poučava dobru osvijetliti njihove kabure, da se ne osjećaju neprijatno u njima."

358/355. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao 'Abdulvehhab od Se'ida, prenijevši od Katade: da je Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Musau rekao:

"Gospodaru moj, čega si dao najmanje na Zemlji? Rekao je: - Pravda je ono čega sam dao najmanje na Zemlji."

359/383. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao Ibrahim ibn Halid; kaže: Meni je ispričao 'Abdullah ibn Ebi 'Asim da je čuo Vehba ibn Munebbiha kako je rekao da je Allah, tebareke ve te'ala, objavio Musau:

¹ Njegovo puno ime je Ka'b ibn Matī El-Himjeri. Pripadao je redu tabi'ina, a u vrijeme džahilijeta glasio je za učenjaka kod jemenskih židova. Islam je prihvatio za vrijeme Ebu Bekra, radijallahu anhu, a u Medinu je došao kada je na vlasti bio Omer, radijallahu anhu. Ashabi i drugi su od njega prihvatili vijesti o prijašnjim narodima, a zauzvrat on je od njih učio Kur'an i Sunnet. Umro je u Himsu 23. h/g. – 625. god.

“Tvoj narod podiže Mi kuće bogomolje i prinosi Mi kurbane, a Ja niti nastanjujem kuće, niti jedem meso, nego znak vjere i pokornosti je između Mene i njih da uspostave pravdu između bogatog i siromašnog. I znak je između njih i Mene da Sam zadovoljan kada udovolje siromasima, a kada ih rasrde – rasrdio Sam se.”

360/384. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao Ibrahim ibn Halid; veli: meni je ispričao 'Abdullah ibn Budžejr, koji je rekao: Čuo sam Vehba ibn Munebbiha da je rekao: Musa je Izraelćanima rekao:

“Dovedite mi najboljeg čovjeka između vas. Kada su mu ga doveli upita ga: - Jesi li ti najbolji od Izraelćana? Ovaj reče: - Tako smatraju. Musa mu reče: - Idi i dovedi najgoreg čovjeka između njih! Otišao je i vratio se bez ikoga sa sobom, pa ga Musa upita: Reče mu Musa: - Jesi li mi doveo najgoreg između njih? On reče: - Ja ne znam ni o kome od njih, što znam o sebi. Musa mu tada reče: - Ti si najbolji među njima.”

361/385. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Ibrahim ibn Halid, koji je kazao: Meni je ispričao 'Abdullah ibn Budžejr, koji kaže: Čuo sam Vehba ibn Munebbiha kako govori: Musa je rekao:

“O Gospodaru, koji su Ti robovi najdraži? Rekao je: - Onaj čijim viđenjem budem spomenut. Reče: - Gospodaru, koji su Ti robovi nakon ovih najdraži? Rekao je: - Oni koji obilaze bolesne, tješe ožalošćene i koji prate dženaze umrlih.”

362/386. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao Dža'fer; kaže: Nas je obavijestio Sabit, koji je rekao:

Kada je umro Musa ibn 'Imran, alejhi selam, uskomešali su se meleki na nebesima i govorili: “Umro je Musa! Pa koja duša onda neće umrijeti?!”

363/390. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Šejban, koji je kazao: Nama je ispričao Dža'fer, prenijevši od 'Imrana, Ebu El-Huzejla, da je čuo Vehba ibn Munebbiha kako govori: Do mene je predajom došlo:

Da je Allah, dželle dželaluhu, rekao Musa: "O Musa, da je osoba koju si ubio potvrdila da sam joj Ja Stvoritelj i Opskrbitelj dao bih da iskušaš kaznu, ali sam ti oprostio, jer Mi nije ni koliko je treptaj oka potvrdila da sam je Ja stvorio i opskrbio."

364/391. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sejjar; veli: Nama je ispričao Dža'fer, prenijevši od 'Imrana el-El-Kasira, da je Musa ibn 'Imran rekao:

"Gospodaru, gdje da Te tražim? Rekao je: - Traži Me kod onih čija su srca slomljena. Ja im se primičem svakog dana koliko je lakat, da im nije toga, stradali bi."

365/445. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jezid ibn Harun; veli: Nama je saopćio Salih el- El-Merri, koji je kazao: Nas je obavijestio Ebu 'Imran el- El-Džuveni, prenijevši od Ebu El-Dželeba, da je rekao:

Objavio je Allah Musau: "O Musa, kada Me moliš neka ti jezik prati srce i neka si, kada Me spominješ, smiren i skrušen, a kada staneš pred Mene na namaz, ponizan i predan i kori sebe, jer si ti najpreči ukoru i moli Me, kada Mi se obraćaš, srcem punim straha i iskrenim jezikom."

366/446. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Salt ibn Mesud el-Džahderi kaže: Nama je ispričao Dža'fer ibn Sulejman; veli: Nama je ispričao Ebu 'Imran el- El-Džuveni:

Musa je vazio svome narodu, pa jedan između njih je pocijepao svoju košulju kao reakcija na vaz, pa je objavljeno Musau: "Reci onome što je pocijepao košulju neka ne cijepa svoju košulju da bi Mi otvorio svoje srce."¹

367/447. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Džeriri, on je prenio od Kabusa, on od svoga oca on od Ibn 'Abbasa, radijallahu anhu, da je rekao:

¹ Jer Allāh zna što je u srcima i bez toga. Neka reaguje na vaz činjenjem pohvalnih djela.

“Rekao je Musa: - Gospodaru moj, koji su Ti od Tvojih robova najmiliji? Rekao je: - Oni koji Me se najviše sjećaju. Musa upita: - Gospodaru, a koji su od Tvojih robova najimućniji? Rekao je: - Onaj ko je zadovoljan sa onim što Sam mu dao. Musa ponovo upita: - Koji od Tvojih robova najpravednije sude? Rekao je: - Oni koji presuđuju sebi onako kako sude drugima. - reče mu Allah“ (Ibn El-Mubarek i Ibn Ebi Šejbe ‘El-Musannef’ – sahih)

368/451. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Mene je obavijestio moj otac i rekao: Nama je ispričao Hadždžadž; kaže: Nas je obavijestio Džerir ibn Hazim, prenijevši od Vehba, da je rekao: Do mene je predajom došlo:

“Da je Allahov Poslanik Musa, prošao pored čovjeka koji je molio i preklinjao Allaha, dželle še’nuhu, u dovi, pa je Musa rekao: - Smiluj mu se Gospodaru. Tada mu je Allah objavio: - Kada bi Me molio dok mu snage nestane do iznemoglosti, ne bih mu se odazvao sve dok ne vidi Moje pravo kod njega.”¹

369/1577. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Nama je ispričao ‘Ali ibn Muslim; kaže: Nama je ispričao Sejjar; veli: Nama je ispričao Dža’fer, koji je kazao: pričao nam je ‘Anbesa el-Havas, prenijevši od Katade, da je rekao: rekao je Musa ibn Imran:

“Gospodaru, Ti si na Nebu, a mi na Zemlji, pa šta je znak Tvoje srdžbe i zadovoljstva? Rekao je: - Kada vam na vlast postavim najbolje između vas, to je znak Moga zadovoljstva, a kada vam postavim najgore od vas, to je znak je Moje srdžbe na vas.”

370/1874. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Nama je ispričao ‘Ali; kaže: Nama je ispričao Sejjar, koji veli: Nama je ispričao Dža’fer; kaže: Nama je ispričao Malik, koji je rekao:

“Poslao je Allahov poslanik Musa Bel’ama ibn Ba’ura’a kralju Medjena, da ih poziva Allahu. Bio je jedan od najučenijih Izraelćana, a njegova dova se primala. Musa bi ga postavio da čini dovu u teškim situacijama, a on bi aminao iza njega. Pa mu je stalno iznova davao posjede i stoku, dok nije ostavio vjeru okrenuvši se svome imetku, pa je o njemu Allah objavio: „I kaži im vijest o onome kome smo dokaze Naše dali, ali koji se od njih udaljio pa ga je

¹ Pravo da Mu se pokori i ne čini širk.

šejtan dostigao, i on je zalutao. A da smo htjeli, mogli smo ga s njima uzvisiti, ali se on ovom svijetu priklonio i za svojom strašću krenuo. Njegov slučaj je kao slučaj psa: ako ga potjeraš, on isplažena jezika dahće, a ako ga se okaniš, on opet dahće. Takvi su ljudi koji Naše dokaze smatraju lažnim; zato kazuj događaje da bi oni razmislili.“ (El-A'raf 175-176.)

JAHJA, alejhi salam

371/397. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao El-Velid ibn Šudža' ibn El-Velid; kaže: Nama je ispričao Ibn El-Mubarek, prenijevši od Ma'mera, koji veli:

*"Djeca su rekla Jahji: - Hajde da se igramo. Rekao im je: - Zar smo stvoreni za igre?"*¹ (Ibn El-Mubarek 'Ez-Zuhud')

372/399. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ibn 'Ujejne prenijevši od 'Amra, a on od Jahja ibn Dža'da, od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

*"Jahja ibn Zekerija nije pomislio na grijeh, niti mu je ikada na um pala žena."*² (mursel, Ibn Kesir 'Tefsir')

¹ Kada je bio još dijete, zato Allāh, subhanehu ve te'ala, kaže: „**I dali smo mu mudrost od djetinjstva.**“ Merjem 12.

² Zato ga Allāh, subhanehu ve te'ala, naziva hasur – čedan, ustegnut od žene. Ali-Imran 39.

ZUHD DAVUDA, alejhi selam

373/360. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao El-Velid ibn Muslim¹, koji kaže: Nama je ispričao Ibn Džabir, prenijevši od Isma'ila ibn 'Abdullaha ibn Ebi El-Muhadžira:

Da su Davuda korili zbog njegovog dugog plača, pa je rekao: "Pustite me da plačem, prije nego što nastupi Dan plača, prije nego kosti budu gorile i kosa se zapali; prije nego bude naredeno meleki-ma, strogim i žestokim, koji se ne opiru Allahovim naredbama i izvršavaju što im se naredi, da me šćepaju."² (Ebu Nu'ajm 'El-Hiljeh' i Es-Sujuti u 'El-Menahilu')

374/361. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nas je obavijestio 'Abdurrahman, koji je kazao: Nama je ispričao Er-Rebi'i ibn Subejh, prenijevši od El-Hasana, koji kaže: rekao je Allahov poslanik Davud:

"Bože moj, da svaka moja dlaka ima po dva jezika kojima Te slavi danonoćno i za sva vremena, ne bih Ti se zahvalio na jednoj blagodati."

375/362. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman, koji je kazao: Nama je ispričao Džabir ibn Zejd, prenijevši od El-Mugire ibn 'Ujejne, koji veli da je Davud rekao:

"Gospodaru moj, je li Te iko od Tvojih stvorenja noćas slavio duže od mene? Pa mu je Allah objavio: - Jeste žaba. Te mu je objavio: "Radite i budite zahvalni, o čeljadi Davudova! – A malo je zahvalnih među robovima Mojim. (Saba' 13.)"

¹ Njegovo puno ime je El-Velid ibn Muslim el-Emevi ed-Dimiški, Ebū Abbas. U svoje vrijeme bio je najučćeniji u Šamu. Bio je hafiz hadisa. Ima svojih sedamdeset djela iz hadisa i historije, poput knjiga: Es-Sunneh i El-Megazi. Umro je 195. h/g. – 810. god.

² Iako je on, kao Poslanik, spašen Vatre, ali on se Džehennema bojavao kao da ga čeka.

Reče: - *Gospodaru, kako da Ti mognem zahvaliti, kada me Ti blagodatima daruješ, a zatim me preko tih blagodati nagrađuješ, obasipaš me blagodatima iza blagodati. Blagodati su od Tebe i i zahvalnost je od Tebe, pa kako da Ti mognem zahvaliti, Gospodaru? Allah mu reče: - Sada si Me spoznao, Davude, istinskom spoznajom.*" (El-Bejheki u 'Šu'abul-iman')

376/363. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nas je obavijestio 'Abdullah ibn Omer el-Džušemi; kaže: Nas je obavijestio Dža'fer ibn Sulejman, koji je kazao: Nas je obavijestio El-Dža'd¹, koji kaže: Preneseno mi je:

"Da je Davud rekao: - Bože moj, šta je nagrada onome ko razgovori ožalošćenog čineći to radi Tebe? Rekao je: - Nagrada mu je da ga odjenem odjećom takvaluka. Upitao je: - Bože moj, šta je nagrada onome ko bude pratio dženazu radi Tebe? Allah mu je rekao: - Nagrada mu je da mu Moji meleki prate dženazu kada umre i da na njegovu dušu donesem salavat. Ponovo je upitao: - Bože moj, šta je nagrada onome ko bude potpora jetimu, ili udovici radi Tebe? Allah mu reče: - Nagrada mu je da ga smjestim u hlad Svoga Arša, na Dan kada ne bude hlada osim Moga. Upitao je: - Bože moj, šta je nagrada onome čije oči puste suze iz straha od Tebe? Allah mu odgovori: - Nagrada mu je da ga učinim sigurnim na Dan na najvećeg straha i da mu sačuvam lice od vrućine Džehennema."

377/364. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sejjar; veli: Nas je obavijestio Dža'fer i rekao: Nama je ispričao Malik, da je Davud rekao:

"Gospodaru moj, ljubav prema Tebi učini mi dražom od mene, moga sluha, moga vida, moje porodice i od hladne vode."

378/365. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sejjar; veli: Nas je obavijestio Dža'fer, koji je kazao: Nama je ispričao El-Džeriri, koji veli: Do nas je predajom došlo:

¹ Njegovo puno ime je Muhammed ibn Osman ibn Musebbih eš-Šejbani, Ebū Bekr, poznat kao El-Dža'd. Bio je veliki poznavao arapskog jezika i kiraeta. Živio je u Bagdadu. Od njegovih knjiga su: „Halkul-insan“, „En-Nasihū ve-l-men-suh“, „Mea'ni-l-Kur'an“, „El-Muzekkeru ve-l-muennes“ i druge. Umro je 288. h/g. – 901. god.

Da je Davud pitao Džibrila: "O Džibrile, koji dio noći je najbolji? On mu reče: - O Davude, ne znam, samo mi je poznato da se Arš trese pred zoru."¹

379/366. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Hudba ibn Halid; kaže: Nama je ispričao Hammad ibn Seleme, prenijevši od 'Ata'a ibn Es-Saiba, prenijevši od 'Ubejda ibn 'Umejra:

"Da je oko Davuda izrasla trava od njegovih suza, pa mu je Allah objavio: - O Davude, hoćeš li da ti dam još vlasti i djece? Rekao je: - O Gospodaru, želim da mi oprostiš."

380/368. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ibrahim ibn Halid, koji je kazao: Mene je obavijestio Omer ibn 'Abdurrahman da je rekao: Čuo sam Vehba ibn Munebbih koji kaže: rekao je Davud:

"Gospodaru, ne mogu podnijeti vrućinu Tvoga Sunca, pa kako da podnesem vrućinu Tvoje Vatre. Gospodaru, ne mogu podnijeti glas Tvoje milosti², pa kako da podnesem glas Tvoje kazne?"³

381/370. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ibrahim ibn Halid i rekao: Mene je obavijestio Omer ibn 'Abdurrahman ibn Durbe, koji je rekao:

Preneseno mi je da je od Davudovih dova bila i ova: "Gospodaru moj, ne daji mi siromaštvo pa da zaboravim, niti me čini bogatim pa da se osilim."⁴

382/372. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Ibrahim ibn Omer ibn Kejsan, koji je kazao: Nas je obavijestio 'Abdurrahman ibn Buzere, koji veli:

¹ Zadnja trećina noći. Nije ni čudo kada sahih hadisi govore da se Allāh, subhanehu ve te'ala, u zadnjoj trećini noći, a to je sehur, spušta sa Arša na zemaljsko nebo i pita: „Ima li onoga ko se kaje da mu oprostim, ima li onoga ko šta traži, da mu dam... ”

² Glas grmljavine, jer ona prati kišu koja je izraz Allāhove milosti ljudima.

³ Glas Džehennema

⁴ Kaže se: Umalo da siromaštvo bude nevjerstvo, jer navodi čovjeka u mnogim situacijama da poklekne, a bogatstvo je još veći izazov i povod greškama. Mada ni jedno ni drugo nisu isključivi krivci za sreću, ili nesreću čovjeka, nego je na čovjeku da imanom i svojom voljom pobijedi i jedno i drugo iskušenje.

U Zeburu Davudove porodice stoji i sljedeće tri riječi: "Blago onome ko ne slijedi put zabludjelih grješnih. Blago onome ko ne izvršava naredbu zulumčara. Blago onome ko ne sjedi sa besposličarima koji slijede krivi put."

383/373. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nas je obavijestio 'Amr ibn Sulejman i kazao: Nama je ispričao Jezid ibn Ibrahim, prenijevši od El-Hasana, da je Davud rekao:

"Bože moj, koja je opskrba najbolja? Allah mu reče: - Plod tvojih ruku."

384/376. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nas je obavijestio Hašim, koji je kazao: Nas je obavijestio Salih prenijevši od Ebu 'Imrana el- El-Džuvenija, a on od Ebu El-Dželeda, da je Allah objavio Davudu:

"O Davude, upozori Moje iskrene robove, neka se sobom ne dive i neka se ne oslanjaju na svoja djela, jer nema nikoga od Mojih robova, kojima budem uzimao račun po pravdi, da ga neću kazniti, ne čineći mu pri tome nepravdu. A obraduj i grješnike, da ne postoji grijeh koji je ma koliko on velik bio, da ga ne bih oprostio i preko njega prešao."

385/377. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nas je obavijestio Hašim; veli: Nas je obavijestio Salih prenijevši od Ebu 'Imrana el-El-Džuvenija, a on od Ebu El-Dželeda:

"Da je Davud naredio, da se pozovu ljudi na zajednički namaz. Ljudi su izašli misleći da će toga dana biti vaz, ukor i dova. Kada je došao na svoje odredište, reče: - Allahu moj, oprostimo nam grijeh. Zatim je otišao. Kada su posljednji ljudi susreli prve, upitaše: - Zašto se vraćate? Oni odgovoriše: - Allahov poslanik je uputio samo jednu dovu i otišao. Drugi rekoše: - Subhanallah, nadali smo se da ovaj dan biti dan ibadeta, dove, vaza i ukora, a on je uputio samo jednu dovu?! Pa je Allah objavio Davudu: -Prenesi svome narodu, koji smatraju tvoju dovu malom, da Ja onome kome oprostim popravim mu njegovo stanje na ovom i budućem svijetu."

386/378. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama su ispričali Ruh i Muhammed ibn Dža'fer; vele: Nama je ispričao'Avf, prenijevši od Halida; Muhammed veli: Halid je ibn Sabit er-Rebi'i, da je rekao:

“Na početku Davudovog Zebura stoji napisano: Vrhunac mudrosti je strah od Gospodara, 'azze ve dželle.” (Hunad)

387/379. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nas je obavijestio Jezid ibn Harun, koji je kazao: Nama je saopćio El-Džeriri, prenijevši od Ebu Es-Selila, da je rekao:

Davud bi ušao u džamiju i gledao najskromniju halku Izraelčana u njoj, zatim bi sjeo kod njih i rekao: „Siromah među siromasima.“

388/381. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Isma'il ibn Muhammed i rekao: Nama je ispričao Mervan; veli: Nama je ispričao Ejjub el-Filistini, koji je kazao:

“Zapisano je u Davudovim Psalmama: - Znaš li kojim Svojim robovima opraštam? Reče: - Kojima Gospodaru? - upita Davud. On reče: - Onome kojem se zglobovi tresu kada grijeh poćini i Svojim melekima naredim, da mu ne zapišu taj grijeh. Naredim Svojim melekima, da takvom ne upišu taj grijeh.“

389/382. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Mu'avija, koji veli: Nama je ispričao Hišam ibn 'Urve prenoseći od svoga oca, da je rekao:

“Davud je na svome prijestolju pravio korpe od palmına lišća, a zatim bi ih slao na pijacu i hranio se od njihove prodaje novcem kojeg zaradi.” (Ebu Nu'ajm 'El-Hiljeh')

390/405. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Ebu Musa el-Ensari i kazao: Nas je obavijestio El-Velid, prenijevši od Šu'beta ibn 'Abdulaziza, ili od nekoga drugoga, da je rekao:

¹ U Sahih Buhariju, u hadisu od Ebū Hurejre, radijallahu anhu, stoji da je Allāhov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Olakšan je Zebur; Davudu alejhi selam, naredi bi da mu se osedla konj, pa bi prouči Kur'an prije nego bude osedlan i ne bi jeo osim što rukom zaradi.”*

“Jedna od Davudovih dova bila je i ova: Subhane mustahrid-žiš-šukri bil-’atā ve mustahridžid-du’ai bil-belā’ - Slavljjen neka si Ti koji darovanjem uzrokuješ zahvalu i iskušenjima uzrokuješ dovu.”

391/407. Ispričao nam je ’Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac i kazao: Nas je obavijestio Šudža’a ibn El-Velid, prenijevši od Lejsa ibn ’Arrara, a on od Muhammeda ibn Džehade, da je rekao:

“Objavio je Allah, subhanehu ve te’ala, Davudu: - Zabrani zulumćarima da Me spominju i da borave u Mojim džamijama, jer Ja sam se obavezao da ću spomenuti onoga ko Mene spomene, a kada Me zulumćar spomene, Ja ga proklinjem.”

392/426. Ispričao nam je ’Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je Veki’i prenijevši od Israila, on od Ebu Ishaka, a on od Ebu Ebzā, da je rekao: rekao je Allahov poslanik Davud:

“Ejjub je bio najstrpljiviji od ljudi, najblaži i najsuzdržaniji u srdžbi.”

393/428. Ispričao nam je ’Abdullah; kaže: Meni je moj otac i kazao: Nas je obavijestio Ebu El-Mugire, koji je rekao: Nama je ispričao Se’id ibn ’Abdulaziz; kaže: rekao je Allahov poslanik Davud:

“Gospodaru, kako da Ti vjerno robujem na Zemlji? Reče: - Mnogo Me zikri, voli onog ko god Mene voli, od bijelih i crnih, sudi ljudima kao da sudiš samome sebi i budi daleko od postelje žene čiji je muž odsutan.”¹

394/433. Ispričao nam je ’Abdullah; kaže: Čitao sam pred ’Alijem ibn Sabitom el-Džezerom Ebu El-Hasanom sljedeće: Ali ibn Sabit El-Džezer, Ebu El-Hasan, ispričao mi je El-Velid ibn ’Amr, da je rekao:

“Predajom je došlo do mene, da je u Tevratu zapisano: - Sine Ademov, pokreni svoje ruke, otvoriću ti vrata opskrbe i pokoravaj Mi se u onome što sam ti naredio, jer Ja najbolje znam u čemu je korist za tebe.”

¹ Jer takva žena želi muškarca i nema te ko odvratiti od nje, niti će to učiniti ona, niti njen muž, za razliku od one uz koju je muž. Inače ćeš pokvariti čovjeku ženu i prevariti odsutnog brata sa njegovom ženom. Ovo ne govorim Davudu a.s. već nama.

395/434. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Čitao sam pred Ebu 'Alijem ibn Sabitom sljedeće: Obavijestio me je čovjek koga je on imenovao, a koji je rekao: Čuo sam El-Hasana, kada je stigao u Mekku, gdje govori:

“Rekao je Allah, dželle dželaluhu: - Sine Ademov, Ja sam te stvorio, a obožavaš drugog; pozivaš k Meni, a sam od Mene bježiš; To je najveći zulum na Zemlji. Zatim je El-Hasan proučio ovaj ajet: “Širk je, zaista, velika nepravda.” (Lukman 13.)

396/435. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Meni je ispričao moj otac; veli: Nas je obavijestio Gavs ibn Džabir; kaže: Čuo sam 'Abdullahu ibn Safvana, kako navodi od svoga oca, a on od Vehba ibn Munebbiha, da je rekao:

“Našao sam u Tevratu četiri retka, na pisane jedan iza drugoga;

Prvi je: - Ko uči Allahovu Knjigu a misli da mu Allah neće oprostiti, taj se poigrava sa Allahovim ajetima.

Drugi: - Ko se tuži na nedaću, taj se žali na svoga Gospodara.

Treći: - Koga žalosti ono šta je u tuloj ruci, taj je nezadovoljan Gospodarovom odredbom.

I četvrti: - Ko se ponizi pred bogatim, izgubio je dvije trećine svoje vjere.” (Ebu Nu'ajm 'El-Hilje')

397/440. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Se'id ibn 'Amir, koji je kazao: Nama je ispričao 'Abdullah ibn El-Mubarek; veli: rekao je Muhammed ibn El-Munkedir:

“Noć sam proveo masirajući nogu svoje majke, a Omer je tu noć proveo klanjajući i ne bih volio da mijenjamo nagradu, za tu noć.”¹

398/443. Ispričao nam je 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Muhammed ibn Sabik, koji je kazao: Nama je ispričao Malik²; kaže: Čuo sam Ebu Husajna, gdje govori:

¹ Zbog veličine nagrade za pažnju i dobročinstvo prema roditeljima.

² Jer prava svrha i vrijednost mesdžida je u njegovoj potpunosti na namazima i upotrebi za davu i poučavanje, a ne u ukrašenosti i luksuzu.

“Kazano je - Kada znanje nekog naroda oslabi oni se daju na ukrašavanje džamija.”¹

399/452. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao El-Hasan ibn 'Abdulaziz el-Harusi el-Masri i kazao: Nas je obavijestio 'Abdullah ibn Jahja el-Me'afiri; veli: Nas je obavijestio Hajere, prenijevši od Halida ibn Jezida, a on od Se'ida ibn Ebi Hilala koji je kazao:

“Da je Allahov Poslanik Davud bio obilažen, kao da je bolestan, a pri njemu nije bilo ništa drugo do strah od Allaha.”

400/453. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Mene je obavijestio moj otac; kaže: Nas je obavijestio 'Abdussamed i kazao: Nama je ispričao Sabit Ebu Jezid; veli: Nas je obavijestio 'Asim; kaže: Ebu Zejd veli: Mislim da Fudala ibn Zejd, prenosi od Kajsa ibn 'Abbada:

“Da je Davud činio dovu ovim riječima: „Gospodaru moj, molim Te za druga, koji će me pomoći kada Te se sjećam i podsjetiti me ako Te zaboravim. Gospodaru moj, utječem Ti se od druga, koji me neće pomoći kada Te spominjem, niti me podsjetiti ako na Tebe zaboravim. Gospodaru moj, kada prođem pored skupine koja Te spominje, pa htjednem proći mimo njih, slomi mi nogu koja im je bliža da sjednem i spominjem Te sa njima.”

401/456. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nas je obavijestio 'Affan, koji je kazao: Nama je ispričao El-Mubarek ibn Fudala; veli: Čuo sam El-Hasana da je rekao:

Davud bi molio: “Gospodaru moj, ne daji mi žestoku bolest, pa da me bolest iscrpi, a niti zdravlje, pa da me u zaborav baci, nego između toga.”

402/553. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Muhammed ibn 'Abbad el-Mekki; kaže: Nama je ispričao Sufjan i rekao: Nama je ispričao Ta'me' el-Dža'feri, koji kaže:

¹ Jer prava svrha i vrijednost mesdžida je u njegovoj potpunosti na namazima i upotrebi za davu i poučavanje, a ne u ukrašenosti i luksuzu.

“Da je Davud tražio od svoga Gospodara, da mu pokaže nekog ko mu je na Zemlji ravan, pa mu je Allah objavio, da ode u to i to selo i da vidi onoga ko radi to i to. Stigao je u to selo i pitao za čovjeka. U selu su ga uputili na čovjeka koji je išao u šikaru i močvaru, sjekao trstiku i u bremenu je nosio na pijacu i govorio: Ko će kupiti lijepo halal, za lijepo halal, sjekao sam ga svojom rukom i donio na svojim leđima?!”¹

403 /977. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Obaviješten sam od Sejjara da je rekao: Nama su ispričali Dža'fer i 'Abdullah ibn Šumejt, prenijevši od Šumejta:

Da je Allah objavio Davudu: “Ako spasiš stradalnika iz njegove propasti, zvaću te velikim učenjakom.”

¹ Zajedničko za ovog čovjeka i Davuda alejhi selam, je to da su živjeli od halala kojega zarade svojom rukom, jer je poznato da je Davud alejhi selam, iako je bio kralj, jeo ono što zaradi svojim rukama praveći pancire i slično. Po tome mu je ovaj čovjek ravan, a ne po poslanstvu, ili ibadetu. Samo isticanje ove osobine nam pokazuje koliko je važno jesti lijepi halal i da je najljepši halal što svojim rukama steknemo i zaradimo.

ZUHD EJJUBA, alejhi selam

404/229. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrezzak, prenijevši od 'Imrana, koji kaže: Čuo sam Vehba da je rekao:

“Iskušenje koje je snašlo Ejjuba, trajalo je sedam godina.”

405/234. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao 'Abdussamed; veli: Namaje ispričao Ebu Hilal, koji je kazao: Nama je ispričao Bekr koji kaže:

“Kada je Allah lišio Ejjuba muka, spustio je na njega kišu zlatnih skakavaca, te ih je on počeo sakupljati, pa mu je bilo rečeno: - O Ejjube, nisam li te učinio bogatim, nisi li se zasitio? Rekao je: - Gospodaru, a ko se može zasititi Tvoje dobrote.” (Osnov hadisa je kod Buharije)

406/235. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Mu'avija, koji je kazao: Nama je ispričao Lejs, prenijevši od Osmana, a on od Ebu El-Alije, koji veli: Ashabi Muhammeda su mi rekli:

“O Ebu Alija, ne radi djela zbog nekoga drugog, mimo Allaha, pa da te ne prepusti onome zbog koga si ih radio.”

407/457. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Affan, koji kaže: Nama je ispričao nam je El-Mubarek ibn Fudala; veli: Čuo sam El-Hasana da je rekao:

Ejjub je kad god ga snađe neka nevolja, govorio: 'Allahu moj, Ti si uzeo blagodat, a Ti si mi je i dao, Sve dok sam živ, ja Ti zahvaljujem na lijepom iskušenju.”

ZUHD IBRAHIMA EL-HALILA, alejhi selam

408/408. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed, koji je kazao: Nas je obavijestio Dža'fer; veli: Nama je ispričao Ebu 'Imran, prenijevši od 'Abdullaha ibn Rebaha el-Ensarija, a on od Ka'ba, da je rekao: Ibrahim je rekao: *"Gospodaru, teško mi je što na Zemlji ne vidim da Ti se iko klanja, osim mene. Pa je Allah poslao meleke, da klanjaju sa njim."* (Ibn Ebi Šejbe 'El-Musannef')

409/413. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jahja ibn Se'id, prenijevši od Sulejmana, a on je Et-Temimi, od Ebu Osmana, da je rekao:

"Na Ibrahima su poslana dva gladna lava, pa su ga polizali i poklonili mu se."

410/414. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Mu'avija, koji je kazao: Nama je ispričao El-A'meš, prenijevši od 'Abdullaha ibn Fulfula, jednog od iz porodice Ebu Lejla, od Alije: da je rekao u vezi Allahovih riječi:

"O vatro!"; rekosmo Mi, "postani hladna i spas Ibrahimu!"
(El-Enbija 69.) *Da nije rekao i spas, ubila bi ga njena studen.*

ZUHD JUSUFA, alejhi selam

411/420. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nas je obavijestio Isma'il; kaže: Nas je obavijestio Junus, prenijevši od El-Hasena, koji kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Allah se smilovao Jusufu, da je meni došao vladarev izaslanik nakon dugog zatočeništva, odmah bi mu se odazvao." (Mursel, ali sahih, bilježe ga Hakim u Mustedreku, sa čitavim senedom od Ebu Hurejre i kaže sahih, a Ez-Zehebi potvrđuje njegovu ocjenu)

412/424. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nas je obavijestio Muhammed ibn El-Elmukaddimi; veli: Nama je ispričao Sellam ibn Ebi Essahba, koji je rekao: Nas je obavijestio Sabit prenijevši od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao:

*"Allah, tebareke ve te'ala, je objavio Jusufu: - Ko te je spasio ubištva kada su te braća namjeravala ubiti? On reče: - Ti, Gospodaru. Reče: - Ko te je izbavio iz bunara, kada su te u njega bacilli? - upita ga Allah, subhanehu ve te'ala, a on odgovori: Veli: - Ti, Gospodaru. Nakon toga Allah, 'azze ve džel, ga upita: - Šta ti bi da se sjetiš običnog smrtnika, a Mene zaboraviš? Jusuf reče: - Omaklo se mome jeziku. Allah mu reče: - Dostojanstva mi Moga, ostaviću te u zatvoru nekoliko godina."*¹ (Kurtubi, 'Tefsir')

¹ Uzeo sam ovaj rivajet da objasnim ovo pitanje; ovdje i na drugim mjestima se špekulira da je Jusuf zaboravio sjetiti se Allāha, nego se sjetio vladara, odnosno njegovog slugu koji će ga sresti. Neprihvatljivo je da se Jusuf ne sjeti Allāha tu, a svugdje Ga se sjeća, nego ajet: **"Pa je šejtan učinio da on ne spomene svoga Gospodara"** odnosi se na slugu, a ne na Jusufa, jer naredni ajeti kažu:

"A onome od njih dvojice za kojeg je znao da će spašen biti reče: - Spomeni me Gospodaru svome, i Jusuf ostade u tamnici nekolike godine.

I vladar reče: - Sanjao sam kako sedam mršavih krava pojede sedam debelih, i sanjao sam sedam klasova zelenih i sedam drugih sasušenih. O velikaši, protumačite mi san moj ako snove znate tumačiti?

- Zbrkanih li snova! – rekoše oni – mi snove ne znamo tumačiti.

I tada, poslije toliko vremena, sjeti se jedan od one dvojice, onaj koji se spasio, reče: - Ja ću vam protumačiti san, samo me pošaljite!"

A dozvoljeno je obratiti se onome za koga misliš da ti može pomoći od ljudi.

413/430. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Abbad el-Mekki, koji je rekao: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Redžā', prenijevši od Hišama, a on od El-Hasana, da je rekao:

“Jakub je plakao za Jusufom osamdeset godina, a tada je bio najčasniji rob Allahu na Zemlji.”¹

414/431. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Abbad; kaže: Nama je pričao Sufjan ibn 'Uzejne, prenijevši od Fudajla ibn 'Ijada, on od Hišama, a on od El-Hasana, da je rekao:

“Između Jusufova sna i njegova obistinjenja prošlo je osamdeset godina.”

¹ Što znači da je iskušenje na dunjaluku loše ne bi ga Allāh, subhanehu ve te'ala, dopustio najdražem Svome robu. Ali probranost kod Allāha i iskušenje su spojivi na dunjaluku, a nespojivi na ahiretu, što opet znači da je dunjaluk bezvrijedan prema ahiretu, stoga Allāh, subhanehu ve te'ala, evlijama na kratko daje tegobe da zarade vječni rahatluk na ahiretu. A Svojim neprijateljima možda pusti kratka uživanja na dunjaluku, ali zato im je neizbježna beskrajna i nepodnošljiva kazna na ahiretu.

ZUHD SULEJMANA, alejhi selam

415/214. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Mehdi, koji je kazao: Nama je ispričao Sufjan ibn 'Ujejne, prenijevši od ibn Ebi Nedžiha, da je rekao: rekao je Sulejman ibn Davud:

“Dato nam je ono što je dato ljudima i što im nije dato; poučeni smo onome što ostali ljudi znaju i onome što ne znaju. Međutim, najbolje od svega toga jesu tri riječi: blagost tj. razboritost u srdžbi i zadovoljstvu, umjerenost u siromaštvu i izobilju, i bogobojaznost u tajnosti i javnosti.” (Ebu Nu'ajm 'El-Hilje')

416/215. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Veki'; kaže: Nama je ispričao Sufjan prenijevši od El-A'meša, a on od Hajseme, koji veli: Sulejman ibn Davud je rekao:

“Probali smo lagodan i oskudan život i vidjeli smo da je od njega dovoljno minimalno.” (sahih seneda)

417/216. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Ahmed ibn Muhammed ibn Ejjub, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu Bekr, a on je Ibn 'Ajjaš, prenijevši od Idrisa ibn Vehba ibn Munebbiha; kaže: Meni je ispričao moj otac i rekao:

“Sulejman Ibn Davud je imao hiljadu kuća. Gornji kat im je bio od stakla, a donji od željeza. Jednoga dana je pojahao vjetar i naišao pored nekih ratara, pa su u njega pogledali orači i rekli: - Zaista je dato veliko carstvo Davudovoj porodici. Vjetar je riječi tog orača nanio u uši Sulejmana, pa je otišao do njega i rekao mu: - Čuo sam tvoje riječi i došao sam ti reći da ne želiš ono što ne možeš imati¹.

¹ Što ne možeš imati, jer ti nije suđeno da imaš i najveća je naivnost izgarati od želje za tim, što kad bi i imao nećeš sa tim ispravno upravljati i Allāhu zahvaljivati, kao što je to činio Davud i Sulejman alejhima selam. To je česta zamka za one koji žele vlast, moć i bogatstvo, a nemaju predispozicije da u takvom stanju sačuvaju pamet

Jednom reći: Subhanallah, koje Allah primi, bolje je od onoga što je dato Davudovoj porodici. - Allah odagnao brigu od tebe, kao što si je ti odagnao od mene, reče orač.“ (Ebu Nu’ajm ‘El-Hilje’)

418/217. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn Musab prenijevši od El-Evzaija a on od Jahja ibn Ebi Kesira, koji veli: Rekao je Sulejman ibn Davud svome sinu:

“Sine, ne budi previše ljubomoran prema svojoj ženi, pa da je ne optuže nevinu zbog tebe. Sine, stid može biti zbog slabosti pri čovjeku, a može biti i zbog poniznosti pred Allahom. Sinko moj, ako hoćeš da ožalostiš svoga dušmana ne spuštaj štap sa svoga sina¹². Sinko moj, kao što klin uđe među dva kamena i kao što zmija uđe među dva kamena, tako grijeh uđe među kupca i prodavača.“ (Ebu Nu’ajm ‘El-Hilje’)

419/218. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao ‘Abdussamed, koji je kazao: Nama je ispričao Hemmam i kazao: Nama je ispričao Katada, koji je rekao: rekao je Sulejman:

“Čudan li je trgovac, kako će se spasiti kazne, danju se zaklinje, a noću spava.“

420/219. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Sejjar, koji je kazao: Nama je ispričao Dža’fer; kaže: Nama je ispričao Malik i rekao je: Do nas je predajom došlo da je Sulejman rekao svome sinu:

“Sinko, idi iza lava i iza zmije, ali ne idi iza žene.”

421/221. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Nama je ispričao Davud ibn Rešid; veli: Nama je ispričao El-Velid, prenijevši od El-Evzaija, a on od Jahje, koji kaže: rekao je Sulejman svome sinu:

“Sine, selidba iz stana u stan je od loša života.“ Jahja veli: Sulejman je rekao svome sinu: “Drži se bogobožnosti, jer je ona sve nadvladala.“ (Ebu Nu’ajm ‘El-Hilje’)

i daju svakome njegovo pravo, pa stradaju zbog te vlasti, ili imanja, kojima nisu bili kadri uprljati kako je Allāh, subhanehu ve te’ala, naredio i kako je zadovoljan.

¹ Misli se: pritegni ga i odgoji ga da ti bude dika, a ne bruka, pa da se dušmani i zavidnici naslađuju, već da im bude teško.

422/222. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Numejr, koji je kazao: Nama je ispričao El-A'meš prenijevši od Hajseme i od Hamze, a oni od Šehra ibn Hušiba, da je rekao:

“Melek smrti je došao kod Sulejmana i počeo da zagleda jednog od prisutnih kod Sulejmana, ne skidajući pogled sa njega. Kada je izašao, čovjek upita Sulejmana: Ko je onaj? Melek smrti - odgovori Sulejman, a čovjek doda: - Primijetio sam da u mene gleda, kao da mene cilja. Sulejman ga upita: - Šta želiš? Ovaj reče: - Želim da narediš vjetru, da me odnese u Indiju¹. I vjetar ga prebaci u nju. Onda se vrati Sulejman meleku smrti i reče mu: - Dugo si gledao u jednog od prisutnih u mom društvu. Melek smrti mu reče: - Čudio sam mu se, naređeno mi je da mu uzmem dušu u Indiji, a on ovdje kod tebe.” (daif, Ebu Nu'ajm 'El-Hilje')

423/223. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Ibn Numejr i rekao: Nama je ispričao El-A'meš, prenijevši od Hajseme, koji kaže:

“Došao je melek smrti Sulejmanu, kome bijaše drug, pa ga Sulejman upita: - Kako to da dođeš ukućanima i svima im uzmeš duše, a iz susjedne kuće ne uzmeš nijednu? Melek reče: - Ne znam ja ništa bolje od tebe kome ću uzeti dušu, nego pod Aršom budem i daju mi spisak imena, kojima treba uzeti dušu.” (Ebu Nu'ajm 'El-Hilje')

424/449. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Veki', koji je kazao: Nama je ispričao Mis'ar² prenijevši od Zejda el-I'mmija, a on od Ebu Siddika en-Nadžija, koji veli:

“Sulejman je izašao sa narodom da mole za kišu, pa je prošao pored mrava koji je ležao na leđima i podignutih nogu prema nebu

¹ Da bi bio daleko od meleka smrti koji je kod Sulejmana u Palestini i da pobjegne od smrti.

² On je Ebū Mis'ar ibn Keddām ibn Zuhejr el-Hilālī el-'Amīrī er-Revasībī, Ebū Seleme. Živio je u Kufi i bio je pouzdan muhaddis, tako da su ga zbog pouzdanosti u ono što prenosi nazivali Mushaf. Bio je murdžija. Iza sebe je ostavio oko dvije hiljade hadisa, a od njega hadise bilježe šestorica. Umro je 152. h/g. – 769. god. u Mekki.

molio: Allahu moj, ja sam jedno od Tvojih stvorenja, ovisni smo od Tvoje opskrbe, pa ili ćeš nas napojiti, ili ćeš nas uništiti. Na to je Sulejman rekao svome narodu - Vratite se, zbog dove drugoga data vam je kiša.“ (daif, zbog Zejda el-Immija, koji je daif ravija)

425/467. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao El-Hakem ibn Musa; kaže: Nama je ispričao 'Akl, prenijevši od El-Evzajja a on od Jahjā Jahja a, da je rekao:

“Sulejman je rekao svome sinu: - Sinko, čuvaj se prenošenja tudaših riječi, nemimeta, jer je ono poput oštrice sablje.”¹

426/502. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Miskin ibn Bukejr, koji je kazao: Nama je saopćio nam je Sufjan, prenijevši od nekog čovjeka od stanovnika San'ae, a on od Vehba ibn Munebbihā koji veli:

“Da je neki čovjek došao kod nekog pobožna čovjeka i upitao ga: - Koliko ti je na umu smrt? Rekao je: - Nikada pri hodu ne podignem jedno stopalo, niti spustim drugo, a da ne pomislim da mi je već nastupio smrtni čas. – Kakav ti je običaj u djelima radi Allaha, upita ga, a on mu odgovori: Mislim da niko ko je čuo za Džennet i Džehennem, ne bi trebao ni jedan sat propustiti, a da u njemu ne klanja. Čovjek reče:- Ja stanem na namaz, pa plaćem toliko da od mojih suza trava pronikne, ili skoro da od njih trava pronikne. Isposnik mu veli: - Da se smiješ priznajući Allahu svoje grijehe bolje ti je nego da plačeš pouzdan u svoja djela, jer se namaz onoga ko je siguran u svoja djela ne diže iznad njega. Čovjek reče: - Daj mi savjet. Pobožan čovjek mu reče: - Oporučujem ti zuhd prema dunjaluku i da se radi njega ne nadmećeš. Budi poput pčele: ako pojedje – pojedje lijepo, a ako donese – donese lijepo, ako padne na travku - ne ošteti je i ne slomi je. Oporučujem ti vjernost prema Allahu, kao što je pas vjeran svome vlasniku. On mu uskraćuje hranu i tjera ga, ali on ih ustrajno čuva i vjeran mu je.”

427/503. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je saopćio Ebu Mu'avija, koji je kazao: Nas je obavijestio El-A'meš, prenijevši od Malika ibn El-Harisa, koji kaže:

¹ Nanosi zlo, mržnju, kavgu i prolijeva krv.

“Allah Uzvišeni je rekao: - Koga spominjanje Mene zaposli, pa ne bude od Mene tražio nešto za sebe od dunjaluka ili ahireta, daću mu više nego što dam onima koji traže.”¹

428/504. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nas je obavijestio Ebu Mu'avija, prenijevši od El-A'meša, a on od Seleme ibn Ebi El-Dža'da, koji je rekao:

“Neka žena je krenula na put sa svojim djetetom i sa sobom ponijela komad hljeba, pa je došao vuk i odnio joj dijete. Krenula je u potragu za djetetom i usput sreća prosjaka kojem je dala komad hljeba. U tom se pojavio vuk i vratio joj dijete.”

429/505. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nas je obavijestio Muhammed ibn 'Abdullah ibn Ez-Zubejr, prenijevši od Sufjana, a on od Ebu Sinana, koji veli:

“Allah je rekao: - O dunjaluku, pokaži svoju gorčinu vjerniku, pa neka bude strpljiv, a sustegni svoju slast od njega da ga ne općiniš. Sine Ademov, posveti se Mome ibadetu, učiniću ti srce bogatim i zadovoljiću tvoje potrebe, a ako tako ne postupiš, daću ti pune ruke posla, ali te neću zadovoljiti tvoje.”

430/506. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Muhammed ibn Džafer, koji je rekao: Nas je obavijestio 'Avf, prenijevši od Halida ibn Sabita er-Rib'ija, koji kaže:

“Do mene je predanjem došlo da je u Benu Israilu bio mladić, koji je učio Božju knjigu i tražio znanje. Među njima je bio istaknut, a svojim učenjem i znanjem tražio je ugled i imovinu i s tom namjerom izmišljao novotarije, kojima je stekao slavu i imanje na dunjaluku. Tako je bilo sve dok nije ostario, a onda jedne noći dok ležao u postelji, počeo je da razmišlja, pa u sebi reče: - Ako ovi ljudi ne znaju šta sam uveo od novotarija, pa zar Allah ne zna

¹ Jer oni koji zikre dijelom Allāhu, a dijelom traže za sebe, a kada se sjete sami sebe i potrebe im naumpadnu. Dok su oni kojima je na umu Allāh i stalno Njega spominju, zaboravljajući svoje potrebe, bez sumnje na višem stepenu, pa im je i nagrada veća.

Samo, takvih je malo, jer mi imamo mnogo vremena za spominjanje Allāha koje ne koristimo ni za sebe, ni za nešto treće, što nam je nažalost najčešće. Da nam Allāh popravi stanje.

moje novotarije?! Edžel mi se primakao, pa zašto da se ne pokajem?! Nastojanje da se pokaje dospjelo je dotle da je probušio meso ispod svoje ključne kosti, ispod vrata, provukao lanac i svezao se za stub džamije, te rekao: Ostaću ovako sve dok Allah ne primi moju pokajanje ili dok ne umrem. U to vrijeme u izraelskom narodu je još dolazila objava, pa je Allah objavio od Svojih vjerovjesnika: Da si učinio grijeh između Mene i tebe, oprostio bih ti ga ma koliki on bio, ali kako kada si zaveo Moje robove koji su umrli na novotariji, te sam ih bacio u Džehennem, neću Ti primiti pokajanje.”¹

431/513. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nas je obavijestio Gavs ibn Džabir i rekao: Čuo sam Abdullaha ibn Safrana ibn Kelbija jednog od potomaka², kako spominje od svoga oca prenijevši od Vehba ibn Munebbiha:

Da je našao u knjigama ranijih vjerovjesnika, da je Allah, dželle šanuhu, rekao: “Ko se bespravno potpomogne imetkom siromaha - kraj će mu biti siromaštvo, a koja god se kuća sagradi snagom slabih³, okončat će se rušenjem.”

¹ Nema sumnje da je novotarija najopasnije djelo iza širka, zato što je uzimanje za sebe Allāhovo pravo da propisuje vjeru. Novotar ruši Božiju i propisuje svoju vjeru i zato što novotarija ostaje iza čovjeka, a ljudi ne znajući za nju neće se za nju pokajati kao što čine za jasne grijehе.

Da se ovaj davno pokajao i obznanio svoju tewbu, spasio bi se makar za naredne generacije, ali je vjerovatno činio tewbu bez priznanja svijetu šta je počinio i u šta ih je zaveo.

² Termin *ebna* 'sinovi, ili potomci, u hadiskoj nauci naziva se generacija Jemenaca koji su nastanili Palestinu.

³ Misli se na bespravno korištenje njihove snage, da se bez svoje volje natjeraju na rad, ili zakinu u nadoknadi za rad. Ne može se ovdje zaobići nasilje koje čine muslimanske vlasti i društva prema nezaštićenim pojedincima i skupinama koje ne štiti niko, a neprijatelj cilja. Nemoć i bijeda muslimanskih zemalja, pored bogatstva koje im je Allāh, dželle še'nhu, dao, leži u toj nepravdi prema iskrenim momcima, odanim Islamu, koja im se nanosi za hatar neprijatelju.

I kao što kuća u kojoj postoji jetim kome se nanosi nepravda propada zbog zuluma tome jetimu, tako i naše zemlje i društva su nemoćni bez Allāhove pomoći, jer čine nasilje Allāhovim evlijama, umjesto da ih zaštite kao što nemuslimani štite svoju sirotinju i građane.

Snaga kuće u kojoj je jetim jeste u pažnji prema njemu i nošenju sa eventualnim 'komšijom', koji bi da za njegovo zadovoljstvo tlaćimo jetima u našoj kući.

Ukratko, nekada je slabi i jetim bio svetinja kod nas, prvi koga je pazila Božja riječ, propisani vladar i svi muslimani, dok je van islamske države nevjernički po-

432/514. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Ibrahim ibn Halid, koji je rekao: Nama je ispričao 'Umejje ibn Šibl, prenijevši od 'Abdullaha ibn Vehba; kaže: Ebu Muhammed dvoumi se i kaže: Ne mislim da ga navodi i od koga drugoga, do od svoga oca Vehba:

“Da je među Izraelćanima bio neki pobožnjak, koji je vrijeme provodio čineći ibadet u svojoj ćeliji, pa se skupina pokvarenjaka međusobno dogovarala kako da ga izvedu iz nje. Tako su otišli do bludnice i od nje zatražili da ga zavede, rekli su joj: - Zavedi ga. Došla mu je jedne mračne i kišne noći, pa mu reče: - Allahov robe, uvedi me kod sebe sa ove kiše, a on je i dalje klanjao pri svojoj svijeći, ne osvrćući se. Ponovila je: - Allahov robe, mrak je i kiša, pušti me unutra. Bila je ustrajna, sve dok naposljetku nije uspjela u svojoj namjeri. Legla je pored njega dok je klanjao, te se počela pomjerati i prevrtati, pokazujući mu ljepote svoga tijela, sve dok mu duša nije počela da snuje haram. On sebi reče: - Ne, tako mi Allaha, dok ne vidim kako je trpiti vatru. Primakao se svijeći i na njen plamen stavio prst dok nije izgorio. Zatim se vratio klanjati, pa ga opet duša pozvala k njoj. Ponovo je prinio prst svijeći i spalio ga, a potom se vratio na svoje mjesto. Duša ga nije prestajala pozivati, dok nije spalio svoj i posljednji prst. Prostitutka koja je sve to pratila nije više mogla izdržati, te je pala i umrla. Sutradan oni pokvarenjaci su došli da vide šta je učinila, pa su je našli mrtvu. Oni mu rekoše: - Allahov neprijatelju! Pretvorniče! Počinio si sa njom blud, pa si je ubio. Odveli su ga do vladara koji naredi da ga ubiju. On od njih zatraži da klanja dva rekata, te u dovi reče: Gospodaru, ja znam da me nećeš kazniti za ono što nisam učinio, ali Te molim da ne budem sramota pobožnima iza mene. Pa je Allah oživio onu ženu i ona je progovorila: - Pogledajte mu u prste, a zatim je ponovo umrla.”

redak tlačio svoju nejač. Danas nevjernički poredak se za svoga pojedinca brine, a kod nas se sve na njega okomilo.

Valjda tako oni koji nama vladaju misle biti jaki i ostati na vlasti, jer im se čini da vlast opstoji uz čafirsku suglasnost.

Ali Allāh je zagarantovao dominaciju Islama protiv volje nevjernika, a ne sa njom.

433/ 518. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Ibn Atiš, koji je kazao: Nas je obavijestio Munzir, prenijevši od Vehba, koji je rekao:

“Da je jedan od isposnika koji je putovao zemljom došao u neko selo, u kome bijaše umro glavešina, pa je napustio to selo, rekavši: - Neću da prisustvujem dženazi toga silnika. Zatim je zaspao, pa mu je došao glasnik i rekao: - Da li ti raspolažeš ičim od Allahove milosti? Ne, odgovori on. Tako ga upita tri puta, zatim mu dodade: - Šta ti znaš šta je on učinio u svojoj bolesti.”¹

¹ Da li je učinio *tewbetu-nesuh*.

ZUHD EBU BEKRA ES-SIDDIKA, radijallahu anhu¹

434/559. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki, koji je kazao: Nama je ispričao Mis'ar, prenijevši od Ebu 'Avna es-Sekafija, a on od 'Arfedže es-Sulemija, koji veli da je Ebu Bekr, radijallahu anhu, rekao:

“Plaćite, a ako ne možete, onda se pravite da plaćete.”

435/560. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Sejjar i rekao: Nama je ispričao Džafer i veli: Čuo sam Ebu 'Imrana el-Džuremija da veli: rekao je Ebu Bekr, radijallahu anhu:

“Volio bih da sam dlaka na tijelu roba vjernika.”²

436/562. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nas je obavijestio 'Abdurrahman prenijevši od Sufjana, on od Zejda ibn Eslema, a on od svoga oca, koji kaže:

Vidio sam Ebu Bekra, radijallahu anhu, kako je uzeo svoj jezik, govoreći: “Ovo me navodi na propast.”

437/565. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže nas je obavijestio 'Abdurrahman i veli: Nama je ispričao Hammad ibn Seleme, prenijevši od Sabita, on od Muslima ibn Jesara, a on od Ebu Bekra, radijallahu anhu, da je rekao:

¹ On je Ebū Bekr, 'Abdullāh ibn Ebī Kuhāfe, El-Qurešī Et-Temīmī Es-Siddīq, Emīru-l-Mu'minīn, prvi ashab Allāhovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prvi koji je primio islam, najvrjedniji insan poslije Vjerovjesnika, prvi pravedni halifa, tast Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i njemu najdraži ashab, prvi od onih kojima je obećan Džennet, njegove su vrline nebrojene. Za vrijeme svog hilafeta je učvrstio islamsku državu odlučnim koracima i pohodima protiv otpadnika, i započeo osvajanje Vizantije u to vrijeme. Umro je 13. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd, Tabeqātu ibni Sa'd, 3/155.**, prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

² Da uđe u Džennet, jer će mu'min ući u Džennet kao i njegova dlaka. A mi svjedočimo da nema većeg mu'mina u ovome ummetu, poslije njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, od Ebū Bekra, radijallahu anhu, i to je idžma' cijelog ummeta od ashaba do kizameta.

“Musliman će biti nagrađen za sve, čak i kada padne pa se povrijedi, pukne mu kaiš na obući i stvar koja mu bude u rukavu, pa je izgubi i za nju se zabrine, te je nađe u ključanici.“

438/566. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nas je obavijestio Muhammed ibn Fudajl, prenijevši od Isma'ila ibn Kajsa, da je rekao:

“Ebu Bekr, radijallahu anhu, je imao roba koji mu je svoj danak koji on ne bi jeo dok ne upita o njihovom porijeklu, pa ako bi bilo kako voli – jeo bi, a u suprotnom bi to odbio. Jedne noći zaboravio je upitati, pa je jeo od te hrane. Nakon toga upitao ga je i saznao da je od onoga što je mrzio. Stavio je prst u usta i sve povratio.

439/569. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hišam ibn 'Abdumelik; veli: Nas je obavijestio Ebu 'Avana, prenijevši od Tarika, on od Kajsa ibn Ebi Hazima, a on od Ebu Bekra es-Es-Siddika, radijallahu anhu, da je rekao:

“Očekujem da vam Allah upotpuni stvar vjere. O Arapi, nadam se da će vam Allah upotpuniti stvar vjere, tako da pojedinac među vama naredi, da mu se donese pšenični hljeb i bira da li će ga pomazati maslom ili uljem.“¹³

440/572. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nas je obavijestio Isma'il, prenijevši od 'Avfa a on od Muhammeda ibn Sirina, da je rekao:

“Ne znam nikoga da je povratio nešto nakon što ga je pojeo, osim Ebu Bekra, radijallahu anhu. Doneseno mu je jelo pa ga je pojeo, a onda su mu rekli, to je jelo donio Ibn En-Nu'man. Rekao je: - Nahranili ste me onim što je Ibn En-Nu'man zaradio vraćanjem, a onda ga je povratio.“

¹ To je za njihov pojam i standard življenja bilo nezamislivo, jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, umro, a nije se najeo ječmenog hljeba dva dana uzastopno.

Važno je da znamo zašto Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i Siddik, radijallahu anhu, nisu imali, a bili su bolji od ostalih, a šta su imali muslimani poslije njih i mi danas. Pa opet mi kukamo na dunjaluk i neimaštinu i nemogućnost da žrtvujemo išta za vjeru, a oni su se bojali nedostatka vjere, ne dunjaluka, i pružili su iz neimaštine maksimalno u pomoći vjeri. I svakako, bojali se za nas slabosti vjere - ono što mi ne osjećamo, i topljenja u dunjaluk - ono čega je nama uvijek malo.

Pa ko li je u pravu, mi ili oni?

441/574. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Hasan ibn 'Abdulaziz el-Basri, koji je rekao: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Jahja el-Me'afiri; kaže: pričao nam je Hajeve, prenijevši od Šurahbila ibn Šerika, da je čuo Ebu 'Abdurrahmana el-Habelija, a on je Abdullah ibn Jezida koji kaže: Ispričao mi je Es-Sanabihi da je čuo Ebu Bekra es-Siddika, kako je rekao:

“Dova brata za svog brata u vjeri se prima.”

442/575. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao 'Ubejdullah ibn Omer; kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Davud, prenijevši od Hišama¹ ibn 'Urveta, on od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

“Umro je Ebu Bekr, radijallahu anhu, ne ostavivši iza sebe ni dinara ni dirhema, a prije toga kada je izabran za halifu uzeo je sav svoj imetak i stavio ga u Bejtul-mal.”

443/576. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Muhammed ibn 'Abbad el-Mekki; veli: Nama je ispričao Hatim ibn Isma'il, on je prenio od Ibn 'Adžlan, a on od 'Amira ibn 'Abdullaha ibn Ez-Zubejra a on od svoga oca:

Da je Omer, radijallahu anhu, spomenuo Ebu Bekra, radijallahu anhu, na mimeru i rekao: “Zaista je Ebu Bekr, radijallahu anhu, bio u svemu preteča i prvi.”

444/577. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Ma'mer; kaže: Nama je ispričao Ibn Ebi Hazim, koji je rekao:

“Da je neki čovjek došao Aliji ibn El-Husejnu i pitao ga, kakvo je bilo mjesto Ebu Bekra i Omera, radijallahu anhuma, kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: - Onakvo kakvo je i sada.”²

¹ Njegovo puno ime je Hišam ibn 'Urve ibn Ez-Zubejr ibn El-'Avvam el-Kureši el-Esedi, Ebū Munzir, Pripadao je generaciji tabi'ina, a u Medini je glasao za vrsnog učenjaka i imama u hadiskoj znanosti. Prenio je oko četiri stotine hadisa. Umro je 146. h. – 763.g. god.

² Bili su mu najbilibi, kao što su i sada njihovi kaburi uz njegov kabur, sallallahu alejhi ve sellem. Jasna svjedodžba sina Husejnova, radijallahu anhu, protiv onih koji za sebe tvrde da vuku stranu Husejna i Ahlu Bejta, klevetajući Ebū Bekra, Omera, radijallahu anhuma, i ostale ashabe. Ko je veći podanik Ahlu Bejta od samog Ahlu Bejta, a oni su jasni u stavu da su Ebū Bekr i Omer, radijallahu anhuma, najbolji i

445/578. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Ma'mer; veli: Nama je ispričao ibn Ebi Hazim, prenijevši od Jahjāa ibn Se'ida, a on od El-Kasima, da je rekao:

*"Među ljudima ima onih čije se ružno ne spominje."*¹

446/581. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac i veli: Nas je obavijestio Ruh, koji je kazao: Nas je obavijestio Hišam, prenijevši od El-Hasana, da je rekao: rekao je Ebu Bekr, radijallahu anhu:

"Volio bih da sam drvo koje bude obršteno i pojedeno."

447/583. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ruh; kaže: Nama je ispričao Hišam ibn Ebi 'Abdullah on je prenio od Katade, koji veli: Do mene je predajom došlo da je Ebu Bekr rekao:

*"Volio bih da sam trava, da me stoka pojede."*²

448/584. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni su ispričali Ruh i Muhammed ibn Dža'fer; kažu: Nama je ispričao 'Avf, prenijevši od El-Hasana, da je rekao: Do mene je preneseno da je jedna od Ebu Bekrovih, radijallahu anhu, dova bila:

"Gospodaru, od Tebe tražim što je dobro i čiji je kraj dobar. Gospodaru moj, učini zadnje što ćeš mi dati od Svoga dobra, Tvoje zadovoljstvo i visoke stepene u Džennetskim udobnostima."

449/585. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sulejman ibn Davud; veli: Nama je ispričao Šu'be, on je prenio od Ebu Bekra ibn Hafsa, koji veli:

najbliži Allāhovu Poslaniku sallallahu alejhi ve sellem, na dunjaluku i ahiretu.

¹ Misli ovdje na Ebū Bekra, jer kada bi svi ljudi nastojali da iznesu njegovu mahanu ne bi to mogli, jer je jednostavno nema iako nije bezgrješan, osim da na njega slažemo i iznesemo što nije pri njemu, kao što čine revafidi.

² Zašto Ebū Bekre, pa za koga je Džennet poslije Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nego za tebe i takve. Ali iman i strah od Allāha, dželle ve'ala, ovo govore iz njega, radijallahu anhu.

“Rečeno mi je da je Ebu Bekr, radijallahu anhu, postio ljetne dane, a mrsio u zimskim danima.”

450/586. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Haremi ibn 'Umara; veli: Meni je ispričao El-Hasan ibn Dža'fer, koji je kazao: Nama je ispričao 'Amara ibn Ebi Hafsa, prenijevši od Ebu Midžleza, da je Mu'avija ibn Ebu Sufjan rekao:

“Dunjaluk nije htio Ebu Bekra, radijallahu anhu, a ni on nije htio njega. A dunjaluk je htio Omera, radijallahu anhu, ali on nije njega.”¹

451/587. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'i prenijevši od Malika ibn Megula, a on od Ebu Es-Sefera, koji kaže:

“Razbolio se Ebu Bekr, radijallahu anhu, pa su ga obišli i rekli mu: - Hoćeš li da ti pozovemo doktora? – Vidio me je doktor, reče. Upitaše ga: - I šta ti je rekao? - Rekao mi je: Ja činim šta hoću², reče.”

452/588. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hammad ibn Usama; veli: Nama je ispričao Hišam, prenijevši od svoga oca:

Da je Ebu Bekr, radijallahu anhu, kada je izabran za halifu, sve svoje dirheme i dinare stavio u Bejtul-mal muslimana i rekao: “Trgovao sam i sticao trgujući njima, a sada, kada su me postavili za halifu, spriječili su me trgovanja i obrtanja njima.”

453/589. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu El-Mugira; veli: Nama je ispričao 'Utbe, koji je kazao: Meni je ispričao Ebu Damra, misli na Ibn Habib ibn Suhejb:

¹ Hoće reći da se dunjaluk nije otvorio Ebū Bekru, radijallahu anhu, kao ni Poslaniku ,sallallahu alejhi ve sellem, niti su ga oni htjeli. Dok riznice dunjaluka su pripale Omeru, radijallahu anhu, ali on je živio zahidski kao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebū Bekr ,radijallahu anhu.

² Misli na Allāha subhanehu ve te'ala, jer Onaj koji ga je držao zdravim toliko godina da mu hoće zdravlje i život ne bi ga oborio u postelju. Znači Allāh, dželle šanuhu, koji život i smrt daje, zdravlje i bolest, htio mi je ovo, jer On čini što hoće, u Njegovoj odredbi nema pogovora.

“Kada je Ebu Bekrov sin bio u agoniji bacao je pogled na jastuk. Nakon njegove smrti to su rekli Ebu Bekru, radijallahu anhu, pa su podigli sa jastuka. Pod njim našli pet ili šest dinara. Tada Ebu Bekr, radijallahu anhu, udari rukama i reče: Mi smo Allahovi i Njemu se vraćamo, O sine, ne mislim da ti je koža prostrana za njih.”¹

454/590. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu El-Mugire; kaže: Nama je ispričao 'Utbe; koji je kazao: Meni je ispričao Ebu Damra; kaže:

“Držao je Ebu Bekr, radijallahu anhu, hutbu, pa je zahvalio Allahu i pohvalio Ga, a zatim dodao: - Osvojicete Šam i nastanićete dobru zemlju u kojima ćete imati hljeba i zejtina. U njoj ćete podići džamije, pa se pričuvajte da Allah vidi kako u njih dolazite radi rasonode, jer one su podignute samo radi spominjanja Allaha.”

455/591. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hammad, koji veli: Nama je saopćio Sabit, da je Ebu Bekr uobičavao recitovati sljedeće stihove:

*„Stalno ispraćaš druge, dok te i samog smrt ne zateče.
Nada se čovjek onome što možda ni doživjeti neće.“*

456/1168. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Bekr; kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn El-Mubarek, prenijevši od Junusa a on od Ez-Zuhrija, koji kaže: Mene je obavijestio 'Urve, prenijevši od svoga oca, da je Ebu Bekr, radijallahu anhu, rekao na hutbi: *“O muslimani, stidite se Allaha. Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, ja skrenem s puta kada izađem vani radi nužde, pokrivajući glavu iz stida od Allaha.”*

¹ A ako je tačno, nije uopće strašno jer su novci halal, pošto je Ebū Bekr, radijallahu anhu, kao trgovac mogao i sebi i djeci priuštiti novac. Međutim, oni su prezirali da insan iza sebe ostavi ne podijelivši to, čak i da prenoći, jer su muslimanima bili potrebni. Kasnije, kada je imućnost zavladała stvar se promijenila i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je jasno rekao svome ashabu: *“Da ostaviš nasljednike imućne bolje ti je nego da ih ostaviš da traže od svijeta.”*

ZUHD OMERA IBN EL-HATTABA, radijallahu anhu¹

457/592. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Affan; veli: Nama je ispričao Džerir ibn Hazim; kaže: Čuo sam El-Hasana da veli:

“Pred vratima halife Omera, radijallahu anhu, iskupili su se ljudi među kojima su bili: Suhejl ibn Amr, El-Haris ibn Hišam, Ebu Sufjan ibn Harb i drugi koji su u džahilijetu bili od ugleda u skupini glavešina plemena Kurejš. Također tu su bili i: Suhejb i Bilal u skupini oslobođenih robova i drugi oslobođeni robovi koji su učestvovali u bici na Bedru. Vratar je izašao i počeo upuštati učesnike Bedra, a glavešine je izostavio. Pa je dozvolio Omer da uđe ova druga skupina, a ostavio je prvu. Tada Ebu Sufjan reče: ‘Danas prvi put nešto ovakvo vidim. Ovim robovima se dozvoljava ulazak, a mi ovdje sjedimo i kao da nas i nema! Suhejl, koji bijaše razborit čovjek, obrati im se riječima: ‘O ljudi, tako mi Allaha, primjećujem nelagodnost na vašim licima. Ako ste ljuti, onda se ljutite na same sebe. Pozvani ste i jedni i drugi, ali su oni požurili i odazvali se, a vi ste to zanemarili. Kako ćete postupiti na Sudnjem danu kada oni budu pozvani, a vi izostavljeni. Ono s čime su vas pretekli od Allahove blagodati daleko je veće od vrata oko kojih se nadmećete. O ljudi, ovi ljudi su vas pretekli s onim što je za vas nedostižno. Zatim je otresao svoju odjeću od prašine i otišao.” *El-Hasan doda-*

¹ On je Ebū Hafs, Emīru-l-mu'minīn, Omer ibnul-Hattāb, El-Qurešī El-Fārūq, ashab Allāhovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, drugi po vrijednosti od svih ashaba, drugi od pravednih halifa, poznat po svojoj pravdi, od muhadžira, kome je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, posvjedočio da je od nadahnutih ljudi, jer se više puta desilo da on izgovori govor a da potom bude objavljen ajet koji potvrđuje njegov govor. Bio je junak islama, zaveo je red i mir u islamskog hilafetu, srušio nasilničke imperije Perziju i Vizantiju, proširio hilafet, oslobodio Quds i veoma puno brinuo o svojim podanicima. Poznat po pravdi, skromnosti i bogobožnosti. Ubijen je od strane vatropoklonika Ebū Lulu'a El-Medžūsija, 23. h.g. na sabah namazu u Medini. Vidjeti: **Ibn Kesīr**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 10/180., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijeh we-l-arebijeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

je, pa veli: *“Tako mi Allaha, ispravno je kazao Suhejl: Neće Allah učiniti jednakim roba Svoga koji Mu se žurno odazove u Islam i pokornost, sa robom koji u tome oklijeva.”*¹

458/593. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn Gejlan; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Ibn Džed'ana, da je rekao:

Čuo je Omer, radijallahu anhu, nekog čovjeka da moli: - Allahu moj, učini me od manjine, Omer, radijallahu anhu, ga upita: - Allahov robe, ko su manjina? Čovjek veli: - Zar nisi čuo Allaha, 'azze ve džel, da kaže: A malo je bilo onih koji su s njim vjerovali. Hud: 40. A malo je zahvalnih među robovima Mojim. Sebe': 13., spomenuo je još sličnih ajeta, pa je Omer, radijallahu anhu, rekao: “Svako je učeniji od Omera.”

459/594. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao 'Ubejdullah ibn Omer; kaže: Ispričao nam je Sulejjim ibn Dža'fer; veli: Meni je saopćio El-Hasen i kazao: Nama je saopćio El-Ahnef ibn Kajs, koji veli:

“Prisustvovali smo Omerovom, radijallahu anhu, jelu: pa je jednoga dana jeo svježije meso, a drugi dan suho, a nekada je jeo sam zejtin.

460/595. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Jakub ibn Ibrahim ed-Devreki; kaže: Nama je saopćio Mehdi, koji je rekao: Meni je ispričao Ebu 'Avane, prenijevši od Ebu Beledža a on od 'Amra ibn Mejmunu, da je kazao:

*“Čuo je Omer, radijallahu anhu, nekog čovjeka gdje moli: - Allahu moj, Ti se uplićeš između čovjeka i njegova srca, pa se ispriječi između mene i griješenja prema Tebi. Omer, radijallahu anhu, reče: - Allah ti se smilovao, a zatim je za njega učinio dovu.”*²

¹ Dok ga sa sabljom pobjedom Islama ne privoli da prihvati Islam, kao što je slučaj sa ovom skupinom kojoj je dao Omer, radijallahu anhu, kao prvak islamske države, ono mjesto i redosljed koje je imao Islam kod njih, a tako i onima koji su bili preteča u Islamu uvijek je davao prednost.

² Zadovoljan i sretan što među muslimanima, njegovim podanicima za koje je odgovoran, ima takvih koji se boje griješenja, Allāha, tebareke ve te'ala, mole da ih od njih odvrat.

461/597. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Abbad; kaže: Nama je ispričao Hatim ibn Isma'il, on je prenio od Hišama ibn Sa'da, on od Ibn Šihaba, on od 'Urveta a on od El-Misverra ibn Mahreme, da veli:

“Omeru, radijallahu anhu, je proslijeđeno nešto državnog imetka kojeg on proslijeđi u džamije. Zatim je do njega otišao i počeo ga prebirati i gledati, dok mu oči nisu zasuzile. To primijeti 'Abdurrahman ibn 'Avf, radijallahu anhu, i reče: - Vladaru pravovjernih, šta te je rasplakalo, tako mi Allaha, na ovome treba zahvaljivati? Na to Omer, radijallahu anhu, reče: - Tako mi Allaha, nikada ovaj imetak nije dat nekom narodu, a da se među njih ne ubaci mržnja i neprijateljstvo.”¹

462/598. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Abbad; kaže: Nama je ispričao Hatim, on je prenio od Hišama ibn Sa'da, on od Zejda ibn Eslema a on od svoga oca, da je kazao:

“Vidio sam 'Abdullaha ibn Erkama kada je došao Omeru, radijallahu anhu, i obavijestio ga: - Vladaru pravovjernih, donijeli smo plijen iz Dželevla-e, posuđe i srebro, pa vidi da odvojiš slobodan dan i podijeliš to kako smatraš da treba. Omer, radijallahu anhu, mi reče: - Kada me vidiš slobodna, napomeni me.

Jednoga dana on mu ponovo pride i reče: - Mislim da si danas slobodan. - Tačno, reče, prostri kožni prostirač na to i to mjesto, zatim naredi da se na njega istrese imetak, te stade pored njega i reče: - Rekao Si govoreći o ovome blagu: „Ljudima se čini da je lijepo samo ono za čim žude: žene, sinovi, gomile zlata i srebra, divni konji, stoka i usjevi. To su blagodati u životu na ovom svijetu; a najljepše mjesto povratka je u Allaha.“ Ali-'Imran 14. i rekao Si: „i da se ne bi žalostili zbog onoga što vam je promaklo i ne bi radovali zbog onoga što vam je dato...“ Al-Hadid 23., a mi se ne možemo ne radovati onome što si nam uljepšao i dragim učinio, Allahu moj, daj da ga podijelim pravično i utječem Ti se od zla

¹ Kada dođe blago onda počne borba za njega, a Omer, radijallahu anhu, je imao i drugi komentar, u sličnim situacijama reci bi: *“Nije Allāh ovo blago uskratilo Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebū Bekru, radijallahu anhu, zbog njihovih slabosti, a dao meni zbog moje dobrote.”*

njegova.“ Prenosilac dalje veli: “*Bijaše Omer, radijallahu anhu, došao sa sinom u naramku kojeg su zvali po imenu Abdurrahman sin Behije koji tražiše: - Oče, daj mi jedan prsten iz gomile blaga! - Idi majci neka ti da kaše, reče Omer, radijallahu anhu. Tako mi Allaha, ne dade mu ništa.*”

463/599. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Abbad; kaže: Nama je ispričao ibn 'Ujejne, prenijevši od Ibn Džed'ana, da je rekao:

“Koristio je Omer, radijallahu anhu, štap, pa kada je došao za halifu Osman, radijallahu anhu, uzeo je jači štap od Omerovog.”

464/600. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Mus'ab ibn 'Abdullah ez-Zubejri; kaže: Nama je ispričao Malik ibn Enes, radijallahu anhu, prenijevši od Ishaka ibn 'Abdullaha ibn Ebi Talhe, da je Enes ibn Malik, radijallahu anhu, rekao:

“Jednoga dana sam izašao sa Omerom, radijallahu anhu, te je od mene otišao i ušao u neku baštu, tako da je između nas bio zid, pa sam ga čuo kako govori: - Omer, zapovjednik vjernika, ih-ih, tako mi Allaha, sine Hattabov, ili ćeš se bojati Allaha ili će te On kazniti.”¹

465/601. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac kaže: Nama je ispričao Osman ibn Omer; veli: Nama je ispričao Junus, prenijevši od Ez-Zuhrija:

Da je Omer jedne prilike na hutbi, citirajući ajet rekao: “Doista onima koji govore: ‘Gospodar naš je Allah’, pa poslije budu ustrajni, silaze meleki’- (Fussilet 30.) “Ostanu dosljedni i čvrsti na pokornosti Allahu, a ne skreću kao lisica koja zabacuje trag.”

466/602. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn 'Ajaš; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Mutarrif, koji je kazao: Nama je ispričao Zejd ibn Eslem, prenijevši od svoga oca da je kazivao:

¹ Dolazila bi mu vesvesa od šejtana i nefsa, koju bi osjetio da mu šapće: Ti si Omer, emiru-l-mu'minin, i znao bi da ga to hoće da uzdigne i pokvari, pa bi se obračunavao tako što bi kori svoju dušu podsjećajući je da je on sinčić Hattaba, Allāhov rob odgovoran, ako bude pokoran Allāh će ga nagraditi, ili će ga kazniti- ako se ne bude bojao.

“Imao je Omer, radijallahu anhu, jednog konja, pa je moga oca, Eslema, upitao: Veli: - O Esleme, koliko dnevno konju daješ žita? - Ferek¹ ječma, veli on, a Omer, radijallahu anhu, doda: – Kada bi taj ječam dali nekoj muslimanskoj porodici, a konja poslali na ispašu sa drugim konjima. Konja je poslao na zajedničku ispašu u mjesto o En-Nek'ia, a žito s kojim ga je hranio dao je muslimanima.”

467/603. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hammad ibn Usama; veli: Nama je saopćio, Hišam, prenijevši od svoga oca a on od Asima ibn Omera ibn El-Hattaba, da je rekao:

“Poslao je Omer Jerfu svoga slugu po menepa kada sam mu došao nakon što je klanjao sabah ili podne namaz, on mi reče: Ne mislim da mi je ovaj državni imetak bio dozvoljen prije nego sam postao odgovoran za njega, osim koliko mi pripada. A još mi je više zabranjen nakon što sam postao odgovoran za njega, već je i on je samo emanet kod mene. Mjesec dana sam trošio na tebe iz Allahova imetka Bejtul-mala i neću ti više davati iz njega, nego ću te pomoći svojim udjelom koga imam u El-Aliji ime mjesta gdje je Omer imao imanje kada ga prodam. Nakon toga pridruži se nekom od rođaka trgovaca i budi uz njih kada šta kupuju i budi im partner, te zaradom od toga hrani svoju familiju.”

468/604. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed; veli: Nama je ispričao Sellam, koji kaže: Čuo sam El-Hasana da je rekao:

“Pristigao je Omeru neki imetak, te je za to čula Hafsa kći Omera, majka vjernika pa mu je došla i obratila se: - O Vođo pravovjernih, dodijeli mi pravo tvojih bližnjih iz ovoga imetka, jer Allah je oporučio bližnjima u ovom imetku! A on joj reče: - Kćerkice moja, pravo bližnjih je u mome ličnom imetku, a ovo je za potrebe muslimana. Dobro želiš svojim bližnjima, ali ne činiš nasihat svome ocu. Te se vratila kući praznih ruku vukući svoje haljine, ne uspjevši u namjeri.”

469/606. Ispričao nam je Ruh ibn 'Ubade i kazao: Nama je ispričao Malik ibn Enes, prenijevši od Zejda ibn Eslema, a on od svoga oca:

¹ Ferek – mjerica od tri sa'a.

“Da je rečeno Omeru ibn El-Hattabu da u tovarnim devama ima jedna ćorava deva, pa on reče Omer: - Daćemo je nekom domaćinstvu neka se njome služe. Rekao sam: - Ali ćorava je. On reče: - Pa neka je svežu za druge deve kada ide. Rekoh: - A kako će pasti? On upita: - A je li od deva džizije ili deva zekata? Rekoh: - Od deva džizije. Reče Omer: - Hoćete, tako mi Allaha, da je pojedete.¹ Rekoh: - Na njoj je žig džizije. Pa je Omer naredio da je dovedu i zaklana je. A Omer kao halifa imao je devet dubokih posuda, kada se god nađe voća ili povrća, stavio bi u njih i poslao suprugama Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Uvijek bi posudu u kojoj šalje Hafsi ostavio posljednju, jer ako bi bilo manjka, neka bude u njenom dijelu, Allah sa njom i njima svima bio zadovoljan. Pa je meso te deve stavio u te posude i poslao suprugama Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a od mesa koje je ostalo napravio je jelo, na koje je pozvao muhadžire i ensarije.”

470/607. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Velid ibn Šudža'a ibn El-Velid ibn Kajs es-Sukuni, koji je kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Meni je ispričao Zijad ibn Hejseme, prenijevši od Muhammeda ibn Džehade, da im je pričao Habib ibn Ebi Sabit, a on od Jahja'a ibn Dža'de, kako je Omer rekao:

“Da nije toga volio bih da sam već sreo Allaha: da Allahu ne padam na sedždu i da nije druženja u skupovima u kojima se bira lijep govor kao što se probiru lijepi plodovi i da nije odlaska u pohod na Allahovom putu.”

471/608. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu El-Hejsem er-Rimali, Muhammed ibn Ja'kub el-l-Basri; kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Numejr, prenijevši od 'Ubejdullaha ibn Omera a on od Sabita ibn Enesa, koji veli:

Jedne sušne godine, dok je vladala glad, krčala su crijeva u Omerovu stomaku, a jeo je samo zejtin zabranivši sebi maslo pa je upro prstom u svoj stomak i rekao: “Krčite koliko hoćete, nećete ništa drugo dobiti dok ljudi ne izađu iz gladi i krize.”

472/609. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Hafs, Omer ibn 'Ali; kaže: Nama je ispričao Mu'temir, koji je

¹ Jer sadaka nije dozvoljena Poslanikovoju rodbini, a džizija jeste.

kazao: Nama je ispričao 'Ubejdullah ibn Omer, prenijevši od Muhammeda ibn El-Munkedira, a on od Džabira ibn 'Abdullahi, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ušao sam u Džennet, kad tamo zlatni dvorac. Upitao sam: Čiji je to dvorac, pa mi bi rečeno: Jednog Kurejševića. Nije me ništa drugo spriječilo da u njega uđem do poznavanje tvoje ljubomore, sine Hattabov.- Zar da na tebe budem ljubomoran, Allahov Poslanice, reče Omer.”¹ (Hadis je sahih kod Buharije i Muslima.)

473/610. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Mensur ibn Bešir ibn Ebi Muzahim; veli: pričao nam je Ebu Bekr ibn 'Ajjaš, prenijevši od Asima a on od Habiba ibn Suhbana el-El-Kahilija, da je rekao:

“Tavafio sam oko Ka'be sa Omerom ibn El-Hattabom i jedino što je govorio bile su riječi: - Rabbena atina fid-dunja haseneh ve fil-ahireti haseneh ve kina azaben-nar. Gospodaru naš, daj nam dobro na ovom svijetu i dobro na onome svijetu i sačuvaj nas paklene kazne. Sve vrijeme je izgovarao samo te riječi.”

474/611. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Ma'mer, prenijevši od Ibn 'Ujejne, da je rekao:

“Ako ti znanje ne koristi, onda ti šteti.”²

475/612. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Mu'avija; veli: Nama je ispričao El-A'meš, on je prenio od Mudžahida, da je Omer rekao:

“Naš najbolji život je bio u saburu.”

476/613. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama su ispričali Ebu Mu'avija i Veki'i, prenijevši od Hišama, a on od njegova oca:

Da je Omer na hutbi kazao: Znajte da je žudnja siromaštvo, a bogatstvo izgubljena nada. Čovjek kada izgubi nadu u nešto da će ga posjedovati, postane neovisan od toga.

¹ Kako na divan način reče da je dvorac Omerov, radijallahu anhu, i izrazi poštovanje njegove ljubomore, čak u snu i u Džennetu.

² Jer čim ti ne koristi znači da ne radiš po njemu, pa će biti dokaz protiv tebe.

477/614. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Numejr, koji je kazao: Nama je ispričao 'Ubejdullah, on je prenio od Zejda ibn Eslem, a on od svoga oca, a on od Omera, da je rekao:

*"Hvaljenje je kao klanje."*¹

478/615. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sulejman ibn Davud; veli: Nama je ispričao Šu'be prenijevši od Sulejmana et-Tejmija, da je čuo Ebu Osmana en-Nebidija kako veli: rekao je Omer ibn El-Hattab:

"Lijepo spominjanje po dobru je poput plijena za pobožna čovjeka."

479/616. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed; kaže: Nama je ispričao nam je Ebu El-Ešheb, prenijevši od El-Hasana, koji veli:

Da je Omer naišao pored smetlišta i zastao pored njega, što je zasmatalo njegovom društvu koje je smetlište uznemirilo svojim smradom, pa im je rekao: "To vam je taj vaš dunjaluk do kojeg vam je stalo."

480/617. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao mi je moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed; veli: Nama je ispričao Ebu El-Ešheb, prenijevši od El-Hasana, da je Omer, radijallahu anhu, u svojoj dovi uobičavao govoriti:

*"Allahu moj, učini sva moja djela dobrim, i učini ih iskrenim porad Tebe I u njima nikome udjela ne daj."*²

¹ U obje predaje se spominje hvaljenje, u prvom hadisu kudi i osuđuje, a u drugom toleriše. Kako ih pomiriti? Hvaljenje se osuđuje onda kada se hvali bez razloga, nego se licemjerno dodvorava i kada štetno utiče i kvari onoga ko se hvali. A toleriše se kada se hvali ko je toga dostojan i ne umišlja tom hvalom da je takav kako ga opisuju. Jer hvaljenje je neizbježno, samo je pitanje da li je iskreno, ili lažno i šteti li ili ne iako mora makar malo štetiti, mada ne uvijek. A možemo ih pomiriti i time da hvala i kada je na mjestu kao i plijen, dio je nagrade za djelo, te je i tada štetna.

² Izuzetno lijepa dova: Allāhumme džāl ameli salihan ve džalhu leke halisan, ve la tedžal li ehadin fihi šej'a.

481/618. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed, koji veli: Nama je ispričao Ebu Halde; kaže: Nama je ispričao Ebu El-'Alije, i kaže:

Najviše bih čuo Omera, radijallahu anhu, da govori: 'Allahu moj, sačuvaj nas iskušenja i oprosti nam."

482/620. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao El-Kavariri, on je prenio od 'Abdurrahmana ibn Mehdiya, on od Sufjana, on od svoga oca on od 'Abajeta ibn Rifa'ea, on od Omera, radijallahu anhu, da je rekao: Čuo sam Poslanika sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

*"Musliman se neće najesti bez svoga komšije."*¹

483/621. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac i kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn El-Velid, koji je kazao: Nama je ispričao Sufjan, veli: Meni je ispričao Asim ibn 'Abdullah, on je prenio od Ebana ibn Osmana, a on od Osmana ibn 'Affana, da je rekao:

Prisustvovao sam kada je Omer ibn El-Hattab, radijallahu anhu, na samrti izgovarao: "Teško li se meni i teško majci mojoj ako mi Allah ne oprosti." To je rekao tri puta ne prekidajući ih drugim riječima, a zatim izdahnu.

484/622. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Musa; veli: Nama je ispričao Hazm, koji veli: Čuo sam El-Hasana ibn Ebi El-Hasana da veli:

"Oženio je Osman ibn Ebi El-'As jednu od udovica Omera ibn El-Hattaba i rekao: - Tako mi Allaha, nisam je oženio tražeći ime-tak, ili djecu, nego sam volio da me obavijesti kako je Omer bdio noći, pa sam je pitao: Kakav je bio Omerov namaz noću? - Klanjao bi jaciju i naredio bi nam da mu pored glave stavimo čup vode. Onda bi se on u neko doba noći probudio, te vodom potrao svoje lice i ruke, a zatim spominjao Allaha dok ga san ne prevlada. Zatim bi se prenuo kada nastupi vrijeme u kojem je ustajao na noćni namaz, reče ona."

¹ Kao ono: "Nije pravi vjernik ko zanoći sit, a komšija mu gladan. "

485/623. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Se'id, sluga Benu Hašima mevla beni Hašim rob Benu Hašima, koji veli: Nama je ispričao 'Abdulaziz ibn Ebi Seleme; kaže: Nama je ispričao Isma'il ibn Muhammed ibn Sa'd ibn Ebi Vekkas, koji veli:

"Prispjelo je Omeru u Bejtul-mal iz Bahrejna miska i ambera, pa je rekao: - Volio bih da mi je naći ženu koja se dobro razumije u mjerenje, pa da mi izmjeri ovaj miris da ga podijelim muslimanima. Ponudi mu se njegova supruga Atika bint Zejd ibn 'Amr ibn Nufejl: - Ja se razumijem u vaganje, daj da ti ga izvagam. - Ne, reče on. - Zašto, upita ona? - Ja se bojim da ga ne dodiruješ, pa učiniš ovako-stavio je svoje prste na solufe, - i da s takvim prstima potareš sa njima svoj vrat, pa mene zapadne više nego ostale muslimane."¹

486/624. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Kutn i rekao: Nama je ispričao Šu'be, on je prenio od Ebu Seleme, a on od Ebu Nadre, da je rekao:

"Rekao je Omer Ebu Musau el-Ešariju: - Probudi u nama želju za našim Gospodarom², Ebu Nedra veli: On je učio sve dok nije rečeno da je nastupio namaz, na što Omer, radijallahu anhu, začuđeno zapita: - Pa zar nismo u namazu³!?"

487/625. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama su ispričali Veki'i i 'Abdurrahman,; vele: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od El-A'meša, a on od Malika ibn El-Harisa, da je Omer, radijallahu anhu, rekao:

"Polaganost je u svemu dobra, osim u onome što je ahiretsko djelo."

488/627. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'i; veli: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Isma'ila ibn 'Umejje, koji kaže: rekao je Omer, radijallahu anhu:

¹ Tolika pažnja da bude pravedan i opet na samrti pomaže: *"Teško meni i mojoj majciako mi Allāh ne oprost.*"

² Da prouči nešto iz Kur'ana, jer je Ebū Musa, radijallahu anhu, učio Kur'an lijepo.

³ Koliko se uživio u slušanje Kur'ana umislio da je u namazu. A šta ko se ne uživi ni u namazu?!

“Da je u osami odmor I spas od lošeg društva.”

489/628. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sejjar, koji kaže: pričao nam je Dža'fer; veli: Nama je ispričao Hušib prenijevši od El-Hasana:

Da su Omeru, radijallahu anhu, donijeli čašu meda pa ga je probao i primijetio da je pomiješan sa vodom, te im se obrati: “Lišite me njegove odgovornosti, lišite me njegova tereta.”¹

490/629. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sejjar; veli: Nama je ispričao Dža'fer, koji je kazao: Nama je ispričao Hišam, on je prenio od El-Hasana:

Da je Omer ibn El-Hattab, radijallahu anhu, naišao na ajet u svome redovnom namazu, pa bi ga stegnulo u prsima i tako bi ostao danima u kući, gdje bi ga ljudi obilazili misleći da se razbolio.

491/630. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'i i kazao: Nama je ispričao El-Ala'a ibn 'Abdulkerim, prenijevši od svojih prijatelja, da je Omer, radijallahu anhu, rekao:

“Stičite znanje i naučite uz znanje staloženost i blagost. Budite ponizni prema onima koje poučavate i neka oni budu ponizni prema vama, neka budu ponizni oni što ih poučavate, a ne budite od ohole i drske uleme, jer znanje ne ide uz džehl.”²

492/631. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'i; veli: Nama je ispričao Misa'r, prenijevši od 'Avna ibn 'Abdullaha, da je Omer, radijallahu anhu, rekao:

¹ Tj. perem se i čist sam od vašeg djela varanja, dodajući vodu medu da bi bilo više meda na vagi. Ja vam to branim i Allāhu se od toga utječem.

² Hazret Omer ,radijallahu anhu, nam ovdje postavlja nekoliko važnih pravila u odgojno-obrazovnom procesu, koji je uspostavio u svojoj idealnoj državi. On nije nikada nadmašen, niti dostignut. Ranije, u našim školama i mejtefima, učitelj i hodža ja bio grub i strog, a đak potlačen. Danas, zapadni metod nastavnog procesa je odrješio đaka svih obzira, a lišio učitelja dostojanstva i sada je on, kao do sada učenik, potlačen. Znanje posjedovanje informacija nije sve što treba imati učitelj i udahnuti u đake; tu je ahlak, poštivanje, blagost, da ne bude učeni kao neuki, ili danas gori učeni školarci od čobana.

Dok je god kibur, loš ahlak, prisutan znanje nije pravo.

“Sjedite sa pokajnicima, jer su oni najnježnijih srca.”¹

493/632. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sufjan, a on je prenio od Ibn Ebi Haleda, da je Omer, radijallahu anhu, rekao:

“Budite posude Kur'ana i izvori znanja, i molite Allaha, dželle dželalluhu, da vam da opskrbu dan za dan, a neće vam štetiti da vam se ne da više.”

494/633. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, koji je kazao: Nama je ispričao Sufjan ibn 'Ujejne; veli: Nama je ispričao je Dža'fer ibn Burkan, a on je prenio od Sabita ibn El-Hadždžadža, da je Omer, radijallahu anhu, rekao:

“Obračunavajte se prije nego što vam bude obračunavano i izvagajte svoja djela prije nego vam budu vagana, jer vam je lakše položiti račun sutra da se obračunavate i izvagate djela za veliko predstavljanje djela. Na Dan kada budete izloženi i najtajanstvenije djelo vam neće ostati skriveno.”

495/634. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hušejim, koji veli: Nama je saopćio, Mudžalid prenijevši od Eš-Ša'bija, a on od Ibn 'Umera, koji kaže:

Oporučio mi je moj otac Omer, radijallahu anhu, sljedeće: “Kada me spustiš u kabur, spusti me na zemlju tako da između njega i zemlje ne bude ništa.”

496/635. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Hušejim, koji je kazao: Nama je saopćio Mensur, prenijevši od El-Hasana:

Da je neka skupina ljudi navratila kod jednog Omerovog namjesnika, pa je Arapima dozvolio da uđu, a nearape ostavio da čekaju. Kada je za to čuo Omer, radijallahu anhu, pisao mu je: “Vjerniku je dovoljno zla da prezire brata muslimana.”

¹ Jer su tevbu učinili iz bojazni od Allāha i svjesti da su grješni, a to je vrijedna spoznaja. Zatim se pokajali, zabrinuti za prošlost prošle grijeha i budućnost da ih ne čine, a to je stanje svjesti i budnosti srca, te skrušenosti, poniznosti zbog priznanja grijeha, za razliku od drugih kojima se nataložilo na srce sloj gaffeta, pa su im srca tvrda.

497/637. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: pričao Nama je ispričao Ebu Mu'avija i rekao: Nama je ispričao Ebu Ishak Eš-Šejbani, a on je prenio od Bešira ibn Omera, koji veli:

*Kada je Omer pohodio Šam dali su mu mazgu i on ju je poja-
hao, ali ona ga je treskala idući pomamno tako da je sjahao i rekao:
"Allah ga unakazio ko te je tome naučio!"¹*

498/638. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Mutallib ibn Zijad, a on je prnio od 'Abdullaha ibn Isa'a:

*"Da su na licu Omera ibn El-Hattaba, radijallahu anhu, bile
dvije crne linije od plača."*

499/639. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Mu'avija, Asim el-El-Ahvel, prenijevši od Osmana En-Nehdija, da je kazao:

*"Kada je došao 'Utbe Ibn Ferkad u Azerbejdžan počastili su
ga habisom.² Pošto mu se dopalo, naredi da mu se još toga priredi,
dvije velike kofe te hrane natovari na devu i posla Omeru, radi-
jallahu anhu. Kada je stigla Omeru, radijallahu anhu, probao ju je i
uvidio da je jako slatka, pa upita: - Je li on sve muslimane u svome
taboru hrani ovim? - Ne! - odgovori čovjek koji je maločas pristigao
s tovarom - Ne treba nam ovo, reče i pokri sepete i naredi da se vr-
te, a zatim svome namjesniku napisa: Ovo nije stečeno znojem tvo-
ga oca i majke, zato muslimane nahrani hranom koju i sam jedeš.
Ne slijedi tuđince u odijevanju i uživanjima, već živi na način kako
je živio vaš djed Ma'd."³*

¹ Jer tako rade silnici, bogataši, begovi, da ih svako vidi kako ih treska jahalica. Smatra to ohološću i raskalašenošću koja ne dolikuje mu'minu koji hodi smireno po zemlji jašući, ili koračajući, ne kao grješnici koji se razmeću pričom, hodom i ži-
vahnošću jahalice. Smiješno za onoga ko poznaje Omera, radijallahu anhu, strogim kako se duhovito obraća životinji, ali i ova je strogoća pomiješana sa duhovitošću.

² Halva, napravljena od datula, skroba i masla.

³ Ma'da ibn Adnana, oca Arapa, tj: skromnosti.

Zaista, kada su se muslimani odali raskoši od Šama, Iraka, Egipta, Španije i počeli se otimati za vlast i imetak, međusobni ratovi su ih izmorili i osvajanja su stala. A da su živjeli za vjeru i onaj svijet, i pazili se dunjalučkih izazova, kako je bilo u doba Ebū Bekra, Omera, radijallahu anhum.

500/640. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Meni je ispričao Ebu Se'id i kazao: Nama je ispričao Zaide; veli: Nama je ispričao El-A'meš, on je prenio od Zejda ibn Vehba, a on od Huzejfe da veli:

“Omer, radijallahu anhu, me je pozvao na jelo, pa kada sam došao zatekao sam ljude kako jedu iz velikih čanaka. Omer, radijallahu anhu, me ugleda i pozva k sebi, a zatim zatraži jelo za nas. Donijeli su nam tvrd hljeb i zejtin. Rekoh mu: - Spriječio si me da jedem hljeb sa mesom, a pozvao si me na ovo. - Ja sam te pozvao na jelo kod sebe, a to tamo je jelo muslimana, reče Omer, radijallahu anhu.”¹

501/641. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Behz ibn Esed, koji veli: Nama je ispričao Dža'fer ibn Sulejman; kaže: Nama je ispričao 'Ali ibn Zejd, on je prenio od Mutarrifa, a on od Ka'ba, radijallahu anhu, koji kaže:

“Jednoga dana sam bio kod Omera ibn El-Hattaba, pa mi reče: - O Ka'be, zastraši nas.² Rekoh mu: - O vođo pravovjernih, zar nije među vama Allahova Knjiga i Sunnet Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem? Reče: - Svakako ali Ka'be ti nas zastraši! Rekoh: - O vođo pravovjernih radi djela kao čovjek koji zna da kada bi došao na Sudnji dan sa djelima sedamdeset vjerovjesnika, svoja djela bi smatrao nedovoljnim, zbog onoga što vidi od tegoba i strahota kijameta. Omer, radijallahu anhu, zanijem, obori pogled i dugo osta pognute glave. Zatim se povratio i reče: - Još Ka'be, još! Ja mu rekoh: - O vođo pravovjernih, kada bi se od Džehennema otvorilo samo koliko volovska nozdrva na istoku, a insan bio na krajnjem zapadu, ključao bi mu mozak i iscurio od vrućine. Omer, radijallahu anhu, ponovo obori glavu i kao da zanijem. Zatim se pribrao, pa reče: Još nas zastraši, Ka'be! Rekao sam mu: - O vođo pravovjernih, Džehennem će Sudnjega dana uzdahnuti svojom žestinom, ispustiti svoju žest od koje neće ostati ni bliski melek, ni

¹ Pošto je islamska država bila jaka i bogata muslimani su jeli meso, a Omer, radijallahu anhu, bojeći se za dobro muslimana nije mogao biti bogat, zato je jeo skromno.

² Pripremi nas, učini da nam se srca boje Allāha, nepokoravanja i žure činiti dobro spremajući se za taj dan, spominjući nam strahote Sudnjega dana i onoga što nas čeka poslije ovoga svijeta.

odabrani poslanik da se neće strovaliti na koljena¹ i zapomagati: Gospodaru, spasi me, spasi mene. Danas Te ne molim osim za sebe. S Omerom, radijallahu anhu, se ponovo desi ista stvar, a ja mu nakon toga rekoх: O vođo pravovjernih, zar ovo ne nalazite u Allahovoj Knjizi? - A kako to, upita on? Rekoх: - Zar ne učite Allahove riječi: na Dan u kom će se svaki čovjek samo o sebi brinuti, i u kome će se svakom čovjeku za djela njegova puna nagrada ili kazna dati, nepravda im se ne učiniti! (En-Nahl, 111.)”

502/642. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muemmil, koji je kazao: Nama je ispričao Sufjan, on je prenio od Dža'fera ibn Burkana, a on od Jezi-da ibn El-Esamma, koji kaže:

“Čuo je Omer ibn El-Hattab, radijallahu anhu, nekog čovjeka kako govori: - Estagfirullahe ve etubu ilejh- Tražim od Allaha oprost i kajem Mu se, pa mu reče Omer, radijallahu anhu: -Upot-puni svoju dovu sa riječima: Pa mi oprosti i primi moju tevbu - fa-gfirli ve tub alejje.”²

503/643. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: pričao nam je Muemmil i rekao: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od El-Džeririja, a on od Ebu Osmana, da je rekao:

“Obaviješten sam od strane onoga ko je vidio Omera, radijalla-hu anhu, kada je bacao kamenčiće na džemretu, da je na sebi imao donji ogrtač zakrpljen kožnim zakrpama.”³

¹ Kako ne kada je Džehennem mjesto koje sadrži najveću energiju, temperaturu i vrućinu. Zvuk aviona, eksplozija bombe, mlaz rakete, udar groma, nije što obično ustavljuje ljude kao zvuk i pali kao vatra, nije ništa drugo do sagorijevanje i oslo-bađanje energije, a to je Džehennem: sagorijevanje, eksplozija, bacanje varnica, strašni zvukovi itd.

Sva energija svijeta objedinjena u jednu eksploziju ne predstavlja, prema veličini i žestini Džehennema, ništa.

² Jer je tako dova potpuna pošto se u njoj moli od Allāha oprosti i primanje tevbe, a ne samo svoje izjavljivanje.

³ Allāhu ekber, halifa koji je uzeo Perziju, vizantijsko carstvo i ključeve Kuds-a nosi zakrpljen izar, a današnji vladari sjede na zlatnim stolicama, a međžusije i Rum haraju islamskim svijetom, a Kuds zarobljen od najgorih dušmana i najpre-zrenijih kod Allāha, subhanehu ve te'ala.

504/644. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jahja ibn Adem i rekao: Nama je ispričao Jezid ibn 'Abdulaziz, prenijevši od El-A'meša, koji veli da je Omer, *radijallahu anhu*, rekao:

"Spominjite Allaha jer je to lijek, a klonite se spominjanja ljudi, jer je to bolest."

505/645. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Abdullah ibn Jezid, koji je kazao: Nama je ispričao Hajeve; veli: Mene je obavijestio Hadždžadž ibn Šeddad da ga je Salih el-Gifari obavijestio:

*"Da je neki čovjek došao Omeru ibn El-Hattabu, radijallahu anhu, i rekao mu: - Moj me narod postavio da im klanjam, zatim su tražili od mene da im držim vaz, što sam ja i uradio. - Klanjaj im, ali im nemoj držati vaz, reče Omer. Ovaj nije odustajao, nego se tri ili četiri puta obraćao Omeru, radijallahu anhu, radi toga dok mu on naposljetku ne reče: - Nemoj im pričati jer se ja doista bojim za tebe da se ne ne umisliš, pa te Allah zato iznenada ponizi."*¹

506/646. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Jezid; veli: Nama je ispričao Musa ibn 'Ali i kazao: Čuo sam svoga oca kada veli: Meni je ispričao Mu'avija ibn Hadidž, koji je rekao:

"Poslao me je 'Amr ibn El-'As, da Omeru, radijallahu anhu, prenesem vijest o osvajanju Aleksandrije. U Medinu sam stigao oko podne. Svezao sam devu i ušao u mesdžid. U tom iz Omerove, radijallahu anhu, kuće izađe sluškinja, pa kada na meni vidje putničke haljine, vrati se u kuću, a zatim mi reče: - Odazovi se vladaru pravovjernih.

- Djevojko, ima li šta od jela, upita Omer, radijallahu anhu? Ona donese hljeba i zejtina. Jeo sam stidljivo, a Omer, radijallahu anhu, mi reče: Jedi, putnik voli hranu. Zatim ponovo pozva sluškinju i upita je: - Djevojko, ima li hurmi datula? Te ona donese hurme u posudi. - Jedi, reče mi. Jeo sam stidljivo. A nakon toga me upita: „Šta si pomislio kada si došao u mesdžid, Mu'avija?

¹ Doista važno, koliko je nas prozvano daijama samo zato što smo pričali iako je daija teško dostižna titula.

„Pomislio sam da vjerovatno spavaš.“¹ On tada reče: - Loše je to što si pomislio. Ako budem spavao danju upropastih podanike², a ako budem spavao noću upropastih sebe³. Kako da spavam sa ovim dvjema obavezama, o Mu'avija?!“⁴

507/647. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'i; veli: Nama je ispričao Sufjan i kazao:

Pisao je Omer Ebu Musi El-Ešariju, svome namjesniku u Iraku: “Skromnost na ovom svijetu je nešto putem čega ćeš na najbolji način steći djela za budući svijet, a upozoravam te na loš i sumnjiv moral.”⁵

508/648. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Mu'temir ibn Sulejman, prenijevši od 'Umara El-Mi'velija, a on od El-Hasana:

Da bi se Omer, radijallahu anhu, u toku noći sjetio nekog svoga brata, pa bi rekao: Oh, koliko je duga ova noć. Te bi, čim klanja sabah, otišao mu i kada ga sretne izgrlio bi se sa njim.“⁶

509/649. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Davud; veli: Nama je ispričao Šu'be, prenijevši od Ebu Ishaka, da je Omer, radijallahu anhu, rekao:

“Neka se meni ne prosijava brašno, jer sam vidio Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da jede neprosijani hljeb od neprosijanog brašna.”

¹ Jer je sunet tzv. kajlula - spavanje oko podne, prije ili kasnije.

² Kada ću voditi državu i pratiti namjesnike, primati pritužbe, rješavati sporove itd.

³ Ibadetiti za onoga svijeta.

⁴ Tako je sa odabranima, najveća šteta po njih i od njih je spavanje, jer tada ne rade hajr od kojega je selamet svima.

Dok je slučaj zalima totalno drugačiji. Najveći je hajr od njih dok spavaju i da Bog da uvijek spavali, da se svijet spasi njihova zla koga čine kada su budni. Jer oni kada god su trijezni rade samo zlo, pa je po njih i po druge zlo ako su budni, a san im je najbolje djelo.

⁵ Ahlak može biti dobar, loš i pomiješan. Omer, radijallahu anhu, upozorava Ebū Musu da se drži prvog, a klone dvaju zadnjih.

⁶ Ko uviđa količinu energije koju Omer, radijallahu anhu, troši na praćenje svojih namjesnika, dijeljenje pravde, vođenje ratova, ibadet itd. začudi se kada vidi da je on preteča i u ljubavi prema braći i da, na oko strog i grub, Omer, radijallahu anhu, je pun najljepših emocija prema braći i svoj svjetskoj nejači.

510/650. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Davud ibn Omer, *radijallahu anhu*, i rekao: Nama je ispričao Šerik ibn 'Abdullah, on je prenio od Ebu Ishaka, a on od Ebu 'Ubejda, da je pričao:

Potjerao je Omer, radijallahu anhu, nogom svoga konja u galop, za života Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, od čega mu se otkrilo stegno ispod odjeće, jedan od stanovnika Nedžrana, ehlu kitabija primijetio je mladež na njegovom stegnu, pa reče: „Ovo je onaj što ga naše knjige opisuju da će nas istjerati iz našeg mjesta.”

511/651. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Isma'il ibn Ibrahim, koji je kazao: Nama je ispričao Junus, prenijevši od El-Hasana da veli:

“Ušao je Omer, radijallahu anhu, kod svoga sina 'Abdullaha, radijallahu anhu, i na sofri pred njim zatekao meso, te ga upita: - Kakvo je ovo meso? - Poželio sam ga, veli. - Zar kad god nešto poželiš, to i pojedeš? Dovoljno je čovjeku neumjerenosti da jede sve što poželi.”

512/652. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hafs ibn Gijas, prenijevši od Haneša ibn El-Harisa, da je rekao:

“Omer ibn El-Hattab, radijallahu anhu, nije nikad kudio hranu. Sluga njegov, Jerfa ili Eslem, pomisli: - Učiniću da pokudi hranu. Tako je napravio jako kiselo mlijeko i ponudio mu ga. Napio se malo i namrštiio lice od njegove žestine, a zatim rekao: -Kako je samo lijepa ova Allahova opskrba.”

513/653. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hafs ibn Gijas i veli: čuo sam El-A'meša, a on je prenio od nekih svojih prijatelja da su kazali:

“Da je Džabir ibn 'Abdullah, radijallahu anhu, prošao pored Omera, radijallahu anhu, noseći meso, pa ga upita: - Šta je to, Džabire? - Ovo je meso što sam kupio, poželio sam ga, reče. - Je li sve što poželiš to i kupiš? Zar ne strahuješ da se na tebe odnosi ovaj ajet: “Vi ste u svom životu na Zemlji sve svoje naslade iskoristili i u njima uživali. (El-Ahkaf, 20.)”

514/655. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hušejm; veli: Nama je saopćio Mensur prenijevši od Katade:

Da je Omer ibn El-Hattab, radijallahu anhu, zakasnio ljudima na džumu- namaz, zatim je izašao i izvinio im se zbog kašnjenja, rekavši: „Oprao sam ovu odjeću, pa me je to zadržalo, jer nisam imao druge odjeće da je obučem.”

515/656. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Davud ibn Omer; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Ebi Ez-Zenad, on je prenio od svoga oca, a on od 'Urveta i Sulejmana ibn Jesara, a oni od El-Misvira ibn Mahreme:

“Da su ušli on i Ibn Abbas kod Omera, radijallahu anhuma, kada je bio uboden, nakon što se razvidilo, i rekli mu: - Namaz, vođo pravovjernih. Pa reče: - Da, i nema udjela u islamu ko ostavi namaz. Te je klanjao, a rana mu je krvarila.”

516/657. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Jezid, koji je kazao: Nama je ispričao Hammad ibn Seleme, on je prenio od El-Džeririja, a on od Ebu Usmana en-Nehdija:

“Da je Omer, radijallahu anhu, vidio na 'Utbi ibn Ferkadu haljinu sa dugim rukavima, pa je zatražio makaze da mu ih skрати spram prstima, pa 'Utbe reče: - Vođo pravovjernih, stid me je da mi se odsjeku rukavi, ja ću ih sam odsjeći. Te ga je Omer, radijallahu anhu, pustio da to sam uradi.”

517/658. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Behz, koji je kazao: Nama je ispričao Dža'fer ibn Sulejman; veli: Nama je ispričao Malik ibn Dinar, koji je rekao: Nama je ispričao El-Hasan, koji veli:

“Držao je Omer ibn El-Hattab, radijallahu anhu, hutbu ljudima kao halifa, a na sebi je imao izar na kojemu bijaše dvanaest zakrpa.”¹

¹ Ako ikada onda u džamiji i na džumu, a hatib pogotovo bi se lijepo obukao, ali Omer, radijallahu anhu, ne imaoše iako je srušio Perziju i Vizantiju, u Šamu i Egiptu i muslimane zasitio i zadovoljio ponosa, pobjede, pravde, vjere i što je Allāh dao od dunjaluka.

518/659. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Abd, prenijevši od Misa'ra, a on od Simaka el-Hanefija, koji kaže:

“Čuo sam Ibn 'Abbasa, radijallahu anhu, da veli: - Rekao sam Omeru, radijallahu anhu, na smrti: Tobom je Allah podigao muslimanima gradove i tobom im je dao pobjede, dao im je i dao im je. Na što on reče: - Volio bih da se samo spasim Džehennema, da nemam ni nagrade, ni kazne.”

519/660. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jezid, koji je kazao: Nama je saopćio Isam'il ibn Ebi Halid, prenijevši od Mus'aba ibn Sa'da: *Da je Hafsa bint Omer, radijallahu anhum, rekla svome ocu: - O vođo pravovjernih, Allah nam je proširio opskrbu i povećao dobro, pa kada bi obukao nježniju odjeću od te i jeo bolju hranu od te koju jedeš. On joj reče: - Iznijet ću ti dokaz protiv tebe. Sjećaš li se kako je oskudno i teško živio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem? Pričao joj je o Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, sve dok je nije rasplakao, te je dodao: - Navodim ti to kao primjer i ja ću, tako mi Allaha koliko god mognem oponašati ih u teškom životu na ovom svijetu, ne bi li im se sutra pridružio u njihovim uživanjima poslije smrti.*

520/661. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Davud ibn Omer ed-Dabij; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Muslim et-Tai'i, prenijevši od 'Amra ibn Dinara, koji veli: *“Čuo sam Ebana ibn Osmana, kako govori da je Osman ibn 'Affan, radijallahu anhu, rekao: - Ušao sam kod Omera, radijallahu anhu, kada je uboden i vidjeh ga u prašini i krvi, pa sam ga htio podignuti, a on mi veli: - Ostavi me! tako. Teško li se meni i majci mojoj ako mi se ne oprosti. Teško li se meni i majci mojoj ako mi Allah ne oprosti.”*

521/663. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Meni je ispričao Veki'i, on je prenio od Se'ida ibn 'Abdulaziza, on od Isma'ila ibn 'Abdullaha, a on od Ibn Ganema, da je Omer, radijallahu anhu, rekao: *“Teško li se zemaljskim vladarima od Vladara Nebesa i Zemlje na Dan kad Ga sretnu, osim onih koji budu ciljali pravdi i sudili pravo po istini, a ne po svome hiru, u korist svojoj rodbini, iz interesa ili pod strahom, te Allahovu*

¹ Radi to svjesno, u nadi da će mu poniznost uroditi Allāhovim zadovoljstvom i milošću, baš kao što je tražio da mu se u kaburu obraz spusti na zemlju.

Knjigu učini ogledalom pred svojim očima.”¹

¹ Evo nam Omer, radijallahu anhu, udara temelje ispravnog vladanja i suđenja, kako državom tako i najnižim sudovima, pa čak i među dvojicom, ili u porodici, ili kada raspoložemo jednim dinarom. Držeći se ovih pravila uspio je Omer, radijallahu anhu, i ostao nedostižan do kijameta.

Prvo pravilo: Suditi po Allāhovoj Knjizi, šerijatu. Ako se ostavi suđenje po Allāhovom zakonu, jedinog istini i pravdi koju Allāh naređuje i dozvoljava ljudima, a druge im najstrožije brani, onda ne pomaže sudiji lična pravičnost i nepristrasnost, jer mu je sam izvor zakona ljudska volja, a ne Allāhova.

Danas, doda li se zakonima koji su izbrisani u korist nekoga i pristrasnost sudija i vladara, često kao jedini prisutni motiv, kada se bez mita i dobiti ne presuđuje ni u čiju korist, rezultat je jasan.

Drugo pravilo: Ne sebi, u svoju korist, pa čak moralnu ili kako duša želi i trenutno raspoloženje, nego samo kako pravda i pravičnost nalažu. Otuda je Omer, radijallahu anhu, uvijek, ako je bio slučaj u dodiru sa njime, presuđivao na svoju štetu kako ne bi bilo pa svome ćejfu.

Malo je onih čija je vlast neprikosnovena da može suditi kako on hoće lično, ali bez obzira, ipak u cjelokupnoj odgovornosti i mogućnostima ima uvijek prostora i za to. Stoga se treba držati ovoga pravila. Hazreti Omer se nije bojao da je namaz propustio, ili zekat zadržao, nego upravo da nije koga, kao vladar, obespravio i zakinuo.

Treće pravilo: Ne u korist bližnjih. Vidjećemo u niz slučajeva da je hazreti Omer, *radijallahu anhu*, ostavljao Hafsu, ili Abdullaha i druge, zadnje, ili im uskraćivao pravo, da ne bi uskratio drugim. Tako je Hafsi davao zadnjoj od žena Poslanika, *sallallahu alejhi ve sellem*, i svoga sina ostavio jedinog člana Šure bez prava da bude postavljen za halifu poslije njega. U našem vaktu, a i ranije, rodbini se i porodici sve daje. Nastoji se obezbijediti i unukovo unučće dok je dedo vladar.

Vidimo da su ovo zlatna pravila poput mosta iznad provalije, jedino se njima može prevazići sunovrat državni i društveni.

Četvrto pravilo: Ne presuđivati, ne voditi politiku u korist onih koji će ti nešto dati. Vrhunac današnjeg demokratskog dostignuća je pupčano vezan za ovaj koruptivan izvor. Vladari, ne samo da hoće, nego moraju raditi u korist svoje partije i onih koji su za njega glasali i druge centre moći i ljubije. Tako će se promijeniti zakoni, dodijeliti sredstva itd., onima koji su nam, ili će nam valjati, bez obzira da li pravda tako nalaže. Ili na ličnoj razini; danas ću presuditi onome od koga ću sutra zaprositi kćer itd. Nije se lahko ovoga osloboditi kao što nije lahko biti vladar, ili sudija, pa se sutra spasiti kazne Allāhove, *subhanehu ve te'ala*.

I peto zlatno pravilo: Ne naginjati nekome iz straha od njega. Ako pretpostavimo da su ove dosada postavke u redu i da se sudi po Allāhovoj pravdi, ne u ličnu, niti u korist svoga, ni nekome ko nam ili će nam valjati, onda nam se vladari pravdaju kako moraju iz straha od dušmanina. Da li im ovo opravdanje stoji? Naravno ne! Prvo, kod većine je evidentna nepravda u svim ranijim tačkama, tako da se lažno vade i pravdaju. Dajte mi nekoga kod koga nije? A drugo, biti vladar i bojati se, ne ide skupa.

Ako se dotični boji suditi muslimanima po Allāhovom zakonu i po istini i pravdi, pravedno i nepristrasno, neka ostavi stolicu onome ko se ne boji. Nemoguće je

522/664. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Našao sam ovaj hadis u knjizi svoga oca, napisan njegovim rukopisom: Ispričao nam je Hašim ibn El-Kasim, Ebu En-Nedr; kaže: Nama je ispričao Ebu 'Akil es-Sekafi, 'Abdullah ibn 'Akil, on je prenio od Jahjaa ibn Se'ida el--Ensarija, on od onoga ko je njemu pričao, a on od Omera ibn El-Hattaba, *radijallahu anhu*, da je rekao:

“Vjera nije samo u bdijenju noći, u učenju Kur'na i namazu, nego je vjera suzdržavanje od zabranjenog.”

523/665. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Šudža' ibn El-Velid, prenijevši od Halefa ibn Hušiba, da je Omer, *radijallahu anhu*, kazao:

“Sagledavao sam čovjekov život i uvidio sam da kada hoću dunjaluk - zakinem ahiret, a kada hoću ahiret zakinem dunjaluku. S obzirom da stvari tako izgledaju, neka šteta bude na račun onog što je prolazno.”¹

524/666. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Ali ibn Sabit, prenijevši od 'Abdullaha ibn Jezida ibn Es-Sabita, koji veli:

da u ummetu Mustafe, sallallahu alejhi ve sellem, ne postoji muško koje ne preza od Allāhovih neprijatelja. Sve dok tako ne učine krivi su što nas vode u propast, pravdajući se strahom i moranjem.

Ako misle potkrijepiti svoj stav time što su im državice male i nejake, to je opravdanje veći zločin od zločina kojeg liječimo, jer se od njih upravo traži da ujedine i uvećaju islamsku državu. Islamski ummet nije mali i nejak da bi sve ovo podnosio iz straha od nekoga i da bi se nekoga bojao. Nego su ga dušmani podijelili, a mi boreći se protiv dušmana prvo moramo popraviti što su oni poremetili i njime nam snagu oduzeli.

Kada u svemu što je zabranjeno oponašaju zapad, zašto ga ne oponašaju u dobru? Amerika u sebi sadrži 50 država, a pred svijet istupa jednom politikom, vodi je jedan predsjednik, ima jednu vojsku, valutu, zajedničku ekonomiju i jedinstveno tržište. Tako i Evropa. Zašto ne i mi, pa neka nas onda diraju. Ta to smo mi imali prije 1400 godina, pa sve do 1924. Kako ne umijemo u savremenom dobu uspostaviti nešto što su nam pradjedovi imali, pogotovo što moramo, ili će nas izbrisati sa lica zemlje.

Ako govore da bi oni uradili sve da nam je bolje, a ne znaju kako, eto im ideje pa neka se dušmani brinu, očekujemo ko će vladati muslimanima, a ne da mi svu položimo nadu i prepuštamo svoju sudbinu nekome koga će tamo neki narod izabrati, a svi su slični kao jaje jajetu.

¹ Radite za onaj vječni svijet, nipošto ga ne zamijenite za ovaj.

*Omer, radijallahu anhu, je jahao konja te u njegovoj balegi primijetio zrna ječma, pa reče: "On jede ovako, a muslimani umiru od neuhranjenosti. Neću ga uzjahati dok ljudi ne vide bolje dane."*¹

525/1212. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Bekr; kaže: Nama je ispričao Veki'i, koji je kazao: Nama je ispričao Sufjan, on je prenio od Ebu Ishaka, on od 'Abdullaha ibn Halife, a on od Omera, *radijallahu anhu*:

*Da mu je pukao kaiš na obući, pa je rekao: "Inna lillahi ve inna ilejhi radži'un- Mi smo Allahovi i Njemu ćemo se vratiti"*², i rekao: "Sve što ti pravi neprilike jeste nevolja."

526/1434. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'i, koji veli: Nama je ispričao Sufjan, on je prenio od Asima, Ibn Kulejba, a on od Fudajla ibn Zejda er-Rekkašija, koji je učestvovao u sedam pohoda sa Omerom, *radijallahu anhu*, da je rekao: "Neka te ljudi ne zabave od tebe samoga. Tvoja stvar je najpreča da se njome zanimaš, jer na koncu ona će se ticati samo tebe. Ne gubi dan u besposlici i traču, jer sve što izgovoriš biće zapisano. Najbolje i najvrjednije čime se možeš zanimati, jeste, da požuriš sa činjenjem dobrih djela s kojim ćeš izbrisati davno počinjene grijeha."³

527/1562. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Hasan ibn 'Isa; kaže: Nama je saopćio 'Abdullah ibn El-Mubarek, koji je kazao: Nama je saopćio Muhammed ibn El-Mutarraf; veli: Nama je saopćio Ebu Hazim, on je prenio od 'Abdurrahmana ibn Se'ida ibn Jerbua, a on od Malika ed-Darija:

"Da je Omer ibn El-Hattab, radijallahu anhu, uzeo četiri stotine dinara, zavezao ih u kesu i rekao svome slugi: - Oduzi ih Ebu

¹ U Islamu insan je iznad hajvana i hajvan služi insanu, ne smije ga se bez potrebe ubijati, niti mučiti, ali ako je izbor on ili insan, onda je insan preči. Međutim, danas psi spavaju na krevetima i jedu hranu koju nema čovjek na većini planete i nema nikakve kuće. Psi neki prave rođendan koji košta 10 000 \$, dok se 100 000 ljudi muslimana ubija iz hira nekoga ćafirskog predsjednika i njegovih savjetnika, vojnih, obavijestajskih i drugih, uz odobrenje naših prisilnika koji ne bi smjeli povući za uho psa ili mačku tamnošnjeg predsjednika, ili običnog građanina.

² Jer se ove riječi izgovaraju kada nas snađe nevolja.

³ S namjerom da dobro djelo izbriše loše.

'Ubejdi ibn el-Džerrahu i sačekaj malo u njegovoj kući da vidiš šta će uraditi. Došao mu je i rekao: - Rekao ti je vođa pravovjernih, da sa ovim zadovoljiš neke svoje potrebe. On reče: - Allah ga pripazio i smilovao mu se. Zatim pozva sluškinju i reče joj: Ovih sedam odnesi tome i tome, ovih pet tome i tome, ovih drugih pet tome i tome, i tako dok nije podijelio sav novac. Sluga se vratio Omeru, radijallahu anhu, i obavijestio ga o onome što se desilo, a onda istu onakvu kesu Omer, radijallahu anhu, mu dade da odnese Mu'azu ibn Džebel, te mu reče: - Odnesi ovo Muazu ibn Džebel i zadrži se dok vidiš kako će postupiti. Tako je otišao Muazu ibn Džebel i rekao mu: - Rekao ti je vođa pravovjernih da ovo potrošiš na svoje potrebe. Mu'az reče: - Allah neka mu se smiluje i pripazi ga. Dođi sluškinjo i odnesi ovo tome i tome. Odnekud se pojavi Muazova žena, te se pobuni: - Tako nam Allaha, mi smo siromašni, daj nama. Međutim, u kesi nije ostalo više od dva dinara, te joj ih on baci. Vrati se sluga Omeru, radijallahu anhu, i obavijesti ga šta je vidio, čemu se Omer jako obradova, te reče: - Oni su braća jedan drugom, Allah sa njima bio zadovoljan."

528/2363. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hašim, koji je kazao: Nama je ispričao El-Mubarek prenijevši od El-Hasana, da je rekao:

"Neki čovjek je došao Omeru, radijallahu anhu, sav zadihan od gojaznosti, pa ga Omer, radijallahu anhu, upita: - Šta je to? Veli: - Allahov bereket, vođa pravovjernih – veli on, a Omer mu uzvрати: - Griješiš, već je to Allahova kazna, reče Omer, radijallahu anhu, a ovaj je i dalje odhukivao"

529/2364. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Hašim i rekao: Nama je ispričao El-Mubarek prenijevši od El-Hasana, koji veli da je Omer ibn El-Hattab, radijallahu anhu, rekao:

"Učite Allahovu Knjigu i tražite od Allaha nagradu za to, prije nego je budu učili ljudi koji će za njeno učenje tražiti nagradu od ljudi."

ZUHD OSMANA IBN AFFANA, radijallahu anhu¹

530/667. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Abdurrahman, on je prenio od Hammada ibn Zejda, a on od Osmana da je rekao:

*“Nema čovjeka koji uradi neko djelo a da ga Allah neće odjenu-
ti odjećom tog djela.”*

531/668. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Abdussamed; kaže: Nama je ispričao je Ebu Džemi'i, koji je kazao: Nama je ispričao El-Hasan spominjući Osmana, *radijallahu anhu*, i veličinu njegova stida, pa kaže:

*“Kada bi se namjeravao kupati ne bi u potpunosti skidao odje-
ću sa sebe, iako su vrata na kući bila zaključana, iz stida kada
ustane da bi se polio vodom da mu se ne ukaže stidno mjesto.*

532/669. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Abdurrahman i rekao: Nama je ispričao Hammad ibn Seleme, on je prenio od Redža'a ibn El-Mikdama, a on od Humejda ibn Nu'ajma:

*“Da su Omer i Osman, bili pozvani na jelo, pa kada su izašli
Osman reče Omeru- Volio sam da nismo prisustvovali ovom jelu.
- A zašto? - upita Omer, a Osman odgovori: - Bojim se da nije na-
pravljeno radi nadmetanja.”*

Ebu Abdurrahman kaže: *“Spomenuti Redža' je Redža' ibn Ebi
Seleme.”*

¹ On je Ebū 'Amr, Ebū Lejla, Ebū Abdillāh, Zun-nurejn, Emīru-l-mu'minīn, Osman ibn 'Affān, El-Qurešī El-Umewī, ashab Allāhovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem., njegov zet, oženio je njegove dvije ćerke, jednu poslije druge, treći je pravedni halifa po redu, čovjek koga su se i meleki stidjeli, i od deseterice kojima je obećan Džennet. Ubijen je nepravedno 35. h.g. u Medini. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 3/51., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001., zatim **Ibn Kesīr**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 10/270., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijeh we-l-arebijeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

533/670. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao 'Abdullah ibn Omer, Muhammed ibn Eban ibn Salih ibn 'Umejr; kaže: Nama je ispričao Ibn El-Mubarek, prenijevši od Ez-Zubejra ibn 'Abdullaha, da mu je njegov djed ispričao kako je Osman ibn 'Affan, *radijallahu anhu*, noću ne bi nikoga budio da mu...

...pomogne oko abdesta, osim ako neko bude budan, pa bi ga pozvao da mu pomogne i postio je svakoga dana.

534/671. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: meni je ispričao Ebu 'Amir el-'Adevi, koji je rekao: Nama je ispričao Hammad ibn Seleme, on je prenio od Junusa, a on od El-Hasana, da je Allahov Poslanik, *sallallahu alejhi ve sellem*, rekao:

"Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, izaći će iz Vatre zagovaranjem čovjeka iz moga ummeta, koji nije iz moje porodice, više nego što li broje pleme Rebi'a i Mudar." El-Hasan veli: "Smatrali su da je taj čovjek Osman ibn 'Affan, radijallahu anhu,, ili Uvejs el-El-Karni."

535/672. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao nam je Muhammed ibn Seleme el-Hurrani, on je prenio od Ebu 'Abdullaha, on od Furata ibn Sulejmana, a on od Mejmuna ibn Mehrana, koji veli: Mene je obavijestio El-Hemedani:

"Da je vidio Osmana ibn 'Affana, radijallahu anhu, dok je bio halifa, kako jaše mazgu, a na njenim sapima iza njega jahao je njegov rob Nail. A bio je tada Osman halifa."

536/673. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Mu'avija; veli: Nama je ispričao Asim, prenijevši od Ibn Sirina, koji veli:

Osmanova žena nakon što je on ubijen je rekla: "Ubiste ga, a on je noći bdio učeći cijeli Kur'an na jednom rekatu."

537/674. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ishak ibn Sulejman, koji veli: Nama je ispričao Ebu Dža'fer, on je prenio od Junusa, a on od El-Hasana, a kaže Fejad kaže: On prenosi od Dža'fera ibn Burkana, a on od El-Hemedanija u njegovoj verziji hadisa, da je rekao:

“Vidio sam Osmana, radijallahu anhu, kako spava u mesdžidu umotan, a niko ga nije čuvao iako je tada bio halifa.”

538/675. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Abdullah ibn Isa Ebu Halef el-El-Džezzar, koji je kazao: Nama je ispričao Junus ibn 'Ubejd:

Da je Hasan bio pitan o onima koji spavaju u podne radi odmora u mesdžidu, pa je rekao: - Vidio sam Osmana ibn 'Affana, radijallahu anhu, kako spava kajlulu u mesdžidu, a bio je tada halifa, pa je ustao, a na boku su mu bili tragovi od pijeska pa je rekao: Ovo je vođa pravovjernih, ovo je vođa pravovjernih.¹

539/676. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao je Muhammed ibn Bekr; veli: Nama je ispričao 'Ali ibn Misa'de koji veli: Čuo sam 'Abdullaha ibn Er-Rumija da je rekao:

“Osman bi, kada ustane noću, sam sebi pripremio vodu za abdest, pa mu je njegova žena govorila: - Zašto slugama ne zapovjediš da ti pomognu oko abdesta? On joj reče: - Ne, njima je san potreban da se odmore.”

540/677. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu 'Amir el-Adevi Havsera ibn Ešter ibn 'Avn ibn Jahbeš ibn Mahšeran er-Rebi'i, koji kaže: Mene je obavijestio Dža'fer ibn Kejsan, Ebu Ma'ruf, prenijevši od 'Amre bint Kajs el-Adevije, koja kaže:

“Putovala sam sa Aišom u Mekku u godini u kojoj je ubijen Osman, radijallahu anhu, pa smo prošle kroz Medinu i vidjele Mushaf koji je bio u njegovom krilu kada je ubijen i prva kap koja je kanula pala je na ajet: „Pa Allah će ti dovoljan biti protiv njih...“ El-Bekare, 137. 'Amir dodaje: “I nijedan od Osmanovih ubica nije umro prirodnom smrću.”

541/678. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Ja'kub, Jusuf es-Es-Saffar; kaže: Nama je ispričao 'Ubejd ibn Se'id, on je prenio od Kamila, Ebu El-A'la'a, a on od Ebu Saliha, da je rekao:

¹ Ako su to riječi Osmana, radijallahu anhu, onda su rečene kao znak skromosti i negacija oholosti, a ako su od nekoga drugoga onda je upoznavan sa halifom onaj ko ga nije znao i nije mogao pretpostaviti da je to on čim spava na zemlji u mesdžidu.

"Allah se smilovao Osmanu, nije zgriješio da se ubije."

542/679. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Muhammed ibn Sadran Ebu Dža'fer; kaže: Nama je ispričao Junus ibn Kajs et-Tahi; Ispričao nam je 'Abdurrahman el-Hannat rob Kajsja, on je prenio od El-Mu'temira el-Kat'ija, on od Hinda ibn Bilala, ili Humejda ibn Hilala, a on od Ebu Hurejre ,*radijallahu anhu*, da je rekao:

"Bio je Osman ibn Affan ,radijallahu anhu, zatočen u svojoj kući četrdeset dana. Zadnje noći mi je rekao: - Probudi me večeras u sehur. Došao sam mu i kada je nastupio sehur rekao sam: - O vođo vjernika, sehur, Allah, dželle dželaluhu, ti se smilovao. Podigao je ruku i njome potrao čelo, a zatim rekao: - Subhanallah, Ebu Hurejre, prekinuo si mi san u kome sam vidio Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako mi govori: Sutra ćeš kod nas iftari-ti. I zaista, tog dana je i ubijen, Allah mu se smilovao."

543/680. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Ma'mer; kaže: Nama je ispričao Sufjan ibn 'Uejne, i kazao: Osman, *radijallahu anhu*, je rekao:

*"Kada bi vam srca bila čista nikada se ne bi zasitili Allahovog govora, učenja Kur'ana."*¹

544/681. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Ma'mer; kaže: Nama je ispričao Sufjan ibn 'Uejne; veli: Osman ,*radijallahu anhu*, je rekao:

"Ne volim da mi prođe ijedan dan ili noć, a da ne pogledam u Allaha. Misli na učenje Kur'ana."

545/683. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Ma'mer; veli: Nama je ispričao Ebu 'Ubejda el-Haddad, prenoseći od Avfa da je rekao: Meni je ispričao je Halid er-Rebi'i sljedeće:

"Pročitao sam u knjigama da će Osman ibn 'Affan ,radijallahu anhu, na Sudnjem danu reći: - Gospodaru moj, poštedi me da nekog zbog mene kažnjavaš, jer ubili su me Tvoji robovi, vjernici."

¹ Da u ovoj knjizi nema druge mudrosti do ove izreke, bila bi zlata vrijedna, tačnije vrjednija od zlata.

546/684. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Dža'fer ibn Muhammed ibn Fadl iz Ra'sul-Ajna; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Himjer el-Hilali, koji je rekao: Nama je ispričao Isma'il ibn 'Ajjaš prenijevši od Šurahbila ibn Muslima:

Da je Osman ibn 'Affan, radijallahu anhu, hranio narod hranom na račun države, a sam bi ušao u kuću i jeo sirće i ulje.

547/685. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Jahja ibn Me'in; kaže: Nama je ispričao Hišam ibn Jusuf, prenijevši od 'Abdullaha ibn Budžejra el-Kassa, a on od Hania, Osmanovog sluga, da je rekao:

"Osman bi, kada stane pored kabura, toliko plakao da su mu suze natapale bradu, pa mu bi rečeno: - Spominje se Džennet pa ne plačeš, a plačeš od kabura. Osman reče:- Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: 'Kabur je prva ahiretska stanica, pa ako se čovjek tu spasi ono poslije će biti lakše, a ako se ne spasi, ono što slijedi biti će teže.' Veli: - Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: Nijedno strašnije mjesto nisam vidio od kabura."

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem bi, nakon što zakopa mrtvog, stao nad kaburom i rekao: 'Molite za oprost svome bratu i tražite od Allaha da ga učvrsti, jer se on sada ispituje.' (bilježi ga Ibn Madže - hadis je hasen)

548/687. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hammad ibn Seleme, koji je kazao: Nama je saopćio Hišam i veli: Meni je ispričao moj otac, prenijevši od 'Abdullaha ibn Ez-Zubejra da je kazao:

"Rekao sam Osmanu, radijallahu anhu, na dan kada je bio opkoljen u svojoj kući: - Allah ih ubio¹, tako mi Al'aha, tebi je dozvoljeno da se protiv njih boriš. Osman reče: - Ne, nikada se protiv njih neću boriti. Zatim su ušli u njegovu kuću i ubili ga dok je postio.² A

¹ Ubice Osmanove koje su došle iz Egipta i Iraka, potaknuti falsifikovanim pismima zavjernika protiv halife.

² Hazreti Osman, radijallahu anhu, je odabrao svoju smrt mučenika i mazluma odbijajući da se brani, bojeći se da ne bude prolivena kap muslimanske krvi zbog njega. A koliko danas krvi teče od sablji vladara i njihovih čuvara. Gdje su oni od Osmanova, radijallahu anhu, primjera i bojazni da ne proliju kap muslimanske

Osman je postavio 'Abdullaha ibn Zubejra na čelo branioca kuće i rekao: - Ko je obavezan da mi se pokorava neka sluša 'Abdullaha ibn Ez-Zubejra.“

549/688. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hammad ibn Halid, i rekao: Nama je ispričao Ez-Zubejir ibn 'Abdullah, prenijevši od svoje nene po imenu Zuhejme, koja veli:

“Osman ,radijallahu anhu, bi postio danju, a klanjao noću, osim što je neznatno spavao početkom noći.“

550/689. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Bekr ibn Isa Ebu Bišr Er-Rasibi, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu 'Avana, prenijevši od Asima el-Ahvela, a on od Ebu Osmana:

“Da se rob Mugire ibn Šu'be oženio i pozvao Osmana ibn 'Affana, radijallahu anhu, dok je bio halifa, pa kada je došao veli: - Ja postim, ali volim da se odazovem pozivu, i zamolio mu je za blagoslov.“

551/690. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Šejban; veli: Nama je ispričao Muhammed ibn Rašid, i rekao: Nama je ispričao Sulejman ibn Musa:

Da je Osman ibn 'Affan, radijallahu anhu, čuo za grupu ljudi kako čine ružna djela, pa je izašao da ih spriječi i ukori. Kada je došao već su se bili razišli, a našao je tragove tog djela, pa je zahvalio Allahu što ih nije zatekao na tom djelu, te je u znak zahvalnosti oslobodio roba.¹

krvi. Ne tražimo proljevanje ničije krvi, niti se slažemo i mirimo sa svime što vidimo od zuluma prema muslimanima što za svoj ćejf – što za hatar din dušmana. Ne mirimo se sa nepravdom i trijebljenjem, koje je prevršilo svaku mjeru, prema muslimanima u kojima se osjeća duh dina, žvota i slobodarstva.

¹ Mašallah na čistoći duše Osmana, radijallahu anhu, koliko prezire da vidi munker i izražava sreću što je pošteđen tog prizora, možda iz samilosti prema tim ljudima da ih ne bi stigla šerijatska kazna. U svakom slučaju primjer nama čija su srca bolesna koje raduje čuti i vidjeti, pa tako i širiti tuđe mahane i sramote. On da je vidio ne bi širio, ali je presretan što vidio nije.

ZUHD ALIJE IBN EBI TALIBA, radijallahu anhu¹

552/693. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'i; kaže: Prenosi Ibn Ebi Halid od Zubejde, da je rekao: rekao je Alija; Kaže Veki'i: Ispričao nam je Zijad ibn Ebi El-Dža'd, prenijevši od Muhadžira el-'Amirija, a on od Alije, *radijallahu anhu*, da je rekao:

“Za vas najviše strahujem od dvoga: duge nade i slijeđenja prohtjeva. Duga nada vodi zaboravljanju ahireta, a slijeđenje prohtjeva odvraća od istine. Dunjaluk je okrenuo svoja leđa i odlazi, a ahiret se primiće, a svako od njih dvoje ima svoje pristalice, pa budite pristalice ahireta, a nemojte biti pristalice dunjaluka, jer je danas prilika za rad bez polaganja računa, a sutra je polaganje računa bez prilike za rad.”

553/695. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jahja ibn Se'id, prenijevši od Ebu Hajjana, da je rekao: Meni je ispričao Mudžemmi'i:

“Da bi Alija naredio da se pomete Bejtul-mal i popršće vodom, a zatim bi tu klanjao, nadajući se da će mu to svjedočiti na Sudnjem danu da nije uskraćivao imetak od muslimana.”²

¹ On je Ebu-l-Hasen, 'Alijj ibn Ebi Tālib, El-Qurešī El-Hāšimī, amidžić Allāhovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem., jedan od vitezova islama, četvrti pravedni halifa, prvo dijete koje je primilo islam, od desetorice kojima je obećan Džennet i četvrti po redu među najboljim ashabima uopšte. Umro je 40. h.g., kao žrtva atentata od strane jednog od pripadnika haridžija tog vremena. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 2/291. i 3/17. i 8/134., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001., zatim **Ibn Kesīr**, *El-Bidāje ve-n-nihāje*, 11/130., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi ve-d-dirāsati-l-islāmijjeh ve-l-arebijjeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

² Navodi se da je to činio sedmično. Podijelio bi sve iz Bejtul-mala, pa ga pomeo i klanjao dva rekata zahvalnosti Allāhu što je prosljedio emanet. Kada pometu današnji vladari Bejtul-mal i daju ga muslimanima? Ako bude opuhan bude poslan u banke izvan islamskog svijeta i u vlastite džepove i džepove svojih ortaka i pomagača.

Kada bi novac iz svakojakih blagajni i banaka preselio u džepove ljudi, prestale bi sve materijalne krize i nedaće.

554/696. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu El-Munzir, Isma'il ibn Omer; veli: Nama je ispričao Sufjan, on je prenio od Se'ida ibn 'Ubejda, a on od Alije ibn Rebi'e:

"Da je Alija, radijallahu anhu, imao dvije žene, pa kada bi bio kod jedne kupio bi meso za pola dirhema, a tako bi učinio i kada bi bio kod druge."

555/697. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu 'Amr el-Ezdi Nasr ibn 'Ali kaže: Nama je ispričao Bišr Ibn Fadl, prenijevši od Ebu Haruna el-Ganevija, a on od Hattana ibn 'Abdullaha, koji veli: rekao je Ali, *radijallahu anhu*:

*"Znate li kakva su Džennetska vrata? Rekoše: - Poput vrata koja znamo. On reče: - Ne, nego su ovakva, pa je podigao ruku gore, a Ebu Omer je ispružio ruku iznad njegove tj. jedna iznad drugih."*¹

556/699. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu 'Abdullah es-Sulemi; kaže: Nama je ispričao Ibrahim ibn 'Ukbe, on je prenio od Sufjana es-Sevrija, a on od 'Amra ibn Kajsja:

*Da je rečeno Aliji, radijallahu anhu: - Zašto krpiš svoju košulju? Veli: - Zato što mi to čini srce skrušenim i da se vjernik za tim povodi."*²

¹ Hoće reći da su Džennetska vrata jedna iznad drugih, odnosno da su vertikalno iznad Džehennemske provalije, a ne horizontalno kao vrata kuće na dunjaluku.

² Vladar je uzor i primjer. Ako se on okrene ibadetu i ahiretu okrenuće se i ljudi, osim rijetkih koji će biti omraženi, jer je svako zadovoljan da živi kao što živi prvi čovjek u državi. Ako se on okrene sabiranju dunjaluka i oda uživanjima, odaće se i obični svijet, osim malobrojnih gariba koji nisu pravilo već izuzetak. Zato su se ljudi popravili za vrijeme Omera ibn Abdulaziza, zbog njegove pobožnosti i pravednosti i ako su ga pretekli vladari u nadmetanju za dunjalukom.

Kaže se da su ljudi na vjeri svojih vladara. Historija je zabilježila interesantne primjere o tome.

El-Velid ibn Abdulmelik je volio gradnju i to se odrazilo na ljude, pa su se u njegovo doba ljudi nadmetali u tome. To im je bila glavna preokupacija. Kada bi god čovjek sreo svoga prijatelja, ili komšiju, pričao bi o tome i pitao jedan drugog: šta imaš, šta si izgradio i podigao?

Njegov brat Sulejman ibn Abdulmelik je volio žene i ljudi u njegovo vrijeme su se za njime povelili. Kada bi god pričali, pitali bi jedni druge: koliko žena imaš, koliko robinja si kupio?

Dok briga Omera ibn Abdulaziza je bila učenje Kur'ana, namaz i ibadet uopće.

557/700. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed ibn Ibrahim ed-Devreki, koji je kazao: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Mehdi; veli: Nama je ispričao Sufjan, on je prenio od 'Amra ibn Kajsa, a on od 'Ubejja ibn Sabita:

*"Da su Aliji, radijallahu anhu, ponuđene paluze, pa ih je odbio jesti."*¹

558/701. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao 'Ali ibn Hakim el-Evdi; kaže: Nama je ispričao Šerik, prenijevši od Musa et-Tahhana, on od Mudžahida, a on od Alije, *radijallahu anhu*, da je rekao:

"Došao sam u jednu baštu da tražim posla, pa me je vlasnik ponudio da nosim vodu: kanta vode za jednu datulu. Tako sam radio dok nisam skupio pregršt datula. Onda sam se napio vode i otišao kod Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sa punim pregrštom hurmi, pa je on pojeo dio, a ja dio."

559/702. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Zekerija ibn Jahja el-Kissai; kaže: Nama je ispričao Ibn Fudajl, on je prenio od El-A'meša, on od Mudžmi'a et-Et-Tejmija, a on od Jezida ibn Mihdžena, da je rekao:

Bili smo sa Alijom, radijallahu anhu, u Rehbi, pa je zatražio svoju sablju, isukao je i povikao: "Ko će je kupiti? Tako mi Allaha da imam iznos koliko košta jedan donji ogrtač ne bih je prodavao."

560/705. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Isma'il Ibn Tevba, Ebu Ma'mer; Nama je ispričao Zafir ibn Sulejman, on je prenio od Ebu Sinana eš-Šejbanija da je rekao: Meni je ispričao čovjek u Hiratu i rekao:

I ljudi su bili takvi. Kada bi razgovarali pitali bi jedni druge: koliko dnevno zikriš, koliko dnevno proučiš Kur'ana, koliko si klanjao sinoć... ?

Ako je vladar pijanica- raširi se pijančenje, ako je razvratnik - raširi se razvrat, ako je zulumčar - raširi se zulum, ako je hajirli - raširi se hajr, ako je hrabar - ljudi su hrabri, ako je varalica i vazal dušmanu i ljudi se pomire, jer su ključevi kod nje-ga. Što želi da ima u svome carstvu to i bude: alkohol i zinaluk, ili škole i džamije. Jer za sve treba kako dozvola tako i opća klima, koja ide od glavešina.

¹ *Paluza* – slatko jelo od brašna sa vodom i medom, ili šećerom. Smatrajući da je to luksuz za njega.

"Vidio sam Aliju, radijallahu anhu, kako ide pješke na bajram."¹

561/707. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama su ispričali Sufjan ibn Veki'i i Ebu Gassan, prenijevši od Ebu Davuda el-Mekfufa, on od 'Abdullaha ibn Šerika, on od Habbeta Ibn Džuvejna, a on od Alije, *radijallahu anhu*:

Da mu je donesena paluza i stavljena pred njega, pa je rekao: "Ti si lijepog mirisa, lijepe boje i lijepog okusa, ali ja ne volim da se učim na ono što nisam navikao."²⁶

562/709. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Šurejh ibn Junus; kaže: Ispričao nam je 'Ali ibn Hišam, on je prenio od Saliha prodavača odjeće, on od njegove nene, da je rekla:

"Vidjela sam Aliju ibn Ebi Taliba, radijallahu anhu, kako je kupio hurmi za dirhem i stavio ih u ogrtač, pa mu rekoše: - Da ih poneseš umjesto tebe, vođo pravovjernih? Veli: - Ne, najpreči je otac da ih nosi djeci."

563/710. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'i, on je prenio od Israila, on od Ebu Ishaka, a on od 'Amra ibn Habešija, koji kaže:

Držao nam je hutbu El-Hasan ibn Alija, radijallahu anhuma, nakon pogibije Alije, radijallahu anhu, pa je rekao: "Napustio vas je vjeran čovjek, nisu ga raniji pretekli u znanju, niti će ga kasniji u tome dostići. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi ga poslao sa bajrakom i ne bi napuštao boj dok ne pobijedi. Nije ostavio ni zlata, ni srebra, izuzev sedam stotina dirhema koji su bili njegova plata iz državne blagajne, koju je odbio uzeti. Njegove žene nisu imale sluge."

¹ Kao halifa, ne jaše, niti ide sa svijetom, radijallahu anhu.

² Halal mu je i ima novca mnogo kojeg dijeli i mogao bi sebi priuštiti iz njega, ali nije to ono na što Alija, radijallahu anhu, hoće trošiti imetak, niti su takva jela ono što Alija, radijallahu anhu, hoće da uzme na ovome svijetu. Baš kako sa odjećom svojom kaže da je bliža skrušenosti i primjer vjernika, tako i ovdje. Lakše je seliti sa dunjaluka ako se izlazi iz kolibe u Džennetske dvorce, iz zakrpljene i grube odjeće u Džennetsku svilu i kadifu, iza trpeze na kojoj je star komad hljeba i zejtin, nego iza druge gdje su pečeno meso i paluza. Tim prije što je u drugom slučaju upitno dospijevanje do Džennetske trpeze na kojoj je, pomenuto u Kur'anu i najavljeno, što nije oko vidjelo, uho čulo, niti mašta dokučila.

564/711. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hadždžadž, koji je kazao: Nama je ispričao Šurejh, on je prenio od 'Asima ibn Kulejba, on od Muhammeda ibn Ka'ba el-Kurezija, a on od Alije, da je rekao:

'Za vrijeme Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, znao sam od gladi vezati kamen na stomak, a danas izdvojim četrdeset hiljada dirhema sadake.'

ZUHD EBU ED-DERDA'A, radijallahu anhu¹

565/712. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Isma'il ibn Ibrahim, prenijevši od Muse, a on od El-Hasana, koji kaže da je Ebu Ed-Derda', *radijallahu anhu*, rekao:

"Sine moj, ne želi sve što vidiš kod drugih, jer onaj ko bude bacao pogled na sve što vidi u svijeta dugo će se žalostiti i neće ga srdžba prolaziti. A onaj ko ne zna za druge Allahove blagodati, osim jela i pića, kratka mu je pamet, a kazna mu je već nastupila; a onaj ko nije neovisan od dunjaluka, taj dunjaluka i nema."

566/713. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Meni je ispričao Isma'il ibn 'Alija, *radijallahu anhu*, koji je kazao, Nama je ispričao Ejjub, prenijevši od Ebu Kalabe, da je Ebu Ed-Derda', *radijallahu anhu*, rekao:

"Nisi postigao pravo znanje dok ne ovladaš višestrukim Kur'anskim značenjima, i nećeš imati potpunog znanja dok nepokornost prema Allahu ne bude razlog zbog kojeg prezireš ljude i budeš spreman da zbog toga još više prezireš sebe."

567/714. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Čitao sam pred svojim ocem ovaj hadis: Ispričao nam je Ebu El-'Ala'a, El-Husejn ibn Es-Sivar i kazao: Nama je ispričao El-Lejs, on je prenio od Muavije ibn Saliha, on od Ebu Ez-Zahirije, on od Džubejra ibn Nufejra, a on od 'Avfa ibn Malika:

"Da je u snu vidio šator od kože i zelenu livadu, a oko šatora poležale ovce koje preživaju i balebaju datule. Kaže, Avf ibn Malik."

¹ On je Ebu-d-Derdā', Uvejmir ibn Malik ibn Kajs ibn Umejje El-Ensari El-Hazredži. Ashab, od mudraca, vitezova i kadija između njih. Prije Islama je bio trgovac, da bi trgovinu ostavio u Islamu i posvetio se ibadetu. Istaknuo se u hrabrosti, pobožnosti i znanju hadisa. Kaže Ibn El-Džezeri: „Bio je od učenih i mudrih.“ Jedan od onih koji su zapamtili cijeli Kur'an za života Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Umro je, radijallahu anhu, u Šamu 32. hidžretske – 652. godine po Isau a.s. Prenio je 179 hadisa. Ibn Sa'd, Tabeqātu ibni Sa'd, 9/395., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

Upitao sam: - Čiji je ovo šator? Rečeno mi je: - Od 'Abdurrahmana ibn 'Avfa. Sačekali smo njegov izlazak iz šatora, pa je rekao: O 'Avfe, ovo nam je Allah dao zbog njegovog učenja Kur'ana, a da pogledaš ovaj dvorac vidio bi što ti oko nije vidjelo i za što ti uho nije čulo i što ti na um pasti nije moglo, a Allah ga je pripremio za Ebu Ed-Derda'a, radijallahu anhu, jer je on odbijao dunjaluk, udjeljivao i na bojnopolju izlagao svoj vrat pred sablju."

568/715. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Harun ibn 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Sejjar, koji je kazao: Nama je ispričao Dža'fer; veli: Nama je ispričao Se'id el-Džeriri, prenoseći od svojih šejhova:

"Da je Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu, opazio čovjeka da se na džhenazi raspituje za umrlog i govori: - Ko je ovaj? Pa mu Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu, reče: - To si ti, to si ti. Allah kaže: Ti ćeš, doista, umrijeti, a umrijet će i oni. (Ez-Zumer: 30.)

569/716. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Sejjar ibn Ebi Šejbe; kaže: Nama je ispričao Ebu Hilal i rekao: Nama je ispričao Muavija ibn Karreh, koji je rekao:

"Da se Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu, razbolio, te su ga posjetili njegovi prijatelji i upitali: - Na šta se žališ, o Ebu Ed-Derda'? - Muče me grijesi, veli. - Želiš li nešto, upitaše? - Želim Džennet, veli on. - Da ti potražimo liječnika, upitaše? Liječnik mi je i odredio da ovdje ležim, veli on."¹

570/717. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama su ispričali: Veki'i i Ebu Mu'avija; vele: Nama je ispričao El- A' meš prenijevši od 'Abdullaha ibn Murre, da je Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu, rekao:

"Činite Allahu ibadet kao da Ga vidite i zamišljajte sebe među mrtvima. Znajte da je malo koje vam je dovoljno, bolje od mnoštva koje će vas od Allaha odvratiti, neće biti uništeno, niti loše djelo zaboravljeno."²

¹ Misli na Allāha, subhanehu ve te'ala., jer lijek može biti samo od Njega, a ne od doktora. Dok mi je On davao zdravlje nisam ležao. Čim mi ga je uzeo, "Ljekar" mi hoće nešto drugo bolest i smrt, subhanehu ve te'ala.

² Ako ga vi i zaboravite, Allāh ga je zabilježio i pitaće vas, a ako je grijeh prema

571/718. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Mehdi, koji je kazao: Nama je ispričao Hammad ibn Zejd, on je prenio od Ejjuba, on od Ebu Kalabe, da je Ebu Ed-Derda', *radijallahu anhu*, rekao: *"Moli Allaha dok si u blagostanju u danima rahatluca, ne bi li ti se odazavao u nevolji."*

572/719. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Šu'be, on je prenio od 'Amra ibn Murre, a on od 'Abdurrahmana ibn Ebu Lejle:

"Da je Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu, pisao Selemi Ibn Mihledu: - A potom: Kada čovjek čini djela pokornosti, Allah ga zavoli; a kada ga Allah zavoli, omili ga Svojim robovima. A kada čovjek griješi prema Allahu, zamrzi ga; a kada ga zamrzi, učini ga mrskim i prezrenim Svojim robovima."

573/720. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Meni je ispričao Veki'i, on je prenio od Malika ibn Migvela i El-Mes'udija, a oni od 'Avna, da je rekao:

Pitali su Umu Ed-Derda', radijallahu anha: Šta je bilo najbolje djelo Ebu Ed-Derda'a, radijallahu anhu? Pa je rekla: "Razmišljanje i uzimanje pouke. "¹

574/721. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'i; veli: Nama je ispričao Sufjan, on je prenio od Sevra on od Sulejmana ibn 'Amira, a on od Ebu Ed-Derda'a, *radijallahu anhu*, da je rekao: *"Divna li je isposnička ćelija čovjeku, njegova kuća, u njoj čuva svoj pogled i svoj jezik. A izbjegavajte pijacu², jer ona zabavlja insana od potrebne svijesti i pribranosti i navodi ga na pogreške."*

575/722. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sejjar, koji je kazao: Nama je drugima tražiće dotični svoj hakk pravo od vas na Danu Pravde.

¹ Iz ajeta, mudrosti i događaja. Jer razmišljanje navodi na oprez od lošeg i na činjenje lijepog. A i praktično, kada se insan zamori od rada rukama, i zamori mu se jezik i oči od učenja Kur'an, čitanja korisnih knjiga, zikra i slično, onda ih odmara upošljavajući mozak, razmišljajući, uzimajući pouku i tako na smjenu da ibadet ne prestaje.

² Tržnice, današnji šoping centri, supermarketi, parkovi i slično.

ispričao Dža'fer; kaže: Nama je ispričao Junus, on je prenio od El-Hasana, a on od Ebu Ed-Derda', *radijallahu anhu*, da je rekao:

*"Da nije toga volio bih da sam u utrobi zemlje, a ne na njenom licu: da mi nije braće koja me posjećuju, pa biraju lijepe riječi kao što se probiru lijepe datule, ili da uprašim svoje lice prašinom padajući Allahu na sedždu, ili da osvanem, ili omrknem na Allahovom putu."*¹

576/723. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Meni je ispričao El-Velid ibn Muslim, prenoseći od Ebu Džabira:

Da bi Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu, kada bi čuo kako ljudi noću bdiju na namazu uče Kur'an, rekao bi: "Blago li se njima! Oplakuju svoje duše prije Sudnjega dana, srca im rose od zikrullaha."

577/724. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao El-Velid, koji je kazao: Nama je ispričao Se'id ibn 'Abdulaziz; veli: Nama je ispričao Rebia' ibn Zejd, da bi Ebu Ed-Derda', *radijallahu anhu*, govorio:

"Radite dobra djela prije pohoda u bitku, jer vi svojim djelima ratujete protiv neprijatelja."

578/725. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao El-Velid, koji je rekao: a kaže Ed-Dahhak ibn 'Abdurrahman ibn Ebi Hušib je rekao: Čuo sam Bilala ibn Sa'da kako govori, kaže da je Ebu Ed-Derda' rekao:

¹ E moj dragi brate Ebū Ed-Derda', kada su danas izumili da je džihad terorizam, pa čak i onda kada se suprotstaviš najzakletijem neprijatelju, koji sve ruši pred sobom: bolnice, škole, džamije, kamo li šta drugo. Ubija žene, djecu, starce, kamo li šta drugo. Zatvara, siluje i muško i žensko, a u tome se složili i naši, pa ponavljaju njihove riječi. Ostalo je samo da budeš u džihadu po mjeri svijeta, našega i njihova, ako si u redovima čafirskih vojnika, ili njihov vjerni sluga, van njihovih redova, ali u bliskoj suradnji.

Ostali su teroristi samo zato što nisu sa njima, jer ili sa njima ili protiv njih kažu tako, izbora ti nema. Pred njima nema slobode naroda - osim njihovih, nezavisnost zemalja - osim njihovih, nepovrjedivosti granica - osim njihovih. Ne napadaju samo zemlju i ne ubijaju samo čovjeka i ne ruše samo objekte, već dušu, srce, vjeru, moral, pamet, objavu.

Nisam čuo do sada za postojanje ovakvog terorizma, ali ga sada svi vidimo.

“Da ovaj svijet kod Allaha vrijedi koliko krilo mušice, ne bi na njemu faraon popio ni gutljaj vode.”

579/726. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman i rekao: Nama je ispričao Mu'avija ibn Salih, on je prenio od 'Abdurrahmana ibn Džubejra ibn Nufejra, on od svoga oca, a on od Ebu Ed-Derda', *radijallahu anhu*, da je rekao:

“Oni čiji su jezici vlažni od spominjanja Allaha u Džennet će ulaziti nasmijani.”

580/727. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman i rekao: Nama je ispričao Mu'avija, on je prenio od Ebu Ez-Zahirijje, on od Džubejra ibn Nufejra, a on od Ebu Ed-Derda', *radijallahu anhu*, da je rekao:

“Učeni¹ i onaj koji traži znanje u nagradi su jednaki a u ostalima nema nikakvog dobra.”

581/729. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ibn Mehdi, on je prenio od Mu'avije, on od Ebu Ez-Zahirijje, on od Džubejra ibn Nufejra, a on od Ebu Ed-Derda', *radijallahu anhu*, da je rekao:

“Da nije pohlepe u duši koja se pokorava, prohtjeva koji se sljede i zadivljenosti vlastitim mišljenjem.” toga ljudi bi bili ispravni: ²

582/730. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman, on je prenio od Sufjana, on od Mensura, a on od Salima ibn Ebi El-Dža'da:

Da je rečeno Ebu Ed-Derdau', radijallahu anhu, kako je Ebu Sa'd ibn Munebbih oslobodio stotinu robova. Ebu-Ed-Derda', radijallahu anhu, rekao: “Stotinu robova iz imetka čovjeka je zaista mnogo, ali ako hoćeš obavijestiću te o onome što je bolje od toga:

¹ U drugom rivajetu, koji je identičan ovome, umjesto učeni stoji: Onaj koji poučava druge hajru i onaj koji uči isti su u nagradi, a nema u ostalim ljudima poslije njih hajra.

² Što znači da nema zajedničkog mišljenja i stava, i nema zajedničke akcije, već sve frakcije brojne koliki je broj pojedinaca. Jer neće niko ni sa kim, niko ničijeg mišljenja jer ga ne begeniše, budući da se u svoje zaljubio.

Iman koji prati čovjeka danonoćno i da ti je jezik stalno mokar od spominjanja Allaha.”

583/731. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahmaa, koji veli: Nama je ispričao Sulejman ibn El- Mugire, prenijevši od Humejda ibn Hilala, da veli: Rekao je Ebu Ed-Derda', *radijallahu anhu*:

“Najviše čega se bojim na Dan kada ću sresti svoga Gospodara jeste, da mi kaže: Znao si, pa šta si po tom znanju uradio?”

584/732. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu 'Abdullah es-Sulemi; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrezzak, koji veli: Čuo sam Sevra ibn Jezida da pripovijeda od Halida ibn Mi'dana, a on od Ebu Ed-Derda', *radijallahu anhu*, da je kazao:

“Ovaj svijet je proklet i proketo je sve što je na njemu, osim spominjanja Allaha, tebareke ve te'ala, i onoga što vodi ka tome, i učenjaka i onoga ko stiće znanje, a njihove su nagrade jednake, a ostali ljudi su ološ u kome nema dobra.”

585/733. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman, koji je kazao: Nama je ispričao Šu'be, prenijevši od 'Imrana el-El-Kasira koji veli: Čuo sam Ebu Redža'a da kaže: Ebu Ed-Derda' je rekao:

“Draže mi je da stotinu puta izgovorim Allahu ekber nego da podijelim stotinu dinara.”¹

¹ Iz ovih i sličnih riječi Ebū Ed-Derda'a, radijallahu anhu, uviđamo da je on pripadao redu onih koji zagovaraju nedoticanje dunjaluka. Mada postoji druga škola koja uvažava imetak, ali uvjetuje vladanje njime, a ne podlijeganje njegovom izazovu i dijeljenje prema Allāhovom zadovoljstvu.

Ebū Ed-Derda', radijallahu anhu, jasno kaže da se opredijelio za ovu školu kada je pokušao da pomiri ibadet veliki ibadet i trgovinu, pa mu nije išlo i izabrao je ibadet i onaj svijet. Ako on kaže da mu je draže reći stotinu tekbira, nego podijeliti stotinu zlatnika i bolje mu je, ako mu je sa time duša mirna i iman jači. Pogotovo što dijeljenje podrazumijeva sticanje i iman je imetka, što je opet breme ovoga i onoga svijeta i to instinski zahidi neće.

Ali za svakoga ne znači da je 100 tekbira vrijednije od 100 dinara, ako su halalom stečeni i bili jako potrebni, kao kada bez njih musliman padne u kušnju da proda vjeru kako bi sebi, ili djeci, obezbijedio neku potrebu. Islam podstiče i na imanje i dijeljenje, a priznaje vrijednost zikra onih koji ne mogu podijeliti. Znano je kada su se siromašni žalili Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ih bogati pretekoše

586/734. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed, koji veli: Nama je ispričao Šudža'a i kazao: Čuo sam Mu'aviju ibn Karreta gdje govori da je, Ebu Ed-Derda', *radijallahu anhu*, rekao:

"Tražite znanje, a ako ga ne budete tražili onda volite njegove nosioce i one koji ga traže, a ako ih ne budete voljeli onda ih nemojte makar mrziti."

587/735. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed, koji veli: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Budžejr; kaže: Meni je ispričao Ebu Abdu Rabb, da je Ebu Ed-Derda', *radijallahu anhu*, rekao:

*"Ja ne bih volio trgovati, pa makar zaradivao 300 dinara i to ispred džamijskih vrata kako bi mogao obavljati svaki namaz u džematu. Ja ne kažem da Allah, subhanehu ve te'la, nije dozvolio trgovinu, a zabranio kamatu, nego ja želim da budem od: ljudi koje kupovina i prodaja ne ometaju da Allaha spominju"*¹ (En-Nur: 37.)

588/736. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hadždžadž Ibn Muhammed El-A'ver, Meni su ispričali Šu'be i Vehb, prenijevši u dvije verzije sa istim značenjem od Ebu Ijasa, a on od Ebu Ed-Derda'a, *radijallahu anhu*, da je rekao:

u deredžama, sevapima i stepenima kod Allāha, jer klanjaju kao i siromašni, poste i idu u džihad, plus dijele iz imetka. Do sada je jasno da su svjesni vrijednosti i prednosti imanja i dijeljenja. Pa im je Poslanik, *sallallahu alejhi ve sellem*, rekao: Hoćete li da vam kažem čime ćete ih stići i neće niko biti kao vi, osim ko rekne toliko, ili više? Recite poslije svakog namaza: *subhanallah* 33x, *elhamdulillah* 33x, *Allāhu ekber* 33x, itd.

Potpora Ebū Ed-Derdau, *radijallahu anhu*, je u ovome da ako nemam, te ne dijelim, a vrijeme trošim na spominjanje Allāha, dostigao sam ih i prestigao ako oni ne zikre, pogotovo što time volim Allāha više i Islam više, jer me dunjaluk ne obuzima i njime se ne teretim, ako imam svoju potrebu i ne ovisim i ne opterećujem drugog svojom egzistencijom, inače bi bila manjkavost.

¹ U vjeri su stepeni, Poslanik, *sallallahu alejhi ve sellem*, je rekao: *"Ko trguje ne zakidajući, da bi obezbijedio svoju familiju, je kao mudžahid."*

I nema smetnje da vjernik trguje u skladu sa šerijatom. Ali ko može podnijeti siromaštvo, kao Ebū Ed-Derda', *radijallahu anhu*, i neće zavljučiti ruku u tuđi džep, može se popeti na stepen zahida izbjegavajući odgovornost za imetak na Sudnjem danu, ne dozvoljavajući da mu oduzima vrijeme, jer trgovac ako ne izostane zbog trgovine iza namaza, dođu račun i pogodbe i planovi za njim u džamiju, pa na namazu računa umjesto da spominje Allāha, subhanehu ve te'ala,

“Ljudi ne vole tri stvari, a ja ih volim: siromaštvo, bolest i smrt.”

589/737. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jezid, koji veli: Nas je obavijestio El-Mes'udi, on je prenio od Ebu Husajna, a on od 'Abdullaha ibn Babaha, koji kaže: Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu, je rekao:

“Da je malo sticanja imetka na halal način, pa ko stekne ime-tak zaradi novac na haram način i potroši ga valjano na halal, a ko zaradi na haram način i potroši ga na haram to je kao neizlječiva bolest. A ko zaradi imovinu na halal način i potroši ga na halal, to mu pere grijeha kao što voda sapire zemlju prašinu sa kamena.”

590/738. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jezid, koji je rekao: Nama je saopćio Ebu Se'id el-Kindi, od onoga ko je njega obavijestio, a on od Ebu Ed-Derda'a, radijallahu anhu, da je rekao:

“Kako su ljudi obmanuti bdijenjem naivnih umišljenih naivaca i njihovim postom, kada je san i mršenje pametnih bolje od toga¹! Samo koliko trun dobrih djela bogobožasnih ljudi bolje je i vrjednije od brda ibadeta umišljenih.”²

591/739. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Bejan ibn El-Hakem; kaže: Nama je ispričao Ebu Dža'fer Muhammed ibn Hatem; veli: Meni je ispričao Bišr ibn El-Haris, koji je kazao: Nama je saopćio 'Isa ibn Junus, prenijevši od El-A'meša, on od onoga ko ga je obavijestio, a on od Ummu Ed-Derda':

Da se požalila Ebu Ed- Derda'u, radijallahu anhuma, kako joj je nestalo brašna, pa joj je rekao: “Pred nama je teška prepreka, zato je bolje biti lahak nego natovaren.”

¹ Jer ih zbog ispravnog nijjeta i tada sljeduje nagrada.

² Onih koji nisu bogobožasni i ubijedeni. Koliko ljudi nastoji na jednoj strani kao što je: post, umra, hadž i slično, dok na drugoj strani je bez ičega. Nema milosti prema miskinu, ne tiču ga se bol muslimana, živi li mu ili ne živi porodica sa njegovim znanjem i odobrenjem polu ili potpuno džahilski život, a kad dođe ramazan, ili hadž, razmaše se. Međutim, ko ima takvaluk i jekin njegovo je srce uvijek u ibadetu, makar ne mogao otići na umru svakog odmora, ili ne mogao pojahati naj-novijeg džipa do najveće džamije, gdje je lijep glas učača i dugo se uči kunut. Pa naš jaran misli da će sve namiriti što je čitavu godinu uz njega od džahilijeta.

592/740. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Davud ibn 'Amr; veli: Nama je ispričao 'Abser, koji je kazao: Nama je saopćio je Bered, prenoseći od Huzama ibn Hakima, da je Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu, rekao:

“Da znate na što ćete naići nakon smrti ne biste jeli hranu sa apetitom, niti biste pili piće sa užitkom, niti biste se sklanjali u hladovinu kuća, nego biste izašli na visine brda, udarali se u prsa i oplakivali sami sebe. Volio bih da sam drvo čije se lišće stoci okreše, pa ga one pojedu.”

Bered dodaje: *Prenešeno mi je da je jedne prilike Ebu Bekr, radijallahu anhu, vidjevši pticu kako leti kazao: “Blago tebi ptico, jedeš od plodova, skrasiš se u krošnji drveta, i na kraju se vraćaš Gospodaru bez polaganja računa.”*

593/741. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Džerir, on je prenio od Bereda, a on od Sulejmana ibn Musā, da je Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu, rekao:

“Dovoljno ti je grijeha da ratuješ stalno¹. Dovoljno ti je zuluma da se stalno raspravljaš. Dovoljno ti je laži da stalno pričaš, osim da pričaš o Allahu.”

594/742. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Fejjad ibn Muhammed el-Jerbuii, on je prenio od Dža'fera ibn Burkana, on od Mejmuna ibn Ebi Džerira, on od Mejmuna ibn Mehrana, a on od Ummu Ed-Derda'a, da je rekla:

“Vidjela sam Ebu Ed-Derda'a, radijallahu anhu, kako puše ispod ovoga našega kotla, pa su mu suze tekle iz očiju od dima i pepela.”

595/743. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman, on je prenio od Sufjana, on od El-A'meša, a on od Hajseme, da je Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu, rekao:

¹ Protiv Allāha, griješeći Mu.

“U džahilijetu sam bio trgovac, pa kada je došao islam pored trgovine prihvatio sam i ibadet. Međutim, nisu mi išli skupa, te sam se odlučio za ibadet, a ostavio trgovinu.”¹

596/744. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Hazim, Ebu Mu'avija i veli: Nama je ispričao El-A'meš, prenijevši od Salima ibn Ebi El-Dža'da, a on od Ummu Ed-Derda', koja veli: *Jednoga dana uđe mi Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu, ljutit, pa ga upitah šta mu je? „Tako mi Allaha, među muslimanima ne vidim ništa od onoga na čemu je bio Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, osim što klanjaju u džematu.”²*

597/745. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Hazim, Ebu Mu'avija i rekao: Ispričao mi je ko je čuo El-A'meša, kako navodi od Salima, da je rekao:

“Ugledao je Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu, čovjeka čija je nježnost kože zadivila³, pa ga upita: - Jesi li ikada bolovao vrućicu? Ovaj reče: - Ne. - Jesi li ikada imao glavobolju? - Ne - odgovori

¹ Aferim ti kada si mogao. Uspjela je trgovina sa Allāhom, inšāllah. Mnogi ne mogu ostaviti zveket dinara po kesama i džepovima danas je u pitanju šuškanje i tipkanje po mašinama radi provjere računa. Stoga pjenušavo tumače kako je trgovina iz koristi za Islam i muslimana, a Allāh zna da to rade za svoj interes, da Islamu i muslimanima nema fajde od njihove trgovine. Ali nije svako Ebū Ed-Derda', radijallahu anhu, da voli siromaštvo, bolest i smrt. Mi volimo bogatstvo, zdravlje i život, ali će to proći i šta onda?

² Boljelo ga, radijallahu anhu, što slabi vjera i rad za onaj svijet, a natječu se za dunjaluk i zbog njega se dijele i zaboravljaju jedni druge i prava muslimana, kao i svrhu življenja.

To je rekao za tabīne jer je on ashab. Šta reći za nas danas, da bog da da klanjamo sami, a kamo li zajedno u džematu i džamiji.

³ Danas, da mogu i u stotoj godini bi da imaju nježnu kožu, crnu bujnu kosu itd. Djelom pokazujemo da vjerujemo u život na ovom svijetu. Ako želimo ljepotu i trajnu, ona je zagarantovana u Džennetu. A da istinski čuvamo svoju kožu i lice, ne bismo tako radili, pa je izlagali ahiretskoj vatri, već bi iz bora i sijedih kosa uvidjeli prolaznost dunjaluka i najavu preseljenja, pa hal popravili. Jer stvarnost je Božja olakšica za umiranje. Ko vidi da je unakažen bez zuba, vida, sluha, zdravlja itd. ne treba da žali život i žali umrijeti, kao što bi žalio da je uvijek zdrav i mlad, rekao bi: šteta da ovakav umrem.

ovaj.¹ - *Teško ovome, reče Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu, umrijeće sa grijesima.*"²

598/746. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Mu'avija, koji je kazao: Nama je ispričao El-A'meš, on je prenio od 'Amra ibn Murre, on od Salima ibn Ebi El-Dža'da, a on od Ummu Ed-Derda', da je Ebu Ed-Derda', radijallahu anhumu, kazao:

*"Sahat razmišljanja je vrijedniji od cjelonoćnog klanjanja."*³

599/747. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Hafs, 'Amr ibn 'Ali; kaže: Nama je ispričao Jahja ibn Se'id i rekao: Nama je ispričao Sevr; kaže: Meni je ispričao Ebu Avn, prenijevši od Ebu Idrisa: *Da je Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu...*

*...u neke žene među očima vidio ožiljak od sedžde, poput crne pjege na glavi ovce, pa joj reče: "Da nemaš ovoga među očima bilo bi ti bolje."*⁴

600/748. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Mu'avija, on je prenio od El-A'meša, on od Gejlana, on od Bešira, on od Ja'la ibn El-Velida, koji veli:

"Bilo je rečeno Ebu Ed-Derda'u, radijallahu anhu,; - Šta želiš onome koga voliš? - Smrt, veli on. - A ako ne umre, upitaše? - Malo imetka i djece - odgovori on."

601/749. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Bišr, koji je kazao: Nama je ispričao Mustagfir, prenijevši od El-Kasima ibn 'Abdurrahmana, da je rekao:

¹ Postoji i sahih hadis od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sa istim sadržajem, samo je na kraju Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko hoće da vidi stanovnika Džehennema, neka vidi ovoga."*

² Jer inače bolest i svaka nevolja koja snađe vjernika njome se brišu grijesi, ili dižu stepeni, zbog sabura na tim iskušenjima. Pa koga zaobiđu nisu ga očistili kao što očiste onoga ko ih podnese, kako ukazuju hadisi.

³ Ako je razmišljanje vrijedno, a namaz sa nemarom. A ako je razmišljanje bezvrijedno, a namaz sa razmišljanjem o ajetima, onda je namaz bolji.

⁴ Jer bi joj djelo bilo skriveno između nje i Allāha, subhanehu ve te'ala, sigurnije, da je drugi ne vide pa da je hvale, pa joj se to svidi i djelo joj propadne.

"Bio je Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu, od onih kojima je dato znanje."

602/750. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu 'Abdullah, Muhammed ibn Muslim et-Tai'i iz svoje knjige, pričao nam je Feredž ibn Fudala on je prenio od Eseda ibn Veda', a on od Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu, da je rekao:

*"Allahu nema dražeg organa kod vjernika od njegova jezika i zbog njega će biti uveden u Džennet, a nema Mu kod nevjernika mržeg organa od njegovog jezika i zbog njega će biti uveden u Vatru."*¹

603/751. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Bišr; veli: Nama je ispričao Mis'ar, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu Husajn da je Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu, rekao: *"Kada ti dođe slučaj koji je iznad tvoje moći i ne možeš ga riješiti, budi strpljiv i čekaj rješenje od Allaha."*²

604/752. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao 'Isa ibn Salim, Ebu Se'id eš-Šaši; kaže: Nama je ispričao Ebu El-Melih, prenoseći od Mejmuna, koji kaže da je Ummu Ed-Derda' žena Ebu Ed-Derda'a, radijallahu anha, rekla:

*"Moj dragi muž, Ebu Ed-Derda' mi je oporučio sljedeće: - Kada svijet obuče svilenu odjeću ti obuci pamučnu, a kada obuče pamučnu ti obuci vunenu."*³

¹ Potpuno je tačno da je jezik bitan i ima veliku ulogu i odgovornost kako za hajr, tako i za šerr. Ali srce i mu'mina i ka'fira je važnije, samim time i draže i omraženije Allāhu, subhanehu ve te'ala, i za vjerovanje i činjenje dobra, kao i za kufr i činjenje zla. Jezik jeste kao sredstvo možda najzaslužniji i najkrivlji, ali on kao i drugi organi pokorava se srcu. Tome svjedoči hadis: *"U ljudskom organizmu ima dio koji kada valja, valjano je svo tijelo, a kada se pokvari, pokvareno je svo tijelo. To je srce."* Stoga treba uzeti ove riječi Ebū Ed-Derda'a, radijallahu anhu, kao skretanje pažnje na važnost jezika, a ne apsolutnu činjenicu da je onako kako je doslovno rečeno. Vjerujem, na osnovu ajeta i hadisa koji ukazuju na srce u prvom redu, da je mu'minsko srce Allāhu draže od njegova jezika i kafirsko mrže od njegova jezika, jer je ono prvo odgovorno, zaslužno, ili krivo.

² Jasno je rečeno ono što ne možeš, ili ne možete. Ne treba ovim pravdati ne činjenje mnogo čega na ličnoj i zajedničkoj razini, što možemo a ne činimo.

³ Težnja skromnosti, da je insan u ukrasima dunjaluka bolji lakši, manje ima od

605/753. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni su ispričali moj otac i ispričali su nam 'Abdumelik ibn 'Amr i 'Abdussamed ibn Abdulvaris: Nas je obavijestio 'Abduldželil on je prenio od Šehra, a on od Ummu Ed-Derda', radijallahu anha, koja kaže...

...Ebu Ed-Derda' jedne noći je klanjao i plakao moleći Allaha dovom: - Allahu moj, uljepšao si moj lik, pa uljepšaj i moju ćud, i tako sve do jutra. Pa sam mu rekla: - Ebu Ed-Derda', sva ti je dova noćas bila u vezi lijepog morala? On reče: - Ummu Ed-Derda', čovjek musliman će imati lijep ahlak dok ga njegov lijep moral ne uvede u Džennet, ili će imati loš ahlak dok ga takav ahlak ne uvede u Vatru. Čovjeku muslimanu se opraštaju grijesi i dok spava. - Kako to, o Ebu Ed-Derda', upitah ga? - Ustane klanjati njegov brat musliman noćni namaz i dovi za roditelje i braću, pa mu Allah usliša dovu, pa dovi za svoga brata, pa mu Allah usliši dovu."

606/754. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac i rekao; Ispričao nam je 'Abdumelik ibn 'Amr i rekao: Nama je ispričao Isma'il ibn Muslim el-'Abdi prenijevši od Ebu El-Mutevekkila en-Nadžija:

*"Da je Ebu Ed-Derda, radijallahu anhu, imao robinju koju je jednoga dana njegov sin ošamario, pa mu je naredio da sjedne pred nju da mu ona uzvrat, na šta ona reče da mu je oprostila. On joj reče: - Ako si oprostila, onda zovni svjedoka odavde iz porodice, neka ti posvjedoče da si mu oprostila. Kada su joj svjedoci posvjedočili, Ebu Derda joj reče: Idi slobodna kuda želiš u ime Allaha, a kamo sreće da Allah oprost i cijeloj Ebu Ed- Derdaovoj porodici."*²

607/755. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama su ispričali Hašim i Ebu El-Munzir i vele:

drugih koji se jedino krase dunjalučkim ukrasima. A ako ih uz to krasi vjera i znanje, onda ih dunjalučka gizda kviri, ili prave ukrase vjeru ibadet, ahlak i znanje ne cijene.

¹ A kada će drugi dovi za nas, osim kada ih osvojimo lijepim ahlakom.

² ³² Subhanallah, koliko se boji zuluma! Jedan šamar uz oprost smatra zlom koga ne može oprati sevap oslobođenja roba. Gdje su današnji vladari od ove škole Ebū Ed-Derda', radijallahu anhu, da poštede muslimane zuluma koga im pričinjavaju i najčešće zbog privrženosti Islamu i radu za njega, a radi udovoljavanja ćafirima koji to vole i od njih traže, a nerijetko iz lične mržnje i straha da ne zaživi pravi Islam koji će im uzeti, ili ograničiti vlast koju imaju.

Nama je ispričao Džerir, prenijevši od Rašida ibn Sa'da: da bi Ebu Ed-Derda, radijallahu anhu, govorio:

“Najdraže što mi moj brat može pokloniti jeste selam, a meni najdraže što o njemu mogu čuti, jeste da je umro.”¹

608/756. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je je ispričao Hašim, koji je kazao: Nama je ispričao Džerir, on je prenio od 'Abdurrahmana ibn Ebi 'Avfa, on od 'Abdurrahmana ibn Mensura el-Fezzarija, a on od Ebu Ed-Derda'a, radijallahu anhu, da je rekao:

“Koji god čovjek porani u mesdžid da bi naučio nešto dobro ili tome podučio druge, Allah mu upiše nagradu mudžahida i vrati se sa zadobijenim plijenom.”

609/757. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Hašim, koji je kazao: Nama je ispričao Džerir, on je prenio od 'Abdurrahmana ibn Ebi 'Avfa, a on od Ebu Ed-Derda'a, radijallahu anhu, da je rekao:

“Sumnjanje u nešto od vjerskih istina je nevjerovanje, naricanje je djelo iz džahilijeta, poezija je Iblisova svirala, uzimanje prije raspodjele iz ratnog plijena je žeravica iz Džehennema, alkohol sadrži svako zlo, mladost je ludost, žene su šejtanska zamka, oholost je gora od zla, najgora hrana je bespravno pojedena imetak siročeta, kamata je najgora zarada, sretan je onaj ko uzme pouku iz primjera drugih, a nesretan je onaj ko je nesretan u majčinoj utrobi.”²

610/758. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Miskin ibn Bukejr, koji je kazao: Nama je saopćio Sabit ibn A'džlan, prenijevši od El-Kasima ibn 'Abdurrahmana, da veli:

“Ebu Derda', radijallahu anhu, je u jednoj kesi držao desetak datulinih koštica. Kada bi se vratio sa sabah-namaza sjeo bi na svoju postelju, uzeo kesu i vadio jednu po jednu, subhanajući na

¹ Jer selam znači ljubav, sigurnost, komunikaciju srca i bratskih emocija. A rado-vao se smrti brata jer je preselio kao dobar vjernik, spasivši se dunjalučkih muka.

² Jer se u majčinoj utrobi upiše svakome je li sretan, ili nesretan, kada mu se duša udahnjuje, kako stoji u hadisu Ibn Mes'uda, radijallahu anhu.

njih¹. Kada bi završio, vrati bi ih, jednu po jednu, također zikreći. Tako bi ostao sve dok mu ne bi došla njegova žena, Ummu Ed-Derdā' da ga obavijesti da je doručak spreman, na što bi on često rekao: - Podignite jelo ja sam zapostio."

611/759. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Miskin i rekao: Nama je ispričao Se'id ibn 'Abdulaziz od onoga ko ga je obavijestio o Ebu Ed-Derda'u:

Da je rekao ženi oštrog jezika: "Bolje bi ti bilo da si nijema!"

612/760. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Mu'avija, koji je kazao: Nama je ispričao 'Amr ibn Mejmun od svoga oca, a on od Ummu Ed-Derda', da joj je Ebu Ed-Derda', radijallahu anhuma, rekao:

"Nemoj ništa tražiti od ljudi. Rekla sam: - Ako mi je potrebno? - Ako ti je potrebno, onda poberi klasje koje je preostalo iza žetelaca, te ga samelji i jedi, ali od ljudi bilo šta ne traži- reče Ebu Ed-Derda'."

613/761. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sejjar, i rekao: Nama je ispričao Dža'fer; veli: Nama je ispričao Sabit:

Da je Jezid Ibn Mu'avija halifn sin tada prosio od Ebu Ed-Derdāa njegovu kćer, pa ga je odbio. Reče jedan od prisutnih na skupu kod Jezida: - Allah popravio tvoje stanje, dozvoljavaš li da je ja oženim? - Teško tebi, zar si neoženjen, reče Jezid? - Dozvoljavaš li mi, Allah popravio tvoje stanje, upita? - Da, reče on. Čovjek je zaprosi i Ebu Ed-Derda' udade svoju kćer za njega. Među narodom

¹ U vezi činjenja zikra na tespihu i tome slično, postoje tri stava:

- Stav da je on novotarija uopće, pozivajući se na to da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije na kamenčiće, koštice i sl. zikrio i da je Ibn Mes'ud ukorio neke u Iraku kada su zikrili brojeći kamenicama.

- Drugi: da ne smeta nikada, kao što kod nas tradicionalno tespihaju na tespih čak iza namaza.

- I treći: koji razdvaja zikr iza namaza, gdje je novotarija činiti zikr na tespihu, jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zikrio na prstima brojao, i zikr van namaza ko mnogo zikri i broji tespihom.

I ovo mišljenje potvrđuje postupak Ebū Ed-Derda'a, radijallahu anhu, Ništa od ovoga nije strašno koliko je strašna mržnja koja se stvara načinom reagovanja pripadnika jednog stava prema pripadnicima drugog.

*se pročude kako je Ebu Ed-Derda' odbio udati svoju kćer za Jezida, a udao je za običnog muslimana. Ebu Ed-Derda' je tada rekao: - Ja sam želio dobro svojoj kćeri. Šta vi mislite kakva će biti vjera moje kćerke Ed-Derda', kada je budu služile sluge i bude gledala u dvore i odaje od kojih će joj oči blistati?*¹

614/762. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jahja ibn Adem, koji je kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn Halid ed-Dabt, on je prenio od Muhammeda ibn Sa'da el-Ensarija, a on od Ebu Ed-Derda'a, radijallahu anhu, da je rekao:

"Allahu se utječite od licemjerne skrušenosti. Upitaše ga: - A kakva je to licemjerna skrušenost? - Kada pokazuješ tijelo skrušenim, a srce ti nije skrušeno."

615/763. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao je El-Velid ibn Muslim, koji je kazao: Nama je ispričao Safvan ibn 'Amr; veli: Meni je ispričao Abdurrahman ibn Džubjer ibn Nufejr, prenijevši od svoga oca; El-Velid veli: Ispričao mi je Sevr, on je prenio od Halida ibn M'idana, a on od Džubjera ibn Nufejra, da je rekao:

*"Kada je osvojen Kipar domoroci su plakali jedni za drugim nakon što su postali međusobno rastavljeni. Vidio sam Ebu Ed-Derda'a koji je vidio taj prizor, kako sjedi usamljen i plače. Upitah ga: - O Ebu Ed-Derda', zašto plačeš u danu u kome je Allah uzvisio islam i njegove sljedbenike? Rekao mi je: - Pobogu Džubejre, kako su samo ljudi prezreni kod Allaha kada ostave Njegove naredbe. Bili su snažni i moćni, pobjednici i imali vlast, ali su ostavili Allahovu vjeru i snašlo ih to što vidiš."*²

¹ A mi se laksimo da udajemo kćeri za onoga ko ima nešto dunjaluka, makar to bilo desetine hiljada maraka kojih može nestati za tren, i onda kada pojedinac- buđući zet pije, ne klanja i slično.

² Kao da najavljuje naše vrijeme, radijallahu anhu, jer kršćani nisu tada ostavili Allāhovu vjeru, nego mnogo ranije. Kada su je se držali za vrijeme 'Isa i poslije njega nisu imali vlast. Ali mi, muslimani, smo ostavili mnogo šta iz naše vjere, pogotovo izvor snage i uređenje države, i svako živ zna šta je snašlo potomke Ebū Ed-Derda'a, koji nas je oplakivao i upozoravao.

616/764. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'i, on je prenio od Dža'fera, a on od Mejmuna, da je Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu, rekao:

"Teško onome ko ne zna jedan put, a teško onome ko zna a ne radi po znanju sedam puta više."

617/765. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrez'ak, koji kaže: Nama je saopćio Ma'mer, on je prenio od Ejjuba, a on od Ebu Kalabe, da je Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu, rekao:

"Dobročinstvo ne propada, grijeh se ne zaboravlja, a Gospodar ne spava. Pa budi kakav hoćeš, ali kako pozajmiš tako će ti se i vratiti."

618/766. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed ibn 'Abdulvaris, koji veli: Meni je ispričao El-Musenna ibn 'Avf i veli: Meni je ispričao Ebu 'Abdullah el-Džisri:

"Da je neki čovjek otišao do Ebu Ed-Derda'a, poselamio ga i rekao mu: - Oporuči mi, posavjetuj me, ja idem u pohod. Ebu Ed-Derda' mu reče: - Boj se Allaha kao da ga vidiš, sve dok Ga ne srećeš. Zamišljaj da si među mrtvima, a ne među živima i čuvaj se dove onoga kome je učinjena nepravda."

619/767. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sufjan Ibn Ujejne, da je Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu, rekao:

*"Neka čovjek pripazi da ga ne mrze vjernička srca, a da on toga nije ni svjestan."*¹

620/768. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Abdullah ibn Ez-Zubejr, koji veli: Nama je ispričao Sufjan es-Sevri, da je Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu, rekao:

"Ko se bude mnogo prisjećao smrti malo će zavidjeti i nasilje činiti."

¹ Zbog njegova loša ahlaka i grubosti.

621/769. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ma'mer ibn Sulejman er-Rikki i kazao: Nama je ispričao Furat ibn Sulejman, da je Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu, imao običaj reći:

“Teško li se svakom koji gramzivo skuplja imetak širom otvorenih i nezasićenih usta kao da je lud, koji vidi samo ono što je kod drugih ljudi, a ne vidi ono što sam ima. Da može noć bi sa danom spojio kako bi što više imetka skupio. Teško li se njemu takvom od teška obračuna i žestoke kazne.”

Takođe je govorio: *“Volim smrt, a drugi ljudi je mrze. Volim bolest, a drugi je mrze. Volim siromaštvo, a oni ga ne vole. Njihova nadanja su beskrajna, imetak obilan, a gradnja raskošna. Međutim, njihovo nadanje je obmana, gomilanje uzaludno, a njihove kuće su ostale opustošene.”*

622/770. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hašim i veli: Nama je ispričao El-Mubarek, on je prenio od El-Hasana, a on od Ebu Ed-Derda'a, radijallahu anhu, da veli:

“Ako hoćete reći ću vam koji su robovi Allahu najdraži. To su oni koji Allaha omiljuju Njegovim robovima i dobro čine po Zemlji. A ako hoćete zakleću vam se da su Allahu najdraži robovi koji prate Sunce i Mjesec!”

623/771. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed, koji kaže: Nama je ispričao Ebu El-Ešheb, prenijevši od El-Hasana, da je Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu, rekao:

“Ko bude želio sve što vidi kod drugih ljudi stalno će tugovati i srdžba ga neće prolaziti.”

¹ Odnosi se na klanjače i postaće koji prate namaska vremena i početak posta i iftara. A može se uz ovo odnositi na siromašne, koji od gladi, bez odjeće i neposjedovanja kuća, vide sunce i mjesec, kao čoban što nadzire svoje stado, jer ih postelja ne obavlja i san ne obuzima kao site.

624/772. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu El-Ešheb, prenijevši od El-Hasana, da je Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu, rekao:

"Najviše čega se bojim za vas jeste pogreška učenjaka i upotrebe Kur'ana u raspravi od strane munafika, a Kur'an je Istina i on ima svoje znake poput znakova na putu. A ko nije neovisan od dunjaluka, taj i ne posjeduje dunjaluk."¹

625/773. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Jezid el-Mukri'i i veli: Nama je ispričao Kehmes on je prenio od 'Avfa, a on od njemu poznata čovjeka, da je Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu, rekao:

"Sin Ademov će upravljati svojom situacijom sa troje: da ne žališ na svoju nedaću, da ne pričaš o svojim bolestima i da se sam ne hvališ."

626/780. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed, koji je rekao: Nama je ispričao 'Abdulaziz ibn Muslim; kaže: Meni je ispričao El-Husajn Ibn Abdurrahman Es-Sulemi El-Kufi, on je prenio od Salima ibn Ebi El-Dža'da, a on od Ebu Ed-Derda'a, radijallahu anhu, da je rekao:

"Šta je s vama pa vam učeni umiru, a neuki vam ne uče. Učite prije nego znanje bude podignuto, jer je nestanak znanja odlazak učenih. Šta vam je pa se brinete o onome što vam je zagarantovano od opskrbe, a propada vam ono što je vama prepušteno, rad za ahiret? Ja znam najgore među vama bolje nego li što veterinar poznaje

¹ Znači, u dunjaluku je najbogatiji onaj koji je od njega najneovisniji. A munafik, koji nije iskren u vjeri i ne želi muslimanima ništa dobro, služice se Kur'anom, nanijeće mnogo štete kao što je danas svugdje prisutno. Ili će umanjiti vrijednost iskrenima, koji se također pozivaju na Kur'an. Ili će odvojiti ljude od Kur'ana, jer ga suprotstavljene strane koriste, a različito tvrde, kao da je Kur'an protivrječan sam sebi e'uzubillah. Ili će odvojiti dio ummeta od rebbanijske iskrene uleme i zaštititi sebe i svoje zle ciljeve, krijući se iza paravana vjere, i dobre namjere i muslimanskih interesa, a u osnovi služi neprijatelju. Tako da će biti teško ih otkriti i osuditi i odvojiti narod od njih, kao što je slučaj kada su jasni din dušmani i kada su otvoreno protiv vjere.

konje: to su oni koji dolaze na namaz na kraju¹ i koji izbjegavaju slušanje Kur'ana.²

627/781. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao El-Velid; kaže: Nama je ispričao Se'id ibn 'Abdulaziz:

"Da je Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu, čuo čovjeka kako govori svome prijatelju u mesdžidu: - Kupio sam tovar drva za toliko i toliko. Pa mu reče Ebu Ed-Derda': - Mesdžidi nisu napravljeni za to."

628/811. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Meni je ispričao Muhammed ibn Dža'fer; veli: Nama je saopćio Šu'be, on je prenio od 'Amra ibn Murreta, on od šejha koji je njemu pričao, a on od Ebu Ed-Derda'a, radijallahu anhu, da je rekao:

"Volim siromaštvo iz poniznosti pred svojim Gospodarom, a volim smrt iz čežnje za susretom sa svojim Gospodarom i volim bolest zbog brisanja grijeha."

629/1222. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Obavijestšten sam od Sejgara; kaže: Nama je ispričao Bišr ibn Mensur, on je prenio od Sevra ibn Jezida, on od Halida ibn Mi'dana, a on od Ebu Ed-Derda'a da je rekao:

"Ili ćete podići svoje ruke Allahu moleći Ga, ili će vam postati posve stisnute."

¹ Stupaju u namaz kada se završi, ili kada mu se približi kraj, jer im se čini dugo klanjati namaz od početka. Što znači oni ne nalaze užitak u namazu, niti smiraj, a to opet otkriva njihovu duševnu prazninu, ili bolest. Kaže se da je vjernik u namazu, ili mesdžidu, poput ribe u vodi, ne može bez njih, a munafik u namazu je poput ptice u kavezu, silom je u njemu i čim prije bi da izađe. Gospodaru, daj nam smiraj duše i radost srca i očiju u namazu i učini mesdžide našom domovinom i zavičajem.

² Kako ne pristupaju namazu, osim malo i na kraju, tako ne uče Kur'an osim malo, te se mogu tretirati da su ga napustili. I dok ga uče ne budi im svijest, nego ih udaljava i izaziva dosadu. Dok Kur'an mu'minu povećava iman. U tekstu je rečeno: „Ne slušaju Kur'an.“, a nije „ne uče“: „**La jesmeune el-kur'an illa hedžra.**“

A hedžr je kao i hidžra, napuštanje, ostavljanje. Znači ne vole da slušaju Kur'an i ako ga slušaju udaljavaju se od njega i srca im tvrdnu, umjesto da trepere i šire se od imana i zikra, Allāhu a'lem.

630/1855. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu El-Hasan, 'Ali ibn Muslim; kaže: Nama je ispričao Sejjar; veli: Nama je ispričao Dža'fer, koji je kazao: Nama je ispričao Faid ibn Er-Rekā' i veli: Nama je ispričao Bilal ibn Ebi Ed-Derda: Moj otac je rekao:

"Kada vidiš zlo ostavi i njega i njegove sljedbenike."

ZUHD EZ-ZUBEJRA IBN EL-'AVVAMA, radijallahu anhu¹

631/775. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao onaj ko je čuo El-Velida ibn Muslima, da je rekao: Čuo sam Se'ida ibn 'Abdulaziza da je rekao:

“Ez-Zubejr ibn El-'Avvam, radijallahu anhu, je posjedovao hiljadu robova koji su mu predavali dnevni danak. Svake večeri kada ga prikupi on bi ga podijelio kao sadaku, a kući bi se vraćao bez ičega.”

632/776. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu 'Amir el-'Adevi; kaže: Nama je saopćio Hammad ibn Seleme, on je prenio od Hišama ibn 'Urveta, a on od 'Urveta:

Da je Ez-Zubejr bio poslan u Egipat, pa mu bi rečeno da je u Egiptu tamo zavladao kuga, pa je rekao: “I došao sam radi uboda rana i kuge.”²

¹ On je Ebū 'Abdullah, Ez-Zubejr ibnu-l-'Awām ibn Huwejlid, El-Qurešī El-Esedī, ashab Allāhovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Bio je jedan od deseterice kojima je obećan Džennet, i prvi koji je isukao sablju na Allāhovom putu. Umro je 36. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 3/93., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001., zatim **Ibn Kesīr**, *El-Bidāje ve-n-nihāje*, 10/479., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi ve-d-dirāsati-l-islāmijjeh ve-l-arebijjeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

² Riječ: ubod kopljem - *ta'n* i riječ: kuga - *tau'n* su od istog korijena, samo riječ: *kuga* ima dužine, pa je kakav jeste običaj kod Arapa govoriti rimovano, tako se izrazio, radijallahu anhu.

Poznato je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se izlazi iz mjesta i u njega ulazi, ako u njemu vlada kuga. Kako onda da se Ez-Zubejr ne povinuje Sunnetu?

Ili nije znao za hadis, pa mu tako nije opriječio? Što je manje izgledno, budući da je iz vremena Omerove, radijallahu anhu, posjete Šamu, kada se vratio zbog kuge, rasprostranjena vijest i hadis o zabrani ulaska u mjesta zahvaćena epidemijom kuge. Druga, jača mogućnost, jeste da Ez-Zubejr pošto je bio poslan u ispomuć muslimanskoj vojsci, i to umjesto 1000 boraca poslao je Omer *radijallahu anhu*, Ez-Zubejra, *radijallahu anhu*, nije vidio kolizije sa hadisom pošto ide u džihad i traži smrt. Jer njegov odgovor: i idem radi uboda, rana i smrti, ukazuje da je znao za hadis i protumačio ga da se ne odnosi na njegov slučaj i da bi se on vratio da ide radi trgovine, ali ide ginuti; pa ili *tan*, ili *ta'un*.

633/777. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu 'Amir; kaže: Nama je ispričao Hammad ibn Seleme, prenijevši od Alija ibn Zejda da je rekao: Mene je obavijestio onaj ko je vidio Ez-Zubejra ibn El-'Avvama:

“Da su na njegovim prsima bili ožiljci rana veličine očiju, od uboda kopljem¹ i pogodaka strijelom.”

634/778. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Jahja ibn Se'id od Ismaila; kaže: Nama je ispričao Kajs, koji veli: Čuo sam Ez-Zubejra da je rekao:

“Ko bude u stanju da ima skriveno dobro djelo neka to učini.”²

635/779. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Ibn Ebi Halid, on je prenio od El-Behijja, on od 'Urveta, a on od Aiše, da je kazala:

“Tvoj je otac bio je od onih koji su se Allahu i Poslaniku nakon zadobijenih rana odazvali, a one između njih, koji su dobro činili i bogobojažni bili – čeka velika nagrada.”³

¹ I sabljom svakako, jer i ona sječe i probada i ostavlja ožiljke.

² Radi Ihlasa, jer kada za dobro djelo ne zna niko osim Allāha, subhanehu ve te'ala, biće lišeno mogućnosti da bude u njemu pretvornosti.

³ Ali-Imran: 172. govori o bici na Uhudu, kada je bilo naredeno muslimanima i ako poraženi, veliki broj poginulih i ranjenih, da unatoč ranama slijede neprijatelja. I ako je bilo teško, oni su se ipak odazvali. A Zubejr, kako kaže Aiša, radijallahu anha, iako ranjen, među prvima se odazvao. Taj lav, koji pored rana, traži onu smrtnu *ta'n* ili *tau'n*.

VIJESTI O TALHI IBN 'UBEJDULLAHU, radijallahu anhu¹

636/782. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Abbad; veli: Nama je ispričao Sufjan od svoje nene Su'de bint 'Avf el-Merrije, da je kazala:

"Jednog dana bijaše Talha uznemiren, pa mu rekoḥ: - Šta ti je? Jesam li ti ja nečim iskvarila, pa da ti ugodim? Reče: - Ne, Boga mi si ti divna supruga, nego mi se sabralo novca, pa me dalo u brigu. Rekoḥ: - Pozovi svoje bližnje. Pa je rekao slugi: - Momče, zovni mi moj rod. Pa ga je razdijelio među njima." Su'da kaže: *"Pitala sam rizničara koliko je bilo? - Četiri stotine hiljada dinara ili dirhema - veli on."*²

¹ On je Ebū Muhammed, Talha ibn 'Ubejdullah ibn 'Usmān, El-Qurešī Et-Tejmī El-Medenī, ashab Allāhovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem., jedan od desetorice ashaba kojima je obećan Džennet, što dovoljno govori o njemu. Umro je 36. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 3/196., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001., zatim **Ibn Kesir**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 10/474., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijjeh we-l-arebijjeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

² U ovom kazivanju imamo vrijedne pouke od najboljih ljudi poslije Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Prva pouka je bračna. Skladan brak, pun pažnje i razumijevanja. Prvo se žena brine za uznemirenost muža, polazeći od sebe da nije zbog nje ta briga i stavlajući sebi u zadatak, ma koji razlog bio, da riješi muža tih problema. Tako čini prava žena, koja je smiraj i raj dunjalučki svome drugu.

Sa druge strane, muž joj ne zaboravlja, lijepo iznosi njenu dobrotu, što žena voli čuti u svakom slučaju, makar bila sto-posto sigurna da joj muž vidi, opet voli da to čuje od njega.

Druga pouka leži u odnosu Talhinom prema imetku novcu. Dok većina nas je uznemirena sve dok se ne "opari", a bude smirena samo kada ima novca. Talha, radijallahu anhu, je uznemiren dok su kod njega, a rahat kada ih podijeli, jer su one emanet koji se mora predati gdje pripada.

Samo iman i strah da ne bude pržen tim novcem usijanim na vatri zbog njegova gomilanja, kako Kur'an prijete. Talha je bio takav. Na taj način se spasio i osigurao od najviše fitne, kako Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *"Iskušanje ovoga ummeta je u malu- imetku."*

Rijetki prvaci, poput Talhe, su bili iznad tog iskušenja na spomenuti način, dok mi na žalost padamo iako nam do ruku ne dospije nikada 400 000 dinara, ni dirhema.

637/783. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac i veli: Nama je ispričao Ruh, koji je kazao: Nama je ispričao 'Avf, prenijevši od El-Hasana, da je rekao:

“Prodao je Talha ibn 'Ubejdullah, radijallahu anhu, jedne prilike neki posjed za sedam stotina hiljada pa te noći nije mogao spavati zbog straha od tolikog imetka, te ga, čim svanu, podijeli kao sadaku.”¹

¹ ² Strah od smrti. Da ne umre, a kod njega toliki novac, za koji će odgovarati jer su mnogi muslimani u potrebi. A kada ga podijeli, umjesto odgovornosti, čeka neizmjerena nagrada.

Talha je perfektan đak svoga i našega učitelja Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, koji je jednom hitro otišao kući, kada su ga upitali zašto, spomenuo je da se sjetio da mu je u kući nešto novca, pa ga strah da ne obnoće kod njega, već da ih dadne potrebnijima.

ZUHD EBU ZERRA, radijallahu anhu¹

638/786. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Abd ibn Hassan i veli: Nama je ispričao Dža'fer ibn Sulejman prenijevši od čovjeka koga je imenovao, on od Šehra ibn Havšiba, on od A'izullaha, a on od Ebu Zerra, *radijallahu anhu*, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

*"Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, da znate ono što znam ja malo bi ste se smijali, a puno biste plakali, ne biste lijegali u postelju, niti biste se naslađivali sa svojim suprugama, niti biste se najedali hrane, nego biste izašli na vrhove brda i preklinjali Allaha."*² Ebu Zerr, kada spomene ovaj hadis, govorio: *"Kamo sreće da sam drvo koje ljudi stoci okrešu."*³ (hadis hasen, Et-Tirmizi)

639/787. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Veki'i, koji je kazao: Nama je ispričao Sufjan, on je prenio od 'Ammara ed-Ed-Duheniya, a on od Ebu Šu'beta, koji kaže:

"Prošli su neki ljudi pored Ebu Zerra, radijallahu anhu, u Er-Rebezi⁴ i ponudili mu da kupi nekih životnih potrepština, na što im je on rekao: - Imamo koze koje nam daju mlijeko, magarce za

¹ Vrli ashab, čuveniji po nadimku nego imenu, Ebū Zerr El-Gifari, ime mu je Džundub ibn Džunade, četvrti, ili peti po redu u primanju islama u Mekki. Prenio je 281 hadis, 12 od njih muttefekun alejhi, dva kod Buharije samoga i 17 kod Muslima samoga. Umro je u Er-Rebezi 31. godine po hidžri.

² Molili Ga skrušeno i predano, glasno i tiho, da vam se smiluje i sačuva vas nevolja koje su pred vama kao stvorenjima, koja su na kušnji vjerovanjem i pokoravanjem Allāhu, kojima je data slobodna volja i emanet kog nisu smjela ponijeti nebesa, ni zemlja, ni brda.

³ A da nisam insan koji će umrijeti, pa proživljen biti i pitan i kažnjen, ili nagrađen.

⁴ Mjesto u koje je Ebū Zerr, radijallahu anhu, izašao iz Medine po dozvoli Osmana, radijallahu anhu, težeći da živi skroman život na koji je naučio u doba Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nakon što se u Medini osjetila odanost dunjaluku od dijela njenih stanovnika, a u Šamu još više, iz kojega je izašao ukoravajući takav pristup životu i odnos prema imetku.

tovarenje, roba koji nas služi i viška jednu odjeću- duga odjeća i strah me je polaganja računa za ovo što imam.”

640/788. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'i, koji veli: Nama je ispričao moj otac, on je prenio od Ibrahima ibn Muhadžira, on od Mudžahida, a on od Ebu Zerra, da je rekao:

“Volio bih da sam drvo i budem okresan, volio bih da stvoren nisam.”

641/789. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Mehdi, koji veli: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Fudala, prenijevši od Bukejra ibn 'Abdullaha, a on od Ebu Zerra, da je rekao: *“Uz dobročinstvo dove dovoljno je onoliko koliko soli u hrani.”*¹

¹ Malo soli, puno brašna, ili šta se već kuha. Tako malo dove a puno dobrih djela je bolje nego puno dove uz griješenje.

To kada tražimo potrebu, ako je insan dobročinitelj i u halu kojim je Allāh zadovoljan da mu udovolji i dovu usliša, dovoljno je da kaže: Ja Rabbi, podari mi to i to. A ako je u halu da mu Allāh dovu ne sluša i ne uslišava, koliko god riječi bilo nema odziva njima. Za oba slučaja imamo mnogo primjera u Kur'anu, sunnetu i historiji, da je neko tražio sa par riječi i odazvao mu se Svevišnjji, a da su drugi mnogo molili i nisu umolili. Ali još gore od toga je poigravanje dovom, kada od Allāha tražimo ono što sami možemo, ili što smo dužni, što On od nas traži.

Danas čitav ummet, od mašrika do magriba, posebno u Ramazanu, dovi rječitim dovama uz melodične glasove i još melodičnije aminanje. Toliko se dove digne Allāhu da nam bude primljeno makar malo, stanje bi nam se promijenilo. Ali je problem u nama. Tražimo od Allāha da pomogne Palestinca, da smete dušmane, a djelima smo protiv Palestinaca, uz njihove i naše dušmane i uz svoga neprijatelja kojega hoćemo dovom da Allāh smete, a svojim djelima ga podržavamo.

Kako možemo tražiti od Allāha dok mi ne uradimo i što mi ne radimo? Ako hoćemo pobjedu nad neprijateljem trebamo se protiv njega istinski boriti, pa onda moliti i čekati da nas Allāh pomogne protiv njega. Ovako tražimo od Allāha kao Benu Israil kada su rekli: Idite ti Musa i tvoj Gospodar borite se, a mi ćemo ovdje sjediti.

Mi ne sjedimo već smo uz neprijatelja; novcem, politikom, medijima, neko i dušom i srcem.

Zar se ne igramo dovama kao neko ko pred sobom ima hranu i vodu, pa moli Allāha da ga nahrani, a Allāh mu dao ruke da jede i pije, a on neće. Takav zaslužuje kaznu, a ne pomoć i takav se igra sa Allāhom.

Zato naše dove, makar se dobro rimovala i lijepo odzvanjale u prostranim a poplupraznim mesdžidima, ne ostvaruju cilj, ne vidimo pobjede. Pošaljite vojske na neprijatelja, učite, radite, volite se, pomažite se, štedite, izdržite, pa makar manje doveli, biće hajra. Ne možemo iskrenije dovititi od Poslanika i ashaba, ali oni nisu

642/790. Ispričao nam je Muhammed ibn Ebi Bekr el-Mukdimi i kazao: Nama je ispričao Mu'temir, on je prenio od Kehmesa, on od Ebu Es-Selila a on od Ebu Zerra, *radijallahu anhu*, da je Poslanik, *sallallahu alejhi ve sellem*, rekao:

"Ja poznajem jedan ajet, kojeg kada bi se ljudi pridržavali bio bi im dovoljan: ,A onome ko se Allaha boji, On će izlaz naći i opskrbiće ga odakle se i ne nada." Et-Talak: 2. Ponovio *ga je više puta*.

643/791. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao 'Abdussamed, koji je kazao: Nama je ispričao je 'Abdullah ibn Budžejr; kaže: Nama je ispričao Sabit:

*Da je Ebu Zerr prošao pored Ebu Derda'a koji praviše sebi kuću, pa mu reče: - Natovario si to kamenje ljudima na vrat. On reče: - Samo pravim kuću. Pa mu je Ebu Zerr ponovio isto, a on Ebu Ed-Derda' reče: - Brate, kao da si se naljutio na mene zbog ovoga? - Da sam te vidio na đubrištu bilo bi mi draže nego što te vidim na tome.*¹

644/792. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ubejdullah ibn Omer; kaže: Nama je ispričao Ibn Mehdi, koji veli: Nama je ispričao Karre, on je prenio od 'Avna, Ebu 'Abdullaha, da je Ebu Zerr rekao:

"Vidiš li koliko je mnogo ljudi, ali u njima nema dobra izuzev onih koji su bogobojzni i koji se kaju."

sjedili u Mekki i Medini i doveli kada je trebalo poraziti neprijatelja, nego išli u boj i slali vojsku kada je trebala ispomoć Halidu u Iraku i Šamu. A onda nemoćni kući, podrška u sedlu i vojnici u boju su doveli i molili i pomoć je stizala.

Ukratko, malo dove u traženju neke potrebe je dovoljno ako je stanje dotičnog zadovoljavajuće. A ne malo dove u životu, jer inače treba Allāha puno moliti i tražiti ahiret i doviti mu iz ibadeta i zahvalnosti. A uraditi svoj dio i od Allāha tražiti Njegov, i promjenu stanja, a ne i svoj i Allāhov dio prepustiti Allāhu, jer Allāh kaže: „**A kada te robovi Moji za Mene upitaju, Ja sam, sigurno, blizu: odazivam se molbi molitelja kad Me zamoli. Zato neka oni pozivu Mome udovolje i neka vjeruju u Mene, da bi bili na pravom putu.**“ Al-Bekara: 186.

Trebamo se mi odazvati Allāhu što od nas traži, pa će se On odazvati nama u onome što može samo On, a mi ne možemo.

¹ Dunjalučkom poslu, tačnije građenju.

645/793. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jezid, koji je kazao: Nama je saopćio je Hemmam, on je prenio od Katade, on od Se'ida ibn Ebi El-Hasana, a on od 'Abdullaha ibn Es-Samita, koji kaže:

"Bio sam sa Ebu Zerrom, radijallahu anhu, kada je dobio plaću iz državne kase, pa je namirivao svoje potrebe preko kojih je preteklo, mislim - sedam dirhema, pa je naredio svojoj robinji koja je bila sa njim da ih usitni u metalne novčiće. Rekao sam mu: - O Ebu Zerre, zašto ih ne zadržiš, za eventualne potrebe, ili da ugostiš gosta kada ti dođe? Na to on reče: - Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je oporučio da je svako zlato ili srebro koje se zaveže¹ žeravica svome vlasniku na Sudnjem danu, sve dok je ne potroši na Allahovom putu."

646/794. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Jezid; kaže: Nama je saopćio je Muhammed ibn 'Amr, prenijevši od Ebu Bekra ibn El-Munkedira, koji kaže:

"Poslao je Habib ibn Ebu Seleme, namjesnik Šama, Ebu Zerru tri stotine dinara da se pomogne njima u svojim potrebama, pa je Ebu Zerr čovjeku koji je donio novac rekao: - Vрати mu ih. Nije li našao nekoga ko je više obmanut u vjeri po pitanju Allaha od nas? Nama ne treba više od hlada u koji se skrasimo, nekoliko koza koje nam dođu na mužnju uvečer i robinje koja nam čini sadaku svojom uslugom, tako da se ja bojim ičega preko toga."

647/795. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Jezid, koji je kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Amr; kaže: Čuo sam 'Irraka ibn Malika, kako govori da je Ebu Zerr, radijallahu anhu, kazao:

Ja ću biti najbliži Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, od svih vas na Sudnjem danu, zato što sam čuo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "Najbliži od vas na Sudnjem danu biće mi oni koji odu sa ovog svijeta onakvi kakve sam ih iza sebe ostavio." - Tako mi Allaha, 'azze ve džel, nema među vama nijednoga da se nije zakačio za nešto od imetka, izuzev mene.

¹ Jer su dinari zlatni, dirhemi srebreni, a filsi su od običnih metala, tako kada se usitne nisu kenz koji se čuva.

648/796. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Džerir, on je prenio od Lejsa, on od Šehra, da je Ebu Zerr, *radijallahu anhu*, rekao:

*"Ko obuče odjeću ili uzjaše jahalicu da bi se po tome isticao, Allah se od njega okrene, makar mu i drag bio, sve dok to ne ostavi."*¹

649/797. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao mi je moj otac; veli: Nama je ispričao Jahja ibn Se'id prenijevši od Sufjana da je rekao: Meni je ispričao Sulejman, on je prenio od Ibrahima et-Tejmija, a on od svoga njegovog oca, da je Ebu Zerr, *radijallahu anhu*, rekao:

"Onaj ko posjeduje dva dirhema će imati teži obračun od onog ko posjeduje jedan."

650/798. Ispričao nam je Hudbe ibn Halid i kazao: Nama je ispričao Hemmam ibn Jahja; kaže: Nama je ispričao Katade, prenijevši od Šehra ibn Havšiba:

"Da je Mu'avija pisao Osmanu: - Ako imaš potrebe za Šamom vrati sebi Ebu Zerra, radijallahu anhu. A kaže Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu: - Da me Ebu Zerr, radijallahu anhu, bičuje, ili mi ruku odsiječe ne bih se na njega naljutio². Čuo sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: - Pod ovim nebom i na prašnjavoj Zemlji nema iskrenijeg od Ebu Zerra, radijallahu anhu, a ko želi da vidi najskromnijeg čovjeka na ovom svijetu neka pogleda Ebu Zerra. Kada se vratio iz Šama, Osman mu reče: - Ebu Zerre, ostani kod nas u Medini. Jutrom i večerom će ti dolaziti muzna stoka. - Ne treba mi to, reče, već moj zavičaj je Er- Rebeza, pa mi dozvoli da odem. Pa mu je on dozvolio."³ (Ahmed, Tirmizi - hadis hasen)

651/799. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao mi je Muhammed ibn Džāfer el-Virkani; kaže: Nama je saopćio Šerik, on je prenio od Ebu Husajna, on od El- Ma'rura, a on od Ebu Zerra, da je rekao:

¹ U toj odjeći, ili automobilu i slično.

² Jer ima najplemenitije namjere i ne bi to učinio iz zlobe i nasilja.

³ Jer mu je Osman bio halifa uz koga mora biti i pokoravati mu se, zato je tražio izun da bude slobodan.

“Allah kaže: - Sine Ademov, kada bi Me sreo sa grijesima kolika je Zemlja, a ne učiniš Mi širk, srešću te sa isto toliko upute.”¹

652/800. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Ebu Mu'avija; kaže: Nama je ispričao El-A'meš, prenijevši od Ibrahima et-Tejmija, a on od svoga oca, koji kaže: *'Ebu Zerru, radijallahu anhu, je rečeno: - Zašto i ti ne preuzmeš upravu nad nekim mjestom, kao što su to učinili taj i taj? Reče: -Zar mi je potrebno da budem namjesnik? Dovoljno mi je dnevno malo vode ili mlijeka i sedmično kafiz² pšenice.”*

653/801. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Meni je ispričao Sufjan i rekao:

“Nisam poznavao da je iko oponašao Isaa, sina Merjeminog, kao što je to činio Ebu Zerr.

654/802. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ruh, koji je kazao: Nama je ispričao Avf i rekao:

*“Preneseno mi je da je Ebu Zerova, radijallahu anhu, žena korila Ebu Zerra, radijallahu anhu, zbog oskudna života, pa joj je rekao: - Zerova Ženo, pred nama je teška prepreka polaganje računa, koju će lahak lakše savladati od onoga ko je pretovaren dunjalukom.”*655/803. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ubejdullah ibn Muhammed; kaže: Čuo sam jednog šejha da veli: *Ebu Zerr, radijallahu anhu, bi govorio: ‘*

'O ljudi, ja vas iskreno savjetujem, ja sam zbog vas zabrinut: klanjate u noćnoj tami za trenutke usamljenosti u kaburu, postite vaše dane zbog žege na Dan proživljenja i dijelite imetak iz straha od Teškog dana. Postite za dunjalučkih dana, za žege Dana proživljenja i dijelite novac za teški dan. O ljudi, ja sam zbog vas zabrinut.”

'O ljudi, ja vas iskreno savjetujem, ja sam zbog vas zabrinut: klanjate u noćnoj tami za trenutke usamljenosti u kaburu, postite vaše dane zbog žege na Dan proživljenja i dijelite imetak iz straha od Teškog dana. Postite za dunjalučkih dana, za žege Dana proživljenja i dijelite novac za teški dan. O ljudi, ja sam zbog vas zabrinut.”

¹ Originalno piše: upute *huden*, a vjerovatno se misli na oprost *magfiret*, kako se navodi u hadisima. A samo upućen i nadahnut se boji, pa mu bude oprošteno.

² kafiz: žitna mjera = 12 sa'a, 8 makuka, jedan makuk iznosi 1.5 sa'a, jedan sā' 4 pregršta mudda.

656/1869. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao 'Alija; kaže: Meni je ispričao Sejjar, koji kaže: Nama je ispričao Džafer i veli: Nama je ispričao Malik i rekao:

Rekao je Ebu Zerr Omeru, radijallahu anhumu: "O Ome-re, ako bi ti bilo drago da se pridružiš svome prijatelju Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ili Ebu Bekru, radijallahu anhu, krpi svoj izar, ušivaj svoju obuću i jedi manje od sitosti."

ZUHD 'IMRANA IBN EL-HUSAJNA, radijallahu anhu¹

657/804. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Džerir; kaže: Nama je ispričao moj otac i rekao: Čuo sam Humejda ibn Hilala kako prepričava od Mutarrifa, koji kaže:

"Rekao sam 'Imranu ibn El-Husajnu: Stanje na kojem te vidim sprječava me da te slijedim u takvom načinu ibadet, a ono što vidim od tvoga hala, pa mi reče: - Nemoj da te sprječava, jer meni je draže ono što je draže Allahu."²

658/805. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Vehb; kaže: Nama je ispričao moj otac i rekao: Čuo sam Humejda ibn Hilala kako prepričava od Mutarrifa, da je rekao:

"Imran ibn El-Husajn, radijallahu anhu, veli da je primjećivao kako mu neko nevidljiv naziva selam, ali da je to nakon što je učinio kauterizaciju³ prestalo. Upitao sam ga: - Da li ti je taj selam

¹ On je Ebū Nudžejd, 'Imrān ibn Husajn ibn 'Ubejd, El-Huzā'ī, ashab Allāhovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Bio je veoma pobožan i učen, meleki su mu nazivali selam. Omer, *radijallahu anhu*, ga je poslao u Basru da podučava ljude vjeri. Umro je 52. h.g. u Basri. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 5/190., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001., zatim **Ibn Kesir**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 12/352., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijjeh we-l-arebijjeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

² On je Ebū Nudžejd, 'Imrān ibn Husajn ibn 'Ubejd, El-Huzā'ī, ashab Allāhovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Bio je veoma pobožan i učen, meleki su mu nazivali selam. Omer, *radijallahu anhu*, ga je poslao u Basru da podučava ljude vjeri. Umro je 52. h.g. u Basri. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 5/190., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001., zatim **Ibn Kesir**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 12/352., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijjeh we-l-arebijjeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

³ Žigosanje u svrhu liječenja bolesti. Selam koji je čuo bio je keramet od Allāha, subhanehu ve te'ala. U sahih hadisu se navodi da će 70 000 ući u Džennet bez polaganja računa i bez prethodnog kažnjavanja, pa je na kraju Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao da su to oni koji neće tražiti da im se čini rukja ući u svrhu liječenja od bolesti i koji neće činiti kauterizaciju i koji će se na Allāha, subhanehu

dolazio ispod nogu ili iznad glave? Kaže: - Iznad glave. Rekoh mu: - Ne mislim da ćeš umrijeti prije nego ti se to vrati. Nakon izvjesnog vremena mi je rekao: - Primijetio sam da mi se povratilo selamljenje. Zatim je ubrzo umro.”

659/806. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ruh; veli: Nama je ispričao Hišam ibn 'Abdullah prenijevši od Katadeta, koji kaže: rekao je Imran ibn Husajn, *radijallahu anhu*:

“Volio bih da sam pepeo da me vjetrovi raznesu i rasprše.”¹

660/807. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sufjan i veli:

“El-Hasan el-Basri je govorio da u Basri nije živio čovjek poput njega, to jest, 'Imrana ibn El-Husajna.”

661/808. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže, Nama je ispričao 'Abdussamed, koji je kazao: Nama je ispričao Hadžib ibn 'Amr i veli: Nama je ispričao El-Hakem ibn El-'Aredž, da je 'Imran ibn El-Husajn rekao:

“Nisam dotakao svoj polni organ desnom rukom od kada sam Poslaniku dao prisegu na vjernost.”²

662/809. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Sufjan ibn Veki'i; kaže: Meni je ispričao 'Abdullah ibn Redža' on je prenio od Ibn Džurejdža, on od Ibn Ebi Mulejke, a on od 'Abdulla-ha ibn 'Amra, da je rekao:

ve te'ala, oslanjati. Kao da je time, što se žigosao, Imran, radijallahu anhu, bio izgubio stepen koji je imao i keramet koji je dobio, dok nije ponovo postigao svoj status tevbom i dobrim djelima.

¹ Zbog odgovornosti insana i straha kazne od smrti pa nadalje.

² Iz poštovanja Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nije htio da rukom kojom je dodirnuo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dotiče stidno mjesto. Kako takav da ne poštuje Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, naredbe?

“Rekao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: - Allahu su najdraži el-guraba.¹ Pa bi rečeno ko su el-guraba? Reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: - Oni koji bježe sa svojom vjerom.² Allah će ih na Sudnjem danu proživjeti zajedno sa Isaom”³

Kaže Ebu 'Abdurrahman kaže: *“A ja se nadam da je Ahmed ibn Hanbel jedan od njih.”*

663/810. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Fudajl, koji je kazao: Nama je ispričao Husajn on je prenio od Mudžahida, a on od 'Abdullaha ibn 'Amra, da je rekao:

“Kad god se ljudi iskupe da spominju Allaha - On ih spomene u časnijem i dostojanstvenijem skupu od njihovog. A kad god se ljudi raziđu sa skupa na kome nisu spominjali Allaha, biće zbog toga žalosni na Sudnjem danu.”

664/1856. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao 'Ali; kaže: Nama je ispričao Sejjar, koji je kazao: Nama je ispričao Dž'fer i rekao: Nama je ispričao Kesir, Ebu El-Fadl i veli: Nama je ispričao El-Hasan koji je rekao: 'Imran ibn Husajn, radijallahu anhu, je rekao:

“Nestalo je onih koji su druge hranili, a ostali su oni koji traže da se nahrane. Otišli su oni koji su podsjećali, a ostali su oni koji čine da zaboravimo svoje obaveze i stvarnost koju živimo i koja nas čeka.” El-Hasan veli: „Tako mi Allaha, da je 'Imran živ sada bi o tome mogao reći daleko više.“

¹ *El-guraba* - tuđinci, goroteskani, posebni, iznimni, svijetu čudni.

² Bježe sa svojom vjerom od ljudi i njihova gafleta i fitneta.

³ Jer je Isa alejhi ve selam, bio takav. Išao je po zemlji i obožavao Allāha, dželle dželaluhu, bez kuće, hraneći se onim što nade u prirodi.

ZUHD SELMANA EL-FARISIJA, radijallahu anhu¹

665/813. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac ;kaže: Nama su ispričali Veki' i Ebu Mu'avija ed-Darir i rekao: Nama je ispričao El-A'meš, on je prenio od Ebu Zubjana Ebu Mu'avija, kaže: od Džerira, a Veki' kaže: Nama je ispričao Džerir, koji veli: Meni je Selman, radijallahu anhu:

“O Džerire, budi ponizan Allaha radi, jer ko bude Allaha radi ponizan na dunjaluku, Allah će ga uzdići na Sudnjem danu.”

666/814. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki', koji veli: Nama je ispričao El-A'meš, on je prenio od Šemmera ibn 'Atije, a on od Slemana, radijallahu anhu, da je rekao:

“Ljudi sa najviše grijeha jesu oni koji najviše govore grješni govor.”

667/815. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sejjar, koji je kazao: Nama je ispričao Dža'fer; kaže: Nama je ispričao Hišam i rekao: Nama je ispričao El-Hasan, koji je rekao:

“Selman je imao upravu nad 30 000 muslimana, a plata mu je iznosila 5 000 dirhema. Usprkos tome on bi hutbu držao u ogrtaču čiji bi jedan dio oblačio, a na drugom spavao. Kada bi dobio svoju platu podijelio bi je, a živio bi od rada svojih ruku, pleo je korpe i prodavao ih.”

¹ Ebū Abdullah Selman El-Farisi, porijeklom iz Isfahana. Tražio je uputu još prije Islama i radi toga napustio Perziju, prešavši u Šam. Završio je u ropstvu kod medinskih Jehudija. Otkupio se nakon primanja Islama, te mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pomogao da otplati dug. Ropstvo ga je spriječilo da učestvuje na Bedru i Uhudu, a poslije Hendeka je učestvovao u svim pohodima i bitkama sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Jedan je od onih za kojima je džennet čeznuo. Živio je 250 godina. Umro je, radijallahu anhu, 35. godine po hidžri.

668/816. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman, on je prenio od Sufjana, on od Habiba, a on od Nafi'a ibn Džubejra:

Da je Selman, radijallahu anhu, ušao u kuću neke nevjernice, ili mušrikinje i tražio čisto mjesto gdje će klanjati, pa mu je rekla: - Neka ti je čisto srce, a klanjaj gdje god hoćeš.¹ Na to je Selman rekao: - Shvatila je."

669/817. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac ;kaže: Nama je ispričao Jezid i veli: Nama je saopćio Sulejman et-Tejmi, a on je prenio od Ebu Osmana en-Nehdija, da je Selman, radijallahu anhu, rekao:

"Ne budi prvi koji stiže na pijacu, niti zadnji ko se sa nje vraća, jer je na njoj šejtanska arena i i mjesto gdje je posađen njegov barjak." Jahja je rekao: *"Jer je pijaca, mjesto gdje šejtan bije svoju bitku."*

670/819. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričala mi je Hadidža, Umu Muhammed, koja bi dolazila da sluša od moga oca i veli: Nama je ispričao Jezid ibn Harun; kaže: Nama je ispričao El-Avvam on je prenio od Ibrahima et-Tejmija, a on od Selmana, radijallahu anhu, da je rekao: *"Sedmorica će biti u Allahovom hladu na Sudnjem danu, kada drugog hlada neće biti: čovjek koji sretne svoga brata i kaže mu: Volim te u ime Allaha, a on mu istim uzvрати; čovjek koji spomene Allaha, pa mu suze poteknu iz straha od Njega, čovjek koji dijeli desnicom i to sakrije od lijevice; čovjek koga pozove lijepa i zgodna žena, a on joj kaže: Zaista se ja bojim Allaha; čovjek čije je srce vezano za džamije iz ljubavi prema njima; čovjek koji prati Sunce zbog namaskih vremena i čovjek koji kada govori - govori sa znanjem, a ako šuti - šuti iz mudrosti."*

671/820. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'a, on je prenio od Sufjana, on od 'Ata'a ibn Es-Saiba, on od Ebu El-Bahterija, a on od Selmana, radijallahu anhu, da je rekao:

"Ljudi će biti na dobru sve dok ostanu stariji dok nauče mladi, a kada odu prvi prije nego li nauče kasniji, tada će propasti."

¹ I ako je potrebno da bude čisto mjesto za namaz, mnogo je važnije da je srce čisto.

672/821. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao je Jahja ibn Se'id, on je prenio od Et-Tejmija, on od Ebu Osmana, a on od Selmana, *radijallahu anhu*, da je rekao:

“Da ljudi znaju kolika je Allahova pomoć nemoćnome, ne bi škrtarili bojeći se siromaštva i slabosti“

Kaže također: *“Allah se stidi roba koji Mu pruži ruke moleći Ga za dobro, da mu ih vrati prazne.“*

Takođe mu je rekao: *“Da jedan čovjek provede noć razmjenjujući udarce sa neprijateljem, a drugi je provede u spominjanju Allaha, mislim da je onaj koji spominje Allaha i uči Kur'an bolji.“¹*

Rekao je: *“Koji god se čovjek ispravno abdesti, zatim ode u mesdžid ibadeta radi, biva Allahov gost a Allahovo je pravo da počasti Svoga gosta.“*

673/822. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Ebu Mu'avija i rekao: Nama je ispričao 'Asim el-Ahvel prenijevši od Ebu Osmana, a on od Selmana, da je rekao:

“Neki čovjek je rekao: - Hvala mnogo Allahu, pa melek nije znao kako da je upiše², te se obrati svome Gospodaru, pa mu je On rekao: - Upiši je onako kako je Moj rob rekao: “ mnogo.“

674/823. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Mus'ab ibn Selam i rekao: Nama je ispričao 'Ujejne ibn 'Abdurrahman, prenijevši od svoga oca, a on od Osmana ibn Ebi El-Asa, da je rekao:

“Da nije džume-namaza i klanjanja u džematu, napravio bih sebi sobu u vrhu ove kuće i ne bih iz nje izlazio sve dok ne budem iz nje iznesen u kabur.“

¹ Pod uslovom da mu džihad ne bude obaveza, farz, jer tada će biti grješan ako izostane iza njega taman da ne ustaje sa sedžde kod svoje kuće. Dakle ovo se odnosi na dobrovoljni džihad.

² Možda takva forma zikra nije bila poznata meleku u propisanim zikrovima, ili onima koje je čuo i zapisao od ljudi ranije, pa nije znao da li da mu je upiše kao zikr jer je nova forma, te se obratio Allāhu 'azze ve dželle i dobio dozvolu da je upiše u zikr onakvu kako ju je rob rekao.

675/825. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Mu'avija, koji je rekao: Nama je ispričao El-A'meš, prenijevši od Ebu Sufjana, a on od svojih šejhova:

"Da je Sa'd obišao Selmana, radijallahu anhu, na samrti, pa je Selman, radijallahu anhu zaplakao, a Sa'd ga upita: - O Ebu 'Abdullah, zašto plačeš? Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je otišao sa ovog svijeta zadovoljan s tobom, i ti ćeš doći na njegovo vrelo i sresti svoje drugove? Na to mu Selman, radijallahu anhu, reče: - Ne plačem ja iz straha od smrti, niti iz želje za dunjalukom, nego nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ostavio u emanet da se od ovoga svijeta zadovoljimo s onoliko koliko je potrebno putniku, a oko mene ovo pokućstvo. Prenosilac veli: A kod njega se jedino nalazila posuda za pranje odjeće, čanak za jelo, lavor i ibrik za abdesta. Pa mu reče Sa'd: - O Ebu 'Abdullah, oporuči nam nešto čega ćemo se držati poslije tebe. Reče: - O Sa'de, imaj Allaha na umu kada nešto hoćeš da uradiš¹ i kada budeš ljudima dijelio i pri suđenju među ljudima."

676/835. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki', koji veli: Nama je ispričao Hišam ibn El-Gazi ibn Rebi'a el-Džereši, on je prenio od 'Ubadeta ibn Nesijja, on od Kajsa ibn El-Harisa, koji veli da je Selman, radijallahu anhu, rekao:

"Da umrem pa oživljen budem, pa umrem pa oživljen budem, pa umrem pa oživljen budem, draže mi je nego da vidim stidno mjesto muslimana, ili da on vidi moje."

677/827. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Harun; kaže: Nama je ispričao Damra prenijevši od Eš-Šejbanija, koji kaže:

"Bili smo u pohodu na Konstantinopolu pod vođstvom Mesleme 'Abdulmelika ibn Mervana. Dok su mrtvi pronošeni pored katapulte, Meslemi su servirana razna jela. Tada sam čuo jednog muslimana

¹ Prije nego se odlučiš za nešto što planiraš, vidi da li je Allāh to dozvolio i da li je Allāh zadovoljan.

kako govori: - Inna lillahi ve inna ilejhi rradžiun' mi smo Allahovi i Njemu ćemo se vratiti. Upitah ga: - Zašto to govoriš, Allah ti se smilovao? On Reče: - Jednom smo bili u pohodu koji je predvodio Malik ibn Abdullah el-Husamija gdje je poginuo jedan musliman, pa su donijeli Maliku večeru koju nije mogao pojesti. Sutradan je zapostio, te tri dana i noći nije kušao hranu od žalosti za poginulim. Čak sam viđao kako mu ljudi izražavaju saučesće zbog tog vojnika, kao što se to čini čovjeku koji je izgubio svoga najmilijega.”

678/836. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrezzak i veli: Nama je saopćio Sufjan, prenijevši od El-A'la' ibn El-Musejjiba, koji pripisuje hadis s lancem prenosilaca koji seže do Selmana, *radijallahu anhu*, da je rekao:

“Kada se znanje raširi a zapostave djela, ujedine jezici a podijele srca, kada svako prekine svoje rodbinske veze, tada je Allah te ljude prokleo, gluhim ih učinio i oči im oslijepio.”

679/837. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Kesir ibn Hišam, koji je kazao: Nama je ispričao Džafer i kaže: Preneseno nam je Selman, *radijallahu anhu*, govorio:

“Troje me nasmijava, a troje me rasplakuje. Smijem se onome koji se nada dunjaluku, a smrt ga vrebava, nemarnom koji nije zanezaren i onome ko se smije punim ustima, a ne zna da li je Gospodar na njega srdit ili zadovoljan. A rasplakuje me troje: rastanak sa milima, Muhammedom i njegovom družinom, strahota nastupa smrti i njegovih muka, i stajanje pred Gospodarom svjetova, ne znajući hoću li odatle u Vatru otići ili u Džennet.”

680/839. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed ibn Hassan, koji je kazao: Nama je ispričao Es-Serij ibn Jahja, prenijevši od Malika ibn Dinara:

Da je Selman pisao Ebu Ed-Derda'u, radijallahu anhum: “Čuo sam da si postao liječnik i da liječiš ljude, pa dobro gledaj da ne prouzrokuješ smrt muslimana i tako zaslužiš Vatru.”

¹ Riječi koje je sunnet reći kada se desi neka nevolja poput smrti i sličnog.

681/840. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jahja ibn Adem, koji veli: Nama je ispričao Jezid ibn 'Abdulaziz, prenijevši od El-A'meša, da je rekao:

“Čuo sam ih kako spominju da je Huzejfa rekao Selmanu: - O Ebu Abdullahu, zašto sebi ne napraviš kuću? Pa se to ne sviđje Selmanu, a Huzejfa se popravi riječima: - Polahko da ti objasnim. Ja ću ti sagraditi takvu kuću da kada u nju legneš da ti glava dodiruje jedan zid, a noge drugi, a kada ustaneš da ti glava dodiruje plafon. Na to Selman reče: - Kao da čitaš moje misli.“

682/841. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama su ispričali Isma'il ibn Ibrahim i Muhammed ibn 'Abdurrahman et-Tavafi; kaže: Nama je saopćio Ejjub, prenoseći od Ebu Kalabe:

Da je neko ušao kod Selmana, radijallahu anhu, i zatekao ga kako mijesi tijesto, pa ga upita o tome, a on mu reče? - Poslali smo slugu za nekim poslom, pa ne volimo da ga opteretimo sa dva posla. Zatim ovaj mu reče: - Taj i taj te selami. – Kada si stigao, upita Selman? – Ima toliko i toliko, reče. – E da nisi prenio selam bio bi ti to povjereni emanet koga nisi predao.¹

683/842. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Hasan ibn 'Abdulaziz el-Džerevi; kaže: Nama je ispričao Damra Ibn Rebi'a, prenijevši od Ibn Ševzeba:

Da je Selman, radijallahu anhu, brijao glavu svoga druga, pa mu rekoše: A zašto to ti činiš? A on reče: “Pravi život je život na budućem svijetu.“²

¹ Po ovome propisano je poslati selam nekome preko nekoga i obaveza onoga ko se uzme tog emaneta da ga i izvrši.

² Pravi život je na ahiretu, a bilo im je čudno što je on, kao veliki ashab, lično brijao glavu pored sluga koje su imali. Ovo je naravno bilo nakon osvajanja, kada je ashaba ostalo malo i kada su ih generacije iznimno vrjednovali. Poslije njih ako nađu njihovu odjeću, dlaku, ili neki predmet koji su koristili, bilo bi to cijenjeno i čuvano. Na početku Islama ashabi su bili siromašni i služili su sami sebe i jedni druge, pa nije čudno da se međusobno pomažu pri brijanju.

ABDULLAH IBN MES'UD, radijallahu anhu¹

684/812. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Mus'ab ez-Zubejri i veli: Nama je ispričao Malik ibn Enes, *radijallahu anhu*, da je došlo do njega, da je 'Abdullah ibn Mes'ud, *radijallahu anhu*, govorio:

“Držite se iskrenosti jer ona vodi ka dobročinstvu, a dobročinstvo vodi u Džennet. A čuvajte se laži, jer laž vodi u grijehenje, a grijehenje vodi u Vatru. Kaže se: - Iskren bio pa dobro činio, a lagao pa grijehenje činio.”²

685/843. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman, koji veli: Nama je ispričao Sufjan, on je prenio od El-A'meša, on od El-Muala', čovjeka iz Kinde od nekog kome se otac zvao Abdurrahmana ibn Jezida, koji kaže da je 'Abdullah, *radijallahu anhu*, rekao:

“Ovaj Kur'an će se zauzimati kod Allaha za ljude. Zauzimanje će mu biti primljeno i tužitelj čija će tužba biti prihvaćena, pa ko ga postavi ispred sebe odvešće ga u Džennet, a ko ga ostavi iza leđa odvešće ga u Vatru.”

686/846. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki', on je prenio od Sufjana, on od El-A'la' ibn El-Musejjiba, a on od Ibrahima, koji veli da je 'Abdullah rekao:

“Vjerniku nema odmora sve do susreta sa Allahom.”

¹ On je Ebū 'Abdurrahmān, 'Abdullah ibn Mes'ūd ibn Gāfil, El-Huzelī, ashab Allāhovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Bio je veoma učen u raznim naukama, pogotovo u tefsiru, i bio je od prvih ashaba i najvrjednijih. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 2/295., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001. i **Ibn Kestir**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 8/313. i 10/249., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijeh we-l-arebijeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

² Kao poslovice, ili obrazloženje stanja onoga ko bude dobar, ili loš. Od iskrenog se može nadati svakom dobru, a od lažova svakom zlu.

687/848. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki', koji veli: Nama je ispričao Mis'ar, on je prenio od Ma'na ibn 'Abdurrahmana, on od 'Avna ibn 'Abdullaha, on od 'Ubejdullaha ibn 'Abdullaha ibn 'Utbe, koji kaže:

"Kada svijet noću zaspi, Abdullah bi ustajao pa se od njega čulo zujanje poput zujanja pčela."

688/850. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Davud i veli: Nama je ispričao Šu'be, a on je prenio od Ebu Ishaka, koji veli da je Ebu Musa rekao:

"Došao sam Poslaniku iz Jemena u Medinu i pomislio sam da je Ibn Meš'ud, radijallahu anhu, član Poslanikove porodice, vidjevši koliko ga paze njegovi ukućani."

689/851. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki', koji je kazao: Nama je ispričao El-Mes'udi, on je prenio od 'Asima ibn Ebi En-Nudžuda, on od Ebi Vaila, a on od 'Abdullaha, da je rekao:

"Ko bude ponizan iz strahopoštovanja prema Allahu, dželle šanuhu, On će ga uzdići na Sudnjem danu. A ko se bude uzdizao hvališući se i oholeći, Allah, 'azze ve džel, će ga poniziti na Sudnjem danu."

690/852. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Veki', koji je kazao: Nama je ispričao El-Mes'udi, on je prenio od El-Kasima, koji veli da je 'Abdullah rekao svome sinu:

"Sine moj, neka ti je dovoljna tvoja kuća, vladaj svojim jezikom i plači kada se sjetiš svojih grijeha."

691/853. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'; veli: Nama je ispričao El-Mes'udi, on je prenio od Kasima ibn 'Abdurrahmana i El-Hasana ibn Sa'da, da je Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

"Ja smatram da čovjek zaboravlja znanje koje je posjedovao, zbog grijeha koje počini."

692/854. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Israil, on je prenio od Se'ida ibn Mesruka, a on od El-Musejjiba ibn Rafi'a, da je rekao: Meni je ispričao Ebu Ijas el-Bedželi, koji veli: Čuo sam 'Abdullaha ibn Mes'uda, *radijallahu anhu*, da je rekao:

“Ko se bude uzdizao i oholio, Allah, tebareke ve téala, će ga poniziti; a ko bude ponizan iz skrušenosti prema Allahu, dželle ve'ala, On će ga uzdići. Melek ubacuje misli čovjeku, a i šejtan ubacuje misli. Misli koje ubacuje melek navode na dobro i potvrđuju Istinu, pa kada to primijetite zahvaljujte Allahu. A misli od šejtana navode na zlo i niječu Istinu, pa kada primijetite to utječite se Allahu.”

693/855. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Abdurrahman, on je prenio od Hammada ibn Seleme, on od 'Atā' ibn Es-Saiba, on od 'Amra ibn Mejmuna, a on od Ibn Mes'uda, *radijallahu anhu*, da je rekao:

“Šejtan je obilazio oko skupine koja zikri u pokušaju da ih zavadi, pa nije uspio da ih razbije. Zatim je otišao drugoj skupini koja spominje dunjaluk, pa ih je zavadio tako da su se međusobno potukli. Potom je skupina koja je spominjala Allaha otišla i ispriječila se između zavađenih i rastavila ih.”¹

694/856. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Omer; kaže: rekao je Jahja ibn Se'id je prenio od Šu'beta; veli: Meni je ispričao Ebu Ishak, prenoseći od Murreta, koji veli da je 'Abdullah ibn Mes'ud, *radijallahu anhu*, rekao:

“Ko bude želio znanje neka pretražuje Kur'an, jer je u njemu znanje prvih i posljednjih generacija.”

695/857. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Velid ibn Šudža'a; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Selman ibn El-Asbahani, on je prenio od Ibn Ebi Lejle, on od

¹ Naravno, sav nered dolazi iz težnje za dunjalukom, vlasti, slasti, ili imanju na njemu. Sve što vidimo na zemlji i u životu od nevaljalog nastalo je jednoga dana iz težnje onih koji hoće vječnost, beskrajna uživanja, bezgraničnu vlast, nesputane slobode u idejama, mislima i postupcima.

Nasuprot njih oni koji se sjećaju Allāha i onoga svijeta, a ne samo ovoga, idu drugom linijom. I oni popravljaju šta poremete oni prvi. I od toga je sprječavanje kavage koja je nastala među prvima.

Eš-Ša'bija, on od 'Abdullaha ibn Mes'uda, radijallahu anhu, a on od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao za Allahove riječi:

“Zatim ćete toga dana o blagodatima biti pitani sigurno!” Et-Tekasur: 8. To su sigurnost i zdravlje“

696/858. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Isma'il, koji je kazao: Nama je ispričao Junus, prenijevši od Humejda ibn Hilala, da je 'Abdullah ibn Mes'ud, radijallahu anhu, rekao:

“Volio bih da sam stvoren od magareće balege i da se po njoj zovem, da kažu: 'Abdullah sin balege, a da znam da mi je zauzvrat Allah, dželle še'nuhu, oprostio makar jedan grijeh.”¹

697/860. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Muhammed Ebu Bekr ibn Ebi Šejbe; veli: Nama je ispričao Mervan el-Fezzari, on je prenio od El-A'la' ibn Halida, on od Šekika, a on od 'Abdullaha u vezi Allahovih riječi:

“i kada se tog Dana primakne Džehennem” El-Fedžr: 23. Bit će doveden tako što će se vući za sedamdeset hiljada užadi, a svako uže će vući sedamdeset hiljada meleka.”

698/861. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Hešim, on je prenio od Jezida ibn Ebi Zijada, a on od Ebu Džuhajfe, da je 'Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

“Nestala je čistota² dunjaluka, a ostala je njegova prljavština, te je smrt danas štit³ svakom muslimanu.”

¹ Ljudi se nadmeću u zvanjima, titulama i porijeklu, šta će reći ljudi i kako će nas gledati i oslovljavati, mnoge odvratu od vjere i u Vatru odvede, kao što je slučaj sa Ebū Talibom koji je odbio izgovoriti šehadet da ne bi rekli Kurejšije: pobojavao se smrti i ostavio vjeru djedova.

Abdullah ibn Mes'ud, radijallahu anhu, te prepreke na putu pokornosti Allāhu nema, smatrajući porijeklo od magareće balege najmizernijim rado bi ga prihvatio samo da jedan grijeh umanji.

² Dobra vremena, ljudi i djela.

³ U djelu El-Hilje umjesto riječi štit stoji: dar svakom muslimanu.

699/862. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'; veli: Nam je ispričao Sufjan, on je prenio od Ebu Husajna, on od Jahje, a on od Mesruka, da je 'Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

"Kada postite nauljite se."¹

700/863. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Jezid, koji veli: pričao nam je El-Mes'udi, prenijevši od 'Avna ibn 'Abdullaha, da je 'Abdullah ibn Mes'ud, radijallahu anhu, rekao:

"Rob neće dostići stvarni iman sve dok se ne ostvari njegov vrhunac, a to neće postići dok mu siromaštvo ne bude draže od bogatstva, poniznost od slave i dok mu ne budu jednaki oni koji ga hvale i oni koji ga kude." Abdullahovi učenici su njegove riječi protumačili na sljedeći način: "Dok mu siromaštvo u halalu ne bude draže od bogatstva u haramu, dok mu skromnost u pokornosti Allahu ne bude draža od reputacije postignute grijешenjem prema Njemu i dok mu oni koji ga hvale, ili kude, zbog istine kojoj je dosljedan ne budu jednaki."

701/864. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Jezid koji je rekao: Nama je ispričao El-Mes'udi, koji je prenio od El-Kasima ibn 'Abdurrahmana, da je 'Abdullah rekao:

"Dovoljno je znanje - strah od Allaha, a dovoljno je neznanje - umišljenost."

702/865. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Džerir, prenijevši od Mensura, koji kaže:

Kada bi 'Abdullah ibn Mes'ud, radijallahu anhu, klanjao izgledao je kao bačeno haljinče.²

¹ Da izgledate kao da ne postite, jer je najbolje sakriti dobrovoljni ibadet od ljudi, radi očuvanja nijjeta.

² Zbog smirenosti pri namazu, dužine klanjanja i mršavog tijela izgleda nepomičan kao veći komad odjeće bačen na zemlju musalle na kojoj klanja, radijallahu anhu.

703/866. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Veki'a, prenijevši od Mis'ara, a on od Ma'na, koji kaže: Abdullah, radijallahu anhu, je rekao:

“Ako možeš doživljavaj Kur'an kao da se tebi obraća, pa kada čuješ da Allah govori. - „O vi koji vjerujete” poslušaj dobro, jer je to dobro koje ti se naređuje, ili zlo koje ti se zabranjuje.”

704/867. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac i kaže: Nama je ispričao Abdurrahman; veli: Nama je ispričao Karre, on je prenio od 'Avna ibn 'Abdullaha ibn 'Utbe, da je 'Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

“Nije znanje u poznavanju mnoštva predaja, nego je znanje - strah od Allaha.”

705/868. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman, koji veli: Nama je ispričao Mu'avija ibn Salih, prenijevši od 'Adijja ibn 'Adijja, da je 'Abdullah ibn Mes'ud, radijallahu anhu, rekao: *“Teško onome ko je neuk, a da Allah hoće poučio bi ga, a teško onome ko zna a ne postupa po znanju, sedam puta više.”*

706/869. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jahja ibn Se'id, prenijevši od Muhalida da je rekao: Mene je obavijestio 'Amir Eš-Ša'bi, prenoseći od Mesruka, koji veli:

“Da je neko rekao pred Abdullahom: - Ne volim da budem od „srećnih“ - onih koji će primiti knjigu u desnu ruku, draže mi je da budem od „bliskih“:¹ Na to 'Abdullah, radijallahu anhu, reče: - Međutim, ovdje je jedan koji bi volio da uopće ne bude proživljen poslije smrti, misli na sebe.”

¹ Poznato je da će na ahiretu biti tri skupine ljudi: Odabrani, preteče, bliski, su jedna skupina, prva i najbolja. Pripadnici desne strane, pravog puta, čije je dobro veće od ružnog. I oni su dobri. Treća skupina su propali, pripadnici lijevice, koji će Knjigu svojih djela dobiti u lijevu ruku, ili iza leđa. Od Allāhove milosti je da je dobre učinio dvjema grupama i vrstama, a zle jednom skupinom, jer je Allāhu dobro draže. Ove grupe Kur'an spominje u suri El-Vakia 7-10, i pojašnjava ko su i šta ih čeka u ajetima iza.

707/870. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Abdurrahman, on je prenio od Ebu 'Avane, on od El-A'meša, on od Temima ibn Seleme, on od Ebu 'Ubejde, a on od 'Abdullaha, da je rekao:

"Kome Allah želi dobro pouči ga propisima vjere."

708/871. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Mu'avija, koji veli: Nama je ispričao El-A'meš, on je prenio od Malika ibn El-Harisa i 'Ammare, njih dvojica od 'Abdurrahmana ibn Jezida, da je 'Abdullah rekao:

"Zadovoljiti se sunnetom, bolje je nego truditi se u novotarijama."¹

709/873. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Ebu Mu'avija, koji je kazao: Nama je ispričao El-A'meš, on je prenio od Malika ibn El-Harisa, on od 'Abdurrahmana ibn Jezida, a on od 'Abdullaha, radijallahu anhu, da je rekao:

"Koga njegov namaz ne navodi na dobro i ne sprječava od zla, njime se samo udaljava."²

710/874. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama su ispričali Ebu Mu'avija i Veki'; kažu: Nama je ispričao El-A'meš prenoseći od El-Musejjiba ibn Rafia', da je rekao:

"Mrzim da vidim besposlena čovjeka, - ne radi za ovaj, niti za budući svijet."

711/875. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Ebu Mu'avija, koji je kazao: Nama je ispričao El-A'meš, on je prenio od Ebu Ishaka, on od Ebu 'Ubejde, da je 'Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

"Budi milostiv prema onima koji su na Zemlji, smilovaće ti se Onaj koji je na nebesima."

¹ U vjeri i ibadetima obavezno je ograničiti se na potvrđeno i naređeno u sunnetu, makar izgledalo skromno i malo, nego dodavati od sebe novotarije u želji da se učini više.

² Ali ga mora klanjati i redovno obavljati, a ne ostaviti pod izgovorom da ga ne odvraća od zla jer bi tada pridodao svome zlu još veće zlo, ostavljanje namaza.

712/876. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Ebu Mu'avija i rekao: Nama je ispričao El-A'meš, on je prenio od Šemmera ibn 'Atijje, on od Murgire ibn Sa'da ibn El-Ahrema, a on od svoga oca, da je Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

*"Tako mi Allaha pored koga drugog istinskog Boga nema, neće nautiti robu koji omrkne i osvane u islamu, šta god ga snađe na ovom svijetu."*¹

713/878. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Mu'avija, koji veli: Nama je ispričao El-A'meš on je prenio od 'Umare, on od 'Abdurrahmana ibn Jezida, a on od 'Abdullaha, radijallahu anhu, da je rekao:

"Nema čovjeka koji zaspe bez spominjanja Allaha, subhanehu ve te'ala, a da mu se šejtan ne pomokri u uši. Jest, tako mi Allaha, tako je uradio vašem drugu sinoć, misli na sebe."

714/880. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao El-Esved ibn 'Amir, koji je kazao: Nama je ispričao El-Hasan prenijevši od Ebu Hajjana, koji kaže:

*"Čuo sam da je Ibn Mes'ud, radijallahu anhu, prošao pored ljudi koji su kovačkim mjehovima raspirivali vatru, te je od prizora pao u nesvijest."*²

715/881. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki', koji je kazao: Nama je ispričao Isma'il ibn Ebi Halid, on je prenio od 'Imrana ibn Ebi El-Dža'da i Musira, oni od Ma'na ibn 'Abdurrahmana, koji veli da je 'Abdullah rekao:

"Svi ljudi lijepo pričaju, ali da su sretni oni čije se riječi podudaraju sa djelima, a onaj čije riječi ne prate njegova djela, taj sam sebe sramoti."

¹ Njegov kapital i njegova sreća je Islam, za njega, manje ili više, dunjaluk nije važan kao što je važan drugom koji ne zna osim za ovaj svijet.

² Kovačka vatra koju raspiruje mijeh podsjetila ga na ahiretsku vatru kojom se prijeti.

716/882. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: pričao nam je Veki', koji veli: Nama je ispričao El-Mes'udi, on je prenio od Ebu Jahje, a on od El-Kasima: da bi Ibn Mes'ud, radijallahu anhu, govorio u dovi:

“Molim Te sav prestrašen, tražeći utočište kod Tebe, bespomoćan i u želji za oprostom, težeći Tvojoj nagradi i plašeći se Tvoje kazne.”

717/883. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Numejr on je prenio od Malika ibn Migvela, koji kaže da je 'Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

“Dunjaluk je kuća onome ko kuće nema, i imetak onome ko imetka nema i za dunjaluk radi onaj ko je uskraćen za pamet.”

718/884. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ruh i veli: Nama je ispričao Hišam ibn Ebi 'Abdullah, on je prenio od Katade, koji kaže da je Ibn Mes'ud, radijallahu anhu, rekao:

“Kada bih bio između Dženneta i Džehennema, pa mi se dopustilo da biram između toga da mi se prime moja djela ili da me nestane, ja bih izabrao nestanak.”

719/888. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sufjan; veli: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Humejd, koji je čuo od nekog šejha iz Benu 'Absa:

“Da je 'Abdullah, radijallahu anhu, vidio nekog čovjeka kako se smije na dženazi, pa mu je rekao: “Smiješ se na dženazi?! Tako mi Allaha, nikada s tobom neću više govoriti.”

720/889. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Jezid; kaže: Nama je ispričao Se'id, koji kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn El-Velid, koji je rekao: Čuo sam 'Abdullahu ibn Hudžejre kako pripovijeda, prenosi od svoga oca, a on od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da bi on ljudima govorio: kada sjedi među ljudima i obraća im se:

“Nad vama se smjenjuju noć i dan. Život vam se krati, edžel vam se bliži, djela vam se bilježe, a smrt nastupa iznenada. Ko posije dobro,

nadat se da će požnjati ono što očekuje, a ko posije zlo nadat se da će požnjati kajanje. Međutim, taj koji sije ako je spor neće mu uteći propisano od nafake, niti će gramzivi postići što mu nije određeno. Kome se dodijeli dobro, Allah mu ga je dao, a ko bude sačuvan zla, Allah ga je sačuvao. Bogobojazni su prvaci, a učenjaci su vođe, a njihovi medžlisi su povećanje znanja i svakoga dobra.”

721/890. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Vehb ibn Bekijje el-Vasiti; veli: Nama je ispričao Halid ibn 'Abdullah el-Vasiti, on je prenio od Ebu Sinana, Darara ibn Murre, on od Ebu Vaila, a on od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da je rekao:

“Allah će pozvati Svoga roba na Sudnjem danu, pa će ga zakloniti Svojim rukama i reći mu: - Poznaješ li ove grijehе? On će reći: - Da, Gospodaru. A Allah će mu kazati: - Oprostio sam ti ih.”

722/891. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Ubejd, koji je kazao: Nama je ispričao Harun ibn 'Ambera, on je prenio od 'Abdurrahmana ibn El-Esveda, onod svoga oca, a on od 'Abdullaha, da je rekao:

“Ova srca su posude, zato ih napunite Kur'anom, a nemojte ih puniti nečim drugim.”

723/892. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Muhammed el-Muharibi, koji je kazao: Nama je ispričao Malik ibn Migvel; kaže: Nama je ispričao je Ebu Ja'fur, on je prenio od El-Musejjiba ibn Ibrahima, a on od 'Abdullaha ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da je rekao:

“Hafiz Kur'ana treba da se poznaje po svojoj noći kada ostali svijet spava¹, po svome danu kada drugi jedu da on posti, po svojoj zabrinutosti kada se drugi vesele, po svome plaču kada se drugi smiju, po svojoj šutnji kada drugi griješe, svojom skrušenošću kada se drugi uznose. Hafiz Kur'ana treba da bude plačan, tužan, blag i smiren. A ne treba da je nepristupačan, nemaran, bučan, da bude oštar i da se mnogo i glasno smije.”²

¹ Da on noću klanja i uči ajete koje je memorisao.

² Uz pribranost, blagost i sjetu pristaje nevini smiješak koji ne negira zabrinutost,

724/893. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sufjan ibn Veki', koji je rekao: Meni je ispričao moj otac, prenijevši od Israila, on od Ebu Ishaka, a on od 'Amra ibn Mejmuna, koji veli: 'Abdullah, radijallahu anhu, je rekao:

*"Kada bi se stanovnicima Džehennema obećalo da će im se ublažiti kazna samo jedan dan, umrli bi od radosti."*¹

725/894. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki' i rekao: Nama je ispričao El-A'meš, koji veli: Nama je ispričao Sufjan, on je prenio od Zejda ibn Hajjana et-Tejmija, a on od Isa ibn 'Ukbeta, koji kaže: 'Abdullah je rekao:

"Tako mi onoga pored koga drugog Boga nema, ništa na Zemlji od jezika nije zaslužnije da bude duže u zatvoru."

726/895. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Veki' on je prenio od El-A'meša, a on od Ibrahima, koji kaže da je 'Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

"Za nedaću je odgovoran govor."

727/896. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki', on je prenio od El-A'meša, on od Habiba, a on od Ebu 'Abdurrahmana, da je 'Abdullah rekao:

"Slijedite² a nemojte od sebe izmišljati novine u vjeri, jer dovoljno vam je da znate da je svaka novotarija zabluda."

728/897. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki', prenijevši od Sufjana, on od Habiba, a on od 'Ammara ibn 'Umejra, koji veli: Abdullah, radijallahu anhu, je rekao:

"Držite se izvornog načina prakticiranja vjere."³

čak se u njemu vidi sva ljudska ozbiljnost i skromnost, a nije poželjno i pohvaljeno prekomjerno, bezrazložno, glasno i često smijanje.

¹ Ja subhanAllāh!

² Sunnet.

³ Načina prakticiranja vjere od početka Islama kako su ga poimali i prakticirali Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i ashabi ,radijallahu anhu,

729/898. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman, koji veli: Nama su ispričali Sufjan i Veki', prenijevši od Sufjana, on od Ebu Ishaka, on od Ebu El-Ahvesa, a on od 'Abdullaha, da je rekao:

"Dovoljno je čovjeku laži, da priča sve što čuje."

730/899. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Veki', koji je kazao: Nama je ispričao Sufjan; kaže: Nama je ispričao 'Amr ibn 'Amr, Ebu Ez-Za'ra' a on je prenio od svoga amidže Ebu El-Ahvesa, koji kaže: 'Abdullah, radijallahu anhu, je rekao:

"Niko se ne rodi učen, nego se znanje stiče učenjem."

731/900. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao otac; kaže: Nama je ispričao Sulejman ibn Hajjan, Ebu Halid, koji je kazao: Nama je ispričao El-A'meš on je prenio od Šemmera ibn 'Atijje, on od Me'ina ibn Sa'da ibn El-Ahrema, da je rekao:

"Prošao je 'Abdullah, radijallahu anhu, pored kovača i vidio usijano gvožđe, te se rasplakao."

732/901. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki', pričao mi je Israil, prenijevši od Ebu Ishaka, on od Ebu El-Ahvesa, a on od 'Abdullaha, da je rekao:

"Uz svaku radost ide tuga. Svaka kuća koja se ispuni radošću ispunit će se i tugom."

733/903. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hišam ibn 'Abdulmelik, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu 'Avana, on je prenio od El-Esveda ibn Mejsere, on od Zuhra ibn Rebi'e, koji kaže da je 'Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

"Tako mi Onoga u čijoj je ruci 'Abdullahova duša, nema na zemlji nijedne osobe koja istinski spozna žestinu Allahove kazne, da može zaspati prije nego li sazna hoće li dopasti te kazne, ili se spasiti. A nema na zemlji žive duše koja istinski spozna širinu Allahove milosti, a da se ne raduje i nada da će je obuhvatiti Allahova milost."

734/906. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu 'Ubejda, koji je kazao: Nama je ispričao Karre ibn Halid, prenijevši od Ed-Dahhaka, koji veli: Ibn Mes'ud je rekao:

"Nema nikoga ko je postao na dunjaluku a da nije gost, a njegov imetak zajam. Gost će otići, a zajam se mora vratiti."

735/907. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Abdurrahman; kaže: Nama je ispričao Ebu 'Avana, on je prenio od Hilala el-Vezzana, a on od Abdullaha ibn Akima, koji kaže:

Čuo sam 'Abdullaha ibn Mes'uda, radijallahu anhu, u ovome mesdžidu, počeo je zakletvom prije govora, pa veli: "Tako mi Allaha, svako od vas će se osamiti sa svojim Gospodarom kao što se osami sa Mjesecom u noćima uštapa, pa će mu reći: 'Sine Ademov, šta te je obmanulo? Sine Ademov, čime si se odazvao poslanicima? Sine Ademov, kako si postupao po onome što si znao?'"

736/1164. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Bekr; kaže: Nama je ispričao Jahja ibn Bejan, on je prenio od 'Adžlana, od Ebu Isāa, koji veli da je 'Abdullah rekao:

"Osnova poniznosti jeste da budeš na skupu zadovoljan sa skromnim mjestom i da prvi nazoveš selam onome koga sretnoš."

737/1188. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Bekr; veli: Nama je ispričao Ebu Usama, on je prenio od Zekerijā, on od Ebu Ishaka, on od 'Abdurrahmana ibn 'Avedže, on od 'Alkame, a on od 'Abdullaha, da je rekao: *"Klima u Džennetu je umjerena, niti je vruće, niti je hladno."*

738/1221. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Bekr; veli: Nama je ispričao Husejn ibn 'Ali on je prenio od Zaide, on od 'Asima, on od Šekika, a on od 'Abdullaha, da je o Allahovim riječima: Allahovo spominjanje je veće. El-Ankebut 45.

"Allahovo spominjanje roba je veće od robova spominjanja Allaha."¹

¹ Na ovaj način nas Allāh ,subhanehu ve te'ala, podstiče da Ga spominjemo, jer kada god rob spomene Allāha, Allāh spomene roba.

739/1802. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Čitao sam pred svojim ocem gdje piše: Nama je ispričao Affan; kaže: Nama je ispričao Hammad ibn Seleme, on je prenio od 'Atā'a ibn Es-Saiba, on od Ebu El-Ahvesa, a on od Ebu El-Bahterija, da je Ibn Mes'ud, *radijallahu anhu*, rekao:

*"Naučite Kur'an i učite ga jer ćete imati za svaki harf nagradu deset sevapa. Ja ne kažem da je za 'elif-lam-mim' deset, nego za 'elif' deset, za 'lam' deset i za 'mim' deset sevapa."*¹

740/2081. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed ibn Ibrahim; veli: Nama je ispričao Muhammed ibn Fadl, on je prenio od 'Ata'a ibn Es-Saiba, a on od Ebu El-Bahterija:

Da je neko obavijestio 'Abdullaha ibn Mes'uda, radijallahu anhu, kako se poslije akšam namaza neka skupina sastaje u mesdžidu, pa jedan između njih im kaže: - Govorite Allahu ekber, toliko i toliko puta. Govorite subhanallah, toliko i toliko. Recite elhamdulillah, toliko i toliko. Pa ga Abdullah upita: - Je li zaista tako govore? - Da, veli ovaj. 'Abdullah, radijallahu anhu, mu reče: - Kada ih vidiš da to rade dođi i obavijesti me.

Kada su se ponovo iskupili on im dođe, pa kada je čuo šta govore, onako strog, reče im: - Ja sam 'Abdullah ibn Mes'ud, radijallahu anhu, tako mi Onoga uz koga drugog boga nema, napravili ste tešku novotariju, ili ste bolji od ashaba Muhammeda sa znanjem. Jedan od njih po imenu Mu'did reče: - Tako mi Allaha, niti smo učinili tešku novotariju, niti smo većeg znanja od drugova Muhammeda. Tada jedan od prisutnih 'Amr ibn 'Utbe reče: - O Ebu 'Abdurrahmane, tražimo od Allaha oprost. 'Abdullah im reče: - Držite se sunneta i njime idite. Tako mi Allaha, ako tako postupite sigurno ćete uspjeti, na njemu ste daleko preteknuti od ashaba, a ako skrenete desno ili lijevo daleko ćete zalutati."²

¹ I tako za svaki proučeni harf iz Kur'ana.

² U ovom slučaju je izražena nadahnutost ashaba Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ovdje Abdullaha ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da očuvaju ispravnu vjeru muslimanima kako ih je njoj naučio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Također moguće je da ljudi u dobroj namjeri zastrane i to je problematično, jer ne vidi niko od njih da su što loše učinili jer nisu neprijatelji vjere već borci za nju i preteča u hajru.

I na kraju, ako je pogrešno činiti poznat zikr poput: tekbira, tahmida i tesbiha na nepoznat način u vakat Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i ashaba, šta reći za zi-

ZUHD AIŠE, radijallahu anha¹

741/908. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Sufjan ibn Veki'; veli: Nama je ispričao Ibn 'Ujejne on je prenio od Mudžalida, on od Eš-Šabija, on od Mesruka, a on od Aiše ,radijallahu anha, da je rekla:

“Nakon Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti kad god sam se najela hrane, mogla sam plakati da sam htjela, jer porodica Muhammedova se nije najela sve dok nije preselio.”

742/909. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Mehdi, on je prenio od Sufjana, on od El-A'meša, a on od Ebu Ed-Duha, koji kaže: Meni je ispričao onaj ko je čuo Aišu, radijallahu anha, da je, kada bi čula ili proučila Allahove riječi: Pa nam je Allah milost darovao i od patnje u ognju nas sačuvao. Et-Tur 27. govorila:

“Gospodaru, daruj mi milost iz dobrote Svoje i sačuvaj me patnje u ognju.”

krove same i njegove forme koje zajedno odudaraju od poznatog zikra u doba čistog i potvrđenog Islama. Potvrđenog Kur'anom i sunnetom od Allāha i Poslanika, jer Poslanik nije umro dok nam nije vjeru ostavio kakvu nam želi Allāh, ono što je tada bila vjera Allāh je potvrdio da je kompletna i originalna i da je sa njom zadovoljan. Dodavati na nju je unošen je u nju što nije od nje, a što Kur'an, sunnet i stavovi uleme prve i prave najstrožije brane. Allah, tebareke ve te'ala, je rekao: **“Danas sam vjeru vašu usavršio i svoju blagodat prema vama upotpunio i zadovoljan sam vam Islamom vjerom.”** El-Maida: 3. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: *“Ko doda inovira ovoj vjeri što nije od nje, odbačeno je.”* (Muslim)

¹ Ona je Ummu 'Abdullāh, 'Ā'iša bint Ebi Bekr, Et-Tejmijja, majka vjernika, supruga Allāhovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Bila je njegova najdraža supruga, i dostigla je veliki stepen u znanju, prenijela puno hadisa, izdala puno fetvi i bila veliki učenjak. Kažu učenjaci „najučenija žena ummeta“. Umrla je 57. h.g. Vidjeti: **Ibn Kesīr**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 11/336., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijeh we-l-arebijeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

743/910. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Davud, koji je kazao: Nama je ispričao Šu'be, on je prenio od Vakida ibn Muhammeda ibn Zejda, on od ibn Ebi Mulejke, on od El-Kasima, a on od Aiše ,radijallahu anha, da je rekla:

“Ko rasrdi ljude udovoljavajući Allahu, On će ga sačuvati ljudi; a ko bude udovoljavao ljudima s nečim od Allahove srdžbe, Allah će ga prepustiti ljudima.”

744/911. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Mehdi, on je prenio od Sufjana, on od El-A'meša, on od Ebu Ed-Duha koji kaže: Ispričao je onaj koji je čuo Aišu, radijallahu anha, da je proučila ajet:

„I u kućama svojim boravite“ El-Ahzab 33. *pa je toliko plakala da je svoju maramu nikab nakvasila suzama.*

745/912. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki', on je prenio od Hišama, on od svoga oca, koji kaže: Aiša ,radijallahu anha, je rekla:

“Voljela bih da sam potpuno zaboravljena.”

746/913. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki', koji veli: Nama je ispričao Usama ibn Zejd, prenijevši od Ishaka, oslobođenog roba Zaide, a on od Aiše ,radijallahu anha, da je rekla:

“Voljela bih da sam drvo koje se obrsti i voljela bih da ni rođena nisam.”¹

747/914. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Veki', i kaže: Nama je ispričao Mu'sir, on je prenio od Šu'beta, on od Ebu Burde, on od svoje majke, ona od El-Esveda ibn Jezida, a on od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

¹ SubhanAllāh, supruga Poslanika sallallahu alejhi ve sellem, i njemu najdraža žena, majka svih vjernika i opet se boji do te mjere da ne kaže: Da mi je ahiret da sretnem Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, nego se boji Allāha i Njegove veličine da bi najviše voljela da je nema.

“Najbolji ibadet koga činite jeste poniznost.”

748/915. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'; veli: Nama je ispričao Sufjan, on je prenio od Hammada, on od Ibrahima, a on od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

“Smanjite grijehenje, jer najbolje s čime možete sresti Allaha jeste malobrojnost grijeha.

749/916. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki', koji kaže: Čuo sam El-A'meša, kako prenosi od Temima Ibn Seleme, a on od 'Urveta, da kaže o Aiši, radijallahu anha:

“Vidio sam je kako je podijelila sedamdeset hiljada, a svoju haljinu je krpila.”¹

750/917. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki', koji veli: Nama je ispričao Zekerijja, prenijevši od 'Amira, da je rekao:

Pisala je Aiša, radijallahu anha, Mu'aviji: A potom: Čovjek kada radi grijeha počnu ga kudititi oni koji su ga do tada hvalili.”

751/918. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hadždžadž; kaže: Nama je ispričao Šu'be, on je prenio od Hammada, on od Ibrahima, a on od Aiše, radijallahu anha:

Da je prošla pored drveta i rekla: “Kamo sreće da sam jedan list od listova ovoga stabla.”

752/919. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Sufjan ibn Veki'; veli: Meni je ispričao moj otac, on je prenio od Muhammeda ibn Muslima, on od Ibrahima ibn Mejsere, on od 'Abda ibn Se'ida, a on od Aiše, radijallahu anha:

Da je bila upitana za svoj izlazak da pomiri muslimane, pa je rekla: “Bila je to sudbina.”

¹ A mi bi na sebe potrošili 70 000, a možda bi, ili ne bi podijelili zakrpljenu haljinu.

753/1129. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Našao sam u knji-zi svoga oca, zapisano njegovim rukopisom: Ispričao mi je mi je Hašim ibn El-Kasim, Ebu En-Nadr; kaže: Nama je saopćio Ebu 'Akil Es-Sekafi, on je prenio od 'Abdullaha ibn 'Akila, on od Ibn Ebi Halida Isma'ila, on od Ebu Es-Sefera, a on od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

"Ljudi su napustili najvažniji dio svoje vjere - sustežanje od grijeha."¹

754/1130. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Našao sam ovaj hadis u knjizi svoga oca, napisan njegovim rukopisom: Ispričao mi je Hašim, Ebu En-Nadr; kaže: Nama je ispričao Ebu Se'id el-Mued-dib; veli: Nama je ispričao Hišam ibn 'Urve, on je prenio od svoga oca, on od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

"Molite od Allaha čak i kaiš od obuće, jer ako Allah to ne olak-ša, nećeš ga moći ni imati."

755/1179. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Bekr; veli: Nama je ispričao El-Ehves, on je prenio od Ebu Is-haka, on od Ebu El-'Alije, koji kaže:

"Bio sam kod Aiše, radijallahu anha, kod koje bijaše skup žena, pa joj se pojavio prosjak, te ona naredi da mu se udijeli zrno grož-đa. Žene izraziše svoje čuđenje, a ona reče: - U njemu je puno malih zrnaca."²

756/1796. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričala Ummu 'Amra bint Hassan ibn Je-zid i veli: Meni je ispričao Se'id ibn Jahja ibn Kajs ibn 'Abs i kazao:

¹ Ustežanje i nečinjenje grijeha.

² Aišin postupak ,radijallahu anhu, je lekcija muslimanima da nikada ne propuste priliku da udijele sadaku, makar ne imali više od hurme, ili groždice. Ne treba gledati u malenkost udijeljenog, već veličinu nijjeta i sadake. Žene su se čudile zato što su gledale u groždicu kao jedinku, a Aiša je gledala kao veliko nešto, jer je Allāha radi, a to je obrazložila time što groždica sadrži mnogo sitnih zrna u sebi. Nagrada može biti po broju zrnaca u grožđici, a ne samo sevap za jednu bobu. Vjernik ne prezire nikakvo dobročinstvo i teži da ga učini bez obzira na mogućnosti, bile male ili velike. Suprotno munaficima koji su uvijek protiv dijeljenja, ne svoga jer su oni stisnute ruke i dijele kada moraju i radi ljudi, već u tome sprječavaju i druge koji ako udijele mnogo prokomentarišu da je to radi isticanja, a ako udijele malo omalovaže komentarišući: šta Allāh ima od toga? Ili: šta to koristi siromahu?

Meni je ispričao moj otac, a on je njezin muž, a on prenosi od svojega oca, da je Aiša, radijallahu anha, rekla: "Niko na ovom svijetu me neće mrziti, a da ga se neću odreći na Sudnjem danu."¹

757/1797. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Čitao sam pred svojim ocem ove hadise, pa ih je potvrdio i rekao: Prenesi ih od mene; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Ubejd i rekao: Nama je ispričao Harun El-Berberi, on je prenio od 'Ubejdullaha ibn 'Abda, koji kaže:

*"Došao je neki čovjek nakon Aišine, radijallahu anha, smrti, pa ga je 'Ubejd ibn 'Umejr pitao: - Kakva je bila tuga svijeta za njom? Ovaj reče: - Tako mi Allaha, nije bila velika žalost. 'Ubejd ibn 'Umejr reče: - Za Aišom, radijallahu anha, žale jedino oni kojima je ona bila majka."*²

758/2157. Ispričao nam je 'Abdullah ibn Ahmed i kazao: Mene je obavijestio Ibn El-Mubarek:

"Da je neka žena rekla Aiši, radijallahu anha: - Otkrij mi kabur Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve selem, pa ga je otkrila, a ova je onda plakala dok nije izdahnula."

759/2289. Pričao nam je Abdullah, pričao mi je Osman, pričao nam je Džerir od Lejsa, od Mudžahida, da je rekao:

"Imala je Aiša, radijallahu anha, primjerak Mushafa, koga je zvala El-Medžid Plemeniti."

¹ Poznato je da je mrže Šijje Rafidije kao što mrže i ostale žene Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, posebno Hafsu i ashabe, a posebno najbolje od njih poput Ebū Bekra, Omera i Osmana, radijallahu anhu,

² Tj. jedino pravi mu'mini, jer je ona majka mu'mina. Time ih je ukorio i vidio neželjenje za njom slabost njihova imana, jer ne postoji normalan insan koji ne žali za svojom majkom.

UMMU ED-DERDA', radijallahu anha¹

760/920. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Sejjar i rekao: Nama je ispričao Dža'fer, koji je kazao: Nama je ispričao šejh iz Benu Temima po imenu Ebu Hezzar koji je rekao:

"Rekla mi je Ummu Ed-Derda', radijallahu anha: - O Ebu Hezzar, hoćeš li da ti kažem šta govori umrli na svome tabutu? Da, - rekoh On doziva: Porodico moja, komšije moje, nosioci tabuta moga, neka vas ne prevari dunjaluk kao što je mene prevario, neka vas ne izigra kao što je izigrao mene. Moja čeljad neće podijeliti sa mnom teret moj, a kada bi se danas iskupili sa mnom pred Allahom, Njemu bi me tužili." Ummu Ed-Derda' je dodala: *"Dunjaluk opčara ljudsko srce gore nego Harut i Marut i nikada ga rob ne izabere² da ga ne osramoti i ne ubije."*

761/921. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričala Hadidža Ummu Muhammed dvjesto dvadeset i šeste godine, dolazila bi kod moga oca i od njega slušala i kazivala nam. Veli: Ispričao nam je Ishak el-Ezrek i kazao: Meni je ispričao El-Mes'udi, a on je prenio od 'Avna ibn 'Abdullaha, da je rekao:

"Dolazili smo kod Ummu Ed-Derda' i spominjali Allaha kod nje, pa neko primijeti: - Možda smo ti dodijali? Reče: - Mislite da ste mi dodijali. Tražila sam ibadet u svemu i nisam našla ništa kao lijek za dušu i izglednije da udovoljim vjeri od medžlisa zikra."

¹ Ona je Ummu-d-Derdā', Hudzejma bint Hujejj, El-Ewsābijja El-Eš'arijja Ed-Dimešqijja, supruga Ebū -d-Derdā'a, tabi'inka. Bila je veoma učena, pobožna, pogotovo je bila stručna u fiqhskim pitanjima, kako to bilježe historičari i učenjaci. Umrila je 81. h.g. Vidjeti: **Ibn Kesir**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 12/336., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijeh we-l-arebijeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

² Da joj prednost nad vjerom i ahiretom.

762/981. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Mehdi i kaže: Nama je ispričao Mu'avija Ibn Salih, on je prenio od Sulejma ibn 'Amira, koji veli:

"Poslala me je Ummu Ed-Derda', radijallahu anha, kod Nevfa el-Bekkalija i još jednog čovjeka koji je ljudima pričao u mesdžidu i rekla mi: - Reci im: Bojte se Allaha i neka vaše savjetovanje drugih bude vaz vama."

763/982. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Meni je ispričao Hadždžadž ibn Muhammed i veli: Čuo sam Džerira ibn Hazima, kako prenosi od Vehba el-Mekkija:

"Da je neki mladić pitao o znanju Ummu Ed-Derda', radijallahu anha, pa kada je prevršio mjeru sa pitanjima, veli mu Ummu Ed-Derda', radijallahu anha: - Radiš li sve to o čemu pitaš? Reče: -Ne. Pa mu ona reče: - Zašto kod Allaha množiš dokaze protiv sebe?"

ZUHD 'ALIJA IBN HUSEJNA, radijallahu anhuma¹

764/922. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Ma'mer; veli: Nama je ispričao Džerir on je prenio od Šejbe ibn Ne'ame, koji je rekao:

"'Alija ibn El-Husejn, radijallahu anhuma, nije javno dijelio sadaku, pa se mislilo da škrtari, ali kada je umro uvidjeli su da je izdržavao stotinu familija u Medini." U hadisu postoji dodatak od Džerira ili prenosioca prije njega, gdje stoji: *"Da su mu na leđima nakon njegove smrti pronašli ožiljke od nošenja džakova siromasi-ma noću."*

765/923. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Omer ibn Muhammed en-Nakid; kaže: Nama je ispričao Sufjan ibn 'Ujejne, koji je kazao: Ez-Zuhri je rekao:

"Nisam vidio Hašimovića² boljeg od 'Alija ibn El-Husejna, radijallahu anhuma."

766/924. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn Eškab; veli: Nama je ispričao Muhammed ibn Bišr i rekao: Nama je ispričao Ebu El-Minhal et-Tai:

"Da je 'Alija ibn Husejn kada bi htio da prosjaku udijeli sadaku prvo bi ga poljubio, pa mu onda dao."

767/925. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn Muhammed; kaže: Nama je ispričao Džerir, on je prenio od El-Fudajla ibn Gazvana, a on od 'Alija ibn El-Husejna, da je rekao:

¹ On je Ebu-l-Husejn, 'Alijj ibnu-l-Husejn ibn 'Alijj ibn Ebi-Tālib, El-Qurešī El-Hāšimī, iz generacije tabi'ina i porodice Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pouzdan, pobožan, učen, plemenit, od najodabranijih tabi'ina. Umro je 93. h.g. u Medini. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 7/209., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

² Od potomaka Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegove rodbine, naravno da misli u vrijeme Alija ibn Husejna, jer su mu preci bolji sigurno.

“S jednim smijehom čovjek izbacila sebi jedan dio znanja.”¹

768/926. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Veki', koji je kazao: Nama je ispričao Ebu El-Minhal et-Tai:

“Vidio sam 'Alija ibn El-Husejna, da lično svojom rukom udjeljuje siromahu.”

769/927. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sufjan ibn 'Ujejne, on je prenio od Ebu Hamze es-Semalija, a on od 'Alija ibn Husejna:

“Da bi on noću nosio vreću sa hljebom i govorio: Noćna sadaka gasi srdžbu Gospodara.”

770/928. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Musa el-Ensari; veli: Nama je ispričao Junus ibn Bukejr, on je prenio od Muhammeda ibn Ishaka, koji kaže:

“Ljudi u Medini su živjeli ne znajući odakle im dolaze sredstva za život, pa nakon što je umro' Ali ibn El-Husejn, nestalo je onog što im je stizalo noću.”

771/2138. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Obaviješten sam od 'Abdullaha ibn Muhammeda et-Tejmija; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Hafs el-Kureši:

“'Ali ibn Husejn bi poblijedio kada se abdesti, pa bi ga ukućani pitali: - Šta te to snađe? On bi im: - Znate li pred koga ću sada stati?”

¹ Kada se god nasmije smijanjem nemara, ili uživanja, ili još gore bahatosti, oholosti, ili ismijavanjem nekoga, ili smijanje nečemu što nije dozvoljeno, time postaje tvrdog i slijepog srca i ugasi u sebi luču između luča znanja kojeg posjeduje.

'ABDUL'ALA ET-TEJMI

772/929. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Ma'mer; kaže: Nama je ispričao Ebu 'Ujejne, prenijevši od Mis'ara, koji kaže: rekao mi je Abdula'la et-Tejmi:

“Da onaj kome nije dato od znanja ono što će ga rasplakati, očigledno je da mu nije dato korisno znanje.”

773/930. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Ma'mer; kaže: Nama su ispričali Ebu 'Ujejne i Ebu Usama, prenijevši od Mis'ara, da je rekao:

“Abdulaa'la et-Tejmi bi na sedždi molio: “Gospodaru, povećaj nam strahopoštovanje prema Tebi, kao što neprijatelji Tvoji povećavaju svoje udaljavanje od Tebe i nemoj nas licem oboriti naglavačke u Vatru, nakon što smo Ti na sedždu pali.”

774/931. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ubejdullah ibn Omer el-Kavariri; veli: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Abdullah ibn Ez-Zubejr, koji je kazao: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Jahjaa ibn Hania, da je rekao:

“Šehid će ući u Džennet sa isukanom sabljom.”

MENSUR ibn ZAZAN¹

775/932. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Šurejh; veli: Nama je ispričao Halef, on je prenio od Mensura ibn Zazana, da je rekao:

“Briga i tuga povećavaju dobra djela, spadaju u njih, a grijeh i obijest povećavaju loša djela.”

776/934. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Ma'mer; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Ibn Šubrume, da je rekao:

“Bio sam sa Kerezom na putovanju, pa bi on kada god naiđe na lijepo mjesto zastao i klanjao na njemu.”

777/935. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Musa el-Ensari; veli: Nama je ispričao El-Velid ibn Muslim, koji je kazao: Nama je ispričao Se'id ibn 'Abdulaziz i rekao:

“Rekao sam Ma'rufu ibn Haniu: - Vidim da neprestano spominješ Allaha, 'azze ve džel, pa koliko puta učiniš tesbih dnevno? - Dvije stotine hiljada puta, ako mi prsti ne pogriješe u brojanju, reče.”

778/936. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Ma'mer, on je prenio od Sufjana ibn 'Ujejne, da je rekao:

“Nije učen onaj koji može da razlikuje dobro od zla, nego je učen onaj koji nauči dobro, pa ga se pridržava i nauči zlo, pa ga se kloni.”

779/937. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Šurejh ibn Junus; kaže: Nama je ispričao 'Ujejne, on je prenio od 'Abdulvahida, on od Malika ibn Migvela, a on od 'Abdulaziza ibn Refi'a, da je rekao:

¹ On je Ebu-l-Mugīre, Mensūr ibn Zāzān, El-Wāsītī Es-Seqāfī, jedan od savremenika mlađih tabi'ina. Bio je veoma učen, pouzdan, pobožan, plemenit. Umro je 129. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 9/313., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

“Kada se vjernička duša uzdigne na nebesa, meleki kažu: - Slavljen neka je Onaj koji je spasio ovoga roba od šejtana! Blago njemu kako li se samo spasio!”¹

780/938. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Šurejh; kaže: Nama je ispričao Mubarek ibn Se'id, a on je prenio od Mensura, da je za Allahove riječi: ...a ne zaboravi ni svoj udio na ovom svijetu, El-Kasas, 77. rekao:

“Ne odnosi se na dobra ovoga svijeta, nego se odnosi na šansu da za dunjalučkog života priuštiš sebi za ahireta.”

781/942. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao El-Husejn ibn 'Abdulaziz; kaže: Čuo sam Osmana ibn 'Amra gdje govori: Nama je saopćio Ebu 'Affan i kazao: Čuo sam Jezida ibn Temima, da je rekao:

“Koga Kur'an i smrt ne odvrate od grijeha², ništa ga neće obuzdati, makar se pred njime brda zdrobila, neće se obuzdati od grijeha.”

782/943. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao El-Hasan; veli, Nama je ispričao Ejjub ibn Suvejd, a on je prenio od Ebu Zure' koji veli:

“Da je Sulejman Ibn 'Abdumelik prosio kćer Hanija ibn Kulsuma za svoga sina Ejjuba, koji bijaše prijestolonasljednik, pa je odbio da je uda za njega, nego je otišao i pozvao jednog od svojih amidžića i udao je za njega. Na to je Sulejman rekao: - Da je htio Hani' dunjaluk, udao bi je za Ejjuba.”

783/945. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao El-Hasan; kaže: Nama je ispričao Ejjub prenijevši od El-Evzaija, da je rekao:

U cijelom Šamu nije bilo čovjeka boljeg od Ibn Ebi Zekerijaa, a on je rekao: Svoj jezik sam liječio dvadeset godina prije nego što mi se pokorio.

¹ Spas čovjeka od šejtana tokom dunjalučkog života čudi i meleke, usljed slabosti čovjeka, opojnosti i zamršenosti dunjalučkih halova i vještine i ustrajnosti šejtana.

² Zbog pouka koje su u njima.

'ADIJJ ibn HATIM¹

784/947. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Zevd ibn 'Amr; kaže: Nama je ispričao Hassan ibn Ibrahim, on je prenio od Se'ida Ibn Mesruka, on od 'Amra ibn Murre, a on od 'Adijja ibn Hatima, radijallahu anhu, da je rekao:

“Vi ste danas u vremenu čije je dobro bilo zlo u vremenu prije vas, a čije će zlo predstavljati dobro u vremenu koje slijedi.”²

785/948. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Musa el-Ensari; veli: Nama je ispričao Sufjan, a on je prenio od Se'ida ibn El-Ka'ka'a, koji veli da je 'Adijj ibn Hatim, radijallahu anhu, rekao:

“Nikada namasko vrijeme nije nastupilo, a da namaz nisam željno iščekivao.”

786/950. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Jahja ibn Osman el-Harbi; kaže: Nama je ispričao Ebu El-Melih, prenijevši od Mejmuna, da je rekao:

“Jedan od muhadžira vidio je nekog čovjeka kako brzo klanja, pa ga je ukorio zbog toga, a on mu reče: - Sjetio se svoga imanja koje trebam uraditi, pa sam požurio. Muhadžir mu reče: - Najveće imanje si upravo upropastio.”

787/1121. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki' i rekao: Nama je ispričao Sufjan i veli: Nama je ispričao čovjek iz Dž'ufe, prenoseći od 'Adijja ibn Hatima, radijallahu anhu, da je rekao:

¹ On je Ebū Turejf, 'Adijj ibn Hātīm ibn 'Abdullāh, Et-Tā'ī, ashab Allāhovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Primio je islam sedme godine od početka Objave, plemeniti sin plemenitog. Umro je 68. h.g. u Kūfi. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 6/214. i 8/144, prvo izdanje, Mektebetu-I-Hānīdži, Kairo, 2001.

² Hoće reći da žive u prelaznom vremenu koje je loše u poređenju sa ranijim, a dobro u poređenju sa kasnijim. Često u nekom periodu se nečemu čudimo i držimo da je loše i neočekivano, a kada uskoro dođe gore od njega smatramo ono ranije malim, ili čak dobrim, prema zadnjem zlu koje se desilo.

“Nije nastupilo namasko vrijeme, a da ja nisam bio željan namaza i nije nastupilo namasko vrijeme, a da ja nisam bio spreman za namaz.”¹

¹ Pod abdestom i ostalim što podrazumijeva spremnost čovjeka za izlazak u džamiju.

EL-HASAN¹ i HUSEJN² IBN 'ALIJA

788/954. Pričao nam je Abdullah, pričao nam je Ebu Ma'mer, pričao nam je Hišam i Džerir od Mugire, od Seleme ibn Jahja, od svoje tetke Ummu Ishak bint Talhe, da je rekla:

“El-Hasan ibn 'Alija, radijallahu anhuma, bi klanjao noćni namaz sprva noći, a njegov brat El-Husejn, radijallahu anhu, bi ga klanjao krajem noći.”

789/955. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Dža'fer, Muhammed ibn El-Husejn ibn Ibrahim ibn Eškab; kaže: Nama je ispričao Dža'fer ibn 'Avn, koji je kazao: Nama je saopćio Misa'r, koji je rekao:

“Naišao je Husejn ibn 'Alija, radijallahu anhuma, pored siromaha, pa je sjeo sa njima i citirao ajet: „On, doista ne voli one koji se ohole.“ ³En-Nahl, 23.

790/957. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Bejan ibn El-Hakem, on je prenio od Muhammeda ibn Hatima, da je rekao: Meni je ispričao Bišr ibn El-Haris; kaže: Nama je ispričao Halid el-Vasiti, prenijevši od Muhammeda ibn 'Amra, on od Jahjaa ibn 'Abdurrahmana, on od Vakida el-Lejsija, da je rekao:

“Sagledavali smo djela, te smo pronašli da je skromnost prema ovom svijetu najbolje djelo s kojim se postiže budući svijet.”

¹ On je Ebū Muhammed, El-Hasen ibn 'Alijj ibn Ebi Tālib, El-Qurešī El-Hāšimī, sin Alije, radijallahu anhu, i unuk Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegov miljenik. Umro je 50. h.g. u Medini. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 6/352., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

² On je Ebū Abdullāh, El-Husejn ibn 'Alijj ibn Ebi Tālib, El-Qurešī El-Hāšimī, sin Alije, radijallahu anhu, i unuk Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegov miljenik. Pao je kao Šehid na Kerbeli, na dan 'Ašūrā', nepravedno ubijen sa još članova Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, porodice, 61. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 6/399., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

³ Sjedenje sa siromasima je negacija oholosti.

791/964. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Bejan ibn El-Hakem; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Hatim, koji je kazao: Nama je ispričao Bišr ibn El-Haris, Allah mu se smilovao, da je rekao: Čuo sam El-Mu'afija ibn 'Imrana kako prenosi od El-Evzajia da je rekao:

“Govoreno je da će doći ljudima vrijeme u kojem će najmanje biti iskrenog prijatelja, halal dirhema i djela u skladu sa Sunnetom.”

792/965. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Šibl, Muhammed ibn Harun; kaže: Nama je ispričao Hasen ibn Vaki'; veli: Nama je ispričao Damra, on je prenio od 'Alija ibn Ebi Hamele, a on od svoga oca, da je rekao:

“Vidio sam Mu'aviju na mumberu u Damasku, kako ljudima drži hutbu u zakrpanoj košulji.”

793/971. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Ma'mer; veli: Nama je ispričao Sufjan, on je prenio od 'Abdulkerima, Ebu Umejje a on od Talka, da je rekao:

“Ljudi najljepšeg glasa pri učenju Kur'ana jesu oni na kojima se primijeti dok ga uče da se boje Allaha. 'Abdulkerim dodaje: “A Talk je bio takav.” 'Abdulkerim prenosi od Talka da je rekao: “Ja volim da klanjam dok me leđa ne zabole od stajanja.” A započeo bi započinjao namaz sa surom El-Bekare i ne bi učinio ruku' dok ne bi došao do sure El-Ankebut.”¹

794/976. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Obaviješten sam od Sejjara, koji je rekao: Nama je ispričao Sehl ibn Eslem el-'Adevi; kaže: Nama je ispričao Jezid ibn Mensur, on je prenio od Enesa ibn Malika, radijallahu anhu, a on od Ebu Talhe, da je rekao:

“Požalili smo se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na glad i otkrili smo stomake pokazavši privezan kamen, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otkrio svoj stomak na kome su bila privezana dva kamena.”²

¹ Od El-Bekare do El-Ankebut je 20 džuzeva, dvije trećine Kur'ana.

² To je bilo na Hendeku. Ashabi su vezali kamen na stomak da isprave kičmu i lakše podnesu prazan stomak i glad, a Poslanik je povezao dva. Iako tako gladan i iznemogao jednim udarcem je zdrobio stijenu u jarku i najavio osvojenje Perzije i Vizantije, a ashabi iako im nije mogao priuštiti bilo šta da napune njime gladne

795/978. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Velid ibn Šudža' es-Sukuni; kaže: Nama je ispričao Ka'b, Ebu Ishak el-Halebi, koji je kazao: Nama je ispričao Furat, on je prenio od 'Abdulkerima El-Džezeri a on od 'Ikreme, koji veli:

“Upitana je Esmā bint Ebu Bekr, radijallahu anhumā, da li je iko od selefa padao u nesvijest iz straha od Allaha u namazu, pa je rekla: - Ne, ali jesu plakali.”

EBU UMAME¹

796/979. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu 'Abdullah Es-Sulemi, Nama je ispričao Bekijje, a on je prenio od Muhammeda ibn Zijada el-Ilhamija, koji veli:

“Hodao sam sa Ebu Umametom, radijallahu anhu, držeći ga za ruku i nikoga nismo sreli a da mu on nije nazvao selam, a zatim mi je rekao: Selam je sigurnost nemuslimanima, a pozdrav sljedbenicima naše vjere.”

797/980. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Bekijja, prenijevši od Muhammeda ibn Zijada, da je rekao:

Prošao je Ebu Umame, radijallahu anhu, pored čovjeka koji je oduljio sedždu i plakao, pa ga je udario nogom i rekao: “Divna li je to sedžda, ali da je obavljaš u svojoj kući a ne pred svijetom.”

798/1135. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hadždžadž, koji je kazao: Nama je saopćio Džerir, on je prenio od Sulejmana ibn Šurahbila, a on od Ebu Umame, radijallahu anhu, da je rekao:

“Učite Kur'an, a nemojte da vas obmanu mushafi na policama, jer Allah neće kazniti srce koje bude posuda Kur'anu.”

¹ On je Ebū Umame, Es-Sudejj ibn 'Adžlān, El-Bāhili, jedan od poznatih ashaba Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, umro je 86. h.g. u Himsu, u Šāmu. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 6/211. i 9/415., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

'AMMAR IBN JASIR, radijallahu anhu¹

799/983. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki', koji veli: Nam je ispričao Sufjan, on je prenio od El-A'meša, on od Ibrahima et-Tejmija, a on od El-Harisa ibn Suvejda:

Da se neki čovjek iz Kufe tužio Omeru na 'Ammara, radijallahu anhu, pa mu je 'Ammar, radijallahu anhu, rekao: "Ako budeš slagao, Allah ti umnožio imetak i djecu i učinio da te stopala gaze."

800/984. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Meni je ispričao Sejjar; veli: Meni je ispričao Džafer, koji je kazao: Nama je ispričao Junus ibn 'Ubejd od nekog čovjeka, a on od 'Ammara ibn Jasira, da je rekao:

"Smrt je dovoljan vaiz, ubjeđenje je dovoljno bogatstvo i ibadet je dovoljna obaveza."

801/985. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni su ispričali Davud ibn 'Amr i Ebu El-Džehm El-Ezrek ibn 'Ali; kaže: Nama je ispričao Hassan ibn Ibrahim; veli: Nama je ispričao Muhammed ibn Seleme ibn Kehil, on je prenio od Seleme, on od Zerra, on od Se'ida ibn 'Abdurrahmana ibn Ebza, on od svoga oca, a on od 'Ammara ibn Jasira, radijallahu anhu:

Da je dok je šetao obalom rijeke Eufrata rekao: "Allahu moj, kada bih znao da ćeš biti zadovoljan ako se bacim sa visine, učinio bih to; kada bih znao da ću Ti udovoljiti time što ću zapaliti vatru i baciti se u nju, učinio bih to; i kada bi znao da ćeš biti zadovoljan sa mnom ako se bacim u ovu vodu, učinio bih to."

¹ On je Ebu-l-Jaqqān, 'Ammār ibn Jāsir, El-'Ansī, jedan od poznatih ashaba, čija je majka prvi šehid u islamu. Bio je učesnik Bedra, a poginuo je u bici na Siffinu 37. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 3/227. i 8/136., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

ZUHD EBU HUREJRE¹

802/831. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-'Abbas ibn El-Velid en-Nersi; kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn El-Mubarek, koji je kazao: Nama je ispričao 'Abdulvehhab ibn El-Verd, on je prenio od Seleme ibn Hidžla:

“Da je Ebu Hurejre, radijallahu anhu, plakao na samrti, pa su ga pitali: - Šta te je rasplakalo? Pa je rekao: - Ne plačem za ovim dunjalukom, nego plačem zbog dužine puta a slabe poputnine. Nalazim se na brijegu sa kojeg se silazi ili u Džennet, ili Vatru, a ne znam gdje će me uzeti.”

803/832. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Halil ibn Salim; veli: Nama je ispričao 'Abdulvaris, koji je kazao: Nama je ispričao Habib el-Muallim prenijevši od Ebu El-Mihzema, da je rekao:

“Jutrom i večerom, odlazili smo kod Ebu Hurejre, radijallahu anhu, pa bi nam on učio Kur'an, činio dovu i pričao.”

804/833. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn Džebele ibn 'Amr ibn Ebi Revvad; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Mervan, on je prenio od Hišama, on od Muhammeda, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da bi govorio svojoj kćeri:

“Kćerkice moja, ne oblači pozlačeno - jer se bojim za tebe Džehennemске vatre, ne oblači svilu - jer se bojim da ne izgoriš.”

805/834. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sulejman ibn Harb; veli: Nama je ispričao Hammad ibn Zejd, on je prenio od Kulsuma - imama mesdžida Beni Kušejra, on od El-Fadla er-Rekkašija, on od Muhammeda ibn El-Munkedira, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao:

¹ On je Ebū Hurejre, Abdurrahman ibn Sahr, Ed-Dewsī El-Jemānī, iz generacije ashaba. Bio je od učenih ashaba, prenio je najviše hadisa od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 2/312. i 5/230, prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

"Kao da nas gledam kako sa Havda idemo na polaganje računa, pa sretne čovjek čovjeka i oslovivši ga imenom: - Jesi li se napio sa Havda? A on mu odgovori: - Nisam, žeđi moja!"

806/958. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Ma'mer; veli: Nama je ispričao Muhammed ibn Fudajl, on je prenio od svoga oca, on od Ebu Hazima, a on od Ebu Hurejre, *radijallahu anhu*, da je rekao:

"Upamtio sam sedamdeset stanovnika sofe, nijedan od njih nije imao izara."¹

807/966. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Harun ibn 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Sejjar ibn Džafer, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu 'Imran el-El-Džuveni, on je prenio od Ebu Hurejre, *radijallahu anhu*, da je rekao:

"Allah će približiti roba na Sudnjem danu, zaklonit će ga od stvorenja, te mu dati knjigu njegovih djela i reći mu: - Čitaj, sine Ademov, svoju knjigu. Pa će on čitati i kada naiđe na dobro djelo lice će mu zablistati i srce se obradovati, a Allah će mu reći: - Poznaješ li ovo djelo, robe Moj? Reći će: -Da, Gospodaru moj, poznajem. Allah će mu reći: - Primio sam ti to djelo. On će od sreće pasti Allahu na sedždu, a Allah će mu reći: - Digni glavu, sine Ademov, i vrati se čitati svoju knjigu. Pa će naići na loše djelo, te će mu lice potamniti i srce mu se prestraviti zbog njega. Allah će reći: - Poznaješ li ovo djelo, robe Moj? Reći će: - Da, Gospodaru, znam poznajem. Allah će mu tada reći: - Ja sam ti ga oprostio. I tako će biti redom: dobro djelo mu se primi pa padne na sedždu, a loše mu se oprost, pa opet padne na sedždu, a stvorenja ništa drugo ne vide do njegove sedžde, tako da će međusobno govoriti jedni drugima: - Blago ovome robu, nije Allahu nikako učinio grijeha, a ne znaju šta je bilo između njega i Allaha."² Ova je predaja hasen, a sličan hadis je sahih od Poslanika, *sallallahu alejhi ve sellem*.

808/967. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Harun; veli: Nama je ispričao Sejjar i rekao: Nama je ispričao Džafer on je prenio od 'Alija ibn Zejda el-Kurešija, on od Ebu Osmana en-Nehdija, koji kaže:

¹ Odjeće za donji dio tijela.

² Oh, nado moja, ja Rabbi, oprost, oprost, oprost nam grijeha, pokrij sramote i primi dobra dijela. Amin!

“Prenesen mi je hadis od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u kojem je rekao: Allah vjerniku za jedno dobro djelo upiše nagradu hiljada dobrih djela. Pa sam te godine, otišao na hadždž, iako od prije nisam namjeravao, te sam sreo Ebu Hurejru, radijallahu anhu, i rekao mu: - Preneseno mi je da si rekao da Allah vjerniku za jedno dobro djelo više hiljada dobrih djela. On mi reče: - Nisam tako rekao. Onaj ko ti je od mene prenio nije dobro zapamtio. Upitao sam: - Kako si rekao? On reče: - Dvije hiljade hiljada dobrih djela, pa dodade. Zar to ne nalazite u Allahovoj knjizi? A gdje?, - upitao sam On reče: Ko je taj koji će Allahu drage volje zajam dati, pa da mu ga On mnogostruko vrati? El-Bekara: 245. A mnogostruko kod Allaha je više od dvije hiljade hiljada i dvije hiljade hiljada.”

809/986. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Hudbe ibn Halid; kaže: Nama je ispričao Hemmam; kaže: Nama je ispričao Katade, on je prenio od Enesa, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao:

“Hoćete li da vas uputim na lahak plijen? Prisutni upitaše: - Šta je to o Ebu Hurejre? Post u zimskim danima. - reče on”¹

810/987. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ruh, koji je rekao: Nama je ispričao 'Avn on je prenio od Ebu Es-Selila, da je Ebu Hurejre, radijallahu anhu, rekao:

“Prema sebi niste iskreni: nadate se onome što ne možete doći, sabirete ono što ne možete pojesti i gradite ono što nećete nastaniti.”

811/988. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jezid, koji veli: Nama je ispričao Hammad ibn Seleme, on je prenio od El-'Abbasa ibn Ruha el-Džeririja, a on od Ebu Osmana en-Nehdija:

“Ebu Hurejre, radijallahu anhu, je podijelio noć između sebe, svoje supruge i sina, pa je svako klanjao jedan dio. Kada jedno zaspi, drugo ustane.”

¹ Jer je lahak zbog kratkoće dana i hladnoće.

812/990. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdulmelik ibn 'Amr, koji je kazao: Nama je ispričao Isma'il El-'Abdi, on je prenio od Ebu El-Mutevekkila:

Da je Ebu Hurejre, radijallahu anhu, imao crnu robinju koja je jednoga dana radeći pogriješila, pa je podigao bič i rekao: "Da nije odmazde udario bih te njime. Međutim, ja ću te prodati Onome ko će mi najviše dati za tebe. Idi slobodna si, Allaha radi.

813/991. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdulmelik ibn 'Amr, koji je rekao: Nama je ispričao Isma'il od Ebu El-Mutevekkila, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao:

"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je dao nešto datula, pa sam ih stavio u u korpu i objesio za krov kuće. Sve vrijeme smo jeli od tih datula, sve dok zadnje nisu pojeli stanovnici Šama, koji su napali Medinu."

814/993. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Ebu 'Ubejde el-Haddad; kaže: Nama je saopćio Osman eš-Šahham Ebu Seleme, koji je kazao: Nama je saopćio Ferkad es-Sebhi, koji je rekao:

"Ebu Hurejre, radijallahu anhu, bi tavafio oko Ka'be i govorio: Teško meni od moga stomaka: ako ga nahranim, optereti me, a ako ga pustim da gladuje, zaboli me."

815/994. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed, koji je kazao: Nama je ispričao Selam i rekao: Nama je ispričao El-Hasen, a on je prenio od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao:

"Reći će Allah na Sudnjem danu: Moj rob je tražio od tebe čovječe da ga nahraniš, pa ga nisi nahranio, a da si ga nahranio, Ja bih tebe danas nahranio. I Moj rob je tražio da ga napojiš, pa ga nisi napojio, a da si ga napojio, Ja bih tebe danas napojio."

816/996. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Kesir; veli: Nama je ispričao Dža'fer, koji veli: Nama je ispričao Jezid ibn El-Esam, koji kaže:

Čuo sam Ebu Hurejru, *radijallahu anhu*, da je rekao:

“Bogataši će u Vatru, osim onih koji učine ovako i ovako, pa je svojim dlanom pokazivao ispred sebe, iza sebe, desno i lijevo a zatim je rekao: - Ali je malo takvih koji dijele.”

Jeziid dodaje: *“Ako to nisam čuo od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, pa pokaza prstom prema ušima, - neka mi ogluhnu.”*

817/997. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki', koji veli: Nama su ispričali Misa'r i El-Mes'udi oni su prenijeli od Muhammeda ibn 'Abdurrahmana, oslobođenog roba Al-Talhe, on od Isaa ibn Talhe, a on od Ebu Hurejre, *radijallahu anhu*, da je rekao:

“Neće ući u Vatru onaj ko zaplače iz straha od Allaha, tebareke ve te'ala, sve dok se mlijeko ne vrati u vime.”

818/998. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Harun ibn Ma'ruf ibn Damra, on je prenio od Ibn Ševzeba, koji kaže:

“Kada je Ebu Hurejri, radijallahu anhu, nastupila smrt zaplakao je, pa mu bi rečeno: - O Ebu Hurejre, šta te je rasplakalo? On reče: - Dalek i teško savladiv put, a malo dobrih djela i teška prepreka sa koje se pada ili u Džennet, ili u Vatru.”

819/999. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Se'id; kaže: Nama je ispričao Ebu Ja'kub, koji veli: Nama je ispričao Ebu Ejjub, 'Abdullah ibn Ebi Sulejman, koji je kazao:

“Ušao je Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u mesdžid i u njemu zatekao mladića, pa mu je rekao: - Idi radi za svoju familiju. Ovaj mu reče: - Došao sam da klanjam. Ebu Hurejre, radijallahu anhu, mu reče: - Tebi će pripasti nagrada za ranjenje, ali pravi klanjač sam ja.

820/1000. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Vehb ibn Munebbih El-Vasiti; kaže: Nama je saopćio Halid ibn 'Abdullah, on je prenio od Ebu Sinana, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejre, *radijallahu anhu*, da je rekao:

¹ A to se ne dešava.

“Ko draga srca kaže: El-hamdulillahi Rabbil-’alemin hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova, Allah mu upiše trideset sevapa i izbriše mu trideset grijeha. A ko kaže: Allahu ekber Allah je najveći, Allah mu zbog toga upiše dvadeset sevapa i izbriše dvadeset grijeha. I ko kaže: Suhbanallah, slavljen neka je Allah, Allah mu upiše dvadeset sevapa i izbriše dvadeset grijeha.”

821/1001. Ispričao nam je ’Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Se’id, koji je kazao: Nama je ispričao Ishak ibn Osman el-Kilabi, koji je rekao: Čuo sam Ebu Ejjuba ’Abdullah ibn Ebi Sulejman, rob Osmana ibn ’Affana, da je rekao:

“Ebu Hurejre, radijallahu anhu, je imao mjesto gdje klanja u sobi gdje je spavao, mjesto na verandi, mjesto u avliji kuće i mjesto kod vrata svoje kuće. Kada bi došao u kuću, klanjao bi na svim tim mjestima i kada bi izlazio klanjao bi na svim.”

822/1002. Ispričao nam je ’Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Isma’il ibn Ibrahim, on je prenio od Lejsa, on od Tavusa, a on od Ebu Hurejre, *radijallahu anhu*, da je rekao:

“Klonite se lošeg mišljenja o nekome, jer je ono najlažniji govor. Ne, ne istražujte skrivene mahane, ne kvarite svoje odnose prema drugima zbog istraženih mahana, ne nadmećite se za nešto obojstransko, nastojeći da ga vi dobijete, a ne neko drugi, ne okrećite jedni drugima leđa i ne mrzite se, nego budite braća, o Allahovi robovi, kako vam je Allah zapovjedio.” Ovaj hadis je sahih od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kod El-Buharija i Muslima.

823/1091. Ispričao nam je ’Abdullah i kazao: Meni je ispričao Harun ibn Ma’ruf; veli: Nama je ispričao Džerir, on je prenio od El-A’meša, on od Ebu Saliha, a on od Ebu Hurejre, *radijallahu anhu*, koji kaže: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao:

“Allah je rekao: Mojim dobrim robovima pripremio sam ono što oko nije vidjelo, za što uho nije čulo i što ljudskom srcu nije na um palo.”

Ebu Hurejre, *radijallahu anhu*, dodaje: *‘Proučite, ako hoćete ajet: I niko ne zna kakve ih skrivene radosti čekaju kao nagrada za njihova djela. Es-Sedžda 17. (El-Buhari i Muslim – sahih)*

824/1190. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Bekr; kaže: Nama je ispričao Isa, on je prenio od El-Evzaija, on od Mut'ima ibn El-Mikadama, a on od Ebu Hurejre, *radijallahu anhu*, da je rekao:

“Nakon što provedem tri dana u ribatu, ne brine me da će me iko od pobožnih ljudi preteći, ma šta od ibadeta činio.”¹

825/2341. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Husejn, koji veli: Nama je ispričao Ebu Mašer, on je prenio od Se'ida, a on od Ebu Hurejre, *radijallahu anhu*:

“Da je prošao pored kuće Ibn El-Ahnesa dok su jeli poparu i pečenje, pa mu rekoše: - Sjedi s nama, Ebu Hurejre, radijallahu anhu. - Šta jedete, upita ih on. Oni rekoše: - Poparu i pečenje. Ebu Hurejre, radijallahu anhu reče: - Dobro li se vi hranite nakon Ebul-Kasima i zaplaka, a zatim nastavi: - Znalo je proći po dva mjeseca, a u Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, kućama se ne bi naložila vatra, niti zamijesio hljeb, niti nešto skuhalo. - Od čega su živjeli?- upitaše oni, On im odgovori: - Od vode i hurmi. Imao je komšije Ensarije, Allah ih nagradio lijepim, koji su imali ovce, te su Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, slali njihovo mlijeko.”

¹ Smatrajući da je to dijelo vrjednije od svih eventualnih ibadeta koje mogu pobožnjaci učiniti.

VIJESTI O HUZEJFI ibn EL-JEMANU¹

826/1003. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki', koji veli: Nama je ispričao 'Ikrima ibn 'Ammar; kaže: Meni je ispričao Ebu 'Abdullah el-Fele-stni, on je prenio od 'Abdlaziza bratića Huzejfina, a on od Huzejfe, *radijallahu anhu*, da je rekao:

*"Prvo što ćete izgubiti od vaše vjere jeste skrušenost u namazu, a zadnje što ćete izgubiti od vaše vjere jeste namaz."*²

827/1004. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki' i rekao: Meni je ispričao Fudajl ibn Gazvan, on je prenio od Ebu El-Furata, on od Malika el-Ahmera, a on od Huzejfe, *radijallahu anhu*, kojeg je čuo da je rekao:

"Onaj ko prodaje alkohol isti je kao i onaj koji ga pije. Onaj ko uzgaja svinje, isti je kao i onaj koji ih jede. Pratite svoje robove i vidite odakle vam donose danak, jer u Džennet neće ući meso koje je nastalo od harama."

828/1005. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Ejjub; kaže: Nama je ispričao Ebu Bekr ibn 'Ajjaš on je prenio od 'Asima, a on od Ebu Vaila, koji je rekao: Huzejfe, *radijallahu anhu*, je rekao:

"Allahu od najdražih stanja na kojima je zahvalan robu, jeste da ga vidi uprašena lica od sedžde."

829/1013. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Hudbe ibn Halid; kaže: Nama je ispričao Sellam ibn Miskin, on je prenio od Muhammeda ibn Sirina:

¹ On je Ebū 'Abdullāh, Huzejfē ibnu-l-Jemān, El-Absī, iz generacije ashaba. Bio je veoma pobožan i povjerljiv, da su ga prozvali čuvarem Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, tajne. Umro je 36. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 4/249. i 8/86., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

² Što znači da smo, kada namaz izgubimo, ostali bez posljednjeg temelja vjere. Nažalost, nije malo nas koji se zovemo muslimani, a namaz nam fali. Dovoljno je pogledati prazninu naših mesdžida i malobrojnost naših safova u njima da se u to uvjerimo.

“Da bi Omer ibn El-Hattab, radijallahu anhu, kada bi postavio nekoga za namjesnika u dekretu, o njegovom postavljenju bi napisao: „Slušajte ga i pokoravajte mu se dok vam pravedno presuđuje“. A kada je postavio Huzejfu u Medinu, napisao je: „Slušajte ga, pokoravajte mu se i dajte mu ono što od vas bude tražio. Kada su ga dočekali primijetili su njegovu skromnost: jahao je na osedlanom magarcu, a u ruci je imao komad oglabane kosti¹. Pročitao im je Omerov, radijallahu anhu, dekret, pa ga upitaše: - Kakve su tvoje potrebe, vođa pravovjernih nam nije ovako pisao kada nam je slao druge namjesnike? On im reče: - Tražim da me hranite hljebom dok sam kod vas, da mi obezbijedite hranu magarcu i da date svoje zekat. Kada je završio svoj posao vratio se u Medinu i čuo je za njegov dolazak Omer, radijallahu anhu, pa ga je sačekao na putu da vidi u kakvom se stanju vraća. Vidjevši da je isti onakav kakvog ga je ispratio, zagrlio ga je rekavši: - Mi smo zaista braća.”

¹ Irk znači kost sa malo mesa na njoj.

VIJESTI O MUAZU ibn DŽEBELU¹

830/1006. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Džerir, on je prenio od Lejsa, a on od Tavusa, koji veli:

“Došao nam je Muaz, radijallahu anhu, u našu zemlju Jemen, pa mu bi rečeno: - Što nam ne narediš, pa da skupimo kamenja i drveća, pa ti sagradimo mesdžid? On reče: - Ja se bojim da ne budem zadužen da ga nosim na leđima na Sudnjem danu.”²

831/1007. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sulejman; veli: Nama je saopćio Zijad - oslobođeni rob Kurejša, a on je prenio od Mu'avije ibn Karreta, koji veli: rekao je Muaz, radijallahu anhu, svome sinu:

“Sinko moj, kada klanjaš - klanjaj kao onaj koji napušta dunjaluk i ne misli da ćeš se više moći vratiti klanjati. I znaj, sinko moj, da vjernik umire između dva dobra djela: onoga kojeg je uradio i onoga kojega je odgodio.”

832/1008. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Sandal; veli: Nama je ispričao Fudajl ibn 'Ijad, on je prenio od Jahjaa ibn Se'ida, a on od Ebu Ez-Zubejra, radijallahu anhu, koji veli: Mene je obavijestio onaj ko je čuo Mu'aza, radijallahu anhu, kada je govorio:

¹ On je Ebū 'Abdurrahmān, Mu'āz ibn Džebel ibn 'Amr, El-Hazredžī El-Medenī, iz generacije ashaba. Bio je junak ashaba, njihov velikan, postojan na Allāhovom putu i učenjak. Umro je 18. h.g. u Šāmu. Vidjeti: *Ibn Sa'd, Tabeqātu ibni Sa'd*, 2/299, 3/539 i 9/391., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

² To je bilo kada im je došao od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao emir i daija. U postupku Muaza, radijallahu anhu, se ogleda islamsko shvatanje vlasti i odgovornosti nad ljudima, u skladu sa hadisom: *“Ko god imadne vlast nad mojim ummetom, pa im olakša, Allāh mu olakšao. A ko god im oteža, Allāh njemu otežao.”* Muaz, radijallahu anhu, se plaši da će biti odgovoran, čak kažnjen, ako naredi da nose kamenje i drva za gradnju mesdžida, nego neka to sami urade. Gdje su današnji vladari i odgovorni koji vode beskrajne ratove protiv svojih podanika?! Vlast, imetak i policija im ne služe ni za što drugo nego proganjanje i tlačenje svojih građana muslimana, umjesto da vlašću čuvaju njihovu vjeru, čast, slobodu, imovinu i granice od din dušmana od ovih načela i uzora.

*Sinu Ademovu nema ništa korisnije s čime se može spasiti ka-
zne do spominjanja Allaha “ - Zar ni sablja na Allahovom putu,
upitaše i to ponoviše tri puta. Reče: - Čak ni da sabljom udara na
Allahovom putu toliko da se ona slomi.*

833/1009. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispri-
čao Muhammed ibn 'Abdurrahman el-Anberi Ebu Abdullah; kaže:
Nama je ispričao Jusuf ibn Kamil, koji je kazao: Nama je ispričao
Bukejr ibn Ebi Eš-Šumejt, prenijevši od Katade da je rekao: Nama
je ispričao Ebu El-Hadždžadž i veli: rekao je Mu'az, *radijallahu
anhu:*

*“Ko bude ubijeden da je Allah istina, da će Sudnji dan bez
sumnje nastupiti i da će Allah mrtve proživjeti, ući će u Džennet.”*

834/1010. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao
'Abdullah ibn Sandal; kaže: Nama je ispričao Fudajl ibn 'Ijad, on je
prenio od El-A'meša, on od 'Amra ibn Murre, a on od 'Abdullaha
ibn Seleme, koji veli:

*“Rekao je neki čovjek Mu'azu, radijallahu anhu: - Pouči me! On
mu na to reče: - A hoćeš li me poslušati? Reče: - Zaista sam odlučan
da te poslušam - odgovori ovaj. Mu'az mu reče: - Posti, ali i jedi.
Klanjaj, ali i spavaj i zarađuj za sebe i familiju. A nemoj griješiti
i ne umiri nipošto drugačije nego musliman i čuvaj se dove onoga
kome je nepravda nanesena.”¹*

835/1011. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao
moj otac; kaže: Nama je ispričao Šudža' ibn El-Velid, on je pre-
nio od 'Amra ibn Kajsa, on od onoga ko je njemu pričao, a on od
Mu'aza, *radijallahu anhu,:*

*“Da kada je bio na samrti, pitao je: - Vidite jesmo li osvanuli?
Dođoše: - Nije osvanulo, rekoše. upita ponovo, a oni mu rekoše da
još nije osvanulo i tako sve dok jednom ne dođoše i rekoše: - Osva-
nulo je. On tada reče: - Utječem se Allahu od noći čije jutro vodi u
Džehennem. Dobro došla smrt, dobro došao gost, dragi odsutnik,
dobro došao iako su mi djela neznatna. Allahu moj, bojao sam Te
se, a danas se u Tebe nadam. Allahu moj, Ti znaš da ja nisam volio
dunjalučluk i ostanak na njemu zarađivao ili zasade voća podizao,*

¹ Ne čini nepravdu, pa da oni kojima si je učinio ne čine dovu protiv tebe.

nego da žedan vrućinu podnosim i da sahate u klanjanju odbrojavam i dotičem svojim koljenima koljena učenih u halkama znanja.”

836/1012. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Meni je ispričao Zejd ibn Jahja; veli: Nama je ispričao Se'id ibn 'Abdulaziz, a on je prenio od Sulejmana ibn Muse, koji veli: Mu'az ibn Džebel, *radijallahu anhu*, je rekao:

“Činite djela koja želite, ali znajte da nećete dobiti nagradu dok ih i ne uradite.

837/1015. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Halef ibn Hišam el-Bezzar el-Mukri; kaže: Nama je ispričao Halid, on je prenio od Husejna, on od Ebu Ed-Duha, a on od Temima ed-Darija:

“Da je učio suru El-Džasije, pa kada je naišao na ovaj ajet: Mi-sle li oni koji čine zla djela da ćemo s njima postupiti jednako kao sa onima koji vjeruju i dobra djela čine. El-Džasija 21. pa je zaplakao i u plaču učio ovaj ajet sve do jutra.

838/1018. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Salih ibn 'Abdullah et-Tirimizi; kaže: Nama je ispričao En-Nadr ibn Šumejl, on je prenio od 'Avfa, on od Ebu El-Minhala koji kaže: Meni je ispričao Safvan ibn Muharriz; veli: došao je kod mene Džundub el-Bedželi, pa sam ga čuo kada je rekao:

“Primjer onoga koji savjetuje druge, a sebe pri tome zaboravlja, je poput svijeece koja drugima obasjava, a sama sebe topi.”

839/1019. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn Ebi Bekr el-Makdimi; kaže: Mene je obavijestio Isma'il od Sinana El-Ufuri, koji je rekao: Nama je ispričao 'Ikrima ibn 'Ammar prenoseći od El-Kasima ibn Muhammeda, koji kaže:

“Tvrdi 'Abdullah ibn Hanzala da je 'Abdullah ibn Selam pro-nio kroz čaršiju breme drva, pa mu bi rečeno: - Nije li te Allah učinio neovisnim od toga? On reče: - Jeste, ali sam htio time da odagnam od sebe oholost. Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: - Neće ući u Džennet kome u srcu bude oholosti koliko zrno gorušice.”

840/1021. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ibn Numejr, on je prenio od Isma'ila ibn Ebi Halida, a on od Tarika ibn 'Abdurrahmana, koji kaže:

"Pojavila se kuga u Šamu i jako se proširila, pa su ljudi govorili: Ovo je poput poplave, samo bez vode. Kada je Mu'az ibn Džebel, radijallahu anhu, saznao za to, održao je govor i kazao: - Preneseno mi je ono što govorite, zaista je ovo samo milost a kuga je milost vašega Gospodara¹ i dova vašega Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Kuga je pogađala i dobre ljude prije vas. Nego bojte se vi goreg od toga; da se čovjek vrati svojoj kući a ne zna da li je vjernik ili licemjer i strahujte od vremena kada vam vladari budu djeca."²

841/1022. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdulkuddus ibn Bekr, a on je prenio od Muhammeda ibn En-Nedra el-Harisija, s lancem prenosilaca koji seže do Mu'aza ibn Džebela, da je rekao:

"Ko ima troje izlaže se Allahovoj srdžbi: smijanje zbog nečega što nije smiješno, spavanje bez pospanosti i jedenje bez gladi."

842/1023. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je saopćio El-Lejs ibn Halid el-Belhi Ebu Bekr ;kaže: Nama je ispričao Malik ibn Enes, prenoseći od Jahjaa ibn Se'ida, koji kaže: *"Imao je Mu'az dvije žene, pa kada je boravio kod jedne od njih, iz kuće druge ne bi ni vode pio."*

843/1024. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao El-Velid ibn Muslim koji veli: Čuo sam Jezida ibn Ebi Merjema, da je rekao: Čuo sam Ebu Idrisa el-Havlanija, da je rekao: rekao je Mu'az ibn Džebel, *radijallahu anhu,:*

¹ Jer je musliman koji umre od kuge šehid.

² Najava perioda Umejevića kada im budu vladari djeca, ili uopće za sva vremena, jer je u tome šteta po ljude. Bilo što ti mladi nemaju iskustva da mudro vladaju, bilo što su mladi pa vide smrt dalekom, tako da sebi dozvole propuste koje koštaju sve muslimane. Za razliku od starijih, koji i ako bi htjeli nevaljalo, budući da im je smrt blizu noge nad jamom ustežu se od uvođenja i širenja zla u društvu i državi i čine određene hajrate spremajući se za susret sa Allāhom.

“Sigurno ćeš sjediti sa ljudima koji će se upustiti u beskoristan govor, pa kada ih vidiš da ih je obuzeo nemar ti tada prioni spominjati svoga Gospodara.”

Velid veli: *“Spomenuo sam to 'Abdurrahmanu ibn Jezidu ibn Džabiru, pa mi veli: - Da. Ispričao mi je Ebu Talha, Hakim ibn Dinar, da su oni govorili kako je znak primljene dove da moliš Gospodara dok su ljudi oko tebe u nemaru.”*¹

¹ Slično ovoj situaciji, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u hadisu govori kako se Allāh divi robu koji je na putu sa društvom, nakon što su se umorili i zanoćili radi odmora, ustao da klanja dok mu družina zaspala.

VIJESTI O EBU 'UBEJDI ibn EL-DŽERRAHU¹

844/1026. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac od Hašima ibn El-Kasima; kaže: Nama je ispričao Džerir, on je prenio od Ebu El-Hasana ibn Halida, a on od Ebu 'Ubejde ibn El-Džerraha:

Da bi on išao kroz svoju vojsku i govorio: "Mnogo je onih koji čiste svoju odjeću, a prljaju svoju vjeru. Mnogo je onih koji hoće da počaste svoju dušu, ali je ponižavaju. Popratite stara loša djela novim dobrim dijelima. Kada bi neko od vas imao grijeha koliko je od nebesa do zemlje, a zatim učinio dobro djelo, ono bi se uzdiglo iznad njih i porazilo ih."

845/1027. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Šejban ibn Ebi Šejbe; kaže: Nama je ispričao Ebu Hilal; veli: Nama je ispričao Katade da je Ebu 'Ubejda ibn El-Džerrah, radijallahu anhu, rekao:

"Nema među ljudima bijelca, niti crnca, slobodna, niti roba, stranca, niti rječita Arapa, za kojeg bi znao da je od mene bogobojazniji, a da ne bih volio da sam umjesto njega."²

846/1028. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ruh; koji kaže: Nama je ispričao Hišam ibn Ebi 'Abdullah, on je prenio od Katade, da je Ebu 'Ubejda, radijallahu anhu, rekao:

"Volio bih da sam bravče, pa da me zakolju moja čeljad i pojedu moje meso i popiju moju čorbu."

¹ On je Ebū 'Ubejde, 'Āmir ibn Abdullāh, El-Qurešī, jedan od ashaba koji su učestvovali u bici na Bedru, i od deseterice kojima je obećan Džennet, povjerenik ummeta. Umro je 18. h.g. Vidjeti: **Ibn Kesir**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 10/77., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijeh we-l-arebijeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

² Nije važno da li je taj insan bijel ili crn, malen ili velik, lijep ili ružan ... važno je da je bolji od mene u vjeri, ja bih bio on radi vrijednosti takvaluka.

847/1029. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrezzak i veli: Nama je saopćio Ma'mer, prenoseći od Hišama, a on od svoga oca da je rekao:

“Posjetio je Omer, radijallahu anhu, Šam, pa su ga dočekali tamošnji velikani i vojskovođe, pa Omer, radijallahu anhu, upita: - Gdje mi je brat? Rekoše: - Ko je on?- upitaše - Ebu 'Ubejda, radijallahu anhu,- veli on: - Sada će stići - rekoše. Došao je na devi obuzdanoj uzdama od konopca, izrazio mu dobrodošlicu i poselamio ga, a zatim je rekao svijetu da se razidu. Potom su se uputili ka 'Ubejdinoj kuć, u kojoj Omer, radijallahu anhu, ne vidje ništa drugo do njegovu sablju, štit i koplje, te ga upita: - Zašto ne nabaviš pokušstvo? Ebu Ubejda reče: - O vođo pravovjernih, dovoljno mi je i ovo da me prenese na ahiret.”¹

¹ Ne gleda na dunjaluk drugačije nego na sredstvo koje ga vodi ahiretu, a nikako kao mjesto boravka i uživanja.

SE'ID ibn 'AMIR ibn DŽUZEJM EI-DŽUMEHI¹

848/1030. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sejjar; veli: Nama je ispričao Dža'fer, koji je kazao: Nama je ispričao Malik ibn Dinar:

“Kada je Omer, radijallahu anhu, posjetio Šam obišao je njegove krajeve. Kada je došao u Homs zatražio je da mu popišu siromahe u tom gradu. Kada mu je pristigao spisak na njemu nađe ime Se'ida ibn 'Amira ibn Džuzejma, namjesnika Homsa, te upita: - Ko je Se'id ibn 'Amir? Rekoše: - Naš namjesnik. Veli: - Vaš namjesnik, - začuđeno upita Omer, radijallahu anhu? Vele: - Da. Začudio se Omer, radijallahu anhu, i dalje začuđen upita: - Kako će vam namjesnik biti siromašan, gdje mu je plaća, gdje mu je udio iz Bejtul-mala? Rekoše: - O vođo pravovjernih, on ništa ne zadržava za sebe. Tada zaplaka Omer, radijallahu anhu, i uze hiljadu dinara, zaveza ih u kesu te jednom od povjerenika reče: - Prenesi mu selam od mene i reci da mu je ovo poslao vođa pravovjernih da se time pomogne u svojim potrebama. Kada je pošiljka stigla i Se'id se uvjerio da su unutra dinari, on počeo da govori: - Inna lillahi ve inna ilejhi radži'un - mi smo Allahovi i Njemu ćemo se vratiti. Na to ga žena upita: - Šta ti je, je li to umro vođa pravovjernih? Veli: - Gore od toga. Ona upita: - Je li se desio neki predznak Sudnjeg dana? - Veće od toga - veli on. Žena ponovo upita: - Onda je nešto od događaja Sudnjega dana? On reče: - Veće od toga. Reče: - Šta ti se dogodilo? Naposljetku upita žena veli: - Došao mi dunjaluk, napalo me iskušenje. Učini sa njime šta želiš - predloži mu žena. - Jesu li tvoje potrebe podmirene? upita je. Da reče ona. Uzeo je dinare, povezao ih, te ih stavio u torbu i izašao pred neku od muslimanskih vojski i podijelio im sve dinare². Reče mu njegova žena: - Allah ti se smilovao, da si nešto

¹ Plemeniti ashab, prisustvovao je bici na Hajberu. Jedan je od istaknutih abida i zahida. Bio je Omerov, radijallahu anhu, namjesnik u Himsu iza Ebū Ubejde. Umro je 20. hidžretske godine.

² Kao da je, Allāh mu se smilovao, svojim dijeljenjem davao mehr, ili slao novac

za nas zadržao, da se pomognemo njima? Na to on joj reče: - Čuo sam Allahova Poslanika, da je rekao: 'Kada bi se hurija ukazala stanovnicima Zemlje, ispunila bi je mirisom mošusa. Tako mi Allaha, dželle šanuhu, ja nikada ne bih izabrao tebe nad njima. Nakon tih riječi žena je ušutila.'

ZUHD IBN HAMAŠE¹

849/1031. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jezid ibn Harun, i veli: Nama je saopćio Hammad ibn Seleme, prenoseći od Dža'fera el-Hutamija:

Da je njegov djed 'Umejr ibn Habib, radijallahu anhu, inače ashab, oporučio svojoj djeci: "Sinovi moji, izbjegavajte sjediti sa glupima, jer je to bolest. Ne gleda se u razum onoga ko je prislan glupoj osobi. Ko ne bježi zbog malo onoga što radi malouman čovjek, sigurno će bježati zbog mnogo većeg. Ko strpljivo podnese ono što ne voli, postignut će ono što želi. Kada neko od vas bude htio da naređuje dobro i zabranjuje zlo, neka se pripremi da strpljivo podnese uvrede s kojima će se sresti i neka bude ubijeden u nagradu od Allaha, 'azze ve džel, jer ko bude ubijeden u nagradu Allahovu, neprijatnost mu neće predstavljati poteškoću."²

¹ On je 'Umejr ibn Habīb ibn Hamāše El-Hatamī, iz generacije ashaba, veoma pobožan i učen. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 5/299, prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

² Od radosti zbog nagrade zaboravit će neugodnosti i uvrede.

SA'D ibn EBI VEKKAS¹

850/1032. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman, koji je kazao: Nama je ispričao Hammad ibn Seleme on je prenio od 'Alija ibn Zejda, a on od Se'ida ibn El-Mesejjiba, koji je rekao:

“Bili smo kod Sa'da, pa je kratko zašutio, a zatim reče: Dok sam maločas šutio izgovorio sam ono što je bolje i vrijednije od svega što natapaju Eufkrat i Nil bi mu rečeno: A šta si rekao? - upitaše ga, on reče: - Rekao sam: subhanallah, velhamdulillah, ve la ilahe illallah, vallahu ekber.”

851/1033. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hadždžadž i veli: Nama je ispričao Lejs, koji je rekao: Meni je ispričao 'Akil prenijevši od Ibn Šihaba:

Da je Sa'd ibn Ebi Vekkas na samrti zatražio svoj stari, vuneni ogrtač i rekao: “Zamotajte me u njega, jer sam ga nosio na Dan Bedra, kada sam se borio protiv mušrika i čuvao sam ga za ovaj dan, za smrt, da mi bude ćefin.”

852/1034. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Ja'kub, Jusuf es-Saffar; kaže: Nama je ispričao Ebu Bekr ibn 'Ajaš, on je prenio od Husejna ibn 'Abdurrahman, on od Ebu 'Abdullaha el-Džedelija, a on od 'Ubadeta ibn Es-Samita i Ka'ba, da su rekli:

“Kada se iskupe ljudi na Sudnjem danu, glasnik će oglasiti: Ovo je Dan razdvajanja. Gdje su oni čiji su se bokovi odvajali od postelja, gdje su oni koji su spominjali Allaha stojeći, sjedeći i ležeći, pa je spomenuo ajet u kojem se spominju ove riječi veli: Izaći će plameni jezik iz Džehennemske vatre, pa će reći: - Naređeno mi je da progutam trojicu; onoga koji je uz Allaha obožavao drugog boga,

¹ On je Ebū Ishāq, Sa'd ibn Ebi Weqās, El-Qurešī Ez-Zuhrī, iz generacije ashaba. Bio je od vitezova ashaba, i jedan od desetorice kojima je obećan Džennet. Umro je 55. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 3/127. i 8/135, prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

svakog silnika, inadžiju i svakog prestupnika. Ja poznajem svakoga bolje nego što otac poznaje svoje dijete, ili dijete svoga oca. Kaže: Siromašnim muslimanima će biti naređeno da idu u Džennet, pa će biti zadržani prije Dženneta, pa će reći: Zadržavate nas, a nismo imali imetka, niti smo bili vladari.“

853/1036. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Se'id el-Ešedždž; kaže: Nama je ispričao Isma'il ibn Ibrahim et-Tejmi, koji je rekao: Nama je ispričao Ibrahim, Ebu lšhak el-Mahzumi, on je prenio od El-Makburija, a on od Ebu Hurejre, *radijallahu anhu*, koji veli:

“Dža'fer ibn Ebi Talib je volio siromahe i sjedio je sa njima, i razgovarao bi i pričali bi mu, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ga je prozvao, 'Otac siromaha'.

'ABDULLAH ibn EZ-ZUBEJR¹

854/1037. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Abbad; veli: Nama je ispričao Sufjan, koji je rekao: Čuo sam Hišama ibn 'Urveta, da je rekao: rekao mi je Ibn El-Munkedir:

“Da si samo vidio Ibn Ez-Zubejra dok klanja, rekao bi da je stablo koje vjetar pomjera. Katapult je sijao vatru na sve strane, a on nije na to obraćao pažnju.”

855/1038. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrezak, koji je rekao:

“Stanovnici Mekke bi govorili: Ibn Džurejdž je uzeo način i ljepotu klanjanja od 'Ata'a, a 'Ata' ga je uzeo od Ibn Ez-Zubejra, radijallahu anhu, a Ibn Ez-Zubejr, radijallahu anhu, ga je uzeo od Ebu Bekra, radijallahu anhu, a Ebu Bekr, radijallahu anhu, ga je uzeo od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.” 'Abdurrezak veli: *“Nisam vidio nikoga da ljepše klanja od Ibn Džurejdža.”*

856/1039. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Šejban ibn Ebi Šejbe; kaže: Nama je ispričao Ebu Hilal, koji veli: Nama je ispričao je Džabir ibn 'Amr Ebu El-Vezza'; veli: rekao je Ebu Burde el-Eslemi:

“Kada bi jedan čovjek u krilu imao dirheme, pa ih dijelio, a drugi Allaha spominjao, bolji bi bio onaj koji spominje Allaha. Ebu 'Abdurrahman, Abdullah ibn Ahmed ibn Hanbel, spominjući smrt svoga oca, veli: “Imam Ahmed je ostavio nešto sitnih novaca, manje od jednog dirhema, pa je rekao: - Otkupite ovim moju zakletvu, mislim da sam nekada prekršio zakletvu.”

¹ On je Ebū Bekr, Abdullāh ibnuz-Zubejr ibnul-'Awām, El-Qurešī El-Esedī, od velikana ashaba. Bio je prvo novorođenče u islamu među muhadžirima. Bio je junak islama i ustrajan na Allāhovom putu do kraja života. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 6/473., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001. i *El-Džāmi' fi-l-džerh we-ta'dīl*, 1/460., sakupio: Es-Sejjid Ebu-l-Mu'āti En-Nurī, Hasen Abdulmun'im Eš-Šelbī, Ahmed Abdurrezāq 'Īd, Mahmūd Muhammed Halīl, Alemu-l-kutub, Bejrut, 1992.

MU'AVIJA ibn KURRE¹

857/829. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Muhammed ibn 'Ubejd ibn Hassan; veli: Nama je ispričao Dža'fer ibn Sulejman; kaže: Meni je ispričao Bestam ibn Muslim on je prenio od Mu'avije ibn Kurreta, a on od svoga oca, da mu je rekao:

“Sine, kad budeš među ljudima koji spominju Allaha, pa po potrebi trebadneš otići, poselami ih kada ustaneš, tako ćeš učestvovati sa njima u nagradi, sve dok oni sjede.”

858/1040. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Šejban ibn Ebi Šejbe; kaže: Nama je ispričao je Ebu Hilal, koji je kazao: Nama je ispričao Mu'avija ibn Kurre:

Da bi njegov otac rekao svojoj djeci nakon što klanjaju jaciju: “Djeco moja, spavajte odmah poslije jacije, možda vas Allah u ovoj noći opskrbi dobrom.”²

859/1273. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao El-Hasan, on je prenio od Damre, a on od Jahja ibn Rašida el-Džeririja, koji veli:

“Došao nam je Mu'avija ibn Kurre, prostro svoj ogrtač te sjeo na njega, a zatim ustao i poselamio nas, rekavši: - Preneseno mi je da onaj ko sjedne sa skupinom, zatim ustane i poselami ih, učestvuje sa njima u onome što urade od dobra poslije njega.”

860/1672. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Ruh; kaže: Nama je ispričao El-Hadždžadž ibn El-Esved, a on je prenio od Mu'avije ibn Kurreta, da je rekao:

¹ On je Ebū Ijjās, Mu'āwija ibn Qurrah ibn Ijjās, El-Basrī El-Muzenī, iz srednje generacije tabi'ina. Bio je pouzdan, učen i radio je po tom znanju. Umro je 113. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 9/219., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

² Omogućući vam da ustanete klanjati noćni namaz u zadnjoj trećini u seharu ako legnete iza jacije, a ne da počne sijelo iza jacije, poslije kojega se teško ustane i na sabahski farz, a kamoli na noćne nafilu. A u spavanju iza jacije su vjerske i zdravstvene koristi.

“Ko će me uputiti na čovjeka uplakanog noću, nasmijanog danju!”¹

861/1673. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hašim ibn El-Kasim; veli: Nama je ispričao Ebu Se'id, koji je kazao: Nama je ispričao Malik ibn Migvel, prenijevši od Mu'avije ibn Kurreta:

“Da je sjeo sa jednim od tabi'ina, pa su počeli razgovarati o dobru, tako da jedan od njih reče: -Ja se nadam i bojim. A drugi dodade: - Ko se nečemu nada traži ga, a bježi od onoga čega se boji. Ne smatram mogućim da se neko nečemu nada, a da to ne traži, niti da se nečega boji, a da od toga ne bježi.

¹ Jer se takav traži. Noću bdije i plače moleći Allāha za spas, a danju među ljudima normalan, ne odaje svoje tajne sa Allāhom, sa osmiјehom nastoji najljepše se ophoditi prema ljudima.

Znak ispravnosti srca i dijela je predanost Allāhu sa ihlasom i to je najbliže kada se čini bez znanja ljudi, dodamo li tome vrijednost noćnog bdijenja, plakanje na namazu, u dovi i zikru noću između sebe i Stvoritelja, a nasmijanost danju među Allāhovim robovima i svojom braćom, kako nalaže islamski bonton. Suprotno tome je namrštenost, lažna skrušenost danju među stvorenjima, a aktivnost u smijehu noću nasamo, daleko od očiju stvorenja.

EBU MES'UD EL-ENSARI¹, UKBE ibn AMR

862/1041. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hašim ibn El-Kasim, koji je rekao: Nama je ispričao Ebu Mu'avija Šejban en- En-Nahvi, od Hilala el-Vezzana, on je prenio od 'Abdurrahmana ibn Ebi Lejle, a on od Ebu Mes'uda el-Ensarija:

Da je spomenuo dunjaluk i rekao: "Stijesnite ga svojim jetrama² jer, tako mi Allaha, nećete otići na ahiret sa dinarima i dirhemima, već ćete ga ostaviti na površini i utrobi zemlje, kao što su ga ostavili oni prije vas. Zbog njega su se međusobno svađali i varali, kao što i vi sada činite. Uništiće vam i vjeru i dunjaluk."³

863/1042. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Isma'il ibn Ibrahim i rekao: Nama je saopćio Ibn 'Avf, prenoseći od Muhammed Ibn Sirina:

"Da je Ebu Mes'ud posredovao u potrebi jednom čovjeku, kada se vratio kući zatekao je poklon. Veli Ibn 'Avn: Mislim da je to bila patka ili kokoš. Upitao je: - Šta je ovo? Rekoše mu: - Ovo je donio čovjek kome si posredovao u njegovoj potrebi. Pa je rekao: - Nosite to, zar da uzmem naknadu za svoje posredovanje na dunjaluku."

¹ Cijenjeni ashab, ensarija, prisustvovao je ugovoru na Akabi kao najmlađi među 70 ensarija. Prenosi 102 hadisa. Buharija i Muslim prenose 8 identičnih hadisa od njega, a sam Buharija jedan, dok Muslim sedam hadisa.

² Ustegnite se od njega kao što se postač ustegne od jela iako mu je na dohvat ruke.

³ Jer odanost dunjaluku je suprotna duhu vjere koji je okrenutost ahiretu, a gubitak dunjaluka u čežnji za njime je gubljenje sebe i istinskog smiraja i življenja života punim plućima, koji jedino biva iskrenim ibadetom i uzdizanjem iznad dunjaluka, a ne upadanjem i odavanjem njemu. Uz to borba za dunjaluk nerijetko košta života, pa se ostane i bez dunjaluka i života.

VIJESTI O IBN 'ABBASU¹

864/784. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Nasr ibn 'Ali; kaže: Nama je ispričao Mu'temir ibn Sulejman, prenijevši od Se'ida ibn Dirhema, a on od Ebu Redža' el-El-A'taridija, da veli:

"Vidio sam Ibn 'Abbasa. Na licu Ibn 'Abbasa, ispod njegovih očiju, vidio sam tamne bore, poput dotrajalog remena, od suza.

865/1043. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Mehdi, on je prenio od El-Hasana ibn Ebi Dža'fera, on od Ebu Es-Sahba', a on od Se'ida ibn Džubejra, da veli:

Vidio sam Ibn 'Abbasa, radijallahu anhu, kako je uzeo za kraj svoga jezika i govorio mu: Govori dobro, uspjeh ćeš, ili šuti - spasićeš se prije nego se budeš kajao.²

866/1044. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Džerir ibn 'Abdulhamid, on je prenio od Kabusa, a on od svoga oca, da je Ibn 'Abbas, radijallahu anhu, rekao:

"Neće nastupiti Sudnji dan sve dok postoji neko ko govori: Allah, Allah."³

¹ Učenjak ummeta, tumač Kur'ana, Ebul-Abbas, Abdullah ibn Abbas ibn Abdulmuttalib, Hašimija, Kurejšija, amidžić Allāhova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Majka mu je Lubaba bint El-Harisa, prva vjernica od žena iza Hatidže, radijallahu anhu. Rođen je tri godine prije hidžre. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je činio dovu za njegovu mudrost, fikh i tumačenje Kur'ana. Vidio je svojim očima Džibrila alejhi selam dva puta. Omer, radijallahu anhu, ga je uvažavao i davao mu prednost. Pred kraj života je izgubio vid. Umro je u Taifu 68. g. po hidžri u sedamdesetoj godini života. Nakon velike usluge Islamu i muslimanima, kako na naučnom tako i na političkom i društvenom polju. Njegovi su potomci vladari abbasijske dinastije.

² Zbog toga što nisi govorio lijepo i ispravno, ili šutio.

³ Generacija koja živa dočeka Sudnji dan na zemlji će biti najgora, neće znati ni za ime Allāhovo, kamoli šta drugo. Ove riječi potvrđuje hadis kod Muslima.

867/1045. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Isma'il, koji je kazao: Nas je obavijestio Salih ibn Rustum, prenoseći od 'Abdullaha ibn Ebi Mulejke, koji veli:

"Putovao sam sa Ibn 'Abbasom, radijallahu anhu, iz Medine u Mekku i nazad iz Mekke u Medinu, pa je znao pola noći provoditi klanjajući dva rekata. Tako mi Allaha, mnogo je plakao na namazu."

868/1046. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Mehdi, koji je kazao: Nama je ispričao Israil, on je prenio od Ebu Jahje, on od Mudžahida, a on od Ibn 'Abbasa, *radijallahu anhu*, da je rekao:

"Kada namjeravaš da spomeneš mahane svoga prijatelja, prijetiti se vlastitih mahana."

869/1047. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdulvehab, on je prenio od Se'ida el-El-Džeririja, od njemu poznatog čovjeka, da je rekao:

"Vidio sam Ibn 'Abbasa od Ibn 'Abbasa, radijallahu anhu, kako je uzeo za vrh svog jezika i obraća mu se: - Teško tebi, govori dobro postićeš veliki dobitak, ili prešuti loše spasićeš se zla. Taj čovjek ga upita: Zašto to činiš?: - Ibn 'Abbas, radijallahu anhu, odgovori: Preneseno mi je da čovjek na Sudnjem danu ni na što neće biti bijesan kao na svoj jezik."

870/1048. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Bekr ibn Isa er-Rasibi, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu 'Avane i veli: Nama je ispričao Ebu Hamza, koji je kazao:

"Vidio sam Ibn 'Abbasa, radijallahu anhu, u košulji koja mu je skraćena do iznad članaka, a čiji su rukavi dosežali do korjena prstiju, prekrivajući gornji dio šake."

871/1201. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Bekr; kaže: Nama je ispričao Ibn Idris, on je prenio od Lejsa, on od Tavusa, a on od Ibn 'Abbasa, *radijallahu anhu*, da je rekao:

¹ Pa ćeš se ustegnuti iznositi tuđe, ako imaš stida.

“Dvojica su nezasiti u svojoj požudi: onaj koji traži znanje i onaj koji traži bogastvo ovog svijeta.”¹

872/1819. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Obaviješten sam od Sejjara, koji je kazao;; Nama je ispričao Dža'fer; veli: Nama je ispričao Sabit, prenijevši od Ebu Osmana, a on od Selmana, da je rekao:

“Ako čovjek u dobru čini dovu, pa ga snađe nevolja, pa zamoli, meleki kažu: - Poznat glas, tražite oprosta za njega. A ako čovjek ne moli u dobru, pa ga snađe nevolja, pa onda počne da moli, meleki kažu: - Nepoznat glas, nemojte se zauzimati za njega.”²

¹ Razlika među njima je u brojnosti, jer je malo onih koji traže znanje, a malo ko ne traži dunjaluk. Pošto je Ibn Abbas jedan od nezasitih u traženju znanja, poznata mu je snaga nagona za naukom.

² U korist ovog značenja je sahih hadis u kome se kaže: *“Znaj za Allāha u dobru, znaće te Allāh u nevolji.”*

VIJESTI O 'ABDULLAHU ibn OMERU¹

873/1049. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao nam je El-Lejs ibn Halid el-Belhi, on je prenio od El-A'la' ibn Halida el-Mudžaši'ijja ibn Verdana, a on od Ebu Bekra ibn Hafsa ibn Omera:

"Da 'Abdullah ibn Omer, radijallahu anhu, ne bi jeo hranu ako za njegovom sofrom ne bi bilo siročće."

874/1050. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hejsem; veli: Nama je saopćio Mensur, prenoseći od Ibn Sirina, da je neki čovjek rekao Ibn Omeru:

"- Hoćeš li da ti napravim dževeriš. - A šta je dževeriš, upita ga Ibn Omer? - Nešto što će ti olakšati probavu kada te hrana optereti. Pa mu Ibn Omer, radijallahu anhu, na to reče: - Nisam se zasitio ima četiri mjeseca i to ne iz razloga što nemam šta jesti, već što sam zapamtio Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i prve ashabe koji se jednom najedu, a jednom gladuju."

875/1051. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jezid, koji je kazao: Nama je saopćio je Sufjan ibn Husejn, prenoseći od El-Husejna:

Da je Ibn Omer, radijallahu anhu, uobičavao objedovati sa jetimima koji su živjeli u njegovoj blizini. Jednoga dana poslao je po nekog jetima, ali ga nisu pronašli, pa je ručao bez njega. Kada je namjeravao da popije zaslađenu kašu, koja mu se inače priređivala nakon što završi sa ručkom, pojavio se dotični jetim, pa mu je dodao kašu i rekao: Uzmi ovo, mislim da se nisi prevario što si zakasnio."

¹ Ebū Abdurrahman, Abdullah ibn Omer ibnil-Hattab, Kurejšija, Adevija. Rođen je godinu prije početka objave. Primio je Islam zajedno sa ocem u Mekki kao dijete. Učestvovao je u bici na Hendeku i u događajima poslije nje. Poznat je po pobožnosti. Bio je veoma suzdržan u fetvama i strog pram sebi. Umro je u Mekki 73. godine po hidžri, u 84. godini svoga života.

876/1052. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je saopćio, Mustelim ibn Se'id es-Sekafi, prenoseći od Hubejba ibn 'Abdurrahmana, a on od Nafi'a:

*"Ibn Omer je u svojoj bolesti poželio grožđe, pa sam mu kupio jedan grozd za dirhem i stavio mu ga u ruku, a u međuvremenu se na vratima pojavio prosjak, pa mi Ibn Omer reče: - Podaj mu. Ja mu rekoh: - Uzmi malo i probaj. - Ne, daj njemu - reče on. Dao sam mu grožđe, a zatim, otišao kupio drugo za dirhem i donio mu, ali se i prosjak vratio, pa mi Ibn Omer, radijallahu anhu, reče: - Podaj mu. Rekoh mu: - Probaj i ti malo. - Podaj mu, reče. Pa sam mu dao, a zatim ponovo kupio drugo za dirhem. Donio sam grožđe i počastio ga, ali se i prosjak vratio, pa mi on kao i do sada reče: - Daj njemu. Rekoh mu: - Pojedi ti, probaj ga. - Podaj mu, reče. Pa sam mu dao i rekao: - Jadan ne bio, nije te stid, treći ili četvrti put ne znam tačno, mislim četvrti put, kaže Jezid. Pa sam ponovo kupio grožđa za dirhem i tek tada ga je pojeo."*¹

877/1053. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Husejn ibn 'Abdul'aziz, prenoseći od Damre, on od Redža, on od Ibn Ebi Seleme, a on od Mejmuna ibn Mehрана, da je rekao:

"Ušao sam u kuću Ibn Omera, radijallahu anhu, a u njoj nije bilo vrijednosti ni koliko iznosi ovaj moj turban ili moja haljina."

878/1054. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu 'Amir el-'Adevi; veli: Mene je obavijestio Davud ibn Ebu El-Furat, prenoseći od Ebu Galiba, oslobođenog roba Halida ibn 'Abdullaha el-Kurešija, koji kaže:

*"Ibn Omer, radijallahu anhu, nas je posjećivao u Mekki. Uobičavao je klanjati noćni namaz, pa mi je jedne noći rekao: Ebu Galibe, zar nećeš ustati klanjati, makar proučio trećinu Kur'ana? Rekoh mu: - O Ebu Abdurrahmane, uskoro će sabah, pa kako ću proučiti trećinu Kur'ana? - Sura Ihlas, Kul huvallahu ehad, ravna je trećini Kur'ana, reče on."*²

¹ Jer je Nafi ukorio prosjaka, a Ibn Omer ga ne bi ukorio nikada iz stida od Allāha, sve dok se ne bi sam prošao, postupajući po ajetu: „**A prosjaka ne odgoni.**“ Ed-Duha: 10.

² Tačno je da sura Ihlas vrijedi trećinu Kur'ana, jer u Sahihu Buharije stoji: "*Kul huvAllāhu ehad ravno je trećini Kur'ana.*"

879/1055. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Obaviješten sam od Ebu Bekra ibn Ebi El-Esveda, koji kaže: Nama je ispričao nam je Bekkar ibn Sufjan, on je prenio od 'Abdullaha ibn 'Akila ibn Šemira er-Rijahija, a on od svoga oca, da je rekao:

“Napio se 'Abdullah ibn Omer hladne vode, pa je jako zaplakao. - Šta te je rasplakalo, bi mu rečeno. - Na um mi pade ajet iz Allahove Knjige: „I između njih i onoga što budu željeli biće prepreka postavljena.“ Sebe': 54. Saznao sam da stanovnici Vatre neće žudjeti ni za čim drugim nego za hladnom vodom, jer je Allah rekao: „Polijte na nas vode, ili nešto od onoga čime vas je Allah obdario!“ El-A'raf: 50., reče on.

880/1056. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jezid, Nama je saopćio 'Amr ibn Mejmun, prenoseći od svoga oca, da je rekao:

“Kada se razbolio 'Abdullah ibn 'Amir smrtnom bolešću, pozvao je Poslanikove ashabe, među kojima bijaše 'Abdullah ibn Omer, pa im se obrati riječima: - Snašlo me je to što vidite, mislim da mi smrt dolazi, pa šta mislite o meni? Rekoše mu: - Dijelio si prosjacima, obilazio si rodbinu, kopao si bunareve kroz pustinju za putnike, napravio si bazen za hadžije na Arefatu i ne sumnjamo da nećeš uspjeti.

Oči Ibn 'Amira bile su usmjerene na 'Abdullaha ibn Omera, radijallahu anhu koji je šutio. Pošto i dalje nije progovarao 'Amir mu se obrati: - O Ebu Abdurrahmane, što ti ne govoriš ništa? On mu reče: - Ako je imetak stečen na halal način, i ono što se potroši biće dobro a ti ćeš naići na ahiretske etape pa ćeš znati.”¹

¹ Jesu li ti djela primljena i hoćeš li biti spašen. Jer je Ibn Amir bio namjesnik Basre ispred Osmana i Muavije, i činio je te hajrate kao vladar jer je raspolagao imetkom, zato mu je Abdullah rekao: Ako budeš uzimao odakle treba pa činio te hajrate, nadati se. Ako ne, od haram mala se hajr ne prima. Ali je divan bio Abdullah ibn Amir. Pod njegovim je namjesništvom osvojen sav Horasan i ubijen Jezderdžid, na čemu je Ibn Amir Allāhu zahvalio umrom iz tih krajeva. Bio je oženjen Muavijinom kćerkom, koja je bila jako lijepa, pa ju je pustio i rekao Muaviji da je uda za mlađeg, nakon što je vidio da je ostario, a njeno lice blistavo kao stranica Mushafa.

881/1057. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed, koji veli: Nama je ispričao 'Ukbe ibn El-Muhbir i rekao: Meni je ispričao Muhammed ibn 'Abbad:

Da je Ibn Omer, radijallahu anhu, kada je namjeravao udi-jeliti sadaku, govorio: "Uvedite mi crnce¹, jer oni su slabi i manjeg ugleda."

882/1058. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Numejr i rekao: Čuo sam 'Asima el-Ahvela, a on od onoga od koga navodi, da je rekao:

"Ibn Omer, radijallahu anhu, je bio takav da bi onaj ko ga vidi kako se povodi za postupcima Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, mislio da nije normalan."²

883/1059. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Mu'avija, koji je kazao: Nama je ispričao Malik on je prenio od Ebu Husajna, a on od Mudžahida, da je rekao:

"Išao sam sa Ibn Omerom, radijallahu anhu, pa kada smo naišli pored nekih ruševina veli mi: Reci: - O ruševine, šta je bilo s vašim stanovnicima? Ponovio sam te riječi, a on reče: Nestali su, a djela njihova su ostala."

884/1060. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Mu'avija i rekao: Nama je ispričao Malik, prenoseći od Nafia' a on od Ibn Omera: '

'Da mu je donesena neka kaša, pa on upita: - Šta ću od nje? Reče mu onaj ko ju je donio: - Popraviće ti probavu - rekoše. - Prođe i mjesec dana a ja se u njemu ne najedem više od jednom ili dva puta, reče on. "

885/1061. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Mu'avija, koji je kazao: Nama

¹ U Medini je bilo crnaca koji su oslobođeni robovi i kao takvi bez ugleda, bez rodbine i imovine kao drugi.

² Jer je o njemu poznato da bi čak odmaraj i mokri gdje je vidio Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da to čini, iz ljubavi prema njemu.

je ispričao El-A'meš, on je prenio od Šemmera ibn 'Atijje, a on od Jahje ibn Vessaba, koji kaže da je Ibn Omer svome slugi rekao:

“Dobro ukuhaj čorbu da nestane jačine ulja, jer će nekima biti dobra djela isplaćena na ovome svijetu.”¹

886/1062. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Halid ibn Hajjan, koji je kazao: Nama je ispričao Isa ibn Kesir, prenijevši od Mejmuna ibn Mehra-na, koji kaže:

“Dok je Ibn Omer boravio na nekom skupu pristiglo mu je 22 000 zlatnika dinara, pa ih je sve podijelio prije nego što je napustio to mjesto.”

887/1063. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'i, on je prenio od Sufjana, on od Mensura, on od Temima ibn Seleme, a on od Ibn Omera, kada su mu spomenuli slučaj Ibn 'Amira, rekao je:

“Nečistim se ne čisti nečisto.”²

888/1064. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'i, on je prenio od Dža'fera, on od Mejmuna, a on od Ibn Omera, *radijallahu anhu*, da je kazao:

“Ako je imetak stečen na halal način, i ono što se od njega podijeli biće čisto.”

889/1065. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'i, on je prenio od Usame, on od Nafi'a, a on od Ibn Omera, *radijallahu anhu*, da kaže:

“Trošenje imetka na hajr je bolje od njegovog zadržavanja.”³

890/1066. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Abdullah Ez-

¹ Allāh mu se smilovao, bojao se da mu ukusna hrana ne umanjí ahiretsku nagradu iako mnogi ne brinu šta gomilaju i bezgranično uživaju dunjaluk, makar tamo ništa ne zatekli. A svrha zuhda je upravo ta, da ne uzmemo sve što nam dunjaluk pruža, jer nam ovaj svijet nije cilj i da ne umanjujemo šta od ahiretske nagrade za dijela.

² U smislu, ako imetak nije halal nema mu sevapa ako ga udijelimo. Takvo dijelo ne štiti od vatre. Jedna nečistoća je haram imetak, a druga paklena kazna.

³ Prema hadis-kudsijju: *“Udijeli sine Ademov, udijeliće ti se.”* Ti ljudima, Allāh tebi.

Zubejr, koji veli: Nama je ispričao Sufjan, on je prenio od Lejsa, a on od Tavusa, da veli:

“Nisam vidio čovjeka bogobojaznijeg od Ibn Omera, radijallahu anhu a nisam vidio učenijeg od Ibn 'Abbasa, radijallahu anhu. “ U citiranju hadisa bio je krajnje dosljedan.

891/1067. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman i veli: Čuo sam Šu'beta, gdje govori: Čuo sam Ebu Sufjana, da je rekao: *Ibn Omer, radijallahu anhu je govorio:*

“Ostavi ono što ti je sumnjivo, a drži se onoga što ti nije sumnjivo.”¹

892/1068. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Abdul'ala on je prenio od Burda, on od Nafia', a on od Ibn Omera, *radijallahu anhu:*

“Da mu se nikada ne bi svidio neki imetak, a da ga ne bi podijelio Allaha radi. Duže vrijeme je dijelio za vrijeme jednog sijela trideset hiljada. Ibn 'Amir mu je dva puta poslao po trideset hiljada, pa je Nafi'a rekao: - Bojim se da mi Ibn 'Amirovi dirhemi ne postanu iskušenje. Idi slobodan si od ropstva. Nikada nije jeo meso čitav mjesec, izuzev kada je meso bila njegova poputnina ili uz ramazan. Znao je proći čitav mjesec, a da on ne okusi ni komad mesa.”²

893/1069. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Vekii', on je prenio od Hišama ed-Destevajja, on od Kasima ibn Ebi Bezze, koji kaže: Meni je ispričao onaj koji je čuo Ibn Omera:

¹ U riječima i vijestima ne uzimaj i ne prenosi ako nije potvrđeno, a u dijelima ne radi što bi moglo biti zabranjeno, makar ne znao da je jasni haram, dok ne saznaš da je halal, izbjegavajući sumnjive stvari koje su između jasnog halala i jasnog harama, kako nas uči Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, sunnet. Postoji sahih hadis kod Tirmizija iste sadržine.

² Pored imućnosti i velikog izdvajanja i davanja, svrha je ne dati nefsu što god poželi, makar to mogli i posjedovali. Na taj način se duša odgaja i kontroliše. U suprotnom ona dominira i onda vjera, um i čednost u tome domenu izostanu, a čejf i prohtjevi zauzmu mjesto vodiča. Ustezanje od onoga što bi se moglo od čejfova je zuhd. Naravno ne treba dušu mučiti, već učiti. Ne treba joj sve uvijek zabraniti, ali joj nikada ne dati odriježene ruke, već dati i nedati, sve sa mjerom, težeći skromnosti, zuhdu.

“Da je proučio početak sure El-Mutaffifin do Allahovih riječi: „... na Dan kada će se ljudi dići zbog Gospodara svjetova!“ El-Mutaffifun, 1-6: pa se rasplakao dok se nije srušio ne mogavši nastaviti učenje i stao sa učenjem, ne učeći dalje.”¹

894/1070. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu El-Munzir, Isma'il ibn Omer, koji je kazao: Nama je ispričao je El-Bera' ibn Sulejman, pa je rekao: Čuo sam Nafia', Ibn Omerovog slugu, da je rekao:

Nikada Ibn Omer, radijallahu anhu, nije proučio ajete s kraja sure El-Bekare, gdje su Allahove riječi: „Pokazivali vi ono što je u dušama vašim ili to krili, Allah će vas za to pitati“ El-Bekare: 284., a da ne bi zaplakao i kazao: U ovome je, doista, težak obračun.

895/1071. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Kamil el-Džahderi, Fudajl ibn El-Husejn; kaže: Nama je ispričao Ebu 'Avana prenijevši od Hilala ibn Habbaba, a on od Kaz'ata, da je rekao:

“Vidio sam na Ibn Omeru, radijallahu anhu, hrapavu, ili grubu odjeću, pa mu reko: - Ebu 'Abdurrahmane, donio sam ti nježnu odjeću što je tkaju u Horasanu, pa bih bio sretan vidjeti je na tebi pošto je na tebi, gruba odjeća. Pa mi reče: - Pokaži mi je, da je vidim. Opipa je i upita: - Je li svilena? - Ne, pamučna je, reko. On reče: - Bojim se ako je obučen da ne postanem gord i hvalisav, „a Allah ne voli nijednog oholog, gordog i hvalisavog.”² Lukman: 18.

896/1072. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Salih ibn 'Abdullah et-Tirmizi; veli: Nama je ispričao Muhammed ibn Fudajl ibn Gazvan, prenoseći od svoga oca, a on od Nafia':

¹ Kratko učenje uz uzimanje pouke bolje je od dugoga učenja sa nemarom i odsutnošću srca. Ibn Omeru, *radijallahu anhuma*, je bilo dovoljno toga trena, jer je došao do riječi: Kada ljudi ustanu iz kaburova na polaganje Računa, pred Onim što sve zna. Tada mu je došla svijest: Aha, valja odgovarati, sve je jasno, samo se treba spremiti i nije htio da tu spremnost na preispitivanje sebe za taj dan potisne daljnjim učenjem, već osvješćenjem i činjenjem dobra se učiniti može puno za uspjeh toga Velikog Dana.

² SubhanAllāh: Abdullah ibn Omer, *radijallahu anhuma*, se usteže od sto-postotnog halala, kako obrazlaže, da ne bi bio ohol i ako je oholost daleko od njega, nego neće da oblači luksuzno.

“Da je Ibn Omer, radijallahu anhu, vrijeme od podne do ikindije provodio u namazu”¹

897/1073. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Sulejman ibn Davud, koji je kazao: Nama je saopćio Šu'be, prenoseći od 'Abdullaha ibn 'Imrana el-Feri'ija, koji veli: Čuo sam Mudžahida kada kaže:

“Pratio sam Ibn Omera, radijallahu anhu, s namjerom da ga služim, ali je on više služio mene.”

898/1074. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Meni je ispričao Behz i veli, Meni je ispričao Dža'fer ibn Sulejman, koji je kazao: Meni je ispričao Esma' ibn 'Ubejd, prenijevši od Nafia', da je rekao:

“Abdullah ibn Omer, radijallahu anhu, bi u toku učenja, u namazu nailazio na ajet u kojem se spominje Džennet, pa bi zastao i kroz suze od Allaha molio za Džennet. A kada bi učeći naišao na ajet u kojem se spominje Vatra, zastao bi i molio Allaha tražeći da ga zaštiti od Vatre.

899/1075. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'i; veli: Meni je ispričao Muga'ira ibn Zijad, prenoseći od Nafia':

“Da je Ibn Omer, radijallahu anhu, prodao neki posjed za dvije stotine deva, pa je stotinu od njih dao da budu jahane i tovarene na Allahovom putu i uvjetovao novim vlasnicima da ih ne mogu prodati dok s njima ne pređu dolinu El-Kura.”²

900/1076. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Muemmil; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Dža'fera ibn Burkana, kaže da je rekao:

“Pričao mi je kako je vidio Ibn Omera, radijallahu anhu kada mu je došao njegov sin i rekao: - Oče moj, kupi mi izar³. - Sinko,

¹ Kada većina spava, Allāh ti se smilovao Ebū Abdurrahmane. Može li te živ rob dostići u tvome ver'u, zuhdu i ibadetu?!

² Kako bi se ostvarila namjena da služe na Allāhovom putu, makar od Medine do Vadi-l-Kurā.

³ Izar je donji dio odjeće koji nema nogavice, nego se omota oko nogu i stegne na bokovima.

daću ti izar, ali pazi da ne budeš od onih koji opskrbu, koju im je Allah darovao, troše jedino na jelo i odjeću.”

901/1077. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Šurejh ibn Junus; kaže: Nama je ispričao Se'id ibn 'Abdurrahman el-Džumehi, prenijevši od Ebu Hazima, koji veli: *“Prošao je Ibn Omer, radijallahu anhu, pored jednog od stanovnika Iraka koji bješe pao na zemlju, pa upita: - Šta je ovome? Rekoše: - Njemu se tako desi kada čuje učenje Kur'ana. - Mi¹ osjećamo strah od Allaha u namazu i kada se uči Kur'an, ali ne padamo.”*

902/1078. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kažu: Nama je ispričao Muhammed ibn Sabik, koji je kazao: Nama su ispričali Malik i Osman ibn Omer; vele: Nama je saopćio Malik, on je prenio od Ibrahima ibn Muhadžira, a on od Mudžahida, koji veli:

“Klanjao je Ibn Omer, radijallahu anhu, namaz i naišao na ajet: “Nećete postići dobro sve dok ne budete dijelili od onoga što vam je drago! Al-Imran: 92 pa je oslobodio svoju robinju dok je još bio u namazu², a namjeravao ju je oženiti.”

903/1079. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Meni je ispričao Hašim, koji je kazao: Nama je ispričao 'Asim, prenoseći od svoga oca, da je rekao:

“Davao je Ibn Dža'fer, 'Abdullahu ibn Omeru za Nafia', 'Abdullahovog roba deset hiljada dirhema ili hiljadu dinara, pa je ušao kod svoje supruge Safije i rekao mu za ponudu, pa mu ona reče: - Ebu 'Abdurrahmane, što čekaš, zašto ga ne prodaš? - A zašto ne bih uradio nešto vrjednije³ od toga, On je, Allaha radi, slobodan- reče on.”

904/1080. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Meni je ispričao Ebu Ma'mer, koji je kazao: Nama je ispričao Jusuf ibn Madžišon prenijevši od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anhu, da je kazala:

¹ Mi - misli na ashabe i one koji ih slijede.

² Između rekata, a ne dok je bio u namazu.

³ Jer je prodati ga Allāhu za Džennet vrjednije, nego li ga prodati za 1000 zlatnika.

“Ne vidjeh sličnijeg drugovima Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji su pokopani u svojim ogrtačima¹, od 'Abdullahi ibn Omera, radijallahu anhu.”

905/1081. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Hašim i rekao: Nama je ispričao 'Asim, on je prenio od Omera ibn Hamze:

“Sjedio sam sa svojim ocem kad naiđe neki čovjek, te mu moj otac reče: - Obavijesti me šta si rekao 'Abdullahu onoga dana kada sam vidio da razgovarate u mjestu El-Džeref? On reče: - Rekao sam mu: Ebu 'Abdurrahmane, oslabio si i zašao u godine. Društvo sa kojim sjediš ne zna za tvoje mjesto i ugled, pa kada bi zapovjedio svojim da ti spremne nešto što bi te okrijepilo kada im se vratiš? - Jadan ne bio, nisam se zasitio ima jedanaest godina, ili dvanaest, ili trinaest, ili četrnaest ni jedan put, pa zar da to činim sada kada je moga života ostalo koliko magareće žedi.”²

906/1082. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Musa ibn Davud i kaže: Čuo sam Malika ibn Enesa, da je rekao:

“Pričano mi je da je Ibn Omer, radijallahu anhu, došao u El-Džuhfu, pa je Ibn 'Amir naredio svome slugi, da odnese hranu Ibn Omeru. Donio je posudu i stavio je pred njega. Onda je donio drugu i htio da digne prvu, a Ibn Omer ga upita: - Šta to hoćeš? Veli ovaj: - Da odnesem ovu i stavim drugu posudu. 'Abdullah mu reče: - Ostavi je, a to istresi u nju. Tako ga je kada god donese novo jelo istresao u taj sud. Kuhar se vrati Ibn 'Amiru i reče mu: Ovo je neki kufljanski beduin. A Ibn Amir mu reče: - To ti je tvoj velikan Ibn Omer, radijallahu anhu.”

907/1083. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Našao sam u knjizi Muhammeda ibn Hatema, da je svojeručno napisao: Prenosi se od Bišra ibn El-Harisa, da je Ibn Omer, radijallahu anhu, rekao:

¹ Misli na prve ashabe, koji su sve žrtvovali za vjeru, a nisu uzeli ništa od dobra dunjaluka, koja su snašla one koji su duže živjeli. Pokopani su u ogrtačima iz siromaštva, jer nisu imali ćefina, poput Mus'aba ibn Numejra, radijallahu anhu, i drugih muhadžira i ensarija.

² Izraz koji se koristi za kratak period.

“Ništa za mene ne bi značilo kada bih imao zlata koliko brdo Uhud i tačno poznavao njegovu količinu i čistio ga od zekata, Bišr kaže: Nas je o ovome obavijestio Ibrahim ibn Sađ.

908/1192. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Bekr; veli: Nama je ispričao Ebu Halid el-Ahmer, prenoseći od Muhadžira, da je rekao: Čuo sam Ibn Omera, *radijallahu anhu*, da kaže:

“Ko dođe na pijacu i kaže: la ilahe illallahu vahdehu la šerike lehu, lehul-mulku ve lehul-hamdu ve huve ala kulli šejin kadir - Nema boga osim Allaha, Jedinoga, koji druga nema. Njemu pripada vlast nad svim i sva pohvala. On sve može, nad svim ima moć-upisaće mu Allah hiljadu hiljada sevapa i izbrisaće mu hiljadu hiljada loših djela i skinuće sa njega hiljadu hiljada grijeha.”

909/1217. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Harun ibn 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Sejjar, prenoseći od 'Abdullaha ibn Šumejta, da je rekao: Meni je ispričao moj otac Šumejt, on je prenio od 'Adžlana, a on od Abdullaha ibn Omera, *radijallahu anhu*, da bi on govorio svome društvu:

“Sahat za dunjaluk, sahat za ahiret i u toku vašeg razgovora izgovarajte: Allahu naš, oprostí nam!”

910/2134. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao onaj ko je čuo Džerira, koji prenosi od Mensura, a on od El-Hakema, koji kaže: rekao je Ibn Omer, *radijallahu anhu*:

“Neće čovjek dostići istinsko vjerovanje sve dok ne ostavi prepíranje, a čvrsto zna da je na istini, i dok ne ostavi laž u šali.”¹

¹ Jer su to dvoje znak da kontroliše sebe i ne podliježe srdžbi i težnji da pobijedi sagovornika makar iznosio laž, jer on ne želi loš ahlak i govor makar bio na istini. A u ostavljanju laži u šali je pokazatelj da je ostavlja zato što je mrzi i ne podnosi pri sebi ni onda kada je bezazlena, pa kako da posegne za njom kada je očiti haram i može biti uzrok uzurpiranja nečijeg prava.

EBU SE'ID EL-HUDRI¹

911/1084. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Abdumelik ibn 'Amr, koji je kazao: Nama je ispričao 'Abbad ibn Rašid, on je prenio od Davuda ibn Ebi Hinda, on od Ebu Nadra, a on od Ebu Se'ida el-Hudrija, da je rekao:

“Vi radite djela koja su u vašim očima tanja od dlake, a mi smo ih računali, za života Allahova Poslanika od uprapaštavajućih grijeha.

912/1086. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Ebu Kamil, koji je kazao: Nama je ispričao Hammad ibn Zejd, on je prenio od Ebu Es-Sahba'e, on od Se'ida ibn Džubejra, a on od Se'ida el-El-Hudrija, radijallahu anhu, da je rekao:

“Kada čovjek osvane, cijelo tijelo se pokori jeziku, i govori mu: Boj se Allaha zbog mene, jer moja sudbina zavisi od tebe, pa ako budeš na ispravnom putu, i ja sam na ispravnom putu, a ako skreneš, i ja sam skrenuo s pravog puta.

913/1085. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Muhammed ibn Bekkar Ebu Abdullah, oslobođeni rob Benu Hašima, kaže: Nama je ispričao Feredž ibn Fudala, on je prenio od Eseda ibn Veda'a, a on od Seddada ibn Evsa:

“Da bi se uznemirio kada legne u postelju, kao da je zrno pšenice koje ključa u loncu, pa je govorio:- Allahu moj, Vatra me sprečava od sna, a onda bi ustao na namaz.”

¹ On je Ebū Se'īd, Sa'd ibn Mālik ibn Sinān, El-Hudrī El-Ensārī, jedan od velika ashaba. Bio je od onih koji su dali prisegu na vjernost Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pod drvetom, tako da je spadao u *Ashabu-š-šedžere*, jedna od najodabranijih grupa ashaba. Umro je 63. h.g. u Medini. Vidjeti: Ibn Hadžer El-'Asqalanī, *Tehzību-t-tehẓīb*, 3/481.

914/1087. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Abdullah ibn Ez-Zebbal, koji je kazao: Nama je ispričao Sufjan od nekog čovjeka, a on od Ebu Hazima, da bi Sehl ibn Sa'd govorio:

"Ja sam među vama tuđinac. - Zašto?- upitali bi ga - Otišli su moji drugovi i ono što sam poznavao od dobra, a ja sam ostao među vama, tuđinac."

915/1090. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao mi je Harun ibn Ma'ruf; veli: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Vehb, on je prenio od 'Amra ibn El-Harisa, on od 'Ammare ibn Gazije, a on od Sumejja roba Ebu Bekra¹, da je čuo Ebu Saliha Zekvana kako pripovijeda od Ebu Hurejre, *radijallahu anhu*, da je Poslanik, *sallallahu alejhi ve sellem*, rekao:

*"Najbliži Allahu je čovjek na sedždi; zato tada učite dovu što više."*²(Muslim –sahih)

¹ Ebū Bekr ibn Abdurrahman

² Na sedždi.

UBEJJ ibn KA'B¹

916/1093. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao 'Abdullah ibn Omer ibn Muhammed ibn Eban ibn Salih ibn 'Umejr; veli: Nama je ispričao Ibn El-Mubarek; kaže: Meni je Er-Rebi'a ibn Enes, on je prenio od Ebu Katade, on od Ubejja ibn Ka'ba, radijallahu anhu, da je rekao:

„Držite se 'puta² i sunneta, jer nema roba koji se drži 'puta' i sunneta, da će ga Vatra ikada dohvatiti pa se sjeti Milostivog 'azze ve dželle i oči mu zasuze iz straha od Allaha 'azze ve dželle. Nema roba koji je na 'putu' i sunnetu, a da ne bude poput drveta čije se lišće sasuši, pa ga zahvati vjetar i lišće opadne, tako sa njega spadaju grijesi opadnu kao što opadne opada lišće toga drveta, pa se sjeti Milostivoga 'azze ve dželle, pa mu se koža naježi iz straha od

¹ On je Ebu-l-Munzir, Ubejj ibn Ka'b ibn Qajs, El-Ensārī El-Hazredžī, od velika-
na ashaba i njihovih hafiza. Umro je između 19. i 32. h.g. u Medini. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 2/294., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

² „Put“ je šerijat na kome je bio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kome je pozivao i kojeg nam je iza sebe ostavio. Uz to nas je upozorio da sa njega ne skrenemo ostavljajući nešto iz njega, ili dodajući mu što nije od njega. Taj termin „put“ se koristi i Kur'anu u suri Jusuf 108.: **„Reci: ovo je put moj, ja pozivam k Allāhu imajući jasne dokaze, ja i svaki onaj koji me slijedi. I neka je Uzvišen Allāh, ja nisam od mušrika.“** U ovom rivajetu se misli na isto značenje riječi „put“ kao i u ajetu. Ako imamo na umu završnicu ajeta, gdje stoji: *„I ja nisam od mušrika“* koji Allāhu druge pripisuju i navođenje riječi „put“ i sunnet zajedno, mogli bi smo razumjeti da se „put“ odnosi na domen akide, a sunnet ibadete kojima nas je usmjerio i njima podučio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Svaka ova riječ: i „put“ i sunnet, je sama dovoljna i predstavlja cijelu vjeru. Kada kažemo put Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, onda je to Kitab i sunnet i sve u njima od vjerovanja, ibadeta i drugog, a tako i riječ sunnet je sve ono na čemu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio, sa čime je došao i čemu nas je zadužio iza sebe. Važno je ovdje reći da su riječi Ubejja ibn Ka'ba, radijallahu anhu, od nepromjenjive vrijednosti, jer sažimaju svu mudrost vezanu za uspjeh muslimana u slijedenju Poslanika. Akcentiranje na ograničenost, na dokaz i sunnet, a protiv i upozorenje na zastranjivanje sa svjetla i puta u tamu i stranputicu, sa dokaza i sunneta u svakojake prohtjeve i novotarije kojima obiluje prošlost i savremenost muslimana. Sve greške su u nedržanju do ovoga savjeta i jedini je izlaz u pridržavanju njega.

Allaha 'azze ve dželle. Umjerenost malo djela na 'putu' i sunnetu bolje je od obilja djela mimo 'puta' i sunneta. Pogledajte svoja djela, pa bila ona malobrojna ili obilna, neka budu na putu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i u skladu sa njegovim sunnetima."

EBU MUSA EL-EŠ'ARI¹

917/1095. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Havsera ibn Ešres ibn 'Avn ibn Mudžšir ibn Hudžejr ibn Er-Rebi'a el-El-Adevi; kaže: Mene je 'Ukbe ibn 'Abdullah el- 'Asamm, er- -Rifa'i prenoseći od Ebu Temime el-Hudžejmija, koji kaže: Čuo sam Ebu Musā el-Eš'arija, radijallahu anhu, kada je rekao na mimberu u Basri:

"Ko bude stalno postio², Allah će pred njim stijesniti Džehe-nnem ovako, pa je napravio svojom rukom kao broj 90."³

918/1096. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Hudba ibn Halid; kaže: Nama je ispričao Hammad ibn Seleme, on je prenio od Sabita, a on od Enesa:

"Da je Ebu Musa, radijallahu anhu, imao duple šarvare u kojima je spavao, bojeći se da se ne otkrije."⁴

919/1097. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Meni su ispričali Ebu 'Amir, 'Abdumelik ibn 'Umejr i Ebu Se'id; vele: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Dža'fer od Ummu Bekra:

"Da je 'Abdurrahman ibn 'Avf prodao komad zemlje, Osmanu ibn 'Affanu, radijallahu anhu, za četrdeset hiljada dinara, te taj novac podijelio siromašnima iz Benu Zuhra, potrebnom svijetu i majkama vjernika."

¹ On je Ebū Musa, 'Abdullāh ibn Qajs ibn Sulejm, El-Eš'arī, od velikana ashaba. Umro je 50. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 2/297., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

² Stalni post je postiti dan, a mrsiti dan, jer je to najpohvalniji post. Može biti i post tri dana, tj. bijele dane svakog mjeseca. Postiti sve dane osim zabranjenih je dozvoljeno, ali nije pohvalno.

³ Praveći halku palcem i kažiprstom.

⁴ U snu, ko je toliko brižan da pokrije sramotno mjesto, dostojan je da mu Allāh, subhanehu ve te'ala, pokrije sve sramote na oba svijeta. Oponašajmo ga makar javno, kada nas vide drugi, ako ne sami sa sobom i prilikom sna.

Veli El-Musvir: *“Odnio sam Aiši, radijallahu anha, njen dio od tog imetka, pa me upita: - Ko te je poslao sa ovim? Abdurrahman - rekoh. Ona reče: - Zaista je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: Neće vas paziti poslije mene osim strpljivi. Napojio Allah sina Avfova Džennetskim Selsebilom.”¹*

920/1098. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Se'id, oslobođeni rob Benu Hašima, koji je kazao: Nama je ispričao Ishak ibn Osman, Ebu Ja'kub i veli: Nama je ispričao Ebu Ejjub, koji je kazao:

“U ovome mesdžidu je pričao čovjek po imenu El-Esved ibn Seri'. Ebu Musa je čuo njihove glasove te je ustao da im ode, ali mu se prekinuo kaiš na obući, pa je rekao: - Inna lillahi ve inna ilejhiradžiun mi smo Allahovi i Njemu ćemo se vratiti, nije mi pukao kaiš osim zbog grijeha. Neki čovjek mu je dao kaiš od sebe, pa mu je rekao: - Allah ti dao i pripazio te, kao što si ti pripazio svoga brata. Onda je stigao do njih i rekao im: - Plačite, jer će stanovnici Vatre plakati, ali im se neće smilovati na njihov plač. Zato plačite danas, vašem današnjem plaču će se smilovati dok ste na ovom svijetu.”²

921/1099. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Jezid ibn Harun; kaže: Nama je saopćio Hammad ibn Seleme on je prenio od Sabita el-Bunanija, a on od Enesa ibn Malika, da je rekao:

“Bio sam sa Ebu Musaom na jednom putovanju, pa je čuo ljude kako rječito drže govore, pa mi reče: - Hajde Enese da spominjemo Allaha 'azze ve džell, jer ovi skoro da kožu deru svojim jezicima. Još me upita: - Enese, šta je ove zabavilo i odvratilo od ahireta? Rekoh: - Strasti i šejtan. On reče: - Ne, nego im je dunjaluk blizak, a ahiret dalek, a i kada bi ga vidijeli ne bi se promijenili niti popravili.”

922/1100. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Abdurrahman od Hammada ibn Seleme, on je prenio od Katade, on od Ebu Mudžliza, koji veli da

¹ Lijepa dova, da je uzmemo po uzoru na našu majku Aišu, radijallahu anhu, i upućujemo je jedni za druge u sličnim prilikama.

² Zato što je sada period zarađivanja, a tamo će biti period nagrađivanja. Ebu Musa je ovdje iznio dovoljan razlog za plakanje na dunjaluku, ako ne bi bilo nekog posebnog.

je Ebu Musa rekao: *“Ja se kupam u mračnoj sobi i ne ispravljam se uzimajući odjeću iz stida od svoga Gospodara.”*

923/1102. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Vehb ibn Džerir; i rekao: Nama je ispričao moj otac i kaže: Čuo sam Mensura ibn Zazana da kazuje od Se'ida ibn Ebi Burde, on od svoga oca, a on od Ebu Muse, radijallahu anhu, da je rekao:

“Ovi dirhemi i dinari su upropastili one prije vas i kao što mogu vidjeti i vas će upropastiti.”

924/1103. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdulvehhab, koji je kazao: Nama je ispričao 'Avn, a on je prenio od Kasameta ibn Zuhejra, koji veli: *Držao nam je Ebu Musa, radijallahu anhu, hutbu u Basri, pa je rekao:*

“O ljudi plačite, ako ne možete plakati natjerajte se na plač, jer stanovnici Džehennema će plakati suzama dok ne presuše, pa će onda plakati krvlju toliko da bi lađe mogle ploviti u njima.”

925/1104. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Isma'il, prenijevši od Se'ida el-El-Džeririja, a on od Gunejma ibn Kajsja, koji veli da je Ebu Musa, radijallahu anhu, rekao:

“Primjer ovoga slabašnog ljudskog srca je kao primjer peruške na otvorenom polju koju vjetrovi stalno preturaju.”¹

926/1105. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdulmelik ibn 'Umejr i kazao: Nama je ispričao 'Abbad, prenijevši od El-Hasana, koji veli:

“Rečeno je Semuri: - Sin ti sinoć nije spavao. Veli on: - Da li zbog sitosti? Bi rečeno: - Da zbog slabe probave usljed prejedanja. On reče: - Da je umro u takvom stanju ne bih mu klanjao dženazu.”

¹ Jer ljudsko srce je stalno izloženo iskušenjima i stalno snuje što od sebe, što od misli koje mu ubacuje melek i šejtan, i što vidi i sazna.

Gospodaru, ustali nam srca na iman u dobru, a učini ih da prevladaju i odole izazovima zla, amin!

927/1107. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Ibrahim ed- Devreki; veli: Meni je ispričao 'Abesa ibn Sa'd el-Kureši, brat Jahjaa ibn Se'ida, koji je kazao: Nama je ispričao 'Abdullah ibn El-Mubarek:

"Nisam čuo o ibadetu ijednog ashaba Poslanika ono što sam čuo o Temimu ed-Dariju. On je proučio cijeli Kur'an stojeći na kijaumu, proučio je Kur'an na ruku'u¹, proučio je Kur'an na sedždi, te je obavio hadždž užurbano hodajući."

928/1108. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Hasan ibn 'Abdulaziz el-Džerevi; kaže: Pisao nam je Damra, prenoseći od Redža'a ibn Ebi Seleme, on od Ibn 'Avna, a on od Ibn Sirina, da je rekao:

"Temim ed- Dari, radijallahu anhu, je kupio ogrtač za hiljadu dirhema i odredio ga za obavljanje namaza."²

929/1117. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hafs ibn Gijas, koji je rekao: Nama je ispričao Hišam, prenoseći od svoga oca, da je rekao: Hakim ibn Hizam je rekao:

"Dajte mi vode. Rekoše mu: - Skoro si pio. Veli on: - Onda nemojte. A Ibn Ez-Zubejr, radijallahu anhu, je rekao: "Dajte mi datula. Rekoše: - Već si ih jeo. Reče: - Onda nemojte."

930/1246. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Mu'az i veli: Nama je ispričao Ibn 'Avn, prenoseći od Muhammeda, koji kaže: *Napisao je Ebu Musa el-Ešari, 'Amiru ibn 'Abdulkajsu el-Anberiju, sljedeće:*

¹ Učenje Kur'ana na rukū'u i sedždi trebalo bi biti izvan namaza, jer postoji hadis koji nam brani da na rukū' učimo Kur'an, nego da veličamo Allāha zikrom. Znači, trebamo shvatiti da je on želio da prouči Allāhovu knjigu u tom stavu poniznosti pred Allāhom, rukū' i sedždi, izvan namaza, osim da nije znao za zabranu učenja Kur'ana na rukū', ako je tačno ovo o njemu, radijallahu anhu,

² Kupio ju je mahsuz za namaza, cijeneći namaz i nastojeći da se za njega najljepše obuče, jer je on susret sa Gospodarom, koji nam je rekao: „O sinovi Ademovi, lijepo se obucite kad hoćete da molitvu obavite!...“ El-A'raf 31.

“Od ‘Abdullaha ‘Amiru ibn ‘Abdullahu, koji se zvaše Abdulkajs, a zatim: Ja sam te zapamtio na dobru, a čujem da si se promijenio. Pa ako budeš onakav kakvog te ja poznajem, boj se Allaha i nastavi tako. A ako se budeš promijenio, boj se Allaha, pa se vrati na stanje u kakvom te pamtim.”

931/2288. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Nama je ispričao Osman; kaže: Nama je ispričao Džerir, prenijevši od Omera ibn Sabita, da je rekao:

“Imao je Ebu Musa El-Ešari, radijallahu anhu, primjerak mus-hafa kojeg je zvao jezgro srca”

EBU TALHA EL-ENSARI¹

932/1118. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Jezid, koji je rekao: Nama je saopćio Hammad, on je prenio od Sabita, a on od Enesa:

“Da je Ebu Talha, radijallahu anhu, postio poslije Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, uzastopnih četrdeset godina.”

933/1119. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Jezid i rekao: Nama je saopćio Humejd, prenijevši od Sabita, a on od Enesa, radijallahu anhu:

“Da je Ebu Talha mnogo postio za života Allahova Poslanika, a poslije njegove smrti nije mrsio sve dok nije Allaha sreo, izuzev kada je bio bolestan ili na putovanju.”

934/1120. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Abdurrahman i rekao: Nama je ispričao Hammad, on je prenio od Sabita, on od Enesa, a on od Ebu Talhe, da je rekao:

“Ne želim da na sebe preuzmem imamet dvojice ljudi, niti da im budem nadređen.”²

935/1122. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Mehdi, on je prenio od Mu'avije, on od 'Abdurrahmana ibn Džubejra ibn Nufejra, on od svoga oca, a on od 'Avfa ibn Malika, da je rekao:

“Nema grijeha, da ja ne znam način pokajanja od njega. Bi rečeno: - O Ebu 'Abdurrahmane, a kakvo je to pokajanje? On reče: - Da ga napustiš i da se ne vraćaš na njega.”

¹ On je Ebū Talha, Zejd ibn Sehl ibnul-Eswed, El-Ensārī, jedan od velikih ashaba Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i borio se uz Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u mnogim bitkama, od učesnika Bedra, zatim za vrijeme Ebū Bekra, radijallahu anhu, i Omera, radijallahu anhu, a umro je 34. h.g., u jednom pohodu. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 3/467., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

² Iz straha od odgovornosti za njihov namaz, za pravdu i brigu o njihovim pravima, ako bi vladao nad njima dvojicom, a kamoli nad više.

936/1406. Ispričao nam je 'Abdullah ibn Ahmed i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Ebu 'Amir el-'Akadi i rekao: Nama je ispričao Hammad ibn Seleme, prenijevši od Sabita el-Bunanija, a on od Enesa: *"Da je Ebu Talha el-Ensari, radijallahu anhu, učio suru Et-Tevba, pa kada je došao do ajeta: Krećite u boj, bili slabi ili snažni - rekao je: Vidim da nas Allah poziva na pohod, bili mladići, ili starci. Spremite me djeco! Djeca mu vele: - Smilovao ti se Allah oče, išao si u pohode sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, sve do njegove smrti, pa sa Ebu Bekrom, radijallahu anhu, sve do njegove smrti, a potom sa Omerom, radijallahu anhu. Mi ćemo te sada zamijeniti. Međutim, on nije pristao na njihove riječi, nego su ga morali spremiti. Na tom pohodu su plovili morem pa je umro na lađi prirodnom smrću. Tek sedam dana nakon njegove smrti pronašli su neko ostrvo i tu su ga ukopali, a da se za to vrijeme njegovo tijelo ništa nije promijenilo."*

DŽUNDUB¹

937/1125. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Abdullah i veli: Nama je ispričao Salim el-El-Muradi, on je prenio od El-Hasana, a on od Džunduba, *radijallahu anhu*, da je rekao svojim drugovima:

“Učite Kur'an uprkos siromaštvu i tegobi u kojoj se nalazite, pa ako vas snađe iskušenje žrtvujte imetak, a ne vjeru. A ako se iskušenje poveća, žrtvujte imetak i život, ali ne i vjeru, jer je pobijeden onaj ko izgubi vjeru i lišen je dobra onaj ko ostane bez vjere. Zaista nema siromaštva poslije Dženneta, niti ima bogatstva poslije Vatre. Džehennemski zatočenik neće biti pušten, niti će se njegov siromah obogatiti.“

938/1127. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ubejdullah ibn Omer el-Kavariri; kaže: Nama je ispričao Dža'fer ibn Sulejman i veli: Čuo sam Ebu 'Imrana el-Džuvenija, kako govori: Nama je ispričao Džundub ibn 'Abdullah, koji je kazao:

Čovjek iz prijašnjih naroda se zaklinjao: Tako mi Allaha, Allah neće oprostiti tom i tom čovjeku: 'Pa je Allah objavio poslaniku toga vremena da ga obavijesti: Allah je oprostio onome čovjeku, a poništio je tvoja djela zbog tvoje zakletve. “

¹ On je Ebū 'Abdullāh, Džundub ibn Abdullāh ibn Sufjān, El-Bedžlī, iz generacije ashaba. Umro je između 60. i 70. h.g. Vidjeti: *Ibn Sa'd, Tabeqātu ibni Sa'd*, 6/305., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

939/1128. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sejjar i rekao: Nama je ispričao Dža'fer, koji je kazao: Nama je ispričao El-Džeriri, prenoseći od jednog od svojih šejhova, da je rekao:

“Ashabi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bili su u pohodu na Sidžistan i napadali na njenu tvrđavu koju nikako nisu mogli osvojiti. Među njima je bio jedan čovjek koji je privukao njihovu pažnju dok su se smjenjivali u borbi. Ashabi jedni druge upitaše: Vidite li na ovome čovjeku osobine koje nam je opisao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem?¹ Jedni drugima odgovoriše potvrdno. Rekoše: - Čovječe, borba se rasplamsala i ova nam se tvrđava zanedala, a mi na tebi vidimo svojstva koja nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, opisao, zato zakuni Gospodara svoga, da nam da pobjedu. On nije prihvatio njihove riječi, nego reče: - Ja sam običan čovjek i slabić, nisam doživio da se družim sa Allahovim Poslanikom. Naprotiv, krenuo sam sa vama u nadi da postignem vaš blagoslov i učim od vas. Ponovili su svoj zahtjev, što ga je uznemirilo, te mu na kraju rekoše: - Molimo te zbog našeg durženja sa Poslanikom, da zakuneš Allaha da nam da pobjedu. Čovjek reče: - Zaklinjem Te, o Gospodaru, da nam daš pobjedu i da ja budem prvi koji će biti ubijen. Prenosilac veli: Pa im je Allah dao pobjedu, a on je bio prvi ubijeni.“

940/2129. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdulvehhab, koji je kazao: Nama je ispričao El-Džeriri i rekao:

“Rečeno je jednom čovjeku iz Kufe: - Jeste li vi dobri? Veli: - Ne znam ko su dobri, ali dobro smo.“

¹ Ako nije u pitanju lični opis toga čovjeka, poznat ashabima, onda se odnosi na hadis u kome Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: „Mnogo je raščupanih i prašnjavih, koji ako Allāha zakumu, ispuni im zakletvu.“

941/2145. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Našao sam u knji-zi svoga oca zapisano: Nama je ispričao Ebu Mu'avija el-Gullabi; veli: Nama je ispričao Se'id ibn 'Amir; kaže:

“Vratio se El-Džeriri sa puta, pa su ga njegovi prijatelji došli poselamiti, te im on stade kazivati o svemu što mu je Allah, dželle šanuhu, dao tokom putovanja od dobra i od kakvogga je sve zla sačuvao i to je kazivao lijepo i opširno, a zatim reče: - Govorilo se da je od zahvalnosti, spominjanje Allahovih blagodati.”

OSMAN ibn EBI EL-'AS'

942/1131. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed i veli: Nama je ispričao Ebu Hilal, koji je kazao: Nama je ispričao Katade, prenijevši od Mutarrifa, koji veli:

“Tražio sam dopuštenje za ulazak kod Osmana ibn El-'Asa, pa sam sačekao neko vrijeme i dobio dozvolu za ulazak. Ušao sam, a on reče: - Sahat za dunjaluk, sahat za ahiret, a Allah zna koji će prevladati. Ja mu rekoh: - Pretekli ste nas u dunjaluku i ahiretu. Na moje riječi Osman reče: - Jedan dirhem koga neko od vas teško stekne, pa ga da, udijeli na pravo mjesto, vrjedniji je od deset hiljada koje podijeli neko od nas vladara i bogataša, uzevši ih iz izobilja.“

943/1132. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Sufjan, koji veli: El-Hasan, Allah mu se smilovao je rekao:

“Nismo vidjeli boljeg od Osmana ibn Ebi El- 'Asa.“

944/1133. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed, i rekao: Nama je ispričao Ebu El- Ešheb, prenijevši od El- Hasana, da je neki čovjek rekao Osmanu ibn Ebi El- 'Asu:

“Vi bogataši dijelite, sadaku dajete i na hadždž idete, mi vam bez zlobe zavidimo. On mi reče: - Allaha mi, jedan dirhem kojeg neki od vas sa mukom stekne i na hajr potroši, bolji je od deset hiljada koje neki od nas uzme iz obilja. “

¹ On je Ebū Abdullah, Osman ibn Ebi-l-'Ās, Es-SeqāfīEt-Tāī, jedan od ashaba. Bio je veoma pobožan, kao i ostali ashabi, i za njega se prenosi da je on za vrijeme Ebū Bekra i ratova protiv otpadnika zaustavio pleme Es-Seqīf od napuštanja islama, rekavši im: „O pleme Seqīf, bili ste posljednji koji su primili islam, pa nemojte biti prvi koji će ga napustiti!“ Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 8/68., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001. i *El-Džāmi 'fī-l-džerh we-t-ta'dīl*, 2/401., sakupio: Es-Sejjid Ebu-l-Mu'āti En-Nurī, Hasen Abdulmun'im Eš-Šelbī, Ahmed Abdurrezāq 'Īd, Mahmūd Muhammed Halīl, Alemu-l-kutub, Bejrut, 1992.

945/1134. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Čitao sam pred svojim ocem ovaj hadis: Ispričao nam je Muhammed ibn Dža'fer; kaže: Meni je ispričao Ebza, koji je kazao: Nama je ispričao Mu-barek, prenoseći od El-Hasana: *"Da je Osman ibn Ebi El-'As bio na nekoj dženazi, pa je došao nad iskopan kabur i pozvao jednog od svojih bližnjih, koji tu bijaše, te mu reče. Kada je ovaj došao, Osman mu reče: - Pogledaj u svoju kuću. Ovaj reče: - Vidim je tije-snu, suhu¹, mračnu, bez jela, pića, i žene u njoj. Osman reče: - E to ti je, tako mi Allaha, tvoja kuća. Čovjek reče: - Tako mi Allaha pravo kažeš, ako se vratim svojoj kući i u njoj provedem neko vrijeme ubrzo ću biti ovdje prenesen."*

¹ U našim uslovima je kabur često vlažan i blatnjav.

946/1136. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao J' ala, koji je kazao: Nama je ispričao El-A' meš, on je prenio od Šemera ibn ' Atijje, on od Šehra ibn Havšeba, a on od Ka'ba, da je rekao:

“Volio bih da sam bravče u posjedu svoje porodice, pa da me zakolju, pojedu i nahrane goste.”

947/1137. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jahja ibn Adem; veli: pričao nam je Ibn El-Mubarek, prenijevši od El-Evza' ija, a on od Jahjaa ibn Ebi Kesira, koji veli:

“Čuo je Ka'b učenje, dovu i tome slično od nekog čovjeka, pa je poslušao, zatim nastavio dalje rekavši: 'blago li se onima koji oplakuju sebe prije Sudnjeg dana.”

948/1139. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Mehdi, koji je kazao: Nama je ispričao Hammad ibn Selem, on je prenio od 'Alija ibn Zejda:

“Da je Musvir ibn Mahreme vidio čovjeka gdje klanja, ali ne upotpunjava ruku, niti sedždu, te mu je naredio da ponovi namaz. Iako ga je ovaj u početku odbio poslušati, on se nije od njega odvajao sve dok nije ponovio taj namaz.”

949/1141. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sulejman ibn Davud i rekao: Nama je ispričao Eban, prenijevši od Katade, on od Refi'a, a on od Sehla ibn Hanzale el-'Abšemija, da je rekao:

“Ne sastane se skupina da spominje Allaha, a da glasnik ne oglasi na kraju: - Raziđite se oproštenih grijeha, loša su vam djela pretvorena u dobra. “

950/1142. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže; ,Nama je ispričao Hašim ibn El- Kasim, koji je kazao

nama je ispričao je El- Mubarek prenoseći od Bekra ibn 'Abdullaha el-Muzenija, on od 'Adija ibn Ertata, a on od jednog između prvaka, ashaba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

Da bi on, kada čuje da ga neko hvali ili spominje po dobru, rekao: "Gospodaru, ne krivi me za ono što govore i oprost mi ono što oni ne znaju."

951/1143. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu 'Ubejda el-Halebi, on je prenio od Hajeve, a on od Jezida ibn Ebi Habiba, da je rekao u vezi ajeta:

„I oni koji, kad udjeljuju, ne rasipaju i ne škrtare, već se u tome drže sredine.“ El-Furkan 67. rekao: *“To su ashabi Muhammeda. Nisu jeli hranu radi uživanja, niti oblačili odjeću radi gizdanja, a srca su im bila kao jedno.“*

952/1364. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ubejdullah ibn Omer; kaže: Nama je ispričao Dža'fer i veli: Nama je ispričao Ebu 'Imran el-Džuveni, on je prenio od 'Abdullaha ibn Rebaha, a on od Ka'ba, da je rekao:

“Lijep govor ima svoj odjek oko Arša, poput zujanja pčela, - spominje onoga ko ga je izgovorio.”

953/1367. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ali ibn Muslim; veli: Nama je ispričao 'Abdussamed i rekao: Nama je ispričao Hammad, on je prenio od 'Alija ibn Zejda, on od Mutarrifa, a on od Ka'ba, *radijallahu anhu*, da je rekao:

“Kada bi ljudima tri dana bio uskraćen vjetar, usmrđilo bi se sve što je između nebesa i Zemlje.”¹

954/1921. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, koji je rekao: Nama je ispričao Jezid; veli: Nama je saopćio Ebu Hilal er-Er-Rasibi, prenijevši od 'Abdullaha ibn Burejde, a on od Ka'ba, da je rekao:

“Neće čovjek postati ugledan kod Allaha, a da mu se neće povećati iskušenje.”²

¹ Hoće reći: od ljudskih grijeha i zlih postupaka.

² Molimo Te da nas poštediš, sačuvaš i učiniš jakima i dosljednima Pravog puta, u iskušenjima i van njih, ja Allāh! Učini nas zahvalnima na nimetima i strpljivim na iskušenjima, stalno ubjeđenima i iskrenima.

GAZVAN ER-REKAŠI¹

955/1148. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sejjar ibn Hatem i rekao: Nama je ispričao Dža'fer, koji je kazao: Nama je ispričao El-Mu'alla ibn Zijad; veli: Gazvan je rekao:

“Obavezujem se pred Allahom da me neće vidjeti nasmijana dok ne znadnem koja od dvije kuće Džennet ili Džehennem je moja.”
Veli El-Hasan: *“I bio je odlučan. Nije viđen nasmijan sve do smrti.”*

956/1149. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdulvehhab, on je prenio od Se'ida, on od Katade, on od Hulejda el-El-'Asrija, a on od Gazvana er-Rekašija, da je rekao o Allahovim riječima:

“A kod Nas ima i više.” Kaf, 35. rekao: *“Ne bi me radovalo da umjesto moga udjela u 'više' dobijem cijeli dunjaluk.”*²

957/1150. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Affan ibn Muslim i veli: Nama je ispričao Hammad ibn Selem, prenijevši od Sabita, a on od Enesa, koji kaže:

“Ebu Musau, radijallahu anhu, je bilo rečeno kako se Gazvan uopće ne smije, pa ga on upita: - O Gazvane, zašto se ne smiješ? A on veli: - kakve koristi imam od smijeha?”

958/1151. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Ubejdullah ibn Muhammed, koji je kazao: Meni je ispričao Jahja ibn Ebi Kesir el -'Anberi prenoseći od svoga šejha:

¹ On je Gazvan ibn Gazvan Er-Reqāšī, jedan od pobožnjaka prvih generacija, tabi'in, koji je puno učio Kur'an nadao se Allāhovoju milosti i bojao se Njegove kazne. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 9/216., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

² Višak preko Džennetskih naslađivanja je gledanje u Allāha 'azze ve džell u Džennetu za njegove stanovnike.

“Da bi Gazvanova majka dočekivala vojsku kada se vraća sa pohoda i pitala: - Zna li Gazvana? Oni su joj odgovarali: - To je prvak sve vojske.”

959/1152. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Ubejdullah ibn Muhammed i rekao: Čuo sam Ibn 'Amira kada je rekao:

“Živio je Gazvan sa majkom koja je primjetila njegovo često učenje Kur'ana, pa mu veli: - O ti, šta nalaziš u tome što te je toliko zauzelo? Rekao bi joj: - Vidim u Allahovoj Knjizi lijepo obećanje, a i žestoku prijetnju. Pa bi mu rekla: - A vidiš li u njoj štogod o devi koju smo izgubili te i te godine? A on bi joj rekao: - Vidim u njoj lijepog obećanja i žestoku prijetnju.”

SILE ibn EŠJEM¹

960/1154. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sejjar, koji je kazao: Nama je ispričao Dža'fer; veli: Nama je ispričao Hišam, prenijevši od El-Hasana, koji veli:

"Umro mi je neko od naših poznanika, pa smo mu otišli na dženazu i kada je kabur pokriven platnom, došao je Sile ibn Ešjem, podigao platno i rekao: - O taj i taj, ako se spasiš kaburske kazne spasio si se velikog belaja, a ako ne, onda te ne vidim spašena."

961/1155. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Affan, koji je kazao: Nama je ispričao Hammad ibn Seleme; veli: Nama je saopćio Sabit el-Bunani:

"Da je Sile ibn Ešjem bio na pohodu sa svojim sinom, pa mu je rekao: - Sinko moj, istupi naprijed i sukobi se, pa da tvoj gubitak podnesem u ime Allaha i i nadam se nagradi za to. Tako je sin navalio na neprijatelja i borio se do pogibije, Allah mu se smilovao. A onda je istupio otac i borio se dok nije poginuo. Iskupile su se žene kod njegove supruge Mu'aze el-Adevije, a ona im je rekla: - Ako ste došle da mi čestitate, dobro mi došle. A ako ste došle na žalost, vratite se."²

962/1224. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Abdul'ala; veli: Meni je saopćio El-Džeriri prenoseći od Ebu Es-Selila, koji kaže:

"Pitao sam Sileta ibn Ešjema da li čovjek treba da traži dopuštenje kada hoće da uđe kod roditelja? Veli: - Da."

¹ On je Ebu-s-Sahbā', Sile ibn Ešjem, El-Basrī, iz generacije starijih tabi'ina. Bio je pouzdan, pobožan, sa lijepim karakternim osobinama. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 9/134., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001. i *El-Džāmi' fī-l-džerh we-t-ta'dīl*, 1/401., sakupio: Es-Sejjid Ebu-l-Mu'āti En-Nurī, Hasen Abdulmun'im Eš-Šelbī, Ahmed Abdurrezāq 'Īd, Mahmūd Muhammed Halīl, Alemu-l-kutub, Bejrut, 1992.

² Ovo treba imati na umu i ovako postupiti svaka porodica, svaka kuća, otac i majka i supruga, kada dobije počast da da šehida na Allāhovom putu. To je čast svakom roditelju i familiji da nema veće časti, jer smrt nam je svima sudbina i ne treba joj se čuditi ako snađe bilo koga. Važnije je gledati u način na koji se seli i kako se umire, pa ako je šehidska, treba Allāhu zahvaljivati i dičiti se toj počasti, a ako nije - žaliti.

MU'AZA EL-ADEVIJA

supruga Sileta ibn Ešjema¹

963/1156. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Muhammed ibn Fudajl, koji je kazao: Nama je ispričao moj otac i rekao:

"Mu'aza el-Adevija bi kada svane dan, rekla: - Ovo je moj dan u kome ću umrijeti, pa ne bi spavala dok ne prođe. A kada bi nastupila noć, rekla bi: - Ovo je moja noć u kojoj ću preseliti, pa ne bi spavala dok ne prođe. A kada bi došli hladni dani oblačila bi tanku odjeću, da joj studen neda spavati."

964/1161. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao El-Hasan on je prenio od Damre, a on od Ibn Ševzeba, koji veli: Mu'aza je rekla:

"Sile bi klanjao na svom mjestu u kući sve dok se ne umori, a zatim bi u postelju dolazio pužući."

965/1165. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Bekr; kaže: Nama je ispričao Hafs ibn Gijas, prenoseći od Ibn 'Avna, on od 'Ata'a el-Vasitija, a on od Enesa, da je rekao:

"Rob neće biti bogobojazan sve dok ne obuzda svoj jezik."²

966/1167. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Bekr; veli: Nama je ispričao Ebu Usama, prenoseći od Halida ibn Medžđu'a, koji kaže: Čuo sam Enesa da kaže:

"Kada sretnoš tebi stranu ženu, zažmiri dok prođe."³

¹ Ona je Ummu-s-Sahbā', Mu'aza bint Abdullah El-'Adewijja, El-Basrija, iz generacije tabi'ina. Bila je veoma pobožna žena, supruga pobožnjaka, i pouzdan prenosilac hadisa. Umrla je 83. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 10/447., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001., zatim **Ibn Kesīr**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 12/662., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijjeh we-l-arebijjeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

² Od zla, a još je bolje da ga zaposli dobrom.

³ Ili obori pogled ako je dotična izazovna izgleda, da je srce ne poželi, inače time će biti pogođeno otrovnom Iblisovom strijelom.

967/1169. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Bekr; veli: Nama je ispričao Šerik, on je prenio od Ebu Ishaka, a on od El- Bera'a, da je u vezi Allahovih riječi:

„Čiji će plodovi nadohvat ruke biti.“ El-Hakkah 23, rekao: *“Stanovnici Dženneta će jesti Džennetsko voće kako htjednu: stojeći, sjedeći, ležeći i naslonjeni u svakom položaju.”*¹

¹ Za razliku od voća na dunjaluku zbog kojega se moramo najčešće penjati na drvo da bi ga ubrali. Pokazatelj da je ahiret i Džennet mjesto uživanja, a ne truda i mučenja kao dunjaluk. Pa zar ne vrijedi truditi se kratko na dunjaluku za vječno uživanje u Džennetu, koje je, pored puta za uživanje, jedini put izbjegavanja vječnog mučenja i kazne u Džehennemu.

'AMR ibn MEJMUN¹

968/1170. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Bekr; veli: Nama je ispričao Šerik, on je prenio od Ebu Ishaka, a on od 'Amra ibn Mejmun, da je rekao za Allahove riječi:

Nećete postići pravo 'dobročinstvo', da znače: "Džennet."²

969/1172. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Bekr; veli: Nama je ispričao Šerik, on je prenio od Ebu Ishaka, a on od Ebu Seleme, da je rekao:

"Najdraža djela Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, bila su ona ona koja se ustrajno rade, makar ona bila i mala."

970/1173. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Bekr; kaže: Nama je ispričao Šerik, on je prenio od 'Asima, on od Ebu Vaila, a on od 'Alkame, da mu je bilo rečeno:

"Zašto nam ne držiš govor? Pa je rekao: - Ne volim da vam naredujem ono što sam ne radim."³

971/1174. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Bekr; kaže: Nama je ispričao Šerik, on je prenio od Simmaka ibn Harba, on od Durretina muža, a on od Durre, da je rekla:

Pitala sam: O Allahov Poslaniče, koji čovjek je najbogoboja-zniji? Veli: "Onaj koji najviše naređuje dobro i zabranjuje zlo i ko najviše održava rodbinske veze." Ahmed - daif

972/1181. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Kasim ibn Muhammed el-El-'Absi; kaže: Nama je ispričao

¹ On je Ebū 'Abdullah, 'Amr ibn Mejmun l-Ewdī, El-Kūfī, iz starije generacije tabi'ina. Bio je pouzdan i pobožan, sa puno ibadeta, pogotovo hadža i umre. Umro je 74. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 8/238., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001. i *El-Džāmi 'fī-l-džerh we-ta'dīl*, 2/307., sakupio: Es-Sejjid Ebu-l-Mu'āti En-Nurī, Hasen Abdulmun'im Eš-Šelbī, Ahmed Abdurrezāq 'Īd, Mahmūd Muhammed Halīl, A lemu-l-kutub, Bejrut, 1992.

² Da riječ *el-birr* - dobro i dobročinstvo, u ajetu znači Džennet: nećete postići Džennet svojim dijeljenjem.

³ Da bi priča bila treba biti opširna, a time će obuhvatiti dosta stvari koje je teško toliko obimne naći u djelu.

Ebu Davud et-Tajalisi, on je prenio od 'Imrana el-Kattana, a on od Katade, on od Jezida ibn 'Abdullaha ibn Eš-Šihhira, a on od Hanzale el-Usejdija, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kada bi bili onakvi kakvi ste dok ste sa mnogom, meleki bi vam pravili hlad svojim krilima.”¹ Ahmed - sahih

973/2020. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac i rekao:

“Hodočastio je 'Amr ibn Mejmun Ka'bu šezdeset puta, nekada je činio hadždž a nekada umru.”

974/2048. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sufjan, on je prenio od Mu'sira, on od El-Velida ibn El-'Izara, a on od 'Amra ibn Mejmuna, da je rekao:

“Mesdžidi su Allahove kuće, a prilično je da Allah počasti svoje goste.”²

¹ To znači da je prisustvo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, iznimno uticalo na iman ashaba. Također, da ljudi ne mogu uvijek biti u istom halu i visokom nivou imana, već sahat uspona, sahat pada. Shodno djelu srca i udova koji povećavaju iman i ovisno o Allāhovom daru i nadahnuću.

² Oni koji posjećuju Allāhove kuće radi Allāha i namaza, dostojni su počasti od Allāha čije su kuće mesdžidi.

ED-DAHAK ibn 'ABDURRAHMAN ibn AZRAM¹

975/1185. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Se'id; veli: Nama je ispričao Ebu Halid el- El- Ahmer i rekao: Nama je ispričao šejh prije četrdeset godina, prenoseći od Ed- Dahhaka, da je rekao:

“Doći će vrijeme kada će ljudi biti zaokupljeni i posvetiti se običnoj priči, a Mushaf će biti ostavljen po strani.”

976/1187. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Abdullah ibn Numejr; veli: Nama je ispričao Hafs, on je prenio od 'Ubejdullaha, a on od El-Kasima, da je rekao:

“Sve što odvodi od namaza i sjećanja Allaha srcem i spominjanja jezikom je kockanje.”

977/1191. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Bekr; kaže: Nama je ispričao Hatem ibn Isma'il, prenoseći od Humejda ibn Sahra, a on od Jezida ibn 'Abdullaha ibn Kusajta i Safvana ibn Sulejma, da su rekli:

“Ko umre u ribatu² - umro je kao šehid.”

978/1193. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Bekr; kaže: Nama je ispričao Ebu Bekr ibn 'Ajjaš, on je prenio od Ebu Ishaka, on od Hebire, a on od Alije, *radijallahu anhu*, da je rekao:

“Kada bi nastupilo zadnjih deset dana mjeseca Ramazana, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi budio svoju čeljad na noćni namaz i pritegao svoje haljine.” Ebu Bekr, *radijallahu anhu*, je upitan: *Šta znači 'pritezanje haljina'?* Veli: *“Ne bi se približavao suprugama”*³

¹ On je Ebū Abdurrahmān, Ed-Dahhak ibn Abdurrahmān ibn 'Azrem El-Eš'arī. Pri-padao je srednjoj generaciji tabi'ina. Bio je pouzdan i veoma pobožan, živio je u Šamu, i umro 105. godine po hidžri. Vidjeti: *El-Džāmi' fi-l-džerh we-t-ta'dīl*, 1/403., sakupio: Es-Sejjid Ebu-l-Mu'āti En-Nurī, Hasen Abdulmun'im Eš-Šelbī, Ahmed Abdurrezāq 'Īd, Mahmūd Muhammed Halīl, Alemu-l-kutub, Bejrut, 1992.

² U stanju pripravnosti na front.

³ Ne bi sa njima intimno živio tih dana.

979/1196. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Bekr; kaže: Nama je ispričao Omer ibn Sa'd, prenijevši od Sufjana a on od Jahjaa ibn Hania, koji kaže: rekao mi je moj otac:

"Sinko moj, izbaci iz govora: tvrde, rekli su¹ i kasnije ću uraditi."

980/1197. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Bekr; kaže: Nama je ispričao Malik ibn Mensur, on je prenio od Musa ibn 'Ajuna i rekao: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Muhammed ibn 'Akil, on je prenio od Sulejmana ibn Jesara, on od 'Akila, oslobođenog roba Ibn 'Abbasa, a on od Ebu Musā', *radijallahu anhu*, da je rekao:

Bili smo ja i Ebu Ed-Derda', radijallahu anhu, kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko sačuva ono što je između dvije usne i dvije brade, ući će u Džennet."

981/1198. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Usama, prenijevši od Se'ida ibn Berda, koji kaže: Čuo sam Burda da prenosi od Sulejmana ibn Muse, da je rekao:

"Nisu se spojile dvije ljepše stvari, od znanja i pribranost."

982/1206. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Bekr; kaže: Nama je ispričao 'Isa ibn Junus, prenijevši od El-Evza'ija, a on od Jahje ibn Ebi Kesira, koji veli: Rekao je Sulejman svome sinu:

"Sinko moj, ne donosi odluku o nečemu dok ne konsultuješ onoga ko ti može dati savjet, jer ako tako postupiš nećeš se žalostiti."

983/1207. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Bekr; kaže: Nama je ispričao Šejban i veli: Nama je ispričao Šu'be prenijevši od El-Hejsema da je rekao:

"Ugledao je 'Asim ibn Damra skupinu koja prati nekog čovjeka, a drugi, osim Ebu Bekra, kažu: Se'ida ibn Džubejra, pa veli: - To je iskušenje za onoga koji se prati i poniženje za one koji ga prate."²

¹ Ne govori osim što je sigurno i pouzdano, a ne što ljudi misle, ili govore, a moglo bi biti netačno.

² Jer on može umisliti da je veliki, a oni su sebe ponizili slijedeći čovjeka poput sebe.

984/1210. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao nam je Ebu Bekr ibn Ebi Šejbe; veli: Nama je ispričao nam je Šerik ibn 'Abdullah, on je prenio od Er-Rekina ibn Er-Rebi'a, on od Nu'ajma ibn Hanzale, a on od 'Ammara ibn Jasira, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je kazao:

“Ko na ovome svijetu bude imao dva lica, na Sudnjem danu imaće dva jezika od vatre.” Ebu Davud - sahih

985/1211. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Bekr; kaže: Nama je ispričao Šerik on je prenio od 'Imare ibn El-Ka'ka'a i Ibn Šubrume, oni od Ebu Zure', a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao:

“Došao je neki čovjek Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao mu: - O Allahov Poslaniče, obavijesti me ko je najzaslužniji od ljudi, da se lijepo ophodim prema njemu? Reče: - Da, obavijestiću te, tvoja majka. Upita: - Ko poslije? Reče: - Tvoja majka. Upita: - Ko poslije? Reče: - Tvoja majka. Upita: - A ko onda? - Tvoj otac, reče. Čovjek tada reče: - O Allahov Poslaniče, obavijesti me kako da udjelujem iz svoga imetka? Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: - Da, tako mi Allaha, obavijestiću te. Udjeluj dok si zdrav i škrt, nadaš se ostanku životu i bojiš se siromaštva, a ne odgađaj dok ti duša dospije do grkljana, pa da onda kažeš: Dajte od moga imetka tome i tome, a on im je svakako pripao, makar ti ne bilo po volji.” Muslim - sahih

986/2279. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu El-Jeman, koji je kazao: Nama je ispričao Safvan ibn 'Amr, a on od Ed-Dahhaka ibn 'Abdurrahmana ibn 'Azrama:

Da bi on, kada bi završio hutbu petkom i htio da siđe sa mimbera, rekao: “Bojte se Allaha po pitanju jetima, bojte se Allaha po pitanju udovica, bojte se Allaha po pitanju onih koji nemaju nikoga do Allaha.”

'AMR ibn KAJŠ EL-MULAIJ¹

987/1218. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Bekr; veli: Nama je ispričao Ebu Halid el-Ahmer, prenijevši od 'Amra ibn Kajsa El-Mulaija, da je rekao:

“Prezirali su prvi muslimani da svojoj djeci daju nešto što bi ona iznijela napolje, pa da to vidi dijete siromaha i plače svojim roditeljima ili da ga vidi siroč, pa da plače svojim ukućanima.”

988/1219. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Obaviješten sam od Sejjara koji veli: Nama je ispričao Dža'fer; kaže: Nama je ispričao Ebu 'Imran el-Džuveni, prenijevši od Nofa el-Bekkalija, koji kaže:

“Otišli su mu'min i kafir da love ribu, pa je kafir spustio svoju mrežu i spomenuo ime svojih božanstava, te se mreža napunila ribom. A mu'min je spustio svoju mrežu spominjući Allahovo ime i nije mu u nju ništa ušlo. I tako se ponavljalo sve do zalaska Sunca. Zatim je mu'min ulovio jednu ribu i kada ju je uzeo u ruku ona mu se izmače i pade u vodu. Tako se vratio mu'min bez ičega, a kafir se vratio sa punim čamcem riba. Sažalio se melek koji prati mu'mina, pa reče Gospodaru: - Tvoj rob mu'min, koji Te moli, vraća se bez ičega, a Tvoj rob kafir koji moli druge pored Tebe, vraća se sa punim čamcem. Allah vjernikovom meleku reče: - Dođi, pa mu je pokazao vjernikovo mjesto u Džennetu i rekao: - Ne smeta Mome robu vjeriku što ga god snađe, nakon što uđe u ovo mjesto. Zatim mu je pokazao nevjernikovo mjesto u Džehennemu i rekao: - Je li mu imalo koristilo ono što je uzeo od dunjaluka? Melek reče: - Ne, tako mi Allaha, Gospodaru.”

¹ On je Ebū 'Abdullah 'Amr ibn Qajs El-Mulā'ī, El-Kūfī, bio je savremenik mlađih tabi'ina. Bio je precizan i veoma pouzdan i veoma pobožan. Umro 146. h.g. Vidjeti: *El-Džāmi' fī-l-džerh we-t-ta'dīl*, 2/303., sakupio: Es-Sejjid Ebu-l-Mu'āti En-Nurī, Hasen Abdulmun'im Eš-Šelbī, Ahmed Abdurrezāq 'Īd, Mahmūd Muhammed Halīl, Alemu-l-kutub, Bejrut, 1992.

989/1570. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Abdullah ibn Numejr; kaže: Nama je ispričao Ebu Halid el-Ahmer i veli: Čuo sam 'Amra ibn Kajs el-Mulaija da je rekao:

“Kada čuješ za nešto od dobra uradi ga bićeš upisan u one koji čine to dobro, makar ga samo jedanput uradio.”

990/1220. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Obaviješten sam od Sejjara; veli: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Šumejt, koji je kazao: Čuo sam svoga oca, kada je rekao:

“Neki ljudi uče Kur'an i traže nauku, pa kada to steknu, okrenu se za dunjalukom i priviju ga na prsa i nose iznad glave i tako ih vide troje slabih: slabašna žena, seljak i stranac¹ i u sebi pomisle: - Ovaj je učeniji od nas, da dunjaluk nije vrijedan ne bi to radio, i tako se predaju dunjaluku i okrenu ga skupljati. “ Kaže moj otac Šumejt: *“Primjer takvog je kao primjer onoga za koga Allah kaže: „Da bi na Sudnjem danu nosili čitavo breme svoje i dio bremena onih koje su, a da oni nisu bili svjesni, u zabludu odveli”* En-Nahl, 25.

991/1269. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: obaviješten sam od Sejjara; kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Šumejt od svoga oca, da je govorio:

“Ko je zadovoljan sa grijешenjem on je od grješnika, a ko je zadovoljan da se nepokorava Allahu neće mu se primiti djela.”

Kaže Abdullah ibn Šumejt: *Čuo sam svoga oca da je rekao: “Blago vjernika je njegova vjera, prati ga gdje god da je, ne ostavlja ga iza sebe kada putuje, niti ga povjerava ljudima na čuvanje.”²*

¹ Gledajući historiju Islama možemo konstatovati da je ključni momenat u skretanju muslimana sa puta na kome ih je ostavio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i koga su se držale prve halife, bio odavanje vladara i njihovih namjesnika dunjaluku i uživanjima. Zato Omer, radijallahu anhu, nije dao Kurejšijama da idu iz Medine. U Osmanovo doba su otišli u Irak, Šam, Egipat, iskoristili ugled i povlastice koje su imali među muslimanima, umjesto da novim pokrajinama i novim muslimanima daju svjetlo koje im je ostavio u nasljedstvo Poslanik, sallallahualejhi ve sellem, uzeli su adete stranaca u raskošnom življenju i otpočela je era borbe za dunjaluk, radi koga su pletene spletke, korištene vlasti i ubijeni najmiliji. Zato su ashabi vrjednovali među sobom one koji su u dunjaluku iza Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ostali onakvi kavi su bili za njegova, sallallahu alejhi ve sellem, života, a drugi su se na samrti kajali i bojali zbog dunjaluka kojega su imali.

² Kao što je slučaj sa dunjalučkim blagom.

992/1421. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Harun prenoseći od Sejjara, koji veli: Meni je ispričao 'Ubejdullah ibn Šumejt; kaže: Čuo sam svoga oca da je rekao:

“Čudan li je sin Ademov, dovoljno je da ga ujede buha pa da zaboravi na ahiret o kojem je do tada razmišljao.”

ZUHD 'AMIRA ibn 'ABDULKAJSA¹

993/1226. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sejjar i veli: Nama je ispričao Dža'fer, koji je kazao: Nama je ispričao Malik; kaže: Jedna od kćerki 'Amira ibn 'Abdulkajsa, rekla je svome ocu:

“Zašto ljudi spavaju, a tebe ne vidim da spavaš? A on joj veli: - Kćeri moja, Džehennem ne dozvoljava tvome ocu da spava.”

994/1227. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sejjar i veli: Nama je ispričao Dža'fer; kaže: Nama je ispričao Havšib, prenijevši od El-Hasana, koji veli da je 'Amir ibn 'Abdulkajs rekao:

“Svejedno mi je, pomirisao misk ili balegu, i svejedno mi je, da li vidio ženu, ili zid.”

995/1228. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sejjar i veli: Nama je ispričao Dža'fer, koji je kazao: Meni je ispričao Havšib, prenijevši od El-Hasana, da je rekao:

“Poslao je Mu'avija pismo 'Abdullahu ibn 'Amiru svome namjesniku u kome mu naređuje da pripazi 'Amira ibn 'Abdulkajsa i dozvoli mu da uđe kada kad god to želi, počasti ga i zatraži od njega da zaprosi koju god ženu hoće a da joj on iz Bejtul-mala da mehr. Pa je poslao nekoga ko će mu prenijeti da je od halife došla naredba da mu se dozvoli ulazak kod namjesnika i da mu se iskaže počast. Amir veli: - Taj i taj je potrebniji od mene – mislio je na čovjeka koji je stalno nastojao da dođe kod namjesnika, ali nije dobijao dozvolu za ulazak. - I naređuje mi - kaže namjesnik da zaprosiš ženu koju želiš, a njen mehr ti je u Bejtul-malu. Veli: - Ja stalno prosim. Reče: - Od koga? – Od Onoga koji prima komad hljeba i datulu². Zatim

¹ Amir ibn 'Abdullah, zvan i ibn 'Abdulkajs iz plemena Benu Temim. Od nadimaka mu je Ebū Amr i Ebū 'Abdullah. Malik ibn Dinar za njega kaže da je pobožnjak ovoga ummeta. Zapamtio je prvu generaciju i prenosi od Omera, ali se posvetio ibadetu a ne rivajetu.

² Hurije od Allāha, jer ljudi na dunjaluku neće takvog mehra, nego hoće zlato i imanje.

se okrenuo svome društvu, pa veli: - Pitam vas, a vi me obavijestite, ima li iko među vama da mu u srcu nema mjesta za njegovu ženu?- Boga mi, ima. - A ima li ko od vas da mu nije dijete u srcu? – Boga mi, dijete ima mjesta u srcu, rekoše. On reče: - Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, da se oštrice koplja sastanu u meni probadajući mi bokove, draže mi je nego da budem takav. Tako mi Allaha, ja ću svoje brige svesti na jednu brigu.“ El-Hasan veli: “I tako je i postupio uradio.”

996/1229. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Junus i veli: Nama je ispričao Salih, koji je kazao: Nama je ispričao Se'id er-Ribi' da bi 'Amir ibn 'Abdulkajs govorio:

“Kada bi mi došlo ubjeđenje, dok sam živ na dunjaluku, da sam od stanovnika Vatre, ne bi se pomirio sa tim stradanjem nikada, nego bi obožavao Allaha i trudio se u tome da mi stradanje bude nakon moga truda, jer bi time imao više opravdanja za sebe.”¹

997/1230. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ruh; veli: Nama je ispričao Se'id, prenijevši od Katade, da je 'Amir ibn A'bdulkajs, na samrti rekao:

“Ne žalim ni za čim izuzev za klanjanjem u zimskim noćima i postom u vrelim ljetnim danima.

998/1231. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Muhammed ibn Fudajl, prenijevši od El-'Ala'a ibn Salima, koji je kazao: Meni je ispričao neko ko je četiri mjeseca proveo družeći se sa 'Amirom ibn 'Abdulkajsom:

“Sve dok sam bio uz njega nisam ga vidio da spava, ni danju, ni noću. Jeo je dvije lepinje koje bi namazao maslom, jednom bi sehurio, a drugom se iftario. Od jutra, bi nas poučavao Kur'anu, pa sve do podnevnog vremena. Tada bi ustao i klanjao sve do ikindije, a onda bi nas ponovo učio Kur'anu. A kada bi obavio akšam-namaz, tada bi nastupila njegova noć, koju je provodio u namazu sve do zore.”

¹ Aferim mu na takvoj logici, logici pokorna i predana roba. Robovao bi Allāhu iako zna da mu je kraj u Vatri, da iskoristi život u ibadetu prije Vatre. A mi bi voljeli da nam je jekin da smo od stanovnika Dženneta, pa da ne ibadetimo.

999/1232. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ruh, koji je kazao: Nama je ispričao 'Avn, prenijevši od Muhammeda, koji veli:

“Da je rečeno pred 'Abdullahom ibn 'Amirom Mu'avijinim namjesnikom, kako 'Amir ibn 'Abdulkajs el-'Anberi ne jede meso i maslo, neće da se ženi, niti se s kim druži, ne dolazi u džamije i tvrdi da je bolji od Ibrahima. U trenutku dok su o tome razgovarali, kod 'Abdullaha ibn 'Amira uđe Ma'kil, prisni prijatelj 'Amira ibn 'Abdulkajsa. 'Abdullah ibn 'Amir mu odmah reče: - Vidiš li šta pričaju ovi o tvome prijatelju? - A šta pričaju? - upita on. Veli: - Pričaju to i to, navodeći ono što su rekli. Ma'kil im se nije obraćao, nego je pojahao i uputio se 'Amiru koga je zatekao kako sjedi u musalli svoje kuće, a na sebi je imao dugu haljinu, a na njemu galabija sa kapuljicom. Sjeo je pored njega a zatim mu Ma'kil reče: - Dolazim ti od ovih ljudi koji su mi pričali o tebi. Prenosilac kaže: Mislim da je rekao:- ono što me je uplašilo. Na to upita Amira: - A šta su ti pričali?- upita ga 'Amir: Veli: - Tvrde da činiš to i to, navodeći ono što su spominjali. Na šta mu Amir ne reče ništa dok ne izvadi svoju ruku iz burnusa i uhvati se njome za drugu, pa reče. To što pričaju da ne jedem meso, to je iz razloga što oni drže robove nevjernike, koji ne poznaju islam, pa im oni kolju stoku. Međutim, ja kada poželim meso, naručim ovcu, pa je mi zakoljemo. A to što se priča da ne jedem maslo, ja jedem maslo koje nam dođe sa arapske teritorije, a ono što dolazi iz zemlje nearapa ja ne znam sa čime ga miješaju i zato ga izbjegavam i to me navodi da ga ne jedem. A to što kažu da se ne primičem ženama, tako mi Allaha, ja ne nalazim u sebi nagona za njima, niti imam imetka, pa čime da privučem ženu muslimanku da bude uz mene. A to što govore da ne idem u mesdžide, pa evo me u mome mesdžidu, a kada bude džuma odem i klanjam sa džematom muslimana, zatim se vratim u svoj mesdžid. A njihove riječi da tvrdim da sam bolji od Ibrahima, ja ne smatram da se iko smije usuditi reći tako nešto.”

1000/1233. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Amr ibn 'Asim el-Kullabi, koji kaže: Es-Subah ibn Ebi 'Ubejda el-'Anberi je rekao: Meni je ispričao jedan od naših šejhova:

“Bio sam u društvu 'Amira ibn 'Abdulkajsa na jednom putovanju, pa kada je družina pospala ustao je, spremio svoje stvari i ušao u šiprag. Veli: - Klanjao je, a ja sam sjedio iza njega. Kada je bilo pred kraj noći, ili u praskozorje, molio je: - Gospodaru moj, molio sam Te za troje, pa si mi dao dvoje, a treće si mi uskratio. Gospodaru moj, daj mi ga, da Te obožavam kao što želim. Kada je svanula zora okrenuo se i ugledao me, pa mi reče: - Ti si tu svu noć, pratiš me? Namjeravao je da me izruži, ali sam ga ja preduhitrio, rekavši: - Mani to, nego, tako mi Allaha, ili ćeš me obavijestiti o te tri stvari ili ću svima reći što si radio. - Ne govori o tome -reče on. Pa sam mu obećao da neću nikoga obavijestiti o tome sve dok je živ. 'Amir poče govoriti: - Molio sam Allaha da od mene odstrani želju prema ženama i, tako mi Allaha, sada mi je svejedno da li vidio ženu ili zid. Molio sam Ga da se ne bojim ničega osim Njega i molio sam Ga da me liši sna, da Ga obožavam danonoćno, kao što želim, pa mi je to uskratio.”

1001/1236. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Sabik, koji je rekao: Nama je ispričao Ma'lik ibn Megul, koji veli: Čuo sam Ebu Sahreta, da je rekao:

“Bilo je rečeno 'Amiru: - Zar si zadovoljan, pored svoga porijekla i ugleda, sa ovakvom kućom i odjećom? Veli on: - Allah je moju radost načinio upravo u tome.”

1002/1237. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Čitao sam pred svojim ocem ovaj hadis: Ispričao nam je Muhammed ibn Mus'ab i kazao: Čuo sam Mahled, kako navodi od Hišama, a on od El-Hasana:

Da je 'Amir ušao u mesdžid i čuo ljude kako se žale na brige koje ih snalaze u životu², pa veli: - Boga mi, kazali ste mi istinu o sebi, a ja ću, tako mi Allaha, ako mognem, brinuti jednu brigu. Veli El-Hasan: 'Tako je i bilo.“

¹ Iako se u većini predaja vidi da nije spavao, što znači da mu je kasnije i to uslišio.

² Briga oko izdržavanja porodice, pa je on ostao neoženjen i bez djece, brinući brigu onoga svijeta.

1003/1241. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed i rekao: Nama je ispričao Dža'fer; veli: Nama je ispričao El-Džeriri, prenoseći od Ebu El-'Ala'a:

"Da je neki čovjek rekao 'Amiru ibn 'Abdukajsu: - Traži za mene oprost. 'Amir mu reče: - Tražiš to od onoga ko ne može ni sebi pomoći. Nego se ti pokori Allahu, pa Ga moli, uslišiće ti dovu."

1004/1242. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed i veli: Nama je ispričao Ebu 'Akil, Bešir ibn 'Ukbe, koji je kazao: Nama je ispričao Jezid, misli na Ibn 'Abdullaha ibn Eš-Šihhira:

"Mi bi dolazili kod 'Amira ibn 'Abdullaha i zaticali ga na namazu u njegovom mesdžidu. Pa kada bi nas primijetio skratio bi sa namazom, okrenuo nam se i rekao: - Šta želite? Nije volio da ga iko gleda dok klanja nafle."

1005/1248. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama su ispričali Esved ibn 'Amir i 'Affan; vele: Nama je ispričao Hammad, a 'Affan veli: Nama je saopćio Sabit:

Da je 'Amir ibn 'Abdukajs rekao dvojici svojih amidžića: "Pre-pustite svoju stvar Allahu, rasteretit ćete se."

Abdullah veli: Moj otac je rekao: *"Doprlo je do mene da bi 'Amir ibn 'Abdukajs kada osvane, rekao: - Gospodaru moj, ovi ljudi rane i kasne zbog svojih potreba, a potreba 'Amirova je da mu oprostiš."*

1006/1251. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed i rekao: Nama je ispričao Hemmam, koji je kazao: Nama je ispričao Katade i rekao:

"Meleki se raduju zimi radi vjernika; - kratki su joj dani, pa ih posti, a noći duge da u njima klanja. A čuli smo da je 'Amir na samrti plakao, ga upitaše: - Šta te je rasplakalo 'Amire? Veli: - Ne plačem iz straha od smrti, niti iz želje za dunjalukom, nego plačem za postom u vrelinim ljetnim danima i bdijenjem u zimskim noćima."

1007/1252. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Ubejdullah ibn Muhammed et-

Tejmi i kaže: Čuo sam 'Ukbeta ibn Fudalu, kako prepričava od šejha, mislim da je rekao od Miskina el-Hedžrija, da je rekao:

*Kada bi 'Amir ibn 'Abdullah prošao pored voća, rekao bi: 'Beznađežno i zabranjeno.'*¹

1008/1253. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Ubejdullah ibn Muhammed et-Tejmi, nama je ispričao 'Abdulaziz ibn Muslim prenijevši od Harba, a on od El-Hasana, da je rekao:

"Imao je 'Amir ibn 'Abdullah svoju halku u mesdžidu, pa ju je napustio. Posumnjali smo da liči na one koje slijede svoje strasti, pa smo ga posjetili i upitali ga²: Imao si halku u mesdžidu, pa si je ostavio? Veli: - Tačno, jer je halka bila puna zbrke i galame. Tada smo bili skoro sigurni da je od njih, pa smo ga upitali. - Šta kažeš za njih? Veli: - Šta mogu reći, zapamtio sam skupinu ashaba Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i družio se sa njima, pa su nam govorili da su ljudi najboljega imana na Sudnjem danu, oni koji se budu najviše obračunavali sa sobom na dunjaluku; da će najveseliji na Sudnjem danu biti oni koji budu najtužniji na dunjaluku, i da će se najviše smijati na Sudnjem danu oni koji budu najviše plakali na dunjaluku. Govorili su nam da je Allah naredio farzove, propisao sunnete i postavio zabrane. Pa ko bude izvršavao farzove i sunnete, te se klonio zabrana, ući će u Džennet, bez polaganja računa. A ko bude radio farzove i sunnete, a uz to padao u zabrane, pa se kajao, pa ponovo padao u njih, sresti će potrese, tegobe i strahote³, te će ga Allah nakon toga uvesti u Džennet. A ko bude činio farzove i sunnete, a uz to padao u zabrane, te umre ustrajan na njima ne pokajavši se, sresti će Allaha kao musliman⁴, pa ako htjedne Allah, oprostiće mu, a ako htjedne, kazniće ga."

1009/1254. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Ubejdullah ibn Muhammed, koji je rekao: Meni je ispričao šejh čija je kunija bila s nadimkom Ebu

¹ Opisuje dunjalučko voće suprotno opisu džennetskog voća, koje se navodi u suri El-Vakia 32- 33: „I voća raznovrsnoga, kojega neće faliti, niti će zabranjeno biti.“

² Jer se oni izoluju od džemata muslimana.

³ Na dunjaluku i ahiretu, dok se njima očisti od grijeha.

⁴ Musliman ne prestaje biti vjernik grijешenjem sve dok ga ne ohalali.

Zekerija, oslobođeni rob Kurejšija, od jednog od svojih šejhova, da je rekao:

“Amirova amidžična, po imenu 'Abda vidjela je kako 'Amir postupa prema sebi, pa se sažalila na njega i napravila mu poparu. Međutim, on uze poparu i iznese je i pozva jetime svoje mahale da jedu. Ona mu reče: - Ja sam je napravila tebi, da je ti pojedeš. A on reče: - Zar mi je nisi napravila da mi bude od koristi?! Prenosilac kaže: On joj je govorio: - O robinjo Allahova, oplakuj dunjaluk¹ Kur'anom, jer onaj ko ne bude oplakivao dunjaluk Kur'anom, duša će mu svisnuti od žalosti.“

1010/1260. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Affan; veli: Nama je ispričao Dža'fer ibn Sulejman, koji je kazao: Nama je ispričao Se'id el-Džeriri, koji kaže:

“Kada je protjeran 'Amir ibn 'Abdullah njegovi prijatelji su ga ispraćali, pa kada je stigao u El-Mirbed, predgrađe Basre, reče: - Ja ću dovit, a vi aminajte. Rekoše: - Da, očekivali smo to odavno od tebe. On reče: - Gospodaru moj, ko me je tužio i potvorio, istjerao me iz moga zavičaja i od moje braće, povećaj mu imetak i djecu i dadni mu zdravo tijelo i dug život.”²

1011/1261. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Mu'avija el-Gullabi; veli: Meni je ispričao Amirov rođak:

Da je Amir došao na žalost jednoj ženi iz Bel'anbera koja je izgubila brata, a bio joj je zadnji ko joj je ostao od porodice, pa joj je rekao: “Tješi se Kur'anom, jer ko se ne bude tješio Kur'anom, svi-snuće mu duša za dunjalukom.

¹ Ublažuj udarce i iskušenja u životu učenjem Kur'ana.

² Zatražio mu je više tereta za vratom.

MALIK ibn 'ABDULLAH EL-HAS'AMI¹

1012/1264. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Hasan ibn 'Abdulaziz; kaže: Pisao nam je Damra od Redža' ibn Ebi Seleme, da je rekao:

„Izračunali su post Malika ibn 'Abdullaha el-Hus'amija i našli da je postio cijelih šezdeset godina.“

1013/1266. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao El-Hasan on je prenio od Damre, on od Sadake ibn Jezida, a on od Saliha ibn Halida, da je rekao:

„Kada hoćeš da učiniš neko dobro djelo zamisli da su ljudi goveda, s tim da ih ne podcjenjuješ.“

1014/1268. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Hasan, on je prenio od Damre, on od 'Alija ibn Ebi Hamele, a on od 'Abdullaha ibn 'Abdumelika, koji kaže:

„Putovali bismo u povorci sa svojim ocem, pa bi nam on rekao: - Činite tesbih dok ne dođete do onoga drveta, pa bi smo mi govorili subhanallah, dok ne dođemo do njega. Pa kada bi ugledali drugo drvo, rekao bi: - Činite tekbir dok ne dođete do njega, pa bi mi govorili Allahu ekber, dok ne dođemo do njega. Tako bi nas on podučavao na zikr.“²

1015/1276. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao El-Hasan on je prenio od Damre, on od Es-Sirrija ibn Jahjaa, a on od 'Abdulkerima ibn Rešida, da je rekao:

„Doći će džennetlije pred vrata Dženneta³ i razmjenjivaće poglede poput bikova pred bodenje, a kada uđu na džennetska vrata iščupaće im se zloba iz prsa, pa će postati braća.“

¹ On je Malik ibn Abdullah El-Has'amī, pripadnik generacije tabi'ina, živio u Šamu, bio pouzdan, pobožan, učen. Vidjeti: *El-Džāmi' fi-l-džerh we-t-ta'dīl*, 2/423., sakupio: Es-Sejjid Ebu-l-Mu'āti En-Nurī, Hasen Abdulmun'im Eš-Šelbī, Ahmed Abdurrezāq 'Id, Mahmūd Muhammed Halīl, Alemu-l-kutub, Bejrut, 1992.

² Prost i praktičan primjer odgajanja djece na zikr u svim prilikama.

³ Na mostu kantari pred Džennetom, poslije Sirat ćupri je, gdje će se izmiriti i sve halaliti jedni drugima pred ulazak u džennet.

HEREM ibn HAJJAN¹

1016/1278. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao 'Ali ibn Muslim; kaže: Nama je ispričao Sejjar i rekao: Nama je ispričao Dža'fer, koji je kazao: Nama je ispričao Hišam ibn Hassan, prenijevši od El-Hasana, da je Herem ibn Hajjan, rekao:

“Utječem se Allahu da doživim vrijeme kada će se star nadati životu, a mlad biti neposlušan starijem i kada će ljudi kratko živjeti.”²

1017/1280. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Junus i veli: Nama je ispričao Šejban, prenijevši od Katade, da je rekao:

“Spomenuto nam je da je Heremu na samrti rečeno: - Oporuči nam nešto. Rekao je: - Ne znam šta da vam oporučim osim da prodate moj štiti i vratite mi dug, a ako ne bude dovoljno, prodajte moga roba i oporučujem vam kraj sure En-Nahl: Na putu Gospodara svoga mudro i lijepim savjetom pozivaj i s njima na najljepši način raspravljaj! Pa do Allahovih riječi: Gospodar tvoj zna one koji su zalutali s puta Njegova i On zna one koji su na pravom putu. Ako hoćete da na nepravdu uzvratite, onda učinite to samo u onolikoj mjeri koliko je vama učinjeno; a ako otrpitate, to je, doista, bolje za strpljive. En-Nahl-125-126

1018/1281. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ali ibn Muslim; kaže: Nama je ispričao Sejjar i veli: Nama je ispričao Dža'fer, koji je kazao: Nama je ispričao Hišam, prenoseći od El-Hasana, da je Herem ibn Hajjan rekao:

“Ništa čudnije nisam vidio od čovjeka koji spava, a bježi od Džehennema ili traži Džennet.

¹ On je Herem ibn Hajjan El-'Abdī, za koga kaže Imam Ebū Dawūd: „Bio je Herem ibn Hajjan El-Abdī vitez među ljudima, i njihov junak.“ Vidi: **Ebū Dāwūd**, *Su'alāt El-Ādžurrī*, 3/329, i **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 9/131., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

² Tako što neće osjetiti bereket u vremenu, niti da žive, niti da šta u njemu ostvaruju.

1019/1283. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Husejn, a predaja je u tefsiru Šejbana: prenoseći od Katade da je rekao: Spomenuto nam je da je Herem ibn Hajjan govorio:

"Koji god se čovjek okrene srcem Allahu 'azze ve džell, Allah okrene srce ljudi prema njemu i opskrbi ga njihovom ljubavlju i milošću."

1020/1284. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama su ispričali El-Hasan ibn Musa i 'Abdussamed; vele: Nama je ispričao Nuh ibn Kajs, koji je kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn Nafi'i, koji kaže:

"Vraćali smo se sa Heremom ibn Hajjanom iz Horasana. U toku putovanja spomenuo sam jedan stih krajem noći, pa je Herem zamahao svojim bičem i udario me po leđima tako da sam se povio od bola, te mi rekao: - Zar u ovim satima kada se spušta Milostivi na zemaljsko nebo i prima se dova citiraš poeziju." 'Abdussamed kaže: "U satu kada se prima dova i spušta milost..."

1021/1285. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed ibn Ibrahim; kaže: Meni je ispričao Ibn Es-Sirri, koji je kazao: Nama je ispričao 'Abdulaziz el-'Ummijj, on je prenio od Ebu 'Imrana el-Džuvenija, a on od Herema ibn Hajjana, da je rekao:

"Pazite se učenjaka grješnika." Pa je to došlo do Omera ibn Hattaba, radijallahu anhu, i zabrinulo ga je koji to učenjak grješnik. Pa mu je Herem napisao: 'Tako mi Allaha, vođo pravovjernih, nisam namjeravao osim dobro. Im predvodnika u vjeri, govore znanjem, a rade grijeh, pa ljudi dođu u zabuni i zalutaju."

1022/1286. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Ibrahim; veli: Nama je ispričao Ibrahim ibn 'Abdurrahman ibn Mehdi, koji je kazao: Meni je ispričao Jahja ibn Muzaffer i rekao: Nama je ispričao Dža'fer ibn Sulejman, prenijevši od Malika ibn Dinara, koji kaže:

"Postavljen je Herem ibn Hajjan na funkciju, pa je pretpostavio da će mu rodbina doći¹ sa zahtjevima, te je naredio da se naloži

¹ Da traže nešto za sebe koristeći rodbinsku vezu koja ih veže sa funkcionerom. Ovo je hronična bolest ljudi na vlasti i izvor korupcije, zato je Herem presjekao tu

vatra između njega i svakog ko bi mu mogao prići. Došli su mu rođaci i izdaleka ga poselamili, a on im reče: - Dobro došao moj rod, pridite. Rekoše: - Tako nam Allaha, ne možemo ti se približiti zbog vatre između nas. On reče: - Vi hoćete da me uvalite u veću vatru od ove, u vatru Džehennema. Tako su se vratili.“

1023/1289. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Vehb ibn Džerir, koji je rekao: Nama je ispričao moj otac i veli: Čuo sam Humejda ibn Hilala, da je rekao:

“Krenuli su Herem ibn Hajjan i 'Abdullah ibn 'Amir na hadždž. U toku puta su naišli na travu, pa su im se jahalice pojagmile oko te trave i jedna od njih ju je pojela. Tada Herem Ibn Amira upita: - Da li bi volio da si bio ta trava, i da te pojela jahalica i da si nestao? Veli: - Ne, Boga mi, nadam se Allahovoj milosti, nadam se i nadam. A Herem mu reče: - Ali ja bih, tako mi Allaha, volio da sam bio ona trava, pa da me je pojela ova životinja, te da sam nestao i da me ne bude.“

1024/1291. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Harun ibn Ma'ruf; veli: Nama je ispričao Damra, prenijevši od Ibn Ševzeba, da je Herem ibn Hajjan rekao:

“Da mi se kaže da sam od stanovnika Vatre ne bih napustio činiti dobra djela, da me duša ne kori i ne govori mi: Što nisi činio, što nisi radio?“

1025/1292. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Čitao sam svoje ocu: Ispričao nam je Muhammed ibn Musab i kazao: Čuo sam Muhalleda Mahleda, kako navodi od Hišama, a on od El-Hasana:

“Da je Herem umro u jednom od pohoda, za vrijeme vrelog ljetnog dana. Kada je pokopan, naišao je oblak pun kiše koja je počela padati samo u granicama njegovog kabura. Pošto se kabur natopio, oblak se vrati odakle je i došao.“

nit i ostavio rod bez apetita, a ulio ostalima u srce uvjerenje da će pravda suditi i svakome njegovo pravo pripasti.

VIJESTI O EL-AHNEFU ibn KAJS-U¹

1026/1293. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Čitao sam pred svojim ocem, sljedeće: Ispričao nam je Ibrahim ibn Ishak et-Talikani; kaže: Nama je ispričao El-Haris ibn 'Umejr, prenoseći od nekog čovjeka iz Basre, veli da je rekao:

"Pitali su El-Ahnefa: - Zašto ti ne koristiš kamenčiće?² Pa veli: - U njihovom korištenju nema nagrade, a niti u ostavljanju kazne, međutim, pri meni su dva svojstva: ne govorim za čovjekom kada od mene ode, niti se miješam u tuđe stvari, dok sami ljudi to od mene ne zatraže."

1027/1294. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Isma'il; veli: Nama je saopćio Junus, koji je kazao: Mene je sluga El-Ahnefa ibn Kajsja obavijestio:

"Da bi El-Ahnef kada god se osami, zatražio da mu se donese Mushaf, da iz njega uči."

1028/1295. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže:, Nama je ispričao Affan i rekao: Nama je ispričao 'Ar'ara ibn El-Burnud; veli: Nama je ispričao Ibn 'Avn, prenijevši od El-Hasana, kaže da je El-Ahnef rekao:

"Nisam ja u prirodi blag, nego nastojim i pokušavam da budem blag."³

1029/1296. Ispričao nam je 'Abdullah ibn Omer Muškedana, kaže: Nama je ispričao Husejn el -Džu'fi, on je prenio od Zaide, on od Hišama, a on od El-Hasana, da je rekao:

¹ On je El-Ahnef ibn Qajs ibn Mu'āwija, Es-Sa'dī Et-Temīmī, iz starije generacije tabi'ina. Bio je pobožnjak, pouzdan, gospodin, plemenit, kao što je posjedovao i druge plemenite osobine. Umro je 68. h.g.

² Odnosi se na tespih, kao: Zašto ne zikriš sa tespihom? Jer su oni kamenčićima brojali zikr.

³ Što znači da svako može biti blag i staložen umjetnim putem dok ne poprimi takvu naviku, boreći se sa sobom da tu vrlinu postigne, sa kojom je El-Ahnef bio prvak svoga naroda i po tome ostao poznat pokoljenjima. Iako mu, kako priznaje, nije urođena - koliko stečena.

Pojavili su se mnogi mravi i uznemiravali El-Ahnefa, pa je stavio stolicu iznad njihove kuće i zahvalio Allahu, kako mu dolikuje, zatim se obratio mravima riječima: "Uznemiravate nas, pa prestanite, ili ćemo i mi vas uznemiriti. Pa su prestali i nestali."

1030/1297. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Affan, koji je kazao: Nama je ispričao Hammad; kaže: Nama je ispričao šejh iz Benu Temima i veli: El-Ahnef ibn Kajs je rekao:

"Ustručavam se mnogo toga govoriti iz straha odgovaranja Allahu za riječi."

1031/1298. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdulvahid, Ebu 'Ubejde el-Haddad i rekao: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Ma'n, prenijevši od Džubejra ibn Habiba, da je rekao:

"Da su dva čovjeka obavijestila El-Ahnefa, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učinio dovu za njega, pa je pao na sedžu."¹

1032/1299. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Abdussamed ibn 'Abdulvaris, koji je kazao: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Bekr el-Muzeni, prenijevši od Mervana el-Asgara, da veli: *El-Ahnef ibn Kajs je uobičavao dovit:*

"Gospodaru moj, ako me kazniš - pa ja to zaslužujem, a ako mi oprostiš - Tebi to priliči."

1033/1300. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Mensur ibn Bešir; kaže: Nama je ispričao Hammad el-Ešedždž, on je prenio od 'Alije ibn Zejda, on od El-Hasana, on od El-Ahnefa ibn Kajsa, a on od Omera ibn El-Hattaba, radijallahu anhu, da veli:

Sjedio sam kod Omera, radijallahu anhu, pa mi reče: "Propast ovoga ummeta je od strane svakog učenog licemjera, a tebe sam promatrao i samo sam dobro u tebi vidio. Zato se vrati među svoj narod, potrebno im je tvoje mudro mišljenje."²

¹ Od radosti i zahvalnosti.

² Ovdje se ogleda afinitet Omera, radijallahu anhu, da bude halifa, sa koliko pro-

1034/1301. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Abdullah ibn 'Abdurrahman es- Semerkandi; veli: Nama je ispričao Jahja ibn Jahja en-Nejsaburi, Horasani, iz svoje knjige: Moj otac za njega kaže: Bio je više nego pouzdan i pohvalio ga je po dobru. Ispričao nam je Hammad ibn Zejd, on je prenio od Zurejka ibn Rediha, a on od Seleme ibn Mensura, koji kaže:

“Moj otac je kupio roba od Ahnefa, pa ga je oslobodio i ja sam ga zapamtio kao starca. Pričao je da bi El-Ahnef, najveći dio noćnog namaza proveo u dovi. Pored sebe je postavljao svijecu, pa bi nad nju prinasio prst i govorio: - Osjeti Ahnefe, šta te je navelo toga i toga dana da učiniš to i to.”

1035/1302. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Meni je ispričao Muhammed ibn 'Abdumelik ibn Zendževejh i rekao: Nama je ispričao 'Abdulmute'al ibn Talib i veli: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Vehb, od Jahjaa ibn Ejjuba; kaže: prenijevši od 'Abdullaha ibn Zuhara, a on od Se'ida ibn Mesuda, da veli:

“El-Ahnef ibn Kajs je bio poglavar u svome narodu, pa mu bi rečeno: - Zar da ti ne razapnemo šator? Pa reče: - Nisam čuo nigdje za šator, osim u Vatri¹. Allaha mi, nikada se to meni neće razapeti. Se'id veli - Njegova kuća bijaše koliba od trske, i nije je mijenjao sve do smrti.”

1036/1303. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Muhammed ibn 'Abdumelik; kaže: Nama je ispričao 'Arim Ebu En-Nu'man; veli: Nama je ispričao Se'id ibn Zejd, koji veli: Čuo sam svoga oca da je rekao:

“El-Ahnefu ibn Kajsu je rečeno: - Ti si jako ostario i post te iscrpljuje. - Spremam ga za veliku nevolju - veli on.”

nicljivosti provjerava ko je zaslužan da uzme ulogu vođstva. Da je našao El-Ahnefa vještim političarem, ali munafikom, ne bi ga postavio, ali pošto je vidio u njemu hajr pored vještine i vrijednosti, poslao ga je da vodi svoj narod kako ga ne bi vodio kakav nesposobnjaković, ili munafik. Pouka nama da sposobni i dobri služe svome narodu, a da svijet takve traži i postavlja, kako ne bi ostali neupotrijebljeni, jer se takvi obično ne nadmeću za vođstvo kako to čine munafici, koji niti znaju, niti zaslužuju da budu predvodnici, budući da su ono što jesu.

¹ Suradik se spominje u 29. ajetu sure El-Kehf.

1037/1305. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn Bekkar; veli: Nama je ispričao 'Attaf ibn Halid; veli: Meni je ispričao 'Abdulaziz ibn Karib; veli:

"El-Ahnefu ibn Kajsu je rečeno: - O Ebu Bahr, nikoga nismo vidjeli da je staloženiji od tebe. - Ja požurujem u tri stvari, veli on veli. - Koje tri stvari, upitaše? - Kada nastupi namasko vrijeme, dok ne obavim namaz, kada žena postane udovica i zaprosi je ko joj je prilika, dok je ne udam, i kada neko umre, dok ga ne pokopam, reče on."

1038/1306. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Osman ibn Ebi Šejbe; veli: Nama je ispričao Džerir ibn Mugire i veli:

Požalio se bratić El-Ahnefa ibn Kajsu Ahnefu na zubobolju, pa mu on reče: „Ja sam svoje zube pogubio prije 40 godina, a nisam to nikome spomenuo.”¹

1039/1307. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Harun Ibn Ma'ruf; veli: Nama je ispričao Damra, on je prenio od Ibn Ševzeba, da je Ahnef ibn Kajs rekao:

"Preispitivao sam svoje stanje u Kur'anu i nisam našao da me išta opisuje kao ovaj ajet: „A ima i drugih koji su svoje grijeh priznali i koji su dobra djela sa lošim izmiješali, i njima će, može biti, Allah oprostiti..." Et-Tevba: 102

1040/1308. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao 'Ubejdullah ibn Omer; kaže: Nama je ispričao Sulejman ibn Ahdar, koji je kazao: Nama je ispričao Ibn 'Avn; veli: Meni je saopćio El-Hasan i kaže:

"Ljudi su govorili kod Mu'avije, a El-Ahnef je cijelo vrijeme šutio, pa mu se Mu'avija obrati: - Šta je tebi, pa ne zboriš? - Bojim se Allaha ako pričam neistinu, a strah me je vas ako istinu kažem, reče."

¹ Na osnovu ovoga uviđamo da je pohvalno ne žaliti se ljudima na bol ili druge nedaće, već podnositi i saburiti, jer je svrha iskušenja da se na njima saburi. A nagrađen je lijepi sabur - sabur džemil, podnošenje bez žaljenja.

1041/1309. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sulejman ibn Harb i kazao: Nama je ispričao Hammad ibn Seleme on je prenio od Junusa, a on od El-Hasana, da je rekao: ‘

‘Vratio se El-Ahnef ibn Kajs sa puta, a njegovi sunarodnjaci su mu promijenili strop, ili su obojili krov kuće, pa mu rekoše: - Zar ne vidiš krov svoje kuće? Reče: - Izvinjavam se, nisam ga vidio. Neću ući u kuću dok ne vratite kako je bilo.’

1042/1310. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Mu'avija el -Gulabi i rekao: Meni je ispričao čovjek iz Beni Temima da je El-Ahnef rekao:

“Lažac nema ljudskosti, zavidnik nema smiraja, škrtac nema prijatelja, čovjek bez morala nema ugleda i mrzovoljan nema bratstva.”

1043/1311. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hašim ibn El-Kasim i veli: Nama je ispričao Muhammed ibn Talha prenijevši od El-Hedžnea ibn Kajsja, koji veli da je El-Ahnef ibn Kajs rekao:

“Ne bih volio da umjesto poniznosti imam krdo najboljih deva.”¹

¹ Istini za volju, upotrijebljena je riječ *zull* - koja znači poniženje, a ne *tevadū* - koja znači poniznost. Ahnef, rahimehullah, je volio poniženje, da bude malen, da se ne uzdiže iako je bio prvak svoga plemena i ugledan među svim Arapima, ali to ga je činilo još poniznijim. Prema našoj poslovice: Ko se unizuje- Allāh ga uzvisuje, a ko se uzvisuje- Allāh ga unizuje. Ili na arapskom: *men tevadda lillah refeah Ko se radi Allāha ponizi, uzvisuje ga Allāh.*

Nije mislio na prezreno poniženje, da se ponižava ljudima tražeći njihovu samilost i sažaljenje, kao što ponekad nama slabima nalaže bolesna duša, nego zahvaljujući Allāhu na ugledu, težio je poniznosti, ne umišljajući zbog ugleda da je šta drugo do insan, od gadljive kapljice počinje, a smrdljivom lešinom završava.

VIJESTI O HULEJDU EL-'ASRIJ-U¹

1044/1312. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Muhammed ibn 'Ubejdullah Ebu Džafer ibn El-Munadi, kaže: Nama je ispričao Junus ibn Muhammed i rekao: Nama je ispričao Jahja ibn 'Abdurrahman el-Asri, veli: Meni je ispričala Sahba'a bint Evs, žena Hulejdova, da bi Hulejd govorio:

"Kojeg god roba Allahova, subhanehu ve te'ala, primora potreba, pa uzme imetak na povjerenje, uzdajući se i oslanjajući na Allaha, subhanehu ve te'ala, a zatim troši po potrebi, ne pretjerujući i ima namjeru da vrati imatak, pa ga u tome spriječi smrt, Allah, subhanehu ve te'ala, svojim melekima kaže: 'Toga i toga Moga roba primorala je potreba pa je posudio imetak, uzdajući se u Mene i na Mene se oslanjajući. Trošio je bez rasipanja, te se smrt ispriječila između njega i vraćanja duga. Uzimam vas za svjedoke, meleki Moji, da sam onoga kojem duguje učinio zadovoljnim u vezi njegova prava, a da sam ovome oprostio."

1045/1313. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Hudbe ibn Halid, kaže: Nama je ispričao Hemmam, a on je prenio od Katade, a on od Hulejda ibn 'Abdullaha el-'Asrija, da je rekao: "Vjernika ćeš zateći samo u jednom od tri stanja: u džamiji koju ukrašava svojim prisustvom, u kući koja ga skriva ili u dozvoljenom dunjalučkom poslu i potrebi."

1046/1314. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Sejjar i rekao: Nama je ispričao Dža'fer i veli: Nama je ispričao Omer ibn Nebhan, prenoseći od Katade:

"Hulejd el-'Asri je došao jedne džume, uhvatio se za štokove džamijskih vrata i povikao: 'Braćo moja, ima li među vama ijedan da ne voli sresti voljenu osobu? Zato volite Allaha, subhanehu ve te'ala, i idite ka Njemu časno."

¹ On je Ebū Sulejman Hulejd ibn Abdullah El-'Asrī, El-Basrī, pripadao je generaciji tabi'ina, i bio sluga Ebū Derdā'a. Bio je pouzdan prenosi lac hadisa i veoma pobožan. Vidjeti: Imam El-Mizzī, *Tehzību-l-kemāl*, i Ibn Hadžer El-'Asqalānī, *Tehzību-t-tehzīb*, 3/159.

1047/1315. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Sejjar, koji je kazao: Nama je ispričao Dža'fer, veli: Nama je ispričao Sabit, koji kaže:

"Klanjao bi Hulejd el-'Asri sabah-namaz u džamiji svoga plemena, a zatim bi spominjao Allaha, subhanehu ve te'ala, do izlaska sunca. Zatim bi odlazio u svoju kuću gdje bi ubacio dva jastuka u sobu, zatvorio vrata i rekao: 'Dobro došli meleki moga Gospodara, Tako mi Allaha, subhanehu ve te'ala, danas ću vam od sebe pokazati samo dobro, pišite: Bismillah, Subhanallah, Elhamdulillah, La ilahe illAllah, subhanehu ve te'ala, Allahu, subhanehu ve te'ala, ekber.' I tako bi činio dok ga oko ne savlada pa zaspi, ili dok ne izađe na namaz."

1048/1317. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn El-Feredž, kaže: Nama je ispričao Jusuf ibn El-Karak, koji je kazao: Nama je ispričao Sellam ibn Miskin, prenijevši od 'Ukbe ibn Ebu Šebiba, a on od Hulejda el-'Asrija da je rekao:

*"Sve ima svoj ukras, a ukras džamija su ljudi koji se potpomažu u spominjanju i veličanju Allaha, subhanehu ve te'ala."*¹

1049/1318. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Junus, koji je kazao: Nama je ispričao Šejban, prenoseći od Katade, koji kaže: Hulejd el-'Asri nam je kazivao:

*"Naći ćeš vjernika da se usteže od traženja, a da traži, ponosita i ponizna, bogata i siromašna. Usteže se od traženja od ljudi, a traži od svoga Gospodara. Ponizan je prema svome Gospodaru, a ponosan u sebi. Bogat i neovisan od ljudi, a siromašan i ovisan o svome Gospodaru." Katade dodaje: "To je moral vjernika - najljepše je spoznaje među ljudima, a najmanje zahtjevan."*²

¹ Koji u njima klanjaju, uče Kur'an, dove i zikre zasebno, a ne horski zikr.

² Za razliku od ličnosti koju je kufr proizveo, razvivši ljudske apetite za dunjalukom do maksimuma, usljed čega je ugrožen, i insan, i hajvan, i bilje, i voda, i hava i cijela planeta.

ZUHD MUTARRIFA IBN EŠ-ŠIHHIR-a¹

1050/1320. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Njemu je ispričao Ahmed ibn Ibrahim, kaže: Nama je ispričao Behz, koji je kazao: Nama je ispričao Mehdi i rekao: Nama je ispričao Gejlan, prenijevši od Mutarrifa, da je rekao: Čuo sam ga kako govori:

“Da mi dođe glasnik od Moga Gospodara i ponudi mi da biram: da li da me obavijesti jesam li od stanovnika Dženneta ili stanovnika Vatre, ili da se u prašinu pretvorim, ja bih odabrao da postanem prašina.”

1051/1321. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Sejjar koji je kazao: Nama je ispričao Dža'fer, kaže: Nama je ispričao Al-Mu'alla ibn Zijad el-Firdusi i rekao:

“Sjedio je kod Mutarrifa ibn 'Abdullaha njegov brat, pa su pričali o Džennetu, a Mutarrif im reče: 'Ne znam šta vi govorite, sjećanje na Vatru ispriječilo se između mene i Dženneta.”

1052/1323. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman, on je prenio od Mehdiya ibn Mejmuna, a on od Gejlana ibn Džerira, a on od Mutarrifa, da je rekao:

“Ispravnost srca je u ispravnosti djela, a ispravnost djela je u ispravnosti namjere.”

1053/1324. Pričao nam je Abdullah, pričao nam je moj otac, pričao nam je Abdurrahman, pričao nam je Sulejman ibn El-Mugire od Gejlana ibn Džerira, kaže:

¹ Mutarrif ibn Abdullah ibn Eš-Šihhir, otac mu je ashab, a on je od velikih tabi'ina i drugova Imrana ibn Husajna. Dova mu je bila primana. Prenosi od Osmana, Alije, Ubejja ibn Ka'ba, Ebū Zerra i svoga oca. Umro je za vrijeme namjesništva Hadždžadždža ibn Jusufa Es-Sekafija u Iraku od kuge (86. h.). Stariji je od El-Hasana El-Basrija dvadeset godina.

“Čuo sam Mutarrifa, da je rekao: *‘Kada se ljudi zavole radi Allaha, subhanehu ve te’ala, od njih bolji je onaj čija je ljubav veća.’* To sam spomenuo Hasanu El-Basriju, pa je rekao: *‘Istinu je rekao.’*”

1054/1325. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman, on je prenio od Hammada, on od Sabita, a on od Mutarrifa, da je rekao:

„Kada bi se izvagala ispravna vjernikova nada i ispravan strah, nijedno ne bi pretegnulo nad drugim.”

1055/1326. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman i rekao: Nama je ispričao Hammad ibn Zejd, prenoseći od El-Džeririja da je rekao:

*“Čuo je Mutarrif čovjeka kako govori: ‘Estagfirullah ve etubu ilejhi!’ (Tražim oprost od Allaha, subhanehu ve te’ala, i vraćam Mu se od grijeha), pa mu reče: ‘Možda nećeš.’”*¹

1056/1327. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Ahmed ibn Ibrahim, koji je kazao: Nama je ispričao Veki'a, veli: Nama je ispričao Ed-Dahhak ibn Jesar, on je prenio od Ebu El-'Ala'a, a on od svoga brata, to jest, Mutarrifa, da je kazao:

“Kada se izjednače unutrašnjost i spoljašnjost roba, Allah, subhanehu ve te’ala, kaže: ‘Ovo je Moj pravi rob.’”

1057/1330. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed ibn Ahmed ibn Ibrahim, veli: Nama je ispričao 'Amr ibn 'Asim i rekao: Nama je ispričao Sulejman ibn El-Mugira, prenijevši od Humejda ibn Hilala, kaže da je Mutarrif rekao:

“Razmišljao sam o tome koje je to dobro u kome nema zla, kad ono - da čovjek bude pošteđen nevolje i na tome zahvaljuje Allahu, subhanehu ve te’ala.”

1058/1331. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed Ibrahim, veli: Meni je ispričao 'Affan ibn Muslim, kaže: Nama je ispričao Sulejman ibn El-Mugira, koji kaže: Preneseno mi je da je Mutarrif uobičavao govoriti:

¹ Biti iskren u tevbi, pa grijeha ostaviti.

“Svi su ljudi glupi po pitanju njihova odnosa prema Allahu, subhanehu ve te’ala, samo neki manje, a neki više.”¹

1059/1332. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed ibn Ibrahim, kaže: Nama je ispričao ‘Amr ibn ‘Asim koji veli: Nama je ispričao Sulejman ibn El-Mugira, on je prenio od Sa-bitu, a on od Mutarrifa, kaže da je rekao:

“Dok sam bio sa Mez’urom, odnekud se pojavi čovjek i stade za nas govoriti: ‘Ova dvojica su od stanovnika Dženneta.’ Mez’ur pogleda tog čovjeka, a na licu mu se vidjelo da prezire njegove riječi, zatim podiže pogled prema nebu i reče: ‘Allahu moj, Ti nas znaš, a ovaj ne zna. Allahu moj, Ti nas poznaješ, a ovaj nas ne poznaje.”

1060/1333. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Sejjar i rekao: Nama je ispričao Dža’fer, koji kaže: Čuo sam Muhammeda ibn Vasia, kako govori:

“Bio sam u halki u kojoj bijaše Mutarrif ibn ‘Abdullah ibn Eš-Šihhir i Se’id ibn El-Hasen, i drugi i drugi, pa reče Se’id: ‘Allahu moj, budi s nama zadovoljan.’ A Mutarrif reče: ‘Allahu moj, ako s nama ne budeš zadovoljan, onda nam makar oprosti,’ pa ih je rasplakao Mutarrif.”

1061/1334. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, veli: Nama je ispričao Ruh, prenoseći od Se’ida, a on od Katade, koji kaže:

“Mutarrif ibn ‘Abdullah ibn Eš-Šihhir je govorio: „Allahu, subhanehu ve te’ala, je najdraži zahvalni i strpljivi rob, koji je na iskušenju strpljiv, a na dobru zahvaljuje.”

1062/1335. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Ruh i rekao: Nama je ispričao Se’id, a on je prenio od Katade, kaže da je rekao: Mutarrif je govorio:

“Vrijednost znanja je Allahu, subhanehu ve te’ala, draža od vrijednosti ibadeta, a najbolja vam je vjera suzdržavanje od zabranjenog.”

¹ Jer svi sebi nasilje čine ne robujući Allāhu kako bi trebalo, neko više - neko manje.

1063/1336. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Ruh, prenoseći od Se'ida, a on od Katade koji kaže: Mutarrif ibn 'Abdullah je govorio:

"Srest ćeš dva čovjeka od kojih jedan ima više namaza, posta i sadake od drugoga, ali je drugi mnogo bolji od njega. "Bi mu reče-no: "Kako to?" On reče: „Tako što se drugi više susteže od Allahovih, subhanehu ve te'ala, zabrana."

1064/1337. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ali ibn Muslim, kaže: Nama je ispričao Sejjar i rekao: Nama je ispričao Hammad ibn Zejd, koji je kazao: Meni je ispričao moj otac i rekao:

"Mutarrif ibn 'Abdullah je vidio čovjeka kako uzima šaku plodova iz nečije bašte, pa mu reče: 'Kada bi svako ko prođe uzimao po šaku, zar ne bi čovjeku nestalo njegove bašte?!"

1065/1338. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed ibn Ibrahim, veli: Nama je ispričao 'Attab ibn Zijad, on je prenio od Ibn El-Mubareka, a on od Dža'fera ibn Sulejmana, da je Mutarrif rekao:

"Naučite propise šerijata, posvetite se ibadetu i onda se izolujte!"

1066/1339. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Jakub Jusuf es-Saffar, kaže: Nama je ispričao Ishak ibn Sulejman er-Razi, on je prenio od Dža'fera er-Razija, a on od Katade, da je Mutarrif ibn Eš-Šihhir rekao:

"Ova smrt pokvari ljudima uživanja, zato težite uživanju u kome nema smrti, to jest, u Džennetu."

1067/1340. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao 'Affan i rekao: Nama je ispričao Hammad ibn Seleme, veli: Nama je saopćio Sabit, da je čuo Mutarrifa gdje veli:

¹ Ko voli osamu, jer je dopuštena, iako je djelovati u društvu bolje, prema hadisu: "Onaj ko se miješa sa ljudima i trpi njihove uvrede bolji je od onoga koji se ne miješa i ne trpi." Radi popravljanja ljudi i naređivanja na dobro, a odvratanja od zla. A, ko naginje izolaciji ima potporu u hadisu: "Allāh voli roba bogobojazna, skrivena", tj. onoga koji čini dobrovoljne ibadete koje je u osnovi lijepo sakriti od pogleda drugih. Poput noćnog namaza, dobrovoljne sadake i sl.

“Kada god bih prošao pored nekog skupa i čuo da me neko od njih hvali to bi utjecalo na mene.”¹

1068/1342. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Jezid, veli: Nama je saopćio Ebu El-Ešheb od čovjeka koji je prenio od Mutarrifa, da je rekao:

“Da prespavam noć, pa se ujutro kajem, draže mi je nego da probdijem noć na namazu, a ujutro se divim sam sebi.”

1069/1343. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao 'Abdulvehhab es-Sekafi, on je prenio od Ishaka ibn Suvejda, a on od Mutarrifa da je rekao:

“Da stojim između Dženneta i Vatre i budem dozvan: ‘O Mutarrife, raduje li te da te obavijestimo gdje ćeš biti?’ Ja bih volio biti mrtvi pepeo, nego da mi se kaže gdje pripadam.”

1070/1344. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao 'Abdulvehhab, on je prenio od Ishaka, a on od Mutarrifa da je rekao:

“Razmišljao sam kakvo je to djelo u kojem je svako dobro, pa sam spoznao da je to mnoštvo posta i namaza. Nakon toga sam shvatio da je to u Allahovoj, subhanehu ve te'ala, ruci, a to ne možeš postići, izuzev ako Ga zamoliš, pa ti On dadne. Na kraju sam zaključio da je u dovi svo dobro.”

1071/1345. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao 'Abdulvehhab, on je prenio od Ishaka, a on od Mutarrifa:

“Nije volio da u dovi kaže: ‘Allahu moj, nedaj da Te zaboravim spominjati, niti da sam siguran od Tvoga iskušenja, nego bi molio: ‘Allahu moj, nedaj da Te zaboravim spominjati i utječem Ti se od toga da budem siguran od Tvoje zaszede, dok ne budeš Ti, Onaj koji će me učiniti sigurnim od nje.”

¹ Naravno, on se protiv toga borio i pobjeđivao, ali nam otkriva prirodu hvaljenja u lice, na to i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upozorava i kaže: *“Pospite u lice onih koji vas hvale prašinu.”* Ali, ako je kada ne čujemo i ne znamo i iskreno, onda je to uranjeni muštuluk za vjernika, kako kaže Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

1072/1347. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Hašim ibn El-Kasim i veli: Nama je ispričao Sulejman ibn El-Mugira, pa kaže:

"Kad bi Mutarrifušao u kuću, posuđe u njegovoj kući bi veličalo Allaha, subhanehu ve te'ala, zajedno sa njim."

1073/1348. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman, on je prenio od Mehdija, on od Gejlana, a on od Mutarrifa, da je rekao:

"Dobar drug je bolji od samoće, a samoća je bolja od zla druga."

1074/1349. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Ibrahim, veli: Nama je ispričao Musa i rekao: Nama je ispričao Isma'il, kaže: Nama je ispričala Safija:

"Čula sam Mutarrifovog slugu kako govori: 'Hodao sam sa Mutarrifom jedne tamne noći, pa sam povikao da ne vidimo ništa. Pa nam je zasvijetlila svjetiljka poput kandilja na kraju njegova biča."

1075/1350. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Isma'il ibn Salih ibn Rustum, on je prenio od Humejda ibn Hilala, da je Mutarrif ibn Es-Sehir rekao:

"Vi se čudite onome ko strada, a mene čudi onaj ko se spasi, jer je početak sina Ademova prvotno sperma, od koje je stvoren slabašan. Oko njega je dunjaluk koji je sazdan od strasti, a tu je i dušama urođena pohlepa. Potom je iskušan dobrom i zlom. Ako je u blagostanju, to mu je iskušenje, a ako je u nedaći, opet mu je iskušenje. Pridodat mu je neprijatelj koji ga vidi, dok on njega ne vidi." Zatim se okrenu ljudima i povika: "Tako mi Allaha, subhanehu ve te'ala, da neko od vas lovi divljač i vidi je, a ona njega ne vidi, najvjerovatnije bi je i ulovio."

1076/1351. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Ebu Se'id i rekao: Nama je ispričao Es-Salt ibn Tarif el-Mi'veli, koji je kazao: Nama je ispričao Gejlan ibn Džerir, prenoseći od Mutarrifa da je rekao:

"Insan je kao bačen između Allaha, subhanehu ve te'ala, i šejtana, pa ako Allah, subhanehu ve te'ala, zna da u njegovom srcu

postoji dobro, uzme ga Sebi, a ako zna da u njegovu srcu nema dobra, prepusti ga samome sebi. A koga Allah, subhanehu ve te'ala, prepusti samom sebi, taj je propao."

1077/1352. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Ishak ibn Isa i kaže: Čuo sam Sulejmana ibn El-Mugiru, kako pripovijeda od Sabita, a on od Mutarrifa ibn 'Abdullaha, da je rekao:

*"Draži mi je susret sa braćom u vjeri, nego susret sa čeljadima. Čeljad mi govore: 'Babo, babo!' A braća mole Allaha, subhanehu ve te'ala, za mene dovom od koje se nadam dobru."*¹

1078/1353. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao 'Affan i veli: Nama je ispričao Mehdi, kaže:

Čuo sam Gejlana gdje spominje Mutarrifove riječi: "Da budem pošteđen iskušenja, pa zahvaljujem na tome, draže mi je nego da budem iskušan, pa da se strpim. (...) Sagledavao sam ove dvije stvari i uvidio da je to dobro ovoga i onoga svijeta."

1079/1354. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama su ispričali 'Affan i Šurejh, veli: Nama je ispričao Mehdi, a Šurejh, prenosi od Gejlana, a on od Mutarrifa, da je rekao:

*"Pazite se ljudi tako što ćete iz predostrožnosti zadržati i nešto lošeg mišljenja o njima."*²

¹ Ovo ne treba uzeti općenito. Tačno je onda kada su braća jako dobra, a porodica gleda dunjaluk. A, zašto ne može biti da čeljad budu bolje, ili iste vjere kao i braća, pa da nam budu i braća i bližnji!?

² Kur'an nam zabranjuje loše mišljenje, a ovdje savjetuje, kako sad? Nema kolizije budući da nam Kur'an zabranjuje da ljude optužujemo svojim predrasudama o njima i postupanja na temelju mišljenja koje nije ustanovljeno na znanju i iskustvu. Time se traži da ne oštetimo dobronamjerne. A Mutarrif nam savjetuje da ne budemo naivni i izigrani od strane zlonamjernih. Kao da nam hoće reći: Ne vjerujte na lijepe oči, sačekajte, ko vam se pokazuje dobar, ohanite sa njim do još koji put, dok se dokaže da vas ne izigrava, jer su ljudi prepredeni i vremenom sve iskvareniji. Zato ćete oprežnošću otkriti i nećete zakasnuti postaviti se prijateljski prema onome ko to zaslužuje i izbjeći mogućnost da ljudi zloupotrijebe vašu dobrotu i dobronamjernost.

1080/1355. Pričao nam je Abdullah, pričao nam je moj otac, pričao nam je Affan, pričao nam je Mehdi, da je čuo Gejlana, koji prenosi od Mutarrifa i kaže: Čuo sam ga da veli:

“Ko hoće da zna šta je za njega kod Allaha, subhanehu ve te’ala, tebareke ve te’ala, neka vidi šta ima Allah, subhanehu ve te’ala, kod njega.”

1081/1356. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Abbad el-Mekki, kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenoseći od 'Amra ibn 'Amira koji kaže da je Mutarrif imao običaj u dovi govoriti:

“Allahu moj, utječem Ti se od zla vladara i onoga zla što pišu njihova pera. Utječem Ti se da kažem nešto što je pokornost Tebi, u čemu je Tvoje zadovoljstvo, a da time tražim nešto drugo osim Tvoje lica. Utječem Ti se da planiram nešto što će me ocrniti kod Tebe. Utječem Ti se od toga da iko bude sretniji zbog onoga čemu Si me naučio od mene. Utječem Ti se od toga da budem pouka drugima i utječem Ti se od toga da se poslužim grijesima u izlasku iz nevolje koja me snađe.”¹

1082/1358. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Ma'mer, kaže: Nama je ispričao Sufjan i veli da je Mutarrif rekao:

“Najgora gramzivost je sticati dunjaluk djelima ahireta.”

1083/1359. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Abbad, kaže: Nama je ispričao Sufjan, da ga je obavijestio jedan od sinova Mutarrifa ibn 'Abdullaha ibn Eš-Šihhira:

“Mutarrif je iskopao sebi kabur u svojoj avliji, gdje bi ga nosili da u njemu prouči Kur'an, te je nakon smrti u njega pokopan, Allah, subhanehu ve te'ala, mu se smilovao.”

1084/1361. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Omer el-Ezdi Nasr ibn 'Ali, kaže: Nama je ispričao Ruh ibn El-Musejjib Ebu Redža el-Kelbi, a on je prenio od Sabita el-Bunanija, koji veli da je Mutarrif rekao:

¹ Šest mudrosti neprocjenjive važnosti.

“Ima ljudi koji smatraju da mogu, ako hoće, ući u Džennet, a ako hoće, ući u Vatru i prokleti neka su, ako uđu u Vatru.” Zatim se Mutarrif tvrdo zakle tri puta Allahom, subhanehu ve te’ala, da neće ući u Džennet niko osim onoga koga Allah, dželle dželaluhu, htjedne da uvede Svojim htijenjem.¹

1085/1362. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Nasr ibn 'Ali, kaže: Nama je ispričao Ruh ibn El-Musejjib i rekao: Nama je ispričao Sabit, da je Mutarrif rekao:

“Primijer sina Ademova je poput ovoga kamena: ako ga šta pomjeri, pomjeri se, a inače je kamen bačen na Zemlju”, zatim je proučio: “A onaj kome Allah ne da svjetla, neće ni imati svjetla.” (sura Nur: 40)²

1086/1363. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed ibn Mensur, Ebu Salih iz Merva, kaže: Mene je obavijestio Seleme ibn Sulejman, prenoseći od 'Abdullaha ibn El-Mubareka koji veli:

“Pisali su El-Hasan ibn Ebi El-Hasan i Mutarrif ibn 'Abdullah, Omeru ibn 'Abdulazizu, pa jedan od njih pisaše: ‘A potom: Ti kao da na ovome svijetu nisi ni bio, ali zato na budućem kao da si već sada. Ve-s-selam alejke.’ A drugi pisaše: ‘A potom: kao da je posljednji koji

¹ Kao što je običaj rebanijske uleme svih vremena kako poučavati ispravnom, tako suzbijati zablude koje šire novotari. Osvrće se Mutarrif ovdje na one koji olahko uzimaju Allāhovu Milost i Blagost, i daju sebi, zbog umišljenog dobra pri sebi, za pravo da tvrde sebi i drugima mjesto na Ahiretu. A ispravno je da, bez obzira na djela, ne možemo znati jesu li primljena. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellcm, kaže: *“Niko neće ući svojim djelima u Džennet.” Rekoše ashabi: “Zar ni ti, Allāhov Poslaniče?” Kaže: “Ni ja, ako me Allāh ne obavije Svojom Milošću.”*

Znači, sam ulazak je Allāhovom milošću, a mjesto u njemu po zaslugi. Pa ko je ovaj da svojevoljno ulazi gdje hoće, ako najodabraniji Poslanik, najbolje vjere i djela, ne može!?

Ili je ovim odgovorio Kaderijama koje tvrde da čovjeku ništa nije određeno, već da sam ulazi u Džennet ili Vatru svojim djelima.

² Kome Allāh ne da upute i svjetlo da mu je niko ne može dati, kao što kaže ajet gore. Ali ima i čovjek svoju volju i izbor i zaradu za koju će biti pitan i po njoj nagrađen i kažnjen. Dakle, cilj ove izreke jeste opovrgnuti tvrdnje kaderija, koji isključuju Allāhovu volju i kader i kažu da je čovjek tvorac svojih djela. A praktično je, uz vjeru u kader, Mutarrif znao i vjerovao u svoju volju i zaradu, i tako je i radio, opredjeljujući se za dobro i radeći ga.

će umrijeti već umro! Ve-s-selamu alejke. 'Abdullah ibn El-Mubarek kaže: "Prisustvovali su jednom skupu Mutarrif i njegovi prijatelji, pa jedan od njih drugom reče: 'Divna li skupa da mene nije među njima.' A reče drugi: 'Allahu moj, ne odbij ih zbog mene.'"

1087/1365. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao 'Ali ibn Muslim, kaže: Nama je ispričao Sejjar i rekao: Nama je ispričao Hammad ibn Zejd, veli: Nama je ispričao 'Ali ibn Zejd, prenijevši od Mutarrifa kada bi mu se učio slijedeći ajet: „Gospodar tvoj ljudima prašta i uprkos zulumu njihovu, ali Gospodar tvoj doista i strahovito kažnjava.” (Ra'd: 6.), rekao bi:

“Da znaju ljudi koliki je Allahov, subhanehu ve te'ala, oprost i milost i prelaženje preko loših postupaka, presrećni bi bili. A, da znaju kakva je Allahova, subhanehu ve te'ala, kazna, suze im ne bi prestajale teći, niti bi mogli jesti i piti.”

1088/1366. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed ibn Ibrahim, kaže: Nama su ispričali Usama i Ebu Davud, vele: Nama je ispričao Sulejman Ibn El-Mugire, prenoseći od Sabita el-Bunanija, da je Mutarrif rekao, veli:

“Ni na čiju dovu nisam aminovao, ako nisam čuo šta govori, osim kada bi dovio El-Hasan El-Basrija, Allah mu se smilovao.”¹

1089/1368. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ali ibn Muslim, kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed i rekao: Nama je ispričao Hammad, on je prenio od 'Abbasa el-Džeririja koji veli:

“Rekao sam Mutarrifu da od moje kuće do džamije vodi put kroz ruševine, gdje ima sasušenog izmeta, pa mi veli: 'Čista zemlja čisti prljavu.’”²

¹ Jer nije bio siguran da li dovi kako treba, dok je u El-Hasana bio siguran kao u samog sebe, da mu je dova čista od zuluma i kidanja rodbinskih veza i sličnog što ne dolikuje.

² Tačno, u fikhu je ustanovljeno da odjeća (ženska, koja treba da doseže do zemlje) ukoliko dohvati nečistoću sa zemlje, a dodiruje se čiste zemlje (koje je inače više i koja je pravilo) odjeća se smatra čistom, jer čista zemlja čisti i skida što može da dospije kraj odjeće sa nečiste.

1090/1370. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Esved ibn 'Amir koji je kazao: Nama je ispričao El-Hasan ibn Salih da su neki od njegovih prijatelja spominjali od Mutarrifa ibn Eš-Šihhira, da je kazao:

“Dio Allahove, subhanehu ve te'ala, dobrote prema Njegovim robovima jeste to da je uz ubjeđenje dao i nemar, a da je umjesto toga dao (odredio) strah, ni sa čim se od ovoga svijeta ne bi okoristili.”¹

1091/1371. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Behz ibn Esed i rekao: Nama je ispričao Dža'fer ibn Sulejman: Nama je ispričao Sabit, pa veli:

“Umro je 'Abdullah, sin Mutarrifov, a važio je za skromna čovjeka prije postavljenja na funkciju, pa se njegov otac, to jest, Mutarrif među narodom pojavio u lijepoj odjeći i nauljene kose, što njih naljuti, pa to prokomentarišaše riječima: 'Pogledajte ga, umro mu je sin, a on je namazao kosu i izlazi u ovakvoj odjeći.' 'Pokorio sam se i pomirio s time,' veli Mutarrif. 'Allah, subhanehu ve te'ala, mi je obećao za to tri dobra. Svako pojedinačno mi je draže od čitavog dunjaluka. Allah, subhanehu ve te'ala, kaže: 'One koji, kada ih kakva nevolja zadesi, samo kažu: 'Mi smo Allahovi i Njemu ćemo se vratiti. To su oni kojima pripadaju blagoslovi od Gospodara njihova i milost; ti su na Pravom putu.' (El-Bekare: 156.) 'Poslije toga se povinujem nevolji.’”²

1092/1375. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed ibn Ibrahim, kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed i rekao: Nama je ispričao Ebu El-Ešheb, veli da je čuo Ebu El-'Ala'a Mutarrifa gdje govori:

¹ Jer Allāh kaže da bi se iz straha od Allaha i brda zдробila da je na njih Kur'an spušten, pa kako ne bi insan da mu je bogobožnost dominantna osobina stalno prisutna umjesto gafleta, tada ne bi ljudi, imajući na umu smrt, proživljenje, obračun itd. nalazili slast u snu, jelu, piću, zabavi, ženama, imovini i drugom.

² Tri dobra od Allāha onima koji nevolju podnesu i kažu: “Mi smo Allahovi i Njemu ćemo se vratiti “, su: oprost, milost i uputa od Allāha, tebareke ve te'ala.

*"Kada čovjek dođe među ljude, pa ga vide i poviču: 'Dobro došao!' Pa, dobro došao i na Dan kada sretne svoga Gospodara. A kome, kažu, kada ga ugledaju: 'Nisi dobro došao!' Pa tome nije dobrodošlica ni kada sretne svoga Gospodara."*¹

1093/1376. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Ibrahim, veli: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Mehdi i rekao: Nama je ispričao 'Amr ibn El-Fadl i veli:

*"Upitao sam Ebu El-'Ala'a u prisustvu El-Hadždžadža čije lice je bilo prekriveno: 'Da li da vrijeđam Hadždžadža?' 'Moli Allaha, subhanehu ve te'ala, da ga popravi, jer ti je ispravnost njegova korisnija.' reče mi on."*²

1094/1379. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Isma'il, kaže: Nama je saopćio El-Džeriri, prenijevši od Gunejma, a on od Kajsja da je rekao: Gunejm ibn Kajs mi je rekao:

"U početku islama međusobno smo se savjetovali sa četiri stvari: radi u slobodno vrijeme za vrijeme zauzetosti, radi dok si zdrav za bolest, radi u mladosti za starost i radi u životu za smrt."

1095/1380. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Musa el-'Anberi, kaže: Nama je ispričao Ebu Davud i rekao: Nama je ispričao Sadeka ibn Musa, on je prenio od Malika ibn Dinara, on od 'Abdullaha ibn Galiba el-Hazza, a on od Ebu Se'ida el-Hudrija, koji veli: Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao:

¹ U ovome značenju postoji vjerodostojan hadis: *"Kada su prošle dvije dženaze, jednu su pohvalili, drugu kudili, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je na njihove riječi govorio: 'Vedžebet (kao, tako i biva). Prvu ste pohvalili dobrom i tako je, a drugu ste grdili i tako je. Vi ste Allāhovi svjedoci na zemlji.'"*

Uzimamo da je većina dobrih i na dobru, pa hvale dobre i grde loše koji odskaču. Aliako je skupina loša, te, naravno, neće poželjeti dobrodošlicu drugačijem od sebe, onda tu ne vrijedi ovo mjerilo, niti stav većine, nego mjerilo vrijednosti.

² Dova za vladara je propisana i poželjna, jer u ispravnosti vladara je spas svima podanicima. Pripisuje se Imamu Ahmedu da je rekao: *"Da imam zadnju dovu posvetio bih je vladaru, jer u njegovoj valjanosti je hajr umetu."* Mada se može tražiti da Allāh i riješi ljude vladara i njegovih pomagača, sa čijim nestankom je nestanak zla, kao što je činila ulema i bivalo da se sa smrću zla vladara ili vezira, promijeni stanje i prestane belaj koji je dolazio od njih, ili njihovog stajanja i pomaganja zla i onih koji su na batilu, laži i novotarijama.

“Dva svojstva ne nalaze se skupa kod vjernika: škrtost i ružna ćud.” (Tirmizi - daif)

1096/1381. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Malik ibn Dinar i kazao: Čuo sam 'Abdullaha ibn Galiba el-Hazza' da moli slijedećim riječima:

“Allahu moj, Tebi se žalimo na slabost naše pameti, manjkavost znanja, brzog prolaska vremena i na nestanak dobrih ljudi između nas.” Malik dodaje: *“Njegov kabur je mirisao mirisom miska, pa sam ja uzeo zemlje sa njega i stavio je u svoju torbu, tako da ona do sada miriše na misk.”*

1097/1382. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Hudbe ibn Halid el-'Anesi, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu Habbab el-Kassab i veli:

“Klanjao nam je Zurara ibn Evfa kao imam sabah namaz, pa je učio suru “El-Muddessir” i kada je došao do ajeta „A kada se u rog puhne...” (El-Muddessir: 8.), pao je mrtav.”

'ABDULLAH IBN GALIB¹

1098/1384. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Nasr ibn 'Ali, Ebu 'Amr, veli: Nama je ispričao 'Umara ibn Ebu Šu-ajb i rekao: Nama je ispričao Malik ibn Dinar, koji kaže:

“Dolazili smo kod 'Abdullaha ibn Galiba, pa kada bi među nas izašlo njegovo dijete, on bi mu govorio: 'Dijete, idi majci, ne odvraćaj nas od spominjanja i sjećanja na Allaha, subhanehu ve te'ala.' Zatim bi se posveti zikrullahu.”

1099/1385. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Musa, Muhammed ibn El-Musenna el-'Anzi, koji je kazao: Meni je ispričao 'Abdulkuddus ibn ebi El-Havari, veli: Meni je ispričao Se'id ibn Jezid, koji je rekao:

“Kada je poginuo 'Abdullah ibn Galib i spušten u kabur, te poravnana zemlja na njegovom kaburu, osjetili smo sa zemlje njegova kabura razne lijepe mirise. A, Ibn Galib skoro da ništa drugo nije govorio, osim: 'SubhanAllah, vel-hamdulillah, ve la ilahe illAllahu, vaAllahu ekber, ve sallAllahu ala sejjidina Muhammed.' Ako bi šta budi pitan, odgovori bi i ponovo se vratio ovim riječima.”

1100/1386. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Harun, kaže: Nama je ispričao Damra, prenijevši od Es-Serijja ibn Jahje, koji kaže: 'Abdullah ibn Galib je rekao:

“Odnijela mi je kleta kuga djecu, a da se nisam zasitio njihova govora.” U danu kao što vidite, Es-Serijj je rekao: “Klanjao je između podne i ikindije, a od akšama do jacije je stalno mnogo zikrio.” Veli: “A noću bi im rekao: 'Idite majci.”

1101/1387. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Sulejman ibn Harb koji je kazao: Nama je ispričao Sellam ibn Miskin i kaže:

¹ 'Abdullah ibn Galib El-Haddanī El-Basrī, iz srednje generacije tabi'ina. Bio je veoma pobožan, u vjeri postojan, kao prenosilac pouzdan, i umro je 83. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 9/223., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānīdži, Kairo, 2001.

“Sreo je El-Hasan ‘Abdullaha ibn Galiba, pa mu je rekao: ‘Kada bi sebi malo olakšao, to jest, umanjio ibadet. ‘A on mu odgovori ajetom: ‘Ne valja to! Ti se njemu ne pokoravaj, već čini sedždu i približi se Gospodaru svome!’ (El-Alek: 19.) zatim ustade i pade na sedždu.”

MUSLIM IBN JESAR¹

1102/1389. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Hašim, koji veli: Nama je ispričao El-Mubarek, on je prenio od 'Abdullaha ibn Muslima ibn Jesara, a on od svoga oca, da je rekao:

"Kada obučeš neku odjeću i pomisliš da si u njoj bolji nego u drugoj, pa loša li je po tebe onda ta odjeća."

1103/1390. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Musa el-'Anezi, veli: Nama je ispričao Musa ibn Isma'il, koji je kazao: Nama je ispričao 'Abdulhamid ibn 'Abdullah ibn Muslim ibn Jesar i rekao: Meni je ispričao moj otac i kaže:

"Vidio sam Muslima kako obavlja sedždu i na njoj moli: 'Kada ću Te sresti, a Ti si sa mnom zadovoljan?' Zatim dovi nešto drugo, poslije čega opet kaže: 'Kada ću Te sresti, a Ti si sa mnom zadovoljan?'"

1104/1391. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Musa el-'Anezi, Muhammed ibn El-Musenna, kaže: Nama je ispričao Ebu Davud i rekao: Nama je ispričao Mubarek ibn Fudala, on je prenio od 'Abdullaha ibn Muslima ibn Jesara koji je rekao:

"Moj otac je prezirao da dotakne svoj polni organ desnom rukom i govorio je: 'Ja se nadam da uzmem Knjigu svojih djela desnom rukom.'"

1105/1392. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Musa, veli: Nama je ispričao Ebu Davud i rekao: Nama je ispričao Mubarek, on je prenio od 'Abdullaha ibn Muslima:

¹ Muslim ibn Jesar El-Basri, Ebū Abdullah. Fekih i zahid. Mnogo je rivajeta od njega prenešeno, nije bilo boljeg od njega u njegovo vrijeme. Bio je čedan i pobožan. Umro je 99. hidžretske godine. **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 9/185., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001., zatim **Ibn Kesir**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 12/662., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijeh we-l-arebijeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

“Najgore što bi njegov otac nekome govorio kada se naljuti bile su riječi: *’Udalji se od mene!’*”

1106/1393. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Musa, veli: Nama je ispričao Musa ibn Isma‘il koji je kazao: Nama je ispričao ‘Abdulhamid ibn ‘Abdullah ibn Muslim ibn Jesar, koji veli:

“Čuo sam svoga oca i Talhu, jednog od stanovnika Basre, kako vele da Muslim nikada ne bi odbijao prosjaka.”

1107/1394. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Ebu Davud, koji veli: Nama je ispričao ‘Imran, on je prenio od Katade, a on od Muslima ibn Jesara, da je rekao:

“Razbolio sam se jedne prilike, pa sam stao promatrati svoja djela i ne vidjeh djela da sam u njega sigurniji od ljubavi prema ljudima koje sam volio, iskreno radi Allaha, subhanehu ve te‘ala.”¹

1108/1395. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Mu‘temir i kaže:

“Obaviješten sam da je Muslim svojim ukućanima govorio: ‘Ako imate šta međusobno pričati, pričajte dok ja klanjam.’”²

1109/1396. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Mu‘temir, on je prenio od Mubareka, on od ‘Abdullaha ibn Muslima, a on od svoga oca, da je rekao:

“Ja klanjam u obući, iako mi je komotnije da je skinem, ali to radim praktikujući Sunnet.”³

¹ A toga je danas najmanje i najteže naći.

² Jer vas ja neću čuti, ni primijetiti šta govorite, zato što sam se unio u namaz. Za razliku od nas, čiji je namaz dovršan, tako da sve čujemo oko sebe, više nego van namaza. Što znači da smo, dok smo na namazu više van njega, nego u njemu: mislima, srcem, pažnjom i zauzeti onim što čujemo oko sebe, nego što učimo i u namazu tražimo. La havle ve la kuvvete illa billah.

³ I razlikovanje od židova, koji klanjaju bosu.

1110/1397. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Ibrahim, kaže: Nama je ispričao Ibn Šehid koji veli: Nama je ispričao 'Abdulhamid ibn 'Abdullah ibn Muslim ibn Jesar prenijevši od Ishaka ibn Suvejda da je kazao:

*"Pratio sam Muslima ibn Jesara jedne godine na putu za Mekku i nisam ga čuo da je išta progovorio, dok nije došao do mjesta Zatu 'Irk'. Tada nam se obratio, pa kaže: „Obaviješten sam da će se na Sudnjem danu dovesti čovjek i biti zaustavljen pred Allahom, subhanehu ve te'ala, koji će reći: 'Pogledajte mu dobra djela!' Pa će pogledati i neće biti nađeno ni jedno dobro djelo. Zatim će Allah, subhanehu ve te'ala, reći: 'Vidite mu loša djela!' Pa će naći mnogo loših djela. Zatim će biti naređeno da ga vode u Vatru, a on će se okretati, a Allah, subhanehu ve te'ala, će reći: 'Vratite ga.' 'Zašto se okrećeš prema Meni?' Reći će: 'Gospodaru, nije ovakvo bilo moje mišljenje o Tebi, ili nadanje.' - sumnja Ibrahim. Allah, subhanehu ve te'ala, će tada reći: 'Istinu kažeš!' te će narediti da ga uvedu u Džennet."*²

1111/1398. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed ibn Ibrahim, veli: Nama je ispričao 'Affan ibn Muslim i rekao: Nama je ispričao Sulejman ibn El-Mugire, prenijevši od Sabita da je pričao:

"Posjetili smo našega prijatelja u bolesti, te su prisutni pričali međusobno i spomenuli da se čovjeku, kada ga bolest snađe, pišu djela koja je radio dok je bio zdrav, sve dok ne ozdravi. Na to Muslim reče: 'Nismo tako čuli, nego da mu se pišu najljepša djela koja je kao zdrav radio, dok ne ozdravi.'"

1112/1401. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu 'Amir el-'Adevi, Havsera ibn Ešres ibn 'Avn, Bahšer ibn Hudžejr ibn Er-Rebi', veli: Nama je saopćio Hammad ibn Muslim, prenoseći od Habiba ibn Eš-Šehida:

"Muslim ibn Jesar je klanjao, a u njegovoj blizini je izbio požar kojeg on nije ni primijetio dok nije ugašen."

¹ Mjesto koje je mikat za Iračane i ko dolazi iz tog pravca na hadž i umru, a odredio im ga je hazreti Omer radijallahu anhu.

² Ja Rabbi, primi nam dobra, a oprostí loša djela. Pomozi nam da dobra činimo, a loših se klonimo i da o Tebi najljepše mišljenje i najveću nadu imamo.

1113/1402. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, veli: Nama je ispričao Esved ibn Amir koji je kazao: on je prenio od Sabita, a on od Muslima ibn Jesara, da je rekao: *"Ne znam kakav je to iman pojedinca koji ne ostavlja ono što Allah, subhanehu ve te'ala, ne voli."*

1114/1403. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Esved ibn 'Amir koji veli: Nama je ispričao Hammad, on je prenio od Sabita, a on od Muslima ibn Jesara, da je rekao:

"Za svako svoje djelo se bojim da u njega nije ušlo nešto što ga je pokvarilo, izuzev ljubavi u ime Allaha, subhanehu ve te'ala."

1115/1404. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Šejban ibn Ebi Šejbe, kaže: Nama je ispričao Ebu Hilal, veli: Nama je ispričao Katade, da je Muslim ibn Jesar rekao:

"Radi djela kao da te neće spasiti ništa drugo do tvoja djela, a osloni se na Allaha, subhanehu ve te'ala, tako da znaš da te neće snaći ništa drugo nego što ti je Allah, subhanehu ve te'ala, propisao."

1116/1407. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed ibn Ibrahim, kaže: Nama je ispričao Sulejman ibn Harb i rekao: Nama je ispričao Hammad ibn Zejd, on je prenio od Muhammeda ibn Vasia, da je Muslim ibn Jesar rekao:

"Čuvajte se prepiranja¹, jer je to period neznanja učenog u kome šejtan vreba njegovu grešku."

1117/1408. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Ibrahim, veli: Nama je ispričao 'Ali ibn Ishak i veli: Nama je ispričao 'Abdullah ibn El-Mubarek, koji je kazao: Nama je ispričao 'Asim el-Ahvel spominjući od Ebu Kalabe da je Muslim ibn Jesar rekao:

¹ Rasprava s ciljem dolaska do istine, na kojoj vlada ahlak i poštovanje sagovornika, nije pokuđena, nego ona u kojoj se izgubi i cilj i metod. Gdje se ne teži istini, ma uz koga bila, nego se po svaku cijenu nastoji pobijediti sagovornik. A metod nije konstruktivni dijalog i poštovanje sagovornika, već se vrijeđa i nastoji obezvrijediti i on i njegovi argumenti. U takvom halu će učen ostaviti znanje, tražeći slavu (period neznanja alima) i reći će neistinu da ne izgubi. I to mu je greška i posrtaj u koji ga je šejtan uvalio, navodeći ga na prepirku, nadmetanje u znanju i polemici (el-mira'a).

“Kada stojiš u namazu, pred Allahom, subhanehu ve te’ala, voliš da te vidi skrušena, kako bi ostvario svoju potrebu.” Rekoše: “Gdje završava pogled u namazu?” “Samo na mjestu gdje se spušta na sedždu”, reče.

1118/1409. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Ibrahim, veli: Nama je ispričao 'Ali ibn Ishak, koji je kazao: Nama je ispričao 'Abdullah, kaže: Nama je saopćio El-Mubarek ibn Fudala, kaže: Mene je obavijestio Mejmun ibn Hajjan i kaže:

“Nikada nisam primijetio Muslima ibn Jesara da se okreće u namazu; ni na kratkom, ni na dugom namazu. Jedne prilike srušio se dio džamije, od čega se uznemirila čitava čaršija, dok je Muslim klanjao u drugom dijelu iste džamije, a da se nije ni pomjerio.”

1119/1410. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Ibrahim, veli: Nama je ispričao 'Ali ibn El-Mubarek, on je prenio od Sulejmana ibn El-Mugire, on od svoga prijatelja, a on od sina Muslima ibn Jesara:

“Ukućani Muslima ibn Jesara zapomagali su kada su Šamljani porazili stanovnike Basre, u doba Ibn El-Ešasa. Pa je pitala Muslimova robinja Muslima: ‘Zar nisi čuo našu viku?’ ‘Nisam je čuo.’ reče.¹”

1120/1411. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Ibrahim koji veli: Nama je ispričao 'Ali ibn Ishak i rekao: Nama je saopćio 'Abdullah, kaže: Meni je saopćio Dža'fer ibn Hajjan:

“Muslimu ibn Jesaru je spomenuta njegova smirenost i nepomjeranje u namazu, pa je rekao: ‘Otkuda znate gdje je moje srce?’²”

1121/1412. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed ibn Ibrahim, veli: Nama je ispričao Ebu Davud, koji je ka-

¹ Jer je klanjao.

² To je njegova skromnost, Allāh mu se smilovao. Kao: Smireno mi je tijelo, ali šta znate kuda mi srce i misli lutaju? Ali da mu srce nije vezano za Allāha, onaj svijet, svoj hal pred Allāhom i na onom svijetu, smrt i kabur, itd., nego da misli na dunjaluk i što nije shodno namazu, ne bi mu ni vanjšina bila skrušena, kao u velike većine nas.

zao: Nama je ispričao Er-Rebi'a ibn Subejh, kaže: Meni je ispričao Mekhul i kazao:

"Vidio sam jednog od vaših prvaka da je ušao u Ka'bu. Upitao sam: 'Ko je?' 'Muslim ibn Jesar' veli on. Rekoh u sebi: 'E baš ću da vidim šta će da uradi.' Vidio sam ga kako stoji u ćošku Ka'be, zatim je istupio naspram mermera i obavio najljepši namaz. Potom je otišao na sedždu i nisam razumio ništa, izuzev riječi: 'Oprosti mi moje grijeha i ono što su moje ruke počinile.' A, onda je udario u plač dok mu suze nisu pokvasile mermer."

1122/1413. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Ibrahim, kaže: Nama je ispričao Ebu El-Velid, koji veli: Nama je ispričao El-Mubarek, on je prenio od 'Abdullaha ibn Muslima, da je o svome ocu rekao:

"Nikada ga nisam čuo da nešto proklinje i govorio je: 'Kada bi nešto prokleo ne bih to ostavio u svojoj kući.' Iskreni vjernik ne treba da proklinje."

1123/1414. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Ibrahim, kaže: Nama je ispričao Mehdi, on je prenio od Hammada ibn Seleme, on od Sabita, a on od Muslima ibn Jesara, da je rekao:

"Zapamtio sam ljude koji bi onome ko ozdravi od bolesti čestitali čišćenje od grijeha."¹

1124/1415. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Harun ibn Ma'ruf, kaže: Nama je ispričao Damra, on je prenio od 'Alija ibn Ebi Hamele, da je ibn Ebu Idris 'Aizullah, rekao svome ocu:

"Oče, zar te ne zadivljuje duga šutnja Muslima ibn Jesara?" On reče: "Sinko, da rekneš istinu bolje je nego da je prešutiš." Pa je Ibn Ebi Idris otišao kod Muslima i rekao mu: "O Ebu 'Abdullah, svoga oca sam upitao: 'Zar te ne zadivljuje duga šutnja Ebu 'Abdullaha?', pa mi reče: 'Sinko, reći istinu bolje ti je nego da je prešutiš.' Prešutiti zlo bolje je nego ga govoriti," reče mu Muslim."

¹ Dok mi čestitamo na ozdravljenju, oni su gledali ahiretsku dobit iz bolesti.

1125/1416. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni su ispričali moj otac i Ahmed ibn Ibrahim i kažu: Nama je ispričao Zejd ibn El-Hubab i rekao: Mene je obavijestio 'Abdulhamid ibn 'Abdullah ibn Muslim ibn Jesar, od svoga oca da je rekao:

“Kada bi Muslim uđi u kuću, njegovi ukućani bi zanijemili i niko ne bi prozborio ni riječi.¹ A kada bi ustao da klanja, raspričali bi se i smijali.”²

1126/1418. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, veli: Nama su ispričali Ebu Kutn i Hašim, kažu: Nama je ispričao Mubarek, on je prenio od 'Abdullaha ibn Muslima ibn Jesara, a on od svoga oca da je rekao:

“Ne volim da me Allah, subhanehu ve te'ala, vidi da klanjam sjedeći ako nisam bolestan.”³

¹ Iz poštovanja i hejbeta da može on reći i tražiti šta hoće.

² Pošto su znali da ih ne čuje kada klanja. Ali je to specifično samo njemu koji je po tome bio čuven, kako smo vidjeli u više slučajeva. Ne treba se ovim pravdati i ometati galamom i pričom ako neko klanja blizu nas, jer mi nismo Muslim ibn Jesar.

³ Zdrav čovjek može klanjati dobrovoljne namaze sjedeći, samo mu je za takav namaz pola nagrade namaza kojeg klanja stojeći. A obavezni, farz namaz, ne smije zdrava osoba klanjati sjedeći, jer je stajanje, ruku', sastavni dio kojega ne smije izostaviti bez nužde (bolesti), ili nemoći.

ZUHD EL-'ALA'ā IBN ZIJADA¹

1127/1425. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Mus'ab i rekao: Čuo sam Mahleda ibn El-Husejna kako spominje da je neki čovjek rekao El-'Ala'u ibn Zijadu:

“Blago tebi, u snu sam vidio da si u Džennetu.” On mi reče: „Zar nije šejtan našao nikoga drugog da se sa njime poigrava do mene i tebe?”

1128/1426. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Ruh koji je kazao: Nama je ispričao Šu'be, on je prenio od Katade, a on od El-'Ala'a ibn Zijada:

“Neki čovjek se pretvarao u svojim djelima, pa bi zavraćao ruke, podizao glas kada uči i koga bi god sreo vrijeđao bi ga i proklinjao. Zatim ga je Allah, subhanehu ve te'ala, uputio, pa je utišao svoj glas i klanjao namaz tajno između sebe i svoga Gospodara, a koga bi god sreo činio bi mu dovu i blagosiljao bi ga.”

1129/1427. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Sejjar i rekao: Nama je ispričao Dža'fer koji kaže:

“Ušao je kod nas Hišam ibn Zijad el-'Adevi, brat El-'Ala'a ibn Zijada, pa mu Malik ibn Dinar reče: “Ispričaj im priču o svome bratu. Reče: 'Da, moj brat El-'Ala' ibn Zijad probdio bi svaku noć uoči džume. Jedne noći svojoj ženi veli: 'O Esma, noćas osjećam slabost, pa kada bude toliko i toliko, probudi me.' Kada je nastupilo zakazano vrijeme prenuo se uplašen i veli: 'Došao mi je neko u snu, uzeo me za kiku i rekao mi: 'Sine Zijadov, ustani, spominji Allaha,

¹ Ebū Nasr El-Alā' ibn Zijād ibn Metar El-'Adewī, El-Basrī, pripadao je generaciji tabi'ina. Historičari ga spominju kao velikog pobožnjaka, poznatog po svojoj pobožnosti, pouzdanosti, plaču radi Allāha, postojanosti u vjeri. Umro je 194. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 9/216., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001., zatim **Ibn Kesir**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 12/283., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijeh we-l-arebijeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

subhanehu ve te'ala, spominjaće te! Hišam veli: *'Tako mi Allaha, 'azze ve džel, i kada smo ga ukopali, nakon smrti kosa sprijeda glave mu je ostala uspravna.'*"

1130/1428. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Mu'temir, on je prenio od Ishaka ibn Suvejda, a on od 'Ala'a ibn Zijada, da je rekao:

"Ne prati pogledom odjeću žene, jer pogled čini strast u srcu."

1131/1429. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Vehb ibn Džerir i rekao: Nama je ispričao moj otac, veli: Čuo sam Humejda ibn Hilala kako prepričava od El-'Ala'a ibn Zijada, da je rekao:

"Vidio sam ljude u snu kako nešto prate, pa sam ga i ja uzeo slijediti, kad ono oronula slijepa starica, na njoj raznovrsna odjeća i nakiti. Rekoh: 'Ko si ti?' Ona reče: 'Ja sam dunjaluk.' Rekoh: 'Molim Allaha, subhanehu ve te'ala, da mi te omrazi.' Ona reče: 'Da, ako budeš mrzio novac.'"

1132/1430. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, veli: Nama je ispričao Ruh i rekao: Nama je ispričao Šu'be, on je prenio od Katade, da bi 'Ala' ibn Zijad govorio:

"Neka svako od vas zamisli da mu je nastupio smrtni čas, pa je zamolio Allaha, subhanehu ve te'ala, da mu da još roka i da mu je Allah, subhanehu ve te'ala, udovoljio. Zato neka svako radi ono što je od pokornosti Allahu, subhanehu ve te'ala."

1133/1431. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed i veli: Nama je ispričao Hemmam, on je prenio od Katade, a on od 'Ala'a ibn Zijada, da je rekao:

"Mi smo samo poput ljudi koji su sebe stavili u vatru, pa ako Allah, subhanehu ve te'ala, htjedne da nas iz nje izvede, izvešće nas."

1134/1432. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed, koji je kazao: Nama je ispričao Hemmam, on je prenio od Katade, a on od Ala'a ibn Zijada, da je Allahov Poslanik, sallAllahu alejhi ve sellem, rekao:

"Allahu, subhanehu ve te'ala, najdraža dova koju Njegov rob uputi jeste, da Ga zamoli da ga poštedi i sačuva na dunjaluku i na ahiretu."

1135/1436. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Prenešeno mi je od 'Abdullaha ibn Muhammeda et-Tejmija, kaže: Meni je ispričao Zuhejr es-Seluli i rekao: A'sa's ibn Sellame je rekao:

"Onome ko se ustegne od onoga što je u tuđim rukama podići će se barjak zadovoljstva koji će ići ispred njega dok ga ne uvede u Džennet."

ZUHD EL-HASANA EL-BASRIJA¹

IBN EBI EL-HASANA

1136/200. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je spričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Jezid i rekao: Nama je saopćio Hišam ibn Hassan, koji veli: Čuo sam El-Hasana da je rekao:

*"Tako mi Allaha, subhanehu ve te'ala, nijednom od ljudi neće biti dato obilje dunjaluka, a da se on ne bude bojao da je iskušenje za njega, a da mu zbog toga ne oslabi znanje i pokvari se mišljenje. A neće Allah, subhanehu ve te'ala, čovjeku uskratiti dunjaluk, da on ne bude smatrao da je u tome dobro za njega, a da mu zbog toga neće oslabiti znanje i pokvariti se mišljenje."*²

1137/1369. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ali ibn Muslim, kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed i rekao: Nama je ispričao Bekir ibn Ebu Eš-Šumejt prenoseći od Katadeta, u vezi Allahovih, subhanehu ve te'ala, riječi:

„Noću su samo malo spavali.” da je El-Hasan rekao: *“Ne bi spavali, dok ne bi obavili jaci ju.”*

1138/1438. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Muemmil ibn Isma'il i rekao: Nama je ispričao Sabit koji kaže:

"Otišli smo ja i El-Hasan da obiđemo Safvana ibn Muhriza i našosmo ga gdje sjedi pognut u kolibi od trske. Izašao nam je njegov sin i rekao da ne možemo ući pošto mu oca boli stomak. Tada El-Hasan reče: 'Bolja je za tvog oca da mu se uzme iz krvi i mesa

¹ Ebū Seid El-Hasan ibn El-Hasan El-Basri. Očevo mu je ime Jesar El-Basri, bio je od zarobljenika Mejsana pri osvajanju Perzije i rob Zejdu ibn Sabitu r.a. Rođen je u predzadnjoj godini hilafeta Omera r.a. u Medini. Preselio je u Basru nakon pogibije Osmana r.a. Vidio je Osmana i Aliju i sreo Talhu i Aišu (r.anhuma). Prenosi od ashaba poput: Ebū Bekra Es-Sekafija, Enesa ibn Malika, Semure ibn Džunduba (r.anhum). Bio je imam svoga vremena i ostalih vremena. Preteča u znanju, zuhdu i ibadetu. Umro je u RedžEbū 110. h.g., rahimehullah.

² Ne budu dobra djela kao prije i mišljenje ne bude ispravno kao prije.

bolešću i time mu se oprostite gijesi, nego da umre zdrav i čitav, pa ga pojede zemlja.' Ili je rekao: 'Pa ga zemlja pojede, a ne bude nagrađen za to.'"

1139/1444. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, veli: Nama je ispričao 'Ali ibn Sabit i rekao: Meni je ispričao Ebu El-Ešheb, a on je prenio od El-Hasana da je rekao:

"Voljeli su, to jest prve generacije, da zikr čine pod abdestom."

1140/1445. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Sabik, koji veli: Nama je ispričao Malik ibn Migvel, prenijevši od Humejda da veli:

"Jednog redžepskog dana u džamiji El-Hasan se napi vode, te je promućka u ustima, a zatim duboko uzdahnu i zaplaka da su mu se ramena tresla od plača, pa reče: 'Da su srca živa, ili da su srca zdrava, plakali bi zbog dana čijeg će se jutro desiti Sudnji dan. Zaista je noć iz koje će se roditi Sudnji dan strašna. Nisu stvorenja čula za dan na kome će biti više otkrivenih sramota i uplakanih očiju od Sudnjega dana.'"

1141/1446. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Sabik i rekao: Nama je ispričao Malik, on je prenio od 'Avna ibn Džehade, a on od El-Hasana, da je rekao:

"Nestalo je onog što je bilo poznato od dobra, a ostalo je ružnoga koje nije bilo poznato među dobrima, a onaj ko je ostao od muslimana, on je ožalošćen."

1142/1447. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ali ibn Muslim, veli: Nama je ispričao Sejjar, koji je kazao: Nama je ispričao 'Ubejdullah ibn Šumejt, koji veli: Meni je ispričao moj otac i rekao: Čuo sam El-Hasana da veli:

"Vjernik osvane tužan i omrkne tužan, i samo ga ubjeđenje u tome održava.¹ Dovoljno mu je koliko je dovoljno kozi od hrane, šaka hurmi i pregršt hrane i nešto vode."

¹ Njegov jekin u Allāha održava ga da ga tuga ne baci u očaj.

1143/1448. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ali ibn Muslim, kaže: Nama je ispričao Sejjar i rekao: Nama je ispričao Dža'fer, veli: Nama je ispričao Ibrahim ibn 'Isa el-Ješkuri, kaže: Čuo sam El-Hasana da je rekao:

„Zaista je smrt obezvrijedila dunjaluk i pametnom nije ostavila prostora za radovanje.”

1144/1449. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ali ibn Muslim, kaže: Nama je ispričao Sejjar, koji je kazao: Nama je ispričao Dža'fer i rekao: Nama je ispričao Ibrahim ibn 'Isa el-Ješkuri:

„Nikoga nisam vidio da je stalno tužan kao što je to bio El-Hasan. Kad god sam ga ugledao pomislio bih da ga je istom snašla neka nesreća.”¹

1145/1450. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Hašim, koji je kazao: Nama je ispričao Hasan, on je prenio od El-Hasana, da je rekao:

„Sine Ademov, kako će ti se srce raznježiti kada te brinu druge stvari?”²

1146/1452. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Hasan ibn Musa, koji je kazao: Nama je ispričao Jahja ibn Dinar i rekao: Nama je ispričao Mu'avija ibn Kurre, koji veli:

„Došli smo kod El-Hasana i pitali ga: 'Koji je ibadet najteži?' Jedan između nas veli: 'Najteži ibadet je džihad na Allahovom putu.' Neko reče: 'Najteži ibadet je namaz.' Neko opet veli: 'Najteži ibadet je zekat.' Neko reče: 'Post.' Mu'avija kaže: 'I ja ću reći ono što

¹ Jer je insan najpogođeniji kad ga tek zadesi nesreća, tada je svako tužan i tuga mu se primijeti na licu, šutnji, govoru, izgubljenosti, itd.

² Mehkoća srca dolazi iz ispravnog znanja, čvrstog vjerovanja i ubjeđenja, kao iz činjenja dobrih djela i prisjećanja smrti i ahireta. A, ako se čovjek ne bavi time, nego je non-stop u poslovanju koji vode u zaborav onoga svijeta, ili u njima ima zuluma i prijestupa, šta drugo očekivati za posljedicu do tvrdoću srca. Ukratko, ko pred očima ima stalno susret sa Allāhom i za to radi, njegovo je srce nježno i čujno, a ko se zabavi borbom za prolazno i zaboravi svrhu svoga postojanja, kako da bude nježno njegovo srce kada ga ne raznježuje, kada je sve što radi uzrok tvrdoće i sljepoće srca.

mislim, pomislih u sebi, pa rekoh: 'O, Ebu Se'ide, ja nisam našao među ibadetima težeg od čednosti!?' 'Pobogu brate, ima li u pomenutim ibadetima koristi bez čednosti?' upita El-Hasan, pa dodade: 'Ne poznajem ibadet teži od namaza u dubokoj noći.'"

1147/1453. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ali ibn Muslim, kaže: Nama je ispričao Sejjar i veli: Nama je ispričao Dža'fer i rekao: Čuo sam Havšiba, da kaže: čuo sam El-Hasana da se kune Allahom, subhanehu ve te'ala, govoreći:

"Tako mi Allaha, dželle še'nuhu, sine Ademov, kada bi učio Kur'an i u njega tvrdo vjerovao, zacijelo bi tvoja tuga na dunjaluku bila stalna i veliki bi strah osjećao, te bi mnogo u plaču na njemu proveo."

1148/1454. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ali, kaže: Nama je ispričao Sejjar i rekao: Nama je ispričao Dža'fer, koji je kazao: Nama je ispričao El-'Ala' ibn Zijad, veli:

"Čuo sam El-Mugiru ibn Muhaviša kada je pitao El-Hasana sljedeće: 'O Ebu Se'ide, sreli smo ulemu koja kada nas upozorava i straši, skoro da nam srca izlete od straha, a sreli smo i druge u čijem je govoru olakšica.' 'Allahov robe, ko te straši dok ne dospiješ na sigurno bolji je od onoga ko ti obećava sigurnost dok padneš u ono čega se pribojavaš.' reče El-Hasan."

1149/1455. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ali ibn Muslim, kaže: Nama je ispričao Sejjar, koji je kazao: Nama je ispričao Dža'fer i veli: čuo sam Havšiba da govori: Čuo sam El-Hasana da je rekao:

"Tako mi Allaha, subhanehu ve te'ala, Izraelćani su počeli obožavati kipove, nakon što su se klanjali Milostivom, samo iz njihove ljubavi prema dunjaluku."

1150/1456. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Safvan ibn 'Isa i rekao: Nama je ispričao Hišam i veli: Čuo sam El-Hasana, da je rekao:

"Tako mi Allaha, subhanehu ve te'ala, zapamtio sam takve ljude da se nijednom od njih nikada ne mota odjeća¹, niti bi ikada

¹ Jer se nije ni prostirala, pa kako će se dizati.

naredili ukućanima da im naprave hranu, niti bi prostirali bilo šta između sebe i zemlje. Jedan od njih bi govorio: 'Volio bih da pojedem jedan obrok, pa da mi on u utrobi postane poput opeke, a kaže se da opeka ostane u vodi tri stotine godina, to jest, da se ne raspadne.'"

1151/1457. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ali, veli: Nama je ispričao Sejjar, koji je kazao: Nama je ispričao Dža'fer, kaže: Čuo sam Ebu Ka'ba el-Ezdija, da veli: Čuo sam El-Hasana, da je kazao:

"Ako drugima naređuješ dobro, budi preteča u njegovom činjenju, inače ćeš stradati, a ako zabranjuješ zlo, budi najudaljeniji od njega, inače si propao."

1152/1458. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ali ibn Muslim, kaže: Nama je ispričao Sejjar i rekao: Nama je ispričao Dža'fer, koji veli: Nama je ispričao Ibrahim ibn 'Isa el-Ješkəri:

„Čuo sam El-Hasana da, kada se spomene čovjek koji se predao ovome svijetu, kaže: 'Tako mi Allaha, subhanehu ve te'ala, niti je ostao njemu imetak, niti je on ostao njemu, a niti se spasio njegovih posljedica: zla i obračuna, a sa njega će biti odnesen u komadu platna.'"

1153/1459. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Safvan, prenoseći od Hišama, da je rekao: Čuo sam El-Hasana da govori:

"Zapamtio sam takve ljude gdje bi neko od njih trebao naslijediti obilat imetak, a uz to je, Boga mi, bio jako potreban, ali bi on svome bratu rekao: 'Ja znam da je ovo miraz i da je halal, ali se bojim da mi ne pokvari moje srce i moja djela, zato ga uzmi ti, meni ne treba: I tako mi Allaha, subhanehu ve te'ala, ništa od toga ne bi uzeo, iako je bio itekako potreban.'" Čuo sam također El-Hasana, da je govorio: "Tako mi Allaha, subhanehu ve te'ala, ja sam zapamtio ljude koji su se halala više ustručavali nego vi harama. Oni su strahovali da im se njihova dobra djela ne prime, više nego što vi strahujete od kazne zbog vaših loših djela."

1154/1460. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Sejjar, veli: Nama je ispričao Dža'fer, koji veli: Nama je ispričao Hišam, prenijevši od El-Hasana da je rekao:

*"Doživio sam ljude i družio se sa skupinom od njih, koji nikada nisu molili Allaha, subhanehu ve te'ala, za Džennet, iz stida od Njega."*¹

1155/1461. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Ruh, koji je kazao: Nama je ispričao Hišam, prenijevši od El-Hasana da je kazao:

*"Boga mi, doživio sam ljude koji nikada nisu odbijali prosjaka, a naređivali su i ukućanima da tako postupe kada oni nisu tu."*²

1156/1462. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Veki'a i rekao: Nama je ispričao 'Abdulvahid ibn Zejd, a on je prenio od El-Hasana, da je rekao:

*"Zapamtio sam takve ljude, da u toku sedamdeset godina ne bi zatražili od ukućana hranu iz želje za njom, a za isto to vrijeme ni na jastuk se ne bi naslanjali. Kada bi pojeli nešto od hrane, voljeli bi da im ostane u stomaku poput kamena."*³

1157/1463. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Ruh koji je kazao: Nama je ispričao Hišam, a on je prenio od El-Hasana, da je rekao:

¹ Iako se podrazumijeva da su oni Allāha molili srcem i stanjem i bilo im je na jeziku, samo ih stid bilo Allāha. Treba tražiti Džennet od Allāha, dž.š., jer su ga tražili oni koji su se najbolje znali stidjeti (Poslanik i ashabi) i stvoren je Džennet zato da ga dobri nastane, tako da ga išću od Allāha, dž.š.

² Ovdje sam uslovno preveo prosjak, što kod nas prodrzumijeva nekoga ko je uobičajio prositi, ali arapska riječ sail - koji traži, može značiti i otmjena i čestita čovjeka koji ne traži koru hljeba, ili dirhem, nego pozajmnicu, ili pomoć zbog ne-daće u kojoj je. Znači, ko se god obrati za neku pomoć, situirana čovjeka koji traži pomoć zbog iskrslag belaja kod njega, ne zovemo prosjakom, ali je svakako sail.

³ Ne znači da nisu jeli, nego da nisu uživali u jelu, već su jeli iz potrebe. Da nije potrebe nikada ne bi jeli, zato što ne vole hranu strastveno kao što to čine sladokusci, popularno nazvani gurmani i drugi proždrljivci. Naprotiv, da su u stanju jesti jednom i obezbijediti se, ne bi nikada poželjeli jesti iz uživanja u jelu, a također da se riješe posljedica jedenja koje kvare abdest i tjeraju u zahod.

“Ljudi od selefa kada bi tražili znanje, za kratko vrijeme bi se na njima vidio trag tog znanja, u njihovoj skrušenosti, uputi, na jeziku, pogledu i dobročinstvu.”

1158/1464. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Ibrahim, kaže: Nama je ispričao Osman ibn El-Jerman, on je prenio od Jahjaa ibn Musâa, a on od El-Hasana:

Da je u tumačenju Allahovih, subhanehu ve te'ala, riječi: “koji po Zemlji mirno hodaju.” (El-Furkan 63.) rekao: “To su oni blagi.” A, za Njegove riječi: “pa, Allah će doista oprostiti onima koji se kaju.” (El-Isra' 25.) rekao: “To je onaj ko se svojim srcem i djelima usmjeri ka Allahu, subhanehu ve te'ala.”

1159/1465. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Veki'a, on je prenio od Sufjana, on od Hišama, a on od El-Hasana, da je kazao:

“Zapamtio sam ljude koji su se po četrdeset godina brinuli o porodici svoga brata muslimana kada ovaj umre, ili izađe na Allahovom putu.”¹

1160/1466. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Veki'a, on je prenio od Sufjana, on od Junusa, a on od El-Hasana, da je rekao:

“Zapamtio sam takve ljude gdje bi jedan od njih sjedio na skupu, pa su ljudi mislili da je neuk i bolestan zbog svoje šutnje i skromnosti, a on je kod muslimana glasio za učenjaka.”

1161/1467. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Ruh, koji je kazao: Nama je ispričao Hišam, a on je prenio od El-Hasana, da veli:

“Jedno naučno poglavlje koje čovjek poslušao, te ga nauči i primijeni, može mu biti vrijednije od toga da posjeduje cijeli dunjaluk i sve što je na njemu, pa da to podijeli radi ahiretske nagrade.”

1162/1468. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Ruh, koji je kazao: Nama je ispričao Hišam, prenijevši od El-Hasana da je rekao:

¹ Bilo je to tada, a danas je najaktuelnije da se brat musliman zatvori, manje ili više od 40 godina. A onda ga oni kojima je povjerio najmilije iznevjere sa njima.

“Tako mi Allaha, subhanehu ve te’ala, doživio sam ljude kojima se nije nikada motala odjeća budući da su imali samo jednu odjeću, niti su ikada sterali išta između sebe i zemlje, niti su ikada tražili od žena da im spremne hranu.¹ A kada bi jeli, prekidal bi prije nego li osjete sitost.” El-Hasan kaže: *“Tako mi Allaha, subhanehu ve te’ala, da se hrana da psu, bolje je nego li da se prejeda.”*

1163/1469. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Ibrahim, veli: Nama je ispričao 'Abdumelik ibn Es-Sabbah, on je prenio od 'Imrana ibn Džerira, a on od El-Hasana, da je govorio:

“Neki ljudi govore: ‘Ići ću na hadždž, ići ću na hadždž, a hadždž je već obavio.’ Posjećuj i pomaži svoje bližnje, odagnaj brigu i tugu od zabrinuta čovjeka i čini dobročinstvo komšiji.”²

1164/1470. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, veli: Nama je ispričao Ebu Ahmed i rekao: Nama je ispričao Sufjan, on je prenio od Junusa, a on od El-Hasana, da je govorio:

„Među ljudima bi boravio učen čovjek, pa su neki pomišljali da je bolestan i neuk, a on ne bi bio bolestan, već se samo pretvarao iz straha da ne postane poznat.”

1165/1471. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Ibrahim i veli: Nama je ispričao Ebu Sufjan el-Himjeri i rekao: Nama je ispričao Sufjan ibn Husejn i kazao:

El-Hasan bi često ponavljao ovu dovu: „Allahu moj, hvala Ti na blagosti poslije Tvoga znanja i hvala Ti na oprost, poslije Tvoje moći.”³

¹ Kada bi jeli - jeli bi što se nađe. Ili kada ukućani jedu po običaju jeli bi sa njima, ali bez vlastite naredbe, zahtjeva i intervencije šta i kada da im se pripremi.

² Ovo se, itekako, odnosi i na naše vrijeme. Imućni idu na hadždž i na umru svake godine u luksuznom aranžmanu koji stoji toliko da bi moglo njegovim hadždžom obaviti hadždž 3 do 5 skromnih hadžija. Ne govorim ovo iz razloga iz koga je govorio El-Hasan. On je rekao: obavio si hadždž jednom i dosta ti, čini druge obaveze koje je spomenuo. Mada čovjek može obaviti hadždž i biti dobročinitelj bližnjima, komšiji, itd. Ali, u našem slučaju, ili ćeš kao bogat trošiti pare na svoj hadždž i umru koja ti je nafile, ili ćeš svojim imetkom hraniti, braniti, školovati i liječiti one muslimane koji to ne mogu sebi priuštiti, što je obaveza imućnih muslimana.

³ Hvala Ti što si blag prema meni i ne kažnjavaš me, a znaš šta je pri meni. Hvala

1166/1472. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, veli: Nama je ispričao Isma'il i rekao: Nama je ispričao Junus, da je El-Hasan rekao:

*"Zapamtio sam ljude koji, kada su god mogli da sakriju djelo, ne bi ga pokazivali. Znali su da je sigurnije djelo od šejtana, ono koje se učini tajno. Neki od njih bi imali goste, ali bi potajno klanjali, da oni i ne primijete."*¹

1167/1473. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Ebu 'Ubejde, koji je rekao: Nama je ispričao Hišam, prenijevši od El-Hasana da je rekao:

"Govorili bi da je smrt učenoga gubitak u islamu, koga, dok je god ovoga svijeta, ništa ne može nadoknaditi."

1168/1474. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ali ibn Muslim, veli: Nama je ispričao Sejjar, koji je kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn Mervan el-'Adželi, kaže: Nama je ispričao 'Ata' el-Ezrek i rekao:

*"Čuo sam jedne prilike kako neki čovjek upita El-Hasana: 'Kako si?' 'Loše.' odgovori on. 'A, kako će biti onaj ko osvane i zanoći iščekujući smrt, ne znajući šta će Allah, subhanehu ve te'ala, uraditi s njim?'"*²

1169/1476. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Ibrahim, kaže: Nama je ispričao 'Abdumelik ibn Es-Sabah, on je prenio od 'Imrana ibn Džerira, a on od El-Hasana, da je rekao:

"Neki će ljudi doći na Sudnji dan sa dobrim djelima poput brda, a onda će se iz njih izmirivati onima kojima su nanijeli nepravdu, dok ne ostanu bez ičega, te budu odvedeni u Vatru."

Ti što si mi se smilovao i oprostio moje grijeha za koje slijedi Tvoja kazna, iako Si bio moćan, istog momenta i poslije, da me za njih kazniš.

¹ Misli se na duže posjete kada gost ostane par dana, ili prenoći. Jer, nema smisla da zanemari gosta ako će sjediti sahat-dva, ali kada bude duže, ako bi stalno sjedili sa njim i društvo mu pravili, propustili bi mnoge ibadete.

² Hoće li ga kazniti, ili će mu oprostiti.

1170/1477. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Sejjar i kazao: Nama je ispričao Hammad ibn Zejd, on je prenio od Junusa, a on od El-Hasana, kojeg je čuo da veli:

*"Bilo je među nama ljudi koji su suzbijali suze koje su im navirale dok su sjedili u društvu, pa kada bi se pobojali da ih nadvladaju, odlazili bi sa tog mjesta."*¹

1171/1478. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Jezid ibn Harun, koji veli: Nama je saopćio Hišam, a on je prenio od El-Hasana, da je rekao:

"Tako mi Allaha, subhanehu ve te'ala, ja sam zapamtio ljude, koji su odbijali da prime halal novac², pa kada bi bili upitani za to, govorili bi: 'Bojimo se da nam se zbog toga ne iskvaru srca.'"

1172/1479. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Harun ibn 'Abdullah, kaže: Nama je ispričao Sejjar, koji veli: Nama je ispričao Dža'fer, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu Ka'b el-Ezdi i rekao:

"El-Hasanu je neki čovjek rekao: 'Namjeravam da putujem, pa mi oporuči štogod.' On mu reče: 'Sinko, uzvisi Allahovu, subhanehu ve te'ala, vjeru i zapovjedi gdje god bio, uzvisiće te Allah, 'azze ve džel.'"

1173/1480. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Hammad ibn Seleme, koji je kazao: Nama je ispričao Hišam, prenijevši od El-Hasana da je rekao:

"Zapamtio sam ljude koji se nisu radovali zbog nečega ovosvjetskog, ako bi ga zadobili, niti žalili, ako bi nešto od njega izgubili."

1174/1481. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed, kaže: Nama je ispričao Se'id ibn 'Amir, on je prenio od Hazma, a on od 'Ammara, koji veli:

¹ Ne bi htio da ga drugi vide da plače, pa da misle da je bogobožan. Plač iz straha od Allāha dželle ve'ala, je u samoći, u dubokoj noći, kako se navodi na drugim mjestima, jer tada ne može biti iz pretvornosti.

² Od države, ili da im neki imućni prijatelj dadne hediju, ili tome slično.

“Jedanput sam El-Hasana upitao: ‘Ebu Se’ide, šta je dobročinstvo prema roditeljima?’ Veli: ‘Darežljivost i ljubaznost.’ Ponovo ga upitah: ‘A šta je neposlušnost prema njima?’ On reče: ‘Da im uskraćuješ i da ih ne obilaziš.’ I još dodade: ‘Zar ne znaš da je gledanje u lice roditelja, ili majke, ibadet?’”¹

1175/1482. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Nama je ispričao Jusuf ibn Ja’kub ed-Devs, veli: Nama je ispričao Hišam, prenijevši od El-Hasana, da je u vezi ovog ajeta:

“Noću su samo malo spavali.” (Ad-Darijat 17.), rekao: *“Malo bi od noći spavali.”* A u pogledu sljedećeg ajeta: **”i u praskozorje oprost od grijeha molili.”** (Ad-Dariyat 18.), kazao: *“Namaz bi odužili sve do pred zoru, pa bi onda činili dovu i Allaha, subhanehu ve te’ala, ponizno preklinjali i molili.”*

1176/1483. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Lejs ibn Halid, Ebu Bekr el-Belhi, kaže: Nama je ispričao Dža’fer ibn Sulejman, on je prenio od Zekerijjā, a on od El-Hasana, da veli:

“Kaže se: Iman nije u izgledu, niti u pukim željama, već je iman ono što se u srcu ustali i djelo ga potvrdi.”²

1177/1484. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Lejs ibn Halid, veli: Nama je ispričao Ebu Ruh, ‘Avn ibn Musa, koji kaže: Čuo sam Mu’aviju ibn Kurreta da veli:

“Raspravljalo se pred El-Hasanom koja su to djela najbolja, pa kao da su se složili da je najbolji noćni namaz, na što ja rekoh: ‘Ostavljanje zabranjenih djela, po šerijatu,’ što primijeti i uvaži El-Hasan, te reče: ‘Završeno je, završeno.’”³

1178/1486. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Ibrahim, kaže: Nama je ispričao Musa i veli: Nama je ispričao Ijas ibn Ebi Temime, prenijevši od El-Hasana, da je rekao:

¹ Jer kada ih gledaš onda si pored njih, društvo im praviš, a ne gleda se u lice osim onome ko se voli.

² Drugim riječima: Oblači šta hoćeš od dozvoljenog, ali vjeruj i čini dobra djela, a kloni se zlih.

³ Raspravljanje, u pravu je što je rekao da je najbolje djelo klonjenje harama.

*"Tako mi Allaha, subhanehu ve te'ala, kada bi vam se ukazao budući svijet, ne biste se promijenili, niti skrenuli."*¹

1179/1487. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed, veli: Nama je ispričao Ibn 'Ulija i rekao: Nama je ispričao Ruh ibn El-Kasim:

Kako se neki iz njegovog roda upustio u isposništvo i zarekao se da neće jesti habise, niti paluze, jer nije kadar da se zahvali Allahu, subhanehu ve te'ala, na njima. Pa sam to spomenuo El-Hasanu, na što on reče: "To je malouman čovjek, Allahu, subhanehu ve te'ala, se ne može zahvaliti ni na hladnoj vodi."

1180/1488. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Talib, Zejd ibn Ahzem et-Tai'I, kaže: Nama je ispričao Muslim ibn Kutejbe i veli: Nama je ispričao Mubarek:

*Da je El-Hasan izvadio zub, pa je dao zubaru dirhem. Rekoše mu da usluga košta pola dirhema, a on reče: "Dadnite mu dirhem, musliman se ne cjenka sa bratom muslimanom u dirhem."*²

1181/1489. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Dža'fer ibn Muhammed ibn Fadl, stanovnik Re'sul-'Ajna, kaže: Nama je ispričao El-Hasan ibn Muhammed ibn 'Ajun, koji je kazao: Nama je ispričao Zuhejr, pa veli:

Čuo sam Ebu Ishaka, da je rekao: "El-Hasan El-Basri je bio nalik ashabima Muhammeda."

1182/1490. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Hasan ibn Es-Sabah el-Bezzar, kaže: Nama je ispričao Zejd ibn El-Hubab, prenoseći od 'Abdulhamida ibn 'Abdullaha ibn Mu-

¹ Izraz može imati više značenja:

a) Da ukorava ljude koji su loši, da ne bi ostavili zle postupke i kada bi vidjeli gajb i ahiret.

b) Da hvali sebi ravne, da su čvrsta ubjeđenja i dobrih djela toliko da kada bi vidjeli očima ahiret ne bi mogli biti bolji. Kao što se opisuju ashabi da su bili takvi da im se kaže sutra je Kijamet, ne bi imali šta dodati, jer su i onako radili sve što su mogli i ovo je tačno.

c) Da, kada bi izostala ahiretska nagrada i kazna, oni bi opet Allāhu robovali iz ljubavi i zahvalnosti, užitka i sreće u ibadetima.

² To kada je pola dirhema od dirhema, pa kako se cjenkati zbog pola dirhema ili dirhema kada je cijena 100 dirhema.

slima ibn Jesara, a on od Kulsuma ibn Džebra koji veli da bi Et-Tejmi u Basri govorio:

“El-Hasan je fakih¹, Muslim ibn Jesar je alim, Ibn Sirin je čedan, a Talk ibn Habib je pobožnjak.”

1183/1491. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Ibrahim, kaže: Nama je ispričao Ibn 'Ulija, prenijevši od Junusa koji kaže da bi El-Hasan govorio:

“Najgora bolest je ona koja spopadne srce, to jest strast.”²

1184/1492. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed, kaže: Nama je ispričao Ibn 'Ulija, on je prenio od Junusa, a on od El-Hasana, da je rekao:

“Namaz koji čovjeka ne odvraća od razvrata i ružnoga, udalji ga od Allaha, subhanehu ve te'ala.”³

1185/1493. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed, kaže: Nama je ispričao Veki'a, on je prenio od Sufjana, on od Junusa, a on od El-Hasana, da je rekao:

¹ Koji se razumije i poznaje šerijatske propise i duh vjere uopće ovdje.

² *El-heva* - strast, prohtjev, ono što srce hoće, a vjera brani.

³ Ne znači da čovjek kojega njegov namaz ne sprječava od grijeha pri njemu, da ostavi namaz kako ga ne bi još više udaljio, jer bi tada postojećem grijehu pridodao najveći grijeh iza kufra, ili po nekima kufr - kako tretiraju ostavljanje namaza. Naprotiv, treba klanjati namaz i nipošto ga ne ostavljati, ma kakvi grijesi bili prisutni, jer čime ćemo ih na kraju pobijediti nego namazom i vezom sa Allāhom, a ako je prekinemo tada smo se predali grijehu i umnožili ga. El-Hasan, rahimehullah, hoće da kaže da griješnik u svome namazu nema onu priliku koju ima pokoran, jer je pokoran stopljen u milinu bliskosti i prijema kod Allāha u namazu, dok grješnik zna da je Allāhu nepokoran, a ne može Mu obećati da će to ostaviti i uvijek ga namaz, tj. susret sa Allāhom, žulja i tišti, i tako kao da ga uvijek sramoti i udaljava. Ali mu je, ako Bog da, namaz primljen, kao što bi mu grijeh bio siguran da ne klanja. I dok je namaza, postoji velika nada da će klanjač jednom pobijediti sebe i šejtana, i stati iskren i čist pred Allāha, i ostaviti grijehe Allāhovom milošću i dobrotom namaza, inšāllahu te'ala. Pojedinci zbog grijeha kažu: “Šta mi vrijedi klanjati, a ja grješnik, džaba mi je, šta ću ja tamo, džamija je za čiste.” To je ono što želi Iblis: da ostane daleko od ibadeta i dobrog društva u sredini gdje on vlada, da mu se ne bi izmakao. A mesdžid je za čišćenje. Od koliko su se grijeha ljudi očistili u dvorištu Ka'be?! Allāh nije uvjetovao prije namaza čistoćom od grijeha, niti je zbog njih dozvolio ostavljanje namaza.

“Dvije blagodati neiskorištene su od većine ljudi: zdravlje i slobodno vrijeme.”

1186/1496. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Harun, veli: Nama je ispričao Damra, prenijevši od Ibn Ševzeba koji veli da je El-Hasan rekao:

“Tako mi Allaha, subhanehu ve te'ala, neće čovjek istinski povjerovati u Vatru, a da mu dunjaluk, koliko god da je prostran, neće postati tijesan. Međutim, licemjer neće povjerovati u Vatru, makar ona bila iza ovog zida, sve dok mu se lice ne smrkne od njegov prizora.”

1187/1497. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Harun, kaže: Nama je ispričao Damra, on je prenio od Ibn Ševzeba, a on od El-Hasana, da je rekao:

“Nada i strah su dvije vjernikove jahalice – nekada zajaše jednu, a nekada drugu.”¹

1188/1498. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Omer ibn Muhammed ibn Eban ibn Salih ibn 'Umejr, kaže: Nama je ispričao Mubarek, on je prenio od Ebu 'Abdullaha, jednog od šejhova Basre, a on od Malika ibn Dinara:

“Da je pitao El-Hasana: 'Šta je kazna učenome?' On reče: 'Smrt srca.' Rekoh: 'A šta je smrt srca?' Kaže: 'Traženje dunjaluka ahiretskim djelima.”

1189/1499. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Omer, kaže: Nama je ispričao Ibn El-Mubarek, on je prenio od Džerira ibn Hazima, a on od El-Hasana, da je kazao:

“Vidio sam ljude kojima se nudio dunjaluk na halal način, ali ga oni nisu htjeli, obrazlažući: 'Ne znamo kakvo će nam stanje biti s njime.’”²

¹ One ga nose u životu i ne razdvaja se od njih dok zna za sebe. Nada u Allāhovu milost i oprost, koliko god bio grješan i strah od Allāhove kazne, koliko god bio pokoran. Ne biti siguran da će ga djela spasiti i da je čist od nečega što iziskuje kaznu, makar on za to ne znao. Gubljenje nade ili straha je gubitak vjere.

² A znamo sada i zadovoljni smo, može nam on biti iskušenje kome ne mognemo odoliti i otvoriti nam vrata slabosti u vjeri.

1190/1500. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Omer, kaže: Nama je ispričao Ibn El-Mubarek, on je prenio od Er-Rebi'a, a on od El-Hasana, da je rekao:

"Najbolje znanje¹ je bogobojažljivost i pouzdanje u Allaha, subhanehu ve te'ala."

1191/1501. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Harun ibn Ma'ruf, kaže: Nama je ispričao Damra, on je prenio od Ibn Ševzeba, a on od El-Hasana, da je u vezi Allahovih, subhanehu ve te'ala, riječi:

"Zatim je nebesima i Zemlji rekao: 'Pojavite se milom ili silom!' 'Pojavljujemo se drage volje!' odgovorili su. (Fussilet 11.), rekao je: "Da se nisu pokorili kaznio bi ih Allah, subhanehu ve te'ala, kaznom čiju bi bol osjetili."

1192/1502. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Velid ibn Šudžā', kaže: Nama je ispričao Damra, prenijevši od Ibn Ševzeba da je El-Hasan rekao, proučivši ovaj ajet:

"Ja ću sigurno oprostiti onome ko se pokaje i uzvjeruje i dobra djela čini, i koji zatim na Pravom putu istraje! (Ta-ha, 82.), "Skitnico, za tebe ovdje nema mjesta², nema ovdje ništa za tebe."

1193/1504. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn Ebi Bekr el-Makdumi, veli: Nama je ispričao 'Amir ibn Salih Ibn Rustum, prenijevši od svoga oca, da je El-Hasan rekao u vezi značenja ovoga ajeta:

"A nije tako! Jer oni koji budu zlo činili i grijesi ih njihovi budu sa svih strana stizali, stanovnici Džehennema bit će i u njemu će vječno ostati. (El-Bekara 81.), "Koji umru na njima."³

¹ *El-vera'* i *tevekkul*, tj. po samog dotičnog, a ne po druge, jer drugima neće vera'om i tevekulom znati podijeliti nasljedstvo, niti objasniti propis, itd.

² Kori sebe i ne pripisuje sebi: tevbu, iman, dobra djela i uputu, da bi našao tu sebe i garanciju za oprost, jer ne piše: Ja opraštam El-Hasanu, već onome ko se istinski pokaje, istinski vjeruje i na uputi je, itd., što sebi El-Hasan nije smio pripisati, iako je u našim očima bio takav. To je onaj strah vječno prisutni, dok nas Allāh ne osigura od njega.

³ Ne pokajavši se za njih valjanom tevdom, a ona znači: prestati ih činiti, osjetiti kajanje zbog njih i čvrsto odlučiti ne vraćati im se više, i još, ako je grijeh prema ljudima: sanirati njegove posljedice, izmiriti dugove i vratiti hakkove.

1194/1505. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao 'Ali ibn Dža'fer i rekao: Nama je ispričao Sulejman ibn El-Mugire, prenijevši od Junusa ibn 'Ubejde, da je rekao:

"Nikoga nisam vidio tužnijeg od El-Hasana, a on je imao običaj govoriti: 'Smijemo se, a možda je Allah, subhanehu ve te'ala, pogledao u naša djela i rekao: 'Neću vam ništa primiti.'"

1195/1506. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Hudbe, veli: Nama je ispričao Sellam ibn Miskin, da je El-Hasan upitan:

"O Ebu Se'ide, da li spava Iblis?" "Da spava mi bi osjetili olakšanje zbog toga."

1196/1507. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Hudbe, veli: Nama je ispričao Hazm, koji je kazao: Nama je ispričao Se'id ibn Ejmen i rekao: Nama je ispričao Sabit el-Bunani, koji veli:

"Čuo sam El-Hasana, da je rekao: 'Kada bi sve riječi i djela sina Ademova bila ispravna, poludio bi.' Upitao sam (tj. Hazm) ga šta je time htio da kaže, a on reče: 'Divio bi se sam sebi.'"¹

1197/1508. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Nasr ibn 'Ali, Ebu Omer el-Ezdi, kaže: Nama je saopćio El-'Asme'I, on je prenio od Sulejmana ibn El-Mugire, a on od Sabita, koji veli:

"Rekao sam El-Hasanu: 'O Ebu Se'ide, vidio sam te dok si spavao kako govoriš poeziju.' Pa reče: 'A koji je to čovjek neporočan?!'"

1198/1509. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Nasr ibn 'Ali, veli: Nama je ispričao Miskin ibn 'Abdullah et-Tadži i rekao: Nama je ispričao Ebu 'Abda, Ed-Destevijev prijatelj i kazao:

¹ Umislio bi se, uzoholio bezgranično. Čovjeku je dovoljno da učini jedno fino djelo da počne umišljati da je najbolji i da niko ni je takav, pa kako bi bilo da nema grešaka?! Svijest da je grješan ga prizemljuje i neda mu se uzdizati.

“Čuo sam El-Hasana da u vezi Allahovih, subhanehu ve te’ala, riječi: ‘i koji se ubrzo pokaju’ (En-Nisa’ 17.), govori kako znače: ‘Prije nego ga snađe smrtni hropac.’”¹

1199/1510. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Junus ibn Muhammed koji je kazao: Nama je ispričao Hammad ibn Zejd, prenijevši od El-Mu'alla ibn Zijada, da se neki čovjek obratio El-Hasanu, pa rekao:

“O Ebu Se’ide, žalim ti se na tvrdoću svoga srca.” “Primakni ga opomeni², ili onome ko spominje Allaha, subhanehu ve te’ala.”

1200/1511. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Zekerijja ibn Jahja ibn 'Abdullah ibn Ebi Se'id el-Rekkaši el-Hazzar, veli: Nama je ispričao moj djed, 'Abdullah ibn Ebi Se'id er-Rekkaši, koji je kazao: Nama je ispričao Junus ibn 'Ubejd, prenijevši od El-Hasana, da je rekao:

“Bićeš častan kod ljudi i poštovaće te sve dok ne budeš uzimao od njih ono što je u njihovim rukama, a kada to učiniš preziraće te, neće voljeti tvoj govor i zamrziće te.”³

1201/1512. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Sevr, koji veli: Nama je ispričao Ebu Bekr ibn El-Mufeddal ibn El-Mu'temen, kaže: Nama je ispričao 'Ukba ibn Halid el-'Abdi, koji kaže: El-Hasan bi govorio:

“Srca zamiru i živnu, pa kada zamru privoljavajte ih na činjenje farzova, a kada živnu odgajajte ih dobrovoljnim ibadetima.”⁴

¹ Pokaje se prije smrti, prije samrti i saznanja da mu je smrt došla, jer bi se tada svako pokajao. A, treba se pokajati onda kada se još mogu činiti grijesi.

² Može biti zikrenje (spominjanje Allāha), Kur'an, ili učenje Kur'ana i smrt (prisjećanje smrti i šta je slijedi).

³ Iako to ne bude uvijek, jer se ljudi sustežu da ti to izraze, postoji povod za to i oni to pri sebi taje. Zbog toga ulema, pošto nije mogla biti imućna, osim iznimnih, je živjela oskudno i krajnje skromno, bojeći se uzeti šta od koga, jer tada izgubi ugled i dostojanstvo. Kaže se: Uzmi od koga hoćeš - bićeš mu rob (dužnik). Dadni kome hoćeš - bićeš mu gospodar, a budi neovisan od koga hoćeš - bićeš mu rival (ravan).

⁴ Velika mudrost. Prirodno je da, kao i sve ostalo, ljudsko srce nekada izgubi volju i elan za činjenjem dobrih djela, a nekada za njima žudi. Kada je srce nevoljno i lijeno treba ga razumjeti i ne tjerati na silu, jer će još više osjećati tegobu u njima, a olakšati mu time što ćemo mu tražiti farzove, a nafile mu oprostiti. A, kada srce

1202/1514. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ibrahim ibn El-Hasan el-Bahili, kaže: Nama je ispričao Ibrahim ibn Hammad, prenijevši od El-Hasana da je kazao:

"Koliko je samo onih koji griješe, a zbog Allahovog, subhanehu ve te'ala, dobročinstva prema njima zanemaruju svoje grijehe i zaboravljaju da se pokaju i traže oprosta.¹ Koliko je samo zavedenih i opčinjenim ljudskom hvalom.² I koliko je samo obmanutih i prevarenih, zbog Allahovog pokrivanja njihovih sramota i grijehota."

1203/1515. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao 'Affan, koji veli: Nama je ispričao Mehdi i rekao: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Abdullah ibn Ebi Ja'kub, prenijevši od Merzuka el-'Adželija, koji kaže:

"Ebu Katade El-Adevi mi je rekao: 'Druži se sa ovim šejhom i uči od njega, misli na El-Hasana, jer tako mi Allaha, subhanehu ve te'ala, nisam vidio čovjeka da mu je vladanje sličnije vladanju Omera ibn El-Hattaba, radijallahu anhu, od njega."

1204/1516. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Jusuf ibn Ja'kub Ebu Ja'kub es-Saffar, (oslobođeni rob) Beni Umejje, kaže: Nama je ispričao Ebu Usama, koji je prenio od Sufjana, od 'Imrana el-Kasira, da je rekao:

"Došao je neki čovjek El-Hasanu i pitao ga neka vjerska pitanja, pa mu je odgovorio. A čovjek reče: 'Ebu Se'ide, šerijatski pravnici kažu drugačije.' Pa mu El-Hasan veli: 'A, jesi li ti vidio fakiha

osjeti želju za ibadetom treba to iskoristiti i činiti više dobrovoljnih ibadeta, namaza, posta, učenja Kur'ana, itd.

¹ Allāhu ekber, Allāhu ekber, Allāhu ekber, (bezbrojno je takvih) nema im (nam) broja.

Griješe, a Allāh umjesto da ih kazni odmah, što bi bila manja kazna i možda osvješćenje za njih, čini im dobročinstvo, daje im što god požele i oni umisle da je to doboro zbog njihova dobra i zaborave da ih se navlači da čine više i više, da kada budu uzeti zbog grijeha i kažnjeni nema im izlaza i kazna će tada biti mnogo veća nego da su na početku svoje stranputice kažnjeni i opomenuti bili.

² Slušajući od ljudi koji ih namjerno hvale laskajući im. I ti drugi, koji ne znaju šta je dobro, već stvarno misle da su ti dobri, hvale ih, umišljaju da i jesu dobri. Onda ovima smeta ako ih se ne gleda tako. A bolje bi bilo da se ne zavaravaju ljudskim pričama, nego vagaju sebe islamskim mjerilima i gledaju stanje svoga srca prema Allāhu i onda zahvaljuju Njemu, ili Mu plaću.

svojim očima? Fakih je onaj koji se susteže od dunjaluka i žudi za ahiretom, onaj koji poznaje svoje grijehе i koji ustrajno Gospodaru svome robuje.”

1205/1517. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ruh ibn 'Abdulmu'min Ebu El-Hasan el-Mukri, kaže: Nama je ispričao Halid ibn Ševzeb, koji je kazao:

“Vidio sam Ferkada es-Sendžija u vunenom ogrtaču, pa ga El-Hasan povuče za ogrtač i reče mu, dva ili tri puta: 'Sine Ferkadov, bogobojaznost nije u ovoj odjeći, bogobojaznost je ono što se u srcu ustali i što posvjedoči djelo i radnja.”

1206/1519. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Nasr ibn 'Ali, kaže: Mene je obavijestio Muslim ibn Kutejbe i rekao: Nama je ispričao Sehl es-Serradž, prenoseći od El-asana da Allahove, subhanehu ve te'ala, riječi:

“Potpuno Mu se posveti’ u ajetu: ‘El-Muzzemmil 8’, znače: iskreno Mu robuj.

1207/1520. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Musa el-Ensari, kaže: Nama je ispričao El-Velid ibn Muslim i rekao: Nama je ispričao Šejban, da je čuo El-Hasana kada je jednom od sinova Eš-Šihirovih rekao:

“Reci nam štogod momče!” “Nisam ja dospio dotle, Ebu Se'ide”, reče on. “Ama, ko je od nas to dostigao, šejtan bi volio da uspije da svi šutimo. Tako mi Allaha, subhanehu ve te'ala, da nije obaveze kojom je Allah, subhanehu ve te'ala, zadužio učene, nikada ne bi progovorili.”¹

1208/1521. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ali ibn Hakim el-Ezdi, kaže: Nama je ispričao Fudajl ibn 'Ijad, on prenosi od Hišama, a on od El-Hasana, da je rekao:

“Da naučim jedno naučno poglavlje draže mi je od dunjaluka i svega što je na njemu.”

¹ To je tačno, kao što je tačno i to da nije dijela uleme koja nas uči nikada mi ne bi ispravno prozborili, ali nas je Allāh preko njih poučio, pa neka poučava onaj koga je Allāh naučio Allāha radi.

1209/1522. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Hasan ibn 'Abdulaziz el-Misri, kaže: Nama je ispričao Ejjub ibn Suvejd er-Remli i rekao: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Jezid ibn Džabir, prenoseći od svoga brata Jezida, koji kaže:

*"Sreo sam Vehba ibn Munebbiha na hadždžu, pa me upita: 'Da li znaš El-Hasana ibn Ebi El-Hasana?' 'Da.' odgovorih. On reče: 'Ima li u njegovoj pameti nešto što ukoravate?' Rekoh: 'Ne.' Pa Vehb reče: 'Mi pripovijedamo, ili je rekao: 'Mi nalazimo u knjigama, da onaj kome Allah, subhanehu ve te'ala, da znanje i on ga koristi na Pravom putu, da mu Allah, subhanehu ve te'ala, nikada neće oduzeti pamet.'"*¹

1210/1523. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Omer, kaže: Nama je ispričao Ibn 'Isa el-Minhal, a on je prenio od 'Ukbeta er-Rasibija, da je rekao:

"Ušao sam kod El-Hasana i zatekao ga kako jede hljeb i meso, pa mi reče: 'Pridruži se za jelo slobodnih ljudi.' Rekoh: 'Više ne mogu, jeo sam.' Pa reče: 'SubhanAllah! Zar se musliman najeda toliko da ništa više ne može pojesti?'"

1211/1524. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Omer, kaže: Nama je ispričao Hammad ibn Zejd, prenijevši od Ejjuba, koji kaže: čuo sam El-Hasana da je rekao:

"Vjernik je od Allaha uzeo lijep odgoj. Kada Allah, subhanehu ve te'ala, poveća nafaku i on poveća dijeljenje, a kada Allah, subhanehu ve te'ala, umanji - umanji i on."

1212/1525. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ubejdullah ibn Omer, kaže: Nama je ispričao Hammad, prenijevši od Ejjuba, koji veli da bi El-Hasan govorio:

*"Kada vidiš nekoga da se natječe u dunjaluku, natječi se s njim u ahiretu."*²

¹ Ostaće priseban i cijele pameti dok je živ, što je gotovo pravilo za rebanijsku ulemu.

² Neka ti bude dovoljno za inspiraciju njegovo natjecanje u prolaznom da se ti nadmećeš za vječno.

1213/1526. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Abbad el-Mekki i rekao: Čuo sam Fudajla ibn 'Ijada kada je bio pitan za tumačenje Allahovih, subhanehu ve te'ala, riječi: 'Pa kada god im se kože ispeku, zamijenit ćemo im ih drugim kožama' (En-Nisa' 56.), kako reče:

"Prenosi Hišam od El-Hasana, da je rekao: 'Vatra ih sprži svakoga dana sedamdeset hiljada puta, pa kad god se ispeku i sagore, bude im naređeno: 'Vratite se kakve ste bile i one se vrate.'"

1214/1527. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Abbad, kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Ebu Mus'aba da veli: Čuo sam El-Hasana, kako kaže:

"Vjernik počini grijeh, pa zbog njega bude potišten sve dok ne uđe u Džennet."

1215/1528. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu El-Velid ibn Šudža', kaže: Nama je ispričao Mahled ibn Husejn, on je prenio od Hišama, a on od El-Hasana, da je rekao:

"Koji god se čovjek mnogo prisjeća smrti, to će se primijetiti na njegovim djelima, a kada mu nada postane duga, njegova djela se pokvare."

1216/1529. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu 'Abdullah el-Ezdi, kaže: Nama je ispričao Se'id ibn 'Amir, prenijevši od svoga djeda Esmāa ibn 'Abda, a on od El-Hasana, da je govorio:

"Čovjek musliman bi saznao za smrt svoga brata, pa bi rekao: 'Zaista smo Allahovi i Njemu se vraćamo. Mogao sam, tako mi Allaha, ja biti ta obrana njiva.' Allah, subhanehu ve te'ala, bi ga nakon toga pomogao da poveća i poboljša svoje ibadete. Tako bi potrajalo dok Allah želi, pa bi ponovo čuo za smrt nekog drugog muslimana, pa bi rekao: 'Zaista smo Allahovi i Njemu se vraćamo. Mogao sam, tako mi Allaha, subhanehu ve te'ala, ja biti ta pokošena njiva.' Pa bi mu Allah, subhanehu ve te'ala, time ponovo povećao i poboljšao djela. Ponavljao je El-Hasan ovaj govor više puta i tako mi Allaha, tako je postupao sve dok nije pametno umro, tj. spreman za smrt."

1217/1530. Obavijestio nas je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed, kaže: Nama je ispričao Muslim i rekao: Nama je ispričao Es-Serijj ibn Jahja, koji veli:

"El-Hasan bi tokom godine postio bijele dane¹, svete mjesece² i ponedjeljkom i četvrtkom³."

1218/1531. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Humejd, kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn El-Mubarek, koji je kazao: Nama je ispričao Ma'mer, on je prenio od Jahje ibn El-Muhtara, a on od El-Hasana, da je rekao:

"Volite umjereno i mrzite umjereno, jer su neki pretjerano voljeli neke ljude pa su stradali, a neki su opet pretjerali u mržnji nekih ljudi, pa su stradali. Ne pretjeruj u ljubavi i ne pretjeruj u mržnji."

1219/1532. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Salih ibn 'Abdullah, kaže: Nama je ispričao Ebu Usama, prenijevši od Er-Rebia ibn Subejha, koji kaže:

"Bili smo kod El-Hasana i on nam držao vaz, kad jedan od prisutnih zajeca⁴, a El-Hasan mu reče: 'Tako mi Allaha, subhanehu ve te'ala, pitaće te Allah na Sudnjem danu šta si namjeravao s time.'⁵"

1220/1533. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn Humejd, veli: Nama je ispričao Nu'ajm ibn Mejsere i rekao: Nama je ispričao Ibn 'Ujejne ibn El-Asr i kazao:

*"Rekao je El-Hasan o Allahovim riječima: **'Kada sa okovima o vratovima njihovima i sindžirima budu vučeni...'** (El-Mu'min 71.) 'Obaviješteni smo da okovi na vratovima stanovnika Vatre nisu stavljeni zato da ne bi pobjegli Allahu, subhanehu ve te'ala, nego kada ih god plamen izbaci na površinu, zadrži ih vatra.' Zatim su odnijeli El-Hasana onesviještenog, Allah mu se smilovao."*

¹ Bijeli dani su 13., 14. i 15. dan hidžretskog mjeseca, kada je mjesec u uštapu.

² Sveti mjeseci su: redžeb, muharrem, zul-kade i zul-hidže.

³ Osim što bi postio ramazan kao farz, a ovo spomenuto je postio dobrovoljno, nafile.

⁴ Zajecao pod dojmom vaza Hasanova.

⁵ Da li te je baš snašao osjećaj strahopoštovanja ili se pretvaraš da si bogobožazan i oćutna srca, ili da bez potrebe začiniš skup.

1221/1534. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ali ibn Muslim, kaže: Nama je ispričao Sejjar i rekao: Nama je ispričao Dža'fer, koji veli: Nama je ispričao Hišam i kazao: Čuo sam El-Hasana, kako pripovijeda:

“Otišao je čovjek da posjeti svoga brata (po vjeri) u bolesti, te ga zateče i ugleda prizor smrtnih muka. Kada se vratio kući ponudiše ga jelom, a on ih odbi i reče: 'Čeljadi moja, ne treba mi ručak.' Zatim mu spomenuše njegovo imanje, a on reče: 'Čeljadi moja, kakvo imanje?! Tako mi Allaha vidio sam rasta janje sa životom i za njega ću se spremati sve dok mi ne dođe.”

1222/1535. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ali ibn Muslim, kaže: Nama je ispričao Sejjar i rekao: Nama je ispričao Ebu Se'id, koji veli:

“Čuo sam El-Hasana dok je bio na pijaci i vidio vrvljenje svjetine na njoj, kako govori: 'Šta je ovima, pa ne prestanu?! Ne mislim da je noć ovih nešto drugo do zla noć.”

1223/1536. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ali ibn Muslim, kaže: Nama je ispričao Sejjar, koji je kazao: Nama je ispričao Dža'fer i veli: Nama je ispričao Hišam, koji je rekao:

“Čuo sam El-Hasana kako govori i zaklinje se Allahom da niko neće uzdignuti dirhem, a da ga Allah, subhanehu ve te'ala, ne ponizi.”

1224/1537. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ali, kaže: Nama je ispričao Sejjar i rekao: Nama je ispričao Musmi' ibn 'Asim, koji je kazao: Nama je ispričao El-Velid el-Musmi'I, kaže: Čuo sam El-Hasana da je rekao:

“Sine Ademov, nož se oštri, bravče se tovi i ognjište se pali.”¹

1225/1538. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, veli: Nama je ispričao Sejjar, koji je kazao: Nama je ispričao Dža'fer, kaže: Nama je ispričao Havšib, koji je rekao:

“Pitao sam El-Hasana: 'O Ebu Se'ide, šta misliš za čovjeka kome Allah, subhanehu ve te'ala, dadne imetka iz kojeg obavi hadždž i

¹ Slikovito kazano. Nož je smrt, bravče je sin Ademov - insan, a ognjište je peć - džehennem.

pomaže rodbinu, je li mu dozvoljeno da uživa u njemu?’ El-Hasan reče: ‘Ne, kada bi sav dunjaluk pripadao njemu, njegovo je da iz nje-ga uzme samo koliko je njegova potreba, a ostalo da priloži za ahiret, Dan neimaštine i potrebe. Uzorni od ashaba Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i od tabi’ina koji su nastavili njihovim stopama, prezirali su da na ovom svijetu uzmu za sebe posjede i imovinu na dunjaluku, da se ne bi njima posvetili i leđa svoja obremenili. Tako su od opskrebe koju im je Allah, subhanehu ve te’ala, dao uzimali za sebe koliko im je dovoljno, a ostatak su dijelili za Dan siromaštva i potrebe, i eventualne potrebe u budućnosti, u vjeri i svakodnevnom životu, prepuštali su Allahu, subhanehu ve te’ala.”

1226/1539. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Ja’kub ed-Devreki, kaže: Nas je obavijestio ‘Abdurrahman i rekao: Meni je ispričao Bekr ibn Humran, prenijevši od Ebu ‘Amira el-Hazzaza, koji veli: Čuo sam El-Hasana da je rekao:

“Allah, subhanehu ve te’ala, se smilovao čovjeku koga ne obmane mnoštvo svijeta kojeg vidi oko sebe. Sine Ademov, umrijećeš sam, u kabur ćeš ući sam, bićeš proživljen sam i polagaćeš račun sam. Sine Ademov, ti si namjeravan i na tebe se cilja.”¹

1227/1540. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao ‘Abdurrahman, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu El-Ešheb, prenijevši od El-Hasana da je kazao:

“Ljudi iz prvih generacija su govorili: ‘Jezik pametna čovjeka slijedi njegovo srce, pa kada htjedne nešto reći, konsultuje srce, pa ako to bude korisno i dobro po njega, ili uopće, rekne, a u suprotnom - sustegne se. A neznačici je srce iza jezika, ne obraća se srcu već šta mu dođe na jezik, to i izgovori.’ Ebu El-Ešhab još dodaje: ‘Govorili su: ‘Vjeru nije shvatio onaj ko ne čuva svoj jezik.’”

¹ Pronikao je El-Hasan, rahimehullah, u sami cilj zabune i zablude koja nas obmanjuje dok smo na dunjaluku, a ona je mnoštvo svijeta. Rađaju se novi, uvijek ima mladih i gladnih dunjaluka, kojima smrt nije na umu, jer su tek postali i misle da je daleko od njih. Od smjene starijih generacija novima ne uočavamo da svijet odlazi s ovoga svijeta, kao što bi primijetili da ne dolaze novi i da sav svijet sa nama stari i približava se smrti. Ali, kada vidimo ulice koje vriju od mladosti, dok oni koji umiru - umiru sami i u krugu familija, tamo negdje u izolovanim pokopnim društvima. Ne vidimo smrt i odlazak kao što vidimo vrevu života i to nas obmanjuje.

1228/1541. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman, on je prenio od Zijada, Ebu Omera, a on od El-Hasana, da je rekao:

“Vjernik zna da je povjeren dvojici meleka, koji pišu njegove riječi i djela. On o tome vodi računa i ne sprječava ga zamor danju od toga da se trudi noći, niti ga zamor noću sprječava da se trudi danju.”¹

1229/1542. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, veli: Nama je ispričao Ibn Mehdi, on je prenio od Ebu El-Ešheba, a on od El-Hasana, da je protumačio Allahove riječi:

„...a Allaha samo malo spominju.” (En-Nisa' 142.) kazavši: “Malo je samo zato što je radi nečega drugog, a ne radi Allaha, subhanehu ve te'ala.”²

1230/1543. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Harun, veli: Nama je ispričao Sejjar, koji je kazao: Nama je ispričao Nuh ibn Kajs i rekao: Nama je ispričao El-Mu'alla ibn Zijad el-Firdevsi, koji kaže:

“Upitao sam El-Hasana koji je od dva čovjeka bolji, ako se jedan od njih posveti ibadetu, a drugi radi da bi obezbijedio svoju porodicu? Kaže: 'Onaj koji se posveti ibadetu je bolji.”

1231/1544. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Harun i rekao: Nama je ispričao Sejjar, koji je kazao: Nama je ispričao Dža'fer, veli: Nama je ispričao Malik ibn Dinar, prenijevši od El-Hasana, da je rekao:

“Pravo vjerovanje je vjerovanje onoga čovjeka koji se Allaha, subhanehu ve te'ala, boji, a ne vidi Ga i teži onome na što Allah, dželle ve 'ala, poziva, a kloni se onoga što izaziva Allahovu, tebareke ve te'ala, srdžbu.” Zatim je El-Hasan proučio ajet: “A Allaha se boje od robova Njegovih – učeni.” (Fatir 28.)

¹ Svjestan da ga prate i pišu djela, nastoji da o njemu i od njega zabilježe dobra djela danonoćno.

² Hoće da kaže da, ako je radi Allāha, ne može biti malo, a ako mu fali ihlas, koliko god da ga ima, malo je.

1232/1545. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Meni je ispričao Ibn Mehdi, on je prenio od Ebu El-Ešheba, a on od El-Hasana, da je proučio:

“On čini da se noć i dan smjenjuju, to je pouka za onoga koji hoće da razmisli ili želi biti zahvalan.” (El-Furkan 62.) i kazao: *“Ko ne mogne da vrijedno ibadeti noću, može nadoknaditi u danu. A ko ne uspije u danu, može popraviti noću. Čovjek će biti u dobru dok bude govorio radi Allaha, subhanehu ve te'ala, a kada bude radio – radi Allaha.”*

1233/1546. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Fejjad ibn Muhammed i rekao: Nama je ispričao prijatelj čija je kunja Ebu Ejjub, koji veli:

“Ušao je El-Hasan sa Ferkadom u mesdžid i sjeo blizu halke na kojoj se kazivalo, da poslušā. Zatim se okrenuo Ferkadu i rekao: ‘Tako mi Allaha Ferkade, ovi su samo ljudi kojima je dodijao ibadet, pa su našli da je pričati lakše nego ibadetiti. Oslabila im je bogobojāžljivost, pa su prešli na pričanje.”

1234/1547. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Fudajl, on je prenio od El-'Ala'a ibn El-Musejjiba, a on od El-Hasana, da je rekao:

“Sahat razmišljanja je bolji od cijele noći klanjanja.”

1235/1548. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Vehb ibn Džerir i rekao: Nama je ispričao moj otac, veli: Čuo sam El-Hasana, da je rekao:

“Ljudi ne žele ustrajnosti. Tako mi Allaha, nije vjernik koji čini dobro mjesec ili dva, godinu ili dvije. Tako mi Allaha, Allah, subhanehu ve te'ala, nije učinio rok za činjenje djela osim smrti.”¹

1236/1549. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Harun ibn 'Abdullah, veli: Nama je ispričao Sejjar, kaže: Nama je saopćio Dža'fer, koji je kazao: Nama je ispričao Hišam:

Da bi se El-Hasan, kada osvane i kada omrkne, tri puta oglasio svojoj porodici: “Čeljadi moja, boravak sa vama je na kratko!”

¹ Prema ajetu: **“I dok si živ (do smrti) robuj Gospodaru svome.”** (El-Hidžr 99.)

1237/1550. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Harun ibn Ma'ruf, kaže: Nama je ispričao Damre, prenijevši od Ibn Ševzeba, koji veli da je El-Hasan rekao:

"Nećeš sresti vjernika, osim blijeda i iscrpljena, a nećeš sresti licemjera osim rumena i živahna."¹

1238/1551. Pričao nam je Abdullah, pričao nam je moj otac, pričao nam je Ruh, pričao nam je Avn od El-Hasana, da bi on reci:

"Optužite svoja mišljenja i strasti po pitanju Allahove vjere i uzmite Allahovu Knjigu za savjetnika po pitanju vas i vaše vjere."

1239/1552. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, veli: Nama je ispričao Ruh, koji je kazao: Nama je ispričao Jezid ibn Ibrahim, prenijevši od El-Hasana, da bi govorio:

"Dva posla sa kojima se stiče nafaka su dobra i časna: čovjek koji radi svojim rukama i drugi koji nosi na svojim leđima."²

1240/1553. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Harun ibn Ma'ruf, veli: Nama je ispričao Damre, prenoseći od ibn Ševzeba da je El-Hasan rekao:

"Ko bude gradio više nego što mu je potrebno, toliko će ga pritisnati u dubinu kroz sedam zemalja."

1241/1554. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama su ispričali 'Abdussamed i Ruh, kažu: Nama je ispričao El-Esved ibn Šejban, koji je kazao: Meni je ispričao El-Fadl i rekao: Nama je ispričao Ruh ibn Sevr, koji veli:

"Pitao sam El-Hasna o dvojici ljudi, jedan od njih je zarađivao halal imetak i njime pomagao bližnje i sam ga uživao, a drugi ga nije želio sakupljati. Reče: 'Draži mi je od njih dvojice onaj koji se klonio dunjaluka.' Ponovio sam: 'Ebu Se'ide, stekao ga je na halal način i njime pazio bližnje i sebi ga priuštio?' 'Draži mi je onaj što se klonio dunjaluka, ponovo reče on."

¹ Na licu, tijelu, odjeći iako ovo nije pravilo, može biti pokazatelj i znak.

² Jer je to bez sumnje halal znojem stečeno i sve tome slično je slično i u dobru, ako nije rađen je harama rukama ili nošen je harama na leđima, kao alkohola npr.

1242/1555. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed i rekao: Nama je ispričao Ebu Ka'b 'Abdu Rabbihi, koji kaže: Čuo sam El-Hasana, da je rekao:

“Vjernik je na ovome svijetu tuđinac, ne žalosti ga bijeda ovoga svijeta, niti se natječe sa dunjalučarima za njegovu slavu. Ljudi su od njega mirni, a on se zabavio sam sobom. Pa blago li se čovjeku koji stekne imetak na dozvoljen način i priloži višak za Dan neimaštine i potrebe. Usmjerite višak imovine kamo ga je Allah, subhanehu ve te'ala, usmjerio na hajr, a ne trošite ga tu i tamo u ono što će vam štetiti, u haram.”

1243/1556. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Ruh, veli: Nama je ispričao Hašim, prenoseći od El-Hasana, u vezi Allahovih riječi:

“Pa teško klanjačima koji su nemarni prema svome namazu, koji se samo pretvaraju” (El-Ma'un 4.,5.,6.), da je rekao: “Ako ga klanjaju - klanjaju ga da bi ih drugi vidjeli, a ako ga izostave – svejedno im je.”

1244/1557. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ruh, veli: Nama je ispričao 'Abdulmu'min ibn Ebi Šerra'a, prenoseći od El-Hasana, da je rekao:

“Znajte vrijednost muhadžira¹ i slijedite njihov primjer, a klonite se onoga što je u vjeru svijet uveo, jer su novotarije najgora stvar.”

1245/1558. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Ruh, koji je kazao: Nama je ispričao Es-Serijj ibn Jahja, veli: Nama je ispričao 'Abdulkerim ibn Rešid, koji je kazao:

“Bio sam u El-Hasanovoj halki, pa je jedan od prisutnih počeo da plače naglas, pa El-Hasan veli: ‘Ovoga sada šejtan rasplakuje.’”

1246/1559. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Harun, kaže: Nama je ispričao Damra, prenoseći od Ibn Ebi

¹ Prvih muslimana koji su učinili hidžru iz Mekke u Medinu, oni su najpućeniji u vjeru, jer su suvremenici njeni od njenog početka do kraja objavljivanja.

Hammada ibn Kejsana, a on od El-Hasana, da je rekao: *“Neka tvoj vaz ljudima bude djelom, a nemoj im samo vaziti riječima.”*

1247/1560. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Harun, kaže: Nama je ispričao Sejjar i rekao: Nama je ispričao Dža'fer, koji je kazao: Nama je ispričao El-Mu'alla ibn Zijad, koji veli:

“Čuo sam El-Hasana, kako se kune Allahom da umjeren i štediša nikada nije osiromašio.”

1248/1576. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao 'Ali ibn Muslim, kaže: Nama je ispričao Sejjar, koji je rekao: Nama je ispričao Dža'fer, veli: Nama je ispričao Havšib prenoseći od El-Hasana, koji veli da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Moj ummet će osvojiti istok i zapad zemaljske kugle, ali će njegovi vladari u Vatru, osim onih koji se budu Allaha bojali i emanet ispunili.”¹

1249/1578. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Sufjan ibn 'Ujejne, prenoseći od nekih stanovnika Basre, a oni od El-Hasana, da je rekao:

“Allah, subhanehu ve te'ala, se smilovao onome čovjeku koji kaže - zaradi sevap, ili šuti - pa se sačuva.”²

1250/1579. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Jezid ibn Harun i rekao: Nama je saopćio Nuh ibn Kajs, on je prenio od Muhammeda ibn Sejfa, a on od El-Hasana da je protumačio značenje ajeta:

“A čuda šaljemo samo da zastrašimo.” (El-Isra' 59.), sa riječima: “Užasna stradanja”³

1251/1580. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Jezid ibn Harun, veli: Nama je saopćio Ibn El-Mubarek, a on je prenio od El-Hasana, da je spomenuo bolest, pa kazao:

¹ Pravdu dijelili i pravedno dijelili kako nalaže šerijat.

² Kazne za ružne riječi da ih je izgovorio.

³ Umiranje, ubijanje.

“Tako mi Allaha, iako ona nije radost, nije ni zlo. Dani bolesti muslimanu su dani u kojima mu se približio edžel, u kojima se prijetio šta je bio zaboravio učiniti na ovom svijetu i dani kojima su mu pobrisani neki njegovi grijesi.”

1252/1581. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Jezid, veli: Nama je saopćio Hišam ibn Hassan, prenoseći od El-Hasana, da je rekao:

“Čovjek učini grijeh i ne može ga zaboraviti i stalno ga obuzima strah zbog njega, sve dok ne uđe u Džennet.”

1253/1582. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Jezid, veli: Nama je saopćio Ebu El-Ešheb, prenoseći od El-Hasana u vezi Allahovih riječi:

“Oni su blagi i druge ne vrijeđaju, a ako ih ko napadne i uvrijedi, oni mu oprostite. Takva im je svakodnevnicica sa ljudima.” (El-Furkan 63.), da je rekao: *“A, ako se neko prema njima tako ponaša, praštaju mu.”*

1254/1583. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Ebu Mu'avija, veli: Nama je ispričao Hišam o El-Hasanu:

Da bi on kada dobije primanje od države počeo da dijeli; ovo ovoj porodici, ovo onoj, dok mu sin ne bi spomenuo da i on¹ ima svoju porodicu, pa bi mu bacio što je preostalo.

1255/1586. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je saopćio Ali ibn Sabit, koji je kazao: Meni je ispričao jedan od stanovnika Horasana, a on je prenio od El-Hasana, da je rekao:

“Sine Ademov, ti si sačinjen od dana, pa kad god ode jedan dan, ode dio tebe.”²

1256/1587. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, veli: Nama je ispričao 'Ali ibn Sabit, od njemu znanog čovjeka, a on od El-Hasana, da je o značenju Allahovih riječi:

¹ Tj. da El-Hasan ima porodicu.

² I kada ti prođu svi dani (onda) tebe više nema (na dunjaluku da zarađuješ ahiret).

“Mi ćemo dati da proživi lijep život” (En-Nahl 97.), rekao: *“Darovaćemo mu zadovoljstvo sa onim što ima.”*¹

1257/1588. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Ma'mer, kaže: Nama je ispričao Hišam prenijevši od Mensura, da je rekao:

“El-Hasan bi na putovanju kao i svaki drugi saputnik dao svoj dio za troškove na putu, a onda bi potajno u tu kasu ubacio još novaca, mimo onih koje je dao sa njima.”

1258/1589. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Jahja ibnSe'id, on je prenio od 'Abdullaha ibn El-'Ajzara, a on od El-Hasana da veli:

“U laži je svo licemjerstvo.”

1259/1590. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Harun ibn 'Abdullah, kaže: Nama je ispričao Ebu Usame, on je prenio od Sulejmana ibn El-Mugire, a on od Junusa ibn 'Ubejda, da je rekao: El-Hasan je rekao:

“Čovjek je još na dobru, dok zna šta je to što mu kvari djela.” Junus dodaje: *“Jer neke prevlada strast, a neki misle da su na istini.”*

1260/1592. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Isam'il ibn Ibrahim i rekao: Nama je saopćio Junus da je El-Hasan rekao:

“Tako mi Allaha, vjernik ne osvane osim tužan i ne omrkne osim tužan.” Junus dodaje: *“Hasan je bio takav da ga nisi mogao sresti da izgleda drugačije nego kao čovjek koga je pogodila nesreća.”*

1261/1593. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Esved ibn 'Amir, koji veli: Nama je ispričao Hammad ibn Seleme, on je prenio od Sabita, a on od El-Hasana, da je rekao:

¹ Na drugom mjestu je za isti ajet, u kontekstu ahireta, rekao da je lijep život u ajetu - život u džennetu, jer je samo tamo lijep život općenito. A ovdje, ako gledamo na lijep život na dunjaluku, biće lijep samo ako budemo s njime zadovoljni i sa udjelom u njemu, inače ako se ne zadovoljimo sa malo, bićemo vječito srditi i nezadovoljni, jer nećemo moći imati što hoćemo i život će nam biti mučan. Kada ne možemo imati što hoćemo, možemo htjeti (biti zadovoljni) sa onim što imamo.

“Vjernik se smije samo ako je u gafletu.”¹

1262/1594. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Šudža' ibn El-Velid i kazao: Nama je ispričao Sufjan ibn Se'id, prenijevši od El-Hasana, da je rekao:

*“Vjernik ne osviće drugačije nego uplašen i samo ga to poprav-
lja, jer je između dva grijeha: minulog, za kojeg ne zna šta će Allah,
subhanehu ve te'ala, uraditi s njime i edžela.” Ili je rekao: “i drugog,
za kojega ne zna šta mu je Allah, subhanehu ve te'ala, u vezi njega
propisao.”²*

1263/1595. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Šudža' ibn El-Velid, koji je kazao: Nama je ispričao Jezid ibn Tevbe, prenijevši od El-Hasana da je rekao:

*“Ko spozna svoga Gospodara, zavoli Ga, a ko spozna dunjaluk,
ne žudi za njim. Vjernik se neće zabavljati, a da ga neće obuzeti
nemar, a čim se da u razmišljanje, obuzme ga sjeta.”*

1264/1597. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao 'Abdullah ibn Omer, kaže: Nama je ispričao El-Hasan ibn Muslim i rekao: Čuo sam El-Hasana, dok je držao predavanje, kako veli:

*“Sine Ademov, ostavljanje grijeha je najlakši način postizanja
tevbe.”³*

¹ Smijanje na način kako to čine ljudi koji su nemarni prema ahiretu i ne uvažavaju vjeru i njenu nauku da, ali postoji i osmijeh ibadeta. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se smijao i preporučio nam da se jedni drugima smiješimo kada se sretnemo, itd. Dakle, ako se musliman smije s nijetom da obraduje djecu, ženu, oraspoloži mu'mina, itd., onda je to sevap, kao što kaže hadis: *“Nasmijati se u lice svome bratu je sadaka.”* Ali, smijanje izvan tih okvira je, kako kaže Hasan, ali ni tada nije haram, jer gaflet nam je sudbina, ali je preče biti budna srca i trijezne svijesti koliko se može.

² I drugog koga može uvijek učiniti, ako ga Allāh, dželle ve'ala, ne sačuva.

³ Kao: lakše se ustegnuti od grijeha nego se za njega kajati, jer kada se budeš kajao obiknućeš ga, prirašće ti za srce i biće tada teže. Ili: ostavljanjem si bez njegove tegobe, a za tevbu ne znaš, je li ti primljena i je li se ostvarilo željeno, a ono je da ne budeš kažnjen za grijeh, a ako ga ne učiniš, nećeš biti kažnjen.

1265/1598. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Musa ibn Hilal, koji je kazao: Nama je ispričao Hišam ibn Hassan i veli:

"Spomenuli su poniznost pred El-Hasanom, a on je ćutao, pa kada su pretjerali, veli im: 'Previše pričate o poniznosti.' Oni upitашe: 'A šta je prava poniznost, Ebu Se'ide?' 'To vam je da čovjek izađe iz kuće i da svakog muslimana kojeg sretne smatra boljim od sebe,' reče on."

1266/1600. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Bejan ibn El-Hakem, kaže: Nama je ispričao Ebu Dža'fer, Muhammed ibn Hatim i rekao: Nama je ispričao El-Bešir ibn El-Haris, koji je kazao: Nama je saopćio Hammad ibn Zejd, on je prenio od Hišama, a on od El-Hasana, da je rekao:

"Nadali su se¹ da im se zbog jedne noći prebolovane i provedene u vrućici opraštaju minuli grijesi."

1267/1602. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Ebu 'Abdussamed El-'Imij i kazao: Nama je ispričao Hušib, prenijevši od El-Hasana da je rekao:

"Tako mi Allaha, danas nema čovjeka koji se pokorava svojoj ženi, a da ga Allah, subhanehu ve te'ala, neće strmoglaviti u Vatru."²

1268/1603. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Ebu 'Ubejda, 'Abdulmu'min, koji veli: Čuo sam El-Hasana, da je rekao:

"Nijet je dalekosežniji od djela."³

1269/1604. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Obaviješten sam od Sejjara, veli: Nama je ispričao El-Mirri i rekao: Meni je ispričao 'Ali ibn Zejd i kazao:

¹ Prvi muslimani i dobri koje El-Hasan zna.

² Zato što je postao vakat da žene traže ono u čemu je Allāhova srdžba, a nisu kao rijetke ispravne mu'minke, koje gledaju onoga svijeta i boje se Allāha, dželle dželaluhu.

³ Bolji i važniji. Bolji, jer vjernik uvijek bolje i više nijeti nego uspije učiniti. I važniji za nagradu, jer nijet bez djela ima nagradu, a djelo bez nijeta nema.

“Noćio je El-Hasan kod nas i proveo noć plačući. Kada je osvanuo, ja mu rekoh: ‘Ebu Se’ide, sinoć si nam rasplakao čeljad.’ Reče: ‘O ‘Ali, govorio sam sam sebi: ‘Hasane, možda je Allah, subhanehu ve te’ala, pogledao u neke tvoje postupke i rekao: ‘Radi koliko hoćeš, ništa ti primiti neću.’”

1270/1605. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao ‘Abdussamed, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu Hilal, prenijevši od Halida ibn Rebbaha, a on od El-Hasana, da je rekao:

“Kada vjernik traži neku potrebu, pa mu Allah, subhanehu ve te’ala, to omogućí, on je prihvati i Allahu, subhanehu ve te’ala, zahvali na tome, a ako mu se ne ostvari, ostavi je i njome se ne opterećuje.”

1271/1606. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao ‘Abdussamed, koji veli: Nama je ispričao Sellam i rekao:

“Čuo sam El-Hasana, kada je rekao: ‘Kada čovjek zaspi na sedždi, Allah, subhanehu ve te’ala, se njime divi pred melekima i kaže: ‘Pogledajte Moga roba kako Me obožava, duša mu kod Mene, a on sedždi.’”

1272/1607. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Fudajl, prenoseći od ‘Asima, da je rekao:

Nisam čuo ranije El-Hasana da navodi stihove, dok ga nisam čuo kada je citirao ovaj stih: “Ko se smrću rastereti nije mrtvac, već je mrtvac ko je mrtav među živima.” Zatim dodade: Tako mi Allaha, subhanehu ve te’ala, istinu je rekao, jer takvom je tijelo živo, a srce mrtvo.”

1273/1608. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sejjar i rekao: Nama je ispričao Dža’fer, koji veli: Nama je ispričao Malik ibn Dinar i kazao:

“Sustigao me je Ma’bed el-Džuheni, a bili smo na jahalicama pa mi reče: O Malik, obišao sam zemlje i gradove i vidio mnoge lju-

de, ali ne vidjeh nikoga slična El-Hasanu ibn Ebi El-Hasanu. Kamo sreće da smo ga slušali, kamo li sreće da smo ga slušali.”¹

1274/1609. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Obaviješten sam od Sejjara, koji je kazao: Nama je ispričao Hilal ibn Hakk; kaže: Nama je ispričao Se'id el-Džeriri, koji veli:

“Rekao sam El-Hasanu: - O Ebu Se'ide, šta misliš o čovjeku koji učini grijeh pa se pokaje, zatim ga opet učini pa se pokaje, pa ga učini i pokaje se, zatim to isto ponovi pa ga opet učini, pa se pokaje, pa dokle može tako? - Ne znam da je to išta drugo do ahlak vjernika, reče El-Hasan.”²

1275/1610. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Obaviješten sam od Sejjara, koji je kazao: Nama je ispričao Salih el-Merri i rekao: Čuo sam El-Hasana, da je rekao: *“Govorili smo: Ko se bude izrugivao bratu zbog grijeha od kojeg se on pokajao, Allah, subhanehu ve te'ala, će ga iskušati sa istim tim grijehom.”*

1276/1611. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ruh, koji je kazao: Nama je ispričao Hišam, on je prenio od El-Hasana, da je rekao:

...i učini ga da je nezadovoljan sa onim što on ima.”Zaista se može desiti da čovjek posjeti neko mjesto, ili prisustvuje nekom skupu, ili prisustvuje nekoj gozbi, pa mu se promijeni srce. Zato, čuvajte se ulaska kod imućnih, jer ulazak kod njih mijenja čovjeku njegovo srce i čini ga nezadovoljnim sa onim što ima.

¹ Radili po njegovim preporukama i savjetima, i oponašali ga u njegovom zuhdu i ibadetu dok smo ga imali živa među nama.

² Jer niko nije bez grijeha, niti sa jednim, dva, deset, sto, nego mnogo, mnogo više, tako da nije izlaz u bezgrješnosti pošto je nezamislivo i nemoguća, već u kajanju odmah iza grijeha svakog. Allāh voli da bude obožavan od strane insana grješnog njegovim priznavanjem grijeha i kajanjem, pošto ima mnogobrojne meleke koji Ga obožavaju bezgrješno. Allāh voli praštati, zato su Njegova imena: Er-Rahim, Er-Rahman, El-Afuv, El-Gafur, El-Gaffar itd. Gafiru-zzemb, Kabilu ttevb, Milostivi, Koji prašta, oprašta grijehe i prima pokajanje. I ne treba da vjernik zapostavi ta Allāhova svojstva i stavi ih van funkcije po njega, već da ih iskoristi za svoje dobro, ne ustrajavajući na grijesima, već se kajući i ne očajavajući zbog grijeha, kada ga njegov Gospodar zovne da mu ih izbriše i u dobra pretvori. Inače, to je ono što želi šejtan da zbog grijeha ostavimo tevbu, ta tevba i jeste za grješne.

1277/1612. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ma'mer; kaže: Nama je ispričao Džerir, prenijevši od El-A'meša, da je El-Hasan rekao:

"Dobro se podrazumijeva, a zlo je ispad¹"

1278/1613. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Esved ibn 'Amir, koji je kazao: Nama je ispričao Džerir ibn Hazim, koji veli:

"Bili smo kod El-Hasana, pa njegov sin reče: - Ne opterećujte šejha, nije još jeo, a podne je. Međutim, otac ga ukori riječima: - Neka, pusti ih. Tako mi Allaha, subhanehu ve te'ala, u prvim generacijama se dešavalo da čovjek posjeti svoga brata i sa njim razgovara i spominje Allaha, subhanehu ve te'ala, pa ga to spriječi od podnevnog spavanja."

1279/1614. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Ma'mer; kaže: Nama je ispričao Ibn 'Ulija, prenoseći od Rebi'a ibn Kulsuma ibn Džebra, da je rekao:

"Ušao sam kod El-Hasana, a njega bolio zub, pa je učio: Kada je Gospodaru svome zavapio: Mene je nevolja snašla, a Ti si od milostivih, najmilostiviji! El-Enbija 83."

1280/1615. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ibn Ebi 'Adijj, prenijevši od Ibn 'Avna, da je El-Hasan govorio sebi:

"Tako mi Allaha, dželle dželaluhu, ili ćeš saburiti, ili ćeš stradati, a to je boga mi golema propast."²

1281/1616. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ruh, koji prenosi od Kurreta ibn Halida, koji veli: Čuo sam El-Hasana, da u vezi Allahovih riječi:

¹ Dobro je adet, običaj, navika, a zlo je ustrajnost u padanju u grijeh. Ako smo u dobru osjećamo se obično, kao da ništa i nemamo, sve dok ne dođe zlo koje nam odjednom bude teško i tek onda poznamo da je dobro bilo nimet i milosti, i da je razlika dobro i nevolja.

Za dobro koje uradimo možemo reći da je običaj, a za zlo se ne kaže običaj već prijestup i šejtansko i nefsansko vučen je u njega.

² Ako se ne strpiš.

„I kunem se dušom koja sebe kori“- El-Kijama 2., kaže: *“Vjernika ćeš naći da uvijek sebe kori. On govori: šta si namjeravao sa tom i tom riječi, šta si namjeravao tim i tim jelom, šta si namjeravao s onim što si maločas razmišljao, i tako se neprestano kori. A prestupnik srlja na prijed, ne koreći se za svoje postupke.”*

1282/1617. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Esved ibn 'Amir, koji je kazao: Nama je ispričao Džerir da je El-Hasan, rekao:

“Istinu je rekao Allah, subhanehu ve te'ala, i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: sa ubjeđenjem se tražio Džennet, sa ubjeđenjem se bježalo od Vatre, sa ubjeđenjem se obavljale farzovi i sa ubjeđenjem se odolijevalo, i ustrajalo na Istini, a veliko dobro je u Allahovoj poštadi od iskušenja i zla. Vidio sam ih, tako mi Allaha, subhanehu ve te'ala, da su ljudi u dobru različiti, a kada se spusti iskušenje, izjednače se.”¹

1283/1618. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Sufjan; kaže: Nama je ispričao Veki'a i rekao: Nama je ispričao Fudajl, prenijevši od El-'Ala'a ibn El-Musejjiba, da je El-Hasan el-Basri kazao:

“Divna li oka koje u dubokoj noći zaplače iz straha od Allaha, subhanehu ve te'ala.”

1284/1619. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ruh, koji je kazao: Nama je ispričao 'Avf, prenijevši od El-Hasana, da je rekao:

“Sine Ademov, ti imaš riječi i djela, tajno i javno. Djela su ti preča od riječi, a tajno ti je važnije od javnog.”²

¹ Jer iskušenja probude muslimane koje je lagodnost uspavala.

² Ne uvijek, jer i riječi mogu biti jako opasne, a i nagrađene, kao što i javnost je nekada važnija od tajnosti. No, ovdje se misli biti pobožan djelom bolje je nego pobožnost i selamet na jeziku, a djela da Allah sačuva. I u odnosu na Allāha, ako ti je tajna srce predano i čisto nije važno šta ljudi misle. Dok fesad i grijehenja su gora ako su javna nego da ih krijemo, jer ko javno griješi taj se ne stidi svoga zla i širi ga među drugima, pa će biti odgovoran za svoje zlo i za sva zla koja drugi počinje njegovim navođenjem ljudi na to djelo, radeći ih javno kao da su dozvoljena.

1285/1620. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Ruh, koji je kazao: Nama je ispričao Sellam ibn Miskin, prenijevši od El-Hasana, da je rekao:

"Ponizite ovaj dunjaluk."¹

1286/1621. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Ibrahim ed-Devreki; kaže: Nama je ispričao Hadždžadž, koji veli: Čuo sam Šu'beta, kako veli: Junus ibn 'Ubejd je rekao:

El-Hasan bi kada bude sam ili ne bude zauzet dugo izgovarao: SubhanAllahi ve bi hamdihi, subhanAllahi ve bi hamdihi."

1287/1622. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hadždžadž i kaže: Salih el-Merri je rekao: Čuo sam El-Hasana da govori:

"O ti koji siromahu udjeljuješ sadaku iz samilosti prema njemu, smiluj se i onome kome nanosiš nepravdu."²

1288/1623. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Ibrahim; veli: Nama je ispričao 'Abdussamed, koji je kazao: Nama je ispričao Hammad ibn Seleme, koji veli:

"Spominjali su pamet Mutarrifa, čednost ibn Sirina, ibadet Muslima ibn Jesara i zuhd El-Hasana. Pa Junus ibn Ubejd, koji bijaše prisutan, reče: - Sva ta svojstva bila su pri El-Hasanu, Allah mu se smilovao."

1289/1624. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Kutn i rekao: Nama je ispričao El-Ešheb, on je prenio od El-Hasana, da je rekao:

"Kada bi se čovjek iz prvih generacija ubo na trn, on bi rekao: Znam da je ovo zbog grijeha i da mi moj Gospodar nije nepravdu nanio."

¹ Dadnite mu ono mjesto koje mu pripada, a to je da je on jedna varka, a ne stvarni život za naslađivanje, kako ga uzdižu i žele prikazati oni koji ne vjeruju u ahiret.

² Kako prema miskinu, tako i prema onome koga ugnjetavaš i činiš mu nepravdu, imaj sažaljenja pa mu ne nanosi nepravdu.

1290/1625. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Dža'fer, koji je kazao: Nama je ispričao 'Avf, prenijevši od El-Hasana, da je rekao:

"Allahova vjera nije ni u pretjerivanju, niti u popuštanju, nego između toga dvoga."

1291/1626. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Ruh, koji je kazao: Nama je ispričao 'Avn, prenijevši od El-Hasana, da je u vezi Allahovih, subhanehu ve te'ala, riječi:

Mi ćemo dati da proživi lijep život, En-Nehl, 97., rekao *"Život na ovom svijetu neće biti lijep, izuzev u Džennetu."*

1292/1627. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hašim ibn El-Kasim, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu Se'id; veli: Nama je ispričao El-Kasim ibn Faid, prenijevši od El-Hasana, da je rekao:

"Sine Ademov, čuvaj svoju vjeru, jer ona je tvoje meso i tvoja krv. Ako ti vjera bude valjana, spasićeš svoje tijelo i krv. A bude li drugačije, a Allahu se utječemo od toga, onda će biti vatra koja se gasiti neće, i tijelo koje nestati neće i duša koja umrijeti neće."

1293/1628. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hašim, koji veli: Nama je ispričao Ebu Se'id, on je prenio od El-Kasima, koji kaže: da je El-Hasan rekao:

"Da nemamo drugih grijeha za koje se bojimo, osim ljubavi prema ovome svijetu, bio bi to dovoljan razlog da strahujemo za sebe. Allah, subhanehu ve te'ala, kaže: Vi želite prolazna dobra ovoga svijeta, a Allah želi onaj svijet. El-Enfal, 67 - Želite i vi ono što Allah, želi."

1294/1629. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Muhammed i rekao: Nama je ispričao Se'id ibn 'Amir:

¹ Nečega od njene sadržine i propisa.

Da je El-Hasanu, kada je sjeo da drži predavanje, uručen poklon, pa ga je odbio i rekao: Ko sjedne na ovakvo mjesto¹ i primi poklon, nema mu kod Allaha ništa, ili je rekao: - Njemu nema udjela na ahiretu.

1295/1630. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hašim, koji je kazao: Nama je ispričao El-Mubarek, a on je prenio od El-Hasana, da je rekao:

*"Sine Ademov, šta ti je od vjere dragocjeno, ako ti je namaz bezvrijedan, ne klanjaš ga, ili ga zanemaruješ? Ako je za tebe namaz tvoj bezvrijedan, pa Allahu je on još bezvrijedniji."*²

1296/1631. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Hašim, koji veli: Nama je ispričao Ibn El-Mubarek, on je prenio od El-Hasana, da je rekao: *Oni prije nas su govorili:*

"Sine Ademov, prvi pogled u haram ti se ne uzima u obzir, a šta je onda sa ostalim?"

1297/1632. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hašim, koji je kazao: Nama je ispričao Ibn El-Mubarek, on je prenio od El-Hasana, da je rekao:

"Mnogi su pogledi u zabranjeno ubacili požudu u srce, a mnoge su strasti prouzrokovale dugo kajanje."

1298/1634. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hašim, koji je kazao: Nama je ispričao Ibn El-Mubarek, on je prenio od El-Hasana, da je rekao:

"Kada vidiš ljude da se natječu u dunjaluku, preteci ih u ahiretu, jer će njih dunjaluk proći, a ahiret će ostati."

¹ Da vazi, predaje, poučava vjeri.

² Misli na one koji klanjaju, pa ne mare za namazom i ne pridaju mu značaja, ako vi ne cijenite namaz i ne težite Allāhu njime, šta će Allāhu vaš namaz. On će vam ga uzeti ako je ispravan i od srca, a bez volje i na silu Allāhu nije potreban. Ko koga treba: mi Allāha, ili On nas? Samim time namaz je potreban nama, a ne Allāhu i mi se trebamo starati kakav će biti pošto je on potpuno naša dužnost i odgovornost.

Ove riječi Hasanove: „Šta ti je u vjeri važno, ako ti je namaz nevažan?“, su dovoljne svakome ko se smatra muslimanom, a namaz ne klanja, ili ko klanja ali ne onako kako dolikuje Allāhu i kako treba robu.

1299/1636. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hašim i rekao: Nama je ispričao Ibn El-Mubarek, on je prenio od El-Hasana, da je rekao: *“Čuvajte se, Allah, subhanehu ve te'ala, vam se smilovao, pukih želja, jer niko na osnovu njih nije dobio nikakva dobra na dunjaluku, a ni na ahiretu.”*

1300/1637. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hašim, koji veli: Nama je ispričao Ibn El-Mubarek, prenijevši od El-Hasana, da je rekao:

“Dunjaluk je lijepa kuća za vjernika: malo je na njemu radio, a za Džennet se na njemu opskrbio. A dunjaluk je zla kuća za nevjernika i licemjera: naslađivao se u njoj nekolike noći i stekao breme za Džehennema.”¹

1301/1638. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'a, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu El-Ešheb i rekao: Čuo sam El-Hasana, da je u vezi Allahovih riječi:

...i oni koji od onoga što im se daje udjeljuju, a čija su srca puna straha zato što će se vratiti svome Gospodaru. El-Mu'minun 60., je rekao: “Radili bi dobra djela, ali su se bojali da ih to neće spasiti Allahove kazne.”

1302/1639. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'a, koji je kazao: Nama je ispričao Sufjan, on je prenio od čovjeka koga ne imenovaše, a on od El-Hasana, da je kazao: *“U Allahovim ibadetima nema ništa slično žalosti.”²*

1303/1640. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Junus, koji veli: Nama je ispričao Salih, on je prenio od Hulejda, a on od Saliha ibn Hassana:

¹ SubhanAllāh, ko tako gleda osim onoga kome Allāh da svjetlo! Zaista je dunjaluk, kada ovako gledamo, blagodat vjerniku, a zlo nevjerniku, a ako ne gledamo tako, daleko i duboko, mogli bi smo zaključiti da je dunjaluk divan nevjerniku, a bijeda vjerniku.

² Hoće reći da je biti tužan Allāha radi najveći ibadet. Nije daleko od istine, jer da nas je Allāh, 'azze ve džel, htio vesele na dunjaluku ne bi ga učinio kakvim jeste.

*“El-Hasan je postio, pa mu je prinesen iftar. Kada su mu ga primakli, na um mu je pao ajet: „Biće u Nas, doista, okova i ognja, i jela koje u grlu zastaje, i patnje nesnosne.“- El-Muzzemmil 12-13. pa je povukao ruke sebi i rekao: -Vratite ga, i mi smo podigli iftar. Sutradan je ponovo zapostio i kada je htio da iftari sjetio se ajeta i učinio isto. Kada je bio treći dan otišao mu je sin Sabitu el-Bunaniju i Jahji el-Bekkau i drugim Hasanovim prijateljima i rekao im: - Pritecite u pomoć mome ocu, jer nije okusio jela tri dana. Kada mu god primaknemo hranu sjeti se ovoga ajeta: **i jela koje u grlu zastaje** El-Muzzemmil 13. Pa su došli i ohrabriali ga i razgovarali, dok je jedva popio kašu.”*

1304/1641. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Junus ibn 'Ubejd, koji veli:

“Prisustvovao sam El-Hasanovoj smrtnoj bolesti i čuo ga da govori: - Inna lillahi ve inna ilejhi radžiun - Doista smo mi Allahovi i sigurno ćemo Mu se vratiti¹. Kada je završio, primakao mu se sin 'Abdullah i upitao ga: - Oče, šta ti je pa govoriš: Inna lillahi ve inna ilejhi radžiun? Uplašio si nas, jesi li šta strašno vidio? On reče: - Sinko, rekao sam ih sebi, jer nije me do sada zadesila ovakva nesreća.”²

1305/1642. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sufjan, a on je prenio od nekih ljudi iz Basre:

Da su slijedili El-Hasana, pa se on okrenuo i rekao im: „Allah, subhanehu ve te'ala, neka vam se smiluje, ne treba postupati tako prema slabašnom vjerniku.”³

1306/1643. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ruh, koji je kazao: Nama je ispričao Hišam, prenijevši od El-Hasana, da je rekao:

¹ Riječi na koje nas upućuje Kur'an i sunnet, da ih kažemo kada nas snađe nesreća i dođe nam loša vijest o nečijoj smrti ili bolesti.

² Misli na smrt koja mu je postala očita, jer je ona najveća nevolja na ovome svijetu. Ili, smrtna bolest veća od svih bolesti koje je ranije bolovao.

³ Ne značiako je vjernik dobar - slijedite ga, nego ne slijedite me ja sam slab vjernik, odvešćete me u iskušenje, umisliću da sam neko i nešto.

“Tako mi Allah, subhanehu ve te’ala, zapamtio sam ljude, a sa nekim od njih sam se i družio, koje nije radovalo ako bi im došlo šta od dunjaluka, niti su se žalostili ako bi šta izgubili od njega. U njihovim očima dunjaluk je bio bezvrjedniji od ove prašine. Živjeli su po pedeset godina, a nisu motali svoju odjeću, niti su stavljali lonac na vatru, niti bi šta prostirali ispod sebe kada spavaju, niti bi ikada zatražili od porodice da im naprave jelo. Kada nastupi noć dugo bi stajali u namazu. Lica su prostirali na zemlju, dok su im suze tekle niz obraze preklinjući svoga Gospodara da ih oslobodi kazne. Kada bi učinili kakvo dobro djelo, na njemu bi zahvaljivali i molili Allaha, subhanehu ve te’ala, da im ga primi. A ako bi uradili grijeh¹, molili bi Allaha, subhanehu ve te’ala, da im ga oprost. To je bila njihova stalna praksa. Tako mi Allaha, oni nisu bili bezgrješni i nisu se spasili ničim drugim do Allahovim oprostom. A sada u životu ste vi čiji se kraj bliži, djela su vam zabilježena, smrt vam je, Allaha mi, za vratom, a Vatra pred vama. Očekujte Allahovu presudu, smrt, svakoga dana i svake noći.”

1307/1644. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hadždžadž, koji veli: Nama je ispričao Hamza ez-Zejjat, on je prenio od Mensura es-Sulemija, a on od El-Hasana, da je rekao:

“Uči Kur’an, dok ti on zabranjuje grijeha, a kada ti ih ne bude zabranjivao, znaj da ga i ne učiš kako treba. Mnogi nose znanje, ali nemaju istinsku spoznaju², a onaj kome znanje ne koristi, sigurno je da mu njegovo neznanje šteti.”³

1308/1645. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Hasan ibn 'Abdulaziz el-Džeriri, koji je kazao: Nama je pisao Damra, prenoseći od Redža'a ibn Ebi Seleme, on od Ibn 'Avna, a on od El-Hasana, da je rekao:

¹ Ražalostio bi ih i molili bi Allāha da im oprost.

² Jer je vrhunac znanja bogobojaznost.

³ Izrazio se na način da poštuje znanje, pa veli: Kome ne koristi znanje šteti mu džehl. Umjesto da kaže: Kome znanje ne koristi, pa ne bude bogobojazan, ono mu šteti jer zna a ne boji se, pa nema opravdanja, a ima dokaz protiv sebe u tome znanju. Ali nije htio da pripíše znanju loše, ili nije htio da to nazove znanjem, jer je pravo znanje koje urodi takvalukom, a ako ne, onda je neznanje - džehl.

*"Ko ne vjeruje u sudbinu taj nikako i ne vjeruje."*¹

1309/1647. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Abdullah, koji je kazao: Nama je ispričao Sufjan, on je prenio od njemu poznata čovjeka, a on od El-Hasana, da je rekao:

"Vjernik lijepo misli², pa lijepo i radi, a licemjer loše misli, pa loše i radi."

I kaže: *"Allah, subhanehu ve te'ala, nikome nije dao dunjaluk da se nije uobrazio, a nije mu uskraćen, da mu to nije otvorilo oči."*³

1310/1648. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Abdussamed; i rekao: Nama je ispričao Ebu El-Ešheb, prenoseći od El-Hasana, da je rekao:

"Sine Ademov, primjećuješ trun u oku svoga brata, a ne primjećuješ deblo popriječeno u tvome oku."

Također kaže: *"Dobro ima svoje pristalice, a i zlo ima svoje, a ko nešto ostavi, za njim neće ni imati potrebe."*

Kaže: *"Najdraži robovi Allahu, subhanehu ve te'ala, jesu oni koji omiljavaju Allaha Njegovim robovima i čine nasihat po Zemlji."*

Kaže: *"Biće iskupljeni na Sudnjem danu vladari i bogataši, pa će im Allah, subhanehu ve te'ala, reći: - Vi ste vladali muslimanima, a bogataše ću tražiti prije vas, da im sudim."*⁴

¹ Kako ne, kada je vjerovanje u kader 6. stub imana. Jer se u njegovo vrijeme širila kaderijska sekta koja niječe kader.

² O sebi, Allāhu, vjeri i životu.

³ Dunjaluk i preokupiranost njime neda insanu da sagleda svoju sudbinu i realnost, pošto je uvijek u poslovima svoga dunjaluka, ako nije postao bahat i silan zato što ima. A kada ostane bez toga, onda vidi da je bio u krivu i da se ne mora imati kako je mislio ranije, nego se ima dok Allāh hoće da si imućan, a siromah kada ti Allāh ne da bogatstvo. I tada insan može da vidi da je smrtnik kao i svi drugi, a imetak iskušenje kada ga imaš i kada ga izgubiš.

⁴ Kur'an kada opisuje narode i države, pogotovo silničke, spominje vladare i imućne. Npr.: „Faraon i glavešine naroda njegova.“ Ili kada kaže: „A kada hoćemo da narod neki uništimo, pustimo one koji su na raskoš navikli da se razvratu odaju i tako kaznu zasluže, pa ga onda potpuno uništimo.“ El-Isra 16. Nekada su vladari imućni, a nekada nisu. Nekada su vladari i imućni jedno, tako da im je sudbina ista. Nekada imućni kupe vlast. Najčešće vlast štima zakone

1311/1649. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Abdussamed, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu El-Ešheb, prenoseći od El-Hasana i rekao:

Meni je jedino poznata merfu'- verzija koja seže do Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u kojoj je rekao: *"Kada Allah, subhanehu ve te'ala, hoće svome robu dobro, učini mu bogatstvo u njegovom srcu i ono što mu je podario učini mu dovoljnim. A kada Allah, subhanehu ve te'ala, hoće svome robu zlo, učini mu siromaštvo pred očima i upropastit će mu ono što mu je dao."*¹

1312/1650. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Hakem ibn Musa; kaže: Nama je ispričao Damra, prenoseći od Ibn Ševzeba, da je rekao:

*"Sastali se El-Hasan, Mu'avija ibn Kurre i njihova družina, te počeli da razgovaraju koja su djela najbolja i nikako se nisu usuglasili. El-Hasan, reče: - Nije učinjeno djelo, poslije džihada na Allahovom putu, bolje od noćnog namaza. - A čednost, reče Mu'avija? Tada se El-Hasan naljuti i reče: - Ne bivaju ta djela uopće izvan čednosti."*²

1313/1651. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed; veli: Nama je ispričao Ebu El-Ešheb, prenijevši od El-Hasana, da je kazao:

na ruku moćnima i zaobilazi ih pravda, te ne budu kažnjeni, bilo da potplate moćnike, ili im se ovi sami dodvoravaju. Ako pogledamo razvrat: imućni su finansijeri svih oblika razvrata i radi njih postoji više nego radi vladara. Dodajmo ovome i to da su imućni uzor u narodu iako budu loš uzor direktno su odgovorni za sve koji se za njima u zlu povedu. Bogati, ako su valjani, mogu ublažiti nevolju zla vladara, pomažući svojim imetkom sve one koje nepravda zakine i unesreći, zbog nepravde i zuluma zla vladara. U savremenom svijetu najbolje vidimo spregu između bogataša i vladara. Na vlast dođe onaj ko ima novac, dobiven od imućnih, da općini narod da ga izabere. Tako da su oni vladari prije vladara i odgovorni prije njih.

¹ Da nikada ne može doći sebi, pribрати se i sastaviti kraj s krajem, bez obzira koliko mu imetak iznosio, uvijek mu bježi i mira ne da.

² Čednost je čuvan je od grijeha i prijestupa. I ono je bez sumnje najbolje djelo, ali ga je El-Hasan podrazumijevao, jer ko bdije noći i vodi džihad, nezamislivo je da ne bude čedan od grijeha.

“Dok je neka skupina ljudi sjedila i spominjala Allaha, subhanehu ve te’ala, dođe im jedan čovjek i sjede među njih¹, pa se na njih spusti i podiže Allahova milost. Pa meleki rekoše: - Gospodaru naš, među njima je i jedan Tvoj rob. Allah, subhanehu ve te’ala, reče: - Spustite na njih Moju milost, jer su oni skupina u kojoj ne treba da bude nesretan onaj ko im se pridruži.”

1314/1652. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu El-Ešheb, prenijevši od El-Hasana, da je rekao:

“Bili smo sa narodom koji je čuvao svoje jezike, a dijelio svoje pare. Zatim smo ostali među narodom koji čuva svoje pare, a nudi nam svoje jezike.”²

1315/1653. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Abdussamed i rekao: Nama je ispričao Ebu El-Ešheb, prenoseći od El-Hasana, da je u vezi značenja Allahovih, subhanehu ve te’ala, riječi: A onome koji tvrdi i osjeća se neovisnim. El-Lejl 8. je rekao:

“Škrtari u onome što mu neće ostati i osjeća se neovisnim, a na dunjaluku nema bogatstva.”³

1316/1654. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed, koji veli: Nama je ispričao Ebu El-Ešheb, prenijevši od El-Hasana, da je o ajetu:

“Pa, Allah će doista oprostiti onima koji se kaju.” El-Isra' 25. je rekao: *To je onaj ko se svojim srcem i djelima usmjeri ka Allahu, subhanehu ve te’ala.”*

¹ Kao da on nije došao sa nijetom zikra, već radi nečega drugog, možda da vidi, ili zatraži nešto od nekoga ko je u toj skupini, ali Allāh dželle ve’ala, iz počasti i zadovoljstva tim skupom poklanja Svoju milost svima koji se tu nađu.

² Dobri prvi muslimani su dijelili i pazili šta govore, a kasniji ne uvlače jezike, što bi rekli, a nema djela, pogotovo teški i tvrdi na dinaru.

³ Svakog trena, sama gola egzistencija je nemoguća bez Allāhove potpore, jer bi bez nje stala svaka ćelija u tijelu da funkcioniše, budući da se život ne odvija samostalno, nego Allāhovim davanjem koje je neprekidno. Da prestane - prestala bi manifestacija toga davanja, život i postojanje onoga čemu ga Allāh uskrati: planeti, kosmosu, narodu, čovjeku, organu, ćeliji i drugom.

A o ajetu: „I oni koji od onoga što im se daje udjeljuju, a čija su srca puna straha zato što će se vratiti svome Gospodaru“. El-Mu'minun 60. kaže: *Radili bi dobra djela, ali su se bojali da ih to neće spasiti Allahove 'azze ve džel, kazne.*”

A o ajetu: „A robovi Milostivog su oni koji po Zemlji mirno hodaju, a kada ih bestidnici oslove, odgovaraju: Mir vama!“ El-Furkan, 63. kaže: *“Blagi, ako ih ko napadne i uvrijedi, ne uzvraćaju uvredom. Takva im je svakodnevnica sa ljudima.”*

A: „i oni koji provode noći pred Gospodarom svojim, na tle padajući i stojeći...“ El-Furkan 64. *“Takva je njihova noć, kada se osame sa svojim Gospodarom.”*

A o ajetu: „i oni koji govore: Gospodaru naš, poštedi nas patnje u džehennemu, jer je patnja u njemu, doista, propast neminovna.“¹ El-Furkan 65. kaže: *“Znaju da će se svaki dužnik riješiti onoga kome duguje izmjerivanjem duga ili pak sa smrću, osim onoga ko je dužnik Džehennemu.”*

1317/1655. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed, koji veli: Nama je ispričao Ebu El-Ešheb, on je prenio od El-Hasana, da je rekao:

“Najbolji ibadet je namaz, pa ko hoće neka umanji, a ko hoće neka poveća.”²

1318/1656. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, i kaže: Nama je ispričao Ebu El-Ešheb, koji veli:

Čuo sam El-Hasana da uči ovu dovu: “Allahumme āti nufu-sena takvaha, ve zekkiha, ente hajru men zekkaha, ente velijjuha, ve mevlaha. – Allahu moj, daj mojoj duši bogobožnost i učini je čistom, Ti to najbolje možeš, jer si Ti njen Tvorac i njen Gospodar.”

1319/1657. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac, prenoseći od 'Abdussameda, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu El-Ešheb, on je prenio od El-Hasana, da je rekao:

¹ Riječ: *garam* znači: i kaznu, dug obavezu i nesreću, pa je El-Hasan protumačio ajet; da su džehennemlije svojim kufrom i grijesima se zadužili kod džehennema, jer je džehennemska kazna hakk, pravo i obaveza onome ko je zasluži.

² Neka klanja malo, ili puno.

*“Sine Ademov, kako da se oholiš, a dva puta si izašao iz mo-
kraćnog otvora.” Lanac prenosilaca je upotpunjen iz druge predaje.¹*

1320/1660. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispri-
čao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Abdussamed, koji je kazao:
Nama je ispričao 'Abdullah ibn Bekr el-Mirri, on je prenio od El-
Hasana, da je rekao:

*Ovaj Kur'an je iskušenje za ljude i on se ispriječio između njih i
njihovih prohtjeva. U pogledu njega dosljedni su samo oni koji po-
znaju njegovu vrijednost i nadaju se nagradi zbog njega. Među lju-
dima ima onih koji uče Kur'an i ne čine grijeh, a najbliži su Kur'anu
oni koji ga se pridržavaju, makar ga ne učili. Ti poznaješ ljude iz
stanja blagostanja, pa kada ih pogodi iskušenje, vjernik je pristao
uz svoj iman, a licemjer uz svoje licemjerstvo.”*

1321/1661. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispri-
čao Osman ibn Ebi Šejbe; kaže: Nama je ispričao Jahja ibn Nu'man,
prenijevši od Šebiba ibn Šejbe, koji veli:

*“Poklonio je neki čovjek El-Hasanu devet korpica šećera i kesu
sa deset hiljada dirhema, pa je vratio deset hiljada dirhema, re-
kavši da na to ne može uzvratiti, a primio je devet korpica šećera.”*

1322/1662. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispri-
čao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Abdussamed, koji je kazao:
Nama je ispričao 'Abbad ibn Rašid, koji veli:

*Čuo sam El-Hasana, da je proučio: „I svakom čovjeku ćemo
ono što uradi o vrat privezati, a na Sudnjem danu knjigu ćemo
mu otvorenu pokazati: Čitaj svoju knjigu, dosta ti je danas to
što ćeš svoj račun polagati!“ El-Isra' 13. i 14. potom kazao: “Pra-
vedno ti je presudio Onaj koji je učinio da sam sa sobom račun
sviđaš.”*

1323/1663. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao
moj otac; veli: Nama je ispričao Ebu Se'id, Hammad ibn Mas'ada,
prenijevši od Ibn 'Avna:

¹ Jednom iz očevih, drugi put iz majčinih.

Da bi Se'id ibn Ebi El-Hasan dovio i na kraju dove bi govorio: "Allah, subhanehu ve te'ala,u moj, podari nam sa smrću odmor, osvježenje i olakšanje."

1324/1664. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Mu'temir ibn Sulejman et-Tejmi, on je prenio od svoga oca, on od njemu poznatog čovjeka, a on od Se'ida ibn Ebi El-Hasana, da je rekao:

*"More je poklopac Džehennema."*¹

1325/1665. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Našao sam u knjizi svoga oca, Allah, subhanehu ve te'ala, mu se smilovao, da piše: Ispričao nam je Ebu 'Ubejd el-Haddad, 'Abdulvahid ibn Vasil, koji je kazao: Nama je ispričao Hišam, on je prenio od El-Hasana, da je o ovome ajetu:

„U njemu, džehennemu, će ostati periode.“ En-Neba' 23. je rekao: *“Što se perioda tiče, njihovo trajanje je vječno, međutim, učenjaci spominju da jedan period traje sedamdeset hiljada godina, svaki dan kao sedamdeset hiljada vaših godina koje računate.”*

1326/1666. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Abdulaziz el-Džerevi on je prenio od Damra, a on od Ibn Ševzeba, od El-Hasana, da je rekao:

“Nije grijeh trojicu ogovarati: vladara koji vara svoje podanike, novotara u vjeri, koji poziva u svoju zabludu i grješnika koji javno čini grijeh.”

1327/1667. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Hasan ibn 'Abdulaziz ibn Ebi Seleme, on je prenio od El-Hasana, da je rekao:

“Sagledavali smo i proučavali i uvidjeli da niko nije radio bez znanja, a da svojim djelom nije više štetio nego koristio.”

1328/1668. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ali ibn Muslim; kaže: Nama je ispričao Sejjar, koji je kazao: Nama je ispričao Hammad ibn Zejd i rekao: Nama je ispričao Ez-Zubejr el-Hanzali, koji veli:

¹ Ne misli se na ahiretski džehennem, kojim se prijete nevjernicima i silnicima, jer on nije na dunjaluku, nego se misli da će se ova mora ispuniti vatrom kao što Allāh dž.š. kaže u suri El-Tekvir 6.: *„I kada se mora vatrom napune“*

“Upitao sam El-Hasana: - Jesi li klanjao? Reče: - Ne, nisam. Rekoh mu: - Ljudi sa pijace su već klanjali. - Nema hajra u ljudima sa pijace. Čuo sam da oni jedan drugom uskraćuju dirhem.”

1329/1669. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama su ispričali moj otac i 'Ali ibn Muslim, kažu: Nama je ispričao Sejjar, koji je kazao: Nama je ispričao Dža'fer i rekao: Nama je ispričao 'Abbad ibn Omer el-'Abdi:

“Pitao sam El-Hasana: - Ebu Se'ide, ko su hurije? - One su, one starice muslimanke koje će Allah, subhanehu ve te'ala, ponovo stvoriti, ali u liku hurija. Pa Jezid ibn Merjem es-Seluli, reče: - O Ebu Se'ide, ko ti je to kazao? El-Hasan popravi malo svoju košulju, pa reče: Pričao mi je taj i taj muhadžir i taj i taj ensarija, dok ne nabroja pet ensarija i četiri muhadžira, ili četiri od ensarija i pet muhadžira.”¹

1330/1670. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Omer ibn Sulejman ibn Er-Rebi'i ibn Suvejd ibn Ibrahim, prenijevši od El-Hasana, da je rekao:

“Kada mito uđe na vrata, povjerenje izade kroz prozor.”

1331/1671. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Mu'avija el-'Ala'i, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu 'Ali el-Kilabi i veli: Nama je ispričao 'Abdulvahid ibn Zejd i kazao:

“Rekao sam El-Hasanu: - O Ebu Se'ide, obavijesti me o čovjeku koji ni jezikom nije učestvovao u fitni Ibn El-Muhelleba, osim što je bio zadovoljan time? Reče: - Bratiću moj, koliko je ruku zaklalo devu? Rekoh: - Jedna ruka. - Nije li sav narod stradao zbog svoga zadovoljstva, a i suglasnosti sa tim činom?”²

¹ Nema sumnje da je ovo istina, jer je Kur'an potvrđuje. Ali pored mu'minki koje će biti hurije u džennetu: “Stvaranjem novim Mi ćemo hurije stvoriti i djevicama ih učiniti, milim muževima njihovim, i godina istih.” El-Vaki'a 35.-37. postoje i prave hurije koje nisu ovosvjetske žene, po navodu Kur'ana: “U njima će biti one koje preda se gledaju, one koje, prije njih, ni čovjek ni džin nije dodirnuo.” Er-Rahman 56. “koje prije njih ni čovjek ni džin nije dodirnuo” Er-Rahman 74.

² Misli na devu Semuda, naroda Saliha. Allāh subhanehu ve te'ala., ih je sve kaznio što su zaklali devu iako ju je zaklao jedan, ali su svi bili iza toga čina. Ovim

1332/1817. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Našao sam u knjizi svoga oca da piše: Ispričao nam je Ebu Mu'avija el-Gullabi i kazao: Meni je ispričao jedan od Kurejševića i rekao:

*"Vraćao se Junus ibn 'Ubejd sa dženaze, pa ga iza leđa zovnuo El-Hasan: - Ebu 'Abdullahu, Ebu 'Abdullahu! Pa mu se okrenuo, a on mu reče: - Žuriš da se vratiš porodici koju voliš i koja te voli, ali nećeš ostati među njima osim kratko."*¹

1333/1818. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Našao sam u knjizi svoga oca da stoji napisano: Ispričao mi je Ebu Mu'avija; kaže: Meni je ispričao jedan stanovnika Basre i rekao:

*"Kada bi El-Hasan ostavio otvorena vrata kuće, to je bio znak da dozvoljava ulazak ko hoće da uđe. Ko bi od njegovih prijatelja i vidio vrata otvorena, ušao bi. Tako je došao jedan od njih i vidio vrata otvorena, te ušao. Tražio je El-Hasana, ali ga nije pronašao u kući. Pogledao je pod krevet i našao korpu sa hranom, te je pri-makao i počeo jesti. U tom se vratio El-Hasan i kada je vidio šta čovjek radi, stao je da ga posmatra, a zatim je zaplakao. Čovjek ga upita: - Šta te je rasplakalo, Ebu Se'ide? Veli: - Ovo me je podsjetilo na ahlak ljudi koji su nestali."*²

1334/1868. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao 'Ali ibn Muslim; kaže: Nama je ispričao Sejjar i rekao: Nama je ispričao Dža'fer; veli: Nama je ispričao Malik, prenijevši od El-Hasana, koji diže hadis do Poslanika, da je rekao:

se ukazuje na opasnost učešća u zulumu, direktno i indirektno, jer je musliman dužan da se bori protiv zuluma: rukom, jezikom, a ako ne može, onda mora srcem prezirati i to je najslabiji iman. Danas, kada je otvoreni rat i hajka na islam i one koji ga nose, dužnost je boriti se protiv toga čime se god može i prezirati to srcem, a nikako ne učestvovati u tom ratu, ili dušom se s njime pomiriti, jer onda nema u srcu ni trunke imana. Osim onoga ko je toliki slijepac, pa ne vidi suštinu, taj ne izlazi iz vjere zbog nesvijesti da ratuje uz nevjernike protiv mu'mina. Za društvene i javne postupke odgovorni su svi, zato svi snose, iako ne u istoj mjeri, odgovornost dunjalučku i ahiretsku. Prema ajetu: „**I izbjegavajte ono što će dovesti do smutnje koja neće pogoditi samo one među vama koji su krivi, i znajte da Allāh strašno kažnjava.**“ El-Enfal 25.

¹ Pa će biti i tvoja dženaza, kao ova sa koje se vraćamo.

² Prvih muslimana koji su smatrali svoje i bratovo jednim. Ima li smisla da se brat zove bratom, a da mu ne bude dopušteno da jede ako je gladan. To je vrhunac bratstva i prisnosti, a drugačije nema ništa zajedničko sa bratstvom.

“Kada je Allah, subhanehu ve te’ala, stvorio razum, rekao mu je: Pristupi! Pa je pristupio. Zatim mu je rekao: Odstupi! Pa je odstupio. Rekao je: - Nisam stvorio stvorenje Meni draže od tebe, tobom uzimam i tobom dajem.” Hadis je izmišljen.¹

1335/2244. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sufjan ibn 'Ujejne, koji veli: *El-Hasan je pitan o dobrima, pa je rekao:*

“To su oni koji ni mrava ne uznemiravaju.”

¹ Vjerske obaveze padaju na pametna, a spadaju sa ludog i maloljetnog.

JEZID ED-DABBI¹

1336/1574. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Obaviješten sam od Sejjara da je rekao: Nama je ispričao Dža'fer i rekao: Nama je ispričao Galib, koji je kazao:

“Vidio sam Jezida ed-Dabbija kako jede bajat hljeb sa soli. Upitao sam ga o tome, pa mi reče: Ipak treba Allahu, subhanehu ve te'ala, zahvaliti, jer prođe toliko i toliko vremena, a da mi je ovo jedina hrana.”

1337/1575. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Obaviješten sam od Sejjara, koji je kazao: Nama je ispričao Dža'fer; kaže: Nama je ispričao Galib, koji veli:

“Jednog dana, nakon što je završio svoj govor, Jezid ed-Dabbi me primijeti, pa me upita: - Kako si Ebu 'Abdullahu, zašto si tužan? Rekoh: - Zbog duga. Koliko duguješ? upita me, a ja rekoh: Pedeset dirhema. Reče: Ipak zahvali Allahu, subhanehu ve te'ala, da ih tvoj brat ima vratio bi dug umjesto tebe. Osim toga, ne tuguju zbog pedeset, ja dugujem dvije hiljade koje nemam odakle vratiti.”
Bi mu rečeno: - O Ebu Mevdude, možda je to dobro za tebe. On reče: - Kako? Rekoh mu: - Pojaćaće tvoju žalost i obraćanje Allahu, subhanehu ve te'ala., Veli: - Nadam se. I umro je Jezid, pa sam ja vratio njegov dug.”

¹ On je Ebū Mewdūd, Jezīd ibn Ni'āmeḥ Ed-Dabbī El-Basrī, iz srednje generacije tabi'ina. Bio je povjerljiv i pobožan. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 8/187., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

OMER ibn 'ABDUL'AZIZ¹

1338/1674. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Muhammed ibn 'Avn et-Tai; kaže: Nama je ispričao Ebu El-Jeman; veli: Nama je saopćio Šuajb, on je prenio od El-Zuhrija, koji kaže: Mene je obavijestio Omer ibn 'Abdul'aziz, prenoseći od svoga oca:

Da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio pitan: Koja je vjera najbolja? Pa je rekao: "Iskrena i umjerena."

1339/1675. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Bekr ibn Ebi Šejbe; kaže: Nama je ispričao Muhamed ibn Bišr, prenoseći od 'Abdul'aziza ibn Omera; veli: Meni je ispričao Hilal, oslobođeni rob Omera ibn 'Abdul'aziza, on je prenio od 'Abdullaha ibn Dža'fera, da mu je njegova majka: Esma bint Umejs, rekla:

"Poučio me je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, riječima da ih kažem kada sam u neprilici: Allah je moj Gospodar i Njemu nikoga ne smatram ravnim—Allahu Rabbi la ušriku bihi šejen." Ebu Davud - hasen

1340/1676. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Davud ibn 'Amr, kaže: Nama je ispričao Ibn El-Mubarek; veli: Mene je obavijestio El-Evza'i, da je Omer ibn 'Abdul'aziz, rekao:

"Kada vidite učene da se tajno sašaptavaju o vjeri, bez prisustva običnog svijeta, znajte da time udaraju temelje zabludi."²

¹ On je Emīru-l-mu'minīn, Ebū Hafs, Omer ibn Abdulazīz, El-Qurešī El-Emewī, jedan od pravednih halifa, iz generacije koja je odmah iza srednje generacije tabi'īna. On je bio jedan od pobožnjaka i učenjaka, i ubrajaju ga mnogi islamski učenjaci u petog pravednog halifu zbog pravde koju je raširio u hilafetu i harmonije koja je bila posljedica te pravde. Bio je izuzetno skroman i ponizan, iako je bio najvažniji čovjek na svijetu u svom vremenu. Umro je 101. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 7/324., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001., zatim **Ibn Kesīr**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 12/676., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijeh we-l-arebijeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

² Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada je govorio i poučavao činio je to svi-ma ko se tu našao.

U slučaju da ulema ostavi mase i sama se bavi vjerom, mase ostaju neuke i neupućene, a napredak ne može doći od uleme koja drži znanje u glavi, a ne širi

1341/1677. Ispričao nam je Harun ibn Omer i kazao: Nama je ispričao Sufjan i rekao: Nama je ispričao Sulejman ibn Harb; veli: Nama je ispričao Mubarek ibn Fudala, on je prenio od 'Abdullaha ibn Omera, a on od Nafia', koji kaže: čuo sam Ibn Omera da često govori:

“Ko li je taj iz potomaka Omera¹, sa znakom na licu, koji će Zemlju napuniti pravdom?”

1342/1678. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Ma'mer; kaže: Nama je ispričao Džerir, on je prenio od Hakima ibn Kesira, da je Omer ibn 'Abdul'aziz rekao:

“Kamo sreće da mi je kuća u Kazvinu, da tamo umrem. Želio je reći: u ribatu – pripravnosti.”

1343/1679. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Šejban ibn Ebi Šejba; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Rašid, prenijevši od Sulejmana ibn Musa'a:

Da je do njega dospjela vijest o tome, kako je neka skupina beduina tužila Omeru ibn 'Abdul'azizu skupinu potomaka Mervana, u vezi neke zemlje koja je pripadala njima, jer su je oni učinili obradivom, pa ju je od njih oduzeo El-Velid ibn 'Abdumelik i dao je nekim svojim rođacima, pa je Omer ibn 'Abdul'aziz rekao: - Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: “Zemlja je Allahova, a ljudi su Allahovi robovi. Ko oživi neobradivu zemlju, učini je obradivom, pripada njemu.” Zatim je beduinima vratio njihovu zemlju, iz ruku vladajuće porodice i emira.

1344/1680. Ispričao nam je Harun ibn Ma'ruf, on je prenio od Damre, a on od Ibn Ševzeba da je rekao:

ga ljudima, ni od ljudi koji ne znaju. Napredak prave svi; ulema vodi, a mase rade i grade. Ostavljanje masa van razgovora uleme je opasna i po ulemu samu, jer su masa na fitri i predstavljaju većinu javnog mišljenja. Ulema koja izlazi pred mase ne može od masa odskakati, od istine i interesa masa muslimana, koa što to mogu oni koji se od njih odvoje.

¹ Odnosi se na Omera ibn Abdulaziza koji je imao znak na licu od udarca konja, a poznato je da je za svoje vlasti napunio Zemlju pravdom kao njegov pradjed Omer, radijallahu anhu.

“Došla je neka od žena iz Benu El-Muhelleba kod Fatime, supruge Omera ibn 'Abdul'aziza, pa kada ju je vidjela i njen izgled, veli joj: - Ti si supruga vođe pravovjernih, što mu se ne središ? Nakon što je na tome mnogo insistirala, Fatima joj reče: - Ne sprema li se žena svome mužu onako kako on to voli od nje? - Da - reče ona, a Fatima dodade: Eh, on od mene voli ovako.”

1345/1681. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Velid ibn Šudžā'; kaže: Nama je ispričao Ibn El-Mubarek, on je prenio od 'Abdulhalima ibn Ebi Ferve, a on od Muhammeda ibn Ka'ba, koji kaže: Meni je Omer ibn 'Abdul'aziz rekao:

“Ako možeš da niko ne bude sretniji zbog onoga što si čuo od sebe samog, tako i postupi.”¹

1346/1682. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sufjan ibn 'Ujejne, on je prenio od Ebu 'Abdulmelika; kaže: Sufjan veli: Meni je od njega ispričao Husejn el-Džu'fi i rekao: Čuo sam Omera ibn 'Abdul'aziza, da je molio:

“Allahu moj, povećaj dobročinstvo kod dobročinitelja među mojim podanicima, a ostavi one koji griješe, dok se ne pokaju i obuhvati ih Svojom milošću.”²

1347/1684. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Ma'mer, prenijevši od Sufjana, koji veli: Omer ibn 'Abdul'aziz je rekao:

“Ko ne ubraja riječi u grijeh, namnožiće mu se grijesi.”

1348/1686. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Bejan ibn El-Hakem; kaže: Nama je ispričao Ebu Dža'fer, Muhammed ibn Hatim, koji je kazao: Meni je ispričao Bišr ibn El-Haris; veli: Meni je ispričao Jahja ibn Jeman, on je prenio od Sufjana ibn 'Ujejne, koji veli: Omer ibn 'Abdul'aziz je molio:

“Allahu moj, olakšaj mi smrt.”

¹ Hoće da kaže; ono što znaš postupi po njemu i budi preteča, nemoj da to neko drugi praktikuje, a ti ne, pa da bude sretniji tvojim znanjem nego li ti sam, jer je korist od znanja uvjetovana djelom.

² Primjer kako vladar i svako ko je iznad drugih treba biti milostiv i željeti i tražiti od Allāha dobro za one nad kojima ima bilo kakvu vlast i odgovornost.

1349/1688. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Ma'mer i rekao: Nama je ispričao 'Isa ibn Junus, on je prenio od El-Evza'ija, a on od Nua'jma ibn Selame, da je rekao:

"Ušao sam kod Omera ibn 'Abdul'aziza i našao ga da jede skuhanu bijeli luk sa repom i zejtinom."

1350/1689. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Hasan ibn 'Abdul'aziz el-Misri i veli: Pisao je Damra, prenošeći od El-Evza'ija da je rekao:

"Plakao je Omer ibn 'Abdul'aziz, toliko, da su mu izlazile krvave suze."

1351/1692. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Hasan; kaže: Nama je ispričao Ejjub ibn Suvejd, prenošeći od El-Evza'ija, da je rekao:

"Niko od Omerovih namjesnika nije mu bio sličniji od 'Amra ibn 'Ubejda ibn Talhe el-Ensarija, a bio je jako bogobojazan. Bio je njegov namjesnik u Omanu, pa mu je nakon jacije doveden neki čovjek nad kojim je trebalo izvršiti šerijatsku kaznu, pa je rekao: Ne volim da odgađam uspostavljanje Allahove kazne do sabaha. Pa ju je izvršio noću."

1352/1693. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Mensur ibn Bešir; kaže: Nama je ispričao Isma'il ibn 'Ajjaš, on je prenio od Ebu Ishaka, on od Ibrahima ibn 'Ukbeta, on od 'Atāa, oslobođenog roba Ummu Bekre el-Eslemije, a ona od Habiba ibn Hinda el-Eslemija, koji kaže:

"Rekao mi je Se'id ibn el-Mesejjeb na Arefatu: - Halife su samo trojica. Upitah: - Koji? Reče: - Ebu Bekr, Omer i Omer. Rekoh: - Ebu Bekra i Omera znamo, a ko je drugi Omer? Veli on: - Ako poživješ, doživjećeš ga, a ako umreš, doći će poslije tebe."

1353/1694. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Abdullah; kaže: Meni je ispričao Sufjan ibn Veki'a i veli: Nama je ispričao Ibn Džurejdž, on je prenio od El-Muhtara ibn Fulfula, koji veli:

Kovali su se novci u doba Omera ibn 'Abdul'aziza na kojima je pisalo: Omer naređuje pravdu i izvršenje dogovorenog, pa se predomislio i rekao: „Istopite ih i napišite: Allah naređuje pravdu i izvršenje dogovorenog.”

1354/1695. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Sufjan ibn Veki'a; kaže: Nama je ispričao Ibn 'Uzejne, on je prenio od El-Madžišona, koji kaže:

“Omer ibn 'Abdul'aziz je govorio nešto El-Velidu Ibn 'Abdulmeliku, pa mu ovaj veli: - Lažeš. - Nisam slagao od kada znam da laž šteti onome ko se njome služi, reče mu Omer.”

1355/1696. Ispričao nam je Sulejman ibn Veki'a i kazao: Nama je ispričao Ibn 'Uzejne, prenijevši od Omera ibn Zerra, koji je rekao: Sluga Omera ibn 'Abdul'aziza mi je rekao:

Da je pitao Omera, kada se vratio sa dženaze Sulejmana Ibn 'Abdulmelika: - Šta ti je, pa te vidim tako zabrinutog? Pa mi reče: Ovakve stvari, kao ove u kojima sam ja, zabrinjavaju me. Što je god ummeta Muhammedova na Istoku i Zapadu želim da im dam ono što im pripada, bez toga da mi oni pišu, ili to od mene potražuju.”

1356/1697. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Husejn ibn El-Džunejd; veli: Nama je ispričao Ebu Nu'ajm i rekao: Nama je ispričao Omer ibn Osman, koji je kazao: Čuo sam Omera ibn 'Abul'aziza, da je rekao:

“Znanje učenih u tumačenju Kur'ana je doseglo dotle, da su rekli: Mi vjerujemo u njih, sve je od Gospodara našeg! tj. manje jasni ajeti – mutešabihat Al-Imran: 7.

1357/1698. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Hafs 'Amr ibn 'Ali; kaže: Nama je ispričao Ebu Kutejbe, koji veli: Meni je ispričao jedan od oslobođenih robova Kurejšija i rekao: pričao mi je jedan rob Kurejšija: Čuo sam Redža' ibn Hajeve, da je rekao:

“Jedne noći sam sjedio sa Omerom ibn 'Abdul'azizom, pa je nestalo ulja u kandilju. Rekao sam mu da naredi slugi da naliije ulje u kandilj, pa mi reče da je sluga odradio svoj dnevni posao i da sada spava. Rekoh: - Daj da ja nalijem ulje u kandilj. Reče: - Ne. Zatim

ustade, nali ulje u kandilj i vrati se, te reče: - Ustao sam kao Omer ibn 'Abdul'aziz i vratio se isti Omer ibn 'Abdul'aziz'. O Redžā', nije od ljudskosti iskorištavati gosta!"

1358/1699. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Musa el-Ensari, Ishak ibn Musa i rekao: Čuo sam Sufjana ibn 'Uejnu, da je rekao: Omer ibn 'Abdul'aziz je rekao:

*"Zadovoljstva sa Allah, subhanehu ve te'ala, ovom odredbom je malo, ali pouzdanje vjernika je sabur."*²

1359/1700. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Lejs ibn Halid Ebu Bekr el-Belhi; kaže: Ja sam ga čuo kada je pričao mome ocu i rekao: Nama je ispričao Omer ibn 'Ali ibn Mukaddim, prenijevši od 'Abdu Rabbihi ibn Hilala, da je rekao:

"Kada je ušao u podne da odspava u sred dana rekao je 'Abdulmelik ibn 'Abdul'aziz svome ocu: Oče, kako spavaš a toliko ti je žalbi pristiglo? Možda te smrt snađe a nisi ih riješio, niti si završio, koliko si uobičajeno činio. Poslije dužeg insistiranja, ubijedio ga je da ne spava. Drugoga dana je uradio isto, pa mu je Omer rekao: - Sinko moj, moja tijelo je moja jahalica, ako je ne pripazim, neće me donijeti gdje želim. Sinko, da je Allah htio da Kur'an objavi odjedanput učinio bi tako, ali je objavljivani ajet po ajet, tako da im bude lakše na srcima. Sinko moj, nisam našao da pretjerivanje i nepažnja vode dobru."

1360/1701. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Osman ibn Ebi Šejbe; kaže: Nama je ispričao Husejn el-Džu'fi, prenijevši od Omera ibn Zerra, da je rekao:

*"Nisam vidio nikoga bogobojaznijeg od Omera ibn 'Abdul'aziza."*³

¹ Nisam ništa bolji ako se sam ne poslužim, niti gori ako to uradim, već naprotiv.

² Ako ne možemo biti zadovoljni sa odredbom onda podnosimo saburli što nas snađe.

³ Omer ibn Abdulaziz ibn Mervan ibn El-Hakem ibn El-As ibn Umejja. Majka mu je Ummu Asim bint Asim ibn Omer ibn El-Hattab r.a. Rođen je 63. h.g. Pristao je uz ulemu da od njih nauči, pa je ubrzo postao onaj ko ih uči. Računa se petim ispravnim halifom rašidom zbog pravednog vladanja. Umro je 101. g.h.

1361/1704. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Mus'ab ibn 'Abdullah ez-Zubejri; kaže: Meni je ispričao Malik, prenijevši od Isma'ila ibn Ebi Hakima, koji ga je obavijestio, da je čuo Omera ibn 'Abdul'aziza, da je rekao:

"Govorili bi da Allah ne kažnjava zajednicu zbog grijeha pojedinih, ali kada se grijesi budu činili javno, tada svi zasluže kaznu."

1362/1705. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Obaviješten sam od Sejjara, koji veli: Nama je ispričao Dža'fer ibn Sulejman i rekao: Nama je ispričao Hišam:

"Kada je umro Omer ibn 'Abdul'aziz, El-Hasan je rekao: - Umro je najbolji između ljudi."²

1363/1706. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Suvejd ibn Se'id el-Herevi; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Mervan, prenijevši od Hišama ibn Hassana, da je rekao:

"Poslala je Fatima bint 'Abdulmelik do Redža' ibn Hajeve i rekla, da vođa pravovjernih čini ono što mu vjera ne dozvoljava, pa upita: - A šta je to? Ništa se među nama nije desilo od kako je postao halifa. Pa je ušao kod njega Redža' i rekao: Vođo pravovjernih, činiš nešto što ti vjera ne dopušta. On se uplaši i reče: - Jadan ne bio, a šta to? On reče: Vođo pravovjernih, i tvoja žena ima pravo kod tebe. Pa je zaplakao i kazao: - O Redža', kako da smogne snage za ženu onaj o čijem je vratu odgovornost za muslimane i nemuslimane u islamskoj državi, za koje će ga Allah, subhanehu ve te'ala, pitati na Sudnjem danu!"

1364/1707. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Omer ibn Mejsera el-Hasa'mi el-Kavariri; kaže: Nama je ispričao Dža'fer ibn Sulejman i rekao: Nama je ispričao Hišam ibn Ebi Hišam, prenijevši od Muhammeda ibn Ka'ba el-Kurezija, da je rekao:

¹ Ako pojedinci, ili manjina, čine grijeh tajno, pa se za njih ne zna, a većina je ili sve je javno dobro, neće biti kažnjeni. A ako se čini javno, makar to činila manjina, a većina ne suzbijala već odobravalala, ili šutila, svi zaslužuju kaznu. Prvi zbog samoga grijeha, a drugi zbog svoga mirenja s njime i ne zabranjivanja.

² Njihova vremena.

“Kada je postavljen Omer ibn ‘Abdul‘aziz za halifu, pozvao me je da dođem iz Medine, pa sam mu došao. Kada sam ušao kod nje-ga, stao sam ga promatrati i čuditi se. Pa mi reče: - Sine Ka’bov, ti me gledaš drugačije nego prije, kako me do sada nisi posmatrao. Rekoh: - Čudim se. Veli: - Što te čudi? Rekoh: - O vođo pravovjernih, začudila me boja tvoje kože i mršavost tvoga tijela i gubitak kose. On reče: - Kako bi bilo da me vidiš nakon tri dana pošto me spu-ste u rupu, ili kabur, pa mi oči poteku niz obraze, a iz nosa izlazi gnoj i crvi, više bi se čudio. Nego, ispričaj nam hadis koga pamtimo od Ibn ‘Abbasa. Veli: Rekao sam: - Obavijestio nas je Ibn ‘Abbas od Allahova Poslanika, da je rekao: Najljepše je sjedenje u pravcu Kible i ne klanjajte iza onoga ko spava, niti iza onoga ko priča, ne uzimati ga kao perdu. Ubijte zmiju i škorpiju, makar bili u nama-zu. Ko gleda u pismo svoga brata, bez njegova odobrenje, gleda u vatru. I rekao je: Ko voli da bude najjači, neka se osloni na Allaha, subhanehu ve te’ala. A ko želi da bude najčasniji neka se Allaha, subhanehu ve te’ala, boji, a ko želi da bude najbogatiji, neka se za-dovolji sa nafakom kojom ga je Allah, subhanehu ve te’ala, opskr-bio. Zatim je rekao: Da li želite da vas obavijestim o najgorima među vama? Rekoše: - Da, Allahov Poslaniče. Reče: - Onaj koji sam stanuje, onaj koji pomoć uskraćuje i onaj koji roba svoga bićuje. Zatim reče: Hoćete li da vam kažem ko je gori od ovoga? Rekoše: - Da, Allahov Poslaniče. On reče: Onaj ko mrzi ljude i koga ljudi mrze. Zatim reče: Hoćete li da vas obavijestim ko je gori od njega? Rekosmo: - Da, Allahov Poslaniče. On reče: Onaj koji preko ružnog ne prelazi, koji grijeha ne prašta i koji izvinjenje ne prima. Zatim je rekao: - Hoćete li da vas obavijestim o goremu od ovoga? Reko-smo: - Da, Allahov Poslaniče. Reče: To je onaj čijeg se zla boji i od koga se dobru ne nada. ‘Isa, sin Merjemin, je rekao Izraelćanima: Sinovi Israilovi, ne pričajte mudrosti neznaćicama, pa da je tako oskrnavite, niti je uskraćujete onima koji je zavrjeđuju, pa da nji-ma nepravdu učinite. Ne činite međusobno nasilje, niti uzvrćaj-te zulumćaru zulumom, pa da izgubite svoju dobrotu nad njime. Sve stvari se podvode pod troje: one čija ti je ispravnost jasna, pa ih slijedi, one čija ti je neispravnost jasna, pa ih se kloni, i one oko kojih je nesuglasica, pa sud o njima prepusti Allahu, subhanehu ve te’ala,” El-Albani “Daiful-Džami” - daif

1365/1708. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao 'Abdullah ibn Mesleme ibn 'Ajjaš el-'Amiri; kaže: Nama je ispričao Ešab ibn Nizar, on je prenio od Alija ibn Zejda el-Džede'anija, a on od Omera ibn 'Abdulaziza, da je rekao:

“Ko se mnogo prisjeća smrti biće zadovoljan i sa malo, a ko zna da se govor ubraja u djela ustegnuće se od njega, osim onoga što ga se tiče.”

1366/1709. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Humejd; kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn El-Mubarek, koji je kazao: Meni je ispričao Sufjan:

Da je Omer ibn 'Abdulaziz, pisao jednom od svojih namjesnika: “Oporučujem ti bogobožnost, umjerenost u vjeri, slijedenje sunneta Allahova Poslanika, sallallahu alejhu ve sellem, a ostavljanje onoga što su uveli novotari poslije njega, iako je sunnet već utvrđen i pošteđeni su da ga sami oni propisuju. Znaj da čovjek ne uvede novotariju, a da ne postoji dokaz protiv iste. Zato se držite sunneta, jer ćete tako, Allahovom dozvolom, biti sačuvani. Znaj da je onaj ko je propisao sunnet, znao koja je greška, zabluda, tegoba i ludost u novotariji. Prethodnici su na osnovu znanja, ostali na sunnetu i kritičnom sviješću obuzdali se od traženja mimo sunneta, a bili su moćniji da istražuju, da su vidjeli za dozvoljeno i ispravno preko sunneta istraživati u vjeri.”

1367/1710. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao 'Abdullah ibn Omer el-Kavariri; kaže: Nama je ispričao Zaide ibn Ebi Er-Rekkad, koji je kazao: Nama je ispričao 'Abdullah i veli: Meni je ispričao Ibn El-'Ajzar, koji kaže:

Držao nam je Omer ibn 'Abdulaziz hutbu u Šamu, na zemljanom mimeru, pa je pohvalio Allaha i zahvalio Mu i kazao tri rečenice: “O ljudi! Popravite svoju unutrašnjost, popraviće vam se vaša vanjšina; radite za ahiret, biće vam obezbijeden dunjaluk, i znajte da čovjek koji nema između sebe i Adema žive predake, ima duboko smrtničko porijeklo. Ve-s-selam alejkum.”

1368/1711. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao 'Ubejdullah ibn Omer; kaže: Nama je ispričao Mu'temir ibn Sulejman; veli: Nama je ispričao 'Amr ibn Ebi Zaide i rekao:

Držao nam je Omer ibn 'Abdul'aziz hutbu u Hanasiri i rekao: "Znajte da je ibadet obavljanje farzova i izbjegavanje zabranjenih djela."

1369/1713. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao 'Ubejdullah ibn Mu'az el-'Anberi; kaže: Meni je ispričao moj otac i veli: Meni je ispričao Murra prenijevši od Muhammeda ibn El-Velida ibn 'Utbe ibn Ebi Sufjana, koji je kazao: Nama je ispričao Velid ibn Hišam ibn Ebi El-Velid ibn 'Ukbe ibn Ebi Mu'it, da je rekao:

"Došli smo u neko mjesto, pa jedan između nas reče: - Zar ne čuješ šta veli ovaj monah, tvrdi da je, umro vođa pravovjernih, Sulejman. Reče: - Pa ko je poslije njega postavljen za halifu? Reče: - Označeni¹, Omer ibn Abdulaziz. Kada smo došli u Šam, bilo je kako nam je monah rekao. Nakon četiri godine bili smo na istom mjestu i došao mu je onaj čovjek i veli mu: - Isposniče, ono što si nam pričao bilo je istinito. Reče: - Tako mi Allaha, subhanehu ve te'ala, Omer je otrovan. Veli: - Pa sam došao Omeru i obavijestio ga. Omer mi reče: Tako mi Allaha, da hoću, obavijestio bih te u koje sam vrijeme otrovan. Rekoh mu: - Zašto nešto ne poduzmeš? - Kada bi mi lijek bio u tome, da počešem svoje uho ne bih to volio uraditi."²

1370/1714. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao El-Husejn ibn 'Abdul'aziz; kaže: Pisao nam je Damra, prenoseći od Redža'a ibn Ebi Seleme, da je rekao:

Kada je umro 'Abdumelik ibn Omer ibn 'Abdulaziz, pisao je pisma Omer ibn 'Abdul'aziz u sve pokrajine, u kojima zabranjuje da se nariče zbog toga, dodavši: "Allah, subhanehu ve te'ala, je volio da ga uzme, a ja se utječem Allahu, subhanehu ve te'ala, da odstupam od onoga što On voli."

1371/1715. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Harun; kaže: Nama je ispričao Damra; koji je kazao: Nama je ispričao Ibn Ševzeb i rekao:

¹ Omer ibn Abdulaziz je imao ožiljak na obrazu od udarca konja dok je bio u Egiptu, gdje mu je otac bio namjesnik. Po tom ožiljku je nagoviješten u hadisima.

² Ako je ovo istina, onda je iz želje da postigne šehadet kao ubijen otrovom, kao što neka ulema tvrdi za Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je Također uz sve i šehid, jer je pred smrt osjetio dejstvo otrova kojim su ga otrovali židovi Hajbera.

*"Pisao je Salih ibn 'Abdurrahman i njegov prijatelj, koje je Omer ibn 'Abdul'aziz postavio na odgovorna mjesta u Iraku; pa su u svojim pismima govorili Omeru, da ljude ne može popraviti ništa drugo do sablja. Pa im je odgovorio: - Gori ste od najgorih zlikovaca i pokvarenjaka, nagovarate me na prolijevanje muslimanske krvi. Nema niti jednog muslimana a da za mene vaša krv nije jeftinija od njegove."*¹

1372/1716. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Mensur ibn Bišr; kaže: Nama je ispričao Ebu Se'id, mujezin Muhammeda ibn Muslima ibn Ebi El-Veddaha, on je prenio od 'Abdulkerima:

"Da je Omeru ibn 'Abdul'azizu rečeno: Allah, subhanehu ve te'ala, te nagradio, zbog onoga što si pružio Islamu. Pa je rekao: - Naprotiv: Allah, subhanehu ve te'ala, nagradio je Islam, zbog onoga što je meni pružio."

1373/1717. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn Es-Sabah el-Bezzar, Ebu Dža'fer; kaže: Nama je ispričao Isma'il ibn Zijad, on je prenio od Talhe ibn Jahjaa, da je rekao:

"Sjedio sam kod Omera ibn 'Abdul'aziza, pa je ušao neki čovjek i rekao: - O Vođo pravovjernih, Allah, subhanehu ve te'ala, te poživio, dokle ti je život bolji. Pa Omer reče: Što se toga tiče, ono je već određeno, nego reci: Allah, subhanehu ve te'ala, te poživio lijepim životom i nakon smrti pridružio te dobrima."

1374/1718. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao El-Velid ibn Muslim, Ebu El-'Abbas ed-Dimiški u Mekki, on je prenio od El-Evza'ija, a on od Omera ibn 'Abdul'aziza, da je rekao:

*"Ne bih volio da mi budu ublažene smrtne muke, pošto su one zadnje što čisti čovjeka muslimana."*²

¹ Omer se nije koristio sabljom u popravci ljudi, nego bogobojažnošću, pravdom i postavljanjem doličnih i pravednih za kojima se ljudi povode u hajru.

² Ako ga ne očisti tevba, belaji, bolest i smrtne muke, onda je čišćenje mukama u kaburu što slijedi poslije njega, a sve je to ahiretska kazna. A želja mu'mina je da ne bude kažnjavan ahiretskom kaznom, zato treba činiti tevbu i istigfar, i raditi dobra djela i podnositi nedaće kako bi bili očišćeni ovdje, a tamo bili pošteđeni, jer su dunjalučke muke manje od ahiretskih.

1375/1719. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao El-Velid ibn Muslim i veli: Nama je ispričao El-Evza'i:

*Da je Omer ibn 'Abdul'aziz, naređivao svojim ženama i kćerima da se kupaju petkom.*¹

1376/1720. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao El-Hakem; kaže: Nama je ispričao Damra, on je prenio od El-Hakema ibn Ebi Gejlana, a on od Mus'aba ibn Ebi Ejjuba, da je rekao: Čuo sam Omera ibn 'Abdul'aziza, da je na mumberu rekao:

*"Da je Allah, subhanehu ve te'ala, htio da mu se ne griješi, ne bi ostavio Iblisa, Allah ga prokleo."*²

1377/1722. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao El-Hasan ibn 'Abdul'aziz el-Džerevi; kaže: Nama je pisao Damra, prenoseći od Isma'ila ibn 'Ajjaša, a on od 'Amra ibn El-Muhadžira, koji veli:

*"Na sebe i svoju porodicu Omer ibn 'Abdul'aziz dnevno je trošio dva dirhema."*³

1378/1724. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Vehb; kaže: Nama je ispričao moj otac i veli: Čuo sam El-Mugiru ibn Hakima, da je rekao:

"Rekla je Fatima bint 'Abdumelik, supruga Omera ibn 'Abdul'aziza: - O Mugira, znam da možda ima ljudi koji više klanjaju i poste od Omera, ali ja nisam vidjela čovjeka da se više boji svoga Gospodara od njega. Kada bi klanjao jaciju ostao bi u svojoj musali doveći i plaćući dok ga san ne savlada, pa bi se probudio te, molio i plakao dok ga san ne savlada, i tako dok ne osvane."

¹ Onda sinovima pogotovo, jer su muškarci obavezni klanjati džumu, dok žene nisu. Ali on je, radijallahu anhu, shvatio da je Allāh, tebareke ve te'ala, propisao kupanje džumom radi dobra, pa je htio da to dobro ne zaobiđe ni ženskinje iz njegove porodice.

² Tačno da nas Allāh ne želi bezgrješne, jer bi onda morali biti naravi meleka. Ali to nije opravdanje naših grijeha, jer nam ih Allāh zabranjuje šerijatski, a učinio ih je nužnim kaderski. Otuda nije strašno ako pogriješimo, već ako se ne pokajemo i ustrajemo u grijehu, kako stoji u hadisu: *"Kada vi ne biste griješili, Allāh bi vas sklonio i doveo bi druga stvorenja koja će griješiti i kajati se, da im prašta."*

³ Što je jako malo za svaku porodicu, pogotovo za halifu.

1379/1725. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jezid i rekao: Nama je saopćio Džerir ibn Hazim, koji je kazao: Nama je ispričao Zijad ibn Ebi Zijad; kaže:

“Poslao me je 'Ajjaš ibn Ebi Rebi'a po svojoj potrebi Omeru ibn 'Abdul'azizu, pa sam ušao a kod njega je boravio pisar i obavljao neke poslove. Nazvao sam selam i on mi uzvрати na njega, a kada sam mu prišao ponovo sam nazvao selam, a on mi reče: Esselamu alejkum. Reče: - Ve alejkumus-selam. Zatim sam došao do njega i rekao: - Esselamu alejkum, ve rahmetullah. Pa mi reče: - Sine Zijadov, nismo ti zanemarili prvi selam koga si nazvao. Pisar mu je čitao žalbe koje su pristigle, pa mi je rekao da sjednem pored vrata. Pisar je čitao, a Omer je uzdisao. Kada su završili izveo je sve koji su bili u kući, čak i slugu, a zatim je sjeo pored mene, a ruke stavio na moja koljena, te rekao: Sine Zijadov, utoplio sam se ovim tvojim ogrtačem, a bijaše od vune, i odmorio se od ovoga u čemu sam, a onda me stao pitati za dobre ljude Medine, ljude i žene, ne izostavljajući nikoga, a da me ne upita za njega. Još me upitao za neke poslove koje je naredio da se urade u Medini, pa sam ga obavijestio. Onda mi reče: - Sine Zijadov, zar ne vidiš u šta sam upao? Rekoh: - Raduj se vođo pravovjernih, ja ti se nadam svakom dobru. Reče: - Daleko od toga, daleko! Odakle i kada? Zatim se rasplakao, da sam mu se sažalio. Rekoh: Vođo pravovjernih, od toga što radiš, nadam se za tebe dobru. Reče: - Kako kada vrijeđam a ne vrijeđam¹, udaram a ne udaram, uznemiravam a ne uznemiravam. Zatim se rasplakao da sam mu se sažalio. Boravio sam kod njega dok nije riješio zahtjeve zbog kojih sam došao. Napisao je pismo u kome traži od moga vlasnika da me proda njemu. Zatim je izvadio ispod svoje postelje dvadeset dinara i veli mi: - Pomozi se njima, jer da imaš pravo u državnom novcu dao bih ti, ali si rob. Odbio sam uzeti novce, pa mi reče: - Ovo je od moga novca, i insistirao je dok nisam uzeo. Pisao je mome vlasniku da me proda, a on odbi, te me oslobodi.”

¹ Omer ibn Abdulaziz sam nije vrijeđao, ali kao vladar smatrao se odgovornim za sve što učine njegovi namjesnici, jer je on iznad njih, i ostali podanici, jer je on dužan da širi pravdu i suzbija nepravdu među njima.

1380/1726. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Zejd ibn El-Hubab, koji je rekao: Meni je ispričao 'Ajaš ibn 'Ukbe i rekao: Preneseno mi je da bi Omer ibn 'Abdul'aziz puno govorio:

*"Gospodaru moj, sačuvaj i spasi."*¹

1381/1727. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Malik i rekao:

*"Upitao je Omer ibn 'Abdul'aziz nekoga čovjeka: - Ko je prvak tvoga naroda? Omer reče: - Da si prvak ne bi to rekao."*²

1382/1728. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Mervan ibn Šudža'a, Ebu Omer; kaže: Također mi je ispričao Ibrahim ibn Ebi 'Adla el-Ukajli iz Bejtul-Makdisa, koji kaže:

"Jednoga dana se Omer ibn 'Abdul'aziz jako naljutio na nekog čovjeka, te je naredio da mu ga dovedu. Kada su mu skinuli gornju odjeću i razapeli ga u konopce, te kada je htio da ga bičuje, reče: Pustite ga, da nisam ljut izbičevao bih ga. Zatim je citirao ajet: koji srdžbu savlađuju i ljudima opraštaju. A Allah voli dobročinitelje!" Alu-'Imran: 134.

1383/1730. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ma'mer ibn Sulejman er-Rikki, da je Mejmun ibn Mehran rekao:

"Nisam vidio iz jedne kuće trojicu, boljih od Omera ibn 'Abdul'aziza, njegova sina 'Abdulmelika i sluge mu Muzahima."

1384/1731. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Isma'il ibn Ibrahim ibn Zijad ibn Ebi Hassan:

*"Da je prisustvovao kada je Omer ibn 'Abdul'aziz pokopavao svo-
ga sina 'Abdulmelika. Veli: - Kada su ga spustili u kabu, izravnnavši*

¹ Bože, sačuvaj, spasi, daj selamet. *"Allāhumme, sellim, sellim."* navodi se da će biti dova i riječi koje će izgovarati poslanici na Sudnjemu danu, kada vide njegovu strahotu i tegobu.

² Misli da istinski prvak mora okititi se ahlakom i skromnošću i bježanjem od samoljublja.

*ga sa zemljom i zaboli u njega dvije malinove grane, jednu kod glave, a drugu kod nogu, stao je Omer tako da mu je kabur bio ispred nje-
ga prema Kibli, a ljudi oko njega, pa je rekao: - Allah, subhanehu ve
te'ala, neka ti se smiluje, sinko moj. Bio si poslušan svome ocu. Tako
mi Allaha, bio sam tobom sretan, od kada mi te je Allah, subhanehu
ve te'ala, podario. A nikada nisam bio sretniji tobom, što mi te Allah
dodijelio i nije mi te bilo draže gledati, od kada te stavih u ovaj ka-
bur, u koji te je Allah poslao. Pa neka ti se Allah smiluje, oprosti ti
grijehe, nagradi te za najbolja tvoja djela i smiluje se svakome ko ti
bude zagovarao¹ dobra kod Allaha, od prisutnih i odsutnih. Zado-
voljni smo Allahovom odredbom i pokoravamo se Njegovoj naredbi i
hvala Allahu Gospodaru svjetova. Zatim je otišao.*

1385/1732. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispri-
čao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman; kaže: Nama
je ispričao Hammad ibn Seleme, on je prenio od Redžā' Ebu El-
Mikdama, a on od Humejda, da je rekao: Omer ibn 'Abdul'aziz je
rekao:

"Ja se ustežem dosta toga da kažem, bojeći se isticanja."²

1386/1733. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispri-
čao Harun i rekao: Nama je ispričao Damra, da je Hafs ibn Omer
rekao:

*"Kada je umro 'Abdumelik sin Omera ibn 'Abdul'aziza, hvališe ga
ocu Omeru, pa mu reče Mesleme: - O vođo pravovjernih, da je ostao u
životu da li bi ga poslije sebe postavio za halifu? Veli: - Ne. Reče: - A za-
što ne, kada ga toliko po dobru spominješ? - Bojim se da nije uljepšan u
mom oku, kao što zna biti uljepšan sin u oku svoga oca."*

1387/1734. Ispričao nam je Ebu 'Abdurrahman, 'Abdullah ibn
Ahmed i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao
Sufjan i rekao: Meni je Mudžahid rekao:

*"Došli smo da ga poučavamo, ali smo naučili od njega više nego
što smo ga naučili." Misli na Omera ibn 'Abdul'aziza.*

¹ Čini dovu za tebe na dunjaluku i šefa'at na ahiretu.

² Jer će svojim znanjem upasti u oči, što ne želi, dok je mnogima to jedini nijjet i
motiv.

1388/1735. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Se'id, oslobođeni rob Benu Hašima i rekao: Nama je ispričao Ebu Ja'kub, Ishak ibn Osman el-Kilabi, koji je kazao: Meni je ispričao Redža ibn Hajeja, koji veli:

“Omer ibn 'Abdul'aziz je bio najljepšeg mirisa, najnagizdaniiji i najotmjenijeg hoda, a kada je postavljen za halifu, procijenili su da njegova egipatska odjeća, koju su sačinjavali: kapa, turban, košulja, tunika, kaput i mestve, vrijedi dvanaest dirhema.”

1389/1736. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Kamil i kazao: Nama je ispričao Hammad on je prenio od Humejda, da je rekao:

“Kada je izabran Omer ibn 'Abdul'aziz za halifu, zaplakao je i obratio se Ebu Kilabi riječima: - Bojiš li se za mene? Reče mu Ebu Kalaba: - Voliš li novac? Reče: - Ne volim ga. - Ne boj se, Allah, subhanehu ve te'ala, će te pomoći, reče Ebu Kalaba.”

1390/1737. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Ubejdullah, koji je kazao: Nama je ispričao Sufjan, on je prenio od Omera ibn 'Abdul'aziza, da je rekao:

“Ko bude radio bez znanja, više će štetiti nego koristiti.”

1391/1738. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je spričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Ali ibn Sabit i veli: Nama je ispričao Dža'fer ibn Berkan, koji je rekao:

“Pisao je Omer ibn 'Abdul'aziz Salimu ibn Omeru, sljedeće: - Allah, subhanehu ve te'ala, me je iskušao sa vlašću bez moga traženja, niti je On tražio moje mišljenje o tome, nego je to bila Njegova odredba, pa molim Allaha, subhanehu ve te'ala, koji me je iskušao sa ovim, da mi pomogne. Kada ti stigne ovo moje pismo pošalji mi Omerova pisma, njegove presude i njegov način postupanja prema nemuslimanima i onima sa kojima je sklopljen ugovor, jer ću slijediti njegov primjer i siru, ako mi Allah, subhanehu ve te'ala, to omogući. Selam ti od mene. Pa mu je Salim uzvratilo na to: - Došlo mi je tvoje pismo u kome navodiš da te je Allah, subhanehu ve te'ala, iskušao čime te je iskušao, bez pitanja tebe za to i bez tvoga

traženja, Allahova je bila odredba da te time iskuša. Zato moli Onoga koji te je iskušao, da te pomogne u tome, jer ti nisi u Omerovom vremenu, niti su uz tebe Omerovi ljudi. Ako budeš namjeravao i htio istinu pomoći će te Allah, subhanehu ve te'ala, i daće ti saradnike i dovesti ti ih, odakle se ti i ne nadaš, jer je Allahova pomoć prema namjeri. Čija je namjera čista i potpuna, naći će srazmjerno tome, biće mu umanjena i nepotpuna podrška. Selam.

1392/2158. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu 'Utbe el-Himsi; kaže: Nama je ispričao Hamza ibn Rebi'a i veli: Nama je ispričao Ibrahim ibn Ebi 'Abla koji veli: Čuo sam Ummu El-Benin, sestru Omera ibn 'Abdulaziza, da je rekla:

“Uf, ružne li škrtosti! Tako mi Allaha, kada bi škrtost bila put nikada njime ne bih kročila, ili kada bi bila odjeća nikada je ne bih obukla.”

EBU EL-'ALIJA

1393/1209. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Bekr; veli: Nama je ispričao Sufjan ibn 'Ujejne, prenijevši od 'Asima, koji kaže:

“Ebu El-'Alije bi napuštao svoje predavanje, ako bi na njega došlo više od četvorice ljudi.”¹

1394/1742. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Kamil, koji je kazao: Nama je ispričao Hammad ibn Zejd i rekao: Nama je ispričao Šu'ajb ibn Hidžab, koji veli:

“Jednog dana nam je došao Ebu El-'Alija, pa smo htjeli da mu napravimo posebnu gozbu, a on nam je rekao: - Ugostite me onim što vi jedete, a nemojte ništa posebno spremati.”

1395/1743. Ispričao nam je 'Abdullah ibn Mendel i kazao: Nama je saopćio Fudajl ibn 'Ijad, on je prenio od Hišama ibn Hafse, a on od Ebu El-'Alije, da je rekao:

“Postać je u ibadetu sve dok ne ogovori nekoga, makar spavao u postelji.”

1396/1744. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Kamil i veli: Nama je ispričao Hamad, on je prenio od Šu'ajba, a on od Ebu El-'Alije, da je rekao:

“Kada dođeš kod nekoga, pa ti pokažu mjesto gdje ćeš sjediti, tu i sjedi, jer ukućani, najbolje poznaju svoju kuću.”

1397/1745. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hašim ibn El-Kasim i rekao: Nama je ispričao Ebu Dža'fer on je prenio od Er-Rebi'a, a on od Ebu El-'Alije, da je rekao:

¹ Ne želivši da se oko njega iskupljaju i prate ga, ne smatrajući sebe dostojnim toga, niti druge potrebnim za tim.

“Radi djela pokornosti Allahu i voli zbog njih one koji ih rade. A napusti grijeha i mrzi zbog njih one koji ih čine. A Allah, subhanu ve te’ala, ako htjedne kazniće one koji su Mu nepokorni, a ako hoće oprostiće im.”

1398/1746. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao ‘Abdussamed i rekao: Nama je ispričao Ebu Halde, prenijevši od Ebu El-’Alije, da je rekao:

“Ubrojali smo u najveći grijeh to, da čovjek nauči Kur’an, pa da zaspe ne proučivši ništa od njega tog dana ili u noćnom namazu.”

1399/1747. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Zejd ibn El-Hubab, koji veli: Nama je saopćio Halid ibn Dinar i veli: Čuo sam Ebu El-’Alije, da je rekao:

“Smatrali smo od najvećih grijeha da čovjek nauči Kur’an a zatim ga zanemari dok ga ne zaboravi.”¹

¹ Nema sumnje da je ovo gore od spmenutog u prethodnom hadisu.

EBU KILABA¹

1400/1748. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu 'Ubejda, on je prenio od Omera ibn Nebhana, on od Jezida er-Riška, a on od Ebu Kilabe, da je rekao:

“Oglasiće glasnik na Sudnjem danu od strane Arša: I neka se ničega ne boje Allahovi štićenici i ni za čim neka ne tuguju.” Junus, 62. Neće niko ostati, a da ne podigne glavu, pa će dodati: “Oni koji budu vjerovali i koji se budu Allaha bojali” Junus 63. Zatim će sve i jedan licemjer oboriti glavu.”

1401/1749. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao El-Esved ibn 'Amir i rekao: Nama je ispričao Ebu Bekr, prenijevši od 'Amra ibn Mejmuna, koji veli:

“Došao je Ebu Kilaba, Omeru ibn 'Abdulazizu, pa mu reče: - Pričaj nam, o Ebu Kalaba. Veli: - Ja ne volim mnogo govoriti, a niti mnogo šutjeti”²

1402/1750. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdulvehhab es-Sekafi, prenoseći od Ejjuba, a on od Ebu Kilabe, da je rekao:

¹ On je Ebū Kilāb ibn Ebi Sa'sa'ah.

² Pogotovo šutnju kojom se prešućuje istina, šutnja pred zlom, ili šutnja kojom se želi praviti pametnim ili važnim. Dok šutnja da se ne bi reklo zlo, ili ono što se insana ne tiče, ili da se izbjegne govor kojim će se isti čuti i biti zapažen, je pohvalna.

“Ne govori hadis, nauku onome ko je ne zna¹, jer će mu štetiti, a neće mu koristiti.”

1403/1751. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ubejdullah ibn Omer el-Kavariri; veli: Nama je ispričao Ham-mad, koji je kazao: Nama je ispričao Ejjub i kazao:

Bio sam sa Ebu Kilabom na jednoj dženazi, pa smo začuli glas pripovjedača, čiji su drugovi podigli glasove, pa Ebu Kalaba reče: “Oni prije nas, sa šutnjom su izražavali poštovanje smrti i umrlom.”²

¹ Ne znači da se govori onima koji znaju, a brani neukima da nauče. Ovdje se misli na posebnu vrstu neznanja, a ona je nepoštovanje i neuvažavanje, ili nemogućnost razumijevanja znanja koje se kazuje. Neuki može biti idealan primaoc nauke ako voli, poštuje i ima razboritost da primi znanje. A učeni, ako je ohol i voli raspravljanje, neće se okoristiti ako mu kazuješ jer ga on neće od tebe, ili će ga odbiti iako je istina, zato što se ne uklapa u neke njegove prohtjeve koji dominiraju njime više nego znanje koje ima, ili kojim se opominje. Obični svijet je zadovoljan vjerom koju poznaje i koju je navikao, kada se zbuni nečim njemu čudnim možda mu bude neprihvatljivo zbog ne shvatanja i bude doveden u iskušenje u vjeri, i često tu nastaju kako zabune tako i podjele. Zato kazuj onome ko će se spasiti i okoristiti, a ostavi onoga koga ćeš dalje upropastiti, neka ga u vjeri koju voli.

² Prateći dženazu šutnjom i skrušenošću.

BEKR ibn 'ABDULLAH EL-MUZENI¹

1404/975. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Obaviješten sam od Sejjara; kaže: Nama je ispričao Jusuf ibn 'Atijja i veli: Nama je ispričao Ibrahim ibn 'Isa el-Ješkuri je rekao: čuo sam Bekra ibn 'Abdullaha el-Muzenija, da je rekao:

“Ja izađem iz kuće i svakog koga sretnem smatram boljim od sebe, jer sam ja po pitanju sebe ubijeden, a po pitanju drugih sam u sumnji.”

1405/1752. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ubejdullah ibn Omer el-Kavariri; kaže: Nama je ispričao Dža'fer, prenijevši od Ibrahima ibn 'Isa, koji veli da je Bekr ibn 'Abdullah el-Muzeni rekao:

“Ko ti je sličan sine Ademov: dostupno ti je mjesto za namaz² i voda, kada god poželiš uđeš kod Allaha u namazu, bez posrednika između sebe i Njega.”

1406/1754. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Idris, koji je kazao: Nama je saopćio Husajn, prenijevši od Bekra ibn 'Abdullaha el-Muzenija, da je rekao:

“Neće čovjek biti bogobojazan dok ne bude čist od pohlepe i čist od srdžbe”³

¹ On je Ebū Abdullah, Bekr ibn Abdullah El-Muzenī El-Basrī, iz srednje generacije tabi'na. Bio je veliki autoritet, učenjak, velikan, pouzdan, imam. Umro je 106. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 9/208., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001., zatim **Ibn Kesīr**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 13/37., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijjeh we-l-arebijjeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

² Na svakom mjestu možeš klanjati kao da si u mesdžidu i mihrabu mesdžida, bio u mesdžidu, kući ili prirodi.

³ Da pobijedi pohlepu i srdžbu, ili da barem u njima ne prekorači granice i ne učini nešto sa čime Allāh dž.š. nije zadovoljan.

1407/1755. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Ubejdullah ibn Muhammed, koji veli: Nama je saopćio Hammad ibn Seleme, on je prenio od Humejda, a on od Bekra ibn 'Abdullaha, da je rekao:

"Allah, subhanehu ve te'ala, kuša svoga roba iskušenjima koja su mu gorka, želeći mu uspjeh naposljetku." Bekr dalje veli: *"Niste li vidjeli ženu da daje svome djetetu gorak napitak, želeći mu ozdravljenje?!"*

1408/1757. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Našao sam u knjizi svoga oca napisano: Ispričao nam je Mu'avija el-Gulabi i kazao: Meni je ispričao jedan Kurejšija, prenijevši od 'Abdurrahmana ibn Zijada, a on od svoga oca:

*Da se razbolio, pa je pisao Bekru ibn 'Abdullahu, koji mu bijaše komšija, da moli Allaha za njega. Pa mu je Bekr odgovorio: "Došlo mi je tvoje pismo u kojem tražiš da molim Allaha, subhanehu ve te'ala, za tebe, čovjeku koji je učinio grijeh za koji nema opravdanja, a boji se neizbježne smrti, i dolikuje da bude zabrinut. Moliću za tebe, ali se ne nadam da će razlog uslišenja dove biti veličina mojih djela ili moja čistoća od grijeha."*¹

1409/1759. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Našao sam u knjizi svoga oca, da stoji napisano: Ispričao nam je Mu'avija el-Gulabi; veli: Nama je ispričao 'Abdullah ibn 'Abdurrahman, prenijevši od Ebu Hajre, koji kaže:

"Došli smo kod Bekra ibn 'Abdullaha da ga obiđemo i zatekmo ga dok je izlazio radi obavljanja nužde. Sjeli smo u kuću, a on se pojavio između dva čovjeka koja su ga vodila. Poselamio nas je i pogledao, a onda rekao: - Allah, subhanehu ve te'ala, se smilovao Svome robu kome je dato zdravlje, pa je upotrijebi u pokornosti Allahu, subhanehu ve te'ala, u, ili ga slabost spriječi, pa prestane sa činjenjem zabranjenog."

¹ Nego zbog širine Allāhove milosti i Njegovog sažaljenja na tvome halu i primanja dove brata za brata u nevolji.

1410/1828. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Dža'fer, Muhammed ibn Omer ibn Džebele ibn Ebu Revvad; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Mervan, on je prenio od Junusa ibn 'Ubejda, a on od Bekra ibn 'Abdullaha, da je rekao:

„Vi činite puno grijeha, pa činite puno istigfara. Kada čovjek uradi grijeh, zatim uz njega¹ vidi istigfar, obradovaće mu se.“

1411/1830. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muslim ibn Hajjan el-'Ateki i veli: Nama je ispričao Ebu Se'id et-Tahhan, on je prenio od Galiba el-Kattana, a on od Ebu Bekra ibn 'Abdullaha:

Da je rekao svojoj ženi: „Da me nije strah da ćeš mi reći ono što je pri meni, rekao bih ti ono što je pri tebi.“²

1412/1836. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hašim ibn El-Kasim, koji je kazao: Nama je ispričao El-Mubarek, koji veli:

Čuo sam Bekra ibn 'Abdullaha el-Muzenija, kako moli ovom dovom, koju nikada nije ostavljao: „Allahu moj, otvori nam vrata riznica Svoje milosti i nikada nas poslije toga nemoj kazniti na dunjaluku, niti na ahiretu. I opskrbi nas iz Svoje velike dobrote, lijepom i halal opskrbom, da poslije nje ne budemo ovisni ni o kome osim Tebe, povećaj njome našu zahvalnost i ovisnost o Tebi, a neovisnost o drugima.“³

¹ Kada vidi u Knjizi svojih djela istigfar uz grijeh.

² Od mahana. Važno pravilo za supružnike i uopće za svakoga, da govori lijepo pa će mu se reći lijepo, ako govori što drugi ne vole čuti, čuće mu uho što srce ne voli. Česti problemi nakon lijepa života u braku i šutnje počnu onda kada jedan bračni drug, siguran u drugo, htjedne više za sebe, pa se počne žaliti što ne voli kod drugoga, a onda mu drugi iznese što sve njemu ne štima kod njega i ne postigne što je htio, a sazna što mu ni na umu nije bilo.

³ Lijepa dova.

MUVERRIK EL-'IDŽLI¹

1413/1756. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ruh, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu El-Ešheb; veli: Spominjali su od Muverrika el-'Idžlija, da je rekao:

“Nikada mi imetak nije dostigao vrijednost nisaba. Već dvadeset godina molim svoga Gospodara za nešto, a dova mi nije uslišana, ali ja ne gubim nadu da će mi se Allah, subhanehu ve te'ala, odazvati. Rekoše: - Šta si tražio? Reče: - Tražio sam od Njega da ne govorim ništa drugo, osim onoga što me se tiče.“

1414/1760. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed i rekao: Nama je ispričao Hemmam, koji je kazao: Nama je ispričao Katade, da je Muverrik rekao:

“Nisam našao vjerniku primjera boljeg od čovjeka koji je nakon brodoloma dospio na dasku, pa u sred mora moli: Gospodaru..., Gospodaru..., ne bi li ga izbavio.“

1415/1761. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu 'Ubejda, on je prenio od Hišama, a on od Muverrika el-'Idžlija, da je rekao:

“Nikada nisam nešto rekao u srdžbi, pa da sam se nakon toga kajao.“

1416/1763. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Kamil i kazao: Nama su ispričali Hammad ibn Seleme i Hammad ibn Zejd i njegov brat Se'id ibn Zejd, svi oni prenose od Ebu Et-Tejjaha, a on od Muverrika el-'Idžlija, da je rekao:

¹ On je Ebu-l-Mu'temir, Muverriq ibn Mušemridž ibn 'Abdullah El-'Idžlī, iz srednje generacije tabi'īna. Bio je pobožnjak, dobročinitelj, mudžāhid, pouzdan. Umro je poslije 100. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 9/212., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001., i *El-Džāmi' fī-l-džerh we-t-ta'dīl*, 3/177., sakupio: Es-Sejjid Ebu-l-Mu'āti En-Nurī, Hasen Abdulmun'im Eš-Šelbī, Ahmed Abdurrezāq 'Īd, Mahmūd Muhammed Halīl, Alemu-l-kutub, Bejrut, 1992.

“Onaj ko se drži pokornosti Allahu i onda kada je ljudi ostave, poput je onoga ko se vrati da napada neprijatelja, nakon što ostali ustuknu.”¹

1417/1825. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Junus, koji veli: Nama je ispričao Hammad ibn Zejd, prenijevši od Jezida es-Sinnija, da je neki čovjek Muverriku rekao:

“O Ebu El-Mu'temire, žalim ti se na sebe; ne mogu da klanjam, niti postim nafilu. Reče: - Ružno li je to čime se hvališ. Kada već osjećaš slabost u činjenju dobrih djela, neka postoji takva slabost i u pogledu grijeha. Ja se radujem snu kojega spavam.”²

1418/1826. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Obaviješten sam od Harba ibn Šurejha, on je prenio od Katade, a on od Muverrika el-'Idžlija:

Da je on trgovao i zarađivao, pa bi zaradu dijelio bijednima i siromašnima i rekao bi: “Da nije njih, ne bih ni trgovao.”³

¹ Obično za ono dobro koje ne radimo kažemo: da ga radi svako i ja bi, a veći je razlog da ga činimo kada ga niko ne čini, jer time smo preteča u njemu.

² Jer tokom spavanja ne činim grijeha.

³ Ne trgujem za sebe i lično bogaćenje. Kada se ovako trguje onda trgovina ne oduvara od linije zuhda, pošto je pomaganje druge sadakom ibadet kao i namaz i post.

ZUHD MUHAMMEDA IBN SIRINA¹

1419/1208. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Bekr; kaže: Nama je ispričao Sufjan ibn 'Ufejne, on je prenio od 'Asima, da je rekao:

"Ibn Sirin ne bi nikome dozvoljavao da ga prati."

1420/1216. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Bekr; veli: Nama je ispričao Husejn ibn 'Ali, on je prenio od Sufjana ibn 'Ufejne, a on od 'Asima el-Ahvela, koji veli:

"Većinu Ibn Sirinovog govora sačinjavale su riječi: subhanAlla-hil-'azim, subhanAllahi ve bi hamdihi."²

1421/1766. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ruh, koji je kazao: Nama je ispričao Hišam; veli: Nama je ispričao Muhammed i rekao:

"Mora se klanjati noćni namaz, pa makar koliko traje mužnja ovce."³

1422/1767. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Zejd ibn El-Hubab, koji je kazao: Nama je ispričao Dža'fer ibn Sulejman, on je prenio od Hišama ibn Hassana, a on od Hafse bint Sirin, da je rekla:

"Kada bi Muhammed ušao kod svoje majke, iz pažnje prema njoj, ne bi sa njom govorio na sav glas."⁴

¹ On je Ebū Bekr, Muhammed ibn Sīrīn El-Ensārī El-Basrī, iz srednje generacije tabi'īna. Bio je pouzdan, jedan od najuččenijih u svom vremenu, velikan i autoritet. Umro je 110. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 9/192., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001., zatim **Ibn Kesīr**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 13/56., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijjeh we-l-arebijjeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

² Stoji u hadisu: "*Subhanellahi ve bi hamdihi subhanellahil-azim. Dvije riječi su lahke na jeziku, teške na mizanu i mile Milostivom.*"

³ Misli na sebe i ko hoće da se upiše u klanjače noću, a ne mora u smislu farza.

⁴ Iz poniznosti, straha da ne bude drzak i nastojanja da bude ugodnih riječi prema svojoj majci, prema kojoj je vadžib najljepše ophođenje u djelu i riječima.

1423/1768. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Esved ibn 'Amir i kazao: Nama je ispričao Hammad, on je prenio od Habiba, a on od Ibn Sirina, da je rekao:

"Kada Allah, subhanehu ve te'ala, hoće Svome robu dobro, u njegovom srcu učini mu savjetnika, koji mu naređuje dobro, a za branjuje zlo."

1424/1769. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed ibn Ibrahim ed-Devreki, koji je kazao: Nama je ispričao Ibn 'Ulija, prenijevši od Ibn 'Avna, koji veli:

"Obaviješten sam da je čovjek ušao kod Muhammeda Ibn Sirina dok je bio kod majke, pa je čovjek rekao: - Šta je sa Muhammedom, je li bolestan? Rekoše: - Ne, nego je on takav kada je kod svoje majke."

1425/1770. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed ibn Ibrahim; kaže: Nama je ispričao 'Asim; veli: Nama je ispričao Muhalleb prenijevši od Hišama, koji veli:

"El-Muhallebova kćerka Hind, pozvala bi El-Hasana i Ibn Sirina na jelo, pa bi se El-Hasan odazvao na poziv a Ibn Sirin ne bi."¹

1426/1771. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed; kaže: Nama je ispričao Ibn 'Ulije, prenoseći od Ejjuba, koji veli: Muhammed Ibn Sirin bi govorio:

"Ne časti brata onim što ne voli."

1427/1772. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed; kaže: Nama je ispričao Ibn 'Ulija, on je prenio od Ibn 'Avna, a on od Muhammeda, da je rekao:

"Govorili su: Ne časti svoga prijatelja onim što mu je teško."

1428/1775. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao El-Hasen ibn 'Abdulaziz; kaže: Pisao nam je Damra on je prenio od Redžāa ibn Ebi Seleme a on od Ibn 'Avna, da je rekao:

¹ Iako je bila hairli, pripadala je vladajućoj porodici, pa se bojao da ne pojede iz imetka koji je otuđen od nekoga.

“Pitan je Ibn Sirin o dvojici ljudi koji se zavole u ime Allaha, subhanehu ve te’ala, pa se pokvari ono što bude između njih od ljubavi. Veli: - Zlo je to što se među njima desi.”¹

1429/1777. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Hasan ibn 'Abdul'aziz; kaže: Pisao nam je Damra, on je prenio od Redžaa ibn Ebi Seleme, koji veli: Čuo sam Junusa ibn 'Abda, dok je opisivao El-Hasana i Ibn Sirina kako je rekao:

“Što se tiče El-Hasana, nisam vidio čovjeka da su mu riječi bile bliže djelima. A što se tiče Ibn Sirina, nikada nije bio u prilici da bira između dvoje, a da ne bi izabrao ono što je sigurnije u vjeri.”

1430/1778. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Hasan; kaže: Nama je pisao Damra, on je prenio od Redža ibn Ebi Seleme, a on od Ibn 'Avna, da je rekao:

“Kada je Ibn Sirin bio na samrti, obratio se svome sinu riječima: - Sinko moj, vrati moj dug, a nemoj ga vraćati osim iz onoga što mogneš s halalom steći. Reče: - Oče moj, oslobodiću roba u tvoje ime. Veli: - Allah je moćan da da i meni i tebi nagradu za isto djelo, za ono što učiniš od dobra.”²

1431/1779. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Nasr ibn 'Ali; kaže: Meni je ispričao Musa ibn El-Mugire, koji veli:

“Vidio sam Muhammeda ibn Sirina kako sredinom dana ulazi na pijacu, činio bi tekbir i tesbih i spominjao Allaha. Veli mu jedan od ljudi: - O Ebu Bekre, zar u ovo vrijeme?- Ovo je vrijeme nemarnosti, reče on.”

1432/1780. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao El-Hasan on je prenio od Damre, a on od Ibn Ševzeba, da je rekao:

“Ibn Sirin bi dan postio, a dan mrsio. U danu kada bi mrsio ručao bi, a ne bi večerao, zatim bi sehurio i osvanuo kao postač.”

¹ Kvarenje lijepih odnosa je zlo, a popravljanje hajr, jer će insan iz mržnje i dušmanluka prema drugom prekoračiti vjerske propise koje ne bi bez toga prekoračio.

² Jer je dijete djelo svoga roditelja.

1433/1781. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao El-Velid ibn Šudža'; kaže: Nama je ispričao Damra i rekao: Redža' ibn Ebi Selema je rekao: Nama je ispričao Ibn 'Avn, a on je prenio od Ibn Sirina, da je rekao:

"Boj se Allaha, subhanehu ve te'ala, dok si budan, a neka te ne brine ono što vidiš u snu."

1434/1782. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Nasr ibn 'Ali; kaže: Nama je ispričao Bišr ibn Omer i veli: Meni je ispričala Ummu 'Abbad, žena Hišama ibn Hassana i kazala:

"Bili smo gosti kod Muhammeda ibn Sirina u njegovoj kući i u toku noći smo slušali njegov plač, a danju bi se smijao."

1435/1786. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sufjan, on je prenio od Ebu Zuhrejra, da je kazao:

"Kada bi se Ibn Sirinu spomenula smrt zamro bi mu svaki dio tijela ponaosob."

1436/1794. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Našao sam u knjizi svoga oca da stoji napisano: Ispričao nam je Ebu Mu'avija el-Gullabi; kaže: Meni je ispričao Se'id ibn 'Amir, a on prenosi od 'Avna el-'Arabija:

Da bi on govorio svome društvu sa kojim bi sjedio: "Tako nam Allaha, subhanehu ve te'ala,a, mi vas ne učimo onome što vi ne znate, nego vas podsjećamo na dio onoga što znate, ne bi li Allah, subhanehu ve te'ala, dao korist od toga što čujete."

1437/1803. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Čitao sam pred svojim ocem sljedeće: Ispričao nam je 'Affan, prenijevši od Hammada, koji je kazao: Nama je ispričao Sabit, prenijevši od 'Ukbe ibn 'Abdulgafira, da je rekao:

"Tajna dova je bolja od sedamdeset javnih dova. Kada rob javno uradi dobro djelo i učini tajno isto djelo, Allah, subhanehu ve te'ala, kaže: Ovo je Moj iskreni rob."

1438/1820. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Obaviješten sam od Sejjara koji kaže: Nama je ispričao Dža'fer, on je prenio od Sabita:

Sjedili smo kod Ebu Osmana en-Nehdija, pa nas je podsjećao i činio dovu, a onda je rekao: "Uslušeno nam je i oprošteno, iza toga je malo zastao, pa je nastavio, ako smo bili iskreni."

1439/1821. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Obaviješten sam od Sejjara on je prenio, od Dža'fera, a on od Ebu 'Imrana el-Dživenija, koji je rekao:

Bili smo u džamiji, pa nam dođe neki šejh i reče: "Tako mi Allaha, o vi što ste u džamiji, zasigurno će Allah, subhanehu ve te'ala, vama popuniti broj stanovnika Dženneta, ili broj stanovnika Vatre, pa nas je time rasplakao."

MUHAMMED IBN VASI'A¹

1440/1572. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Obaviješten sam od Sejjara, koji veli: Nama je ispričao El-Haris ibn Nebhan i rekao: Čuo sam Muhammeda ibn Vasi'a da je rekao:

“O družino moja, nestali su moji drugovi. Rekao sam: - Allah, subhanehu ve te'ala, ti se smilovao, nije li stasala omladina koja uči Kur'an, klanja noću, posti danju, obavlja hadždž i stiće znanje? Pa je pljunuo i rekao: - Pokvari ih samodopadljivost.”

1441/1823. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Harun; kaže: Nama je ispričao Sejjar, koji je kazao: Nama je ispričao Dža'fer i veli: Čuo sam Muhammed ibn Vasi'a, da je rekao:

“Nije mi ništa ostalo od dunjaluka, da u njemu nalazim slast, osim namaza u džematu i susreta sa braćom u vjeri.”

1442/1838. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Ezher ibn Sa'd, koji veli: Nama je saopćio Ibn 'Avf; kaže: Čuo sam Ebu Redža' kada je rekao:

“Ne žalim ni za čime što ostavljam iza sebe, osim što sam svoje lice prašio zemljom svakog dana i noći po pet puta.”²

1443/1839. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed; veli: Nama je ispričao Ebu El-Ešheb, koji je kazao:

“Ebu Redža' bi svakih deset dana završio hatmu, klanjajući nam kao imam teraviju u ramazanu.”

¹ On je Ebū Bekr, Muhammed ibn Wāsi' ibn Džābir, El-Ezdī, El-Basrī, iz mlađe generacije tabi'ina. Bio je veliki učenjak i pobožnjak. Umro je 123. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 9/240., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001., zatim **Ibn Kesir**, *El-Bidāje ve-n-nihāje*, 13/129., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi ve-d-dirāsati-l-islāmijjeh we-l-arebijjeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

² Pet obaveznih namaza.

1444/2212. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Meni je ispričao 'Abdulvehhab el-Haffaf i rekao: Nama je saopćio Osman, Ebu Seleme el-Hajjat, veliki prijatelj Ibn 'Avna, on je prenio od Muhammeda ibn Vasi'a, da je rekao:

“Preneseno mi je da će neki koji budu bačeni u Vatru, vući svoja crijeva i okretati se sa njima, kao što se okreće žrvanj, pa će mu biti rečeno: - Zar ti nisi naređivao dobro, a zabranjivao zlo? Reći će: - Jesam, ali sam naređivao dobro, a sam ga nisam činio i zabranjivao sam zlo, a činio sam ga sam.”

EBU ES-SIVAR EL-'ADEVI¹

1445/1843. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Muhammed ibn El-Musenna el-Basri; kaže: Nama je ispričao Salim ibn Nuh i rekao:

"Jednog petka je naišao 'Avf, pa ga je Junus upitao: - Kako si, kako je tvoje stanje? Pa je rekao: - Rečeno je Ebu Es-Sivaru el-'Adeviju, je li cijelo tvoje stanje dobro? Pa je rekao: Kamo sreće da mi je valjana i jedna desetina."²

1446/1844. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Harun ibn Ma'ruf; kaže: Nama je ispričao Damra ibn Rebi'a, prenijevši od Ibn Ševzeba, da je rekao:

"Bio je Ebu Es-Sivar el-'Adevi u halki, na kojoj je poučavao znanju. Među njima bijaše jedan mladić, pa im reče: - Recite subhanAllah, elhamdulillah. Ebu Es-Sivar se tada naljuti i reče: - Teško tebi, pa u čemu smo onda bili?"³

1447/1849. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao 'Amr ibn 'Ali es-Sarraf; veli: Nama je ispričao Ebu Davud i rekao: Nama je ispričao Ebu Halde i kazao:

"Pitao sam Ebu Es-Sivara el-'Adevija o propisu poljupca u toku posta, pa je rekao: - Dozvoljava se starcu, a mrzili su da to čini mladić iz straha da se ne pokvari post."⁴

1448/1850. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Hafs, a on je 'Amr ibn 'Ali; kaže: Nama je ispričao Ebu Davud; veli: Nama je ispričao Ebu Halde, koji je kazao:

Pitao sam Ebu Es-Sivara o učenju iza imama, da li je ono obavezno u namazu? Veli: "Čini tesbih i tekbir."⁵

¹ On je Ebu-s-Siwār El-'Adewī El-Basrī, iz starije generacije tabi'na. Bio je od pouzdanih ljudi. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 9/151., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

² Misli primljena kod Allāha, ili čista nijeta, bez mahane.

³ Poučavanje šerijatskom znanju je od zikra.

⁴ Da ga ne odvede dalje, jer je u mladosti strast.

⁵ Uči tekbire prilikom pokreta u namazu i ostale zikrove na rukū' u i sedždi itd. Ali postoje jaki hadisi koji obavezuju učenje Fatihe na svakom namazu.

'ATA' ibn JESAR¹

1449/1846. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Mehdi i veli: Nama je ispričao Malik i kazao:

Primijetio je 'Ata' ibn Jesar čovjeka kako prodaje u mesdžidu, pa ga je pozvao i rekao mu: "Ovo je ahiretska pijaca, pa kada hoćeš da trguješ izađi na dunjalučku pijacu."

1450/1847. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac i veli: Nama je ispričao 'Abdurrahman; kaže: Čuo sam Malika da je rekao: 'Ata' ibn Jesar je rekao:

*"Pazite svoju vjeru i držite se za nju. Ne oporučujem vam dunjaluk, jer ste vi za njim brižni i to je u vašoj prirodi."*²

1451/1858. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao 'Ali ibn Muslim; kaže: Nama je ispričao Sejjar i veli: Nama je ispričao Bišr ibn El-Mufaddal i kazao:

*"Vidio sam u snu Bišra ibn Mensura, pa sam ga upitao: - O Ebu Muhammede, što je Allah, subhanehu ve te'ala, uradio sa tobom? Rekao mi je: - Našao sam da je stvar lakša nego što sam se spremao za nju."*³

¹ On je Ebū Muhammed, 'Atā' ibn Jesār, El-Hilālī El-Medenī, iz starije generacije tabi'īna. Bio je pouzdan i učenjak među tabi'īnima, i njihov velikan. Umro je 94, u Aleksandriji. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 7/171., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001., zatim **Ibn Kesir**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 13/6., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijjeh we-l-arebijjeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

² Po samoj vašoj prirodi i prirodi dunjaluka.

³ Ne treba da nas ovo zavara, jer ne znamo pouzdanost ovog rivajeta, kao i to što su riječi ljudi, ne riječi Allāha ili Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zatim u pitanju je san. Na kraju, ne znamo koliko se Bišr spremao za smrt i susret sa Allāhom, da bi sebe odredili. I naravno, bolje mu je da je pretpostavljao i spremao se za teže i gore, pa našao lakše, nego da se postavio suprotno, pa očekivao lahko i ostavio rad, pa našao teško i za sebe nedovoljno.

MALIK IBN DINAR¹

1452/527. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Sejjar i kazao: Nama je ispričao Dža'fer, koji veli: Nama je ispričao Malik ibn Dinar i rekao:

"Zapisano je u Tevratu: 'Ko imadne komšiju koji radi grijeha, pa ga ne bude odvrćao od njih, učesnik je sa njim u grijesima."²

1453 /1813. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Obaviješten sam od Sejjara, koji je kazao: Nama je ispričao Dža'fer; veli: Čuo sam Malika ibn Dinara, da je rekao:

"Pisao je pobožnjak pobožnjaku: - Kako si i kakvo ti je stanje? Pa mu je odgovorio: - Zar te nije tvoje stanje zauzelo od brige za mojim?"

1454/1859. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sejjar ibn Hatim el-'Anberi, Ebu Seleme i rekao: Nama je ispričao Dža'fer, koji je kazao:

Čuo sam Malika ibn Dinara nakon što je proučio ovaj ajet: "Da ovaj Kur'an kakvom brdu objavimo, ti bi vidio kako je strahopoštovanja puno i kako bi se od straha pred Allahom raspalo." El-Hašr 21. da je zaplakao i rekao: "Kunem vam se da rob neće ispravno povjerovati u ovaj Kur'an, a da mu se srce ne raspadne."³

¹ On je Ebū Jahjā, Mālik ibn Dīnār, Es-Sāmī En-Nādžī, iz mlađe generacije tabi'īna. Bio je poznati pobožnjak i učenjak, zahid, povjerljiv i pouzdan. Umro je 130. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 9/242., prvo izdanje, Mektebetul-Hānidži, Kairo, 2001., zatim **Ibn Kesir**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 13/214., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijeh we-l-arebijeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

² Zbog mirenja sa njima i toleranciji, jer vjernik mora sprječavati grijeha rukom ako može, ili jezikom ako može, ili srcem biti protiv toga, ako ne može ništa više, a nikako se ne miriti i biti ravnodušan, ili zadovoljan time.

³ Ne raspukne se bukvalno srce koje nam pumpa krv, nego ono koje poima Allāha i prima Njegov nur, tako da mu'mina čini drugačijim bićem od kafira i munafika, u čijim srcima nema toga nura i imana. Takvo srce uživa i sa srećom podnosi nedaće na putu žrtve za Allāhovu vjeru od kojih se srce kafira jezi. Nemirno je srce vjernika u svijetu pijanstva srca kafira i munafika. A spokojno i smireno u situacijama u kojima iskaču od straha srca drugih.

1455/1864. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sejjar i rekao: Nama je ispričao Dža'fer; kaže: Čuo sam Malika, da je rekao:

"Koliko tuguješ za dunjalukom, toliko ti iz srca nestane brige za ahiretom. A koliko brineš za ahiretom, toliko ti iz srca nestane dunjalučkih briga."

1456/1866. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sejjar; veli: Nama je ispričao Dža'fer i kazao: Čuo sam Malika, da je rekao:

"Tako mi Allaha, subhanehu ve te'ala, kada bih mogao da ne spavam, ne bih zaspao iz straha da se ne spusti kazna, a ja u snu. Tako mi Allaha, kada bi imao pomagače poslao bi ih po munarama diljem dunjaluka da oglašavaju: O ljudi, vatra, vatra!"¹

1457/1867. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sejjar; veli: Nama je ispričao Dža'fer, koji je kazao: Čuo sam Malika, da je rekao:

"O ljudi, mnogo je razvratnika među vama, mladih i starih! Pa neka se Allah, subhanehu ve te'ala, smiluje čovjeku koji je dosljedan u lijepom govoru i dobrom djelu i u tome ustrajan."

1458/1870. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ali ibn Muslim; kaže: Nama je ispričao Sejjar, koji je kazao: Nama je ispričao Dža'fer, koji veli: Čuo sam Malika da je rekao:

"Srce se kvari² ako u njemu nema tuge, kao što se kuća ruši ako je niko ne nastanjuje."

¹ Džehennemske, ahiretske.

² Tuga povezana sa imanom, bila iz brige za ahiretom, ili zbog dunjalučkih tegoba izazvanih življenjem po Islamu, ili spoznajom biti svijeta i života kroz vjeru. Jer je tuga, ako nije očaj u Allāhovu milost, jaka prepreka kiburu i obijesti. Šta ostaje čovjeku koji ne brine za ahiretom i ne žali zbog svega što postoji, a nije u redu na dunjaluku nego da zanemari ahiret, prihvati dunjaluk kao nešto savršeno i lijepo. I naravno, ponaša se bezbrižno i razmetno. Takav ne pazi na Allāhove granice, niti mu nešto znače ljudske boli. Sva njegova interesovanja su ostvarivanje svojih prohtjeva i izživljavanje na dunjaluku i nad Allāhovim stvorenjima. A Stvoritelj ja ili negira, ili izaziva.

1459/1872. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sejjar i rekao: Nama je ispričao Dža'fer, koji je kazao: Čuo sam Malika, da je rekao:

"Koliko je ljudi koji žele da sretnu ili posjete svoga brata, pa ih u tome spriječi zauzetost ili nešto što ih snađe. Nadat se da ih Allah, 'azze ve džel, sakupi u kući u kojoj se neće rastajati." Onda bi dodao: *"A ja molim Allaha, subhanehu ve te'ala, da me sastavi sa vama, u hladovima drveta Tuba i odmaralištu pobožnjaka."*

1460/1875. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ali; kaže: Nama je ispričao Sejjar i veli: Nama je ispričao Dža'fer, koji je kazao:

"Ljudi ni u čemu ne mogu uživati kao u spominjanju Allaha, tebareke ve te'ala." Veli: Čuo sam Malika da je rekao: *"Neko od vas oženi 'brokat harema,"* Dža'fer veli: *"U Malikovo doba se 'brokatom harema' nazivala najljepša žena, a 'hatunom' se zvala supruga vizantijskog cara."* *"Ili ode djevojci koju su ugojili roditelji i podigli u raskoši, kao da je komad masla i oženi je, pa mu ona zavlada srcem. Pita je šta želiš? A ona kaže: Lijepu haljinu. Pa je upita šta želiš? Kaže: To i to. Tako oslabi vjera učenog insana, a nije htio da oženi nejaku djevojku - jetima, pa je zbrine i uzme sevap."*

1461/1876. Pričao nam je Abdullah, pričao mi je moj otac, pričao nam je Sejjar, pričao nam je Dža'fer:

Čuo sam Malika Ibn Dinara, a bijaše tužnoga glasa, spustio bi glavu u mihrab i govorio: "Bože Malikov, poznati su Ti stanovnici Vatre i stanovnici Dženneta, pa od koje dvojice je Malik? Zatim bi nastavio plakati." Kaže Dža'fer: *"Čuo sam Malika kada je rekao da Allah, subhanehu ve te'ala, kaže: Htjednoh da kaznim Svoje robove, pa kada pogledam u halke Kur'ana, posjetioce mesdžida i djecu Islama, smiri Mi srdžbu i odustanem od kazne."* Čuo sam Malika da je rekao: *"Kada se uči Kur'an, iskrenima srca požude za ahiretom."*

1462/1877. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Ali ibn Muslim; kaže: Nama je ispričao Sejjar i rekao: Nama je ispričao Dža'fer i veli: Čuo sam Malika ibn Dinara kada je govorio Mugiri ibn Habibu, kako kaže:

“O Mugira, vidi s kim sjediš i družiš se, ako ti ne koristi u tvojoj vjeri, napusti druženje sa njim.”

1463/1885. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao En-Nadr ibn Šumejl, od jednog stanovnika Basre, koji veli da je Malik ibn Dinar rekao:

“Ko traži znanje za sebe dovoljno mu je malo, a ko ga traži radi potrebe ljudi, ljudske su potrebe brojne.”

1464/1886. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Mehdi, prenijevši od Dža'fera, koji kaže: Čuo sam Malika ibn Dinara, da je rekao:

“Prsa vjernika vrve, ključaju dobrim djelima, a prsa razvratnika vrve razvratnim djelima. Allah, subhanehu ve te'ala, vidi namjere vaših srca, pa pogledajte i vi čime ste preokupirani Allah vam se smilovao.”

1465/1888. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jahja ibn Bukejr; veli: Nama je ispričao 'Abbad ibn El-Velid el-Kureši, el-Basri, koji je kazao: Malik ibn Dinar je rekao:

“Kada ljudi ne bi rekli poludio je Malik, obukao bi sukno i posuo pepeo po glavi¹ i vikao ljudima oko sebe: Nipošto ne griješite Allahu, dželle šanuhu!”

1466/1889. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Meni je ispričao Sejjar; veli: Nama je ispričao Dža'fer i kazao: Nama je ispričao Malik ibn Dinar on je prenio od El-Hasana, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao:

“Nema roba da održi govor, a da ga Allah, subhanehu ve te'ala, neće pitati šta je namjeravao sa njim.”Dža'fer veli: Kada bi nam Malik kazivao ovaj hadis, plakao bi i govorio: “Misle da se ja radujem onome što kažem, a ja znam da će me Allah, subhanehu ve te'ala, pitati na Sudnjem danu, šta sam namjeravao sa svojim govorom.”

¹ Tim činom bi želio skrenuti pažnju na opasnost grijeha.

1467/1892. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Obaviješten sam od Sejjara, koji je kazao: Nama je ispričao Dža'fer, koji veli:

“Rečeno je Maliku ibn Dinaru kada je umrla Ummu Jahja, njegova žena: - Kada bi se oženio, o Ebu Jahja. Rekao je: - Da mogu razveo bih se i sa samim sobom.”

1468/1898. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sejjar; veli: Nama je ispričao Dža'fer i kazao:

Oblaci su dolazili i odlazili bez kiše, pa Malik veli: “Vi očekujete kišu, a ja očekujem kamenje. Ako na nas ne padne kamena kiša, onda smo mi na dobru.”

1469/1901. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Abdurrezzak; veli: Nama je saopćio Ibn Sulejman i kazao:

“Sjedili su Malik Ibn Dinar i Muhammed ibn Vasi'a, pa je Malik rekao: - Nema druge nego li pokornost Allahu, ili Vatra. Na to mu Muhammed ibn Vasi'a reče: - Ne bih rekao tako, nego: Ili Allahova milost, ili Vatra¹. Tada je Malik rekao: - Svjedočim da si ti od Allahovih učenih robova.”

1470/1903. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed ibn Mulaib; veli: Nama je ispričao Se'id ibn Sulejman, koji je kazao: Nama je ispričao Musa ibn Halid; kaže: Čuo sam Malika ibn Dinara, da je rekao:

“U nekim knjigama stoji: ‘Doći će se sa lošim čobanom na Sudnji dan, pa će mu se reći: - Zli čobane, jeo si meso, oblačio vunu i pio mlijeko i sir, a nisi liječio onu hromu kojoj je prebijena noga, nisi tražio izgublenu, niti si ih napasao na travnatim pašnjacima. Danas ću ti se osvetiti zbog tvoga stada.”²

¹ Rekao bih i pokornost Allāhu i Allāhova milost zajedno, osim da pokornost Allāhu smatram dijelom same Allāhove milosti.

² Nema sumnje da i hajvani koje posjedujemo imaju svoja prava, da ih ne patimo i ne koristimo za ono za što nisu stvoreni.

Kaže Abdullah pričao mi je moj otac, rekao je Sufjan: *Kaže se: “Kod spominjanja dobrih spušta se milost.”* Pa kako da se ne spušta kod spominjanja Allāha i činjenja salavata na Poslanika sallallahu alejhi ve sellem. Veli Sufjan: *'Onaj ko nauči pa radi po znanju zove se Velikanom u Nebeskom carstvu.* 'Veli Sufjan: *“Briga*

1471/1905. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Meni je ispričao Ebu 'Abdussamed el-'Immijj, prenijevši od Malika, da je rekao:

“Posjetio sam komšiju u smrtnoj bolesti, a on je govorio: - Dva brda od vatre, dva brda od vatre! Veli Malik: - Rečeno mi je da je imao dvije posude za mjerenje žita: jednu kojom je uzimao više, a drugu kojom je davao manje.”¹

1472/1907. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Mu'avija el-Gullabi; veli: Meni je ispričao jedan od drugova Malika ibn Dinara i rekao: Čuo sam Malika ibn Dinara, kada je svojim drugovima rekao:

“O ljudi, ovdje ima onih koji bi da učestvuju sa 'učaćima' i da učestvuju sa vladarima, pa vi budite od 'učaća”² Milostivog, Allah, subhanehu ve te'ala, vas blagoslovio.”

za sutrašnju nafaku je grijeh.” Veli Sufjan: “Čovjek ne proširi svoje znanje da mu Allāh ne poveća bliskost Njemu.” Znanje u ime Allāha. Svako znanje ostavlja trag, ako ne kod Allāha i kod ljudi onda kod dotičnog insana, jer mu proširi vidike i ne bude kao što je bio. Ali ono znanje koje nije sa ihlasom nema nagradu kod Allāha, ostaje mu nagrada od ljudi i korist po dotičnoga.

¹ Uzimao bi sa onim što mjeri više, a davao sa onim što mjeri manje.

² Učaći / *el-kurra*, su učeni – *ulema* i učenici. U prvim stoljećima Islama zvali su se kurra, jer su učili Kur'an kao glavni izvor šerijatskog znanja i najbolji način spominjanja Allāha i učili su ostale šerijatske nauke.

FERKAD ES-SEBEHI¹

1473/1909. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed ibn Ibrahim ed-Devreki; kaže: Nama je ispričao Sejjar i veli: Nama je ispričao Dža'fer, koji kaže: Čuo sam Ferkada Es-Sebehija, da je rekao:

“Čitao sam u Tevratu: ‘Ko tuguje za dunjalukom, taj je postao nezadovoljan sa svojim Gospodarom. Ko bude sjedio sa bogatim pa mu se ponizi, izgubio je dvije trećine vjere. A koga snađe nevolja, pa se požali ljudima na nju, pa takav se zaista tuži ljudima na svoga Gospodara.”

1474/1912. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Ibrahim; veli: Nama je ispričao Muhammed ibn Dža'fer, koji je kazao: Čuo sam Ferkada Es-Sebehija da je rekao:

“Drugovi nijednog poslanika koji su bili na dunjaluku bili, nisu bolji od ashaba Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, niti hrabriji u susretu sa neprijateljem, niti darežljiviji od njih, neka je na sve njih Allahovo zadovoljstvo.”²

¹ On je Ebū Ja'qūb Ferqad ibn Ja'qūb Es-Sebehi, El-Basrī, iz mlađe generacije tabi'īna. Bio je iskren, pobožnjak, ali je bio slab prenosilac hadisa, jer je puno griješio u prenošenju. Umro je 131. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 9/242., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.; i *El-Džāmi' fī-l-džerh we-t-ta'dīl*, 2/358., sakupio: Es-Sejjid Ebu-l-Mu'āti En-Nurī, Hasen Abdulmun'im Eš-Šelbī, Ahmed Abdurrezāq 'Īd, Mahmūd Muhammed Halīl, Alemu-l-kutub, Bejrut, 1992.

² Van svake sumnje je da je Muhammed a.s. najbolji poslanik i njegovi ashabi najbolji ashabi, kako govore šerijatski dokazi.

SALIH ibn MISMAR¹

1475/1915. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Fejjad ibn Muhammed, on je prenio od Dža'fera, a on od Salih ibn Mismara el-Basrija, koji je rekao:

"Jednom od svojih prijatelja sam rekao: - Hajdemo kod El-Hasana, da čujemo njegov govor. Reče: - Već smo čuli, hajdemo da radimo."

1476/1916. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sejjar i rekao: Nama je ispričao Dža'fer, koji veli:

"Jednog me je dana Havšib uzeo za ruku i rekao mi: - Skoro da je došlo vrijeme u kojem, ako poživiš, nećeš moći pronaći prisna prijatelja i onog ko će te iskreno posavjetovati."

1477/1917. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jahja ibn Ishak i rekao: Mene je obavijestio Mehdi ibn Mejmun, prenijevši od El-Hadždžadža ibn Karafisa, a on od Hassana ibn Ebi Sinana, da je rekao:

"Onaj ko spominje Allaha, među onima koji Ga ne spominju je kao borac na Allahovom putu među onima koji uzmiču."

1478/1919. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Sulejman ibn Harb, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu El-Hilal, koji kaže:

"Primjer onoga koji na pijaci spominje Allaha, subhanehu ve te'ala, je kao primjer zelenog drveta među suhim drvećem."²

1479/1920. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nas je obavijestio Ebu El-Ešheb, on je prenio od Ebu El-Menhala, da je rekao:

¹ On je Sālih ibn Mismar El-Basrī, iz generacije starijih tābi tabi'īna. Vidjeti: **Ibn Hadžer**, *Tehzību-t-tehzīb*, 4/403.

² Tačno, prema hadisu: "Primjer onoga ko spominje Allāha i onoga koji Ga ne spominje, kao primjer živog i mrtvog."

“Čovjek neće imati boljeg komšiju u kaburu od čestog istigfara.”

1480/2285. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Kesir ibn Hišam i veli: Nama je ispričao Dža'fer ibn Burkan, da je Salih ibn Mismar rekao:

“Dunjalučke blagodati koje su nam uskraćene bolje su nam od onih koje su nam od njega date.”¹

¹ Jer ćemo za sve što nam se da biti pitani jesmo li na tome zahvaljivali i pravilno sa njime postupili, dok ono što nas je mimoišlo od dunjaluka, lišeni smo polaganja računa za njega.

JEZID IBN MEJSERE

1481/547. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hejsem Ibn Haridže, Nas je obavijestio Isma'il ibn 'Ajaš, on je prenio od 'Abdurrahmana ibn 'Adija el-Behranija, a on od Jezida ibn Mejsere, da je rekao:

“Allah, subhanehu ve te'ala, je rekao: - O mladiću koji se Mene radi ustežeš od strasti, koji mladost svoju žrtvuješ u pokornosti Meni, ti si kod Mene poput Mojih meleka.”

1482/1922. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hašim ibn El-Kasim i rekao: pričao nam je El-Mustelim od Merzuka, Ebu Abdullaha El-Himsija, od Jezida ibn Mejsere, a doživio je Ebu Zerra, da je rekao:

“Koji god mladić u ibadetu Allahu stasa i umre kao takav, imaće nagradu sedamdeset i devet iskrenih vjernika.”¹

1483/2280. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Dža'fer ibn Muhammed ibn Fudajl iz Resul-'Ajna; kaže: Nama je ispričao Jezid ibn 'Abdu Rabbihi, koji veli: Nama je ispričao Bekijje i veli: Čuo sam Rašida ibn Ebi Rašida, da je rekao: Jezid ibn Mejsera je govorio:

“Ne šteti blagodat na kojoj se šućura, niti iskušenje koje se strpljivo podnosi. Iskušenje u pokornosti Allahu, bolje je od blagodati koja je u nepokornosti.”²

¹ Bez sumnje da je velik i sretan ko bude kako ga opisuju riječi Ibn Mejsere. Dovoljna mu je nagrada jednoga siddika, Ebū Bekra. A u ostale nismo sigurni, jer ovo nisu riječi Poslanikove, pa da u njih budemo sigurni da je iza njih Allāhova garancija.

² Npr: Biti oštećen na Allāhovom putu je bolje nego biti nagrađen i povlašten od ljudi u zamjenu za prodaju vjerskih principa i sl.

ER-REBI'A ibn HAJSEM¹

1484/1924. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Hašim, Zijad ibn Ejjub; veli: Nama je ispričao Ebu Nu'ajm i rekao: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn 'Adžlan, koji veli: Meni je ispričao Bešir:

*"Da je prosjak došao na vrata Er-Rebi'a, pa je rekao: - Dajte prosjaku šećera. Ukućani rekoše: - On hoće da ga nahranimo hljebom. Reče: - Dajte mu šećer, jer i Er-Rebi'a voli šećer."*²

1485/1925. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Hašim; kaže: Nama je ispričao 'Ali ibn Jezid es-Sudai, koji veli: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn 'Adžlan, prenijevši od Bešira, koji kaže:

"Zanoćio sam jedne noći kod Er-Rebi'a, pa je ustao da klanja i naišao je na ovaj ajet: "Misle li oni koji čine zla djela da ćemo s njima postupiti jednako kao s onima koji vjeruju i dobra djela čine, da će u ovom životu i nakon smrti biti isti? Kako loše rasuđuju!" El-Džasije 21., i tako je proveo cijelu noć klanjajući s tim ajetom i plačući."

1486/1926. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je saopćio Nasr ibn 'Ali, Ebu Omer el-Ezdi; kaže: Nama je saopćio Ebu Ahmed i veli: Nama je ispričao Ebu Bekr ibn 'Ajjaš, on je prenio od 'Asima ibn Behdele, on od Ebu Vaila, a on od Er-Rebi'a ibn Hajsema, da je rekao:

*"Narod 'Ada je bio poput mrava, od Jemena do Šama, pa ko mi dovede ijednog od njih, daću mu toliko i toliko."*³

¹ On je bio Ebū Jezīd, Er-Rebī' ibn Hajsem Es-Sewrī El-Kūfī, od velikana tabi'na, pouzdan, veoma učen i pobožan. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 8/302., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001. i *El-Džāmi 'fī-l-džerh we-t-ta'dīl*, 1/238., sakupio: Es-Sejjid Ebu-l-Mu'āti En-Nurī, Hasen Abdulmun'im Eš-Šelbī, Ahmed Abdurrezāq 'Īd, Mahmūd Muhammed Halīl, Alemu-l-kutub, Bejrut, 1992.

² Pravo dobročinstvo je dati ono što volimo. U njihovo vrijeme je šećer bio nešto najluksuznije.

³ Hoće reći tako su završili silnici, pa uzmite pouku da ćete nestati i vi koji ste slabiji od Ada. A nestaće i današnji silnici čija sila dovodi mnoge da umišljaju kako je ona nepobjediva i neprolazna.

1487/1927. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Hašim; kaže: Nama je ispričao 'Ali ibn Jezid, koji je kazao: Nama je ispričao Hammad el-Esamm, prenijevši od onoga ko je njemu ispričao, od Er-Rebi'inih drugova, da je rekao:

"Nekada bismo na njegovu kosu, koja je bila jako bujna, postavili određeni znak, a kada bi osvanuo, znak na kosi bi bio kako smo ga i ostavili. Tako bismo znali da Er-Rebi'a nije legao te noći u postelju."

1488/1928. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Našao sam u knjizi Bišra ibn El-Harisa, njegovim rukopisom zapisano:

Spomenut je neki čovjek¹ kod Er-Rebi'a ibn Hajsema, Allah, su-bhanehu ve te'ala, mu se smilovao, pa je rekao: "Spominjanje Allaha je bolje od spominjanja ljudi."

1489/1932. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Velid ibn Šudža'; kaže: Nama je ispričao Se'id ibn 'Abdullah, on je prenio od Ebu Ta'meta, a on od Bekra ibn Ma'iza, da je Er-Rebi'a ibn Hajsem rekao:

"Dvije su vrste ljudi: vjernici i prestupnici. Vjernike nam je za-branjeno uznemiravati, a sa prestupnicima se, opet, ne možemo poistovjetiti i pristati u njihovo neznanje."

1490/1933. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Omer ibn Eban ibn Salih; kaže: Nama je ispričao Ibn Mubarek, prenijevši od Sufjana, da je rekao:

"Obolio je Er-Rebi'a ibn Hajsem od paralize, pa mu rekoše: - Što se ne bi liječio? Rekao je: - Htio sam, a onda sam se sjetio 'Ada, Semuda, stanovnika Er-Ressa i mnogih naroda između njih. Svi su imali lijekove i vidare, ali nije ostao ni doktor ni bolesnik."

1491/1935. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao El-Velid ibn Šudža' ibn El-Velid ibn Kajs es-Sukuni; kaže: Nama je ispričao Halef ibn Halifa, on je prenio od Sejjara Ebu El-Hakema, a on od Ebu El-Vaila, koji kaže:

¹ Od vladara. Usputno je napomenuti praksu nekih naroda i društava da spominju imena ljudi, vladara i emira toliko dodvornički da od njih naprave tagute, koje kasnije oni i drugi moraju spominjati, ili će biti optuženi da su protiv vladara. Koliko neki spominju ime: kralja, emira, šejha, predsjednika, da toliko spominje Allāha i donese salavat na Poslanika sallallahu alejhi ve sellem, možda bi u džennet ušao radi toga.

“Došli smo Er-Rebi’i ibn Hajsemu, pa nas upita: - Zbog čega ste došli? Rekli smo: - Došli smo da zahvaljujemo Allahu, pa da Mu zahvaljujemo s tobom. Pa je rekao: - Hvala Allahu kada mi niste došli i rekli došli smo da piješ alkohol, pa da pijemo s tobom i da činiš zinaluk, pa da ga činimo s tobom.”

1492/1936. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao El-Velid; kaže: Nama je ispričao 'Ata' ibn Muslim el-Haffaf i rekao: Čuo sam El-'Ala'a ibn El-Musejjiba, da je rekao:

Ukraden je Er-Rebi’i konj, pa mu rekoše njegovi sabesjednici da čini dovu protiv kradljivca. A on reče: “Ne, nego ću dovitati za njega: Allahu moj, ako je bogat pa neka bude zadovoljan time, neka dođe sa njegovim srcem da mi vrati konja, a ako je siromašan obogati ga da nema potrebu za krađom.”

1493/1937. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Muhammed ibn 'Ali; kaže: Nama je ispričao Se'id ibn 'Abdullah, on prenosi od Nusejra, a on od Bekra, koji kaže:

Er-Rebi’a je svome slugi govorio: “Polu je posla na meni, a pola na tebi, a moje je metenje avlije.”

1494/1938. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn 'Ali; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Se'id, koji je kazao: Nama je ispričao Se'id ibn 'Abdullah, on je prenio od Nesira, a on od Bekra, koji kaže:

“Došla je Er-Rebi’ova kćerkica, dok je kod njega bila njegova družina i reče mu: - Oče, odoh da se igram. Reče: - Ne. Rekoše mu drugovi: - O Ebu Jezide, dozvoli joj da se poigra. Reče: - Nema toga u mojim stranicama djela, da sam joj rekao idi igraj se, nego idi pa reci dobro ili uradi dobro.”

1495/1940. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Muhammed ibn 'Ali; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Se'id i rekao: Nama je ispričao Se'id ibn 'Abdullah, on je prenio od Nesira ibn Za'luka, a on od Bekra ibn Ma'iza, koji veli da je Er-Rebi'a rekao:

“Nema dobra u riječima, ako to nije: La ilahe illAllah, elhamdulillah, Allahu ekber, subhanAllah, traženje dobra, utjecanje Allahu od zla, naređivanje dobra, zabranjivanje zla i učenja Kur'ana.”

1496/1942. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Ibrahim ed-Devreki; kaže: Nama je ispričao Ebu En-Nadr, Hašim ibn El-Kasim, koji je kazao: Nama je ispričao Zijad ibn Sellam, on je prenio od Bilala ibn El-Munzira, koji veli:

“Neki čovjek je rekao: - Ako danas ne izvučem od Er-Rebi'a ibn Hejsema pogrešku prema nekome, neću to moći nikada ni učiniti. Rekoh: - O Ebu Jezide, ubijen je Fatimin sin Husein. Pa je rekao: - Inna lillahi ve inna ilejhi rradžiun, zatim je proučio ajet: „Reci: Gospodaru moj, Stvoritelju nebesa i Zemlje, koji poznaješ nevidljivo i vidljivo, Ti sudiš među Svojim robovima u onome oko čega su se razišli.“ Ez-Zumer 46. Rekoh: - Šta kažeš za ubistvo? Reče: - Šta ću reći? Allahu će se vratiti i Allahu će račun polagati.“

1497/1943. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Ibrahim; kaže: Meni je ispričao Hallad ibn Jahja es-Sulemi; veli: Nama je ispričao Sufjan, koji je kazao: Mene je obavijestila robinja Er-Rebi'a ibn Hejsema i rekla:

“Sva Er-Rebiova djela su bila tajna. Ako bi neko došao dok je učio iz Mushafa, pokrio bi ga svojom odjećom.”

1498/1954. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed; kaže: Nama je ispričao Ebu Nu'ajm el-Ahvel i veli: Nama je ispričao Er-Rebi'i ibn El-Munzir es-Sevri, prenoseći od svoga oca, koji kaže da bi Er-Rebi'a ibn Hajsem, za Allahove riječi:

“A onome koji se Allaha boji, On će izlaz naći.” Et-Talak 2. – rekao: Iz svega što je teško ljudima.“

1499/1957. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Muhammed ibn Ejjub; kaže: Nama je ispričao Ebu Bekr ibn 'Ajaš, prenijevši od Se'ida ibn Er-Rebi'a ibn Hajsema i kazao: Meni je ispričala moja nena o Er-Rebi'u ibn Hajsemu:

“Da je njegovo primanje iz Bejtul-mala iznosilo dvije hiljade dirhema, pa bi on zadržao hiljadu i dvjesto za izdržavanje porodice, a ostalo bi podijelio kao sadaku.”

1500/1961. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Ibrahim; veli: Nama je ispričao Veki'a i kazao: Nama je

ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Se'id ibn Mesruk, on je prenio od Munzira es-Sevrija, a on od Er-Rebi'a ibn Hajsema, da bi on govorio:

“Čuvajte se grijeha koji su skriveni od ljudi, a Allahu su otkrivene.” Također je govorio: “Tražite za njih lijeka, a lijek za to jeste da se od njih pokaješ i više se na njih ne vratiš.”

1501/1963. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed i veli: Meni je ispričao Osman ibn Zufer ibn Muzahim ibn Zufer i rekao: Nama je ispričao Rebi'a ibn El-Munzir, od svoga oca, prenijevši od Er-Rebi'a ibn Hajsema, da je rekao:

“Sve čime se ne traži Allahovo lice biće uništeno i bez nagrade.”

1502/1964. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'a i veli: Nama je ispričao Su-fjan, on je prenio od svoga oca, a on od Munzira es-Sevrija: Da je Er-Rebi'a ibn Hajsem oporučio na samrti, sljedeće:

“Ovo je ono što potvrđuje Er-Rebi'a ibn Hajsem o sebi i poziva Allaha za svjedoka, a dovoljan je Allah, subhanehu ve te'ala, kao svjedok i kao onaj koji daje nagradu i nadoknadu svojim dobrim robovima. Zadovoljan sam da mi je Allah, subhanehu ve te'ala, Gospodar, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, poslanik i Islam vjera. Zadovoljan sam da ja i oni koji me slijede, obožavamo Allaha, dželle dželaluhu, sa onima koji Mu robuju, da Ga hvalimo sa onima koji Mu zahvaljuju i da budemo dobronamjerni džematu muslimana.”

1503/1965. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Fudajl, on je prenio od svoga oca a on, od Se'ida ibn Mesruka, da je 'Abdullah ibn Mes'ud rekao, Er-Rebi'i ibn Hajsemu:

“Tako mi Allaha, kada bi te Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio, zavolio bi te.”

¹ Hoće reći bez lijepog traga i nagrade, ali neće i bez loših posljedica i kazne.

Velika razlika između dobra i zla je u kraju i posljedici. Cijele imperije koje počivaju na neistini, a ne na Allāhovoj istini, prestaju svojim padom, a dobro djelo ne umire makar ga uradio nemoćni rob, usamljen u dubokoj tami i tišini, daleko od medijske pažnje.

1504/1968. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ibn Fudajl i veli: Nama je ispričao Ebu Hajjan prenoseći od svoga oca, da je rekao:

"Nisam čuo Er-Rebi'u ibn Hajsema da je spomenuo bilo šta od dunjaluka, izuzev što sam ga čuo jednom da je rekao: - Koliko džamija imate?"¹

1505/1969. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman i rekao: Nama je ispričao Mufeddal ibn Junus, koji kaže:

Spomenut je neki čovjek kod Er-Rebi'a ibn Hajsema, pa je rekao: "Nisam ja zadovoljan sobom, pa da bi se ostavio kuđenja sebe i kudio ostale. Ljudi se boje Allaha za grijehе drugih, a bezbrižni su za svoje grijehе."

1506/1971. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman, on je prenio od Sufjana, a on od Er-Rebi'ine robinje Er-Rebia:

Da bi Er-Rebi'i davao cijelu lepinju kao sadaku i govorio bi: "Stid me da mi sadaka bude krnjava."²

1507/1975. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Ibrahim i veli: Nama je ispričao Nasr ibn El-Mugira, koji je kazao: Nama je ispričao Džerir, on je prenio od El-A'meša, a on od Munzira es-Sevrija, da je Er-Rebi'a ibn Hajsem rekao:

"Ne reci: Allahu moj, ja Ti se kajem, pa se ne pokaješ i time se ogriješiš, nego reci: Allahu moj, oprosti mi."

1508/1976. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed ibn Ibrahim i veli: Nama je ispričao 'Ubejdullah ibn Musa i veli: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Nesira ibn Za'luka, da je rekao:

Er-Rebi'a ibn Hajsem bi plakao da mu se brada znala natopiti od plača i rekao bi: "Zapamtili smo ljude, među kojima bi mi bili poput lopova."³

¹ Nije do kraja ispravno reći da je mesdžid od dunjaluka. Mesdžidi su Allāhove kuće i više su ahiretske iako leže na tlu dunjaluka.

² Pola regifa, a ne cijeli. Iako hadis kaže: "Čuvajte se vatre makar sa pola hurme."

³ Misli na ranije generacije koje su pretekle svc u dobru. Kasniji, iako su dobri

1509/1977. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama su ispričali Veki'a i 'Abdurrahman, oni su prenijeli od Sufjana, on od Nesira ibn Zuluka, a on od Ibrahima et-Tejmija, da je rekao: Meni je ispričao onaj ko se družio sa Er-Rebi'om ibn Hajsemom dvadeset godina, da je rekao:

"I nisam čuo od njega nijednu riječ na kojoj bi mu se zamjerilo."

1510/1982. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao En-Nasr ibn Isma'il; kaže: Nama je saopćio Sulejman El-A'meš:

"Prošao je Er-Rebi'a ibn Hajsem pored kovača, pa je pogledao u kovački mijeh i pao onesviješten." El-A'meš veli: "Pa sam i ja prošao pored kovača, kako bi oponašao Er-Rebi'u, ali ne bi pri meni dobra."¹

1511/1983. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Meni je ispričao En-Nadr ibn Isma'il i veli: Nama je ispričao 'Abdulmelik el-Asbahani, prenijevši od onoga ko mu je pričao od Er-Rebi'a ibn Hajsema, da je rekao svojim drugovima: '

"Znate li šta je bolest, šta je lijek od nje, a šta je to izlječenje? Rekoše: - Ne. Veli: - Bolest su grijesi. Lijek je istigfar, a izlječenje je da se pokaješ i ne vratiš grijesima."

1512/1984. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Čitao sam pred svojim ocem: Ispričao nam je Ibn Mehdi, on je prenio od Sufjana, on od njegova oca, a on od Ebu Ja'la'a, a on od Er-Rebia, da je rekao:

"Ne volim kada se rob obraća Allahu riječima: Gospodaru moj, obavezao si se na milost, obavezao si se na to i to, kao da time zadržava kaznu. A nisam čuo nikoga da kaže: Gospodaru moj, ja sam izvršio ono što je do mene, pa ispuni Ti ono što je do Tebe."²

među svojim narodom, ne bi bili ravni ranijim.

¹ Nisam pao onesviješten kao on.

² Ja sam uradio naređeno, ostavio se zabranjenog i pokajao se za propuste, i u jednom i u drugom, pa primi moja dobra djela, moje pokajanje i oprost mi grijeha, daj mi kao takvom Svoju milost.

1513/1985. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman, prenijevši od Sufjana, on od svoga oca, a on od Er-Rebi'a ibn Hajsema, da je rekao:

"Nema odsutnoga, kojeg vjernik iščekuje, boljeg od smrti."

1514/1986. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman, on je prenio od Sufjana, on od svoga oca, on od Ebu Ja'la'a i Bekra ibn Maiza, a oni od Er-Rebi'a ibn Hajsema, da je rekao:

*"Hadis ima svoje svjetlo, poput svjetla dana po kojem ga prepoznaješ i svoju tamu, poput tame noći po kojoj ga negiraš."*²

1515/1987. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed ibn Ibrahim; veli: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Dža'fer er-Rikki; kaže: Nama je ispričao Ebu El-Melih, on je prenio od Jusufa ibn El-Hadždžadža el-Enmatija, koji kaže: Čuo sam Er-Rebi'a ibn Hajsema, da je rekao:

*„draže mi je da prevrćem svojom rukom svinjsko salo, nego da njima prevrćem kocke za igranje.“*³

1516/1990. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Veki'a i kazao: Nama je ispričao El-A'meš on je prenio od Munzira, da je rekao:

"Er-Rebi'a ibn Hajsem bi sam meo svoju avliju, pa mu rekoše: - Ima ti to ko uraditi umjesto tebe. Veli: - Ja volim da uzmem udio u kućnim poslovima."

1517/1993. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Džerir; veli: Nama je ispričao Mugira, koji je kazao:

¹ Znaš ga po tome svjetlu da je istinit i da ga je izgovorio Poslanik sallallahu alejhi ve sellem.

² Znaš po toj tami da to nisu riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nego je slagan na njega.

³ Onaj ko poznaje hal onih koji su odani igranju takvih igara, najbolje znaju njihovu štetnost.

“Obolio je Er-Rebi’a ibn Hajsem od paralize, pa su ga nosili na namaz u džamiju. Rekoše mu: - Imaš olakšicu da ne ideš. Veli: - Znam, ali čujem poziv na spas!”

1518/1994. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed ibn Ibrahim; veli: Nama je ispričao 'Ali ibn Ishak; kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn El-Mubarek i rekao: Nama je saopćio 'Isa ibn Omer, prenijevši od 'Amra ibn Murre, koji je rekao:

“Došao je Er-Rebi’a ibn Hajsem svojoj robinji i rekao joj: - Napravi lijepo jelo, jer hoću da pozovem meni dragog brata. Pospremila je kuću, napravila mjesto za sjedenje i skuhalo jelo, zatim mu rekla da pozove svoga brata. Otišao je do svoga komšije slijepca, posadio ga na probrano mjesto u medžlisu i naredio joj da donese jelo. Ona reče: - Zar sam njemu napravila takvo jelo? On joj reče: - Jadna ne bila, istinu sam ti rekao, ovo je moj brat i ja ga volim. Zatim mu je probirao najljepše dijelove hrane i hranio ga svojom rukom.”

1519/1995. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jahja ibn Se'id, koji je kazao: Nama je ispričao Ibn Hajjan; veli: Meni je ispričao moj otac:

Da je Er-Rebi’a, nakon što mu se ukočila jedna strana tijela, bio vođen među dvojicom do mesdžida, pa su mu učenici 'Abdulla-ha Ibn Meš'uda govorili: “O Ebu Jezide, imaš olakšicu da klanjaš u kući.” A on bi rekao: “Tako je kako kažete, ali sam čuo mujezina kako poziva: Dođite na spas! Pa ko god od vas čuje poziv: Dođite na spas! neka se odazove makar pužući, makar četveronoške.”

1520/1996. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jahja, prenijevši od Ebu Hajjana; veli: Nama je ispričao moj otac, on je prenio od Er-Rebi’a ibn Hajsema, da je rekao:

“Nikome ne oglašavajte moju smrt, nego me krišom isporučite mome Gospodaru.”

1521/1997. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Ibrahim; veli: Nama je ispričao Muhammed ibn Jezid ibn Hunejs el-Mekki, prenijevši od Sufjana, koji kaže:

“Čuli smo da je majka Er-Rebi’a ibn Hajsema zvala svoga sina: - Sinko, zašto ne spavaš? On bi joj govorio: - Majko, ko omrkne a boji se svojih grijeha, njemu ne dolikuje da spava. A kada je postao punoljetan i primijetila koliko plače i bdije ne spavajući, veli mu: - Sinko, da ti nisi ubio koga? Reče: - Jesam majko, ubio sam. Upita ga: - Reci nam sinko ko je taj ubijeni, pa da odemo do njegove rodbine ne bi li ti oprostili. Tako mi Allaha, subhanehu ve te’ala, da znaju šta podnosiš od nespavanja i plača, smilovali bi ti se. Na kraju on joj reče: - Majko, taj ubijeni sam ja.

1522/1999. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki’a, on je prenio od Sufjana, on od Mensura, on od Ebu Rezina, a on od Er-Rebi’a ibn Hajsema da je za Allahove, subhanehu ve te’ala, riječi:

“Malo će se oni smijati...” Et-Tevba 82., rekao: Na dunjaluku, a za riječi: „...a dugo će plakati.“ Et-Tevba 82., je rekao: Na ahiretu.“

1523/2000. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki’a, on je prenio od Sufjana, on od svoga oca, on od Munzira es-Sevrija, a on od Er-Rebi’a ibn Hajsema da je komentarišući ovaj ajet:

„I ako bude jedan od onih koji su Allahu, subhanehu ve te’ala, bliski – udobnost i opskrba lijepa i džennetske blagodati njemu! El-Vaki’a 88. – 89. rekao: “Ovo mu je kada umre, a na ahiretu ga čeka Džennet, a komentarišući sljedeći ajet: „A ako bude jedan od onih koji su poricali i u zabludi ostali, pa, ključalom vodom biće ugošćen i u ognju prženjem.“ El-Vakia 92.-94. rekao: “To mu je kada umre, a na ahiretu mu je pripremljena Vatra.“

1524/2001. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Esved ibn ‘Amir i veli: Nama je saopćio Er-Rebi’a, prenoseći od svoga oca, koji kaže: Er-Rebi’a je rekao:

“Ako čovjek iskreno želi da spominje svoga Gospodara, on to može učiniti i nepomjerajući usnama.”¹

¹ Ovi rivajeti nam kazuju da se može zikriti i učiti Kur’an u sebi, srcem i umom, bez glasa, ili pokretanja usana.

1525/2002. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao El-Hasan ibn El-Husejn i kazao: Nama je ispričao Rebi'a ibn Munzir, prenoseći od svoga oca, da je rekao:

*"Vidio sam Er-Rebi'a ibn Hajsema kako uči iz Mushafa, ne pokrećući usne."*¹

1526/2003. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Talk ibn Gannam i rekao: Nama je ispričao Kamil ibn El-'Alā' prenoseći od Munzira es-Sevrija, da je Er-Rebi'a ibn Hajsem svojoj porodici rekao:

"Napravite mi jelo jer namjeravam pozvati siromahe od svoje družine. Napravili su mu hranu, a on je otišao u džamiju i sabrao siromahe od staraca i doveo ih, te nahranio. Njegova žena ga upita: - Je li to tvoja družina?! Reče: - Da, to su moji drugovi."

1527/2004. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman; veli: Nama je ispričao Isra'il, on je prenio od Se'ida ibn Mesruka, a on od Munzira es-Sevrija, koji kaže:

Da bi Er-Rebi'a, kada učini sedždu učeci ajet u suri Er-Ra'd: "Allahu sedždu čini sve što je na nebesima i na Zemlji, htjeli ili ne htjeli, a i sjene njihove, ujutro i u sumrak." Er-Ra'd 15., rekao bi: "Milom Ti padam na sedždu, Gospodaru moj."

1528/2005. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Husejn ibn 'Ali, prenoseći od Muhammeda, čovjeka iz Eslema koji je uobičavao raniti u mesdžid, da je rekao:

"Kada bi Er-Rebi'a ibn Hajsem bio na sedždi izgledao je kao bačena odjeća, ptice bi dolijetale i spuštale se na nj."

¹ Ovi rivajeti nam kazuju da se može zikriti i učiti Kur'an u sebi, srcem i umom, bez glasa, ili pokretanja usana.

ZUHD UVEJSA EL-KARNIJA¹

1529/2006. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni su ispričali moj otac i U'bejdullah ibn Omer ibn Mejsere ibn El-Kavariri; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Mehdi, koji je kazao: Nama je ispričao Sufjan, on je prenio od Kajsja ibn Nusejra ibn 'Amra, a on od svoga oca, da je rekao:

“Odjenuo sam Uvejsa el-Karnija dvjema haljinama, a bijaše bez odjeće.”

1530/2009. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Mehdi, koji je kazao: Nama je ispričao Husejn ibn 'Abdurrahman, on je prenio od 'Arabija, on od Se'ida el-Ezzeka, a on od Muhammeda ibn Vasi'a, koji je rekao:

“Vidio je Uvejs nekoga čovjeka kako počne klanjati pa prekine, pa mu veli: - Šta ti je? Kaže: - Ustanem klanjati, pa mi dođe šejtan i veli ti se pretvaraš, pa onda sjednem. Zatim me duša povuče za namazom, pa ustanem, a onda mi kaže: Pretvaraš se, pa sjednem. Uvejs ga upita: - Da si sam, da li bi klanjao ovaj namaz? Reče: - Da. - Klanjaj, ti se ne pretvaraš, reče mu Uvejs.”

1531/2010. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Husejn, koji veli: Nama je ispričao Hammad ibn Seleme on je prenio od Junusa, a on od El-Hasana, da je Allahov, subhanehu ve te'ala, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

¹ On je Uvejs ibn 'Āmir El-Qarnī, iz starije generacije tabi'īna. Bio je prvak među tabi'īnima, veoma pobožan, skroman, od onih čija se dova primala i za koga je i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, posvjedočio da mu se prima dova. Umro je u bitci na Siffīnu. Vidjeti: **Ibn Kesīr**, *El-Bidāje ve-n-nihāje*, 9/162, 12/712, 20/238., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijjeh we-l-arebijjeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.; *El-Džāmi' fī-l-džerh we-t-ta'dīl*, 1/87., sakupio: Es-Sejjid Ebu-l-Mu'āti En-Nurī, Hasen Abdulmun'im Eš-Šelbī, Ahmed Abdurrezāq 'Īd, Mahmūd Muhammed Halīl, Ale-mu-l-kutub, Bejrut, 1992.

“Izaći će iz Vatre zagovaranjem čovjeka koji nije poslanik više nego što broje pleme Rebi’a i Mudar.” Veli Hasan: “Smatrali su da je taj čovjek Osman ili Uveys el-El-Karni.”

1532/2012. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed ibn Ibrahim; kaže: Nama je saopćio Ibrahim Ibn 'Ajjaš i veli: Nama je ispričao Damra, prenijevši od Asbaga ibn Zejda, da je rekao:

“Dobročinstvo prema majci je spriječilo Uveysa el-Karnija da dođe Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.”

1533/2015. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Osman ibn Ebi Šejbe; kaže: Nama je ispričao Bekr ibn 'Ajjaš, prenijevši od Mugire, da je rekao:

“Uveys el-Karni bi u sadaku podijelio svoje haljine, pa bi sjedio bez odjeće, ne bi imao u čemu otići na džumu.”

ZUHD EL-ESVEDA

IBN JEZIDA EL-DŽEREŠIJA¹

1534/2019. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Abdurrahman on je prenio od Šu'beta, a on od Ebu Ishaka, da je rekao:

“Hodočastio je El-Esved Ka'bu osamdeset puta; što odlascima na hadždž ili na umru.”

1535/2022. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Ahmed, koji veli: Nama je ispričao Hasen, prenijevši od 'Alija ibn Mudrika, koji veli:

“Da je 'Alkama upitao El-Esveda, dok je ovaj postio: - Zašto patiš svoje tijelo? - Rahatluk mu želim, reče on.”²

1536/2023. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hadždžadž; kaže: Ispričao nam je Muhammed ibn Talha, on je prenio od 'Abdurrahmana ibn Serdana, Ebu Kajsja el-Evdija, koji kaže:

“El-Esved ibn Jezid je zamario sebe postom i namazima, od čega je izmršao i požutio. 'Alkama mu je govorio: - Jadane bio, zašto patiš svoje tijelo? A on mu je odgovarao: - Stvar je ozbiljna, ozbiljna i teška.”³

1537/2024. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Dža'fer ibn Muhammed stanovnik Re's El-'Ajna i rekao: Nama

¹ On je Ebū 'Amr, El-Eswed ibn Jezīd ibn Qajs En-Neha'ī, El-Kūfī, pripadao je starijoj generaciji tabi'īna. Bio je pouzdan, veliki učenjak, posebno u fikhu, i veoma pobožan. Prenosi se o njemu da je obavio 80 'umri, i isto toliko hadždževa. Umro je 74 ili 75. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 8/191., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

² Mučim ga kratko postom i drugim ibadetima, da bi vječno uživao u džennetskom rahatluku.

³ Ono što me čeka poslije smrti i za što se treba spremiti postići Džennet i izbjeći Džehennem je teško i ozbiljno, tako da je prirodno da se za to borim, zbog toga zanosim i zamaram.

je isprčao Ibn 'Ajun i veli: Nama je isprčao Zuhejr, koji je kazao: Nama je isprčao Ebu Ishak prenijevši od El-Esveda, koji kaže: Aiša, radijallahu anha, je rekla:

“U čitavom Iraku nema čestitijeg čovjeka od El-Esveda Ibn Jezida.”

1538/2025. Isprčao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je isprčao moj otac; kaže: Nama je isprčao 'Abdullah ibn Idris, koji veli: Čuo sam Malika Ibn Migvela kada je jedanput upitan:

“Koliko ti je ostalo od namaza¹, a bijaše ostario i oronuo. Veli: - Polovina² - dvije stotine i pedeset rekata³.”

1539/2027. Isprčao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je isprčao moj otac; kaže: Nama je isprčao Veki'a i kazao: Nama je isprčao Mušir, on je prenio od 'Alija ibn El-Akmara, a on od Ebi El-Ahvesa, da je rekao:

“Čovjek bi nekada dolazio do šatora⁴ i mogao čuti glasove zikra i učenja, poput zujanja pčela. Šta je ovima danas pa su sigurni od onoga od čega su raniji strahovali?!”⁵

¹ Kojeg si klanjao dok si bio u snazi.

² Od ranijeg namaza.

³ Dobrovoljne nafile namaza u toku jednoga dana i noći.

⁴ Gdje bi se ulogorile muslimanske vojske.

⁵ Šta je današnjim generacijama, pa se ne boje ahireta kao prve generacije i ne spremaju se za njega kao oni.

1540/2029. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Džerir, on je prenio od Mensura, on od Salima, a on od Mesruka, da je rekao:

“Sve dok se čovjekovo srce sjeća Allaha, subhanehu ve te'ala, on je u namazu, makar bio na pijaci.”²

1541/2030. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman, koji veli: Nama je ispričao Šu'be, prenijevši od Ebu Ishaka, da je rekao:

“Mesruk je išao na hadždž i nije spavao drugačije nego sa licem na sedždi.”

1542/2031. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman i veli: Nama je ispričao Šu'be, on je prenio od Isma'ila ibn Halida, a on od Se'ida ibn Džubejra, da je Mesruk rekao:

“Nema ništa na ovome dunjaluku da za njime žalim, izuzev padanja na sedždu Allahu, subhanehu ve te'ala.”

1543/2032. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Abdurrahman, on je prenio od Sufjana, on od Ebu Ishaka, a on od Se'ida ibn Džubejra, da je rekao: Sreo me je Mesruk i rekao mi:

“O Ebu Se'ide, nestalo je želje za svim, osim da naša čela uprašimo ovom zemljom.”³

1544/2033. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman; kaže: rekao je Sufjan od El-A'meša, on od 'Abdullaha ibn Murreta, a on od Mesruka, da je rekao:

“Čovjeku od znanja dovoljno je da se boji Allaha, subhanehu ve te'ala, od neznanja mu je dovoljno da se divi svome znanju.”

¹ On je Ebū 'Ā'īša, Mesrūq ibn El-Edžde' ibn Malik, El-Hemedānī El-Wādi'ī, pripadao je starijoj generaciji tabi'īna. Bio je jedan od velikih učenjaka i autoriteta u svom vremenu. Umro je 62-63. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 8/197., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

² Misli se poslije namaza, inače ne, jer namaz je namaz i ono što ga slijedi.

³ Da ibadetimo, klanjamo i sedždu činimo, padajući licem na čistu zemlju.

1545/2034. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jahja, prenijevši od Sufjana, koji je kazao: Meni je ispričao Sulejman, on je prenio od Mesruka, da je rekao:

“Čovjek ne napravi ni jedan korak, a da mu se ne piše dobro, ili loše.”¹

1546/2035. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Jahja, on je prenio od Sufjana, koji je kazao: pričao Meni je ispričao Sulejman, prenijevši od Muslima, koji veli:

Da je zatraženo od Mesruka da recitira stih, pa je rekao: “Ne želim da u mojim stranicama, u koje se pišu moja djela, nađem poeziju.”

1547/2036. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman, on je prenio od Sufjana, on od El-A'meša, on od 'Abdullaha ibn Murreta, a on od Mesruka, da je rekao:

“Nikada nisam sigurniji u opskrbu kao kada mi sluga rekne: nemamo ni mjernice, niti dirhema.”

1548/2038. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Mu'avija; veli: Nama je ispričao El-A'meš, on je prenio od Muslima, a on od Mesruka, da je rekao:

“Čovjeku je potrebno da sjedne sam sa sobom i prisjeti se svojih grijeha, te za njih traži oprost.”

1549/2039. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Bišr, koji veli: Meni je ispričao Mis'ar, prenijevši od Ibrahima ibn Muhammeda ibn El-Muntešira, da je rekao:

Mesruk bi svakog petka pojahao svoju mazgu i stavio me iza sebe, zatim bi otišao do smetlišta u starom gradu, te natjerao mazgu na njega i rekao: “Dunjaluk je ispod nas.”

1550/2040. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jahja ibn Se'id, prenijevši od Vaila ibn Davuda, koji je kazao: Meni je ispričao Haffaf ibn Ebi Seri'a, prenijevši od Mesruka, da je rekao:

¹ Ako ide putem hajra svaki mu je korak hajirli, a ako ide na put harama svaki korak je loše djelo.

“Ne zavidim zavidnošću, koja je bez zlobe, nikome kao vjerniku u njegovu kaburu, koji je siguran od kazne i riješen dunjalučkih nedaća.”¹

1551/2041. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Veki', on je prenio od Hammada ibn Zejda, on od Enesa ibn Sirina, a on od Mesrukove žene:

“Da bi Mesruk klanjao dok bi mu stopala otekla, pa bi mu žena sjela i plakala, žaleći ga zbog onoga što čini od sebe.”

1552/2042. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac i rekao: Nama je ispričao Hušejm, on je prenio od Mudžalida, on od Eš-Ša'bija, a on od Mesruka, da je rekao:

“Kada neko od vas doživi četrdesetu godinu neka se pripazi Allaha, subhanehu ve te'ala.”²

1553/2043. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Sufjan, koji veli:

“Rekao je neki čovjek Mesruku: - Volim te radi Allaha, subhanehu ve te'ala. Pa je rekao: - Ti si zavolio Allaha, pa si zavolio one koji vole Njega.”

1554/2044. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Dža'fer, koji je kazao: Nama je ispričao Šu'be, on je prenio od Ebu Ishaka, a on od Ebu Vaila, koji kaže:

“Bio sam sa Mesrukom, a on bijaše namjesnik Silsile i nisam vidio čovjeka od tuđeg sustegnutijeg, od Mesruka. Ne bi od javnog imetka uzimao ništa, osim što bi uzimao vodu iz Tigrisa.”³

¹ Ako je, pošto je nastanio kabur, obradovan Allāhovim zadovoljstvom i da je od sretnih stanovnika Dženneta i desnice, od kojih je odagnata tuga i žalost, i odjenuti odjećom sreće i radosti.

² Jer tada se ne može pravdati mladošću, ni ludošću, ni nesvješću. Tada je krajnje vrijeme da se okrene onome svijetu i bude kako treba. Što iz razloga zrelosti, što iz blizine smrti, što na osnovu tekstova koji ukazuju da je tada vrijeme da se insan potpuno dozove sebi.

³ Neka nam kažu ko je uzor i preteča u čistoti i nekorumpiranosti, a takav je Islam i ko ga slijedi.

1555/2045. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muemmil i rekao: Nama su ispričali Sufjan i Ebu 'Avana, oni su prenijeli od El-Mugire, a on od Eš-Ša'bija, da je rekao:

“Poslao je Zijad Mesruka za namjesnika u Silsilu. Kada je Mesruk odlazio, izašla je ulema Kufe da ga isprati, a među njima bijaše jedan mladić na konju. Kada se vratila većina svijeta i Mesruk ostao sa skupinom svojih drugova, pristupi mu mladić i reče: - Ti si prvak učenjaka Kufe i njihov izabranik. Ako upitaju ko je najbolji od njih, bude rečeno: Mesruk. Ako upitaju ko im je najučćeniji, kažu: Mesruk. Ako se upita ko je najupućeniji u propise vjere, kaže se: Mesruk. Tvoja dobrota i njih krasi, a tvoje ruglo ih sramoti. Zaklinjem te Allahom, ili je rekao: Utječem se Allahu da ti duša govori o siromaštvu, ili dugoj nadi. Mesruk mu reče: - Zašto mi ti ne pomogneš u tome? Mladić odgovori: - Tako mi Allaha, dželle šanuhu, nisam zadovoljan da ti to radiš, pa kako da ti sam još pomažem, već se vraćam. Kada je mladić otišao Mesruk reče: - Nije mi se dojmio nijedan vaz kao vaz ovoga mladića. Veli Sufjan: - Kada je Mesruk završio svoj posao na toj funkciji došao mu je Ebu Vail, pa mu Mesruk reče: - Nisam nikada uradio posao da se bojim da me ne odvede u Vatru kao ovaj, iako nisam učinio zulum ni muslimanu, ni šticeniku, ali ne znam šta su ovi porezi koje nije uveo ni Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ni Ebu Bekr, ni Omer, radijallahu anhuma. Ebu Vail reče: - Pa što si ga prihvatio? Veli on: - Naveo me Šurejh, Ibn Zijad i šejtan.”¹

1556/2047. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Sabik i rekao: Nama je ispričao Malik i kazao: Čuo sam Talhu, da veli: Mesruk je rekao:

“Kada oni koji su prolazili kroz iskušenja na ovom svijetu prime svoje nagrade zbog toga, poželjeće da su im kože na ovom svijetu bile kidane kliještima.”

¹ Nije dovoljno da budemo pravični od sebe, da bi bili čisti i ispravni, već moramo suditi i vladati šerijatom.

'AMR IBN UTBE IBN FERKAD'¹

1557/2054. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hušejm i veli: Nama je ispričao Mensur, prenijevši od Sirina:

"Da je 'Utbe ibn Ferkad svome sinu predložio ženidbu, pa je on odbio. Zatim je otišao do Osmana, radijallahu anhu, da mu se požali, te je Osman, radijallahu anhu, pisao 'Amru da mu dođe. Došao mu je, pa ga je Osman, radijallahu anhu, upitao: - Šta te sprječava da se oženiš, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se ženio, i Ebu Bekr, i Omer, radijallahu anhuma, i ja ih imam koliko imam. Pa mu'Amr reče: - O vođo pravovjernih, a ko ima djela poput djela Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu Bekra, Omera, radijallahu anhuma, i tebe. Kada je to rekao, Osman, radijallahu anhu, mu veli: - Idi pa ako hoćeš ženi se, a ako nećeš ne moraš."

1558/2056. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Muhammed ibn El-'Abbas; veli: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Davud, prenijevši od 'Alija ibn Saliha, da je rekao:

"Dok bi 'Amr ibn 'Utbe čuvao jahalice svojih saboraca, oblak bi mu pravio hlad."

1559/2057. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed ibn Ibrahim, koji veli: Nama je ispričao Musedded; kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Davud, prenijevši od 'Alija ibn Saliha, da je rekao:

"'Amr ibn 'Utbe bi klanjao, a zvijer bi ga čuvala."

1560/2058. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ahmed ibn Ibrahim; veli: Nama je ispričao 'Ali ibn Ishak i kaže: Mene je obavijestio 'Abdullah ibn Mubarek i veli: Nama je saopćio El-Hasan ibn 'Amr el-Kavariri, Ebu El-Melih, koji je kazao: Meni je ispričao sluga 'Amra ibn 'Utbe ibn Ferkada i rekao:

"Probudili smo se jednoga dana u satima velike žege, pa smo tražili 'Amra ibn 'Utbu i našli smo ga na brdu kako čini sedždu, a oblak mu pravi hlad. Izlazili bi u pohode i ne bismo čuvali stražu zbog njegovog dugog klanjanja. Jedne sam ga noći vidio na namazu, onda smo začuli glas lava i pobjegli, a on je ostao da klanja, ne pomjerajući se. Kada

¹ On je 'Amr ibn 'Utbe ibn Ferqad Es-Sulemi El-Kūfi, pripadao je starijoj generaciji tabi'ina. Učenjaci ga spominju da je bio poznat po ibadetu, pobožnosti, zuhdu i strahu od Allāha, 'azze ve džel. Umro je za vrijeme hilafeta Osmana, radijallahu anhu. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 8/326., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

smo ga upitali: - Zar se nisi prepao lava? Reče: - Stid me Allaha, subhanehu ve te'ala, da se bojim ikoga drugoga osim Njega."

1561/2059. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je saopćio Fudajl ibn 'Ijad, on je prenio od El-A'merša, da je 'Amr ibn 'Utbe ibn Ferkad rekao:

"Molio sam od Allaha, tebareke ve te'ala, troje, pa mi je uslišio dvoje i očekujem treće. Molio sam Ga da ne žudim za dunjalukom, pa da mi bude svejedno da li šta postigao ili izgubio od njega. I molio sam Ga da me ojača za namaza i dao mi je to. I molio sam Ga za pogibiju na Allahovom, subhanehu ve te'ala, putu i to očekujem."

1562/2061. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed ibn Ibrahim; kaže: Nama je ispričao 'Ali ibn Ishak i veli: Mene je obavijestio 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Isa ibn 'Amr; veli: Meni je ispričao Havt ibn Rafi'i:

"Da bi 'Amr ibn 'Utbe uvjetovao svojoj družini da ih on služi na putovanju i pohodima. Tako je izašao jednog vrelog dana da napasa konje boraca, pa mu je neki od drugova došao i zatekao ga stojeći u namazu a oblak mu je pravio hlad. Reče mu: - Raduj se, 'Amre zbog ovoga što vidim. Te je 'Amr od njega uzeo obećanje da neće nikome reći."

1563/2067. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao 'Abbas ibn Mahmud, oslobođeni rob Hašimija, i rekao: Nama je ispričao 'Ali ibn El-Hasan ibn Šekik, on je prenio od 'Abdullaha ibn El-Mubareka, a on od Osmana ibn Ebi Dehreša:

Da bi se on ražalostio kada nastupi zora i rekao bi: "Sada ću se izmiješati sa svijetom, i ne znam koliko ću se ogriješiti." Osman ibn Ebi Dehreš je rekao: "Nikada nisam klanjao namaz a da se nisam poslije njega kajao za propuste u njemu."

1564/2068. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao El-'Abbas ibn Muhammed; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Bišra el-'Abdi; veli: Čuo sam Muslima ibn Dža'fera, da je rekao:

"Posti od dunjaluka i neka ti smrt bude iftar. Budi kao onaj koji tražeći lijek¹ za svoje rane², biva strpljiv na gorčini lijeka, jer se boji da iskušenje³ ne potraje i postane teško; podnosi iskušenje⁴, jer se nada da će se nakon toga odmoriti⁵."

¹ Uživanje strasti, ispunjavanje prohtjeva.

² Dunjalučke prohtjeve.

³ Ahiretske kazne.

⁴ Dunjalučko iskušenje.

⁵ Ahiretsku nagradu.

OMER ibn ZERR¹

1565/2069. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Obaviješten sam od Ebu El-Mugire, En-Nadra ibn Isma'ila el-Kassa, koji kaže:

“Bili smo u društvu Omera ibn Zerra jedne ramazanske noći, pa je pričao Ibn Zerr i spominjao način umiranja, te o prisustvu meleka milosti i meleka kazne pri tome i ko joj sve prisustvuje od meleka milosti i kazne, pa je skočio neki mladić, počeo vikati i tresti se dok nije umro. Allah, subhanehu ve te'ala, mu se smilovao.

1566/2070. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Obaviješten sam od Es-Simmaka, koji veli da je Zerr rekao svome ocu Omeru ibn Zerru:

“Šta je ovim govornicima, govore a niko ne plače, a kada ti progovoriš začuje se plač sa svih strana? Reče: - Nije iznajmljena narikača isto što i ožalošćena.”²

1567/2072. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Džerir, prenijevši od Mugire, da je rekao:

“Ibrahim et-Tejmi bi zikrio u kući Ebu Vaila, a Ebu Vail bi se tresao poput ptice.”

1568/2073. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Dža'fer, Gundur, on je prenio od Šu'beta, on od Ebu Mis'ara, a on od Ibrahima, da je rekao:

¹ On je Ebū Zerr, Omer ibn Zerr ibn Abdullah ibn Zurare, El-Kūfi El-Hemedāni El-Merhebi, bio je savremenik mlađim tabi'īnima. Bio je pouzdan, dobar vaiz, pobožan, rječit, ali je imao nekih murdžijskih vjerovanja, ali učenjaci nisu odbijali njegove predaje samo zbog nekih mišljenja u kojima je pogriješio. Umro je 153. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 8/482., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

² Hoće reći da on kada govori npr. o strahotama i ozbiljnosti onoga što nas čeka, to duboko osjeća sam, a ne govori to samo jezikom i zato to ostavlja trag i utisak na slušaoce.

“Nema nijednog mjesta a da Allah, subhanehu ve te’ala, ne čuva to mjesto od nedaća zbog nekoga, a ja se nadam da je Ebu Vail jedan od njih.”

1569/2074. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ma'mer i kazao: Nama je ispričao Ebu Usama, on je prenio od Malika ibn Migvela, a on od Ebu Dža'fera, da je Ebu Vail rekao:

“Da imam sina koji se bori na Allahovom putu, draže bi mi bilo od stotine hiljada zlatnika.”

1570/2075. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jahja ibn Se'id, on je prenio od Ebu 'Avane, a on od 'Asima:

Da je Ebu Vail imao kućerak od trske u kome je živio on i njegov konj, pa kada bi izašao u boj, srušio bi ga i podijelio kao sadaku, a kada bi se vratio ponovo bi ga napravio.¹

1571/2077. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'a, prenijevši od El-A'meša, koji veli: Meni je Šekik rekao:

“O Sulejmane, tako mi Allaha, subhanehu ve te’ala, kada bismo mi bili pokorni Allahu, subhanehu ve te’ala, i On bi bio onakav kako mi želimo.”²

1572/2084. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu 'Ali El-Hasan ibn Hammad el-Verrak el-Kufi; veli: Nama je ispričao Gannam, on je prenio od El-A'meša, da je rekao:

Čuo sam Šekika da moli: “Allahu moj, ako si nas zapisao kod Sebe među nesretne, izbriši nas i upiši nas među sretne. A ako si nas upisao među sretne, ostavi nas, jer Ti brišeš što želiš i ostavljaš i kod Tebe je Glavna Knjiga.”

1573/2083. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Jusuf ibn Jakub es-Saffar, oslobođeni rob Benu Umejje; kaže: Nama je ispričao Ebu Bekr ibn 'Ajjaš, prenijevši od Asima, koji veli:

¹ Da kada izađe u pohod, izađe sa životom i imetkom.

² Kada bismo mi bili onakvi, kako hoće Allāh, bio bi Allāh nama onakav kako mi želimo.

“Kada bi Ebu Vail klanjao u svojoj kući, jecao bi od plača, a da mu se da, cijeli dunjaluk da to učini kada ga neko čuje, ne bi to učinio.”¹

1574/2087. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Osman ibn Ebi Šejbe; veli: Nama je ispričao Mu'avija ibn Hišam i rekao: Nama je ispričao Sufjan, on je prenio od nekog čovjeka, a on od Hajsema:

“Da je on oporučio da bude ukopan u groblje siromaha iz svoga naroda.”

1575/2088. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Hallad ibn Eslem; veli: Nama je ispričao Se'id ibn Hajsem, on je prenio od Muhammeda ibn Halida ed-Dabbija, koji kaže:

“Nismo znali kako je Hajsama ibn 'Abdurrahman ibn Ebi Sebre učio Kur'an dok se nije razbolio. Kada ga je bolest pritisla došla mu je žena, sjela pored njega i zaplakala, a on joj reče: - Zašto plačeš zbog smrti? Smrt je neizbježna. Veli mu žena: - Muškarci su mi iza tebe haram. Veli joj Hajsama: - Nisam to želio od tebe. Samo sam se bojao jednog čovjeka, a on je moj brat Muhammed ibn 'Abdurrahman. On je čovjek grješnik, pije alkohol pa sam mrzio da pije u mojoj kući, nakon što se u njoj svaka tri dana učio cijeli Kur'an.”

1576/2089. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Mu'avija i veli: Nama je ispričao El-A'meš, on je prenio od Ibrahima et -Tejmijja, a on od svoga oca Jezida ibn Šerika:

“Da je on kupio robove u Basri za četiri hiljade, pa su mu napravili kuću, a onda ih je prodao zaradivši na njima četiri hiljade. Ibrahim veli: - Rekao sam mu, oče kada bi otišao u Basru pa kupio robove poput onih, pa zaradio na njima? Reče: - Sinko moj, zašto to govoriš? Tako mi Allaha, subhanehu ve te'ala, nisam im se radovao kada sam ih zaradio, niti mi je duša govorila da ponovim i zaradim opet.”

¹ Volio je da za to ne zna niko, da bude između njega i Allāha, da samo njegov Gospodar zna koliko je Njegov rob svjestan da ovaj dunjaluk ne vrijedi ni za što drugo nego da se na njemu plaće i da je pred insanom put koji je tako tegoban i nepredvidiv, da iz brige i straha za svoju budućnost ne ostaje insanu drugo do plać i nadanje da nas Allāh spasi onoga čega se bojimo i da nam ono što želimo.

1577/2090. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Miskin i kazao: Nama je saopćio Sufjan, od onoga ko je njega obavijestio, a taj je prenio od Ebu El-Bahterija et-Taija, da je rekao:

“Više volim biti u skupini od koje učim, nego da budem u skupini koju ja poučavam.”¹

¹ Jer kada učimo onda povećavamo svoje znanje, a kada učimo druge kao da bježimo mi imamo nešto kod sebe što drugima možemo dati, a to je opasno umišljanje.

EL-HARIS

IBN KAJS EL-DŽ'UFI¹

1578/2092. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'a i veli: Nama je ispričao El-A'meš, on je prenio od Hajseme, a on od El-Harisa ibn Kajsa el-Džu'fija, da je rekao:

“Kada budeš u poslovima ahireta - zadrži se, a kada si u poslovima dunjaluka - požuri. Kada odlučiš uraditi kakvo dobro, ne odlaži ga, a kada ti dođe šejtan u namazu i kaže ti da se namazom pokazuješ ljudima, onda namjerno odulji.”

1579/2234. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Nu'ajm i veli: Nama je ispričao Israil, on je prenio od Mensura, on od Ibrahima, a on od El-Harisa ibn Kajsa el-Džu'fija, da je rekao:

“Kada neko od vas ima potrebu za nečim od dunjaluka, neka se drži pokajanja². A kada ima potrebu za nečim od ahireta, neka se drži nade.”³

¹ On je El-Hāris ibn Qajs El-Džu'fī El-Kūfī, iz generacije starijih tabi'īna. Bio je pouzdan i pobožan. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 8/286., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

² Put rješenja grijeha i oskudice je tewba, jer čovjeku se uskrati opskrba zbog grijeha, a ko se drži istigfara tewbe daće mu Allāh iz svake situacije izlaz i opskrbiće ga odakle se i ne nada.

³ Lijepog mišljenja i nadanja dobru od Allāha kada Ga sretne.

'ABDURRAHMAN IBN EL-ESVED'¹

1580/2091. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao En-Nadr ibn Isma'il, prenijevši od onoga ko je njega obavijestio:

"Da je 'Abdurrahman ibn El-Esved dnevno klanjao sedam stotina rekata. Kažu da je sa time bio najslabiji od svih ukućana, oni su klanjali više. Veli: - Čuo sam da je postao kost i koža, i još veli da su porodicu El-Esveda zvali džennetska porodica."

1581/2098. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed ibn Ibrahim; veli: Nama je ispričao Ebu Nu'ajm el-Ahvel, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu Bekr ibn 'Amir el-Bedželi, prenijevši od 'Abdurrahmana ibn El-Esveda, da je rekao:

"Ko prouči suru El-Bekare u toku noći, na njegovu glavu u Džennetu će se staviti kruna."

1582/2099. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed ibn Ibrahim; kaže: Nama je ispričao Ebu En-Nadr i veli: Nama je ispričao Muhammed ibn Talha, prenijevši od Zejda, da je rekao:

Nikada nisam sreo 'Abdurrahmana ibn El-Esveda a da ne bi rekao: "Spremite se za susret sa svojim Gospodarom."

1583/2101. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed ibn Ibrahim; veli: Nama je ispričao 'Abdussamed ibn 'Abdulvaris i kazao: Nama je ispričao Sabit Ebu Zejd, koji je kazao: Nama je ispričao Hilal ibn Habbab i rekao:

¹ On je Ebū Ebū Hafs, Abdurrahman ibnu-l-Eswed En-Neha'ī, iz srednje generacije tabi'īna. Bio je pouzdan, učen, pobožan i od onih koji rade po svom znanju. Puno je klanjao, da bi se često desilo da sabah klanja sa jacijskim abdestom... Umro je 99. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 8/406., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

“Abdurrahman ibn El-Esved, 'Ukba, oslobođeni rob Adema ibn Naima el-Hadremija i Se'id Ebu Hašim išli bi na hadždž iz Kufe i postili bi, ne mrseći ni jedan dan od kada krenu, pa sve dok se ne vrate.”¹

1584/2103. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Bekr ibn Ebi Šejbe; veli: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Musa; kaže: Mene je obavijestio Ebu Nu'ajm en-Neha'i od 'Abdurrahmana ibn El-Esveda, da je rekao:

“Gledanje u Ka'bu je ibadet.”²

¹ Obično ljudi u jednom od ibadeta, u težnji da im taj ibadet bude vrjedniji, pridodaju mu druge ibadete. Tako hadži je uz hadž dodaju post, mudžahidi uz džihad skoro redovno poste. Postači uz post mnogo uče Kur'an itd. Uz napomenu da je haram postiti Bajram koji pada u dane hadždža i da je sunnet jesti dane tešrika: 2., 3., 4. dan zil- hidždžeta.

² Kako ne kada je ona cilj hadžom i umrom. Sam boravak u dvorištu Ka'be i gledanje u nju je ibadet, pogotovo kada je boravak u bilo kojem mesdžidu, prije ili poslije namaza, ibadet.

ZUHD IBRAHIMA ET-TEJMIJA¹

1585/2105. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Es-Salt ibn Mes'ud el-Džahderi; kaže: Nama je ispričao Jahja ibn 'Isa er-Remli i kazao: Nama je ispričao El-A'meš i veli:

“Kada bi Ibrahim et-Tejmi činio sedždu, doletio bi vrabac i ključao na njegovim leđima, kao da je on panj.”

1586/2106. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Musa; kaže: Čuo sam Sufjana ibn 'Ujeju da veli, kako je Ibrahim et-Tejmi kazao:

“Zamislilo sam sebe u Džehennemu, kako patim u njegovim okovima i ognju, jedem zekkum i pijem zemherir, pa sam se zapitao: Dušo, šta želiš? Reče mi: Da se vratim na dunjaluk, te činim djela kojima ću se spasiti ove kazne. Onda sam zamislilo sebe u Džennetu sa hurijama, oblačim brokot fini i teški i svilu, te rekoh svojoj duši: Šta želiš? Reče mi: Da se vratim na dunjaluk i činim djela kojima ću povećati ova uživanja. Rekoh joj: Ti si na dunjaluku kojega priželjkuješ.”²

1587/2107. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao ko je čuo 'Abdurrahaman ibn Mehdiya, on je prenio od Sufjana ibn 'Ujeje, on od Ebu Hajjana et-Tejmija, a on od Ibrahima et-Tejmija, da je rekao:

“Nikada nisam usporedio svoja djela sa riječima, a da se nisam pobojao kako nisam iskren.”

1588/2110. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Omer ibn Eban; veli: Nama je ispričao 'Abdullah ibn El-Mubarek, on je prenio od Malika ibn Megula, on od Ebu Ishaka, a on od Ebu Mejsera:

¹ On je Ebū Esmā', Ibrāhīm ibn Jezīd ibn Šurejk, El-Kūfī, pripadao je generaciji mlađih tabī'na. Bio je od poznatih pobožnjaka svoga vremena, pouzdan u prenošenju hadisa, vođa u znanju. Kaže E'meš: „Kada bi Ibrahim činio sedždu, vrapci su dolazili i ključali po njegovim leđima“. A kaže Ibn Hibban: „Bio je pobožnjak, i strpljiv na stalnoj gladi...“ Umro je 192. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 8/402., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

² Pa radi ubjeđenja da je to najbolje.

“Da bi on legao u postelju i rekao: - Da me bogdo majka nije rodila! Njegova žena bi mu rekla: - Zar te nije Allah, subhanehu ve te’ala, uputio u islam? Reče: - Jeste, međutim mi smo obaviješteni da ćemo doći do Vatre, ali nismo obaviješteni da ćemo od nje otići.”

1589/2111. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao 'Abdullah ibn Omer; kaže: Nama je ispričao Mu'avija ibn Hišam, koji veli: Nama je ispričao Sufjan, on je prenio od El-A'meša, koji kaže:

“Da bi 'Abdurrahman ibn Ebi Lejla klanjao, a kada bi neko ušao kod njega legao bi na ležaj.”

1590/2113. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Ma'mer; kaže: Nama je ispričao Hašim, on je prenio od El-'Avvama, a on od Ibrahima et-Tejmija, da o Allahovim, subhanehu ve te'ala, riječima:

„I smrt će mu prilaziti sa svih strana...” Ibrahim 17. veli: *“Čak iz korijena dlaka.”*

1591/2116. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ahmed ibn Ibrahim ed-Devreki; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Ebi Galib; veli: Nama je ispričao Hešim i rekao: Nama je saopćio El-'Avvam ibn Havšib, prenijevši od Ibrahima et-Tejmija, da je rekao:

“Prikazano mi je u snu kao da sam doveden na rijeku, pa mi je rečeno: Pij i napoj koga želiš, zbog toga što si saburio i srdžbu savladavao.”

1592/2118. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jahja ibn Adem, koji veli: Nama je ispričao Malik ibn Ebi Ferve i kazao:

“Družili smo se sa 'Abdullahom ibn Ebi El-Huzejlom, pa ako bi neko došao i počeo spominjati priče ljudi, on bi rekao: - Božiji robe, nismo se radi toga sastali.”

¹ Da sakrije djelo.

IBRAHIM EN-NEHA'I¹

1593/2120. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Mu'avija, prenijevši od Muhammeda ibn Sevka da je rekao: Meni je ispričao 'Imran i kazao:

"Ušao sam kod Ibrahima da ga obiđem u bolesti, pa je zaplakao, a ja ga upitah: - Šta te je rasplakalo, Ebu 'Imrane? Reče: - Očekujem meleka smrti, a ne znam čime će me obradovati, Džennetom ili Vatrom."

1594/2121. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Veki'a, prenijevši od El-A'meša, da je rekao:

"Bio sam kod Ibrahima dok je učio iz Mushafa, pa je neko zatražio izun da uđe, a Ibrahim pokri Mushaf i veli: - Neka me ovaj ne vidi da stalno učim iz njega."

1595/2123. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Meni je ispričao Veki'a, on je prenio od Sufjana, on od Muhammeda ibn Sevka, a on od Ibrahima, da je rekao:

"Kada bi se u prvim generacija desila dženaza, oni su danima ostajali tužni i to bi se primijetilo na njima."

1596/2124. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'a, on je prenio od Husejna, a on od El-A'meša, da je rekao:

"Znali smo prisustvovali dženazi, pa se ne bi znalo kome da izrazimo saučešće, jer bi svi bili ožalošćeni."²

¹ On je Ebū 'Imrān, Ibrāhim ibn Jezid ibn Qajs ibn Eswed, En-Neha'ī, El-Kūfī, pripadao je mlađoj generaciji tabi'ina. Bio je toliko pobožan i bogobojazan, da imam Ez-Zehebi kaže: „Bio je čudo u pobožnosti i hajru, čuvao se slave, i bio je vođa u znanju.“ Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 8/388., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001., zatim **Ibn Kesir**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 12/554., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijeh we-l-arebijeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

² Zbog žalosti koja se primijetila na svima, ne bi mogli prepoznati rođake umrlog od ostalih.

1597/2125. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Dža'fer i veli: Nama je ispričao Šu'be, on je prenio od Mensura, a on od Ibrahima, da je u vezi značenja Allahovih, subhanehu ve te'ala, riječi:

„A onome ko se boji stajanja pred Gospodarom svojim, pripast će dva dženneta.“ Er-Rahman 46. rekao je: *“Kada htjedne da učini grijeh ustegne se, bojeći se Allaha, subhanehu ve te'ala.”*

1598/2126. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ruh; veli: Nama je ispričao Sufjan es-Sevri, on je prenio od Mensura, a on od Ibrahima, da je rekao:

“Nekada budem upitan za nešto što ne znam, pa me ne spriječi da kažem Allah zna, ništa drugo do strah da misle da znam.”

1599/2127. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Meni je ispričao Husejn ibn 'Ali, prenijevši od Muhammeda ibn Sevka, koji kaže: Tvrde da bi Ibrahim En-Nehi'i govorio:

“Kada bismo prisustvovali nekoj dženzazi, ili bi čuli za nečiju smrt, to bi se danima vidjelo na nama, jer smo znali da je dotičnog snašlo ono što ga je odvelo ili u Džennet, ili u Vatru, dok vi danas na vašim dženzazama pričate o vašem dunjaluku.”

1600/2171. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Jahja el-Hammani, prenijevši od El-A'meša:

Da je Ibrahim pljunuo na desnu stranu, zatim rekao: “Estagfirullah.”¹

1601/2294. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Ma'mer; veli: Nama je ispričao 'Isa ibn Junus, on je prenio od El-A'meša, a on od Ibrahima, da je rekao:

“Voljeli su da mladić bude čist od strasti.”

¹ Greškom je pljunuo na desnu stranu, suprotno uputama sunneta da se ne pljuje na desnu stranu, niti ispred sebe, pa se pokajao istog trena. U ovome su dvije pouke: a) kajanje neposredno iza grijeha, b) pokajati se za svaki i najmanji grijeh, kao što je ovaj njegov, jer je sunnet pljunuti na lijevu stranu, a ne na desnu.

1602/2295. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Ma'mer; kaže: Nama je ispričao Šerik, on je prenio od Ibrahima ibn Muhadžira, a on od Ibrahima, da je rekao:

"Smatrali su dobrim da se bolesnik namuči pri umiranju."

1603/2296. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Ma'mer; veli: Nama je ispričao Veki'a, on je prenio od Mensura, a on od Ibrahima:

"Da je on volio tešku smrt."

1604/2297. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni su ispričali Ebu Bekr ibn Ebi Šejbe i Husejn ibn Jezid; vele: Nama je ispričao 'Abdusselam ibn Harb, prenijevši od Halefa ibn Havšiba, koji kaže da je Ibrahim rekao:

"Nikada nisam proučio ovaj ajet, a da se nisam sjetio studeni kabura: ...“i između njih i onoga što budu željeli biće prepreka postavljena...” Sebe' 54.

SUFJAN ES-SEVRI¹

1605/2130. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Čuo sam 'Alija ibn Hakima, da je rekao: Čuo sam Veki'a, da kaže: Sufjan je rekao:

*"Ničega se ne bojim kao govora učenih ljudi, a nema ništa bolje od toga za one koji time žele Allahovo lice."*²

1606/2135. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao onaj ko je čuo Ebu Davuda el-Hafija, koji kaže: Čuo sam Sufjana, da je rekao:

"Ako sam sebe poznaješ neće ti štetiti šta ljudi govore."

1607/2131. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jahja ibn Adem i rekao: Meni je ispričao 'Abdurrahman ibn Humejd i veli: Čuo sam Ebu Ishaka da veli:

"Poučavao je 'Abdurrahman es-Sulemi Kur'anu u mesdžidu četrdeset godina."

1608/2132. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama su ispričali Muhammed ibn Dža'fer i Behz; vele: Nama su ispričali Šu'be i Hadždžadž; kažu: Meni je ispričao Šu'be i kazao: Čuo sam 'Alkamu ibn Mersada da kazuje od Se'ida ibn 'Ubejde, on od Ebu 'Abdurrahmana, on od Osmana ibn 'Affana, a on od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

"Zaista, vaši najbolji su oni koji nauče Kur'an i njemu poučavaju." Tirmizi Sahih

¹ On je Ebū Abdullah, Sufjan ibn Se'īd ibn Mesrūq, Es-Sewrī El-Kūfī, pripadao je generaciji starijih tabi tabi'ina. Bio je pouzdan, povjerljiv, hafiz hadisa, veliki učenjak, istaknuti imam, zahid, među najboljima u svom vremenu. Umro je 161. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 8/492., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001., zatim **Ibn Kesīr**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 13/489., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijeh we-l-arebijeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

² Jer je Allāh uzdigao znanje i učene i obećao im veliku nagradu ako budu iskreni, a i kaznu ako ne budu učili i poučavali radi Njega i u ime Njega, subhaneh.

Behz kaže u svome hadisu: *“Najbolji od vas je onaj ko nauči Kur’an i njemu druge poučava.”* Muhammed ibn Dža’fer i Hadždžadž u svom hadisima vele: Ebu ’Abdurrahman es-Sulemi je rekao:

“Ovaj Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis me postavio na ovo mjesto.”¹

1609/2133. Ispričao nam je ’Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Jahja el-Hammami i veli: Nama je ispričao El-A’meš, prenijevši od Šemera, da je rekao:

“Uzeo me Ebu ’Abdurrahman za ruku i upitao me: - Kako tvoja snaga za noćni namaz? Pa sam mu spomenuo od slabosti, koliko je Allah, subhanehu ve te’ala, htio da mu spomenem. On mi reče: I ja sam bio poput tebe. Međutim, sada klanjam jaciju, pa ustanem da klanjam, te nakon što klanjam sabah namaz budem raspoloženi i odmorniji, nego kada sam počeo klanjati.”

1610/2143. Ispričao nam je ’Abdullah i kazao: Meni je ispričao El-Velid ibn Šudža’a; kaže: Meni je ispričao El-Velid ibn Muslim i kazao: Meni je ispričao Zuhejr ibn Muhammed, on je prenio od Ebu Hazima, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Vjernik prema vjerniku, je kao položaj glave u odnosu na tijelo.” Tako vjernika boli ono što pogodi vjernike. Ahmed - sahih

1611/2152. Ispričao nam je ’Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ishak el-Ezrek, on je prenio od Šerika, on od El-A’meša, a on od ’Abdurrahmana ibn Ma’kila i nekih Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Džamija je čvrsta utvda protiv šejtana.”

1612/2154. Ispričao nam je ’Abdullah i kazao: Meni je ispričao Muhammed ibn Mehdi; kaže: Nama je ispričao El-Ejli; koji kaže: Nama je ispričao Ebu Davud i rekao: Nama je ispričao Mubarek ibn Fudala, on je prenio od ’Abdullaha ibn Ebi Bekra ibn Enesa, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

¹ Da ustraje u poučavanju Kur’ana u mesdžidu četrdeset godina.

“Reći će Allah, subhanehu ve te’ala: - Izvedite iz Vatre onoga koji Me je nekada spomenuo, ili Me se bilo kojom prilikom pobojavao.” daif

1613/2231. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'a, prenijevši od Sufjana, da je rekao:

“Čuo je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čovjeka kako govori: - Dao nam Allah, subhanehu ve te’ala, bereket u smrti. Pa reče: - I u životu.” daif - mursel

1614/2235. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Er-Rebi'a el-Vasiti i veli: Čuo sam Hafsa ibn Gijasa, da je rekao:

“Posjetio je Sufjan es-Sevri Mudžemmi'a et-Tejmija, a na Sufjanovom izaru bijaše rupa, pa uze Mudžemmi'i četiri dirhema, dade mu ih i reče: - Kupi za njih novi izar. Veli Sufjan: - Ne trebaju mi novci. Reče Mudžemmi'i: Tačno, tebi taj novac ne treba, ali meni treba dobro djelo. Uzeo je novac i za njega kupio izar. Kasnije je Sufjan govorio: - Obukao me Mudžemmi'a, Allah ga dobrom nagradio. Sufjan je također govorio: - Nijednom se djelu ne nadam da nije čime uprljano, kao što je moja ljubav prema mome bratu Mudžemmiu et-Tejmiju.”

1615/2308. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Jusuf, Jakub ibn Humejd ibn Kasib u Mekki i rekao: Nama je ispričao 'Abdullah ibn 'Abdullah el-Emevi; kaže: Nama je ispričao El-Husejn, koji je kazao: Čuo sam 'Utbeta ibn El-Ahvesa, da je rekao: Čuo sam Se'ida ibn El-Musejjiba, da je rekao: Čuo sam Omera ibn El-Hattaba, radijallahu anhu, da je rekao: Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Ko se ljudima bude uzdizao porijeklom i ugledom, Allah, subhanehu ve te’ala, će ga poniziti.” daif

1616/2311. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Hemmam, El-Velid ibn Šudža'a es-Sukuni i veli: Nama je ispričao Muhammed ibn Sulejman El-Asbahani, on je prenio od Ibn Ebi Lejle, on od Eš-Ša'bija, a on od 'Abdullaha ibn Mes'uda, radijallahu anhu:

Da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao za ovaj ajet: "Zatim ćete toga dana o blagodatima biti pitani sigurno!" rekao: To su bezbjednost i zdravlje." daif

1617/2136. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Ma'mer; kaže: Nama je ispričao Sufjan i veli: 'Avn ibn 'Abdullah je Ebu Ishaku rekao:

"Šta je ostalo od tebe, o Ebu Ishaku, u pogledu snage za ibadet? Reče: - Ostalo je toliko da proučim suru El-Bekare na rekatu.'Avn mu tada reče: - Ostalo ti je dobro, a otišlo zlo."

EBU MUSLIM EL-HAVLANI¹

1618/2141. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao 'Abdullah ibn Omer el-Kureši; veli: Nama je ispričao Ebu Usama, on je prenio od Muhammeda ibn 'Amra, a on od Safvana ibn Sulejma, da je Ebu Muslim el-Havlani rekao:

“Ljudi su bili lišće bez trnja, a danas su postali trnje bez lišća. Ako ih uvrijediš - uvrijediće te, ako ih kritikuješ - kritikovaće te više, a ako ih ostaviš – oni tebe neće ostaviti.”

1619/2146. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Našao sam u knjizi svoga oca, da je napisano sljedeće: Ispričao nam je Ebu Mu'avija el-Gullabi i rekao: Meni je ispričao jedan čovjek iz plemena Kajs, sa Arapskog poluotoka:

“Zapisano je u prijašnjim objavama: - Zahvali se onome ko ti učini dobro i učini dobro onome ko ti se zahvali.”

1620/2147. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Našao sam u knjizi svoga oca, da stoji napisano: Ispričao nam je Ebu Mu'avija el-Gulabi; kaže: Meni je ispričao jedan čovjek:

“Da je neki čovjek zovnuo Sulejmana ibn 'Abdulmelika dok bijaše na mimberu: - O Sulejmane, boj se Allaha, subhanehu ve te'ala, i sjeti se Dana oglašavanja. Pa je sišao sa mimbera ljut, pozvao toga čovjeka i rekao: - Ja sam Sulejman, a šta je Dan oglašavanja? Na to čovjek prouči ajet: „A onda će jedan glasnik među njima viknuti: 'Neka Allahovo prokletstvo nad ostane zulumćarima“ - A kakva ti je nepravda učinjena, upita. - Tvoj mi je zastupnik otuđio zemlju, reče. Pa je napisao pismo svome zastupniku: - Vрати mu njegovu zemlju i daj mu uz to moju zemlju.”

¹ On je Ebū Muslim, Abdullah ibn Bews, El-Hawlānī El-Jemānī, porijeklom iz Jemena, a nastanio se u Šamu. Pripadao je starijoj generaciji tabi'na. Njegove vrline je puno teško nabrojati, od kojih su glavne pobožnost, učenost, skromnost, pouzdanost, hrabrost, i druge. Umro je za vrijeme vladavine Jezida ibn Mu'awije. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 9/451., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

1621/2149. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Velid ibn Šudža' ibn Kajs eš-Šukuli; kaže: Mene je obavijestio Šu'ajb ibn El-Lejs ibn S'ad i drugi, on je prenio od El-Lejsa ibn Sa'da, a on od 'Ubejdullaha ibn Džafera, da je rekao:

“Džehennem će uzdahnuti, od čega će popucati srca silnika, zatim će uzdahnuti po drugi put od čega će se ljudi strmoglaviti ponovo u njega.”

1622/2252. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Jahja ibn Osman el-Harbi; veli: Nama je ispričao Ebu El-Mulejh, prenijevši od Jezida ibn Jezida ibn Džabira, koji kaže:

“Ebu Muslim el-Havlani bi često glasno izgovarao tekbire, čak i sa djecom, te bi govorio: - Spominji Allaha, subhanehu ve te'ala, toliko da neznalica pomisli da si lud.”

1623/2253. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hašim ibn El-Kasim i veli: Nama je ispričao Sulejman, prenijevši od Humejda ibn Hilala, ili nekoga drugoga:

Da je Ebu Muslim el-Havlani prešao preko jako nabujalog Tigrisa, koji je sa sobom nosio stabla, pa je hodajući po vodi okrenuo se svojim drugovima i pitao ih: “Je li vam ispalo šta od stvari da molite Allaha, subhanehu ve te'ala, da vam ih vrati?”

1624/2319. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Našao sam u knjizi svoga oca da je svojeručno zapisao sljedeće: Preneseno mi je od Muhammeda ibn Šu'ajba i Se'ida ibn 'Abdul'aziza, da je rekao:

“Snašla je ljude suša u vrijeme hilafeta Mu'avije pa je izašao sa svijetom da klanjaju namaz za kišu. Kada su došli do musalle, Mu'avija reče Ebu Muslimu: - Vidiš šta je ljude snašlo, pa moli Allaha, subhanehu ve te'ala. Veli: - Učiniću to, iako sam kratak u djelima. Pa je ustao a na njemu je bila kapuljica, pa ju je skinuo sa glave i digao ruke, moleći riječima: - Allahu naš, tražimo kišu Tvojom milošću i dobrotom, a došao sam ti sa grijesima, pa nemoj me izdati. Nakon njegove dove kiša je pala prije nego što su se razišli. Poslije toga Ebu Muslim je molio Allaha: - Allahu moj, stavio me je Mu'avija u poziciju da se

pročuje o meni, pa ako za mene ima dobra kod Tebe, uzmi me Sebi. To je molio četvrtkom, a umro je, Allah mu se smilovao, sljedećeg četvrtka.”

1625/2320. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Našao sam u knjizi svoga oca, da je svojeručno zapisao sljedeće: Preneseno mi je, od sina Ismai'la ibn 'Abdullaha, on od svoga oca i Muhammeda ibn Šu'ajba također:

Da bi Ebu Muslim el-Havlani na dobrovoljnim namazima molio riječima: “Allahu moj, opskrbi Ebu Muslima kuhanim jelom, Gospodaru opskrbi Ebu Muslima zejtinom, Gospodaru opskrbi Ebu Muslima ovima... I traži bi tako sve što mu je bilo potrebno.”

1626/2321. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao 'Abdullah ibn 'Abdurrahman es-Semerkandi; kaže: Nama je ispričao Mervan ibn Muhammed et-Tahiri i rekao: Meni je ispričao Se'id ibn 'Abdul'aziz, koji je kazao: Ebu Muslim el-Havlani je kazao:

“Kada bi se sada preda mnom Džehennem razbuktao, ja ne bih mogao da povećam svoja djela.”

1627/2322. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao 'Ali ibn Muslim et -Tusi i veli: Nama je ispričao Sejjar; kaže: Nama je ispričao 'Ubejdullah ibn Šumejt i rekao: Meni je ispričao moj otac:

“Da je Ebu Muslim el-Havlani obilazio mjesta i oplakivao islam². Pa su rekli Mu'aviji o onome što on čini, te ga je pozvao kod sebe i pitao: - Što radiš Ebu Muslime? Jel' oplakuješ islam? Reče: - Da. Onda Ebu Muslim pristupi Mu'aviji, pa mu reče: - Ako radiš dobro, bićeš nagrađen dobrom, a ako budeš radio zlo, dobićeš za njega naknadu. O Mu'avija, kada bi bio pravedan prema svim stanovnicima Zemlje, a učinio nepravdu samo jednom čovjeku, nepravda bi ti prevagnula pravdu.”

¹ Naravno da bi se nakon dove trudio da to sam nađe, nakon što mu Allāh, dželle šanuhu, olakša i uputi ga putem kojim će naći potrebno.

² U osnovi stoji riječ *jen'a* što znači objaviti vijest o smrti, ali se ne može reći za Islam da je umro, jer on ostaje i obnavlja se.

1628/2324. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao El-Mugira i kazao: Nama je ispričao Ibn 'Ajaš; veli: Meni je ispričao Šurahbil ibn Muslim i rekao:

“Kada bi Ebu Muslim el-Havlani prolazio pored nekih ruševina, zastao bi i rekao: - Ruševine, ruševine, gdje su ti stanovnici tvoji? Otišli su, a djela su ostala zabilježena. Strasti su prestale, a grijeh je ostao. Sine Ademov, lakše je kaniti se grijeha nego tražiti oprosta za njih.”

1629/2325. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao El-Hakem ibn Nafi'a, koji je kazao: Nama je ispričao Isma'il ibn 'Ajaš, prenijevši od Šurahbila ibn Muslima el-Havlanija:

“Da su dva čovjeka posjetila Ebu Muslima el-Havlanija u njegovoj kući, pa su im čeljad kazala da je on u mesdžidu, te su otišli i zatekli ga na namazu. Sjeli su da sačekaju dok završi i brojali njegove rekate, pa su izbrojali 300 ili 400 rekata, prije nego je prestao sa namazom. Pa su mu rekli: - Ebu Muslime, sjedili smo iza tebe čekajući te. Rekao je: - Da sam znao da ste tu prekinuo bih i došao vam. Ne treba da mi brojite rekate, ali vam se mogu zakleti da je mnoštvo namaza dobro za Sudnji dan.”

1630/2326. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao Ebu Zekerijja, Jahja ibn Ishak, koji je rekao: Nama je ispričao Ibn Lehi'ah, on je prenio od 'Abdullaha ibn Hubere, a on od Ka'ba, da je rekao:

“Mudrac ovoga ummeta je Ebu Muslim el-Havlani.”

1631/2327. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hušejim i veli: Nama je saopćio El-'Avvam, prenijevši od onoga ko je njemu pričao, a on od Ebu Muslima el-Havlanija, da je on govorio:

“Pazite se mišljenja vjernika o vama, jer Allah, subhanehu ve te'ala, je učinio istinu u njihovim srcima i na njihovim jezicima.”

MUHAMMED IBN EN-NADRA EL-HARISI¹

1632/441. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Musa el-Ensari, koji veli: Nama je ispričao 'Abdurrahman El-Muharibi, prenijevši od Muhammeda ibn En-Nadra el-Harisija, koji veli: *Pročitao sam u jednoj knjizi:*

“Sine Ademov, da ljudi znaju o tebi što znam Ja, napustili bi te, ali Ja ću ti oprostiti sve osim širka.”²

1633/2150. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu El-Džehm, 'Abdulkuddus ibn Bekr, prenijevši od Muhammeda ibn En-Nadra El-Harisija, da je rekao: *Kaže se:*

*“Početak nauke je odavanje poštovanja ćutnjom dok se ono ka-
zuje, zatim pomno slušanje, zatim pamćenje, pa rad po njemu i na
kraju njegovo širenje.”*

1634/2151. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdulkuddus ibn Bekr, koji veli: Čuo sam Muhammeda ibn En-Nadra el-Harisija: *da o znače-
nju Allahovih riječi:*

*„On je jedini dostojan da Ga se boje i On jedini prašta.” El-Mu-
dessir 56. je spomenuo kako Allah time želi reći: “Ja sam dostojan
da Me se boji Moj rob, a ako on to ne bude učinio, dostojan sam da
mu oprostim.”*

1635/2153. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ibrahim ibn El-Hasan el -Bahili el-Mukri; kaže: Meni su ispričali neki muhadisi, prenijevši od Hammada ibn Zejda, da je rekao:

¹ On je Muhammed ibn-n-Nadr El-Hārisī, jedan od onih koji je prenosio od tabi tabi'īna, pobožan, pouzdan, učen.

² Oh nado moja, Allāh, dželle še'nuhu, prašta i širk ako se ostavi i za njega pokaje prije smrti, a ako se umre sa širkom onda ga ne prašta, takvo je Allāhovo obećanje i obznana u Njegovoj Knjizi, a druge grijehe iako se sa njima umre bez tewbe, ako htjedne i kome htjedne Allāh će oprostiti, a kome ne, za njih će ga kazniti.

“Ušao sam kod Sellama Ebi El-Munzira kada bijaše na samrti, pa smo navodili ga na izgovaranje šehadeta, pa se nije odazivao, a mene to ražalostilo. Onda je zaučio mujezin sa džamijske munare: Ešhedu en la ilahe illa-llah, pa je rekao Selam: - Ešhedu en la ilahe illa-llah, dodajući: - Onaj mimo čije volje se ništa ne može desiti na nebesima, niti na Zemlji. Zatim je umro, Allah mu se smilovao.”

'ATA' EL-HURASANI'

1636/2155. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hadždžadž ibn Muhammed el-Aver, prenijevši od Ibn Džurejdža, da je rekao:

*"Rekao sam A'ta'u: - Jusuf ibn Mahik priželjkuje smrt, pa je on to ukorio i rekao: - A šta će se s njim desiti nakon nje."*²

1637/2210. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrezzak, on je prenio od Ibn Džurejdža, da je rekao:

*"Ata' bi, nakon što je ostario i oslabio, stao na namaz i proučio dvije stotine ajeta iz sure El-Bekara i ne bi se pomakao, niti mrdnuo."*³

1638/2211. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu 'Abdullah es-Sulemi i veli: Nama je ispričao Damra, on je prenio od 'Amra ibn El-Verda, da je rekao: Ata'a mi je rekao:

*"Ako možeš da se osamiš u ibadetu krajem dana Arefata, osami se."*⁴

1639/2250. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Meni je ispričao El-Velid ibn Muslimi, veli: Nama je ispričao Ibn Džabir, koji je rekao: Bili smo u pohodima sa 'Ata'om el-Hurasanijem, pa bi on klanjao po svu noć. Kada bi prošla trećina, ili polovina noći, povikao bi iz svoga šatora da ga svi čujemo:

¹ On je Ebū Osman, Ata' ibn Ebū Muslim, El-Horasāni El-Belhī, pripadao je mlađoj generaciji tabi'īna. Bio je pobožan i učen, puno je klanjao noćni namaz a malo je spavao. Umro je 135. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 9/373., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

² Šta će sa njime biti poslije smrti i hoće li biti po njega dobra, ili ne.

³ Kakav mu je onda namaz bio u mladosti i snazi i koliko li je dugo stajao na kijamu i učio ajeta?!

⁴ Da doviš i iskoristiš taj dan, ne gubeći vrijeme u sijeljenju i pričanju sa ljudima.

“O 'Abdurrahmane ibn Jezide! O Jezide ibn Jezide! O Hašime ibn El-Baze! O taj i taj: ustajte, abdestite se, pa klanjajte! Klanjati ove noći i postiti ovaj dan je lakše nego piti kapljevinu i rastopljeno gvožđe. Požurite, požurite! Zatim bi se predao svome namazu.”

1640/2156. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Ibn Hafs; kaže: Nama je saopćio Sufjan es-Sevri, on je prenio od Ibn Ebi Halida, a on od Eš-Ša'bija, da je rekao:

“Pogledaće ljudi iz Dženneta skupinu ljudi u Vatri, pa će im reći: - Zašto ste vi u Vatri, a mi smo samo radili ono čemu ste nas vi poučili? Pa će reći: - Mi smo vas učili, ali nismo sami radili po tom znanju.”

1641/2160. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac, kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Sabik i veli: Nama je ispričao Malik ibn Migvela, on je prenio od Ebu Damre, a on od Zijada ibn Hadira, da je rekao:

“Volio bih da sam u željeznoj ćeliji i da imam što mi treba, a da ne govorim sa ljudima i da ne govore sa mnom, dok ne sretnem Allaha, dželle šehenuhu.”¹

¹ Ovo je utjeha svakom muslimanu koji živi u zatvorskim ćelijama, pogotovo ako je zatvoren nevin, ili još više ako je zatvoren zbog Islama.

ZUHD SE'IDA IBN DŽUBEJRA¹

1642/1854. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Obaviješten sam od Sejjara; kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Šumejt, prenijevši od svoga oca, da je rekao:

“Pisao je Se'id ibn Džubejr Ebu Sivaru el-'Adeviju, sljedeće: Brate moj, čuvaj se ljudi i čuvaj ljude od sebe! Neka ti tvoja kuća bude dovoljna i plaći nad svojim grijesima. A kada vidiš nekoga da je posrnuo, zahvali Allahu, subhanehu ve te'ala, koji te je sačuvao i ne budi siguran da te šejtan neće prevariti u ostatku života.”

1643/2161. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muslim ibn Kutejba, koji veli: Nama je ispričao El-Asbag, prenijevši od El-Kasima:

“Da je Se'id ibn Džubejr toliko plakao da mu je vid oslabio.”

1644/2162. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jezid ibn Harun; veli: Nama je saopćio 'Abdulmelik ibn Ebi Sulejman, prenijevši od Se'ida ibn Džubejra:

“Da bi on svaka dva dana završio hatmu.”

1645/2163. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Kamil el-Džahderi; kaže: Nama je ispričao Ebu 'Avana, prenijevši od Hilala ibn Dženaba, koji kaže:

¹ On je Ebū Abdullah, Se'īd ibn Džubejr ibn Hišām, El-Esedī El-Wālibī, pripadao je srednjoj generaciji tabi'na. Bio je pouzdan, povjerljiv, učen, jedan od najboljih u svojoj generaciji, pobožan, ubio ga je Hadžadž ibn Jusuf, jedan od nepravednih vladara Iraka. Svjedoci tog događaja prenose da su vidjeli kako je Se'īdova glava, poslije odsijecanja, još tri puta rekla La ilahe illAllāh... Ubijen je 95. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 8/374., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001., zatim **Ibn Kesīr**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 12/468., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijeh we-l-arebijeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

“Izašao sam sa Se'idom ibn Džubejrom u danima redžeba, pa je uzeo ihram za umru iz Kufe. Zatim se vratio sa umre, pa onda uze ihram za hadždž, sredinom zil-kadeta. Svake je godine dva puta hodočastio Ka'bu. Jednom bi išao na umru, a drugi put na hadždž.”

1646/2164. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Bekr, Se'id ibn Ebi Er-Rebi'i es-Semmana i veli: Nama je ispričao Ebu 'Avane, on je prenio od Ishaka, oslobođenog roba 'Abdullahu ibn Omera, a on od Hilala ibn Jesafa, da je rekao:

“Ušao je Se'id ibn Džubejr unutar Ka'be i na jednom rekatu proučio cijeli Kur'an.”

1647/2165. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jezid ibn Harun i veli: Nama je saopćio Asbag ibn Zejd; kaže: Nama je ispričao El-Kasim ibn Ebi Ejjub i kazao:

“Čuo sam Se'ida ibn Džubejra da ovaj ajet ponavlja na namazu dvadeset i nekoliko puta: “I bojte se Dana u kome ćete Allahu vraćeni biti, zatim će svakome što je zaslužio isplaćeno biti! I nikome nepravda neće biti učinjena!” El-Bekara 281.

1648/2166. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Veki'a i kazao: Nama su ispričali moj otac i Israil, oni su prenijeli od Ebu Ishaka, a on od Se'ida ibn Džubejra, da je u vezi Allahovih, dželle ve'ala, riječi:

“Ali, čovjek hoće dok je živ da griješi.” El-Kijame, 5. veli: “Govori: - Pokajaću se kasnije.”¹

1649/2167. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Šu'ajb ibn Harb; veli: Mene je obavijestio jedan čovjek iz Kufe on je prenio od Džu'fija ibn Ebi El-Mugire, a on od Se'ida ibn Džubejra, u vezi značenja Allahovih, tebareke ve te'ala, riječi:

“I ne naginjite onima koji nepravedno postupaju,” Hud 113. da kaže: “Ne budite zadovoljni sa njihovim djelima.”

¹ I tako do kraja života, dok ga smrt ne pretekne, a da se ne pokaje i grijehe ne ostavi.

1650/2168. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Šu'ajb ibn Harb i rekao: Nama je ispričao Sufjan, on je prenio od nekog čovjeka, a on od Se'ida ibn Džubejra, da je rekao:

"Kada bi u mome srcu nestalo sjećanja na smrt, bojao bih se da mi se srce ne pokvari."

1651/2169. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Fudajl i veli: Nama je ispričao Bukejr ibn 'Atik, koji je kazao:

"Donio sam Se'idu ibn Džubejru čašu meda, pa ju je popio, a zatim je rekao: - Tako mi Allaha, subhanehu ve te'ala, neću se od ovoga smiriti. Rekoh: - Zašto? Kaže: - Popio sam je sa užitkom."

1652/2170. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Meni je ispričao Harun ibn Ma'ruf i rekao: Nama je ispričao Damra, prenijevši od Hišama, da je Se'id ibn Džubejr rekao:

*"Dunjaluk je kao jedna sedmica od ahireta."*²

1653/2184. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ibrahim ibn Halid i veli: Meni je ispričao 'Umejje ibn Šibl prenijevši od Osmana ibn Merdivejha da je rekao:

"Bio sam sa Vehbom ibn Munebbihom i Se'idom ibn Džubejrom na brdu Ibn 'Amir, na Dan Arefata, pa upita Vehb Se'ida ibn Džubejra: - O Ebu 'Abdullahu, koliko ima otkako te El-Hadždžadž proganja? Reče: - Ostavio sam ženu kada je bila trudna, pa mi je došao sin iz te trudnoće sa bradom na licu. Vehb mu reče: - Oni prije vas bi, iskušenja smatrali blagostanjem, a blagostanje bi smatrali belajem."

¹ Znači zdravo i budno srce se održava sjećanjem smrti i prestanka dunjalučke pa-
uze, iza koje nastaje odgovornost i ubiranje plodova onoga što se uradilo za života.

² Vjerovatno misli na kratkoću dunjaluka u poređenju sa trajanjem ahireta.

1654/2287. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Osman ibn Ebi Šejbe; veli: Nama je ispričao Ebu Usama, on je prenio od Isma'ila ibn Zerbija, da je rekao: Čuo sam Se'ida ibn Džubejra, da je rekao:

“Moje prijatelje su stalno pratila iskušenja, pa sam uvidio da sam bezvrijedan kod Allaha, subhanehu ve te'ala, sve dok me ne snađe iskušenje.”

1655/2291. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Muhammed ibn Zejd el-Kufi; veli: Nama je ispričao Jahja ibn Jeman, on je prenio od Eša'sa, on od Dža'fera, koji kaže:

“Se'id je upitan: - Ko je najpobožniji od ljudi? Veli: - Čovjek koji je činio grijeh, pa kada se god sjeti svojih grijeha svoja dobra djela vidi neznatnim.”¹

1656/2292. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Ma'mer; veli: Nama je ispričao Džerir, on je prenio od Eš'asa, ili Jakuba, ili od obojice, on od Dža'fera ibn Ebi Vahšijje, a on od Se'ida ibn Džubejra, da je rekao:

“Za vrijeme nekog od kraljeva Benu Israila vladala je suša, pa su ljudi izašli da mole za kišu, a taj kralj reče: - Ako nam ne spusti kišu, rasrdićemo Ga. Rekoše: - Kako, čime ćeš Ga rasrditi? Reče: - Pobiću Njegove evlije vjernike. Pa im je Allah spustio kišu.”

1657/2293. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Ma'mer; kaže: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Humejda el-'Aredža, da je rekao:

“Pojavio se sin Se'ida ibn Džubejra, pa veli: - Najbolje je za mene da umre, pa da osaburim zbog njegovog gubitka, očekujući nagradu od Allaha, subhanehu ve te'ala, za to. Veli: - Ibn 'Ujejne i Ibn Ejjub smatrali su sina Se'idova boljim od Se'ida ibn Džubejra.”

¹ Dobrota njegova bila je u tome što se istinski pokajao. I što vidi svoja loša djela ogromnima iako se za njih pokajao, a svoja dobra djela ne smatra dovoljnima. Tako stalno bježi Allāhu od svoga zla i nada se.

'URVE IBN EZ-ZUBEJR¹

1658/2172. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Mu'avija; veli: Nama je ispričao Hišam ibn 'Urve, prenoseći od svoga oca, da bi govorio:

"Kako je samo lijep Allahov postupak sa mnom; uzeo mi je jedan ud, a ostavio tri." A odsječena mu je noga zbog gangrene u koljenu, a on bi govorio: "Kunem se Tobom, ako si me iskušao, izbavio si me iz muka, a ako si uzeo i ostavio si."²

1659/2173. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Mu'avija i kazao: Nama je ispričao Hišam, prenoseći od svoga oca 'Urveta, da je rekao:

"Kada neko od vas hoće da Allahu nešto učini, neka to ne bude takvo da bi se stidio dati ga nekome uglednom čovjeku, jer Allah, subhanehu ve te'ala, je Najčasniji i Najugledniji, i dostojan je da Mu se izabere najbolje."³

1660/2174. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrhman ibn Mehdi i veli: Nama je ispričao Malik ibn Enes i kazao:

Primijetio je 'Urve nekog čovjeka koji je klanjao, da je obavio namaz brzo, pa ga je pozvao i rekao mu: "Zar nemaš potreba kod svoga Gospodara?! Ja molim Allaha, subhanehu ve te'ala, u namazu za sve, pa čak i za so."

¹ On je Ebū Abdullah, 'Urwe ibnu-z-Zubejr ibn El-'Awām, El-Qurešt El-Esedī El-Medenī, pripadao je srednjoj generaciji tabi'na. Kaže Ibn Sa'd u svojim tabekatima: „Bio je feqih, alim, prenio je puno hadisa, pouzdan i povjerljiv“. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 2/333., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001.

² Uzeo mu je jednu nogu od koljena, a ostavio drugu nogu i dvije ruke.

³ Bilo kada se izdvaja nešto iz imetka, ili čini neko djelo poput namaza npr. tako da prisutnost i skrušenost budu veća nego se primjećuje na počastima koje priređuje kraljevima i vladarima.

1661/2175. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrezzak i rekao: Nama je saopćio Ma'mer prenijevši od Hišama ibn 'Urveta, da je rekao:

“Moj otac je postio uzastopno četrdeset, ili trideset godina. Nije jeo u toku dana, osim za vrijeme dva bajrama i preselio je kao postač.”

VEHB IBN MUNEBBIH¹

1662/1424. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Harun ibn 'Abdullah; kaže: Nama je ispričao Sejjar i veli: Nama je ispričao Dža'fer ibn Sulejman ed-Dabi'i, koji je kazao: Nama je ispričao Ebu Sinan el-Kasmeli i kazao:

*“Čuo sam Vehba ibn Munebbiha kada je pristupio 'Ata'u el-Horasaniju i rekao mu: - Teško tebi o 'Ata', nisam li obaviješten da nosiš svoje znanje na kapije vladara i bogataša. O 'Ata', ideš onima koji zatvaraju pred tobom vrata, pokazuju ti neimanje, a skrivaju od tebe svoje bogatstvo, a ostavljajući onoga ko ti je otvorio svoja vrata i pokazao ti svoje bogatstvo i rekao ti: „**Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati!**“ Gafir, 60. Teško tebi 'Ata', budi zadovoljan da uz znanje imaš malo dunjaluka, a nemoj biti zadovoljan sa malo mudrosti i znanja uz bogatstva. Teško tebi 'Ata', ako te ne zadovolji onoliko koliko ti je dovoljno od dunjaluka, ništa te od njega neće ni zadovoljiti. Teško tebi 'Ata', tvoj trbuh je more ili dolina koju neće napuniti ništa drugo osim zemlje.“*

1663/1443. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Attab ibn Zijad i rekao: Nama je ispričao 'Abdullah, koji je kazao: Nama je ispričao Vehb i kaže:

“Rečeno je nekom čojeku: - Zašto ne spavaš? Veli: - Divota Kur'ana mi je razbila san.“

1664/2176. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Omer ibn Ejjub; koji veli: Nama je ispričao Dža'fer ibn Burkan, prenijevši od Ibn Munebbiha, da je rekao:

¹ On je Ebū Abdullah, Wehb ibn Munebbih ibn Kāmil El-Jemāni Es-San'āni, pripadao je srednjoj generaciji tabi'īna. Bio je pouzdan i povjerljiv, pobožan, puno je prenio historijskih predaja, pogotovo od ehli kitabija, jer je i sam bio od njih, a zatim primio islam. Umro je u drugoj deceniji drugog stoljeća po hidžri. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 8/102., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001., zatim **Ibn Kesir**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 13/58., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijeh we-l-arebijeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

“Blago onome ko bude gledao svoje manjkavosti, umjesto sramota drugoga. Blago onome ko bude ponizan pred Allahom, subhanehu ve te’ala, bez ponižavanja pred robovima i smiluje se bi-jednima i slabima. I blago onome ko udijeli iz imetka, kojeg je s halalom stekao. I blago onome ko bude sjedio sa ljudima od znanja, pribranosti i mudrosti i kome bude dovoljan sunnet, pa ga ne prekorači zalazeći u novotariju u vjeri.”

1665/2177. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Halid ibn Hajjan, Ebu Jezid i veli: Nama je ispričao Dža'fer, koji je kazao: Preneseno mi je od Vehba ibn Munebbiha, da je rekao:

“Najbolji ahlak, koji potpomaže vjeru, je zuhd u dunjaluku, a najštetniji po nju je slijeđenje prohtjeva, a od slijeđenja prohtjeva je težnja za dunjalukom, a od nje je ljubav za imetkom i slavom. A od ljubavi za imetkom i slavom je ohalaljivanje zabranjenog, što povlači Allahovu, subhanehu ve te’ala, srdžbu, a srdžba Allahova, subhanehu ve te’ala, je bolest koja nema lijeka, osim Allahovog, subhanehu ve te’ala, zadovoljstva. A sa Allahovim, subhanehu ve te’ala, zadovoljstvom ne šteti nikakva bolest. Pa ko želi da udovolji svome Gospodaru, opriječit će svojoj duši. A ko ne bude postupio suprotno svojim prohtjevima, neće udovoljiti svome Gospodaru. Kada bi insan, kad god mu se nešto iz vjere ne dopada to ostavio, bojati se da mu od vjere ne bi ostalo ništa.”

1666/2178. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrezzak; veli: Nama je saopćio Ma'mer, prenijevši od Simaka ibn El-Fadla, koji kaže da je čuo Vehba, da je rekao:

“Daija bez djela je kao strijelac bez tetive na luku.”¹

1667/2179. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ibrahim ibn Halid; veli: Nama je ispričao Rebah ibn Jezid, prenijevši od 'Abdulmelika ibn Hanifa, da je rekao: Čuo sam Vehba ibn Munebbiha kada je rekao:

¹ Bez djela, riječi vaiza neće pogoditi srca ljudi, jer im ljudi neće vjerovati da su stvarne i iskrene dok ne vide djelo i žrtvu, kao što strijele ne mogu dospjeti do cilja ako ih ne izbaci i ne budu odapete iz luka sa čvrstom tetivom na njemu.

"Znanje ima svoju obijest, kao što imetak ima svoju obijest."¹

1668/2180. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Meni je ispričao Ibrahim ibn Halid; veli: Mene je obavijestio Omer ibn 'Abdurrahman:

"Da su pred Vehbom spomenuli ibadet Izraelćana i njihovo putovanje po zemlji bježeći od svijeta, pa je rekao: - Ko se druži sa ljudima, te se ustegne od grijeha i strpi na njihovom uznemiravanju, za mene je bolji."

1669/2181. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ibrahim ibn Halid, koji je kazao: Nama je ispričao Rebah, on je prenio od Dža'fera ibn Muhammeda, on od Tejmija, a on od Vehba ibn Munebbaha, da je rekao: *"Lakše je devi kroz iglene uši proći, nego bogatome ući u Džennet."*

1670/2182. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Mamer prenijevši od Sulejmana ibn 'Ujejne, koji kaže:

Slijedi one koji su mu prethodili, dok je on predvodnik onima koji iza njega dođu. Poniznost mu je draža od uzdizanja, a siromaštvo draže od bogatstva. Dok svoja brojna djela vidi malima, tuđa malobrojna djela vidi mnogobrojnim. Nasušni hljeb je njegova opskrba, i mrgodi se u lice onih koji prose. Siromaštvo sa hallow mu je draže od bogatstva u haramu, siromaštvo u pokornosti Allahu, subhanehu ve te'ala, draže mu je od bogatstva u grijehenju. Veli: I deseto, sa desetim a sa njim će postati slavan i čuven; kada izađe, svakog kojeg sretne smatra boljim od sebe."

1671/2183. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Sufjan ibn Veki'a; kaže: Nama je ispričao Ebu Bekr ibn 'Ajaš, on je prenio od Ibn Vehba, a on od svoga oca, da je u Tevratu zapisano:

¹ *Ilm* može učiniti svoga sahibiju obijesnim, kao što bogatstvo uradi sa svojim. Riječ *tugjan* je obijest i prelaženje granice. Kako se uznese i osili bogataš svojim imetkom, tako se učeni zanese i umisli svojim znanjem i statusom među običnim svijetom.

“Od oholosti je, da čovjek zove svoga brata - pa mu se ne odazove, da ga zakune životom ¹- pa ne ispuni što od njega traži, da mu iznese jelo - pa kaže da nije dobro, a ko zahvali Allahu, subhanehu ve te'ala, na hrani izrazio Mu je zahvalnost.”²

1672/2185. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Davud i veli: Nama je ispričao Šu'be, prenijevši od 'Avfa el-'Arabija, da je Vehb ibn Munebbih rekao:

“Osobina licemjera je da mrzi kuđenje, a voli hvalu.”

1673/2187. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Junus ibn 'Abdussamed ibn Ma'kil i kazao: obavijestio me je Ibrahim ibn Hadždžadž, da je čuo Vehba, kako je rekao:

“Od svih Ademovih sinova šejtanu je najdraži izjelica, spavalica.”³

1674/2191. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama su ispričali Hadždžadž i Ebu En-Nadr; vele: Nama je ispričao Muhammed ibn Talha, on je prenio od Muhammeda ibn Džehade, a on od Vehba ibn Munebbaha, da je rekao:

“Ko čini ibadete, povećava mu se snaga za njih, a ko se ulijeni, povećava mu se nemoć.”

1675/2193. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Isma'il ibn 'Abdulkerim, koji je kazao: Meni je ispričao 'Abdussamed ibn Ma'kil, da je čuo Vehba ibn Munebbaha, kako je na mimeru u sklopu hutbe rekao:

“Zapamtite od mene troje: čuvajte se prohtjeva kojima se pokorava, lošeg druga i divljenja čovjeka svojim mišljenjem.”

¹ Trebalo bi stajati da ga zakune, tj. zamoli Allāhom. Ovdje znači kada ga moli da mu nešto učini. Najstrožije je zabranjeno u našem šerijatu kleti se bilo čime od stvorenja, a život je stvorenje, pa ovo treba ili odbaciti, ili protumačiti kao nešto što nije bilo zabranjeno u ranijim šerijatima, a zabranjeno je u našem, kao što je slučaj sa poklanjanjem nekome sem Allāhu sedždom.

² Najuzje značenje je da se na hrani zahvaljujemo donosimo šukr, ako kažemo: elhamdulillah poslije jela time smo se Allāhu zahvalili, odužili šukr.

³ Pošto takav neće uraditi nikakav hajr.

1676/2194. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Isma'il ibn 'Abdulkerim i veli: Meni je ispričao 'Abdussamed, da je čuo Vehba kako je rekao jednom od svojih drugova:

“Hoćete li da vas naučim medicini, koje se ne pridržavaju ljekari, fikhu kojemu nisu dosljedni fekihi i pribranosti koje se pribrani ne drže do kraja? Rekoše: - Hoćemo, o Ebu 'Abdullahu. Reče: - Što se tiče medicine, koje se ne pridržavaju ljekari: ne jedi a da ne spomeneš Allahovo, subhanehu ve te'ala, ime na početku i zahvališ Mu na kraju jela. Što se tiče fikha u kome nisu dosljedni fekihi: ako budeš pitan za nešto odgovori ako o tome imaš znanje, a u protivnom reci: ne znam. A što se tiče pribranosti koje se ne drže pribrani: pridržavaj se šutnje, izuzev kad budeš pitan za nešto.”

1677/2195. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac prenijevši od 'Affana, da je rekao: Nama je ispričao Mehdi ibn Mejmun; kaže: Nama je ispričao 'Abdulhamid prijatelj Ez-Zijadija, prenijevši od Ibn Munebbiha, da je rekao:

“U narodima prije vas bio je čovjek koji je činio dosta vremena ibadet, poslji je kojeg je tražio od Allaha, dželle šanuhu, svoju potrebu. Postio je sedamdeset subota, jedući svake subote po jedanaest datula, pa je iza toga tražio od Allaha, 'azze ve džel, svoju potrebu, ali mu nije bila data. Tada sam sebi reče: - Ti si kriva dušo, da u tebi ima hajra bilo bi mi dato ono što sam tražio, ali nema u tebi hajra. Istoga trena mu je došao melek i rekao: - Sine Ademov, ovaj sahat u kome si sebe vidio bezvrijednim bolji ti je od svih proteklih ibadeta i Allah ti je dao potrebu koju si molio.”

1678/2196. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Bekr ibn Zendživejh; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrezzak i veli: Nama je saopćio 'Imran, Ebu El-Huzejl, koji je kazao:

Čuo sam Vehba da o Allahovim, subhanehu ve te'ala, riječima: “i kada se mora vatrom napune” Et-Tekvir: 6., kaže: “Napune se vatrom.”

ZUHD TAVUSA¹

1679/1186. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Muhammed ibn 'Abdullah ibn Numejr; veli: Nama je ispričao Hafs ibn Gijas, on je prenio od Lejsa, a on od Tavusa, da je rekao:

"Najljepši glas pri učenju Kur'ana imaju oni ljudi koji se najviše boje Allaha, subhanehu ve te'ala."²

1680/2197. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Čitao sam pred svojim ocem, sljedeće: Ispričao nam je 'Abdurrezzak i kazao: Nama je saopćio En-Nu'man ibn Ez-Zubejr es-San'ani:

"Da je Muhammed ibn Jusuf, ili Ejjub ibn Jahja, poslao Tavusu 700 ili 500 dinara, rekavši čovjeku koga su poslali da će ga emir odjenuti i nagraditi ako ih Tavus primi. Tako je otišao sa novcima, dok nije došao do Tavsa i rekao mu: - Tavuse, ovo je dar koji koju ti je poslao emir. On reče: - Nemam za tim potrebe. Ovaj ga je stao nagovarati ali je Tavus odbijao, te je ovaj na kraju ostavio novce u neki od otvora na kući, a zatim otišao i rekao kako je Tavus primio novce. Prošlo je izvjesno vrijeme, pa je do vlasti dospio nekakav Tavusov postupak koji im se nije svidio, pa je emir rekao: - Pošaljite nekoga do Tavusa neka nam vrati naš novac. Došao mu je izaslanik od emira i rekao: - Hoću natrag novac koji ti je poslao emir. Veli: Nisam uzeo od njega ništa. Izaslanik se vratio i prenio im vijest.

¹ On je Ebū Abdurrahman, Tawūs Zekwān ibn Kejsān, El-Jemani, El-Humejri, pripadao je srednjoj generaciji tabi'ina. Bio je pouzdan, pobožan, karakteran, među najučenijima, da su mnogi učenjaci rekli kako njemu sličnog nisu vidjeli. Kaže Jahja ibn Me'in da mu je dat nadimak Tawūs paun jer je bio istaknut poput pauna među učačima Kur'ana, zbog svoje učenosti. Umro je 106. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 8/97., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001., zatim **Ibn Kesir**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 13/21., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijeh we-l-arebijeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

² Najljepše je i najkorisnije, za dušu i uzimanje pouke, slušati učenje čovjeka koji se boji Allāha. Svrha slušanja učenja Kur'ana je da nam srca i kože osjete strahopoštovanje, smiraj i um primi pouku. Melodično učenje Kur'ana bez strahopoštovanja iako je muzikalno i ugodno za uho, vrsta je gafleta i odvođenja misli i srca u pogrešnom pravcu, ka zabavi i rasonodi.

Znali su da govori istinu. Bi rečeno da pošalju onoga ko mu ih je odnio. Reče: - Daj mi natrag ono što sam ti donio, Ebu 'Abdurrahmane. On ga upita: - Jesam li ja uzeo od tebe išta? Veli: - Ne. - Znaš li gdje si ih ostavio? Veli: - Da, u taj i taj otvor. Tavus reče: - Pogledaj gdje si ih ostavio. Pa je zavukao ruku i uzeo kesu prašnjavu i prekrivenu paučinom, te je takvu vratio njima.”¹

1681/2198. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ma'mer ibn Sulejman er-Rikki i veli: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Bišr, koji je kazao:

“Da je Tavus el-Jemani imao dva puta do mesdžida, put koji je vodio kroz pijacu i drugi van nje. Jedan bi dan išao jednim, a drugi dan drugim putem do mesdžida. Kada bi išao putem kroz pijacu i vidio pečene ovčije glave ne bi mogao jesti te večeri.”²

1682/2199. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hammad el-Hajjat, on je prenio od Sufjana, on od Se'ida, a on od Tavusa:

Da bi on molio: “Allahu moj, nedaj mi imetak i djecu.”

1683/2200. Pričao nam je Abdullah, pričao nam je Muhammed ibn Jezid El-Kufi, pričao nam je Ibn Jeman od Mis'ara, od nekog čovjeka, da je rekao:

“Došao je Tavus kod nekog čovjeka u doba zadnje trećine noći, pa mu rekoše: - On spava. Tavus reče: - Nisam mislio da iko spava u ovo vrijeme.”³

¹ Vladari daju novac učenima da ih potkupe i da ovi zarad novca podržavaju i ne kritikuju vlast. To su Tavus i slični odlično znali i radije su gladovali nego uzimali darove od vladara, kojima neće moći ukazati na grešku za hatar novca koji dobijaju od njih. Otuda je jedan od selefa kazao: “Kada vidite učenjaka da posjećuje vladara, optužite njegovu vjeru.” A drugi je kazao: “Nikada od vladara nećete uzeti dunjaluk da im nećete platiti svojom vjerom duplu cijenu.” Čak im se nisu istinski učenjaci odazivali da im uče djecu na dvoru, nego da ovi pošalju svoj djecu kod učenoga, ili u halku sa svim talibima.

² Ono što nemarnima izaziva pljuvačku iza zuba, njega podsjeća na prženje tijela i lobanja u Džehennemu, pa mu pokvari dunjaluk.

³ Zbog vrijednosti kijama klanjanja u tom dijelu noći, jer se tada Allāh spušta na zemaljsko nebo i pita robove: - Ima li onih koji traže da im dam, koji se kaju da im oprostim... itd.

1684/2201. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Ma'mer, prenijevši od Ibn 'Ujejne, koji veli:

"Da je Omer ibn 'Abdulaziz rekao Tavusu, da proslijedi svoje potrebe do vođe pravovjernih Sulejmana ibn 'Abdulmelika, pa je Tavus rekao: - Nemam potrebe za njime. Pa se to dopalo Omeru."

1685/2202. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Veki'a i rekao: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od nekog čovjeka, a on od Tavusa:

*Da bi on molio u svojim dovama: "Allahu moj, opskrbi me imanom i dobrim djelima, a uskrati mi imetak i djecu."*¹

1686/2203. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Muhammed et-Tejmi i veli: Čuo sam šejha da priča, kako prenosi od nekog čovjeka, da mu je rekao da je Tavus rekao:

"Dok sam bio u ograđenom dijelu Ka'be – hidžru, priđe mi El-Hadždžadž, a u tome naiđe neki čovjek na kome se moglo nazrijeti da je iz pustinje, pa ga El-Hadždžadž upita: - Odakle dolaziš? Reče: - Iz Jemena. Reče: - Kako si iza sebe ostavio Muhammeda ibn Jusufa? Veli on: - Velikog i debelog, kako te raduje. Reče: - Ne pitam te o tome. - Pa o čemu me onda pitaš? - Pitam te kako postupa kao vladar? Veli: - Varalica i zulumčar. El-Hadždžadž ga upita: - Zar ne znaš da je on moj brat? Veli: - Misliš li da je tebi tvoj brat važniji nego meni Allah, subhanehu ve te'ala,? Tavus veli: - Nisam vidio prizor meni draži od toga. El-Hadždžadž mu ništa ne učini i on se spasi."

1687/2205. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Abdurrezzak i kazao: Nama je saopćio Ma'mer, koji kaže:

*"Da je Tavus pazio svoga prijatelja u bolesti tako da ga je prošao hadždž, a jednom je rekao Ma'mer: - Pazio je nekog čovjeka koji mu nije ni prisni prijatelj."*²

¹ Jer su iman i djela što vječno koristi čovjeku, a djeca i imetak oduzimaju vrijeme za djela i plus su odgovornost pred Allāhom.

² Smatrao je hizmet tom čovjeku važnijim od hadždža, naravno hadždž mu je bio nafile, ne prvi put farz, jer je živio u Hidžazu i često obavljao hadždž, ako ne svake godine.

1688/2206. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu 'Abdullah es-Sulemi i veli: Nama je ispričao Damra, on je prenio od Šemmeta el-'Akkija, da je rekao: Tavus mi je rekao:

"Kada klanjaš jaciju, klanjaj poslije nje tri rekata¹ i ne jedi hranu čovjeka od vlasti."²

1689/2208. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrezzak i kazao: Nama je saopćio Davud ibn Ibrahim i rekao:

"Jedne noći na putu na hadždž, lav je zaustavio ljude, te su se oni zbili jedni uz druge. Kada je bilo pred kraj noći, lav je otišao, a ljudi su se raštrkali desno i lijevo, bacivši se u san, dok je Tavus stajao i klanjao. Jedan iz svjetine reče Tavusu: - Zašto ne legneš, pa ti klanjaš od početka noći? Tavus reče: - A ko svjestan spava pred zoru?"³

1690/2209. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu 'Ali Temile, prenijevši od Ibn Ebi Revvada, da je rekao:

"Tavus i njegova družina bi, nakon što bi klanjali ikindiju namaz, okrenuli se Kibli i ne bi progovorili međusobno do akšama, već bi se predali dovama."

1691/2213. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao El-Haffaf, on je prenio od Osmana ibn Seleme, a on od Mensura ibn Zazana, da je rekao:

"Obaviješten sam da će smradom nekih, koji budu bačeni u Vatru, biti uznemireni drugi stanovnici Vatre, pa će takvima biti rečeno: - Teško tebi šta si radio? Zar nije dovoljno ovo u čemu smo od zla, pa da budemo kažnjavani još tobom i tvojim smradom! Pa

¹ Radi se o vitru, jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oporučio Ebū Hurejri, radijallahu anhu, klanjanje vitra prije spavanja.

² Spomenuta je riječ *arif* koja znači narodni predstavnik kod vlasti, koji zbog svoga položaja kod vlasti i potrebe ljudi za njim kao posrednikom između njih i vlasti, često uzima ili mu se daje što mu ne pripada od tuđih hakova imetaka.

³ Klanjao je do tada, jer niko nije spavao zbog lava koji ih je vrebao, a kada je prošla opasnost od lava nastupila je zadnja trećina noći, koja je za Tavusa neizostavno vrijeme za tehedždžud noćni namaz.

će reći: - *Bio sam učen, pa se nisam okoristio svojim znanjem.*¹

1692/2214. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao El-Haffaf, koji je kazao: Nama je saopćio Osman Ebu Seleme, prenijevši od 'Imrana el-Kasira, da je rekao:

“Preneseno mi je da u Džehennemima ima dolina, od koje se sam Džehennem Allahu utječe svaki dan četiri stotine puta, iz straha da ne bude poslana na njega, pa ga ne proguta. Ta dolina je pripremljena za licemjerne učache i učene.

¹ Najbliže; da je postupao drugačije nego li znanje nalaže, a uz to ide da ga nije širio, ili ga je skrivao, ili još gore iznevjerio i prodao za jeftini dunjaluk, prilagođavajući nauku Islam prohtjevima vladara, moćnika, ili većine.

MUDŽAHID IBN DŽEBR¹

1693/939. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ma'mer i veli: Nama je ispričao Džerir, on je prenio od nekoga čovjeka, taj od Lejsa, a on od Mudžahida, da je za Allahove, subhanehu ve te'ala, riječi:

„i učinit će me, gdje god budem, blagoslovljenim.“ Merjem 31. kazao da znače: *“Učinit me da poučavam ljude dobru.”*

1694/1182. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Kasim ibn Muhammed; kaže: Nama je ispričao 'Abdus-salam ibn Harb, on je prenio od Lejsa, a on od Mudžahida, da je o Allahovim, subhanehu ve te'ala, riječima:

„Allah će doista oprostiti onima koji se kaju.“ El-Isra', 25. rekao: *“Koji pogriješe tajno i pokaju se tajno.”*

1695/2065. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao 'Abbas ibn El-Kasim el-El-Esedi, on je prenio od Galiba ibn 'Abdullah, a on od Mudžahida da je u vezi ajeta:

“Na licima su im znaci, tragovi od padanja licem na tle.” El-Feth 29. rekao: *“Svjetlost njihovih lica na Sudnjem danu, zbog mnoštva sedždi koje su bile na dunjaluku.”*

1696/2215. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Jusuf es-Saffar; kaže: Meni je ispričao Ebu Bekr ibn 'Ajaš, on je prenio od Jahjâa el-Kattata, a on od Mudžahida, da je rekao:

“Biće naredeno da se čovjek baci u Vatru, pa će se ona povući od njega, a Allah, subhanehu ve te'ala, će je upitati: Šta ti je, šta to činiš? Pa će reći: - Utjecao Ti se od mene. Pa će Allah, subhanehu ve te'ala, reći: - Pustite ga.”

¹ On je Ebu-l-Hadždžadž, Mudžahid ibn Džebr, El-Mekkī, El-Mahzūmī, pripadao je srednjoj generaciji tabi'ina, bio je pouzdan, pobožan, imam u tefsiru, kiraetu i u nauci uopće, bio autoritet. Prešao je tefsir cijelog Kur'ana pred Ibn 'Abbāsom 30 puta. Umro je između 101. i 104. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 9/30., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001., zatim **Ibn Kesir**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 13/6., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmiijeh we-l-arebijjeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

1697/2216. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ruh i veli: Nama je ispričao Šibl, on je prenio od ibn Ebi Nedžih, a on od Mudžahida:

Da je u vezi ajeta: „A ne zaboravi ni svoj udio na ovom svijetu“ El-Kasas 77., rekao: “Uzmi od svoga dunjaluka za svoj ahiret, radeći na njemu djela pokornosti Allahu, subhanehu ve te'ala.”

1698/2217. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Husejn ibn 'Ali, prenijevši od Lejsa ibn Ebi Sulejma, da je rekao: Mudžahid bi govorio:

“Učen je onaj koji se boji Allaha, subhanehu ve te'ala.”

1699/2218. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao El-Kasim ibn Malik, koji veli: Nama je ispričao Lejs, prenijevši od Mudžahida, da je rekao:

“Kada se čovjek okrene Allahu, subhanehu ve te'ala, On okrene srce vjernika prema tome robu.”¹

1700/2219. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao 'Amr ibn Sulejman, Ebu Er-Rebi'i i kazao: Nama je ispričao Muslim, Ebu 'Abdullah ed-Dejlemi, prenijevši od Lejsa, a on od Mudžahida, da je rekao:

“Ko se ne stidi od halala lišit će se tereta, sebi će olakšati i umanjit će oholost.”²

1701/2220. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Šurejh; veli: Nama je ispričao Mehdi ibn Mejmun, prenijevši od Junusa ibn Habbaba, koji kaže: Meni je rekao Mudžahid, a bio mi je rođeni brat:

“Hoćeš li da te obavijestim ko je el-evvab el-hafiz³- onaj koji se vraća i čuva? Rekoh: - Hoću. On reče: - To je čovjek koji se sjeti svoga grijeha, pa kada se osami, traži oprost za njega.”

¹ Kada voli Allāhu i štuje, Allāh učini da ga mu'mini zavole i poštuju.

² Nije ga stid što mu je odjeća, kuća, pokućstvo i ostalo skromno i oskudno, ako je halal. Te ne teži bogaćenju, zamarajući se i upadajući u haramo samo sa ciljem izbje-gavanja sramote zbog skromnosti u kojoj je. Mnogi bi ljudi bili zadovoljni sobom, ali zbog drugih i njihova prezira, podsmijeha i govora, zamaraju se i nerijetko vole imati više sa haramom, nego izlaganje porugama svijeta zbog skromnog halala.

³ El-evvab el-hafiz se spominje u ajetu 32. sure Kaf.

1702/2221. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Jusuf es-Saffar; veli: Nama je ispričao Ebu Bekr, on je prenio od Ebu Jahjaa el-Kattata, a on od Mudžahida, da je rekao:

"Biće naredeno na Sudnjem danu da se čovjek baci u Vatru, pa će reći: - Nije ovakvo bilo moje mišljenje o Allahu, subhanehu ve te'ala. Pa će reći Allah, subhanehu ve te'ala: - Kakvo je bilo tvoje mišljenje? Reče: - Da ćeš mi oprostiti. Pa će reći: - Pustite ga."

1703/2223. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Er-Rebi'i; kaže: Meni je ispričao Muslim, on je prenio od Lejsa, a on od Mudžahida, da je rekao:

"Ko uzvisi sebe ponizio je svoju vjeru, a ko ponizi sebe uzvisio je svoju vjeru."¹

1704/2230. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Našao sam u knjizi Muhammeda ibn Hatim, da je svojeručno napisao: Ispričao nam je Bišr ibn El-Haris; kaže: Meni je ispričao Jahja ibn Bejan, on je prenio od Osmana ibn El-Esveda, a on od Mudžahida, da je rekao:

"Kada bi čovjek u pokornosti Allahu, subhanehu ve te'ala, potrošio koliko je brdo Uhud, ne bi time bio od rasipnika."

1705/2232. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Sabik, koji je kazao: Nama je ispričao Malik ibn Migvel, koji je kazao: Čuo sam Ebu Jahju, da je rekao:

"Požalio sam se Mudžahidu na grijeh, pa mi reče: - A gdje ti je brisač za grijeh. Misli na istigfar."

1706/2245. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hejsem i veli: Nama je saopćio Mensur, on je prenio od Zazana, a on od Mudžahida, da je rekao:

"Nema nijednog od sinova Ademovih, a da ga melek ne drži za vrh glave, iako se uzoholi, Allah, subhanehu ve te'ala, ga ponizi, i drugi melek koji ga drži za bradu, pa ako bude ponizan, uzdigne ga."

¹ Ko sebe vidi velikim, slaba mu je vjera, a ko sebe vidi malim taj je vrijedan, ili ko svoju vjeru vidi velikom, a sebe malim.

1707/2246. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Meni je ispričao Džerir, on je prenio od Lejsa, a on od Mudžahida, da je o Allahovim, subhanehu ve te'ala, riječima:

„I Allaha iz obilja Njegova molite.“ En-Nisa', 32., rekao: *“Nije nešto od dunjalučkih dobara.”*

ZUHD 'UBEJDA IBN 'UMEJRA¹

1708/1092. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Surejih ibn Junus; kaže: Nama je ispričao Muslim ibn Halid, on je prenio od Ibn Ebi Nedžiha, a on od 'Abdullaha ibn 'Ubejda ibn 'Umejra², da je rekao:

“Ljudi će biti proživljeni na Sudnjem danu gladniji, žedniji i goliji nego ikada što su bili. Pa ko je hranio Njegove robove u Njegovo ime, Allah će ga nahraniti. Ko je odijevao Allaha, odjenuće ga Allah, subhanehu ve te'ala. Ko je napojio Allaha, napojiće ga Allah, subhanehu ve te'ala. Pa ko je bio u Allahovu zadovoljstvu Allah, subhanehu ve te'ala, je moćniji da njega učini zadovoljnim.”³

1709/1573. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Obaviješten sam od Sejjara, koji veli: Nama je ispričao Murdži ibn Vadi' i kaže: Meni je Ejjub ibn Vail Er-Rasibi rekao:

“O Murdži, ne brini zbog dunjaluka, već brini za ahiretom. Jednog od tvojih prijatelja je snašla velika potreba, pa je izišao jedne noći, te mu se spustila s neba kesa dirhema na rame i on je iz nje dijelio dugo vremena, često bi ga žuljala dok bi spavao na boku.”

1710/2224. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman i rekao: Nama je ispričao Israil, prenoseći od Zijada ibn Fejjada, da je rekao: Meni je ispričao onaj ko je čuo 'Ubejdullaha ibn 'Umejra, da je rekao:

¹ On je Ebū 'Āsim, 'Ubejd ibn 'Umejir ibn Qatade ibn Sa'd El-Lejsī, El-Mekkī, iz generacije starih tabi'ina. Rođen je u vremenu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a neki kažu da je i vidio Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Učenjaci hadisa su složni na njegovoj pouzdanosti, bio je među najrječitijim i najpobožnijim ljudima, i ponekad bi toliko plakao da bi se šljunak nakvasio njegovim suzama. Umro je 68. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 8/24., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001., zatim **Ibn Kesir**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 12/238., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijjeh we-l-arebijjeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

² Ebū Hašim, Abdullah ibn 'Ubejd ibn 'Umejir ibn Qatade ibn Sa'd El-Lejsī, El-Mekkī, iz srednje generacije tabi'ina, bio je sličan svom ocu 'Ubejdu, pouzdan, rječit, pobožan. Umro je 113. h.g.

³ Toga dana nagradom i počastima koje će mu dati i ukazati.

“Dajte prednost stidu od Allaha, nad stidom od ljudi.”

1711/2225. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdurrahman, on je prenio od Sufjana, on od El-A'meša, on od Ebu Sufjana, a on od 'Ubejda ibn 'Umejra, da je rekao:

“Kome Allah, subhanehu ve te'ala, hoće dobro, pouči ga vjeri i nadahne ga ispravnošću.”

1712/2226. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Mu'avija, on je prenio od El-A'meša, on od Mudžahida, a on od 'Ubejda ibn 'Umejra, da je rekao:

“Trudbenik danas nije ništa drugo nego kao neozbiljan čovjek ranije.”¹

1713/2227. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdumelik ibn 'Amr i veli: Nama je ispričao El-Esved, on je prenio od Eu Nevfela, da je 'Ubejd ibn 'Umejra rekao:

“Ako škrtarite na imetku pa ga ne dijelite, strah vas je neprijatelja da se protiv njega borite i noć vam je teška da je na namazu probdijete, onda mnogo govorite: Subhanellahi ve bi hamdihi, jer tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, one su vrjednije kod Allaha, subhanehu ve te'ala, od dva brda, zlatnog i srebrenog.”

Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'a, on je prenio od Sufjana, on od Habiba ibn Ebi Sabita, a on od 'Ubejda ibn 'Umejra, da je rekao:

“Allah, subhanehu ve te'ala, ima potrebu za Svojim robom, sve dok rob ima potrebu za Allahom, dželle ve'ala.”

1714/2228. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Davud ibn 'Amr; kaže: Nama je ispričao 'Abser i rekao: Nama je ispričao Ebu Husajn, on je prenio od Mudžahida, a on od 'Ubejda ibn 'Umejra el-Lejsija, da bi on govorio kada nastupi zima:

¹ Hoće reći da danas u njegovo vrijeme ozbiljni, koji mnogo ibadete, u odnosu na ranije trudbenike su kao slabi, neozbiljni, oni koji su se poigravali i činili malo ibadeta.

“O učači Kur’ana, nastupile su vam duge noći za namaza i okraćali dani za posta, pa radite. Ako vam je noć teška da je probijete na namazu, i strah vas neprijatelja da se protiv njega borite i strah vas za imetak da ga u dobro trošite, onda mnogo spominjite Allaha, tebareke ve te’ala.”

1715/2229. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Nama je ispričao Salih ibn ‘Abdullah ez-Zuhri; veli: Nama je ispričao Omer ibn Harun, on je prenio od Sufjana ibn ‘Asima, on od ‘Abdulkerima ibn ‘Umejje, a on od ‘Ubejda ibn ‘Umejra, da je rekao:

“Allah, subhanehu ve te’ala, prezire učena čovjeka ako je pohlepan za odjećom, jahalicom, često ih mijenja i probire, iako stalno izlazi i ulazi vladarima i imućnima.”

1716/2313. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Nama je ispričao naš komšija Ebu ‘Abdullah, Muhammed ibn Hišam; kaže: Nama je ispričao Ma’mer ibn Sulejman, koji je kazao: Nama je saopćio ‘Abdullah ibn Bišr, on je prenio od El-A’meša, on od Mudžahida, a on od ‘Ubejda ibn ‘Umejra, da je rekao:

“Allah, subhanehu ve te’ala, daje dunjaluk i onome koga voli i koga ne voli, a ne daje vjeru osim onome koga voli. Kada zavoli roba, da mu iman. Pa ko se boji neprijatelja da protiv njega džihad vodi, ili se boji noći da je u ibadetu provodi, ili škrtari na imetku da ga dijeli, neka što više izgovara: subhanallahi el-hamdu lillah i la ilahe illa llah.”

1717/2233. Ispričao nam je ‘Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Mu’emmil i kazao: Nama je ispričao Sufjan, on je prenio od Ebu El-Džehhafa, a on od Ebu Zur’e ibn ‘Amra ibn Džerira, da je rekao:

“Nikada se ne zavole dva čovjeka u ime Allaha, subhanehu ve te’ala, a da od njih ne bude bolji onaj koji više voli svoga brata.”

EBU IDRIS EL-HAVLANI¹

1718/2236. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hadždžadž i veli: Nama je ispričao Se'id ibn 'Abdulaziz, on je prenio od Rebi'a ibn Jezida, a on od Ebu Idrisa el-Havlanija, da je rekao:

“Džamije² su mjesta za okupljanje časnih.”³

1719/2237. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Rabi'a ibn Jezid, prenijevši od Ebu Idrisa, da je rekao:

“Ko svoje brige svede na jednu brigu⁴, Allah, subhanehu ve te'ala, će ga riješiti ostalih briga⁵, a ko u svakoj dolini imadne brigu, Allaha ne brine u kojoj će taj rob stradati.”

¹ On je Ebū Idrīz, Ā'izullah ibn Abdullah ibn 'Amr, El-Hawlānī, iz generacije starih tabi'ina. Bio je veliki učenjak Šama, jedan od najučenijih u svom vremenu, veliki pobožnjak i učač Kur'ana. Bio je kadija Šama za vrijeme halife Abdulmelika ibn Merwana, i za njega je rekao Mekhūl, čija će biografije kasnije biti spomenuta: „Nisam vidio nikog poput njega.“ Umro je 80. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 9/451., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001., zatim **Ibn Kesir**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 12/302., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijjeh we-l-arebijjeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

² Mjesto za sjedenje, druženje, razgovaranje. Pošto mesdžid ne dopušta svakakvu priču, njihove priče su ibadet, nasihat, zikr i poučavanje. A pošto su oni časni i njihovi govori i razgovori ne remete atmosferu mesdžida. Naprotiv, njima se mesdžid ukrašava, a bez njih plače.

³ Plemenitih i dobrih mu'mina čije je srce vezano za mesdžid.

⁴ Ta briga je ahiretska, briga da se udovolji Božijim zahtjevima datim vjerom i šerijatom. Briga da se Allāhu udovolji i uspije na ahiretu ulaskom u Džennet i spasom od Vatre.

⁵ Dunjalučke brige: vrste imetka, djeca, karijera, a kamoli strasti, harama, ili rat protiv vjere, kojim je zapošljeno svjesno, ili ne svjesno, mnogo više Allāhovih robova od onih koji se bore za nju.

1720/2238. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Jezid; veli: Nama je ispričao Se'id ibn Ebi Ejjub; veli: Nama je ispričao 'Ajaš ibn 'Ajaš, on je prenio od Ibrahima ed-Dimiškija, a on od Ebu Idrisa el-Havlanija, da je rekao:

“Ko bude učio vještinu govora da bi time pridobio ljudska srca, neće okusiti miris Dženneta.”¹

¹ Prijetnja se odnosi na one koji to budu koristili da ljude odvede u zabludu, ili osvajaju za sebe, a ne i na one koji tu vještinu koriste da ih privuku vjeri. I u posljednjoj situaciji se krije opasnost da li će to biti iskreno Allāha radi, ili će se govornik diviti sam sebi i tražiti što za sebe od ljudi, ili samo od Allāha.

IBRAHIM IBN EDHEM¹

1721/1906. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Dža'fer ibn Muhammed ibn Fudajl iz Re'sul-'Ajna; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Kesir es-Sana'ni, prenijevši od Ibrahima ibn Edhema, koji kaže:

"Ata' es-Sulemi bi, kada se prevrne u toku noći, udario rukom po dijelovima tijela, provjeravajući ih iz straha da mu Allah, subhanehu ve te'ala, nije lik pretvorio u nešto drugo."

1722/2239. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac i veli: Nama je ispričao Ebu Mu'avija el-Gulabi; kaže: Ibrahim ibn Edhem je rekao:

"Nipošto nemoj da između tebe i Allaha, subhanehu ve te'ala, bude neko ko ti daje, i smatraj ono što ti daju od dobra, dugom i teretom."²

1723/2240. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ebu Mu'avija i kazao: Meni je ispričao Halid ibn El-Haris, koji veli: Preneseno mi je da je Ibrahim ibn Edhem rekao:

"Nije iskren prema Allahu, subhanehu ve te'ala, onaj ko voli popularnost."

¹ On je Ebū Ishāq, Ibrāhīm ibn Edhem ibn Mensūr, El-'Adžlī Et-Belhī, iz generacije tabi tabi'īna. Bio je veliki pobožnjak, asketa, onaj koji je spoznao Allāha istinskom spoznajom i osjetio slast ljubavi prema Savršenom Voljenom, od koga se prenose brojne izreke o zuhdu, odgoju duše, srčanim radnjama i pobožnosti. Ostavio je dunjaluk radi ahireta, i bio je od onih koji govore da kada bi kraljevi znali šta osjeća u prsima od ljepote, sabljama bi se borili da to otmu. Umro je 162. h.g. Vidjeti: **Ibn Kesīr**, *El-Biđāje we-n-nihāje*, 13/494., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijeh we-l-arebijeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

² Mudra uzrečica kaže: *"Uzmi od koga hoćeš, bićeš mu rob. Podaj kome hoćeš, bićeš mu gospodar. Budi neovisan od koga hoćeš, bićeš mu ravan."* U svjetlu te mudre izreke neka svako odabere što će biti među ljudima: rob im, gospodar, ili jednak.

1724/2241. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn Jezid i rekao: Nama je ispričao 'Ujejne ibn 'Abdurrahman; veli: Meni je ispričao 'Ali ibn Zejd ibn Džeda'n:

"Jedan od Ensarija na samrti je pozvao svoga sina i rekao mu: - Sinko moj, oporučiću ti vasijet pa ga dobro zapamti, jer ako ga ne zapamtiš od mene u ovoj prilici, nećeš ga prije poslušati od nekoga drugog: Boj se Allaha, subhanehu ve te'ala! Ako možeš da danas budeš bolji nego jučer, a sutra bolji nego danas, uradi tako. Čuvaj se pohlepe, jer je ona prisutno siromaštvo, a drži se očaja, jer sve ono u što izgubiš nadu, Allah, subhanehu ve te'ala, te je učinio neovisnim od toga. Čuvaj se svega zbog čega se treba kajati, jer se nikada ne kaje zbog dobra. Kada pogriješi neko od sinova Ademovih, zahvali Allahu što to nisi ti. A kada obavljaš namaz klanjaj kao što bi ga klanjao onaj koji napušta dunjaluk, i smatraj da poslije toga namaza nećeš više nikada imati priliku da klanjaš namaz."¹

¹ Jer nema sumnje da bi svako u takvoj situaciji obavio namaz najbolje i najiskrenije što može. Kada bi znao da mu je poslije toga namaza seliti umirati, prije nego li dođe sljedeći vakat.

IBN MUHAJRIZ¹

1725/2242. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Isma'il ibn Ibrahim, koji je kazao: Nama je ispričao Redža' ibn Ebi Seleme:

“Obaviješten sam da je jedne prilike Ibn Muhajriz ušao kod nekog trgovca bezom, da nešto kupi, pa neko od prisutnih reče trgovcu: - Znaš li ovoga? Ovo je Ibn Muhajriz!? On je ustao rekavši: - Došao sam da kupim novcima, a ne svojom vjerom.”

1726/2298. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Harun ibn Ma'ruf i veli: Nama je ispričao El-Velid ibn Šudža' i rekao: Nama je ispričao Damra, prenijevši od Omera ibn 'Abdulmelika, da je rekao:

“Bio je Ibn Muhajriz u pozadini vojske sa jednim čovjekom u pohodu na Vizantiju, pa kada su se htjeli rastati, zatraži Ibn Muhajriz od ovoga da mu nešto oporuči, pa ovaj reče: - Ako budeš mogao da znaš, a da ne budeš poznat, učini! Ako mogneš da pitaš, a ne budeš pitan, učini! Iako mogneš da ideš ka nekom tražeći znanje, a da se tebi ne ide, učini tako.”

1727/2299. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn Bekkar i kazao: Nama je ispričao 'Abdullah ibn El-Mubarek, prenijevši od 'Alija ibn Talka, koji kaže: Čuo sam Ibn Muhajriza, da je rekao:

“Ko ide ispred svoga oca time mu čini neposluh, osim da to čini kako bi sklonio neku smetnju ispred njega. A ko zove svoga oca imenom, ili nadimkom, čini mu neposluh, jedino da ga zove: babo, babuka.”²

¹ On je Ebū Muhajrīz, Abdullah ibn Muhajrīz ibn Džunāde ibn Wehdb El-Qurešī El-Mekki, pripadao je srednjoj generaciji tabi'ina, i bio je jedan od njihovih velikih pobožnjaka, okičen lijepim karakternim osobinama i islamskim zuhdom. Umro je 33. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 9/450., prvo izdanje, Mektebetul-Hānidži, Kairo, 2001., zatim **Ibn Kesir**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 12/660., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-dirāsati-l-islāmijeh we-l-arebijeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

² Navedena je imenica otac u deminutivu.

1728/2302. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao El-Hasan; kaže: Pisao nam je Damra on je prenio od Jahje, a on od Ebu 'Amra eš-Šejbanija, da je rekao: *"Ibn Muhajriz bi, ako bi ga neko pohvalio u lice, naljutio se i rekao: - Otkud znaš da sam takav. Ko ti je to rekao?!"*

1729/2303. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Hasan; veli: Pisao nam je Damra, on je prenio od Redža' ibn Ebi Seleme, da je rekao: Ibn Muhajriz je rekao:

"Više bih volio da mi koža postane gubava nego da obučem svilenu odjeću."

1730/2304. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Hasan ibn 'Abdulaziz; kaže: Nama je ispričao Ebu Hafs, prenijevši od El-Evza'ija, da je rekao: Meni je ispričao onaj ko je čuo Ibn Muhajriza, da je rekao:

"Ko čuva stražu na Allahovom, subhanehu ve te'ala, putu jednu noć, imaće za svakog insana i jahalicu koju čuva nagradu kirat - tešku kao brdo Uhud."

1731/2305. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Hasan ibn 'Abdulaziz; kaže: Nama je ispričao Ejjub ibn Suvejd er-Remli i kazao: Nama je ispričao Ebu Zur'a i veli:

"Da je 'Abdumelik poslao Ibn Muhajrizu robinju, pa je ovaj napustio kuću i nije u nju nikako dolazio. Pa su kazali 'Abdumeliku: - O vođo pravovjernih, otjerao si Ibn Muhajriza od kuće. Upita: - Kako? Rekli su mu: - Zbog robinje koju si mu poslao. Onda je 'Abdumelik poslao nekog da je vrati."

1732/2306. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao El-Hasan ibn 'Abdulaziz, on je prenio od Mudirre, a on od Redža' ibn Ebi Seleme, da je rekao:

"Kada bi Ibn Muhajriz izašao u pohod, najviše je volio da troši imetak na hranu konja."

1733/2247. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Džerir, on je prenio od Mensura, a on od Hilala ibn Ebi 'Ubejde, da je rekao:

“Sve dok čovjek srcem Allaha spominje on je u namazu, makar bio i na pijaci, a ako pokreće usne pri zikru, to je još bolje.”¹

1734/2248. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Šudža' ibn El-Velid, on je prenio od 'Amra ibn Kajsa, a on od Velida ibn Kajsa, da je rekao:

“Ko imadne mnogo imetka imaće i mnogo zla, a ko imadne mnogo zla imaće mnogo šejtana, a ko imadne mnogo šejtana teško će mu polaganje računa biti.”

1735/2249. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao El-Velid ibn Šudža'; veli: Nama je ispričao moj otac i kazao: Nama je ispričao Muhammed ibn Mejmun el-Kindi, prenijevši od Ebu Hemmama, El-Velida ibn Kajsa es-Sukunija, da je o Allahovim riječima: samo oni koji budu strpljivi, bit će bez računa nagrađeni. Ez-Zumer 10. rekao:

“To su džennetske sobe.”

1736/2251. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao El-Velid ibn Muslim i kazao: Nama je ispričao 'Abdurrahman ibn Jezid; kaže: Nama je ispričao Ibn Džabir; kaže:

“Rekao sam Jezidu ibn Mersedu: - Zašto ti suze nikada ne prestaju? Reče: - A zašto me to pitaš? Rekoh: - Možda mi Allah, subhanehu ve te'ala, dadne korist u tome? Reče: - Brate moj, Allah, subhanehu ve te'ala, mi je zaprijetio ukoliko Mu budem nepokoran, da će me zatvoriti u Vatru, a tako mi Allaha, subhanehu ve te'ala, da mi je zaprijetio da će me zatvoriti u hamam, imao bih razlog da plaćem i da mi suze ne prestaju. Upitah ga: - Je li ti tako i kada si nasamo? Reče: - A zašto pitaš? Rekoh: - Možda mi Allah, subhanehu ve te'ala, da korist u tome što ću čuti od tebe? Reče: - Tako mi Allaha, dođe mi ta misao kada se osamim sa svojom ženom, pa me spriječi u namjeri. A kada se stavi jelo, pa mi na um padne, spriječi me da jedem, pa se rasplaćemo ja i djeca, ne znajući šta nas je rasplakalo. Nekada to dodije mojoj ženi, pa kaže: - Jadna ja, šta me je zapalo od stalnog tugovanja s tobom u ovome životu, nikada mi s tobom nema veselja.”

¹ Jer je to onda spominjanje srcem i jezikom.

1737/2254. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Šejban ibn Ebi Šejbe; veli: Čuo sam Sellama ibn Miskina, da je rekao:

“Kada bi mi dao ovaj džamijski stub¹ zlata ne bih prodao Mushaf.”

¹ Misli na stub od stubova mesdžida u kome su razgovarali.

SE'ID IBN EL-MUSEJJIB¹

1738/774. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Musab i rekao: Meni je ispričao Malik, on je prenio od Jahjaa ibn Se'ida, a on od Se'ida ibn El-Musejjiba, da je rekao:

“Draže mi je da prespavam jaciju, nego da pričam besposlice poslije nje.”

1739/2255. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdussamed; veli: Nama je ispričao Sellam i kazao: Nama je ispričao 'Imran:

“Da Se'ida ibn El-Musejjiba nije prošao namaz u džematu četrdeset uzastopnih godina, niti je vidio potiljak klanjača ispred sebe², niti su ga ikada sreli dok izlaze iz džamije, a on tek stiže.”

1740/2256. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Veki'a i veli: Nama je ispričao Sufjan, prenijevši od Ebu Sehla, Osmana ibn Hakima, da je rekao: Čuo sam Se'ida ibn El-Musejjiba, da je rekao:

“Trideset godina mujezin nije učio ezan, a da ja nisam bio u džamiji.”

¹ On je Ebū Muhammed, Se'īd ibn El-Musejjib ibn Hazen ibn Ebi Wehb ibn 'Amr ibn Ā'iz ibn 'Imrān ibn Mahzūm, El-Medini, od starih tabi'ina i njihovih prvaka i velikana. Bio je jedan od pouzdane i velike uleme, velikih pravnika, a učenjaci hadisa su složni da su njegovi murseli najvjerodostojniji murseli, a kaže Ali ibn El-Medīni: „Ne znam nijednog tab'ina da ima veće znanje od njega.“. Bio je prvak i u znanju i na djelima. Umro je poslije 90. h.g. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 2/325., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001., zatim **Ibn Kestr**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 12/471., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijeh we-l-arebijeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998., i *El-Džāmi' fi-l-džerh we-t-ta'dīl*, 1/309., sakupio: Es-Sejjid Ebu-l-Mu'āti En-Nurī, Hasen Abdulmun'im Eš-Šelbī, Ahmed Abdurrezāq 'Īd, Mahmūd Muhammed Halīl, Alemu-l-kutub, Bejrut, 1992.

² Znači da je bio uvijek u prvom saffu, tako da nije bilo ljudi ispred njega da bi im vidio potiljak.

1741/2257. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Affan i kazao: Nama je ispričao Sellam ibn Miskin i veli: Nama je ispričao 'Imran ibn 'Abdullah ibn Talha, koji kaže:

“Smatram da je za Se'ida ibn El-Musejjiba njegov život porad Allaha, bio bezvrjedniji od jedne mušice.”

1742/2259. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Mu'emmil; kaže: Nama je ispričao Sufjan i kazao: Šejh iz Kurejša po imenu El-Velid ibn El-Mugire veli: Se'id ibn El-Musejjib mi je rekao:

“Drži se samoće, jer je ona ibadet, a također drži se krajeva mekkanskog harema, pa ako učiniš dobro, biće u haremu, a ako uradiš loše biće izvan harema. Jer sam čuo da stanovnici Mekke neće stradati, sve dok se ne usude činiti prijestupe u haremu kao van njega.”

1743/2261. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Hafs ibn Muhammed iz Re'sul-'Ajna; kaže: Nama je ispričao Ibn Ebi Merjem; veli: Nama je ispričao Sulejman ibn Bilal i kazao: Nama je ispričao Ibn Harmela, koji je kazao: Čuo sam Se'ida ibn El-Musejjiba, da je rekao:

“Četrdeset puta sam obavio hadždž.”

1744/2264. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn El-Haris, koji veli: Meni je ispričao Nur ibn Jezid, prenijevši od Halida ibn Mi'dana, da je rekao:

“Allah, subhanehu ve te'ala, na Zemlji ima svoje posude, a od njih su Allahu najdraže one što su najnježnije i najčišće, a Allahove posude na Zemlji su srca Njegovih dobrih robova.”

1745/2347. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Husejn i veli: Nama je ispričao Ibn Sulejman en-Numejri, on je prenio od Muhammeda ibn Mutarrifa, on od Ebu Hazima, a on od Se'ida ibn El-Musejjiba, da je rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi čuo glas grmljavine da se to ne bi primijetilo na njegovom licu, a kada bi nakon toga pala kiša, on bi se smirio. Ashabi su ga pitali: - Šta je to što primjećujemo na tvome licu, o Allahov Poslaniče? Reče: - Ja ne znam da li grmljavina dolazi s kišom ili kaznom.”

BILAL IBN SA'D¹

1746/2266. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; veli: Nama je ispričao Miskin ibn Bekr i veli: Nama je ispričao El-Evza'i, prenijevši od Bilala ibn Sa'da, da je rekao:

"Doživio sam ljude koji su jedni druge navodili na činjenje dobrih djela: namaza, zekata, dobročinstvo, naređivanje dobra i zabranjivanje zla, a vi danas jedni druge podstičete na raspravljanje."

1747/2267. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama su ispričali 'Abdullah ibn Muti'i i Davud ibn Rešid; vele: Nama je ispričao El-Evz'ai i kazao: Čuo sam Bilala ibn Sa'da, da je rekao:

"Ne gledaj u malenkost grijeha, već gledaj u veličinu Onoga, kome si tim grijehom bio nepokoran."

1748/2268. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Musa el-Ensari; veli: Nama je ispričao El-Velid ibn Muslim i kazao: Nama je ispričao El-Evza'i i veli: Čuo sam Bilala ibn Sa'da, da je rekao:

"Da se prisjećaš svojih dobrih djela, a zaboravljaš na loša, to ti je samoobmana."

1749/2270. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Kurejb; kaže: Nama je ispričao El-Mubarek ibn Jezid ibn Džabir, prenijevši od Bilala ibn Sa'da, da je rekao:

"Preneseno mi je da je musliman ogledalo svome bratu, pa da li mi i u čemu zamjeraš?"

¹ On je Ebū 'Amr, Bilal ibn Sa'd ibn Temim El-Eš'ari, iz srednje generacije tabi'ina, i bio je pouzdan, pobožan, sa najljepšim karakteristikama. Umro je za vrijeme vladavine Hišama, od Emevija, a bio je nastanjen u Damasku, tadašnjoj prijestonici hilafeta. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 9/465., prvo izdanje, Mektebetu-l-Hānidži, Kairo, 2001., zatim **Ibn Kesir**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 13/142., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijjeh we-l-arebijjeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998., i *El-Džāmi' fī-l-džerh we-t-ta'dīl*, 1/112., sakupio: Es-Sejjid Ebu-l-Mu'āti En-Nurī, Hasen Abdulmun'im Eš-Šelbī, Ahmed Abdurrezāq 'Īd, Mahmūd Muhammed Halīl, Alemu-l-kutub, Bejrut, 1992.

1750/2271. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao El-Velid i rekao: Čuo sam El-Evza'ija, da je rekao: Čuo sam Bilala ibn Sa'da da je rekao:

"Ne budi evlija javno, a Njegov neprijatelj kada si sam."

1751/2272. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Čuo sam El-Velida ibn Muslima, da kaže: Čuo sam El-Evza'ija da je rekao: Čuo sam Bilala ibn Sa'da, da je rekao:

"Tako mi Allaha, subhanehu ve te'ala, dovoljno je grijeha to da nam Allah, subhanehu ve te'ala, omražava dunjaluk, a mi mu težimo. Isposnik vaš vam je dunjalučar, učeni vaš vam je neznanica i pobožnjak vaš je slabog ibadeta."

1752/2273. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac i veli: Meni je ispričao El-Velid i kazao: Čuo sam El-Evza'ija, da je rekao: Čuo sam Bilala ibn Sa'da da je rekao:

"Brat koji, kada god te sretne, podsjeti te na tvoj udio kod Allaha, subhanehu ve te'ala, bolji ti je od brata koji, kada god te sretne, stavi ti dinar u usta."

1753/2274. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao El-Velid i kazao: 'Abdurrahman ibn Jezid ibn Temim je rekao: Čuo sam Bilala ibn Sa'da, da je rekao:

"O vi koji ste stvoreni za vječnost i ostanak, niste stvoreni za nestanak, nego se samo preseljavate iz kuće u kuću, kao što ste preselili iz kičmi u materice, iz materica na dunjaluk, sa dunjaluka u kaburove, iz kaburova na stajanje na Sudnjem danu a odatle ćete preći u vječnost."

1754/2275. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao El-Velid i rekao: Nama je ispričao Džabir i kaže: Čuo sam Bilala ibn Sa'da, da je rekao:

"Kada je umirao moj otac Sa'd, rekao mi je: - Gdje su ti djeca? Naredio je ženi te im je obukla bijele haljine, pa sam ih primakao ocu, a on ih je izljubio i izgrlio, zatim zamoli: - Allahu moj, od Tebe tražim zaštitu za njih od kufra, slijepe zablude, od žena i od ovisnosti o ljudima."

1755/2276. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Bekr ibn Ebi Šejbe i kazao: Nama je ispričao Ibn El-Mubarek, on je prenio od El-Evaza'ija, a on od Bilala ibn Sa'da, da je rekao:

“Doživio sam prve muslimane da trče između dvije mete koje gađaju iz strijela, i smiju se jedni sa drugima, a kada zavlada noć budu isposnici.”

1756/2277. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Salih El-Hakem ibn Musa; kaže: Nama je ispričao 'Abdullah ibn El-Mubarek, on je prenio od El-Evza'ija, da je rekao: Čuo sam Bilala ibn Sa'da, da je rekao:

“Mnogo je veselih, obmanjenih, bezosjećajnih, koji ne primjećuju, jedu, piju i smiju se, a u Allahovoj, subhanehu ve te'ala, Knjizi mu je zapisano, da je on džehennemsko gorivo.”

1757/2278. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Jezid ibn Harun i veli: Nama je saopćio Džerir ibn Osman i rekao: Nama je ispričao Sulejman ibn Semir; veli: Čuo sam Kesira ibn Murreta da je rekao:

“Ne kazuj mudrost kod luđaka, pa da te u laž ugone, ne govori gluposti kod mudrih, pa da te ne zamrže. Nemoj uskraćivati znanje onima koji su ga dostojni, pa da se ogriješiš. Niti ga kazuj onima koji nisu za njega, da ne ispadneš neznalica. Drugi imaju pravo u tvome znanju, kao što imaju pravo u tvome imetku.”

1758/2281. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hašim; veli: Nama je ispričao Džerir, on je prenio od Habiba ibn 'Ubejda er-Rehbija, da je rekao:

“Stičite znanje, razumijevajte ga i njime se okoristite, radeći po njemu, a nemojte ga tražiti da bi se njime kitili, jer je za očekivati, ako poživate, da doživite učene kako se kite svojim znanjem, kao što se ljudi kite svojom odjećom.”

MEKHUL¹

1759/2282. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Meni je ispričao Omer ibn Ejjub i veli: Nama je ispričao Mugire ibn Zijad, prenijevši od Mekhula, da je rekao:

“Dva oka neće doticati Vatra: oko koje plače iz straha od Allaha, subhanehu ve te'ala, i oko koje je probdjelo noć čuvajući muslimane, stražareći da ih neprijatelj ne iznenadi na spavanju.”

1760/2283. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Ma'mer ibn Sulejman er-Rikki i veli: Nama je ispričao Ebu El-Muhadžir, čije ime je Salim, on je prenio od Mekhula ed-Dimiškijja, da je rekao:

“Najnježnija srca su u onih ljudi koji imaju najmanje grijeha.”²

1761/2284. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Hadždžadž ibn Muhammed el-'Aver i rekao: Nama je ispričao Se'id ibn 'Abdulaziz, on je prenio od Mekhula, da je rekao:

“Vjernici su poslušni i pouzdani poput mirne deve; ako je potjeraš naprijed ide poslušno, ako joj narediš da sjedne, ona će to učiniti pa makar bila na stijeni.”³

1762/2286. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao Muhammed ibn Fudajl; veli: Čuo sam Šubrumeta kako navodi ova dva stiha:

¹ Mekhul je Ebū 'Abdullah, Mekhul ibn Ebi Muslim, živio je u Damasku, pripada generaciji mladih tabi'ina, umro stote godine po hidžri. Bio je pouzdan, feqih i veoma poznat, a neki učenjaci kažu da je bio najveći feqīh Šama u svom vremenu. Rodom je Perzijanac, djed mu je iz Harata, a on je rođen u Kabilu i bio je oslobođeni rob. Vidjeti: **Ibn Sa'd**, *Tabeqātu ibni Sa'd*, 9/456., prvo izdanje, Mektebetul-Hānīdži, Kairo, 2001., zatim **Ibn Kesir**, *El-Bidāje we-n-nihāje*, 13/67-68., valorizator: Abdullāh ibn Abdurrahman Et-Turki, izdavač Merkezu-l-buhūsi we-d-dirāsati-l-islāmijjeh we-l-arebijjeh, Dāru Hedžr, prvo izdanje, 1998.

² Jer grijesima srce tvrdne i udaljava se od Allāha i umanjuje nur kojim srce živi i osjeća.

³ Pravi i dobri mu'mini su uvijek spremni da urade i poslušaju, a nikada ne traže i ne zanovijetaju. Takve voli i prepozna svaki džemat i svaki pretpostavljeni i na njih se može, poslije Allāha, pouzdati. Takvi su vjernici djelom proizašlim iz istinskog imana u srcu. Allāh ih je zavolio i nadahnio da instinktivno služe vjeri i vjericima.

*Dokle ćeš ti biti zaokupljen svojim dunjalukom,
A Allahov radnik od njega zauzet ahiretom.*

1763/2290. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao Ebu Ma'mer i veli: Meni je ispričao Jusuf ibn Harun, on je prenio od Darara, a on od Mahana, da je rekao:

"Kada uđeš u praznu kuću, reci: Esselamu alejna min Rabbina - Selam na nas, od našega Gospodara."

1764/2309. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Meni je ispričao moj otac; kaže: Meni je ispričao Hadždžadž, on je prenio od El-Mes'udija, on od Ibn 'Utbe, a on od Redža'a ibn Hajeve, da je rekao:

"Čovjek se nikada mnogo ne prisjeća smrti, a da ne napusti radost i zavist."¹

1765/2312. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao Ebu Hemmam; kaže: Nama je ispričao Osman ibn Sa'd ibn Kesir ibn Dinar i rekao: Nama je ispričao Džeriri ibn Rašid ibn Sa'd, koji kaže:

Kada je bio pitan šta je blagodat, kazao je: - Dobrota duše. Bi rečeno: - A šta je bogatstvo? Veli: - Zdravlje tijela.

1766/2337. Ispričao nam je 'Abdullah i kazao: Nama je ispričao moj otac; kaže: Nama je ispričao 'Ali i rekao: Nama je saopćio 'Abdullah; veli: Nama je saopćio Malik ibn Migvel i kazao: Preneseno mi je:

Da je neki čovjek pohvalio nekoga pred Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: "A kakvo je njegovo sjećanje smrti? Rekoše: - Nismo ga čuli da je spominje, ili, da je mnogo spominje. Reče: - A kakvo mu je ostavljanje prohtjeva? Rekoše: - Uzima od dunjaluka. Reče: - On vam neće biti drug na ahiretu.' Također, Malik ibn Migvel kaže: "Rečeno je Er-Rebi'u ibn Ebi Rašidu: - Zašto ne sjedneš sa nama? Veli: - Ako bi mi sjećanje na smrt napustilo moje srce koliko je jedan sahat, srce mi se pokvari." Malik dodaje: "Nismo vidjeli tužnijeg čovjeka od njega."

¹ Čemu bi se god radovao zna da će mu doći kraj i na čemu bi god zavidio zna da će toga uskoro nestati.

Sadržaj

ZUHD	3
Uvodna riječ prevodioca	5
ZUHD POSLANIKA, MUHAMMEDA, sallallahu alejhi ve sellem	13
ZUHD JUNUSA, alejhi selam	63
ZUHD ADEMA, alejhi selam	87
ZUHD LUKMANA, alejhi selam	91
KAZIVANJE O NUHU, alejhi selam	101
VAZOVI ISAA, alejhi selam	105
VIJESTI O MUSAU, alejhi selam	123
JAHA, alejhi selam	129
ZUHD DAVUDA, alejhi selam	131
ZUHD EJJUBA, alejhi selam	141
ZUHD IBRAHIMA EL-HALILA, alejhi selam	143
ZUHD JUSUFA, alejhi selam	145
ZUHD SULEJMANA, alejhi selam	147
ZUHD EBU BEKRA ES-SIDDIKA, radijallahu anhu	155
ZUHD OMERA IBN EL-HATTABA, radijallahu anhu	161
ZUHD OSMANA IBN AFFANA, radijallahu anhu	185
ZUHD ALIJE IBN EBI TALIBA, radijallahu anhu	191
ZUHD EBU ED-DERDA'A, radijallahu anhu	197
ZUHD EZ-ZUBEJRA IBN EL-'AVVAMA, radijallahu anhu	219
VIJESTI O TALHI IBN 'UBEJDULLAHU, radijallahu anhu	221
ZUHD EBU ZERRA, radijallahu anhu	223
ZUHD 'IMRANA IBN EL-HUSAJNA, radijallahu anhu	231
ZUHD SELMANA EL-FARISIJA, radijallahu anhu	235
ABDULLAH IBN MES'UD, radijallahu anhu	241
ZUHD AIŠE, radijallahu anha	255

UMMU ED-DERDA, radijallahu anha	261
ZUHD 'ALIJA IBN HUSEJNA, radijallahu anhuma	263
'ABDUL'ALA ET-TEJMI	265
MENSUR ibn ZAZAN	267
'ADIJJ ibn HATIM	269
EL-HASAN i HUSEJN IBN 'ALIJA	271
EBU UMAME	275
'AMMAR IBN JASIR, radijallahu anhu	277
ZUHD EBU HUREJRE	279
VIJESTI O HUZEJFI ibn EL-JEMANU	287
VIJESTI O MUAZU ibn DŽEBELU	289
VIJESTI O EBU 'UBEJDI ibn EL-DŽERRAHU	295
SE'ID ibn 'AMIR ibn DŽUZEJM EL-DŽUMEHI	297
ZUHD IBN HAMAŠE	299
SA'D ibn EBI VEKKAS	301
'ABDULLAH ibn EZ-ZUBEJR	303
MU'AVIJA ibn KURRE	305
EBU MES'UD EL-ENSARI, UKBE ibn AMR	307
VIJESTI O IBN 'ABBASU	309
VIJESTI O 'ABDULLAHU ibn OMERU	313
EBU SE'ID EL-HUDRI	325
UBEJJ ibn KA'B	327
EBU MUSA EL-EŠ'ARI	329
EBU TALHA EL-ENSARI	335
DŽUNDUB	337
EL-DŽERIRI	339
OSMAN ibn EBI EL-'AS	341
KA'B	343
GAZVAN ER-REKAŠI	345
SILE ibn EŠJEM	347
MU'AZA EL-ADEVIJA supruga Sileta ibn Ešjema	349

'AMR ibn MEJMUN	351
ED-DAHAK ibn 'ABDURRAHMAN ibn AZRAM	353
'AMR ibn KAJS EL-MULAIJ	357
ŠUMEJT	359
ZUHD 'AMIRA ibn 'ABDULKAJSA	361
MALIK ibn 'ABDULLAH EL-HAS'AMI	369
HEREM ibn HAJJAN	371
VIJESTI O EL-AHNEFU ibn KAJS-u	375
VIJESTI O HULEJDU EL-'ASRIJ-u	381
ZUHD MUTARRIFA IBN EŠ-ŠIHHIR-a	383
'ABDULLAH IBN GALIB	397
MUSLIM IBN JESAR	399
ZUHD EL-'ALA'a IBN ZIJADA	407
ZUHD EL-HASANA EL-BASRIJA IBN EBI EL-HASANA	411
JEZID ED-DABBI	463
OMER ibn 'ABDUL'AZIZ	465
EBU EL-'ALIJA	483
EBU KILABA	485
BEKR ibn 'ABDULLAH EL-MUZENI	487
MUVERRIK EL-'IDŽLI	491
ZUHD MUHAMMEDA IBN SIRINA	493
MUHAMMED IBN VASI'A	499
EBU ES-SIVAR EL-'ADEVI	501
'ATA' ibn JESAR	503
MALIK IBN DINAR	505
FERKAD ES-SEBEHI	511
SALIH ibn MISMAR	513
JEZID IBN MEJSERE	515
ER-REBI'A ibn HAJSEM	517
ZUHD UVEJSA EL-KARNIJA	529
ZUHD EL-ESVEDA IBN JEZIDA EL-DŽEREŠIJA	531

ZUHD

MESRUK	533
'AMR IBN UTBE IBN FERKAD	537
OMER ibn ZERR	539
EL-HARIS IBN KAJS EL-DŽ'UFI	543
'ABDURRAHMAN IBN EL-ESVED	545
ZUHD IBRAHIMA ET-TEJMIJA	547
IBRAHIM EN-NEHA'I	549
SUFJAN ES-SEVRI	553
EBU MUSLIM EL-HAVLANI	557
MUHAMMED IBN EN-NADRA EL-HARISI	561
'ATA' EL-HURASANI	563
ZUHD SE'IDA IBN DŽUBEJRA	565
'URVE IBN EZ-ZUBEJR	569
VEHB IBN MUNEbbIH	571
ZUHD TAVUSA	577
MUDŽAHID IBN DŽEBR	583
ZUHD 'UBEJDA IBN 'UMEJRA	587
EBU IDRIS EL-HAVLANI	591
IBRAHIM IBN EDHEM	593
IBN MUHAJRIZ	595
SE'ID IBN EL-MUSEJJIB	599
BILAL IBN SA'D	603
MEKHUL	607

NEHULHAQ
KUTUBXANA

